L A
13472

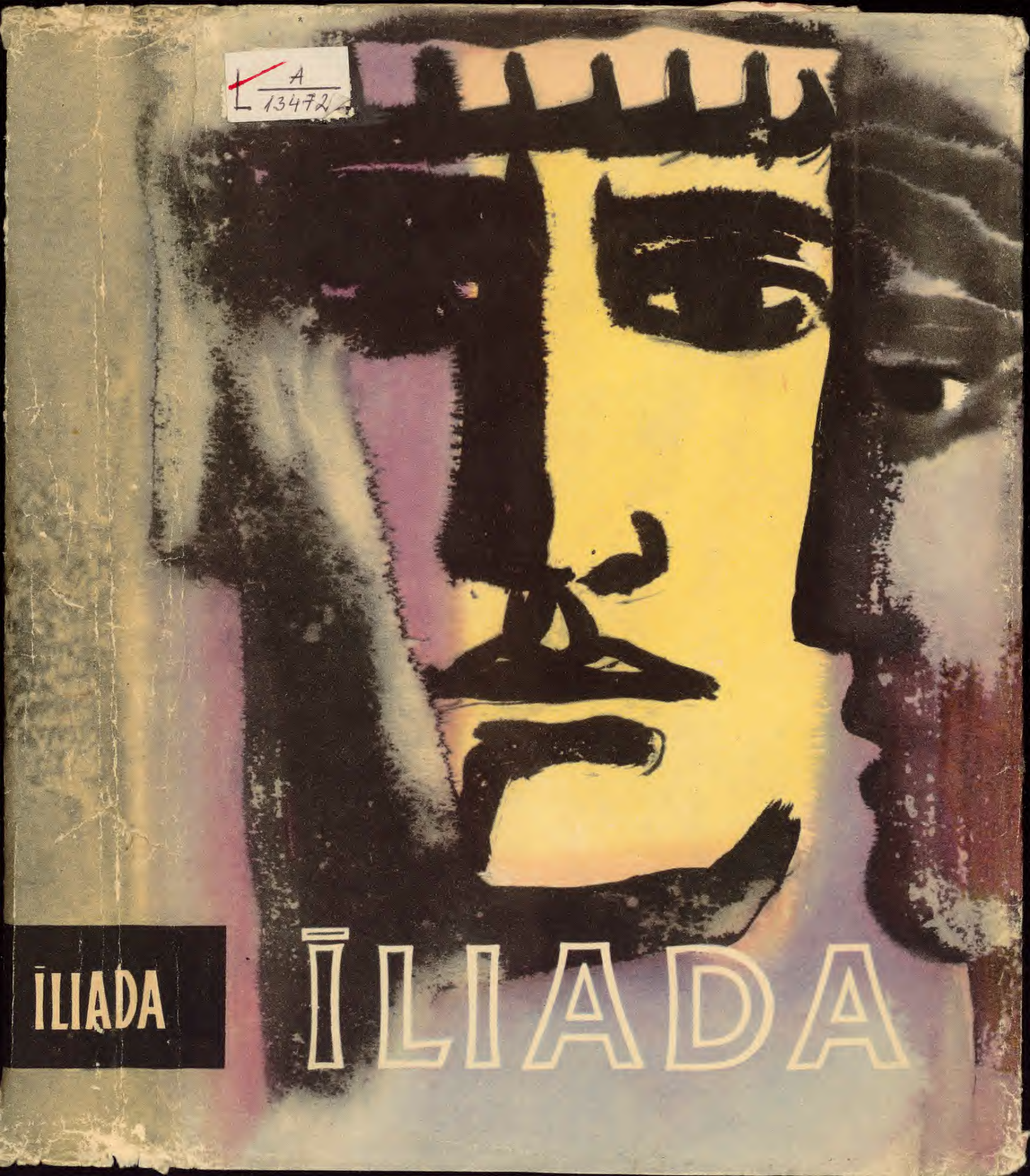

ĪLIADA

ĪLIADA

EX
LIBRIS
H. BIEZAIS

LATVIJAS
VALSTS IZDEVNIECĪBA
RĪGĀ 1961

ΟΜΗΡΟΥ

ΙΛΙΑΣ

A
13472
dubl. L
8A

HOMĒRS

ĪLIADA

An
Ho446

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA
98— 2. 649
0305030377

NO GRIEĶU VALODAS TULKOJIS A. ĢIEZENS
A. FELDHŪNA IEVADS
A. ĢIEZENA UN A. FELDHŪNA KOMENTĀRI

MĀKSLINIEKS KURTS FRIDRIHSONS

ĪLIADA, HOMĒRS, TROJA

1

Senajā Grieķijā bija pazīstama vesela virkne episku sacerējumu, kas sižetiski saistījās ar tā saucamo Trojas karu, bet mūsu dienas sasnieguši vienīgi divi no tiem — «Īliada» un «Odiseja». Par pārējiem Trojas cikla epiem gūstam priekšstatu galvenokārt no atiešu traģēdijas, kas izmantojusi to sižetus, vēlāko rakstnieku sniegtiem satura atstāstījumiem un piezīmēm, kā arī ļoti niecīgiem fragmentiem. Šie epi radās pēc «Īliadas» un «Odisejas» un balstījās uz tām gan sižetiski, gan izteiksmes līdzekļu ziņā, un to sižetu kopums aptvēra visus notikumus, kas veidoja Trojas kara vēsturi (protams, mitoloģiskā plāksnē).

Trojas kara priekšvēsturi un notikumus laikā līdz «Ahilleja dusmām» atstāstījis eps «Kiprijas». Tajā tātad bijis arī stāsts par to, kā Trojas valdnieka Priama dēls Parids triju dievju — Hēras, Atēnas un Afrodītes strīdu par to, kura no tām skaistākā, izšķīris

par labu mīlas dievei Afrodītei, kas Paridu iekārdinājusi ar solījumu, ka tas varēšot iegūt visskaistāko sievieti. Vēlāk Parids, dodoties meklēt šo dieves apsolīto sievieti, nokļuvis Spartā un no turienes aizvedis uz savu dzimteni valdnieka Menelāja sievu, skaisto Heleni. Tas novedis pie grieķu cilšu ilgstoša kara pret Troju. Sižetiski «Kipriju» turpinājums bija «Īliada». «Aitiopida» stāstījusi par notikumiem pēc Hektora bērēm, ar kuru aprakstu beidzas «Īliada». «Aitiopida» noslēgusies ar to, ka Ahilleju, kas taisās ielauzties Trojā, ar Apollona palīdzību nogalina Parids. Trojas kara beigu posmam bija veltīta «Mazā Īliada» un «Īlijas izpostīšana», kas ietvēra arī pazīstamo epizodi par Trojas zirgu. Vairāki epi, t. s. «Nostoi» («Atgriešanās»), vēstīja par Trojas kara varoņu likteņiem pēc kara. Pie šiem epiem pieder arī «Odiseja». Trojas kara ciklu noslēdza «Tēlegonija», stāsts par Odiseja nāvi no viņa un Kirkes dēla Tēlegona rokas.

2

«Īliadas» sižetu veido neliels Trojas kara posms — 50 dienu notikumi desmitajā kara gadā. Par kara priekšvēsturi un kara norisi līdz «Īliadā» attēlotajai epizodei dzejnieks gandrīz neko nestāsta — tie klausītājiem bijuši zināmi no plaši izplatītajām teiksmām.

Kā teikts epa ievadvārsmās, tradicionālajā dzejnieka uzrunā iedvesmotājai mūzai, «Īliadas» temats ir Ahilleja dusmas par pārestību, ko tam nodarījis ahajiešu karaspēka virspavēlnieks Agamemnons, atņemot Ahillejam viņa sirdij tuvo skaisto gūstekni Brīsēidu. Ahillejs vairs nepiedalās cīņās, un ahajiešu stāvoklis kļūst ļoti kritisks — trojieši tos atspiež līdz pašai jūrai un taisās sadedzināt ahajiešu floti, laupīdami tiem iespēju atgriezties dzimtenē. «Ahilleja dusmu» motīvs nosaka sižeta risinājumu līdz brīdim, kad no Priama dēla Hektora rokām krīt Ahilleja tuvākais draugs Patrokls, kas ahajiešiem tik kritiskā brīdī izlūdzas Ahilleja atļauju iejaukties cīņā, lai tos glābtu no pilnīgas sagrāves. Ar šo brīdi epa sižeta risinājumā arvien spēcīgāk ieskanas draudzības motīvs. Draudzības vārdā Ahillejs atsakās no sava solījuma vairs nepiedalīties cīņās, samierinās ar Agamemnonu un domā vairs tikai par atriebību Hektoram, kuru viņš ar Atēnas palīdzību beidzot nogalina divkaujā Trojas mūru priekšā, — epizodē, kas uzskatāma par visa epa dramatisko kulmināciju. Pasaules literatūra zina maz darbu, kur tik spilgti būtu parādītas draudzības jūtas, kā tas darīts «Īliadā». Bezgala dažāda ir šo jūtu izpausme, kas aptver gan dziļas, izmisīgas skumjas, gan drauga piemiņas godināšanu, rīkojot neparasti spožas sacīkstes kritušajam Patroklam par godu, gan barbariski nežēlīgu atriebību. Eps noslēdzas ar samierinātāju akordu: Ahillejs laipni uzņem sirmo

Priamu, kas naktī ierodas pie viņa kā lūdzējs, un izdod apbedīšanai Hektora līķi — tāda ir Zeva griba, — tomēr par to lūdzot piedošanu kritušā drauga garam.

«Īliadas», tāpat arī «Odisejas» tradicionālais iedalījums 24 grāmatās radies samērā vēlu. To ievedis viens no senatnes izcilākajiem Homēra pētniekiem — Zēnodots Efesietis (4./3. gs. pirms m. ē.), kas darbojies Aleksandrijā, hellēnisma laikmeta kultūras centrā.

3

«Īliada» ir pārbagāta spilgti individualizētiem, bet statiskiem tēliem. Epa centrālais tēls, protams, ir Ahillejs. Šis jauneklis, dievietes un mirstīga cilvēka dēls, kam lemts tikai īss mūžs, ir grieķu karavīra varonības ideāla iemiesojums. Viņš ir bezgala drosmīgs, bet arī tikpat godkārīgs un patmīlīgs. Maz viņam rūp ahajiešu ciešanas, tikai vislielāko briesmu brīdī viņš atļauj savam draugam Patroklam doties ahajiešiem palīgā, bet — kāda raksturīga detaļa! — piekodinādams, lai draugs aprobežojas ar ienaidnieka atspiešanu no kuģiem un nedomā uzbrukt pašai ienaidnieku pilsētai, jo tas varētu kaitēt viņa, Ahilleja, slavai. Ahillejs ir straujš un kaislīgs — gan mīlestībā un draudzībā, gan naidā un atriebībā. Viņa nežēlība kaujā (sevišķi spilgtas epizodes te ir jaunā Likāona nogalināšana, pareizāk, brutāla noslepkavošana, kurš, aizmetis projām ieročus, lūdz saudzēt viņa dzīvību, un divpadsmit gūstekņu nokaušana Patrokla bēru svinībās), bet it īpaši Hektora līķa apgānīšana ir atbaidoša un izraisa pat dzejnieka nosodījumu. Mirstošajam Hektoram Ahillejs saka:

«Ja vien es klausītu sirdij, tad gabalos saplēstu tevi,
Jēlu es aprītu tevi par visām man atnestām likstām!»

(XXII, 346.—347.)

Reizē ar to Ahillejs var būt maigs un atsaucīgs. Tāds viņš ir ne vien pret Patroklu, bet arī pret savu kādreizējo audzinātāju — sirmgalvi Foinīku, kas kopā ar citiem ahajiešiem ierodas pie viņa, lai to pierunātu atkal piedalīties cīņās, un it īpaši pret Priamu, kas panāk dēla līķa izdošanu, pieminot sarunā ar Ahilleju tā sirmo tēvu Pēleju. Zīmīga psiholoģiska detaļa te ir Ahilleja rīkojums rūpīgi apkopt Hektora līķi pirms tā izdošanas tēvam, lai tas, redzot apgānīto līķi, sāpēs nesašustu un ar to no jauna neizraisītu Ahilleja dusmas — tā Ahillejs vēl pretēji dievu gribai varētu sirmgalvi nogalināt!

Afekta brīžos Ahillejs viegli raud. Viņš raud aizvainojumā par Brīsēidas atņemšanu, griežoties pēc palīdzības pie mātes, raud izmisīgajās sāpēs par zaudēto draugu, raud sarunā ar Priamu, atceroties savu tēvu.

Lai gan «Īliada», protams, vispirms ir grieķu varonības un grieķu varoņu cildinājums, dzejnieks tomēr ar sevišķu mīlestību izveidojis tieši trojiešu galvenā varoņa Hektora tēlu. Arī Hektors ir drosmīgs, tomēr viņa drosme nepamatojas uz slavas kāri, uz karavīra godkāri — Hektors nīst karu! — bet uz pienākuma apziņu, uz apziņu, ka viņš aizsargā visu, kas viņam dārgs, — savu sievu un bērnu, savu dzimteni, savu tautu. Šai ziņā viņš pilnīgi atšķiras no Ahilleja, kuram centrā ir tikai viņa paša «es», kura rīcību nosaka tikai viņa kaislību apmierināšana — vai nu tā būtu draudzības vai mīlestības izraisīta kaisle, aizvainojuma un atriebības jūtas, slavas kāre, vai vienkārši alkas pēc Hektoram tik svešās reibinātājas kara stihijas.

Hektoram nav sveši arī baiļu uzplūdi kaujā, bet viņš tos pārvar ar savu pienākuma apziņu un gribas spēku. Pēc Sokrata definējuma taču tikai tādu cilvēku var uzskatīt par drosmīgu, kas, pazīstot bailes, prot tās pārvarēt! Hektors viscaur parādīts ļoti cilvēcīgs. Viņu apraudot, Helene saka, ka viņš to vienmēr aizstāvējis pret pārējiem ģimenes locekļiem, kas svešiniecē, dabiski, saskatījuši visu nelaimju cēloni.

Tādējādi grieķu dzejnieks savu cilvēcības ideālu iemiesojis ienaidnieka, «barbara» Hektora tēlā, nevis ahajiešu nometnes galvenā varoņa Ahilleja personā.

Meistarīgs ir arī daudzu citu ahajiešu un trojiešu varoņu raksturojums. Pie spilgtākajiem tēliem pieder gudrais Odisejs, bezbailīgais, mazliet aprobežotais Telamona dēls Ajants, straujais Diomēds, kura drosme neapstājas arī dievu priekšā — viņš ievaino kaujā kā Afrodīti, tā pašu kara dievu Areju, kad tie viņam stājas ceļā; «maigais» Patrokls, kas līdzīgi Hektoram ir vienlīdz drosmīgs un cilvēcīgs, vienīgais, kas mierina nelaimīgo Brīsēidu izmisuma brīžos; augstprātīgais, despotiskais ahajiešu virspavēlnieks Agamemnons, pagļēvais «sieviešu pavedējs» — tā viņu raksturo Hektors, — skaistulis Parids, pagātnes tikumu un pagātnes cilvēku cildinātājs — gudrais sirmgalvis Nestors, labsirdīgais Priams, kas vienīgais līdzās Hektoram nekad nav bildis nevienu pārmetuma vārdu Helenei.

Apbrīnojama ir dzejnieka prasme raksturot dažus epizodiskus personāžus, kaut vai tādus, kas minēti tikai vienu reizi kādā kaujas skatā, kur parādīta to bojā eja. Dažos maksimāli skopos vārdos, parādot attiecīgā karavīra izturēšanos liktenīgajā brīdī, aprakstot tā agoniju vai pat pozu, kādā tas sastindzis pēc nāves, dzejnieks dod brīnumaini reljefu cilvēka raksturojumu.

Šiem varoņu tēliem pievienojas vairāki tikpat spilgti sieviešu tēli — neizbēgamās katastrofas priekšnojautu nomāktā Andromahe, Hekabe, nelaimīgā māte, kas redz karā krītam vienu dēlu pēc otra, tipiskā gūsteknes likteņa reprezentētāja Brīsēida, bet vispirmām kārtām Helene, kuru redzot trojieši sirmgalvji, kas taču labi zina, kādas ciešanas viņas dēļ nācies piedzīvot trojiešiem, iesaucas:

«Dusmoties nevar par trojiem un ahajiem spožajās bruņās,
Tāpēc ka cietuši mokas par sievieti tādu tik ilgi —
Skaistumā viņa patiesi ir līdzīga mūžīgām dievēm.»

(III, 156.—158.)

Helene nav ne izvirtusi, ne vieglprātīga sieviete. Viņa ļoti labi saprot, kādu nelaimi viņa atnesusi trojiešiem, un pati sev to pārmet skarbiem, nepelnīti skarbiem vārdiem. Desmit ar Paridu pavadītie gadi atvēruši tai acis — tā skaidri redz visu viņa niecīgumu un tukšumu un izsaka viņam visu savu nicinājumu par viņa gļēvumu, aizrādot, cik daudz pārāks par viņu ir tās pirmais vīrs Menelājs. Viņa ilgojas pēc dzimtenes, savas ģimenes un saceļas pret Afrodīti, kaislības iedvesmotāju, visu nelaimju vaininieci. Šajā konfliktā Helenei jāzaudē — mīlas dieve ir visvarena, — un Helenei nav lemts atbrīvoties no savas postīgās kaislības.

4

«Īliadas» darbība norit paralēli divās plāksnēs — uz zemes un dievu pasaulē, kuri Trojas kara jautājumā sadalījušies divās naidīgās nometnēs. Dievu un cilvēku pasaule epa darbības risinājumā cieši savijas kopā. Nereti viena vai otra varoņa rīcību nosaka tieša dievības iejaukšanās. Dievi cilvēkiem stāv klāt visos izšķirīgajos brīžos. Tā Hektoram divkaujā ar Patroklu palīdz Apollons, bet Atēna palīdz Ahillejam cīņā pret Hektoru. Ahillejam savukārt lemts krist no Parida rokas, kuram palīdzēs Apollons. Nav nevienas situācijas, kurā Homēra cilvēki nevērstos pie dieviem ar lūgšanām un upuriem, un dievi vērīgi seko, vai tikai cilvēki to neaizmirst, šādā gadījumā cilvēkus sodot par to.

Ar lielo lomu, kāda dieviem ir Homēra cilvēka dzīvē un likteņos, dīvaini kontrastē tas, kā šie dievi attēloti. Par maz būtu runāt par šo dievu antropomorfo raksturu — varētu sacīt, ka Homēra varoņi uz zemes ir cēlāki nekā šie dievi, kas mīl intrigēt, ir lielīgi, greizsirdīgi, ķildīgi, sīkumaini un rupji.

Zirgu skriešanās sacīkstēs Patrokla bēru svinībās dievi Eimēlam, kam ir vislabākie zirgi, bet kas pirms sacensības aizmirsis izlūgties dievu palīdzību, neļauj uzvarēt. Tāpat Apollons šaušanas sacensībā neļauj uzvarēt Teikram, kas aizmirsis dievam apsolīt pirmdzimtos jērus, bet piešķir uzvaru Mērionam, kas dievam apsola simt jēru. Klibā dieva Hēfaista fiziskais kroplums liekas dieviem tik komisks, ka tas dievu sapulcē saceļ vispārēju jautrību (I, 599.—600., tā saucamie «homēriskie smiekli»).

Dievu pasaules apraksti nereti tuvojas burleskai (Zeva un Hēras laulāto draugu attiecības, Hēras greizsirdība, Atēnas un Afrodītes ķīviņi, Hēras un Artemidas sadursme, kurā Hēra savu pretinieci ne vien nolamā — «kuce bez kauna!» — bet arī piekauj).

«Īliadas» dzejnieks, kas, jādomā, bijis jonietis, gan nekādas šaubas par dievu eksistenci neizrāda, un tomēr viņa dievu antropomorfizācijā, par ko Homēru jau nosodījuši daži senie kritiķi, tāpat atsevišķos gadījumos vērojamajos mītu racionalizācijas mēģinājumos varētu saskatīt tālu priekšvēstnesi zinātnes un filozofijas pirmsākumiem Jonijā.

Interesanta parādība ir «Īliadā» vairākkārt konstatējamā skeptiskā, pat dzēlīgi ironiskā attieksme pret pareģojumiem un pareģiem, piemēram, V, 148. un sek.:

«Diomēds ... Polieidu un Abantu gāza,
Sapņreģa sirmgalvja Eiridamanta jo diženos dēlus.
Dodoties dēliem uz cīņu, tēvs slikti bij tulkojis sapņus.»

Raksturīga vieta ir XII, 199.—240. Trojiešiem kaujas laukā parādās ērglis ar asiņainu čūsku nagos. Čūska iedzeļ ērglim, kas to nomet zemē, un čūska nokrīt starp trojiešiem. Trojietis Polidamants to uzskata par ļaunu zīmi un brīdina viņus nedoties tālāk uzbrukumā, jo tas būšot neveiksmīgs. Savu ērgļa un čūskas parādīšanās iztulkojumu Polidamants beidz vārdiem: «Tieši to sacītu zīlnieks, kam nojautu dāvājis Kronids izskaidrot dažādas zīmes, un kareivji klausītu viņam.» (XII, 228.—229.)

Dzejnieks nepalaiž garām izdevību izrādīt savu nicīgo attieksmi pret pareģiem un liek Hektoram mutē vārdus:

«Tagad turpretī tu vēlētos labprāt, lai ticu kaut kādiem
Platspārnu putniem. Maz daļas par tiem. Man nerūp pavisam,
Vai šeit tie laižas pa labi, uz austrumu pusi un sauli,
Jeb vai tie dodas pa kreisi, uz rietumu pusi un tumsu.»
(XII, 237.—240.)

Interesanti ir tas, ka dzejnieks savā skepsē nonāk pretrunā ar vēstījuma tālāko risinājumu: Polidamanta iztulkojums izrādās tomēr pareizs!

Līdzās dievu pasaulei Homēra eps vēl min visuvareno Moiru, Likteni, kas stāv it kā pāri visam, arī dievu pasaulei. Moiras koncepcija Homēra epā nav visai skaidra. Iespējams, ka tā ir tikai dievības gribas izpausmes varietāte, bet svari, pie kuriem Zevs reizēm ķeras (piemēram, sverot Ahilleja un Hektora likteņus, XXII, 209.—213.) — tikai «dievu varas ornamentāls pielikums» (J. Tronskis ievadā N. Gņediča «Īliadas» tulkojumam, 1935.).

5

«Īliada» ir kara eps. Lielu tā daļu ieņem dažnedažādi, prasmīgi variēti kauju apraksti, pie kam tās parasti ir divkaujas starp atsevišķiem ahajiešu un trojiešu varoņiem.

Lai gan kauju aprakstiem veltīts tik daudz vietas un eps ik uz soļa cildina karavīru varonību, «Īliada» tomēr nav paša kara cildinājums. Gudrais, daudz pieredzējušais dzejnieks karu neieredz.

Dzejnieks negatīvi raksturo pašu kara dievu Areju, pasvītrojot tā rupjību un aprobežotību (V grāmatā) un attēlojot viņu ar nepārprotamu ironiju (Diomēda ievainotais kara dievs brēc tik skaļi, cik varētu desmit vai deviņi tūkstoši vīru, V, 860.).

Šausmas iedveš Priama vārdi, ar kādiem viņš raksturo iekarotāju nežēlību. Kad ahajieši ieņems Troju, sirmais Priams, pirms viņu nogalinās ienaidnieki un saplosīs paša mājās barotie suņi, redzēs

«Dēlus asinīs ļimstam un aizraujam meitas ar varu,
Gruvekļos sagraujam guļamās telpas, bet bērniņus mazos
Īgnumā triecam gar zemi un nomirstam drausmīgā nāvē,
Aizraujam vedeklas jaunās ar ahaju zvēriskām rokām».

(XXII, 63.—66.)

Tipisks iekarotāja rokās kritušas sievietes piemērs ir Brīsēida, kuras īsto vārdu («Hipodameja», kā atzīmē senie komentatori), lai gan tā ir samērā svarīga «Īliadas» figūra, klausītājs resp. lasītājs tā ir neuzzina — Brīsēida nozīmē vienīgi «Brīseja meita». Ahajiešiem ieņemot viņas dzimto pilsētu, Ahillejs nogalinājis Brīsēidas vīru, viņas acu priekšā nokauti arī trīs brāļi. Nu viņa ir vīra slepkavas Ahilleja rokās, ir tā verdzene un mīļākā. Rūgtām asarām viņa apraud Patroklu, kas viņu mierinājis izmisuma brīžos, mierinājis, jādomā, pats tam neticēdams, ka pēc kara Ahillejs to aizvedīs uz savu dzimteni un padarīs par savu likumīgo sievu. Brīsēidai apraudot Patroklu,

« . . . sievas tai raudāja līdzi,
Raudot par Patroklu vārdos, bet īsteni pašas par sevi».

(XIX, 301.—302.)

Un šīs sievas, protams, ir tādas pašas gūsteknes kā Brīsēida.

Bet Brīsēidai savā ziņā vēl ir veicies. Būdama Ahilleja mīļākā, viņa pasargāta no smagiem vergu darbiem, kādiem būs lemta Hektora sieva Andromahe pēc Trojas krišanas (VI, 456.—458.).

Kara šausmas dveš daudzie, meistarīgi veidotie nāves skati, kur dzejnieks ar tradicionāli «episko» mieru, bet apbrīnojami reālistiski, reizēm pat naturālistiski attēlo drausmīgos ievainojumus un pieveikto varoņu agoniju, no kuriem dažs mirst, izstiepdamies kā tārps, cits — ieķerdamies zemē ar zobiem, cits — apkampdams zemi ar rokām, cits atkal — spārdīdamies zemē kā gana saistīts vērsis.

Dzejnieks ļoti labprāt pievēršas mierlaika dzīves attēlojumam, un, tā kā «Īliadas» sižets tam nedod daudz iespēju, to parasti dara salīdzinājumos, ar kuriem eps ļoti bagāts, kā arī atsevišķās epizodēs, no kurām vispirmām kārtām jāmin skaistais, idilliskais Hek-

tora un Andromahes tikšanās skats VI grāmatā. Mierlaika dzīves ainu virkni dzejnieks īpatnējā kārtā sniedz Ahilleja vairoga kaldināšanas epizodē (XVIII, 490.—607.), kur šīs ainas uzbur Hēfaista darinātā vairoga rotājumi.

6

Speciālajā literatūrā vairākkārt izteikts uzskats, ka Homēra epi pieskaitāmi «galma dzejai», t. i., radušies sabiedrības augstākajos slāņos un līdz ar to vēršas pie sabiedrības virsotnes. Padomju zinātnieku lielākā daļa šim viedoklim nepiekrīt. Sevišķi noteiktu, asu polemiku pret to izvērš akadēmiķis I. Tolstojs savā darbā «Aoidi» (1958. g., izdots pēc autora nāves), uzsverot domu, ka episkā dzeja jo cieši saistīta ar tautas masām.

Interesanti ir tas, ka šai punktā diametrāli pretēju uzskatu pārstāvji savu viedokļu pamatošanai īstenībā operē ar tiem pašiem, no epiem smeltiem faktiem par aoidiem (profesionālajiem dziesminiekiem) un to sociālo piederību. Kā visai nepārprotami izriet no «Odisejas» materiāliem, aoidi līdzās pareģiem, ārstiem, namdariem piederēja pie tā saucamajiem «dēmiurgiem» (XVII, 382., 395.), t. i., parasti rekrutējās no tetiem, brīvo iedzīvotāju trūcīgākā slāņa, bet šai pašā «Odisejā» aoidi parādīti dziedam augstmaņu vidē. Tāds ir gan Dēmodoks, kas dzied viesiem faiāku valdnieka Alkinoja galmā, gan Itakas dziedonis Fēmijs, ko Pēnelopes precinieki piespiež dziedāt viņu dzīrēs. Aoidi acīm redzot ir bijuši aristokratu dzīru neatņemama sastāvdaļa («Odiseja», I, 152.) un reizēm stāvējuši tuvu valdniekiem, bijuši to uzticības personas (dodoties karā, Agamemnons uztic savu sievu aoida apsardzībai, Od. III, 267.—271.).

Tiesa, mēs par abu saglabājušos epu autoru (resp. autoriem) neko nezinām, bet, ja gribam epos sniegtajos aoida tēlos rast kādus pieturas punktus autora sociālās piederības noskaidrošanai, tad mums jākonstatē, ka aoids dēmiurgs patiešām nācis no tautas, bet bijis visai cieši saistīts ar sabiedrības virsotni, bijis zināmā atkarībā no tās, un, dabiski, tam bija jāpiemērojas arī šo aprindu ideoloģijai un gaumei. Ainas pilnības labad gan vēl būtu arī jāatgādina «Īliadas» epizode IX, 185.—191., kur dziesmu ar varoņu cildinājumu atskaņo nevis profesionāls aoids, bet pats Ahillejs, kas varbūt ir arī tās sacerētājs.

Ja nu šāda aoida dēmiurga tipā gribētu saskatīt prototipu apceramās «Īliadas» autoram, tad kā gan saskanētu šāda koncepcija ar ideoloģisko ievirzi, ko varam izlobīt no paša darba?

Šķiet, ka eps visai labi atspoguļo pretrunas starp aoida sociālo cilmi un sabiedrisko stāvokli, kādu mēs varam iedomāties pēc epa materiāliem. No vienas puses, visā epā reljefi izcelti «dieviem līdzīgie» varoņi, vadoņi, aristokrati, kas izcīna uzvaras kaujās, veic varoņdarbus, izceļas ar savu drosmi, spēku, gudrību utt. Pā-

rējo karavīru masa ir neizteiksmīga, nedod nevienu tēlu, izņemot Tersītu, par ko vēl tiks runāts. Šī masa vienīgi veido fonu, kas ļauj reljefāk parādīt varoņu darbību. Kritiskos brīžos kaujās atbildīgajās vietās tiek nolikti «labākie», «áristoi», bet šis vārds — vispārākā pakāpe no adjektīva «agathós» — nozīmē ne vien «labākais» drošsirdības vai spēka ziņā, bet reizē ir arī dižciltības apzīmējums. Vienkāršajai tautai — «plēthys» («pūlis», «masa») turpretim tiek ierādītas mazāk atbildīgas vietas kaujas ierindā, jo acīm redzot no šiem cilvēkiem nekāds sevišķs labums nav gaidāms. No otras puses, pats Zevs dusmojas par tiesnešiem, kas spriež netaisnu tiesu (XVII, 386.—388.), tiek kritizēta vadoņu alkatība, kuri kļūst bagāti uz vienkāršās tautas rēķina (Tersīta pārmetums Agamemnonam), pavīd dzejnieka dziļi iejutīgā attieksme pret nabadzīgo ļaužu dzīvi un ciešanām (nabadzīgā vērpēja, kas ar pūlēm pelna iztiku saviem bērniem, XII, 433.—444.).

Mazliet sīkāk jāpakavējas pie pazīstamās epizodes ar Tersītu (II, 212.—278.).

Karavīru sapulcē Tersīts, kas, kā viņu raksturo dzejnieks, parasti mēdz zākāt vadoņus, asi uzbrūk ahajiešu virspavēlniekam Agamemnonam, pārmetot tam, ka tauta gan cīnoties viņa labā, bet laupījumu pievācot viņš pats. Tersīts aicina karavīrus atgriezties dzimtenē, bet Agamemnons varot palikt Trojā viens un tur «sagremot» savas trofejas. Tad gan viņš sapratīšot, vai tauta viņam nepieciešama vai ne. Pret Tersītu vēršas Odisejs, viņu rupji nolamā, neminot nevienu argumentu, un beidzot brutāli piekauj, pie kam Odiseju atbalsta visi klātesošie («plēthys» — masa!), uzskatot šo iejaukšanos par Odiseja cildenāko varoņdarbu. Interesanta detaļa — Tersīts parādīts kā cilvēks ar atbaidošu ārieni — viņš ir klibs, līkām kājām, deformētu galvu, ko matu vietā klāj trūcīgas pūkas, utt. Jāatceras, ka «Īliadā» tāda kariķēta āriene nekur vairs nav sastopama, — tā ir neparasta atkāpšanās no objektīvā, bezkaislīgā «episkā» apraksta.

Odiseja izrēķināšanos ar Tersītu, tāpat Tersīta kariķēto tēlu parasti interpretē kā spilgtu Homēra aristokratisma apliecinājumu, bet šāds interpretējums šķiet pārsteidzīgs un vienpusīgs. Pareizāk, liekas, uzskatīt epizodi ar Tersītu par ļoti spilgtu sociāla protesta izpaudumu. Tersīta uzbrukums Agamemnonam ir ļoti dedzīgs, pārliecinošs un iedveš klausītājam resp. lasītājam ticību, ka tas atspoguļo autora viedokli. Bet mēs redzējām, ka autoram nebija pilnīgas rīcības brīvības, viņš bija saistīts ar sabiedrības virsotni, bija no tās atkarīgs. Tāpēc viņš, pirmkārt, neliek Tersītam uzbrukt vadoņiem vispār, bet tikai Agamemnonam. Tersīts, uzbrūkot Agamemnonam, pat cildina Ahilleju; tomēr ir pilnīgi skaidrs, ka tas, ko Tersīts saka par Agamemnonu, viegli attiecināms arī uz citiem valdniekiem. Otrkārt, viņš parāda, ka Tersīta runa negūst karavīru masas atsaucību, bet tādu gan gūst Odiseja iejaukšanās. Tomēr dzejnieks ir labi sapratis, ka šāda karavīru saliedētība Tersīta un Odiseja sadursmē nav pārliecinoša, ka masu sim-

patijas Odiseja brutālajai rīcībai ļoti vāji pamatotas — Odisejs pat necenšas atspēkot Tersīta argumentus — un ka viņa varmācība varētu īstenībā tikai modināt vienkāršo karavīru sašutumu. Tāpēc viņš vēl piedevām Tersītu apveltījis ar minētajām atbaidošajām fiziskajām īpašībām, lai parādītu savu it kā negatīvo attieksmi pret Tersītu.

«Īliadas» dzejnieks neapšaubāmi bijis cilvēks ar milzīgu dzīves pieredzi, plašu skatienu un dziļu taisnības izjūtu. Sava laika sociālās pretrunas viņš ļoti labi saskatījis un tās arī vietām atspoguļojis savā darbā, bet mitoloģiskā viela un episkās tradīcijas, tāpat arī domājamā atkarība no sabiedrības virsotnes devusi pārsvaru «aristokratiskajam» momentam epā, kas tomēr tūkstošiem pavedienu saistīts ar tautas daiļradi, ar grieķu folkloru un tāpēc vien jau nekādā ziņā nevar tikt uzskatīts par «galma dzeju».

7

Analizējot Homēra epu izteiksmes līdzekļus, nedrīkst aizmirst, ka epi sākotnēji nebija domāti lasītājam, bet gan klausītājam. Šis moments nosaka dažas stila īpatnības — vispirms atkārtojumus un formulveida vārsmas.

Atkārtojumi klausītājam ne vien ļauj vieglāk sekot stāstījumam, bet arī rada zināmus «atelpas» brīžus, kad klausītājs var uz mirkli atslābināt sasprindzināto uzmanību, nezaudējot stāstījuma pavedienu (piemēram, Odisejs, kas kopā ar Foinīku un Ajantu dodas pie Ahilleja, lai to samierinātu ar Agamemnonu, vārdu pa vārdam atkārto Agmemnona runu ar solījumiem Ahillejam, IX, 122.—157., 264.—299.). Tiešās runas ievada un noslēguma formulas klausītājam palīdz izsekot dialoga gaitai (piem.: «Pavēris skatu pret to, viņš teica šos spārnotos vārdus»; «Ahillejs, ātrkājis veiklais, tam atbildot, savukārt teica»; «Pavēris īgušu skatu, tam ātrkājis Ahillejs teica»; «Teica tā viņš un . . .»).

Formulveida vārsmas attiecas arī uz saules lēktu («Tikko kā rožpirkste Ausma no krēslas iznira agri . . .»), kauju epizodu attēlojumiem («Ārā viņš krita uz ratiem, un sedza to briesmīgā tumsa»; «Pīšļos viņš krita uz mutes, un žvadzēja bruņas ap viņu»), dzīru aprakstiem («Izstiepa tūdaļ it visi pret spirdzīgiem ēdieniem rokas. Tikko tie dzesēja slāpes un bija jau izsalkums rimies . . .»; «Dzīroja viņi, un netrūka viņiem te līdzīgas daļas») u. tml.

Ļoti raksturīgs «Īliadas» stila atribūts ir salīdzinājumi («Odisejā» to ir daudz mazāk), kas bieži attiecas uz dabas sfēru, kamēr paša epa darbībā daba kā fons nefigurē. Salīdzinājumos apbrīnojami krāsaini un daudzveidīgi attēlota Grieķijas daba, dažādas dabas parādības. Bieži vien salīdzinājumos attēlotas mierlaika dzīves ainas, kam «Īliadas» pamatdarbība dod maz izdevības. Sevišķi iespaidīgs ir vietām sastopamais vairāku salīdzinājumu sa-

blīvējums, kas raksturo salīdzināmās parādības dažādās puses. Spilgts piemērs šādam salīdzinājumu sablīvējumam ir otrās grāmatas 455.—483. vārsma, kur vesela salīdzinājumu virkne tēlaini raksturo iespaidu, ko rada ahajiešu karaspēks. Karaspēka virspavēlnieks salīdzināts ar bulli, kas soļo ganāmpulka priekšgalā, pārējie karavadoņi, kas izkārto savu karaspēku, — ar ganiem, kuri savus ganāmpulkus atdala no svešiem; karavīru kustība, tiem ieņemot savas vietas ierindā, dzejniekam atgādina gājputnu apmešanos īslaicīgai atpūtai; ieroču laistīšanos saules staros dzejnieks salīdzina ar tāla ugunskura atblāzmu, bet karaspēka daudzumu — ar mušu baru.

Neatņemams episkā stila atribūts ir stabilie epiteti, ar kuriem tiek apveltīti dievi (Zevs ir «mākoņu krājējs», «zibeņu metējs», «aigidas nesējs», Atēna — «spulgace», Hēra — «lielace», «baltroce», Apollons — «sudraba stopnesis» vai «tālmetis», Poseidons — «trīcinātājs» vai «zemdimdis», Ausma, rītausmas dieve, ir «rožpirkste», utt.), varoņi, kuriem ir gan kopīgi epiteti («dieviem līdzīgais», «Zeva lolotais» utt.), gan individuāli («ātrkājis» Ahillejs, «tautgans» Agamemnons, «viltīgais» «daudzpraša» Odisejs utt.), sievietes («košmate», «baltroce», «zemu joztā», «skaistvaidze» utt.), dzīvnieki («taisnragu vērši», «skaistkrēpju zirgi»), daba, dabas parādības (ar sevišķi daudz epitetiem apveltīta jūra — tā ir «dievišķā», «daudzšalku», «zivīgā», «tumšsārtā», «pelēkā» utt.), arī nedzīvi priekšmeti (ļoti raksturīgi ir daudzie kuģu epiteti — «skaistklāju», «daudzairu», «līgans», «melnsānu», «dobs» u. c.).

Epam raksturīgas retardācijas, darbības novilcinājumi, dzejniekam ilgāk pakavējoties pie kāda no darbības risinājuma viedokļa mazsvarīga momenta, piemēram, ļoti plašais Ahilleja vairoga kaldināšanas apraksts XVIII grāmatas 468.—616. vārsmā. Raksturīgi šai ziņā ir arī ļoti sīkie ēdienu pagatavošanas apraksti, ar kuriem īpatnēji kontrastē parasti pavisam lakoniskie, bieži vien formulveidīgie paša ēšanas procesa apraksti.

Stāstījums ir maksimāli objektīvs un bezkaislīgs. Dzejnieks atturas no vērtējumiem un tikai pavisam retos gadījumos parāda savu attieksmi pret vienu vai otru notikumu vai pret kādu savu personāžu rīcību.

«Īliada» sarakstīta tradicionālajā episkajā pantmērā — heksametrā, kam cezūra parasti ir trešajā pēdā. Dažkārt ir arī divas cezūras — otrajā un ceturtajā pēdā.

Homēra heksametrs ar saviem ritmiskajiem variantiem, mijoties vieglajām daktiliskajām pēdām ar smagnējām spondejiskajām, un cezūru niansēm ir ļoti muzikāls un ar savu nebeidzamo plūsmu lieliski atbilst episkās dzejas plašajai elpai. Diemžēl, mūsdienu lasītājs, kas Homēru lasa tulkojumā, arī ritmiskā ietērpa ziņā var gūt tikai visai aptuvenu priekšstatu par to, kā skanējis oriģināls, jo sengrieķu un mūsdienu valodu versifikācija ir atšķirīga pašos pamatos. Sengrieķu versifikācijas pamatā ir garu un īsu zilbju mija, bet mūsdienu valodās tā pamatojas uz

uzsvērtu un neuzsvērtu zilbju miju. Papildkrāsas grieķu heksametram piešķīra tas, ka ritmiski stiprajai pēdas daļai nebija jāsakrīt ar vārda dabisko uzsvaru, jo sengrieķu valodā bija muzikālais uzsvars, t. i., uzsveramo zilbi izrunāja nevis stiprāk, bet gan ar balss pacēlumu. Latviskajā heksametrā, protams, pēdas stiprajai daļai parasti jāsakrīt ar vārda uzsvaru.

Atsevišķos gadījumos tulkotājs, izmantojot pieczilbju (retāk četrzilbju) vārdus, no šā noteikuma daļēji atkāpies, piemēram: «Bet, kad jau | abējās | pusēs aiz | burzmas tie | sagata|vojās . . .» (III, 344.), «Labi tos | nogludi|nāja un | apkala | galus ar |zeltu» (IV, 111.); «Teica tā | viņš un | aizkusti|nāja šā | varoņa sirdi» (XI, 804.); «Neap|domīgais | vīrs! Ja | Pēleidam | klausījis | būtu . . .» (XVI, 686.); «Abiem kļūt | nemirstī|giem un | brīviem no | vecuma sloga» (XII, 323.).

Tāda atkāpšanās bijusi neizbēgama īpašvārdos ar vairāk nekā trim zilbēm (netiešajos locījumos arī trīszilbju īpašvārdiem var jau būt četras zilbes). Tulkotājs reizēm (īpaši tur, kur ir vairāku īpašvārdu sablīvējums, piemēram, kuģu sarakstā II grāmatā) bijis spiests īpašvārdus dot ar uzsvariem, kas neatbilst ne latviskajam, ne grieķiskajam uzsvaram, piemēram: «Cildais Te|lámona|dēls tā |sacīja, | atbildot viņam» (VIII, 292.); «Tos, kas Ar|kádijā |mita gar | šķautnainām | Killēnes | aizām . . .» (II, 603.), pie kam dažkārt viens un tas pats īpašvārds dažādās vietās parādās ar dažādiem uzsvariem: «Atreidam | Agamem|nónam tas | īgnumu | sacēla sirdī» (I, 24.); «Atreja | dēls Aga|mémnons, starp | ahajiem | dižākais valdnieks . . .» (I, 102.). Lai atvieglinātu heksametra lasīšanu, šai izdevumā īpašvārdiem vajadzības gadījumā norādīts uzsvars.

8

Mūsdienu lasītājam, dabiski, rodas jautājums, vai Trojas karš, par kuru vēstī «Īliada» un «Odiseja» un vēstījuši pārējie nesaglabājušies tā saucamie kikliskie (t. i., Trojas kara cikla) epi, patiešām ir vēsturisks fakts vai arī tas uzskatāms vienīgi par dzejnieka izdomājumu. Piezīmējams, ka klasiskā senatne nekad nav šaubījusies par to, ka tāds karš patiešām bijis. Pat piesardzīgais vēsturnieks Tūkidids (5. gs. pirms m. ē.) nešaubīdamies uzskata Trojas karu par vēstures faktu.

Mūsdienu zinātne var droši apliecināt, ka epu vēstījumam par Trojas karu ir vēsturisks kodols. Tas kļuva skaidrs pēc tam, kad Heinriham Šlīmanim (1822.—1890.), kaislīgam Homēra epu cienītājam, 1871. gadā izdevās uz «Īliadas» sniegto ziņu pamata Mazāzijas Ziemeļrietumu piekrastē Hisarlika uzkalnā, dienvidos no Dardaneļu šauruma (senatnes Hellesponta), atrast Homēra Troju (Īliju). Izrakumi, ko pēc Šlīmaņa nāves līdz 1894. gadam turpināja vācu arheologs Derpfelds, bet pēc pirmā pasaules kara amerikānis Bledžens, noskaidroja, ka šajā vietā apmēram 3000 gadu laikā cita pēc citas pastāvējušas ne mazāk par 9 apmetnēm. Šlīmanis

par homērisko Troju uzskatīja otro slāni no apakšas, kurā konstatēja cietoksni, kas datējams ar 3. gadu tūkstoša otro pusi un kas gājis bojā lielā ugunsgrēkā. Šlīmanis acīm redzot kļūdījies. Mūsdienu zinātne par homērisko Troju uzskata septīto slāni, kurā konstatētais cietoksnis daudzējādā ziņā atbilst «Īliadā» sniegtajam aprakstam. Pilsētas mūris, kā arī ēkas celtas no gludi aptēstiem akmeņiem, kā «Īliadā» sacīts par Priama pili (VI, 244.). «Īliadas» XVI grāmatas 702.—703. vārsma vēstī par to, kā Patrokls, uzbrūkot Trojai, vairākkārt uzskrējis augšā pa pilsētas mūri, bet to ik reizi nogrūdis Apollons. Septītajā slānī atraktā pilsētas mūra apakšējā daļa patiešām ir slīpa. Šis slānis attiecas uz tā saucamo Mikēnu laikmetu.

Senās Trojas ģeografiskais stāvoklis bija ļoti izdevīgs, jo tā kontrolēja ļoti svarīgu tirdzniecības ceļu — Hellespontu, tagadējo Dardaneļu šaurumu, tātad pieeju Melnajai jūrai. Otrajā slānī Trojā atrastas lielas bagātības, tai skaitā nepārprotami impērta priekšmeti — vai nu izdevīgas tirdzniecības, vai arī svešzemju tirgotājiem uzliktu nodevu augļi. Šādos apstākļos šķiet ļoti dabiski, ka Troja bija vairākkārt pakļauta ienaidnieku uzbrukumiem.

Trojas atrašanai sekoja arvien jauni pārsteidzoši arheoloģijas atklājumi. Fanātiski ticēdams Homēram, Šlīmanis turpināja darbu Grieķijā un atraka līdz tam nezināmus senas kultūras centrus — Homēra Agamemnona rezidenci Mikēnas, Orhomenu, Tīrintu. Pēc vietas, kur šī kultūra vispirms konstatēta, tā nosaukta par Mikēnu kultūru, bet laikmets, ko tā pārstāv, par Mikēnu laikmetu. Izrakumi liecina, ka dažiem pilsētu epitetiem «Īliadā» — piemēram, «ar zeltu bagātās Mikēnas» (XI, 46.), «ar bieziem mūriem nocietinātā Tīrinta» (II, 559.) — ir pavisam nopietns pamats. Mikēnās patiešām atrasts daudz zelta priekšmetu (tai skaitā zelta pēcnāves maskas valdnieku kapenēs), bet Tīrintas mūri ir 7—8 m, vietām pat līdz 17 m biezi. Vienā no Mikēnās atraktajām kapenēm atrasts kauss, kas ļoti līdzīgs Homēra aprakstītajam Nestora kausam (XI, 632. un sek.). Izrakumos atrastas arī ķiveres, kas līdzīgas Mēriona ķiverei ar meža kuiļa ilkņiem (X, 261.—265.).

Mikēnu tipa piemineklī atrasti arī daudzos citos centros kā kontinentālajā Grieķijā, tā Egejas jūras salās.

Vēlākie angļu arheologa Evansa izrakumi Krētas salā parādīja, ka Mikēnu kultūra ir kādas senākas — ļoti īpatnējās Krētas kultūras atzarojums. Kā Krētā, tā arī kontinentālajā Grieķijā lielā skaitā atrasti uzraksti divos dažādos lineāra raksta tipos (t. s. lineārie raksti A un B). Tikai pavisam nesen angļu zinātniekiem M. Ventrisam un Dž. Čedvikam izdevies atšifrēt daudz uzrakstu lineārajā rakstā B, kas atrasti Knosā (Krētas salā) un 1939. gadā atraktajā svarīgajā Mikēnu laikmeta centrā Pilā (Mesēnijā, Peloponēsas dienvidrietumos). Atšifrētie uzraksti ir grieķu valodā un ievērojami papildina arheoloģijas sniegtās ziņas par Egejas jūras zemju vēsturi, vietām būtiski mainot līdzšinējos priekšstatus par šo laikmetu.

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA
98— 2.649

Lineārais raksts A vēl nav atšifrēts, bet ir skaidrs, ka šajā rakstā atrastie teksti nav grieķu valodā. Lineārais raksts B, ko uzskata par grieķu valodas vajadzībām pielāgotu A raksta variantu, acīm redzot radies kontinentālajā Grieķijā un pēc tam, kad ahajieši iekaroja Krētu, ticis lietots arī tur (vecākie rakstu piemineķļi lineārajā rakstā B atrasti tieši Krētas salā, bet Pilas piemineķļi ir 200 gadus jaunāki un datējami ar 13. gs. beigām).

Aina, kāda par apskatāmo laikmetu paveras mūsdienu zinātnei, īsumā ir šāda. 2. gadu tūkstotī pirms m. ē. Egejas jūras baseinā pastāvēja augsti attīstīta kultūra, kuras nesēja sākumā bija kāda negrieķu tauta. Šīs kultūras centrs bija Krētas sala, kuras izdevīgais ģeografiskais stāvoklis atļāva uzturēt tirdzniecības un kultūras sakarus kā ar Rietumiem, tā ar Austrumiem. Krētas salā atraktie centri — Knosa, Festa, Mallija — ar to varenajām, greznajām celtnēm, kurās atrastas augsti attīstītas, ļoti izsmalcinātas mākslas paliekas (sienas gleznojumi, skulptūras utt.), liecina par to, ka Krētā jau pastāvējušas agrīnas vergturu valstis.

Kontinentālo Grieķiju 2. gadu tūkstotī, pirms doriešu iebrukuma, apdzīvoja vairākas grieķu cilšu grupas — jonieši, aiolieši un ahajieši, no kurām visstraujāk attīstījās ahajieši, kas apdzīvoja auglīgākos apvidus un arī atradās vistuvāk Krētai. Tur visagrāk izveidojās šķiru sabiedrība un, tāpat kā tas bija Krētas salā, arī agrīnās vergturu valstis (Mikēnās, Tīrintā, Pilā). Ahajieši izplatījās pa gandrīz visu Egejas jūras baseinu un periodā starp apmēram 15. un 13. gs. iekaroja arī Knosu, galveno Krētas centru.

Mikēnu laikmetā ahajiešiem bijuši sakari ar Mazāzijas ziemeļrietumu piekrasti, un ir pamats pieņemt, ka tā saucamais Trojas karš norisinājies 12. gs. sākumā. Šai laika posmā vispār vērojami ahajiešu ekspansijas centieni. Piemēram, ēģiptiešu avoti ziņo par to, ka 13. gs. beigās pirms m. ē. ahajieši mēģinājuši pat iespiesties Ēģiptē. Tātad Trojas karš notika laikā, ko raksturo ahajiešu valstu varenības uzplaukums, un tā nav nekāda nejaušība, ka «Īliadā» minētie galvenie centri sakrīt ar ahajiešu lielajiem centriem, ko atklājusi mūsdienu arheoloģijas zinātne. Līdz ar to varam konstatēt, ka varoņepu pamatā ir atmiņas par ahajiešu slavas pilno pagātni, bet Trojas cikla epi, tai skaitā «Īliada» un «Odiseja», atspoguļo atmiņas par patiesībā notikušu kara gājienu.

12./11. gadsimtā pirms m. ē. Grieķijā no ziemeļiem iebrūk dorieši, kareivīga grieķu cilts, kas vēl nepazīst šķiru pretrunas, un sev pakļauj vai izspiež Grieķijā līdz tam dzīvojušās ciltis, iznīcinot ahajiešu vergturu valstis, ko vājināja ne vien iekšējas pretrunas, bet arī savstarpēji kari un antagonisms ar apkārtējiem iedzīvotājiem. Grieķijas vēsturē sākas jauns posms. Mikēnu kultūra tiek iznīcināta, bet iebrucēju kultūra ir daudz primitīvāka, tāpat kā daudz primitīvāka ir arī viņu sabiedriskā iekārta.

Doriešu iebrukums, dabiski, rada lielas pārmaiņas Grieķijas etniskajā sastāvā. Grieķijas kontinentā jonieši saglabājas tikai Atikā, bet pārējie emigrē uz Mazāziju, kuras piekrastē, tā sauca-

majā Jonijā, rodas vesela virkne ziedošu grieķu pilsētu, ievērojamu kultūras un tirdzniecības centru, kā arī apmetas vairākās salās, bet aiolieši kolonizē Mazāzijas ziemeļrietumus, ko sauc par Aiolidu.

Grieķi emigrējot, dabiski, veduši sev līdz savas teiksmas, savus mītus, kuros, protams, ievērojamu vietu ieņēma atmiņas par slavas pilno Mikēnu laikmetu, ko vispār var uzskatīt par vēsturisko fonu daudzām grieķu teiksmām. Tā izskaidrojams fakts, ka varoņepi radušies nevis kontinentālajā Grieķijā, bet gan Mazāzijā.

Lai gan mēs ar zināmu drošību varam apgalvot, ka Homēra epi atspoguļo grieķu senvēstures faktus, mēs nekādā ziņā nedrīkstam pieņemt, ka epu attēlotie ekonomiskie un sociālie apstākļi pilnīgi atbilst Mikēnu laikmeta Grieķijai. Epos iestrādātais materiāls arī šai ziņā ir ļoti nevienveidīgs un, ja runājam ļoti vispārīgos vilcienos, atspoguļo ne vien Mikēnu laikmetu, bet arī laikmetu pēc doriešu iebrukuma, ieskaitot epu rašanās laika apstākļus.

Lai gan epos attēloto sabiedrisko attiecību pamatā ir ģints iekārta, jau vērojama intensīva kopienas locekļu mantiskā un sociālā diferencēšanās, un līdz ar to jau iezīmējas ģints iekārtas sairuma sākums. Kopienas priekšgalā atrodas valdnieks, cilts vadonis (basilejs), kas kara gadījumā vada cilts karaspēku, bet miera laikā veic tiesneša un arī priestera funkcijas. Basilejs saņem labāko kopienas zemi, tā saucamo «témenos». Reizēm basilejs parādās kā monarhs un atbilst mūsu jaunajiem priekšstatiem par ahajiešu centralizētu valstu pastāvēšanu Mikēnu laikmetā. Raksturīga vieta šai ziņā ir Īl. IX., 144.—157., kur Agamemnons, piedāvājot Ahillejam izlīgumu, piesola tam kādu no savām meitām par sievu un apsola tai dot pūrā septiņas bagātas pilsētas. Svarīgākajos jautājumos basilejs parasti apspriežas ar gerontu padomi, kurā sākotnēji ietilpa cilts gudrākie vecie vīri (gr. ģérōn — «sirmgalvis»), bet vēlāk bagāto un līdz ar to ievērojamāko ģinšu pārstāvji neatkarīgi no vecuma. Tautas sapulcei (agorá), kurā ietilpst visi brīvie cilts locekļi, ir vairs tikai formāla loma — faktiskie lēmēji ir basilejs un viņa padomnieki — cilts aristokratijas pārstāvji.

Verdzībai ir patriarhāls raksturs. Galvenais vergu iegūšanas avots ir kari.

9

Filoloģijas vēsture nezina nevienu problēmu, par kuru būtu lauzts tik daudz šķēpu kā par tā saucamo Homēra jautājumu.

Šīs problēmas principiālā būtība īsumā ir šāda: vai «Īliada» un «Odiseja» tagadējā veidā ir viena autora darbs, vai arī tās uzskatāmas par tautas kolektīvās daiļrades produktu? Pirmajā gadījumā var rasties otrs jautājums (kam gan vairs nav principiālas nozīmes): vai abus epus sacerējis viens un tas pats dzejnieks, vai arī katram no tiem ir savs autors?

Senatnē nebija ne mazāko šaubu par to, ka Homērs, ko uz-

skatīja par neredzīgu aoidu, ir vēsturiska personība, bet jau senajā Grieķijā nekas kaut cik drošs nebija zināms ne par viņa dzīves laiku, ne par viņa dzimteni, par kuru bija izplatīts daudz dažādu versiju. Pirmais mums zināmais literārais avots, kurā minēts Homēra vārds, ir kāda no dzejnieka Kallīna (7. gs. pirmajā pusē pirms m. ē.) elēģijām.

Senajā Grieķijā Homēram bez «Īliadas» un «Odisejas» piedēvēja vēl citus episkus sacerējumus un mazākus dzejojumus. Aristotelis Homēru uzskatīja tikai par «Īliadas», «Odisejas» un mūsu dienas nesasniegušā komiskā epa «Margīts» autoru («Poētika», 8., 23. nod.). Hellēnisma laikmetā daudzi zinātnieki Aleksandrijā, tā laika grieķu pasaules kultūras centrā, sīki pētījot epus, ievēroja būtiskas atšķirības starp «Īliadu» un «Odiseju», kas dažus no tiem uzvedināja uz domām, ka šos epus sarakstījuši dažādi autori, bet Aristarhs Samotrākietis (apmēram 215.—145. g. pirms m. ē.), viens no izcilākajiem Homēra epu pētniekiem, joprojām uzskatīja Homēru par abu darbu autoru, izskaidrodams novērotās atšķirības ar to, ka Homērs «Odiseju» esot sacerējis vecumdienās, krietni vēlāk par «Īliadu». Par abu epu viengabalainību senatnē tomēr nekad nav radušās nekādas šaubas.

Pirmais, kas izteica domas, ka «Īliada» esot dažādu dzejnieku sacerētu atsevišķu dziesmu sakopojums, bija francūzis F. d'Obiņjaks, kas atzina, ka Homērs nekad neesot eksistējis, bet viņa 1715. gadā — vairākus gadu desmitus pēc viņa nāves izdotais darbs neguva ievērību. Līdzīgas domas 18. gadsimta pirmajā pusē izteica itālietis Dž. Viko.

Plašu polemiku par Homēra jautājumu ievadīja tikai vācu filologa F. A. Volfa darbs «Prolegomena ad Homerum», priekšvārds Volfa sagatavotajam abu epu jaunizdevumam (1795.). Arī Volfs uzskata abus epus par dažādos laikos un dažādu dzejnieku sacerētu atsevišķu dziesmu savirknējumu, bet par šo dziesmu lielākās daļas autoru atzīst Homēru.

Volfs savus uzskatus pamatoja ar vairākiem argumentiem. Pēc viņa domām, epi radušies laikā, kad grieķiem vēl nebija rakstības, bet šādos apstākļos neesot iespējams radīt tik liela apjoma darbus. Homēra un citu dzejnieku radītās dziesmas esot saglabājuši atmiņā rapsodi, profesionālie epu recitētāji, tās nododot tālāk no paaudzes uz paaudzi. Peisistrata laikā (6. gs. pirms m. ē.) tās esot Atēnās pierakstītas un sakopotas, bet teksta galīgo redakciju veikuši aleksandriešu zinātnieki. Savas teorijas pamatošanai Volfs arī min epu tekstā sastopamās pretrunas (piemēram, «Īliadas» V grāmatā kaujā krīt paflagoniešu valdnieks Pilaimens, epizodiska figūra, bet XIII grāmatā tas atkal parādās dzīvs).

Kā mēs tagad zinām, Volfa pieņēmums, ka grieķi epu rašanās laikā nav pazinuši rakstību, ir pilnīgi nepareizs. Nesen atšifrētais lineārais raksts B rāda, ka grieķi tajā jau rakstījuši otrā gadu tūkstoša otrajā pusē. Kiprā atrasti 10.—9. gs. uzraksti zilbju rakstā, bet ar 8. gs. datējami uzraksti parastajā burtu rakstā.

Tāpat visai nedrošas un neskaidras ir ziņas par darbu, kas Peisistrata laikā veikts ar Homēra epiem. Ziņas par to mums sniedz tikai samērā vēli avoti — Cicerons (1. gs. pirms m. ē.), Pausanijs (m. ē. 2. gs.) u. c., un tie nepieļauj tādus secinājumus, kādus darina Volfs. Visticamākais ir pieņēmums, ka Peisistrata ieceltā komisija savākusi dažādus epa rokrakstus un veikusi zināmu rediģēšanas darbu.

Ievērojot šos apstākļus, turpmākās polemikas uzmanības centrā stājās epos konstatētās pretrunas, atkārtojumi, novirzes no darbības galvenās līnijas un tamlīdzīgi momenti, kas varētu liecināt par to, ka epi nav viengabalaini darbi.

Tā saucamie analitiķi — zinātnieki, kas noliedz Homēra epu viengabalainību — izvirzījuši dažādas teorijas, izskaidrojot šo epu tapšanas vēsturi.

Vācu filologs K. Lahmanis izveidojis tā dēvēto «mazo dziesmu teoriju» (1837.—1841.), saskaņā ar kuru «Īliada» un «Odiseja» ir dažādu dzejnieku patstāvīgu dziesmu mehānisks savirknējums. «Īliadā», pēc Lahmaņa domām, tādu dziesmu ir astoņpadsmit.

Ļoti daudz piekritēju guvusi tā saucamā «kodola teorija», ko pirmais izvirzījis G. Hermanis 1832. gadā. Šī teorija atzīst epu sākotnējo viengabalaino plānu, bet novirzes no tā izskaidro ar to, ka katra epa pamatā ir mazāka apjoma patstāvīgs eps — Homēra sacerētā «Pirmīliada» resp. «Pirmodiseja», ko vēlāk ar dažādiem papildinājumiem paplašinājuši citi dzejnieki. Sākās «kodolteorijas» sekotāju mēģinājumi izlobīt šīs teorijas postulēto kodolu, un, tā kā dažādi zinātnieki šim uzdevumam piegāja no dažādiem viedokļiem, radās pilnīgi atšķirīgi «kodola teorijas» konkretizējumi. Tā, piemēram, pats Hermanis uzskata par «Īliadas» kodolu tās epa daļas, kas vēstī par Ahilleja dusmām, bet angļu vēsturnieks Dž. Grots (1846. g.) par kodolu pieņēma 1., 8., 11.—22. grāmatu, uzskatot, ka epu pamatā bijusi kāda «Ahilleida», dziesma par Ahilleju. Vācietis E. Bēte par «Īliadas» kodolu uzskata tikai kādas 1500 vārsmas, kur ietilpst Ahilleja un Agamemnona ķilda, ahajiešu sakāve, Patrokla nāve un Ahilleja atriebība (1914.—1927.).

Kāda cita teorija — t. s. «kompilācijas teorija» — pieņem, ka epu pamatā ir vairāki mazāki epi, kas vēlāk apstrādāti un sakausēti kopā. Šīs teorijas radītājs A. Kirhhofs, noraidot Lahmaņa uzskatu par daudzu patstāvīgu dziesmu mehānisku savirknējumu, tātad tomēr pieņem, ka Homēra epos ietilpst dažādu autoru patstāvīgi lielāka apjoma sacerējumi (1859.). Piemēram, «Odisejā», pēc viņa domām, iestrādāti 4 patstāvīgi epi — viens par Odiseja dēla Tēlemaha ceļojumu (t. s. «Tēlemahija»), divi par Odiseja klejojumiem, kā arī eps par Odiseja atgriešanos Itakā.

Tādas īsumā ir analitiķu galvenās teorijas, ar ko viņi cenšas atspēkot senseno priekšstatu par vienu autoru vismaz katram epam. Kā redzams, analitiķi līdz šim nav tikuši pie kaut cik vienprātīga secinājuma, kas, protams, ievērojami stiprina «unitā-

ristu» — epu viengabalainības, viena autora idejas aizstāvju pozīcijas.

Analitiķu teorijas visos laika posmos, arī jau tūlīt pēc Volfa darba iznākšanas, sastapa enerģisku pretsparu no unitāristu puses, kuru skaitā figurē daudz ievērojamu filologu un dzejnieku. Ļoti asi pret Volfu savās «Ksenijās» vērsās Šillers, kam vēlāk pievienojās arī Gēte, kā arī izcilais Homēra epu tulkotājs J. H. Foss. Hēgelis koncepciju, saskaņā ar kuru Homēra epi esot atsevišķu dziesmu savirknējums bez iekšējas vienības, uzskata par antimākslinieciskiu un barbarisku. Līdzīgas domas Krievijā izteikuši Gogolis, Beļinskis un «Īliadas» tulkotājs Gņedičs.

Kas attiecas uz pretrunām un inkonsekvencēm, ar kurām analitiķi mēdz pamatot savus secinājumus un konstrukcijas, tad tādas patiešām ir atrodamas kā «Īliadā», tā «Odisejā», un tomēr ar to nekādā gadījumā nepietiek, lai atspēkotu priekšstatu par vienotu plānu, par vienu autoru.

Literatūras vēsture zina daudz pretrunu tādos darbos, kur autora jautājums nerada ne mazākās šaubas. Sakarā ar iepriekš minēto «Īliadas» Pilaimenu, kas, V grāmatā miris, parādās atkal XIII grāmatā, varētu minēt veselu virkni līdzīgu gadījumu pasaules literatūras klasiķu darbos. Piemēram, dažāda rakstura pretrunas sastopamas Vergilija «Eneidā», Servantesa «Donā Kihotā», Šillera «Donā Karlosā», Gogoļa «Mirušajās dvēselēs». Tekereja romāna «Ņjukomi» pirmajā izdevumā kāda svarīga persona mirst, bet pēc tam atkal parādās dzīva.

Ja mums ir zināmas tik daudzas dažāda rakstura nesaskaņas un pretrunas jaunāko laiku literāros darbos, kuru autoriem taču bija daudz labākas iespējas to novēršanai (kaut vai korektūru lasīšana) nekā senatnes dzejniekiem un rakstniekiem, tad jo vieglāk varam iedomāties šādu inkonsekvenču rašanos apstākļos, kur tādu iespēju nebija, it īpaši strādājot pie tik milzīga apjoma darba, kāds ir «Īliada», kas neapšaubāmi prasīja daudz gadu darbu. Nesaskaņu rašanos neapšaubāmi sekmēja arī tas, ka dzejnieks savam darbam izmantoja dažādus mitoloģijas un folkloras materiālus, kas, dabiski, tautā bija izplatīti dažādos variantos. Nedrīkst arī aizmirst, ka epi nebija domāti patstāvīgai lasīšanai, bet gan uztverei ar dzirdi, t. i., klausoties rapsoda priekšnesumā, un ka visa epa recitēšanai bija vajadzīgs daudz dienu (pieņem, ka rapsods vienā priekšnesumā varējis recitēt ap 1000 vārsmu). Šādos apstākļos klausītājs sīkas nesaskaņas un pretrunas nemaz nespēja ievērot, un līdz ar to dzejnieks to novēršanai veltīja mazāk uzmanības.

Pēdējā laikā izteikta hipoteze, ka «Īliada» ir paša autora viņa ilggadējās profesionālā aoida gaitās nemitīgi pārstrādāts un papildināts, bet tomēr ne pilnīgi pabeigts sacerējums.

Protams, epos ir arī neapšaubāmi vēlāko laiku iespraudumi, t. s. interpolācijas. Tāda interpolācija, piemēram, ir acīm redzami Atēnās radies vēlāko laiku iespraudums ar Atēnu cildinājumu —

II, 546. un sek., «kuģu sarakstā» (interpolācijas mūsdienu izdevumos, arī šajā tulkojumā, ievietotas kvadrātiekavās).

Novirzes no sižeta galvenās līnijas pa lielākai daļai viegli izskaidrojamas kā episka stila raksturīga pazīme. Kavēšanās pie dažādiem blakus momentiem, sīki detaļu apraksti, ekskursi, retardācijas ir ikkatra episka stāstījuma neatņemami atribūti.

Ļoti daudz uzmanības, risinot tā saucamo Homēra jautājumu, pievērš apstāklim, ka epos attēlotās sabiedriskās, materiālās un garīgās kultūras parādības nav vienveidīgas, bet acīm redzami attiecas uz dažādiem laikmetiem.

Tas lielā mērā izskaidrojams ar nevienveidīgo vielu, kas bija dzejnieka rīcībā (dažādos laikmetos radušies nostāsti, mītu varianti u. tml.), bet ļoti nozīmīgs faktors neapšaubāmi te ir arī tas, ka dzejnieks apzināti arhaizē epa kolorītu, attēlo šīs parādības tādas, kādas tās bijušas «varoņlaikmetā», t. i., Mikēnu periodā, vai, pareizāk, kādas viņš tās iedomājas. Dzejnieks tiecas izvairīties no visa, kas viņam šķiet šim laikmetam neatbilstošs.

Tā, piemēram, epu varoņu bruņojums gandrīz vienmēr ir no vara, kas — to apliecina arheoloģijas materiāli — atbilst Mikēnu perioda apstākļiem. Dzelzs, kas epu rašanās laikā jau bija ļoti labi pazīstama, epos tiek pieminēta tikai retumis. Pilnīgi nepazīstama dzelzs gan nebija arī Mikēnu periodā. Kā parādījuši jaunākie izrakumi, to šajā laikā izlietoja greznuma priekšmetu pagatavošanai. Tā, piemēram, izrakumos Tīrintā atrasta dzelzs arfa. Tas, ka epos dzelzs figurē veselā virknē metaforu (piemēram, «... patiesi sirds krūtīs kā dzelzs tev ir cieta», XX, 357.), tomēr liecina par to, ka tā epu rašanās laikā jau bijusi plaši pazīstama.

Epu varoņi nekad neraksta (vienīgais izņēmums ir «zīmes», ko Proits dod līdzi Bellerofontam, sūtot to pie sava sievastēva, «Īliada», VI, 168. un 178.). Lai gan, kā mēs zinām, rakstība grieķiem jau bijusi pazīstama ilgi pirms epu rašanās perioda, dzejnieks šo apstākli noklusē, vēlēdamies arī šādi reproducēt sirmo senatni. Cenzdamies radīt ticamāku vēsturisku fonu, dzejnieks nekur nemin Mazāzijas grieķu pilsētas, kas laikā, kad notika epos atspoguļotais Trojas karš, vēl neeksistēja, jo Mazāzijas kolonizācija vēl nebija sākusies.

Interesanta parādība ir tā, ka dzejnieks salīdzinājumos nereti piemin tādas parādības, par kurām viņš epa sižeta tiešajā risinājumā kolorīta raksturojuma labā vairās runāt, uzskatot tās par attēlojamajam laikmetam neatbilstošām. Tā, piemēram, varoņi sižeta risinājumā nekad nejāj, bet tikai brauc kaujas ratos (izņēmums «Īliadas» X grāmatas 513. vārsmā viegli izskaidrojams ar neparasto situāciju: Odisejs, nolaupījis Rēsa zirgus, dzen tos uz grieķu nometni), neliek galvā vainagus, kas bija tik parasti klasiskajā Grieķijā, nepūš kaujas taurēs, bet salīdzinājumos tas viss ir sastopams. Tā dzejnieks ik uz soļa cenšas radīt distanci starp savu laiku un «varoņlaikmetu».

Līdzās tam epos pieminētas dzejnieka dzīves laikam atbilstošas parādības un priekšmeti. Tā, piemēram, Agamemnona bruņas «Īliadas» XI grāmatā pēc arheologu atzinuma raksturīgas 8. gadsimtam, bet Homēra varoņu apģērbs un matu sasukājums atbilst austrumtautu modēm, kas 9.—8. gadsimtā izplatījās Mazāzijā arī grieķu vidū. Iepriekš jau tika minēts, ka epos attēlotie sociāli ekonomiskie apstākļi daļēji atbilst epu rašanās laikam.

Līdzīgi tam, kā dzejnieks arhaizē epā attēlotās reālijas, viņš arhaisku iespaidu cenšas panākt arī ar valodas līdzekļiem. Epu ļoti bagātajā leksikā ir daudz arhaisku vārdu, kas Homēra laika dzīvajā valodā vairs netika lietoti, arī tādi, kuru precīzā nozīme gluži skaidri vairs nebija saprotama klasiskā laikmeta grieķiem. Konstatēts, ka Homēra leksikas vecākais slānis attiecas uz Mikēnu laikmetu. Epu valodas pamatā ir vecjoniešu dialekts ar aioliešu dialekta elementiem (aioliešu dialektā runāja Mazāzijas ziemeļrietumos dzīvojošie no kontinentālās Grieķijas izceļojušo ziemeļahajiešu pēcteči). Šī parādība pieļauj secinājumu, ka epi radušies novadā, kur joniešu un aioliešu dialektā runājošie grieķi dzīvoja kaimiņos, bet arī izskaidrojumu, ka episkās valodas tradīcijas sākotnēji izveidojušās apgabalos, kur runāja aioliešu dialektā. Šai hipotezei par labu runā tas, ka aiolismi ir pārsvarā epiem raksturīgajās formulveida vārsmās.

Mūsdienu zinātnē pārsvaru guvis unitārais viedoklis, kuram par labu runā vispirms epu mākslinieciskā viengabalainība, t. i., apstāklis, ka ar visām novirzēm un nesaskaņām epi uzrāda vienotu plānu un ka varoņu raksturi ir konsekventi izturēti.

Kādu tad mēs, pievienojoties unitārajam uzskatam, varam īsumā iedomāties epu rašanās vēsturi?

Vēsturiskos notikumus, kas ir epu pamatā, no epu rašanās laika katrā ziņā šķir vairāki gadsimti. Grieķi, kas kolonizēja Mazāziju, pārnesa mītus un teiksmas, tai skaitā tās, kas saistījās ar Trojas karu, uz savu jauno dzimteni, kur tās noderēja par neizsmeļami bagātu sižetu avotu aioliešu, bet pēc tam joniešu aoidu daiļradei. Interesantu norādījumu uz tautā plaši izplatītajām teiksmām, kādas, jādomā, deva vielu aoidiem, atrodam XX grāmatā. Ainejs, kaujas laukā sastopoties ar Ahilleju, tam saka:

«Abi mēs zinām viens otru, pat vecākus pazīstam labi,
Dzirdot no mirstīgiem vīriem daudz dažādu senlaiku stāstu.»

(203.—204.)

Teiksmas par Trojas karu, t. i., par senču varonīgajām cīņām ar Mazāzijas pamatiedzīvotājiem, guva īpašu ideoloģisku skanējumu un aktualitāti Mazāzijas kolonizācijas periodā, kad grieķiem nācās izcīnīt sīvas cīņas ar Mazāzijas tautām. Šis moments atspoguļojas arī «Īliadā», kamēr «Odisejas» darbības ģeogrāfiskais loks atspoguļo grieķu ekspansijas tieksmes uz Rietumiem.

Aoidi savās dziesmās apdziedāja slavas pilno pagātni, tās varoņus un viņu veiktos varoņdarbus. Tā gadsimtu gaitā izveidojās noteiktas episkas tradīcijas, kas aptvēra zināmu sižetu loku, zināmus izteiksmes līdzekļus — episko valodu un pantmēru, heksametru. «Īliadas» un «Odisejas» autors, izmantodams tradicionālo episko vielu, to pārkausējis savos epos, salīdzinot ar episkajām dziesmām, kvalitatīvi pilnīgi jaunā pakāpē. Epos salīdzinājumā ar dziesmu ir daudz sarežģītāka darbība, lielāks personu skaits, daudz dziļāks personu psiholoģiskais raksturojums.

Par to, ka epi, kas atspoguļo zināmus vēsturiskus notikumus, parasti rodas tikai daudz gadsimtu pēc šiem notikumiem un ka šai starplaikā atmiņas par tiem dzīvo folklorā, kur uzkrājas viela nākamajam epam un izveidojas atbilstoši izteiksmes līdzekļi, uzskatāmi liecina jaunāko laiku epi. Piemēram, «Nibelungu dziesma», kas pilnīgi izveidojusies 12.—13. gadsimtā, atspoguļo 5. gadsimta notikumus, bet «Rolanda dziesma», kas izveidojusies 11.—12. gadsimtā, — 8. gadsimta notikumus.

Par «Īliadas» un «Odisejas» rašanās vietu zinātnes atzinums visumā ir vienprātīgs, uzskatot par tādu Jonijas piekrasti Mazāzijā. Mēģinājumi saistīt epus ar kādu noteiktu pilsētu uzskatāmi par nepārliecinošiem. Par epu rašanās laiku pastāv ļoti dažādi uzskati. Attiecīgās hipotezes aptver laika posmu no 9. līdz pat 6. gadu simtam (vācu filologa E. Bētes hipotezei, ka «Īliada» ir radusies ap 600. gadu, tātad ir jaunāka par Hēsioda darbiem, gan maz sekotāju). Vairums mūsdienu speciālistu uzskata, ka epi radušies 8. gadsimta beigās — 7. gadsimta sākumā, pie kam ir nopietns pamats pieņēmumam, ka «Odiseja» ir apmēram divas paaudzes jaunāka par «Īliadu» un tātad, jādomā, pieder citam autoram nekā «Īliada», kā jau uzskatījuši daži aleksandriešu zinātnieki (tā saucamie «šķīrēji», gr. chorízontes). Tomēr ir arī tādi unitāristi, kas, nenoliedzot visai būtiskās atšķirības starp «Īliadu» un «Odiseju», tomēr piedēvē abus epus vienam autoram, cenšoties šīs atšķirības izskaidrot tāpat, kā to jau darījis Aristarhs, proti, ar to, ka Homērs «Odiseju» radījis vēlākā mūža posmā.

Apkopojot visu izklāstīto, tātad ar zināmu drošību varam konstatēt vienīgi ģeografisko vidi, kurā radušies epi, un — dažu gadsimtu robežās — arī epu rašanās laiku, bet par pašu dzejnieku resp. dzejniekiem — ja katram epam pieņemam savu autoru — īstenībā trūkst jebkādu ziņu.

Mūsdienu cilvēks to var tikai nožēlot, it īpaši speciālists filologs. Tomēr varam būt laimīgi, ka gadu tūkstošu gaitā saglabājušies paši epi, darbi, kas, lai kāda būtu to tapšanas vēsture, neapšaubāmi nāk no pašām apdāvinātās grieķu tautas dzīlēm un ko cilvēce joprojām pamatoti pieskaita pie sava radošā ģēnija lielajiem sasniegumiem.

A. Feldhūns

ÍLIADA

A H I L L E J S

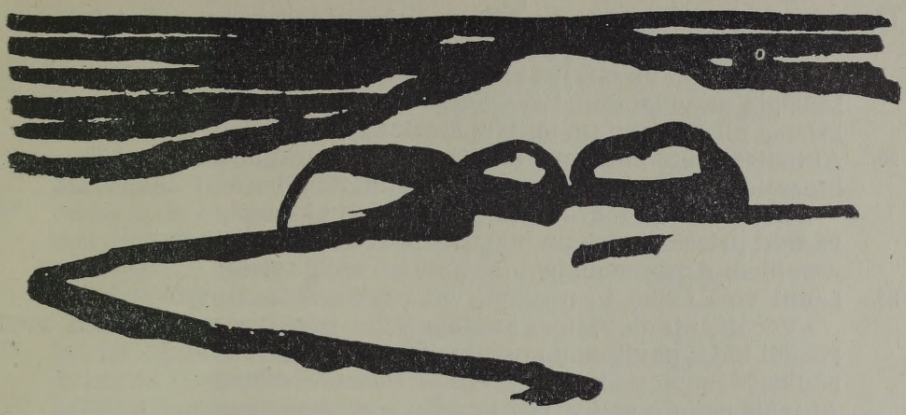

MĒRIS. AHILLEJA DUSMAS

Dziedi man, dieve, par Pēleja dēla Ahilleja dusmām
Liktenīgajām, kas ahajiem nesa bez gala daudz likstu,
Notrieca Aīda valstī daudz diženu varoņu garu,
Izmeta pašus pēc tam par barību laukā visapkārt
Suņiem un plēsīgiem putniem — tā notikās Zevtēva griba, —
Sākot ar dienu, kad izšķīrās naidā un iedegās ķildā
Tautvedis Atreja dēls un Ahillejs, līdzīgais dievam.
Kurš tad no dieviem šos abus bij salaidis naidā un ķildā?
Zeva un Lētojas dēls. Par vadoni iekarsis dusmās,
Sērgu viņš nometnē sūtīja ļaunu, un kareivji mira,
Tāpēc ka Atreja dēls reiz apsmēja priesteri Hrīsu.
Sirmgalvis nāca uz jūru pie ātrajiem ahaju kuģiem
Izpirkt meitu no gūsta, un balvas viņš nesa bez skaita;
Tālmeša Foiba Apóllona vainags tam atradās rokās,

Zelta scepterī pakārts, un žēli viņš ahajus lūdza,
Sevišķi Atreidus abus, kas kareivjus vadīja cīņā:
«Atreja dēli un citi jūs ahaji spožajās bruņās!
Mūžīgie dievi lai dod, kas Olimpa mitekļos valda,
Priama pilsētu gāzt un laimīgi atgriezties mājās!
Atdodiet meitu man mīļo un pieņemiet izpirkummaksu,
Bīdamies Zevtēva dēlu Apóllonu, tālmeti Foibu!»
Ahaji piekrita tobrīd un ieteica lūdzēju klausīt,
Parādīt priesterim cieņu un mirdzošās dāvanas pieņemt.
Atreidam Agamemnónam tas īgnumu sacēla sirdī;
Ļauni viņš dzina to projām, vēl uzkliegdams draudīgā balsī:
«Vecais, pie dobajiem kuģiem vairs nerādies mūžam man acīs!
Pazūdi tūdaļ pavisam un nenāc vairs atpakaļ turpmāk!
Nelīdzēs scepteris tev, ne scepterī Tālmeša vainags.
Atpakaļ nedošu meitu, līdz kamēr tā vecuma dienās
Nosirmos Argā pie manis — no tevis un dzimtenes tālu,
Austuvē audeklu aužot un gultu man vakarā klājot.
Ej jel un neuztrauc mani! Ka sveiks tu vēl aizvelcies mājās!»
Teica tā viņš; Hrīss satrūkās ļoti un klausīja viņam.
Atpakaļ soļoja sirmgalvis klusi gar daudzšalku jūru.
Nonācis vientuļā vietā, viņš sirsnīgi pielūdza dievu,
Valdnieku tālmeti Foibu, ko dzemdēja skaistmate Lēto:
«Sudraba Stopnesi, klausi jel mani, jo Hrīsu tu sargi,
Svēto Killu tai līdzi un Tenedā vareni valdi!
Smintej, ja kādreiz par prieku tev uzcēlis svētnīcu esmu
Vai ja tev taucēto kazu vai trekno vērsēnu gūžas
Nesis uz ziedokļiem taviem, tad izpildi lūgumu manu!
Asaras manas lai danaji izpērk ar skaudrajām šautrām!»
Teica tā lūgdamies viņš; Foibs Apollons klausīja viņu —
Lejup no Olimpa gala viņš traucās ar īgnumu sirdī,
Uzlicis stopu uz pleciem un bultnesi, noslēgtu cieši;
Šķindēja spārnotās šautras pie īgušā Tālmeša pleciem,
Soļojot viņam uz priekšu; tas, līdzināms naktij, nu steidzās.
Nosēdies tālāk aiz kuģiem, dievs raidīja spārnoto šautru;
Aizlaidās šņākdama tā no vizošā sudraba stopa.
Sākumā mūļus tā šautras tik tvēra un steidzīgos suņus;
Beidzot pret ahajiem pašiem tas izmeta nāvneses skaudrās.
Liesmoja sakurtie sārti, un līķi tur sadega kaudzēm.
Nometnē deviņas dienas jau džinkstēja dievišķās šautras;
Ahillejs desmitā dienā uz sapulci sasauca tautu.
Dieviete baltroce Hēra šīs domas tam iedvesa sirdī;
Skuma par danajiem viņa, jo nāvei tos redzēja lemtus.
Bet, kad jau saplūda sauktie it visi uz sapulces vietu,
Piecēlās Ahillejs, ātrkājis veiklais, tā valodu sākdams:
«Domāju, Atreja dēli, mums vajadzēs atgriezties mājās,
Maldīties atkal pa jūru, ja spētu kāds glābties no nāves,
Tāpēc ka mēris un karš te nolaupa citu pēc cita!
Varētu taču mēs gaišreģi kādu vai priesteri vaicāt,

Padomu pareģim prasīt, jo sapnis ir arī no Zeva.
Teiks kāds no viņiem, kas Foibu tik ļoti ir nokaitinājis;
Varbūt par aizmirstiem vēršiem un aizmirstām veltēm viņš dusmo,
Varbūt viņš vēlētos novērst no ahajiem šausmīgo likstu,
Ja mēs tam ziedotu izlases jērus un taucētas kazas?»
Teica tā viņš un nosēdās tūdaļ. Tad cēlās no viņiem
Slavenais Testorids Kalhants, vislabākais putnreģis tautā;
Sirmgalvis zināja visu, kas noticis, notiek un notiks.
Arī viņš atveda ahaju kuģus pret Īlijas krastiem,
Apdvests ar pareģa garu, ko Apollons dāvājis viņam;
Pareģis, vēlēdams labu, šiem sacīja, valodu sākdams:
«Ahillej, Pēleja dēls, ai Kronidam mīļais! Tu tagad
Pavēli skaidrot man tālmeša Foiba Apóllona dusmas.
Taisnību atklāšu tev, bet, apsvēris iepriekš, man zvēri
Palīdzēt labprāt, cik spēka, ar vārdiem un stiprajām rokām.
Vajadzēs tagad, kā redzu, man saniknot cienītu vīru,
Pārāko argiešu vidū, kam vērīgi ahaji klausa.
Stiprāks ir valdnieks arvien, kad dusmo par pakļautu vīru.
Kaut arī piepešas dusmas viņš šobrīd vēl savalda krūtīs,
Tomēr sirds nerimsies vēlāk un slepenas atriebes tīkos,
Kamēr būs panācis savu. Nu saki, — vai sargāsi mani?»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tam atbildot, savukārt teica:
«Paļaujies droši un saki, ko zini par dievības dusmām!
Soģis man Apollons, Kronidam mīļais, kam, Kalhant, tu bieži
Lūgšanas raidi uz augšu, mums, danajiem, nākotni pauzdams.
Zvēru, ja būšu vēl dzīvs un redzēšu sauli virs zemes,
Tikmēr pie dobajiem kuģiem neviens no danaju vīriem
Nepacels rokas pret tevi, kaut nosauc tu Agamemnónu,
Tagad kas lepoties var, ka stiprākais ahaju vidū.»
Pareģis krietnais bez bailēm nu vēstīja dievības gribu:
«Ne jau par aizmirstām veltēm vai aizmirstiem vēršiem viņš dusmo,
Bet gan par priesteri savu, ko nekrietni apsmējis Atreids.
Meitu nav atdevis tam, nav pieņēmis izpirkummaksu.
Tāpēc mūs Tālmetis soda un sodīs vēl arī joprojām.
Nerimsies tikmēr šis dievs mums nāvi un nīcību sūtīt,
Iekām tas mīļajam tēvam nav atdevis spulgaci meitu
Gluži bez izpirkummaksas un iekām nav aizvesti vērši
Ziedam uz Hrīsu. Tā izpērkot vainu, mēs varam to remdēt.»
Teica tā viņš un nosēdās tūdaļ. Tad cēlās no viņiem
Atreja dēls Agamémnons, starp ahajiem dižākais valdnieks,
Sašutis, satraukts. Sirds pildījās viņam ar briesmīgām dusmām,
Divām mirdzošām liesmām bij līdzīgas vadoņa acis.
Pavēris īgušu skatu, viņš pareģim Kalhantam bilda:
«Nelaimes paudēj, ko krietnu nekad vēl man neesi teicis!
Mūžam tev gavilē sirds, ja nelaimi paredzēt vari;
Laba nekā tu neesi paudis, ne arī ko veicis.
Tagad tu, vēstīdams dievišķo gribu, paud danaju tautai,
Itin kā tālmetis Apollons sūtot mums visas šīs likstas,

Tāpēc ka mirdzošās balvas par Hrīseidu, priestera meitu,
Neesot gribējis pieņemt. Tik ļoti šo jaunavu vēlos
Paturēt mājā — par Klitaimnēstru, par īsteno sievu,
Viņu es vērtēju augstāk. Ir sirmgalvja priestera meita
Pārāka augumā, maigumā, prātā un rokdarbu prasmē.
Tomēr to atpakaļ došu, ja tautai tas nāktu par labu, —
Gribu no nelaimes glābt, ne postā grūst ahaju tautu.
Dāvanu citu man dodiet, lai neesmu danaju vidū
Tagad tik viens es bez balvas, — tik tiešām tas būtu par kaunu.
Tagad jūs redzat nu paši, ka balva šī aiziet man citur.»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tam atbildot, savukārt teica:
«Slavenais Atreja dēls, tu mantrausis lielāks par visiem!
Kādu lai dāvanu dotu tev drosmīgie ahaju dēli?
Nezinām kopīgu mantu, kas kaudzē kur sakrauta būtu.
Ja kas ir pilsētās gūts, tas dalīts starp ahaju dēliem.
Vienīgi negods būs tautai, ja dalīto atkal vāks kopā.
Atdod tu tagad šo jaunavu dievam, gan ahaji vēlāk
Atmaksās visu tev trīskārt un četrkārt, ja Olimpa valdnieks
Kādreiz varbūt dos gruvekļu kaudzē gāzt stiprsienu Troju.»
Atreja dēls Agamémnons, tam atbildot, savukārt teica:
«Ahillej, līdzīgais dievam, kaut drošsirdīgs esi, bet tomēr
Viltus tev prātā. Tu nespēsi apkrāpt un pierunāt mani.
Taču tu gribi, lai iespēja būtu tev paturēt savu,
Mani šeit atstāt bez balvas, un aicini jaunavu atdot!
Labi, ja drosmīgā ahaju tauta man citu dos balvu,
Izraugot tīkamu sirdij, lai līdzīga vērtībā būtu.
Bet, ja nu nedotu viņi, tad tomēr pats ņemšu ar varu
Tavu vai Ajanta balvu, vai to, ko sev Odisejs guvis.
Protams, ja iešu pie kāda, tas dusmosies ļauni pret mani;
Tomēr par visu to vēlāk mums laika būs pārdomāt gana;
Tagad lai melnsānu kuģi mēs velkam uz dievišķo jūru,
Pulcējam airniekus lieļākā skaitā un upura vēršus
Atvedam Foibam, bet Hrīseidai pašai, šai sārtvaidzei daiļai,
Liekam kāpt kuģī; lai pavada to kāds ahaju valdnieks, —
Ajants vai Īdomenējs, vai Odisejs, līdzīgais dievam,
Jeb vai tu, Pēleja dēls, visbriesmīgais ahaju vidū!
Tālmeša dusmas no mums tu novērs ar vēlīgu balvu!»
Pavēris īgušu skatu, tam ātrkājis Ahillejs teica:
«Vai man! Tu kaunā un negodā tērptais! Tev manta tik prātā!
Kā nu kāds drošsirdīgs ahajs lai klausītu pavēlēm tavām,
Dodamies gājienā kādā vai stādamies naidniekiem pretī?
Nenācu trojiešu šķēpmešu dēļ; šurp nevada mani
Atriebes doma, jo vainas nekādas nav viņiem pret mani.
Zirgus un govis tie nedzina projām no aploka mana,
Nemina sējumus manus nekad tie auglīgā Ftījā,
Drosmīgo kareivju zemē, jo šķīra mūs attālas zemes,
Kalni jo augsti un aizas ar ēnainiem mežiem, un jūra.
Tevis dēļ, bezgodi lielais, mēs devāmies visi uz Troju

Sagādāt trojiešiem atmaksu sūru par brāli un tevi,
Nekauņa, sumpurni! Neredzi to, tas nerūp tev tālāk.
Tagad tu piedraudi man, ka atņemsi tīkamo balvu,
Ko es ar grūtībām guvis, ko piešķīra ahaju dēli.
Līdzīga tavai nav bijusi mana, kad ahaju dēli
Trojiešu pilsētu dižu un bagātu sagāza drupās.
Sīvāko cīniņu brīžos vissmagākos triecienus trojiem
Deva šīs rokas, bet, kolīdz mēs dalījām gūto, ik reizes
Labākā balva tev krita; es, saņēmis mazu un mīļu,
Devos ar prieku pie kuģiem, kad gurdumu jutu pēc cīņas.
Tagad es atpakaļ iršos uz auglīgo Ftīju; ir labāk
Doties uz māju ar izliektiem kuģiem. Es negribu arī
Mantu vēl ilgāk tev vairot, jo visur tu nicini mani.»
Atreja dēls Agamémnons, tam atbildot, atkal tā teica:
«Dodies, kur sirdij tev tīkas! Es negribu pierunāt tevi
Manis dēļ palikt pie Trojas. Pie manis ir arī vēl citi,
Godu kas parādīs man, it sevišķi gādīgais Zevtēvs.
Nīstu es tevi visvairāk no valdniekiem, Zevam tik mīļiem, —
Mūžam tev tīkamas bija tik ķildas un kari, un cīņas.
Ja tu par pārējiem stiprāks, tad, šķiet man, to devuši dievi.
Atgriezies mājās ar kuģiem un, aizsaukdams kareivjus savus,
Valdi pār mirmidoniešiem! Vairs negribu zināt par tevi!
Nebaida mani tavs īgnums. Tev savukārt draudēšu bargi:
Tā kā Foibs Apollons tagad man atprasa Hrīseidu košo,
Atpakaļ sūtīšu viņu ar kuģi un kareivjiem saviem;
Toties es vedīšu mājās sev sārtvaidzi Brīseja meitu,
Dāvanu tavu. Kad nākšu pie tevis, tu redzēsi skaidri,
Cik daudz es stiprāks par tevi, un pārējiem nebūs vairs drosmes
Līdzīgiem saukties ar mani un atklāti stāties pret mani!»
Teica tā viņš, bet Pēleja dēls nu iedegās dusmās;
Spalvainās varoņa krūtīs sirds vērtēja lēmumus divus, —
Vai tam jau nekavējoties vilkt zobenu aso no sāniem,
Izlauzties cauri caur pūli un Atreidam dzīvību laupīt
Jeb vai ar remdināt dusmas un savaldīt niknumu krūtīs.
Kamēr vēl Pēleja dēls to apsvēra sirdī un prātā,
Izvilka zobenu lielo no maksts, no debesīm pēkšņi
Atēna nāca, jo baltroce Hēra šurp sūtīja viņu,
Līdzīgi mīlot tos abus no sirds un rūpēs par abiem.
Nostājās dieve aiz viņa un, dzeltenās matsprogas skarot,
Rādījās vienīgi viņam, bet nebija redzama citiem.
Ahillejs trūkās un atpakaļ vērsās; viņš pazina tūdaļ
Palladas Atēnas stāvu; tai drausmīgi zvēroja acis.
Pavēris skatu pret to, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Kāpēc tu nāci šurp, dieve, ai Aigidas nesēja meita?
Varbūt tavs nodoms ir bijis šeit Atreida patvaļu redzēt?
Tagad es saku tev to un ticu, tas notiksies arī:
Drīz vien aiz lepnuma liela viņš pazaudēs dzīvību savu.»
Atēna, spulgace dieve, tā sacīja Pēleidam atkal:

«Atnācu es tev niknumu remdēt, ja klausīsi mani;
Baltroce Hēra no debesīm lejup šurp sūtīja mani,
Līdzīgi mīlot jūs abus no sirds un rūpēs par abiem.
Tātad tu izbeidz šo ķildu un zobenu nevelc no makstīm!
Tikai ar vārdiem tu vari to zākāt, cik sirdij tev tīkas.
Tagad es saku tev to, tik tiešām tas notiksies arī:
Trīsreiz tik mirdzošu balvu par kaunu un negodu savu
Dabūsi vēlāk. Tu savaldi sevi, man vērīgi klausi!»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tai atbildot, sacīja atkal:
«Paklausīt vajag man, dieve, un abēju padomam sekot,
Kaut man vēl īgnums ir sirdī, jo tiešām tā būtu vislabāk.
Dievi ir vēlīgi tiem, kas viņiem mēdz paklausīt labprāt!»
Teica un, pielicis spēcīgo roku pie sudraba spala,
Iespieda milzīgo zobenu makstī, jo klausīja tūdaļ
Atēnas vārdam, bet viņa pēc tam uz Olimpu atkal
Devās pie aigidas nesēja Zeva un pārējiem dieviem.
Ahillejs, Pēleja dēls, no jauna ar naidīgiem vārdiem
Uzbruka Atreja dēlam, jo īgnums vēl nebija rimies:
«Apdzēries esi! Pēc skata tu suns, par briedi vēl gļēvāks!
Kopā ar ahaju tautu nekad tu iziet uz cīņu,
Stāties pret naidnieku slēpnī ar ahaju vadoņiem kopā
Neesi iedrošinājies — tas gluži kā nāve tev šķita.
Protams, daudz drošāk ir staigāt pa ahaju nometni plašo,
Piešķirtās balvas tam ņemt, kurš skarbāku vārdu bilst pretī.
Aprīt tu gribētu tautu! Tu tikai pār gļēvuļiem valdi,
Citādi, Atreid, par mani tu gānītos pēdējo reizi!
Tagad es saku tev to, ar svinīgu zvērestu solos —
Tiešām, šo scepteri minot, kam neaugs vairs zari un lapas,
Kamēr tas augstajos kalnos un mežos ir atstājis celmu,
Nedodot atvasi zaļu, jo sen jau tam laupījis cirvis
Lapas un mizu visapkārt, bet tagad jau ahaju dēli,
Tiesneši, rokās to tur, jo Kronida likumus viņi
Vērīgi sarga, — un kļūmīgs tev būs šis svinīgais zvērests:
Pienāks reiz ahaju dēliem tā diena, kad Pēleida atkal
Ilgosies visi, bet viņiem, kaut skumtu, tu nespēsi līdzēt
Tobrīd, kad ahaju dēli zem drosmīgā Hektora rokām
Bariem ļims pīšļos, bet sirdēsti kremtīs joprojām tev sirdi,
Īgnums būs pašam par sevi, ka labāko ahaju nīdis.»
Teica tā Pēleja dēls un nometa scepteri zemē,
Greznotu spoži ar zeltainām naglām, pats nosēdās tūdaļ.
Pretī tam sirdījās Atreja dēls; nu cēlās starp viņiem
Slavenais saldvārdis Nestors, vislabākais runātājs Pilā;
Vārdi no mēles tam plūda vēl saldāk par saldeno medu.
Veselas paaudzes divas, kas cilvēku valodu runā,
Sirmgalvis redzēja mirstam; ar tām viņš bij dievišķā Pilā
Dzimis un uzaudzis kopā. Pār trešo jau valdīja vecais.
Vēlēdams labu it visiem, viņš ahajiem bilda šos vārdus:
«Vai mums! Pār ahaju zemi patiesi nāk ciešanas lielas!

Protams, tad Priama dēli un Priams būs līksmi bez gala,
Pārējie trojiešu vīri tiem līksmos un gavilēs līdzi,
Viņi ja dzirdēs par jums, ka naidīgas ķildas patlaban
Šķīrušas abus, kas cīņās un danaju sapulcēs pirmie.
Tagad jūs paklausiet man, jo abi daudz jaunāki gados!
Agrākos laikos es bieži vien tikos ar labākiem vīriem,
Krietnākiem daudzkārt par jums; tie pieņēma padomu manu.
Neesmu redzējis tādu — un mūžam vairs neredzēt arī
Vīrus kā Peiritojs brašais, kā diženais tautvedis Driants,
Eksadijs, raženais Kainejs un Polifēms, līdzīgais dievam,
Jeb vai kā Aigeids Tēzejs, kas līdzināms mūžīgiem dieviem;
Brašāki vīri par viņiem nav dzimuši mirstīgo vidū.
Drosmīgi bija tie paši, ar drosmīgiem devās uz cīņu —
Kentauriem, kalnos kas dzīvo, un drausmīgi sakāva viņus.
Redziet, kad nācu no Pilas, no dzimtenes tālās, ar tādiem
Dzīvoju kopā ik dienas, un paši sauca tie mani.
Cīnījos priekšējās rindās, cik spēju; uz cīņu ar viņiem
Nebūtu gājis neviens, kas tagad starp mirstīgiem dzīvo.
Apspriedās viņi ar mani un klausīja padomam labprāt.
Arī jūs paklausiet man, jo labi ir padomam klausīt:
Neatņem jaunavu viņam, kaut varens tu ahaju vidū!
Neskar, ko ahaju dēli tam devuši agrāk par balvu!
Neuzsāc, Pēleja dēls, pret vadoni spītībā ķildu,
Tāpēc ka nav šeit neviena no vīriem ar scepteri rokā
Līdzīga viņam, kam Kronids ir dāvājis vadoņa slavu!
Ja ar tu esi jo varens un dzimis no dievišķas mātes,
Tomēr ir varenāks viņš, jo vīri tam klausa bez skaita.
Atreja dēls Agamémnon, jel savaldi īgnumu sirdī!
Remdini dusmas patlaban, es lūdzu, pret Pēleja dēlu!
Ahaju dēliem viņš labākais atbalsts šai briesmīgā karā.»
Varenais Agamémnons, tam atbildot, savukārt teica:
«Tiešām it viss tas ir tiesa, ko, sirmgalvi, taisnīgi teici.
Tomēr šis pacelties vēlas par pārējiem visiem visaugstāk,
Arī grib valdīt pār visiem, par vadoni uzmesties visiem,
Visiem grib likumus dot, ko neatzīst citi, man liekas.
Ja nu šim mūžīgi esošie dievi ir devuši drosmi,
Vai tad jau tādēļ tam ļāvuši viņi man zaimus mest acīs?»
Pārtraukdams Atreja dēlu, tā dievišķais Ahillejs teica:
«Protams, par gļēvuli mani un nelieti saukātu visi,
Ja es bez ierunas padotos visam, ko tikai tu saki;
Pavēli citiem, cik tīk, man nedomā robežas novilkt,
Tāpēc ka ilgāk uz priekšu man netīkas klausīt un kalpot.
[Tagad ko gribu tev teikt, to cieši sev paturi prātā:]
Tiešām es necelšu rokas nemūžam pret tevi vai citu
Gūstītās jaunavas dēļ; jūs devāt, jūs atņemat atkal.
Tomēr no visa, kas ir man pie steidzīgā melnsānu kuģa,
Nespēsi laupīt ar varu neko, ja stāšos tev pretī.
Mēģini tātad, ja tīkas, lai arī to redzētu visi:

Tūdaļ tev asinis melnās gar šķēpu šo aumaļām plūdīs.»
Tobrīd tie abi tā izbeidza ķildu ar naidīgiem vārdiem,
Piecēlās abi un atlaida sauktos pie ahaju kuģiem.
Pēleids nu atpakaļ steidzās uz teltīm un līganiem kuģiem
Kopā ar Patroklu mīļo un kopā ar kareivjiem saviem.
Vēlēja Atreids turpretī vilkt steidzīgo kuģi uz jūru,
Divdesmit airniekus sauca un atveda upuri Foibam;
Hrīseidu, sārtvaidzi košo, aiz rokas pats ieveda kuģī.
Odisejs, daudzpraša gudrais, par vadoni iekāpa līdzi.
Sēdušies kuģī, tie devās ar steigu pa dzidrajiem ceļiem.
Atreja dēls Agamémnons tad šķīstīties ahajiem lika;
Šķīstījās ahaju dēli un netīro izlēja jūrā.
Ziedoja visi ar prieku Apóllonam tīkamas balvas,
Barotus līkragu vēršus un kazas pie bangainās jūras.
Smaržīgie upuru dūmi uz debesīm mutuļiem traucās.
Tā šeit pa nometni posās; bet Atreja dēls Agamémnons
Nerimās dusmās, un draudi joprojām vēl bija tam prātā.
Tūdaļ viņš Taltibijám un savam Eiríbatam teica, —
Valdnieka saucēji abi tie bija un steidzīgie kalpi:
«Ejiet nu abi uz Pēleja dēla Ahílleja telti!
Brīseidu, sārtvaidzi košo, man atvediet, ņemot aiz rokas!
Bet, ja viņš nedotu to, tad, nākdams ar lielāku pulku,
Ņemšu un vedīšu pats; tas viņam būs arī daudz rūgtāk.»
Teicis viņš atlaida tos un uzkliedza draudīgā balsī.
Īgušu prātu tie gāja uz priekšu gar bangaino jūru,
Nākot pie kuģiem un teltīm, kur apmetās mirmidonieši.
Sūtītie atrada viņu šeit sēžam pie melnsānu kuģa.
Ahillejs nebija priecīgs, tos redzēdams nākam pie sevis;
Nostājās mulsuši abi aiz cieņas pret Pēleja dēlu,
Drosmes tiem nebija sirdī ko paziņot viņam vai vaicāt.
Tomēr jau Ahillejs nojauta visu un sacīja viņiem:
«Sveicinu, saucēji brašie! Jūs Zeva un mirstīgo sūtņi!
Nāciet tik šurp! Ne vainīgi jūs, bet gan Agamémnons.
Šurp viņš jūs sūtījis abus, lai aizvestu Brīseja meitu.
Atved tu sārtvaidzi košo, ai Patrokl, Kronidam mīļais,
Atdod to nekavējoties! Lai viņi šeit liecnieki abi
Mūžīgi laimīgo dievu un mirstīgo cilvēku priekšā,
Arī šā cietsirža valdnieka priekšā, ja kādreiz jau atkal
Ahajiem vajadzēs manis, lai glābtu no drausmīgās nāves
Pārējos vīrus! Viņš trako pārlieku šai postīgā prātā!
Pagātnes mācību viņš nav spējis ar nākotni saistīt,
Izdomāt nevar, kā cīņā pie kuģiem glābt ahaju vīrus.»
Teica tā Pēleids, un klausīja Patrokls te mīļajam draugam.
Brīseidu, sārtvaidzi košo, viņš izveda ārā aiz rokas,
Saucējam atdeva to; tie steidzās pie ahaju kuģiem.
Jaunava sekoja viņiem ar īgušu prātu, bet Pēleids
Novērsās tālu no draugiem un raudāja asaras gaužas,
Sēdās pie pelēkās jūras un raudzījās tumšajos viļņos.

Pacēlis rokas, viņš mīļoto māti tā sirsnīgi lūdza:
«Māte! Jau tāpēc, ka dzemdēji mani šeit dzīvei tik īsai,
Pienāktos saņemt vismaz man godu no Olimpa dieva
Kronida. Tomēr viņš tagad man atņēma pēdējo cieņu.
Atreja dēls Agamémnons, starp ahajiem dižākais valdnieks,
Apsmēja mani un, atņēmis balvu, to piesavinājās.»
Teica tā raudādams viņš. To dzirdēja diženā māte
Dziļajos atvaros jūrā, pie sirmgalvja Nēreja sēžot.
Ātri no pelēkās jūras tā iznira itin kā migla,
Nosēdās tūdaļ pie mīļotā dēla, kas asaras lēja,
Noglauda viņu ar roku un, valodu sākdama, bilda:
«Dēls mans, kam asaras lej? Kas sirdi tev apbēdinājis?
Saki man visu un neslēp nekā, lai abi mēs zinām!»
Nopūtās ātrkājis Ahillejs smagi un sacīja viņai:
«Visu jau zini tu pati; ko velti vēl tālāk tev stāstīt?
Kādreiz mēs aplencām Tēbas, kur mītne ir Ēetiónam;
Sagrāvām pilsētu svēto, no turienes aizvedām visu.
Taisnīgi sadalot guvumu šo starp ahaju dēliem,
Hrīseidu, sārtvaidzi košo, tie piešķīra Atreja dēlam.
Priesteris tūdaļ pēc tam, kas kalpoja tālmetim Foibam,
Nāca pie ātrajiem kuģiem un ahajiem varkaltās bruņās
Izpirkt meitu no gūsta, un balvu viņš nesa bez skaita:
Tālmeša Foiba Apóllona vainags tam atradās rokās,
Zelta scepterī pakārts, un žēli viņš ahajus lūdza,
Sevišķi Atreidus abus, kas kareivjus vadīja cīņā.
Ahaji piekrita tobrīd un ieteica lūdzēju klausīt,
Parādīt priesterim cieņu un mirdzošās dāvanas pieņemt.
Atreidam Agamemnónam tas īgnumu sacēla sirdī;
Ļauni viņš dzina to projām, vēl uzkliegdams draudīgā balsī.
Sirmgalvis skumušu prātu nu atpakaļ devās, bet viņu
Klausīja Apollons Foibs, jo bija tam sevišķi tīkams.
Šautru ar nekrietnu sērgu viņš meta starp argiešu dēliem,
Kareivji bariem vien mira; pa ahaju nometni plašo
Lidoja dievišķās šautras it visur, bet pareģis tobrīd,
Zinādams labi it visu, mums vēstīja Tālmeša gribu.
Pirmais es padomu devu ar dievību samierināties.
Apskaitās Atreja dēls un, pacēlies pēkšņi no vietas,
Izteica nekrietnus draudus, kas ātri vien izpaudās darbos.
Spulgacu ahaji jaunavu to ar steidzīgo kuģi
Atpakaļ aizved uz Hrīsu un dāvanas Tālmetim sūta.
Saucēji nesen kā ienāca teltī un aizveda līdzi
Brīseja meitu, ko devuši bija man ahaju dēli.
Ja nu tu vari, ai māt, tad palīdzi labajam dēlam!
Dodies uz Olimpu tūdaļ, lūdz Kronidu Zevu, ja kādreiz
Iepriecināji tā sirdi ar vārdu vai vēlīgu darbu.
Bieži vien pilī pie sirmgalvja tēva es dzirdēju tevi
Atklāti sakām, ka tikai tu viena no mūžīgo vidus
Novērsi kaunpilno likstu no mākoņu krājēja Zeva

Todien, kad Olimpa dievi to gribēja sasaistīt važās —
Poseidons, baltroce Hēra un Pallada Atēna arī.
Tomēr tu nākusi, dieve, un glābusi viņu no važām,
Aicinot simtroku milzi tai brīdī uz Olimpu plašo, —
Briarejs dievos tā vārds, bet Aigaions mirstīgo vidū.
Bija šis simtroku milzis daudz varenāks spēkā par tēvu.
Lepnumu sajuzdams sevī, viņš sēdās pie Kronida troņa;
Satrūkās laimīgie dievi un nespēja Zevu vairs saistīt.
Piemini viņam par to un, sēdusies blakus, skar ceļus;
Varbūt ka patiktos viņam par palīgu trojiešiem stāties,
Ahajus atpakaļ aiztriekt līdz kuģiem un piespiest pie jūras,
Bariem tos nogāzt gar zemi, lai bauda par vadoni prieku
Un lai tad atzītu Atreids, starp ahajiem dižākais valdnieks,
Aklumu savu, ka nīdis no ahajiem labāko vīru.»
Liedama asaras gaužas, tā Tetida sacīja viņam:
«Kāpēc, dēls, audzēju tevi un dzemdēju liktenim sūram?
Kaut jel pie kuģiem bez asarām gaužām tu sēdējis mierīgs!
Dzīve tev nolemta īsa, nav pēdējā stunda vairs tālu.
Nāvē tu vītīsi ātri — tavs liktenis drūmāks par visiem;
Vienīgi nedienām ļaunām tu dzimis man lepnajā pilī.
Pati es paziņot steigšos to zibeņu metējam Zevam
Sniegainos Olimpa laukos, varbūt ka viņš lūgumu klausīs.
Tomēr tu, palikdams tuvu joprojām pie ātrajiem kuģiem,
Dusmās pret ahajiem kaisti un vairies no cīņas pavisam.
Pāri pār jūru uz dzīrēm pie krietnajiem aitiopiešiem
Vakar jau aizgāja Zevs; tam sekoja pārējie līdzi.
Tikai pēc divpadsmit dienām viņš atkal uz Olimpu pārnāks;
Tad tik es varēšu doties uz varaino Zevtēva pili,
Varēšu apkampt tā ceļus, un, ceru, viņš uzklausīs mani.»
Teica tā aizejot viņa un atstāja dēlu pie jūras.
Noskuma Pēleidam sirds par skaisttērpto Brīseja meitu,
Atņemtu viņam pret gribu, ar varu; bet Odisejs tūdaļ
Devās uz Hrīsu ar biedriem un aizveda upuri Foibam.
Bet, kad jau iebrauca viņš šai dziļajā ostā, tie tūdaļ
Rūpīgi savāca buras un salika melnajā kuģī,
Mastkoku nolaida lizdā, to vilkdami steigā ar virvēm,
Vērīgi piedzina kuģi pēc tam pie malas ar airiem,
Iemeta enkura akmeni jūrā un piesēja virves;
Paši izkāpa tūdaļ no kuģa uz piekrastes malas,
Krastā izlika vēršus kā ziedu tālmetim Foibam.
Hrīseida pēdējā izkāpa malā no steidzīgā kuģa.
Odisejs, daudzpraša gudrais, pie ziedokļa jaunavu vezdams,
Mīļajam tēvam to ielika rokās un teica tā viņam:
«Sūtīja mani, ai Hrīs, šurp Atreja dēls Agamémnons!
Meitu viņš atvest tev lika un vēlīgu upuri Foibam
Dedzināt danaju labā, lai samierinātos ar dievu;
Argiešiem sūtījis viņš daudz likstu un ciešanu smagu.»
Teicis to, atdeva meitu. Ar priecīgu prātu nu vecais

Saņēma mīļoto bērnu, bet atvesto upuri dievam
Ahaji lika pēc kārtas ap ziedokli, veidoto koši,
Mazgāja rokas pēc tam un atnesa miežgraudus svētos.
Priesteris sirsnīgi lūdzās, pret debesīm pacēlis rokas:
«Sudraba Stopnesi, klausi jel mani, jo Hrīsu tu sargi,
Svēto Killu tai līdzi un Tenedā vareni valdi!
Agrāk reiz klausīji mani, kad lūgšanās piesaucu tevi,
Godāji mani tik ļoti un ahajus sodīji bargi.
Tagad tu arī kā agrāk šo sirsnīgo lūgšanu klausi!
Atvairi tagad šo briesmīgo likstu no danaju tautas!»
Teica tā lūgdamies viņš. Foibs Apollons klausīja viņu.
Beiguši lūgties, ar miežgraudiem svētiem tie kaisīja vēršus,
Atlieca kaklus vispirms, tad nokāva, noplēsa ādu,
Izgrieza gūžas pēc tam un divreiz ar spīdīgiem taukiem
Apvilka visas, bet virsū tām salika gabalus jēlus.
Priesteris pagales aizdedzināja un dzirkstošo vīnu
Lēja, bet jaunekļi stāvēja apkārt ar pieczobjiem rokā.
Bet, kad jau gūžas tie sadedzināja un apēda iekšas,
Sacirta gabalos pārējās daļas un samauca iesmos,
Vērīgi cepa uz sārta un noņēma visu no liesmas.
Beiguši upuru darbus, tie rīkoja bagātas dzīres.
Dzīroja visi, un netrūka viņiem te līdzīgas daļas.
Tikko tie dzesēja slāpes un bija jau izsalkums rimies,
Jaunekļi pildīja maisāmos traukus līdz malām ar vīnu,
Pasniedza visiem pa kausam pēc kārtas, pirms nolejot dieviem.
Ahaju jaunekļi veselu dienu līdz rietam ar dziesmām
Remdēja dievības dusmas un dziedāja paiānu krāšņi,
Slavinot tālmeti Foibu; to dzirdot, sirds līksmoja viņam.
Bet, kad jau nogrima saule un pienāca vakara krēsla,
Tūdaļ tie devās uz dusu pie krastmalā piesietā kuģa.
Tikko kā rožpirkste Ausma no krēslas iznira agri,
Atgriezās visi pēc tam uz ahaju nometni plašo.
Tālmetis Apollons tobrīd tiem sūtīja ceļvēju labu;
Veikli tie pacēla mastu un uzvilka mirdzošās buras;
Rītenis piepūta pilnu tām vidu, un purpura viļņi
Putojot glaudās ap stūri, kad atpakaļ slīdēja kuģis;
Ātri tas skrēja pa viļņiem, lai nobeigtu iesākto ceļu.
Bet, kad tie nokļuva atkal pie ahaju nometnes plašās,
Melnsānu kuģi no jūras uz sauszemes izvilka viņi
Augstu uz smiltīm un balstus tam apakšā palika garus,
Paši tad izklīda tūdaļ pa teltīm un melnajiem kuģiem.
Sēžot pie ātrajiem kuģiem, te Ahillejs, ātrkājis veiklais,
Diženais Pēleja dēls, joprojām vēl īgnumā kaisa —
Ne vairs uz sapulci gāja, kas vīrus mēdz slavenus darīt,
Ne vairs uz cīniņu devās, bet, palikdams dīkā, sev sirdi
Mocīja mīļo, jo cīņas un kaujas saucienu alka.
Bet, kad jau divpadsmit reizes no apvāršņa atausa gaisma,
Atgriezās mūžīgi esošie dievi uz Olimpa kalnu

Kopā it visi. Zevs gāja tiem priekšā. Bet Tetidai tobrīd
Solījums dēlam bij prātā; tā iznira ārā no jūras,
Kāpa jau agri uz debesīm plašām un Olimpa kalnu.
Zevtēvu rībinātāju tā atrada notālēm sēžot
Daudzgalu Olimpa kalnā, visaugstākās virsotnes galā.
Dieve tam nosēdās blakus un apkampa ceļus ar kreiso,
Skardamās viegli ar labo pie Zibeņu metēja zoda.
Lūgdamās sacīja viņa tā valdniekam Kronidam Zevam:
«Ja nu, ai Zevtēv, es senāk kādreiz tev mūžīgo vidū
Derīga biju ar vārdiem un darbiem, tad lūgumu pildi!
Godini dēlu man mīļo, kam īsāka dzīve par citiem!
Atreja dēls Agamémnons, starp ahajiem dižākais valdnieks,
Apsmēja viņu un atrauj ar varu tam piešķirto balvu.
Atmaksā viņam par to, ai vareno Olimpa gādniek!
Trojiešiem uzvaru piešķir tik ilgi, līdz ahaji atkal
Godinās dēlu man mīļo un vairos tam cieņu un slavu.»
Teica tā viņa, bet Mākoņu krājējs tai nebilda pretī.
Klusu viņš sēdēja ilgi. Tad Tetida, kļaudamās tuvāk,
Apkampa ciešāk tā ceļus, un otrreiz tā lūgdamās teica:
«Vai nu man apsoli skaidri un gaiši un pamāj ar galvu,
Jeb vai ar atteic, jo nav tev kā bīties, lai zinu es labi,
Cik maz es cienāma esmu starp pārējām mūžīgām dievēm.»
Nopūtās smagi pēc tam un sacīja Mākoņu krājējs:
«Nejauka lieta pavisam, jo izraisīt vari patlaban
Ķildu ar Hēru, kad tirdīs tā mani ar zaimīgiem vārdiem.
Vienmēr tā cēlusi naidu un ķildas starp mūžīgiem dieviem,
Vienmēr tā gauzdamās sūdzas, ka trojiešiem palīdzu cīņā.
Tagad tu atpakaļ steidzies, lai tevi šeit nemana Hēra.
Rūpēšos pats es par visu, lai tiešām tas varētu notikt;
Redzi, ar galvu tev māšu, lai būtu tu pārliecināta.
Šī ir vislabākā ķīla no manis starp mūžīgiem dieviem;
Neatsáucami izpildu to, tas neviļ nevienu,
Negrozāms viss, ko solījis būšu es, mādams ar galvu.»
Teica tā Krona dēls Zevs un māja ar uzacīm tumšām,
Apvijās dievišķās cirtas ap debesu valdnieka vaigiem,
Mājot ar dievišķo galvu, un drebēja varenais Olimps.
Viņi tā nolēma abi un šķīrās. Bet Tetida tūdaļ
Atpakaļ devās uz jūru no mirdzošā Olimpa kalna,
Kronids uz mitekli savu. No sēdekļiem pacēlās visi
Mūžīgie dievi pret tēvu, jo nenāca prātā nevienam
Nācēju sagaidīt sēžot; it visi tam izgāja pretī.
Nosēdās Kronids uz troņa; bet Hēra jau zināja visu,
Vērsusi skatu pret viņu, ka Tetida sudraba kājām,
Nēreja meita, pie viņa uz slepenu apspriedi bija.
Tūdaļ ar dzēlīgiem vārdiem tā uzbruka Kronidam Zevam:
«Kurš tad no dieviem, ai viltniek, pie tevis uz apspriedi bija?
Mūžam ir tīkami tev, ja esi tu tālāk no manis,
Slepenus lēmumus pieņemt. Nekad tev nav ienācis prātā

Labprāt un atklāti pateikt man to, ko tu nolēmis darīt.»
Dievu un cilvēku tēvs, tai atbildot, sacīja pretī:
«Nodomus manus it visus tu necenties izzināt, Hēra!
Grūti patiesi tas būs, kaut arī man sieva tu esi.
Visu, ko vajag tev zināt un dzirdēt, to nezinās agrāk
Citi no mūžīgiem dieviem vai mirstīgiem ļaudīm virs zemes.
Bet, ja ko gribēšu lemt bez pārējo mūžīgo ziņas,
Nevaicā turpmāk par to un necenties izzināt velti!»
Varenā lielace Hēra, tam atbildot, savukārt teica:
«Cietsirdi Krona dēls Zev, tu tādu man sacīji vārdu!
Necenšos iepriekš es izvaicāt tevi vai izpētīt slepu.
Vari tu mierīgi izlemt par visu, kas ienāk tev prātā.
Baidos patlaban tik ļoti, ka Tetida sudraba kājām,
Sirmgalvja Nēreja meita, uz neceļiem nepaved tevi.
Šorīt it agri pie tevis tā sēdās un apkampa ceļus;
Viņai patiesi tu solījis, liekas, ka Pēleja dēlu
Pagodināsi, bet daudzus pie kuģiem tur pazudināsi.»
Krona dēls, mākoņu krājējs, tai atbildot, teica tā pretī:
«Dīvainā, mūžam tu seko! Nekas jau tev nepaliek apslēpts!
Tomēr nenieka tu nespēsi grozīt, bet tikai ik brīdi
Svešāka kļūsi man sirdī — tev pašai tas būs tik par ļaunu.
Bet, ja tas būtu, kā teici, tad zini — man tiešām tā tīkas.
Labāk bez pretrunas klusē un paklausi pavēlei manai!
Nevarēs līdzēt tev mūžīgie dievi, cik Olimpā viņu,
Ja tik es iešu pret tevi un celšu šīs varenās rokas.»
Teica tā Mākoņu krājējs, un sabijās lielace Hēra.
Apklusa viņa un sēdās, bet īgnumu glabāja sirdī.
Nopūtās smagi nu debesu dievi pa Kronida pili.
Slavenais mākslinieks Hēfaists tā valodu iesāka pirmais,
Iztapdams mīļotai mātei, jo varenai baltrocei Hērai:
«Riebīgas taču ir visas šīs lietas! Nav ciešamas turpmāk,
Ja jau tik mirstīgo dēļ jūs abi tā ķildoties sākat,
Sēdami naidu starp mūžīgiem dieviem, un gaišajās dzīrēs
Nebūs vairs prieka nekāda, ja ienaids ir uzvaru guvis.
Tagad es ieteicu mātei, kaut arī ir prātīga pati,
Izdabāt mīļajam Kronidam Zevam, lai turpmāk no jauna
Nerājas tēvs un netraucē atkal mums tīkamās dzīres.
Bet, ja tik gribētu Zevs, visvarenais zibeņu metējs,
Gāztu no troņiem mūs visus, jo daudzkārt ir stiprāks par visiem.
Pacenties tāpēc, ai māt, un saki tam laipnāku vārdu!
Tūdaļ pret visiem pēc tam būs labvēlīgs Olimpa valdnieks.»
Teica tā Hēfaists, un, piecēlies pēkšņi, viņš divosu kausu
Ielika mīļajai māmuļai rokās, tā valodu sākdams:
«Pacieties, neskumsti, māt, kaut sirdi tas rūgtina tavu!
Acīs lai neredzu tevi, jo mūžam tu esi man mīļa,
Kronida sistu; tev nespēšu tobrīd, kaut skumtu es ļoti,
Palīgu sniegt, jo Olimpa Zevam ir pretoties grūti.
Kādreiz jau senāk viņš mani, kad gribēju aizsargāt citus,

Tvēra aiz kājas un nosvieda zemē no debesu sliekšņa;
Veselu dienu es slīdēju lejup; kad rietēja saule,
Nokritu Lēmnā — tik tikko es vilku vēl dzīvības elpu.
Sinti pēc kritiena ilgā tur draudzīgi uzņēma mani.»
Teica tā klibkājis Hēfaists, un smaidīja baltroce Hēra.
Kausu pieņēma viņa ar smaidiem no Hēfaista rokas;
Pārējiem debesu dieviem pēc tam viņš, sākdams pa labi,
Ielēja nektaru saldo, to smeldams no maisāmā trauka.
Nerimās smiekli nu skaļi starp laimīgiem debesu dieviem,
Hēfaistu redzot, kas klibodams steidzās pa debesu pili.
Toreiz tā veselu dienu līdz rietošai vakara saulei
Dzīroja dievi, un netrūka viņiem te līdzīgas daļas,
Netrūka liegskaņu liras, ko Apollons skāra ar roku,
Netrūka mūzu, kas pārmaiņus liegi tiem dziedāja dziesmas.
Bet, kad jau mirdzošā Hēlija gaisma pie apvāršņa dzisa,
Mūžīgie aizgāja visi pie miera uz mitekli savu,
Kur tiem ikkatram jau iepriekš bij uzcēlis tīkamu namu
Slavenais klibkājis Hēfaists ar sevišķu gaumi un prasmi.
Arī uz gultu nu devās pats Olimpa zibeņu metējs,
Kur tas jau dusēja agrāk, kad iegrima saldajos sapņos.
Nolicies tur, viņš aizmiga kopā ar zelttroņa Hēru.

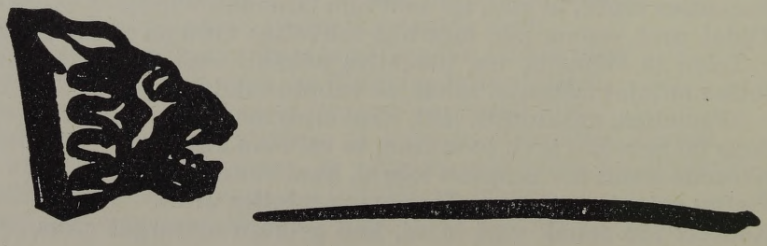

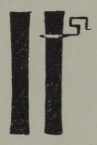

Z E V S

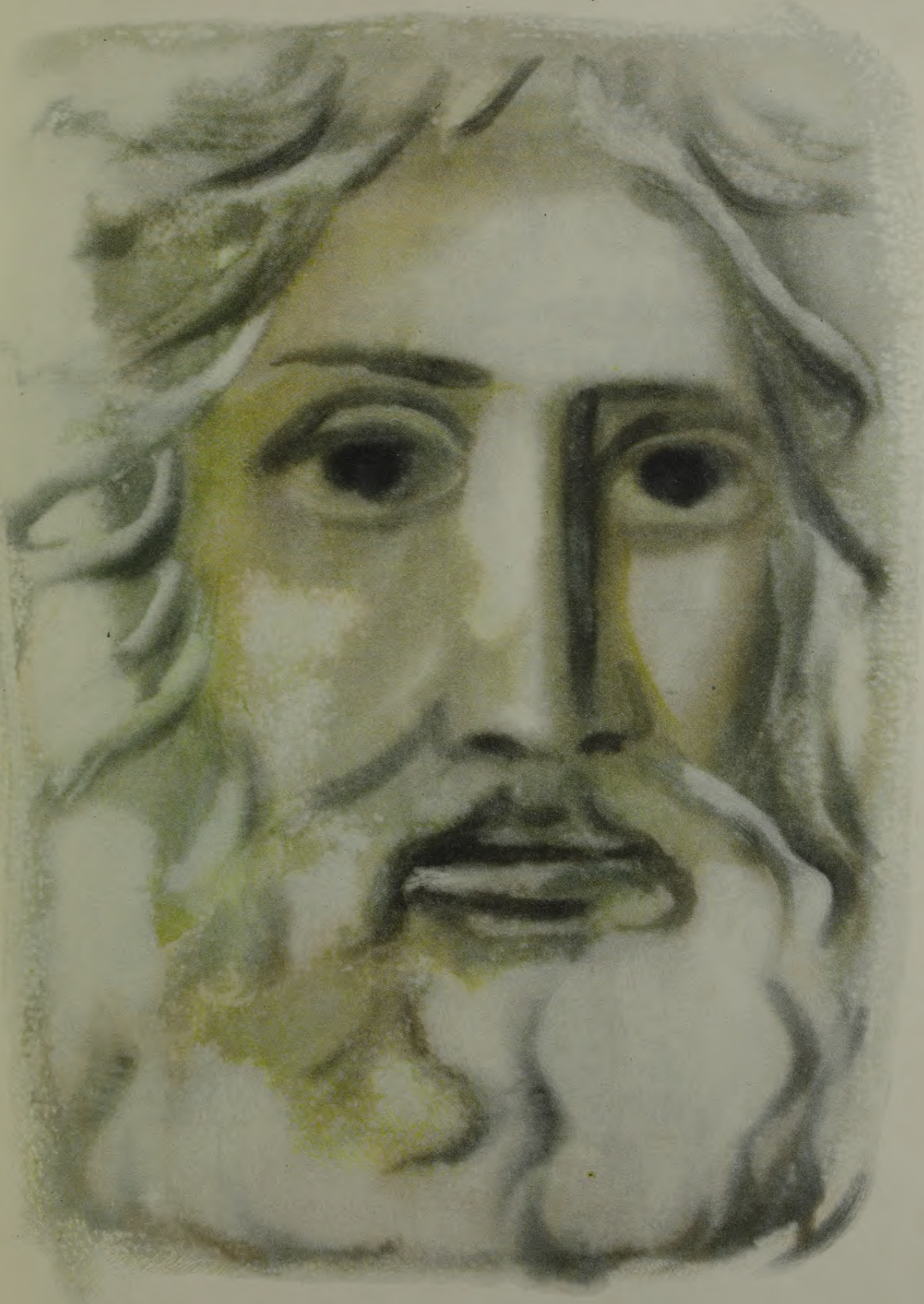

SAPNIS. KUĢU PĀRSKATS

Pārējie debesu dievi un kaujratu braucēji brašie
Dusēja visu šo nakti; tik Zevam miegs nenāca saldais,
Tāpēc ka ilgi viņš apsvēra prātā, kā Pēleja dēlu
Pagodinātu un daudzus pie kuģiem tur pazudinātu.
Beidzot Kronidam Zevam šī doma par labāku šķita:
Nosūtīt postīgo Sapni pie Atreida Agamemnona.
Paverot skatu pret viņu, Zevs teica šos spārnotos vārdus:
«Teci nu, postīgais Sapni, pie ātrajiem ahaju kuģiem!
Steidzīgi dodies uz telti pie Atreida Agamemnona.
Visu tam paziņo skaidri, ko tagad es lieku tev darīt.
Aiznes tu pavēli viņam, lai ahajus kuplajiem matiem
Apbruņo visus ar steigu; patlaban viņš ieņemtu viegli
Trojiešu pilsētu plašo, jo dieviem, kas Olimpā valda,
Dažādu domu vairs nav — nu Hēra ar lūgšanām savām

Pakļāva pārējos dievus; ir trojiešiem nedienas lemtas.»
Teica tā viņš; šo pavēli dzirdot, drīz aizsteidzās Sapnis.
Tūdaļ viņš devās uz jūru pie ātrajiem ahaju kuģiem;
Nāca pie Atreida Agamemnóna un atrada viņu
Dusam jau teltī, un dievišķais miegs tam plūda visapkārt.
Stājās tam Sapnis pie galvas un pieņēma Nestora skatu —
Atreids no sirmgalvju vidus to cienīja vairāk par visiem.
Būdams šim izskatā līdzīgs, tā sacīja dievišķais Sapnis:
«Drosmīgā zirgvalža Atreja dēls! Vai guli vēl tagad?
Neklājas veselu nakti tam padomu devējam gulēt,
Kam tik daudz pakļautu vīru un kam tik daudz rūpju par visu.
Tagad tu klausi man tūdaļ, jo Kronida vēstnesis esmu.
Kaut viņš ir tālu, par tevi tam rūpes, tik tevi viņš žēlo.
Atnest tev pavēli lika, lai ahajus kuplajiem matiem
Apbruņo visus ar steigu; patlaban tu ieņemtu viegli
Trojiešu pilsētu plašo, jo dieviem, kas Olimpā valda,
Dažādu domu vairs nav — nu Hēra ar lūgšanām savām
Pakļāva pārējos dievus; ir trojiešiem nedienas sūras
Krona dēls lēmis. Šos vārdus tu paturi prātā un vēlāk
Atceries visu, ko teicu, kad mosties no tikamā miega!»
Teicis tā, aizgāja Sapnis un atstāja valdnieku teltī
Apceram domas par to, kam liktenis neļāva notikt.
Priama pilsētu gāzt vēl šodien pat cerēja Atreids.
Nelga, tas nejauta to, ko Zevs jau bij sagatavojis —
Daudz vēl viņš gribēja ciešanu sūtīt un vaimanu skaļu
Trojiem un danaju vīriem, kad sastapsies sīvajās cīņās.
Atmodās Atreids no miega; vēl atskanot dievišķai balsij,
Steidzīgi piecēlās, sēdās, drīz uzvilka hitonu mīksto,
Krāšņāko, nule kā šūto, un aplika apmetni plato,
Sandaļu pāri jo greznu sev sēja pie mirdzošām kājām,
Zobenu, greznotu sudraba naglām, sev kāra pār pleciem,
Ņēma no sentēviem mantoto zizli, kas neiznīkst mūžam,
Devās pie kuģiem ar to un ahajiem varkaltās bruņās.
Pacēlās dieviete Ausma pa tam uz Olimpa dižā
Zevam sludināt gaismu un pārējiem mūžīgiem dieviem.
Atreja dēls Agamémnons nu vēlēja saucējiem skaļiem
Ahajus kuplajiem matiem uz sapulci sasaukt pie kuģiem.
Sasauca viņi tos kopā, un pulcējās visi ar steigu.
Pieredzes bagātos vecākos vīrus viņš saaicināja
Pirmos pie kuģa, ko atvedis Nestors no smilšainās Pilas.
Sasaucis šos, viņš atklāja tūdaļ tiem padomu savu:
«Uzklausait, draugi! Kāds dievišķīgs Sapnis šai svētajā naktī
Atnāca miegā pie manis; tas augumā, skatā un vaigā
Dievišķam Nestoram, Nēleja dēlam, bij brīnišķi līdzīgs,
Stājās man teltī pie galvas un teica šos spārnotos vārdus:
— Drosmīgā zirgvalža Atreja dēls! Vai guli vēl tagad?
Neklājas veselu nakti tam padoma devējam gulēt,
Kam tik daudz pakļautu vīru un kam tik daudz rūpju par visu.

Tagad tu klausi man tūdaļ, jo Kronida vēstnesis esmu.
Kaut viņš ir tālu, par tevi tam rūpes, tik tevi viņš žēlo.
Pavēlēt lika viņš tev, lai ahajus kuplajiem matiem
Apbruņo visus ar steigu; patlaban tu ieņemtu viegli
Trojiešu pilsētu plašo, jo dieviem, kas Olimpā valda,
Dažādu domu vairs nav; nu Hēra ar lūgšanām savām
Pakļāva pārējos dievus; ir trojiešiem nedienas sūras
Krona dēls lēmis. Šos vārdus tu paturi prātā! — To teicis,
Atpakaļ aizlaidās Sapnis; es modos no tīkamā miega.
Spriedīsim tagad, kā gatavot cīņai mums ahaju dēlus.
Sākšu vispirms tos pārbaudīt vārdiem, cik piederas vīram,
Likšu ar daudzairu kuģiem tiem atpakaļ doties no Trojas.
Jūs tad kur kurais ar padomu savu tos atturiet tūdaļ.»
Teicis šos vārdus, viņš sēdās. Tad piecēlās sapulces vidū
Nestors, Nēleja dēls, kas valdīja smilšainā Pilā.
Vēlēdams labu it visiem, viņš teica tā sapulces priekšā:
«Argiešu vadoņi, draugi un padoma devēji gudrie!
Ja kāds no ahaju vīriem šeit stāstītu līdzīgu sapni,
Sauktu mēs viņu par meli un novērstos tūdaļ no viņa!
Redzējis tomēr šo sapni pats labākais ahaju vidū!
Tātad nu sakait: kā gatavot cīņai mums ahaju dēlus?»
Teicis šos vārdus, viņš gāja un sapulci atstāja pirmais.
Pacēlās kopā ar viņu daudz vīru ar scepteriem rokā,
Sekojot sirmgalvja soļiem. Tad pulcējās kareivji bariem
Itin kā ziedonī bites, kas, nākot no klinšalas šauras,
Vairojas gaisā ik mirkli un savijas spietā bez skaita,
Pazarēs sakrīt visapkārt ap krāšņajiem ziedoņa ziediem,
Dažādos virzienos aizlido viegli un aizvijas tālāk, —
Gluži tā ahaji nāca no kuģiem un plašajām teltīm
Garām gar piekrasti augsto, un rinda pēc rindas bez gala
Gāja uz sapulces vietu; starp viņiem mirdzēja Slava,
Kronida vēstnese, ļraucot tos cīņā; šie pulcējās kopā.
Vētraina sapulce bija, un, sēstoties ahaju vīriem,
Dunēja zeme. Liels troksnis tur radās. Tad tūdaļ no vietas
Deviņi saucēji cēlās, lai sapulcē saceltais troksnis
Rimtos un varētu dzirdēt, ko Zevtēva valdnieki saka.
Bet, kad ar grūtībām nosēdās vīri un ieņēma vietas,
Norima saceltais troksnis. Tad piecēlās vadonis Atreids,
Turēdams scepteri rokā, ko Hēfaists ar gaumi tam kalis.
Valdniekam Kronidam Zevam šo scepteri dāvāja Hēfaists,
Vēstnesim Argosa kāvējam vēlāk to dāvāja Kronids;
Slavenais vēstnesis Hermejs to zirgvaldim Pelopam deva;
Savukārt zirgvaldis Pelops to tautvedim Atrejam tālāk;
Tiestam, bagātam jēriem, pēc nāves to atstāja Atrejs.
Atdeva Tiests visbeidzot to Atreidam Agamemnónam,
Vēlēdams valdīt ar to pār daudzajām salām un Argu.
Atspiedis roku pret šo, viņš argiešiem teica šos vārdus:
«Danaju varoņi, draugi un modrīgie Areja kalpi!

Briesmīgā nelaimē mani ir iedzinis Zibeņu metējs.
Agrāk viņš, cietsirdis, solīja man un māja ar galvu,
Mājā es pārnākšot drīz, kad gāzīšot stiprsienu Troju.
Nekrietnu krāpšanu tagad man gatavo, atpakaļ doties
Pavēl bez slavas uz Argu, kaut zaudējis esmu daudz vīru.
Tiešām tā nolēmis Zevs, visvarenais Olimpa valdnieks;
Sagrāvis gruvekļos viņš daudz pilsētu cietokšņus stipros,
Arī vēl vairāk viņš sagraus, jo vara tam liela bez gala.
Taču būs negods un kauns uz paaudžu paaudzēm tālām
Dzirdēt, ka tāda, tik liela un drosmīga ahaju tauta
Velti bez apdoma vedusi karu un gājusi cīņā
Tikai pret naidnieku sauju, bet neredzot gala nekāda.
Ja nu mēs gribētu tiešām — kā ahaju vīri, tā troji, —
Salīgstot draudzīgu mieru, šeit saskaitīt vienus un otrus,
Ja tad pulcētos trojieši kopā, kam pilsētā pavards,
Un ja mēs, ahaji paši, pa desmitiem sadalīdamies,
Ņemtu ik desmitam vīndevi vienu no trojiešu vīriem,
Tobrīd desmitiem daudziem bez vīndevja jāpaliek būtu.
Tik daudz, es saku, ir ahaju vairāk par trojiem, kas tagad
Apdzīvo pilsētu šo. Bet vīri no pilsētām daudzām,
Šķēpmeši vingri un veikli, ar ieročiem palīgā dodas,
Visi tie stājas man pretī un kavē, kaut gribu tik ļoti
Sagāzt līdz pamatiem Troju, šo Priama pilsētu dižo.
Deviņi varenā Kronida gadi patlaban ir secen,
Baļķi zem kuģiem ir sākuši dēdēt, un virves iet bojā.
Mūsējo sievas un bērniņi mazie, kas palika mājās,
Sēdušies pavarda priekšā, mūs pārnākam gaida. Mēs velti
Lolojam cerības lielās, kas lika uz šejieni doties.
Draugi, jel uzklausait mani un darait, kā būšu jums teicis:
Bēgsim mēs tagad ar kuģiem uz mīlamo dzimtenes zemi,
Tāpēc ka spēka mums nav, lai ieņemtu platielu Troju!»
Teica, un iedegās sirds ik ahaju varonim krūtīs,
Arī ikvienam no tiem, kam nebija zināms šis padoms.
Sāka nu kustēties tauta kā bangainā Ikara jūra
Tobrīd, kad Rītenis straujais ar Dienvidi sakūlis viļņus,
Raudamies lejup uz zemi no Kronida mākoņiem tumšiem;
Itin kā vētrainais Zefirs mēdz saviļņot labības laukus,
Raudamies ātri uz priekšu un noliekdams briedušās vārpas, —
Gluži tā līgojās sapulce visa. Tie tūdaļ ar troksni
Devās pie dobajiem kuģiem, un putekļu mākoņi biezi
Cēlās zem kareivju kājām. Nu mudīja viņi cits citu
Ķerties jo ātrāk pie kuģiem un ievilkt tos svētajā jūrā,
Attīrīt grāvjus un izņemt tos balstus, kas likti zem kuģiem.
Pacēlās debesīs augstu to balsis, kas steidzās uz māju.
Tiešām pret likteņa gribu drīz ahaji atgrieztos mājās,
Nebūtu tieši šai brīdī tā Atēnai teikusi Hēra:
«Neuzvaramā, brīnums, ai Aigidas nesēja meita!
Vai tad patlaban uz mājām un mīļotās dzimtenes zemi

Ahaji piepeši dosies pār jūras muguru plašo,
Priama namam par slavu un pārējiem trojiešu vīriem
Argiešu Heleni atstās? Tak viņas dēļ ahaji daudzi
Tālu no dzimtenes mīļās pie Īlijas krituši cīņā!
Tūdaļ uz nometni dodies pie ahajiem varkaltās bruņās!
Atrunā kareivi katru no bēgšanas vārdiem jo laipniem!
Neļauj, lai abējup izliektos kuģus tie ievilktu jūrā!»
Teica, un klausīja tūdaļ tai Atēna, spulgace dieve.
Steidzīgi devās nu viņa no Olimpa šķautnēm uz zemi.
Bija pēc mirkļa jau tā pie ātrajiem ahaju kuģiem;
Stāvēja Odisejs tur, kas gudrībā līdzināms Zevam.
Neskārās varonis tobrīd pie melnā skaistklāju kuģa,
Tāpēc ka sirdi patlaban tam nomāca rūpes un raizes.
Stādamās varoņa priekšā, tā spulgace Atēna teica:
«Dievišķais Lāerta dēls! Ai Odisej, daudzpraša gudrais!
Vai tad patlaban uz mājām un mīļotās dzimtenes zemi,
Mezdamies visi pie daudzairu kuģiem, jūs bēgsit ar steigu?
Vai gan tie Priama namam un trojiešu vīriem par slavu
Argiešu Heleni atstās? Tak viņas dēļ ahaju dēli
Tālu no dzimtenes mīļās pie Īlijas krituši cīņā!
Tūdaļ uz nometni dodies pie drosmīgās ahaju tautas!
Atrunā kareivi katru no bēgšanas vārdiem jo laipniem!
Neļauj, lai abējup izliektos kuģus tie ievilktu jūrā!»
Teica tā dieve, un dievišķo balsi viņš pazina tūdaļ.
Nosviedis apmetni zemē, tas steidzās; to pacēla veiklais
Eiribats, Itakas saucējs, kas sekoja Lāerta dēlam.
Tūdaļ pats steidzās uz priekšu pie Atreida Agamemnona,
Ņēma no sentēviem mantoto zizli, kas neiznīkst mūžam,
Gāja pie kuģiem ar to un ahajiem varkaltās bruņās.
Kad viņš šeit sastapa valdnieku kādu vai izcilu vīru,
Gāja pie tā, to atturēt centās un sacīja laipni:
«Cienītais, neklājas tev šeit gluži kā gļēvulim drebēt!
Labāk tu sēdi uz vietas un pārējiem arī liec sēsties!
Taču tu nezini skaidri, kas īsteni Atreidam prātā;
Tagad viņš pārbauda mūs, jo sodīt grib ahaju dēlus.
Visi mēs nezinām to, ko vadonis sapulcē teicis.
Ka tik viņš, iekarsis dusmās, ko ļaunu mums nodarīt negrib!
Lielas ir valdnieku dusmas, jo Zevtēva lutekļi viņi.
Valdnieka vara no Zeva, un gādīgais Zevtēvs mīl viņu.»
Bet, kad viņš sastapa vienkāršu vīru, kas trokšņoja skaļi,
Sita ar scepteri to un sauca ar īgnumu viņam:
«Nelieti, rimsties un sēdi! Jel klausies, ko citi tev saka,
Tie, kas par tevi prot vairāk! Tu gļēvulis bijis un būsi!
Karā tev nozīme maza, vēl mazāka padomē bija.
Nespēsim reizē nekādi mēs, ahaji, visi šeit valdīt.
Laba nav daudzvīru vara. Tik viens lai ir valdnieks pār visiem,
Viens lai ir vecākais tautā, kam viltīgā Krona dēls devis
Likumus, valdnieka zizli, lai gudri tas valda pār tautām!»

Tā viņš kā pavēlnieks varens šeit kārtoja vīrus; tie tūdaļ
Atpakaļ rāvās uz sapulces vietu no kuģiem un teltīm,
Kliegdami skaļi, — tā bangainie viļņi pie šalcošās dzīles
Brāžas ar troksni pret klintīm, un jūra tiem krākdama atbild.
Beidzot tie apmetās zemē un mierīgi palika sēžam.
Vienīgi Tersīts vēl rājās un nevaldīgs ķērca bez mēra.
Vienmēr daudz nejauku vārdu un domu šim vīram bij sirdī.
Sāka ar vadoņiem ķildas un pļāpāja tukšu bez jēgas;
Visu tas gribēja runāt, kas ahajiem izlikās smieklīgs.
Riebīgāks bija par visiem, kas nākuši cīņā pret Troju, —
Pakliba kāja un šķības bij acis, bet izliekti pleci,
Virzīti vairāk pret krūtīm; tam sarāvās galva uz augšu
Šaura un pakauša vidū bij pareti, pūkaini mati.
Odisejs ienīda viņu un Ahillejs arī ne mazāk,
Jo viņš tos apvainot mēdza. Šeit dievišķo Agamemnónu
Sāka viņš gānīt, tam uzkliegdams skarbi; kaut ahaji visi
Tersītu briesmīgi nīda un īgnumu glabāja sirdī,
Tomēr viņš ķērcošā balsī tā uzbruka Agamemnónam:
«Atreid, par ko tu vēl dusmo? Ar ko tu šeit nemierā esi?
Teltis tev pilnas ar varu, tās pilnas patlaban ar sievām,
Daiļākām gūstekņu vidū. Mēs, ahaju dēli, šīs sievas
Vienmēr tev pirmajam devām, kad naidnieku pilsētu gāzām.
Vai tev trūkst zelta, ko kāds tev no kaujratu braucējiem trojiem
Nesis no Īlijas šurp, lai izpirktu dēlu, ko kādreiz
Saistītu atvedis es vai cits kāds no ahaju vīriem?
Vai tev nav sievietes jaunas, lai kaislībā apkamptu viņu,
Slēpdamies tālu no mums kaut kur malā? Tev neklājas tiešām
Ahaju vadonim būt un ahajus nelaimē vadīt.
Gļēvuļi, neliešu tauta! Jūs ahaju sievas, ne vīri!
Dosimies mājā ar kuģiem, bet Atreidam Agamemnónam
Atļausim vienam pie Trojas sev dāvanas meklēt, lai zina,
Vai kaut cik derīgi viņam vai gluži bez nozīmes esam.
Tagad tas Pēleja dēlu, kaut kareivis krietnāks par pašu,
Pametis negodā, kaunā, tam dāvanu ņemdams ar varu.
Žults nav Ahillejam krūtīs, patlaban tam uzbrucis slinkums;
Citādi, Atreja dēls, tu ālētos pēdējo reizi.»
Teica tā nejaukais Tersīts un gānīja Atreja dēlu,
Tautganu dižo. Ar steigu tam Odisejs pieskrēja tuvāk;
Pavēris īgušu skatu, tas uzkliedza, draudēdams viņam:
«Tersīt, tu bezjēgas pļāpa, kaut arī tu runātājs skanīgs!
Rimsties un neuzsāc viens ar valdniekiem veltīgu ķildu!
Liekas, nav cita neviena, kas riebīgāks būtu par tevi
Mirstīgo vidū, kas līdzi uz Īliju Atreidiem nācis.
Tāpēc tu nedrīksti vairs pat mutē ņemt valdnieka vārdu,
Nedrīksti turpmāk to lamāt, nedz glūnēt, kā nokļūt tik mājās.
Nezinām skaidri mēs paši vēl to, kā viss tas šeit beigsies,
Veiksies vai neveiksies dzimtenē pārnākt mums, ahaju dēliem.
[Taču vēl tagad tu sēdi un nopulgo Agamemnónu,

Atreidu, tautganu dižo, jo danaju varoņi viņam
Bagātas dāvanas dod. Bet tu tik šo apvainot proti!]
Tagad tev zināmu daru, tik tiešām tas notiksies arī:
Ja vēl šeit redzēšu tevi kaut reizi tik stulbu kā šodien,
Lai tad Odisejam galvas vairs nebūtu turpmāk virs pleciem,
Lai tad vairs nesauktu mani neviens par Tēlémaha tēvu,
Ja es tad neķertu tevi un nerautu drēbes no miesas —
Apmetni, hitonu tavu un to, kas tev kailumu apsedz.
Tevi ar asarām acīs es triekšu pie ātrajiem kuģiem,
Triekšu no sapulces ārā un cirtīšu kaunpilnas pļaukas.»
Teica tā viņš un sita ar zizli pa sāniem un pleciem.
Salīka Tersīts, un asaras plūda tam tūdaļ no acīm;
Uztūka sarkana svītra no sceptera sitieniem smagiem
Muguras augšējā pusē. Viņš trīcēdams nosēdās zemē,
Kurnēdams savieba seju un slaucīja asaras acīs.
Visi, kaut skumdami sirdī, par Tersītu pasmējās gardi.
Daži tā sacīja tobrīd, pret kaimiņu vērsdami skatu:
«Tiešām, tūkstošiem cildenu darbu ir Odisejs veicis,
Padomu gudru mums dodams vai mudīdams vīrus uz cīņu!
Tagad starp ahaju dēliem viņš veicis vislabāko darbu,
Tāpēc ka nekrietnam pļāpam viņš sapulcē aizbāzis muti.
Otrreiz gan drosmīgā sirds vairs nedrīkstēs skubināt viņu
Ķildu ar valdniekiem sākt un pelt tos visnekrietnā kārtā.»
Teica tā sapulcē tauta. Bet Odisejs, pilsētu grāvējs,
Cēlās ar scepteri rokā. Tad Atēna, spulgace dieve,
Saucēja izskatā nāca un vēlēja kareivjiem klusēt.
Lai jel kā pirmajās rindās, tā pēdējās ahaju dēli
Varētu dzirdēt tā vārdus un apdomāt padoma jēgu.
Vēlēdams labu it visiem, viņš sacīja sapulces priekšā:
«Atreja dēls Agamémnon! Ir nodomā ahaju dēliem
Nomelnot tevi to priekšā, kas cilvēku valodu runā.
Zvērestu nepilda tie, ko agrāk tev devuši svēti,
Sākot ar dienu, kad nāca no Argas, kur dzimtene zirgiem,
Atgriezties mājā tik tad, kad sagrausi stiprsienu Troju.
Tagad šeit ahaju dēli kā bērni vai atraitnes sievas
Gaužas ar asarām acīs, lai drīzāk tik atgrieztos mājās,
Lai gan ir atgriezties grūti uz māju ar īgušu prātu.
Tiesa, ka katram, kas mēnesi vienu tik atšķirts no sievas,
Prāts jau it nemierīgs raugās uz daudzairu kuģi, ko ziemas
Vētras un viesuļi aiztur, ja nerimstas saceltās bangas.
Tagad jau devītais gads no ritošiem gadiem mums secen,
Kamēr šai zemē. Nav dusmu man tāpēc, ka ahaju dēliem
Jāsēž ar skumušu prātu pie izliektiem kuģiem. Bet tomēr
Kauns mums šeit ilgāk vēl palikt un atgriezties mājās bez slavas.
Pacietiet, draugi, vēl brīdi, tad zināsim visu mēs skaidri,
Vai mums ir taisnību atklājis Kalhants vai liedzis to zināt.
Labi tas palicis prātā vēl šodien; jūs liecināt varat
Paši it visi, ko nāve līdz šim nav spējusi pārsteigt, —

Vakar vai aizvakar, šķiet, vēl pulcējās ahaju kuģi
Aulidas ostā, lai trojiem un Priamam sodību nestu.
Toreiz pie avota dzidrā un svētajiem altāriem nācām,
Mūžīgiem debesu dieviem tur vēlīgus upurus nesām,
Stāvot zem platlapu kļavas, kur tecēja avota ūdens.
Pēkšņi tur notika brīnums. Ar sarkanu muguru pūķis,
Briesmīgu skatu, uz gaismu ko sūtīja Olimpa valdnieks,
Izlec no altāra apakšas ātri un ievijas kļavā.
Zvirbulim mazam tur atradās lizda zem kuplajām lapām.
Lizdiņā astoņi bērni vēl kaili un maziņi bija,
Devītā zvirbuļu māte, kas mazuļus perinājusi;
Žēli tie čiepstēja visi, kad pūķis tos aprija kāri.
Māte tik apkārt tiem laidās un brēca par bērniņiem mīļiem.
Beidzot tas paliecās sānis un satvēra māti aiz spārna.
Bet, kad jau aprija pūķis šos zvirbuļu bērnus un māti,
Slavenu darīja viņu šeit dievs, to sūtot šai vietā, —
Viltīgā Krona dēls Zevs par akmeni pārvērta viņu.
Izbrīnā stāvējām klusi par to, kas noticis bija;
Tikko šis brīnišķais dievību nezvērs pie upuriem nāca,
Tūdaļ pareģis Kalhants tā vēstīja dievību gribu:
— Ahaji kuplajiem matiem, kam stāvat šeit visi kā mēmi?
Gādīgais Krona dēls Zevs mums rādīja brīnumu lielu.
Vēlu, it vēlu tas notiks, bet slava tam neiznīks mūžam.
Gluži kā aprija pūķis šos astoņus zvirbuļu bērnus,
Devīto zvirbuļu māti, kas maziņos izperināja,
Tā šeit mums deviņi gadi būs jākaro Īlijas zemē.
Taču desmitā gadā mēs ieņemsim platielu Troju. —
Tiešām tā pareģis teica, un tagad viss notiek, kā sacīts.
Ahaji spožajās bruņās, jūs palieciet visi līdz galam,
Kamēr nav gruvekļos gāzta vēl Priama pilsēta dižā!»
Teica tā viņš. Tad argieši cēlās un kliedza jo skaļi.
Saucieni skanēja tālu pie kuģiem, kad ahaju dēli
Sacentās uzklausīt visu, ko dievišķais Odisejs teicis.
Gerēnas kaujratu cīnītājs Nestors tā sacīja viņiem:
«Vai man! Jūs runājat tā kā dažubrīd maziņi bērni,
Muļķīši tādi, kam rūpes par karu vēl neuztrauc prātu.
Kāda būs nozīme līgumiem mums un zvērestiem svētiem?
Vai tad tik dūmos lai ahaju plāni un nodomi izkūp,
Upuriem izlietais tīrvīns un līgumi, kuriem mēs ticam?
Ķildu mēs sākam ar veltīgām runām un nespējam arī
Labāku izeju rast, kaut ilgāku laiku šeit esam.
Atreid, tu tagad kā agrāk, jo nelokāms nodomos savos,
Vadi līdz uzvarai argiešu tautu pa drausmīgām cīņām!
Tādiem ļauj nosprāgt, vai vienam, vai diviem, kas slepu no visiem
Citādi lēmuši darīt — bet nesasniegs to, ko tie vēlas, —
Atpakaļ doties uz Argu, līdz kamēr nav zināms, vai viltus
Aigidas nesēja solījums bijis vai taisnība arī.
Tagad jums teikšu, ka varenais Kronids mums vēlīgu zīmi

Deva tai dienā, kad ahaji kāpa uz steidzīgiem kuģiem,
Nesdami trojiešiem likstas un likteņa nolemto nāvi, —
Zibeni meta pa labi, tā solīdams labākās sekmes.
Tāpēc patlaban neviens lai nedomā atgriezties mājās,
Iekām ikviens nav apkampis kādu no trojiešu sievām,
Iekām nav atmaksa dota par Helenes mokām un vaidiem.
Ja jau tik ļoti kāds tīko joprojām uz dzimteni doties,
Lai tad ar tūdaļ viņš ķeras pie melnā skaistkláju kuģa,
Gan jau viņš ātrāk par citiem sev nāvi un nīcību radīs.
Apdomā visu, ai valdniek, un klausi, ko citi tev saka!
Noraidāms nebūs nevienam šis vārds, ko teikšu patlaban:
Sadali tu, Agamémnon, šos vīrus pa ciltīm un dzimtām!
Dzimta ik dzimtai lai palīdz, un cilts lai atbalsta cilti.
Ja vien tu darīsi tā, tev paklausīs ahaju dēli,
Zināsi arī vēl skaidri, kas vīru un vadoņu vidū
Gļēvāks un drosmīgāks bijis, jo sevis dēļ cīnīsies viņi;
Redzēsi arī, vai neļaus tik dievi tev pilsētu sagraut
Jeb vai ar kareivju gļēvums un kara pieredzes trūkums.»
Tautvedis Agamémnons, tam atbildot, savukārt teica:
«Tiešām tu uzvaru guvi, ai vecais, pār ahaju dēliem!
Būtu man, Olimpa Zev, ai Atēna, Apollon arī,
Desmit no ahajiem tādu, kas līdzīgu padomu dotu,
Drīz vien tad Priama pilsēta stiprā šeit kritusi būtu,
Ieņemtu mūsējo rokas un grautu to gruvekļu kaudzē.
Tomēr man Krona dēls, Aigidas nesējs, ir sūtījis bēdas,
Iepinis mani šeit veltīgās ķildās un iegrūdis karā.
Tiesa, tik jaunavas dēļ pret drosmīgo Pēleja dēlu
Īgnumā cīnīties sāku un uzbruku viņam es pirmais.
Bet, ja nu tagad no jauna mēs aizmirstu ķildas, man liekas,
Nelaime uzbruktu trojiešiem tūdaļ un tiešām ne maza.
Tagad pie azaida ejiet! Lai gatavi visi uz cīņu!
Zobenu iztriniet labi un vairogu sagatavojiet!
Labāko barību tūdaļ jūs pasniedziet ātrkāju zirgiem,
Kaujratus apskatiet labi un domājiet tikai par kauju!
Stāsimies drausmīgā cīņā no rīta līdz vakaram vēlam!
Atpūtas cīņā jums nebūs nekādas, kaut arī tik īsas,
Kamēr uz zemi nāks tumsa, lai izšķirtu drosmīgos vīrus;
Nosvīdīs varonim dažam uz krūtīm tā siksna, kur pakārts
Vairogs, kareivju sedzējs, gurs roka ikvienam pie šķēpa.
Nosvīdīs arī tā zirgs, ar kaujratiem traukdamies spožiem.
Bet, ja es redzēšu kādu, kas slēpsies pie izliektiem kuģiem,
Palikdams tālu no kaujas, tam cerības nebūs nekādas
Vēlāk sev glābiņu rast no suņiem un plēsīgiem putniem.»
Teica tā viņš, un ahaji kliedza jo skaļi kā viļņi,
Brāzdamies piekrastē augstu, kad spēcīgā dienvidu vētra
Svaida tos augstu pret draudīgo klinti, ko neatstāj bangas,
Neatstāj viesuļu vētras, kas ceļas no dažādām pusēm.
Piecēlās viņi ar steigu un izklīda ātri pa kuģiem,

Sakūra uguni teltīs visapkārt un maltīti ēda;
Daži pat mūžīgi esošiem dieviem jau upurus nesa,
Lūgdami saudzēt no nāves un briesmīgā Areja rokas.
Arī pats tautvedis Atreids visvarenam Kronidam Zevam
Ziedoja upurim piecgadu vērsi, it sevišķi treknu.
Sasauca vecākos vīrus, no ahajiem dižciltīgākos,
Nestoru pirmo no visiem un vadoni Īdomeneju,
Ajantus abus un arī Diómēdu, Tīdeja dēlu.
Odisejs, gudrībā līdzīgais Zevam, tur bija jau sestais.
Menelājs, drosmīgais cīņā, bez lūguma nāca pie brāļa.
Zināja sirdī viņš labi, cik rūpju un pūļu tam bija.
Visi tie stājās ap vērsi un paņēma miežgraudus svētos.
Tautvedis Atreja dēls tā lūgdamies sauca starp viņiem:
«Slavenais, varenais Mākoņu krājēj un ētera valdniek!
Neliec tu norietēt saulei un tumsībai slīdēt uz zemi,
Kamēr es, traucies uz priekšu, vēl degošo Priama namu
Nebūšu gāzis un metis tā vārtos postīgo lāpu,
Kamēr es Hektora hitonu šeit, kas sarga tā krūtis,
Nebūšu šķēlis ar šķēpu un daudzi, kas paklausa viņam,
Nenolieks putekļos galvu un negrauzīs zemi ar zobiem.»
Teica tā viņš, bet Krona dēls Zevs tam neļāva notikt.
Upurus pieņēma gan, bet ciešanas vairoja smagas.
Beiguši lūgties, ar miežgraudiem svētiem tie kaisīja vēršus,
Atlieca kaklus vispirms, tad nokāva, noplēsa ādu,
Izgrieza gūžas pēc tam un divreiz ar spīdīgiem taukiem
Apzieda visas, bet virsū tām salika gabalus jēlus,
Tūdaļ it visu to aizdedzināja uz bezlapu šķilām,
Uzdūra iekšas uz iesmiem un turēja grozot virs liesmas.
Bet, kad jau gūžas tie sadedzināja un apēda iekšas,
Sacirta gabalos pārējās daļas un samauca iesmos,
Vērīgi cepa uz sārta un noņēma visu no liesmas.
Beiguši upuru darbus un mielastu sarīkojuši,
Dzīroja viņi, un netrūka viņiem te līdzīgas daļas.
Tikko tie dzesēja slāpes un bija jau izsalkums rimies,
Gerēnas zirgvaldis Nestors tiem teica šos spārnotos vārdus:
«Ahaju tautvedi dižo, ai Atreja dēls Agamémnon!
Nesāksim tagad šeit velti mēs runāt un atlikt joprojām
Veicamo darbu, ko dievs mums ikvienam ir ielicis rokās.
Saki, lai saucēji ceļas un, ahajus varkaltās bruņās
Saukdami, pulcina visus pie teltīm un ātrajiem kuģiem.
Paši mēs, sanākot kopā, pa danaju nometni plašo
Iesim uz priekšu, lai iedvestu ātrāk tiem Areja sparu.»
Teica tā viņš, un Atreja dēls tam klausīja tūdaļ.
Steigdamies ātri, viņš pavēli deva, lai saucēji skaļi
Ahajus kuplajiem matiem uz Areja cīniņu sauktu.
Saucēji sauca jo skaļi, un pulcējās visi ar steigu.
Kronida lolotie vīri, kas bija pie Atreida tobrīd,
Metās sakārtot rindas. Šurp Atēna, spulgace dieve,

Nāca ar diženo aigidu rokā, kas neiznīkst mūžam;
Bija simt bārkstu zem tās, it visas vistīrākā zelta,
Brīnišķi vītas; simt barotu vēršu ikkatra bij vērta.
Dieve ar aigidu traucās pa ahaju nometni plašo,
Saukdama katru uz cīņu. Tā iedvesa varoņu krūtīs
Vīrišķu drosmi un sparu, lai negurtu sīvajās kaujās.
Tūdaļ tiem tīkamāk rādījās karot kā dobajos kuģos
Atpakaļ doties pa jūru uz mīļotās dzimtenes zemi.
Itin kā postīgā liesma, kad aizdegas milzīgie meži,
Uzšaujas kalngalos augstu un tālumā redzams tās spožums,
Tieši tā, ahaju kareivjiem ejot, no mirdzošā vara
Atspīdums staroja tālē un debesīs pacēlās augstu.
Itin kā spārnotie putni, kas lidinās baros bez skaita,
Ķērcošās zosis un dzērves vai upmalā garkaklu gulbji,
Āzijas zālainās pļavās pie Kaīstras plūstošās straumes
Dažādos virzienos lido un vingrina spārnus ar prieku,
Nometas brēkdami zemē un tricina pļavu visapkārt, —
Gluži tā kareivju pulki no teltīm un ātrajiem kuģiem
Rāvās uz priekšu ar sparu pa Skamandras leju, un zeme
Dunēja baigi zem smagajiem zirgu un kareivju soļiem.
Skamandras ziedošās lejās it visi tie nostājās cīņai
Gluži bez skaita — kā lapas un pumpuri ziedoņa laikā.
Itin kā mušas bez skaita, kas sarodas milzīgos baros
Zemajās govjganu kūtīs un mudžēt mudž, laizdamās apkārt,
Siltajās vasaras dienās, kad izslaukto pienu lej traukos,
Tik daudz tur ahaju kuplajiem matiem pret trojiešu vīriem
Stāvēja Skamandras lejā un tīkoja satriekt tos cīņā.
Itin kā kazgani kalnos starp vairākiem ganāmiem pulkiem
Savējās atšķir it viegli, ja saiet ar svešajām kopā,
Gluži tā vadoņi paši it visur tos kārtoja rindās,
Savējos vezdami cīņā; tur izcēlās Atreids starp viņiem:
Galva un acis tam bija kā zibeņu metējam Zevam,
Josta kā Arejam spoža, bet krūts kā Poséidonam šķita.
Itin kā ganāmā pulkā ir dižāks un pārāks par govīm
Vērsis, jo izceļas augumā savā un staltākais barā,
Gluži, lūk, tādu šai dienā Zevs izcēla Atreja dēlu,
Pārāku daudzkārt par citiem jo teicamiem ahaju vīriem.
Tagad jūs sakait man, mūzas, kas Olimpa mitekļos esat, —
Dieves jūs esat, klāt esat it visur un zināt it visu,
Taču mēs dzirdam tik vienīgi tenkas, bet paši maz zinām, —
Kādi tad danaju vadoņi bija un varoņi kādi?
Nespētu pats ne nosaukt tos visus, ne saskaitīt visus,
Desmit kaut būtu man mēļu un desmitreiz runātu skaļāk,
Balss kaut man spēcīga būtu un krūtīs sirds varaina būtu,
Ja jūs man, Olimpa mūzas un Aigidas nesēja meitas,
Nebūtu teikušas tos, kas nākuši karā pret Troju.
Kuģu vadoņus arī un kuģus es minēšu visus.
Drosmīgo boiotu rindas uz cīņu pret Īliju veda

Pēnelejs, Lēits un Klonijs, vēl Arkesilājs, Protoēnors.
Vīri tiem sekoja rindās no Hirijas, Aulidas klintīm,
Arī no Shoinas un Skolas, Etéonas klinšainiem kalniem,
Citi no Tespijas, Grajas, no plašās Mikālēsas laukiem,
Vīri, kas dzīvoja Harmā, Erítrās, Eilésijā arī,
Vīri, kas mita Eléonas mūros, Petéonā, Hilē,
Tie, kas Okálejā dzīvo, Medéonas pilsētā krāšņā,
Eitrēsē, Kopā un Tisbē, ar baložiem bagātā zemē,
Tie, kas Korónejā dzīvo, Halíartas zālainās lejās,
Vīri, kas Platajā dzīvo, kas apstrādā Glisantas laukus,
Tie, kas Hipótēbās mita, tā bija jo diža un cēla,
Arī no Onhēstas svētās, kur krāšņas Poséidona birzis,
Vīri no Midejas, Arnas, kas sulīgu ķekaru pilna,
Arī no dievišķās Nīsas un beidzot Antēdonas tālās.
Visi tie devās uz Troju ar piecdesmit kuģiem, ikkatrā
Boiotu jaunekļi bija pa simtam un divdesmit skaitā.
Tos, kas Asplēdonā mita, Orhómenā, miniešu zemē,
Jalmens un Askalafs veda — šie abi bij Areja dēli;
Aktora Azeida namā Astíohe dzemdēja kādreiz
Cietsirdim Arejam viņus; kad jaunava kautrā un tīrā
Augšējā istabā bija, dievs piegulās slepu pie viņas.
Abi tie atbrauca rindās ar trīsdesmit dobajiem kuģiem.
Shedijs un Epistrofs veda pret Īliju fokiešu vīrus,
Bija tie Īfita dēli no valdnieka Naubola saknes;
Tie, kas Kipárisā mita un Pītojas klinšainā zemē,
Dievišķā Krīsā, Panópejas laukos un Daulidas lejās,
Daudzi no Ānemoréjas, Hiámpoles apkārtnes plašās,
Vīri, kam miteklis bija gar brīnišķās Kēfisas krastiem,
Vīri, kas Lilajā mita pie Kēfisas avotiem krāšņiem,
Nāca aiz viņiem pret Troju ar četrdesmit melnsānu kuģiem;
Abi tie kārtoja fokiešu rindas, tās nostādot steigā
Boiotu kareivjiem tuvu, lai būtu tās blakus pa kreisi.
Ātrkājis Ajants, Oīleja dēls, ar lokriešiem nāca;
Augumā mazāks viņš bija kā dižais Telámonids Ajants,
Tiešām daudz mazāks; kaut augumā sīkāks, viņš audekla bruņās
Pārspēja hellēņus visus un ahaju vīrus ar šķēpu;
Vīrus šis veda no Kīnas, Opóentas, Bēsas un Skarfes,
Tos, kas Kallíarā mita un Augejas ielejās krāšņās,
Tronijā, Tarfē un krastos pie krāšņās Boágrijas straumes.
Lokrieši nāca tam līdzi ar četrdesmit melnsānu kuģiem,
Pretējā pusē aiz Eibojas svētās to dzimtene bija.
Dedzīgie abantu vīri aiz viņiem no Eibojas nāca,
Halkidas, Eiretrijás, Histíajas, vīnogu pilnās,
Kērintas, piejūras zemes, no Dījas, kas klinšainā kalnā,
Vīri, kas Karistā mita un, beidzot, kas dzīvoja Stirās;
Vadīja tos Elefēnors, šis Areja pēctecis bija,
Dižā Halkódonta dēls un abantu vadonis brašais.

Seko tam abanti straujie, kas pakausī audzina matus,
Šķēpmeši sevišķi krietnie, tie centās ar oškoka šķēpiem,
Tēmētiem labi ik reizes, šķelt naidnieku bruņas ap krūtīm.
Nāca tie visi uz cīņu ar četrdesmit melnsānu kuģiem.
Tālāk tiem sekoja vīri no Atēnām, pilsētas krāšņās,
Dižā Eréhteja zemes; šo Atēna, Kronida meita,
Uzaudzināja — bet auglīgā zeme tam dzīvību deva, —
Sauca uz Atēnām viņu un greznajā svētnīcā lika;
Atēnu jaunekļi tagad, kad mijas ritošie gadi,
Ziedo tur vēršus un jērus, lai svētību gūtu no dieves.
Menestejs, Peteja dēls, šos vadīja cīņā pret Troju.
Nebija līdzīga vīra virs zemes, kas prastu vēl labāk
Sakārtot ierindā zirgus un vairogiem bruņotos vīrus, —
Nestors viens sacensties spēja, jo vecākais bija no visiem.
Sekoja vīri šim cīņā ar piecdesmit melnsānu kuģiem.
Ajants no mazās Salamīnas nāca ar divpadsmit kuģiem.
[Nolika savējos viņš, kur Atēnu falangas stājās.]
Tie vēl, kam mitekļi Argā un Tīrintas stiprajos mūros
Un kam Hermíones ostā, ap Asines dziļajiem līčiem,
Troizēnā, Ēionā, Epídaurā, ķekaru pilnā,
Vīri, kas Māsētā, Aigīnā dzīvo, šie ahaji bija;
Diomēds, drosmīgais cīņā, šos kareivjus veda pret Troju,
Arī vēl Stenels, kas dižā Kapáneja pēctecis bija,
Eirials, līdzīgais dievam, vēl bija tiem vadonis trešais,
Drošā Mēkisteja dēls un valdnieka Talaja pēcnieks.
Diomēds, drosmīgais cīņā, šos visus pret Īliju veda.
Astoņus desmitus melnsānu kuģu tie veda uz cīņu.
Vīri, kas Mikēnu pilsētā mita, jo brīnišķi celtā,
Bagātās Korintas mūros un Kleonās, brīnišķi celtās,
Vīri, kas Ornejas kopa un tīkamo Araitireju,
Krāšņos Sikíonas kalnus, kur senlaikus valdīja Adrasts,
Vīri no Hiperēsíjas, Gonóēsas augstajām klintīm,
Tie vēl, kas Pellēnas lejās un Aigijas apkārtnē mita,
Piekrastē visā gar jūru un Helikes klajumos plašos.
Atreja dēls Agamémnons simt kuģos tos veda pret Troju.
Bija tam kareivji braši un arī daudz vairāk kā citiem.
Varens tas bija to priekšā, ar mirdzošām bruņām ap krūtīm
Soļoja lepni, pats izcēlās spilgti starp varoņiem visiem
Vīrišķas drosmības dēļ, tam kareivju bija visvairāk.
Vīrus no Lakedaimónas, ko kalnāji ieslēdz visapkārt,
Arī no Fāres un Spartas, no slavenās daudzdūju Meses,
Vīrus no Brīseju laukiem, no tīkamo Augeju lejām,
Tos vēl, kas Amiklās mita un Helā, tuvu pie jūras,
Vīrus, kas dzīvoja Lajā, kas Oitilas apkārtnē bija,
Menelājs, drosmīgais cīņā, šā brālis, uz Īliju veda
Sešdesmit kuģos; tie turējās savrup no pārējiem tālāk.
Menelājs vadīja viņus ar vīrišķu sparu un drosmi,

Skubinot visus uz cīņu; sirds iedegās viņam visvairāk
Atmaksāt trojiešu vīriem par Helenes mokām un vaidiem.
Vīrus, kas dzīvoja Pilā, kas tīkamā Arēnē mita,
Trijā, kur Alfeja sekla, tos visus, kas dzīvoja Aipē,
Kipariséentas laukos, vēl vīrus no Amfigenéjas,
Arī no Ptelejas, Helas, no Dorijas laukiem; tur mūzas
Laupīja trāķietim Tamirim balsi, kad atpakaļ nāca
Kādreiz no Oihalijás un Eirita oihalijieša.
Lielījās dziedonis skaļi, ka uzvarēs dievišķās mūzas,
Aigidas nesēja meitas, ja sacenstos dziesmās ar viņām.
Tāpēc jau saīga dieves, tam atņēma gaišumu acīm,
Atņēma dievišķo balsi un piespieda kitaru aizmirst.
Gerēnas zirgvaldis Nestors šos vīrus pret Īliju veda.
Deviņi desmiti izdobtu kuģu tam sekoja cīņā.
Tos, kas Arkádijā mita gar šķautnainām Killēnes aizām,
Tuvu pie Aipita kapa, kur drosmīgu šķēpmešu zeme,
Vīrus, kas Fenejā mita, Orhómenā, bagātā aitām,
Ripē un Stratijas gravās, no vējainiem Enispes kalniem,
Arī no Tegejas laukiem, Mantinejas tīkamām lejām,
Stimfēlas krāšņajām gravām un tos, kas Parrásijā mita,
Vadīja Ankaja dēls Agapēnors uz cīņu pret Troju
Sešdesmit izliektos kuģos, daudz kareivju bija ikkatrā,
Veiklāko arkadu vīru, kas rīkoties prata ar šķēpiem.
Deva šiem arkadu vīriem pats Atreja dēls Agamémnons
Daudzairu kuģus, lai irtos ar tiem pa tumšajiem viļņiem, —
Nebija prasmes tiem pašiem, kā doties pa jūru ar kuģiem.
Tos, kas Būprásijā mita un dievišķās Ēlidas lejās,
Vīrus no Hirmīnes laukiem, no Mirsines robežām tālām,
Arī Olénijas klintīm un tos, kas Aléisijā mita,
Veda pret Īliju četri, un sekoja katram no viņiem
Desmit visātrāko kuģu ar drosmīgo epeju dēliem.
Amfimahs dižais un Talpijs šos kareivjus veda pret Troju —
Pirmais bij Kteata dēls, otrs Eirita, Aktora pēcnieks.
Diors vēl vadīja tos, Amarínkeja pēctecis brašais.
Poliksens, līdzīgais dievam, starp vadoņiem ceturtais bija,
Drošā Agástena dēls un valdnieka Augeja mazdēls.
Tos, kas Dūlíhijā mita un svētajās Ehīnu salās,
Iepretī Ēlidas krastam tās atrodas pāri par jūru,
Arejam līdzīgais Megēts uz cīņu pret Īliju veda,
Kaujratu braucēja Fīleja dēls, ko mīlēja Kronids;
Kādreiz pēc ķildas ar tēvu tas atbēga dūlihu zemē.
Megēts pret Īliju nāca ar četrdesmit melnsānu kuģiem.
Odisejs nāca uz cīņu ar brašajiem kefallēniešiem;
Vīrus no Itakas veda, no šalcošiem Nērita mežiem,
Tos, kas Krokílejā bija, Aigílipā, klinšainā salā,
Vīrus, kas Zakintā mita, kas apkopa tīrumus Samē,
Tos vēl, kas cietzemē bija un pretējā piekrastes malā.

Visus šos Odisejs veda, kas gudrībā līdzināms Zevam.
Vadonis nāca pret Troju ar divpadsmit sārtvaigu kuģiem.
Toants, Andraimona dēls, pret Īliju aitolus veda,
Vīrus, kas Pleironā mita, kas Pilēnē, Olenā bija,
Vīrus no Halkidas krastiem, Kalidonas klinšainiem laukiem.
Nebija dzīva neviena no slavenā Oineja dēliem,
Senāk viņš bija jau miris un gaišmatis Meleagrs arī;
Toantam bija tad uzticēts viss, lai aitolos valda;
Nāca šis cīņā pret Troju ar četrdesmit melnsānu kuģiem.
Slavenais šķēpmetis Īdomenējs ar krētiešiem nāca.
Vīrus viņš veda uz cīņu, kas Gortīnā mita un Knosā,
Liktā un Milētas laukos, aiz Likastas baltajām sienām,
Faistā un Ritijā arī, kas celtas ar brīnišķu gaumi,
Daudzus vēl citus, kas dzīvoja Krētā, simt pilsētu salā.
Slavenais šķēpmetis Īdomenējs tos vadīja cīņā,
Mērions arī, kas bija kā cilvēku slepkava Arejs.
Abi šie nāca pret Troju ar astoņiem desmitiem kuģu.
Tlēpolems, Hērakla dēls, jo varens un drošsirdīgs cīņās,
Deviņus kuģus no Rodas ar drosmīgiem rodiešiem veda.
Vīri, kas apdzīvo Rodu, ir šķirti trīs dažādās ciltīs:
Lindā, ap Jālisu arī un Kameiru balto tie mita;
Tlēpolems, šķēpmetis brašais, ar viņiem pret trojiešiem nāca.
Dižajam Hērakla spēkam to dzemdēja Astioheja.
Viņu no Efiras aizveda Hērakls, no Sellentas krastiem,
Zevtēva varoņu vīriem daudz pilsētu gruvekļos gāzis.
Tlēpolems, izaudzis pilī pie tēva par jaunekli staltu,
Uzbruka tēvbrālim savam un atņēma dzīvību viņam,
Gados jau pavecam vīram Likimnijam, Areja saknes.
Drīz vien viņš uzcēla kuģus un, savācis kareivjus drošus,
Bēga ar viņiem pa jūru, jo atriebties draudēja viņam
Varenā Hērakla dēli un līdzi tiem radnieki citi;
Cietis daudz grūtumu ceļā, viņš atgriezās atpakaļ Rodā.
Viņi sev uzcēla mītnes trīs vietās un dzīvoja šķirti,
Būdami tīkami Zevam, kas dievus un cilvēkus rīko.
[Tāpēc jau arī tiem Zevs šeit piešķīra svētību lielu.]
Nīrejs pēc viņiem no Sīmes trīs atveda līganus kuģus;
Nīrejs bij Aglajas košās un valdnieka Haropa pēcnieks.
Skaistāks viņš bija par visiem no pārējiem danaju dēliem,
Nākušiem cīņā pret Troju, pēc dievišķā Pēleja dēla.
Tikai maz spēka tam bija, un vīru maz nāca ar viņu.
Vīrus, kas Nīsiras, Kasas un Krapatas pilsētās mita,
Kosā, Eirīpila pilsētas namos un Kalidnu salās,
Vadoņi Feidips un Antifs pret Īliju kārtoja rindās,
Valdnieka Tesala pēcteči abi no Hērakla saknes;
Sekoja vadoņiem viņi ar trīsdesmit dobajiem kuģiem.
Sekoja tālāk it visi, kas dzīvoja pelasgu Argā:
Vīri no Alopes, Alas un vīri, kas Trahīnā mita,

Vīri, kas dzīvoja Ftijā un Helladā, daiļavu zemē.
Sauca par ahajiem viņus, par hellēņiem, mirmidoniešiem.
Vadonis Ahillejs veda tos cīņā ar piecdesmit kuģiem.
Tomēr par sīvajām cīņām maz domāja tobrīd šie vīri —
Nebija taču tiem tā, kas vadītu rindas uz cīņu.
Gulēja Ahillejs, ātrkājis veiklais, bez darba pie kuģiem,
Tāpēc ka piktojās īgni par košmati Brīseja meitu.
Viņu pēc cīņām jo sīvām pie Lirnēsas guva par savu,
Sagraujot Lirnēsu drupās un sagāžot tēbiešu mūrus,
Minētu gāžot un brāli Epistrofu, šķēpmešus krietnos,
Valdnieka Eiēna dēlus, kas Selēpa pēcteči bija.
Ahillejs viņas dēļ skuma; bet drīz vien tam jāceļas bija.
Vīrus, kas Filakē mita un Pīrasas ziedošās lejās,
Dēmētrai tīkamās vietās, un Itonas daudzavju laukos,
Antronas šalcošos krastos un Ptelejas zālainos mauros,
Vadīja cīņā pret Troju Protésilājs, šķēpmetis brašais,
Kamēr starp dzīvajiem bija, bet tumsa drīz sedza tā acis —
Palika Filakē sieva un saplēsa vaigus aiz sērām,
Palika puscelta māja, — no ahajiem viņu vispirmo
Gāza ar šautru kāds dardans, kad izkāpa ārā no kuģa.
Drīz tiem cits vadonis radās šā vietā, kaut skuma par viņu.
Areja pēctecis Podarks it visus tos kārtoja rindās,
Bagātā Īfikla dēls un Filaka dēladēls dižais.
Īstenais brālis bij arī tas drošajam Protesilājam,
Gados daudz jaunāks par viņu; bij gadu gan vairāk un drosmes
Varonim Protesilājam. Kaut vadoņa netrūka vīriem,
Tomēr tie skuma par viņu, par drosmīgo vadoni savu.
Nāca šis cīņā pret Troju ar četrdesmit melnsānu kuģiem.
Vīri, kas dzīvoja Ferās, Boibēidas ezera krastos,
Glafirās, tīkamā Boibē un Jaolkā, pilsētā krāšņā,
Sekoja Eimēlam cīņā pret Troju ar vienpadsmit kuģiem,
Mīļajam Admēta dēlam; Alkēstida dzemdēja viņu,
Dievišķā sieva, tā bija no Pelija meitām visdaiļā.
Tos, kam Taumākijā mitekļi bija un Mētones laukos,
Vīrus no šaurām Olízonas klintīm, Melíbojas druvām
Filoktēts, slavenais strēlnieks ar stopu, uz cīņu pret Troju
Atveda septiņos kuģos, ikkatrā pa piecdesmit vīru,
Varenus airniekus visus un labākos strēlniekus cīņā.
Ilgi gan vārga viņš salā un cieta briesmīgas sāpes
Svētajā Lēmnā, kur ahaju dēli to atstāja vienu,
Slimu ar šausmīgu brūci, jo iekoda negantā odze.
Vaidot tur gulēja viņš; bet drīz vien jau ahaju dēliem
Jādomā bija pie kuģiem par atstāto vadoni savu;
Drīz tiem cits vadonis radās šā vietā, kaut skuma par viņu.
Rindās tos kārtoja Medonts, Oīleja blakusdēls drošais,
Viņam reiz, pilsētu grāvējam, Rēne to dzemdēja pilī.
Tālāk tiem sekoja vīri no Trikes un Itomes augstās,

Arī no Oihalijás, no Eirita pilsētas stiprās.
Divi Asklēpija drosmīgie dēli šo vadoņi bija,
Kārtoja tos Podaléirijs un Mahāons, labākie ārsti,
Kuriem sekoja vīri ar trīsdesmit dobajiem kuģiem.
Tos, kas Orménijā mita, Hipérejas avotam blakus,
Arī Astérijas laukos, pie Titana galotnēm baltām,
Eiripils veda uz cīņu, Eiáimona pēctecis cēlais.
Līdzi tie sekoja viņam ar četrdesmit melnsānu kuģiem.
Vīrus, kas Argisā mita, kas dzīvoja Girtones laukos,
Ortē, Hēlones lejās un baltajā Oloosónā,
Polipoits, bezbailīgs karā, uz cīņu pret Īliju veda,
Dižais Peirítoja dēls, kas cēlies no mūžīgā Zeva, —
Brīnišķā Hipodaméja Peirítojam dzemdēja viņu
Todien, kad spalvainai kentauru ciltij viņš atriebās bargi,
Triekdams no Pēlija tos un dzīdams līdz aitiku zemei.
Leontejs, Areja pēctecis brašais, tos kopā ar viņu
Vadīja, cildenā Korona dēls un Kaineja pēcnieks.
Abi pret Īliju nāca ar četrdesmit melnsānu kuģiem.
Divdesmit kuģus un divus no Kifas atveda Gūnejs.
Sekoja enieši viņam un drosmīgo peraibu vīri,
Tie, kas pie Dodones ledainiem kalniem sev cēluši mājas,
Tie, kas tur kopuši laukus, kur tīkamā Titarēsija
Ritina avota ūdeni dzidro uz Pēneju lejup;
Tomēr tās sudraba viļņi ar Pēneju nesaplūst kopā,
Bet gan kā olīvu eļļa pa viļņvirsu aizslīd uz jūru;
Iztek šī brīnišķā straume no Stigas, kas zvērestiem baiga.
Protojs, Tentrēdona dēls, par vadoni magnētiem bija.
Mita ap Pēneju viņi un Pēlija šalcošiem mežiem;
Slavenais ātrkājis Protojs šos vadīja cīņā pret Troju.
Visi tie sekoja viņam ar četrdesmit melnsānu kuģiem.
Tādi, lūk, ahajiem vadoņi bija un valdnieki tādi.
Saki man tagad, ai mūza, — kas, sekojot Atreja dēliem,
Labākais bija no viņiem, kam bija vislabākie zirgi?
Labākie zirgi no visiem bij Eimēlam, Fērētiadam;
Varoņa vadītās ķēves bija ātras kā spārnotie putni,
Vienāda auguma abas, pat vienādas spalvas un gadu;
Apollons, sudraba stopnesis, abas tās Pērejas pļavās
Uzaudzināja, lai cīņās tās Areja šaušalas nestu.
Ajants, Telámona dēls, no kareivjiem labākais bija,
Kamēr vēl dusmojās Pēleids; šis tomēr visstiprākais bija,
Labākais divjūgs to nesa, šo raženo Pēleja dēlu.
Tobrīd viņš atpūtās mierīgs pie abējup izliektiem kuģiem,
Nespēdams īgnumu valdīt pret tautganu Agamemnónu,
Atreja dēlu; šeit Pēleida ļaudis pie šalcošā krasta
Kavēja bezdarbā laiku ar diskiem, ar metamiem šķēpiem,
Šaujot ar stopu; bet stāvēja zirgi pie kaujratiem saviem,
Plūkdami trijlapi lotu un selīnu, purvos kas rodas.

Kaujrati apsegti bija un stāvēja vadoņu teltīs.
Kareivji pulcējās bariem un klīda pa nometni apkārt,
Skuma par vadoni brašo un vairījās doties uz cīņu.
Kareivji gāja uz priekšu, un mirdzēja leja kā liesmās.
Dunēja zeme zem kājām kā tobrīd, kad Zibeņu metējs
Tīfoju īgnumā vajā un Arimu kalnos per zemi, —
Tīfojam esot, tā ļaudis mēdz stāstīt, šeit gulta zem zemes, —
Gluži tā dunēja zeme zem smagajiem gājēju soļiem
Tobrīd, kad steigšus tie traucās uz cīņu pa ieleju plašo.
Līdzīgi viesulim straujam pie trojiešiem Īrida steidzās,
Nesdama bēdīgu ziņu no aigidas nesēja Zeva.
Tobrīd tie pulcēties sāka pie Priama pagalma vārtiem;
Visi drīz sanāca kopā, gan jauni, gan sirmgalvji vārgi.
Īrida, ātrkāje veiklā, šai brīdī tiem nostājās blakus,
Pieņemot Priama dēla — jo raženā Polīta balsi.
Trojiešus sargāja Polīts un, ticēdams ātrajām kājām,
Sēdēja laukā arvien Aisīēta kapkalna galā,
Vērīgi gaidīdams brīdi, kad ahaji dosies no kuģiem.
Pieņemot Polīta balsi, tā ātrkāje Īrida teica:
«Sirmgalvi, arī vēl tagad tev tīkamas veltīgas runas,
Gluži kā mierīgos laikos! Bet risinās drausmīga cīņa!
Bieži vien esmu tur klāt, kur notiek vissīvākās kaujas,
Tomēr nekad vēl tik lieli nav redzēti naidnieku bari —
Līdzīgi lapām, kas kokos, un līdzīgi smiltīm bez skaita.
Strauji tie dodas pa leju, lai sāktu ap pilsētu cīņu.
Hektor, it sevišķi lūdzu tā darīt, kā padomu došu:
Priama pilsētai lielai daudz dažādu palīgu tagad,
Taču tiem valodas citas, jo nāk tie no dažādām zemēm.
Tas lai tiem pavēli dod, kā vadībā atvesti viņi;
Tas lai tos vada uz cīņu, un tas lai tos sakārto rindās!»
Teica, un klausīja Hektors, kā Īrida vēlēja viņam;
Tūdaļ viņš atlaida vīrus, un visi pie ieročiem ķērās.
Atvērās pilsētas vārti, un klajumā plūda it visi,
Kājnieku, jātnieku bari; ar milzīgu troksni tie gāja.
Ārā aiz pilsētas vārtiem redz pakalnu stāvu un augstu;
Lejā tas vērojams skaidri, it visur var pieiet tam tuvu.
Mirstīgo mēle šo kalnu mēdz dēvēt Batiejas vārdā,
Mūžīgie dievi to sauc par veiklās Mirines kapu.
Trojieši nostājās rindās un palīgu pulki tiem blakus.
Mirdzošā ķiverē Hektors bij trojiešu vadonis pirmais,
Priama dēls; tam sekoja daudzi, un labākie vīri
Ieročus tvēra ar viņu, lai dotos uz cīņu ar šķēpiem.
Ainejs, Anhīsa dēls, pret ahajiem dardanus veda,
Dieviete Kiprida viņu no Anhīsa dzemdēja Īdas
Mežainās gravās, ar mirstīgu vīru tur saistoties mīlā;
Sekoja varonim divi Antēnora raženie dēli —
Arhelohs, Akamants līdz, jo veiksmīgi cīņā ikkatrā.

Zelejas vīrus, kas mita pie Īdkalna pakājes malas,
Dzerdami ūdeni tumšo no dziļajām Aisēpas dzelmēm,
Pandars, Likāona raženais dēls, pret ahajiem veda.
Viņam pats Apollons Foibs reiz dāvāja mirdzošu stopu.
Tos, kas Adrásteju cēla un valdīja Apaisas zemē,
Tos, kas Pitíejā mita ap klinšaino Tēreja kalnu,
Vadīja kopīgi Adrasts un Amfijs audekla bruņās,
Abi Perkotes Meropa dēli; šis labāk par visiem
Zināja likteni zīlēt. Uz postīgo karu tas dēliem
Aizliedza doties, bet viņi par to vis nelikās zinīt,
Tāpēc ka likteņa roka tos vilka jau melnajā nāvē.
Vīri, kas Perkotes laukos un Praktijas apkārtnē mita,
Sēstas un Abīdas druvās un brīnišķās Arisbes lejās,
Nāca ar Hirtaka dēlu, ar Asiju, vadoni dižo;
Asiju, Hirtaka dēlu, no Arisbes atveda cīņā
Milzīgie, dedzīgie zirgi no dzidrās Sellentas straumes.
Hipotojs vadīja pelasgu ciltis, kas šķēpmeši vingri;
Mierīgi dzīvoja viņi ap Lārisas cilainiem laukiem.
Hipotojs vadīja tos un Areja pēctecis Pilajs,
Pelasga Lēta dēli un Teitama pēcteči abi.
Drosmīgais Peirojs un Akamants nāca ar trāķiešu vīriem;
Straujie Helléspontа krasti šiem mītnes tur ierobežoja.
Kikonus, šķēpmešus vingros, pret ahajiem vadīja Eifēms,
Keada Troizēna dēls, kas Kronidam patīkams bija.
Pīraihms tiem sekoja pakaļ ar paioniem, līkstopu vīriem,
Tālu no Amidonás, no Aksijas platstraumes upes;
Risina upes dievs Aksijs visskaistākos viļņus virs zemes.
Vadonis Pilaimens, vīrišķā sirds, ar paflagoniešiem
Nāca no enetu zemes, kur savvaļā mūļi klīst mežos;
Kitorā mita šie vīri un apmetās Sēsamas laukos,
Cēluši blakus Parténijas straumei sev tīkamas mājas
Kromnā, Aigíalas zemē, Erítīnu augstajās klintīs.
Vadoņi Odijs un Epistrofs nāca ar halizoniešiem
Tālu no Alibes laukiem, no kurienes sudrabu rodam.
Hromijs un putnreģis Ennoms pret ahajiem mīsiešus veda,
Taču gan neglāba putni šo vīru no likteņa drūmā —
Aiakids, ātrkājis veiklais, to gāza ar spēcīgām rokām,
Iegrūda dzelmē, kur vairāki troji vēl dabūja galu.
Frigiešus vadīja Forkīns un Askanijs, līdzīgais dievam;
Abi tie, tvīkdami cīņas, no tālās Askánijas nāca.
Maionu vīri ar Mestlu un šķēpmeti Antifu nāca,
Abi Taláimena dēli, kas Gīgajai ezerā dzima;
Maionus vadīja viņi, kas mita pie mežainā Tmola.
Kārieši sekoja Nastam, tie runāja barbaru mēlē;
Milētas pilsētā dzīvoja viņi un mežainos kalnos,
Lejās ap Maiandras viļņiem un Mikales galotnēs augstās.

Amfimahs kopā ar Nastu pret ahajiem veda šos vīrus;
Amfimahs abi ar Nastu ir brašā Nomíona dēli;
Greznojies zeltā kā jaunava daiļa, šis nāca uz cīņu;
Nelga, zelts nespēja pasargāt viņu no likteņa drūmā;
Aiakids, ātrkājis veiklais, to gāza ar spēcīgām rokām,
Iegrūda dzelmē, bet mirdzošo zeltu sev paņēma līdzi.
Sarpēdons vadīja likiešu rindas ar cildeno Glauku,
Nākot no Likijas tālās, no dzelmjainās Ksantupes zemes.

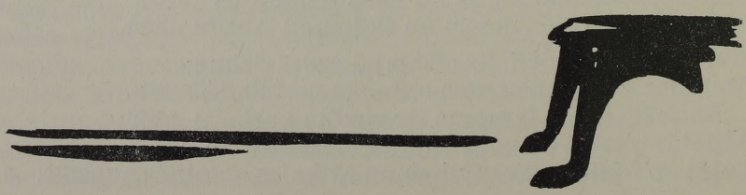

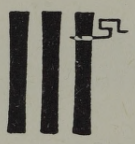

H E L E N E

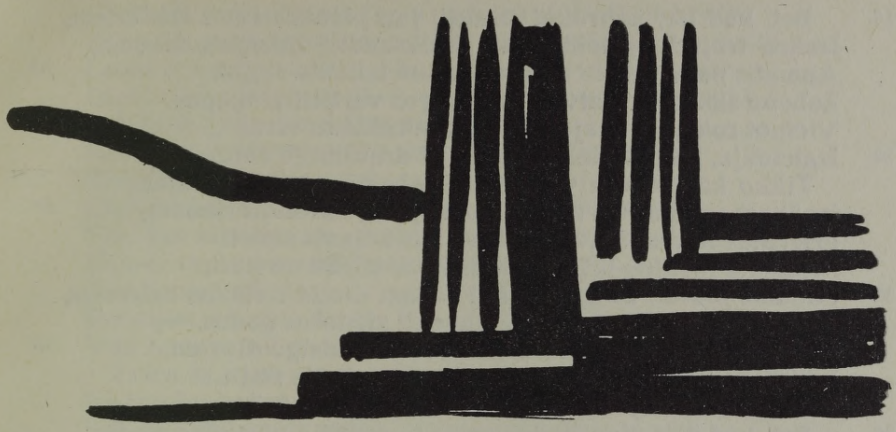

ZVĒRESTS. KAREIVJU SKATE. PARIDA UN MENELĀJA DIVKAUJA

Bet, kad jau pretējās puses ar vadoņiem sastājās rindās,
Troji ar troksni un saucieniem metās uz priekšu kā putni.
Līdzīgu troksni mēs dzirdam zem debesu juma no dzērvēm
Tobrīd, kad, bēgot no vētrainās ziemas un negaisu lietus,
Aizlaižas projām ar troksni pār plašā Okéana viļņiem,
Nesdamas pigmejiem likstas un likteņa nolemto nāvi;
Rītā ar gaismiņu mazu tās metas uz postīgo cīņu.
Ahaji soļoja klusi uz priekšu un atriebes tvīka,
Degdami sirdī it visi, kā palīdzēt cīņā cits citam.
Itin kā Dienvidis straujais virs kalngaliem izplata miglu,
Nīstamu ganiem vienmēr, bet mīļāku zagļiem par nakti,
Jo tad vairs neredz neviens par aizmesto akmeni tālāk, —
Gluži tā putekļu mākoņi cēlās zem gājēju kājām
Tobrīd, kad kareivji traucās ar steigu pa līdzeno lauku.

Bet, kad tie, uzbrūkot strauji, jau pienāca tuvu cits citam,
Iznāca trojiešu priekšā pats Aleksandrs, līdzīgais dievam,
Apmetis pantera ādu ap pleciem un izliekto stopu,
Zobenu sānos; tas, divus jo dzēlīgus varkaltus šķēpus
Vicinot rokā, no ahaju dēliem visdrošākos vīrus
Izaicināja, lai nāk tie pret viņu uz drausmīgo cīņu.
Tikko kā redzēja viņu šeit Menelājs, Arejam mīļais,
Iznākam smagajiem soļiem no trojiešu kareivju rindām,
Priecājās itin kā lauva, kad izsalcis nejauši satiek
Mežmalā ragaino briedi vai ganībās stirnu un kāri,
Gabalos plēšot, to aprij, kaut pašam draud lielākas briesmas,
Tāpēc ka suņi tam seko un jaunekļi ziedošos gados, —
Gluži tā priecājās Atreids, kad Paridu, līdzīgo dievam,
Redzēja tieši sev priekšā, jo vainīgo gribēja sodīt.
Veikli viņš izkāpa ārā no ratiem un ieročus tvēra.
Bet, kad šeit dievišķais Parids to redzēja pirmajās rindās
Mirdzošu līdzīgi saulei, sirds satrūkās mīļajās krūtīs.
Tūdaļ viņš steidzās pie draugiem, lai bēgtu no likteņa baigā.
Itin kā ceļinieks vērīgs, kad kalnaizā ierauga odzi,
Bailēs sper atpakaļ soli un tirpas tam pāriet pa kauliem,
Atpakaļ aizmūk viņš ātri, un bāli kļūst sarkušie vaigi, —
Gluži tā atpakaļ rāvās caur drosmīgo trojiešu pūli
Aleksandrs, līdzīgais dievam, jo bijās no Atreja dēla.
Redzēja Paridu Hektors un, zaimodams viņu, tā teica:
«Nelaimes sistais, tev izskats ir cēls, bet pavedējs esi!
Kaut jel tu nebūtu dzimis un labāk tu miris bez sievas!
Tiešām to vēlos no sirds, daudz labāk patiesi tas būtu
Nekā par nelieti kļūt, par izsmieklu pasaulei visai!
Dzirdi, kā smejas par tevi šie ahaji kuplajiem matiem!
Domāja viņi patlaban, ka cīnīsies droši pats pirmais;
Vaigs tev gan brīnišķi skaists, bet sirdī nav vīrišķa spēka.
Kā gan tev tādam, tik gļēvam, bij drosme ar ātrajiem kuģiem
Doties pār bangaino jūru un pulcināt draugus ap sevi,
Aizkulties svešnieku pusē un atvest no turienes līdzi
Skaistāko sievu, kas tīkama svaine ir šķēpmešu vīriem,
Tēvam par briesmīgu lāstu, bet valstij un tautai par postu,
Naidniekiem tikai par prieku un pats sev par mūžīgu kaunu?
Kāpēc tev pietrūka drosmes ar Atreja dēlu iet cīņā?
Tad tik tu zinātu skaidri, kam laupījis ziedošo sievu!
Ko tev šeit līdzētu lira, ko Kipridas dāvātās balvas,
Cirtainie mati un skaistums, ja pīšļos tu ļimtu bez dvašas?
Nebūtu bijuši troji tik gļēvi, tad sen jau tev būtu
Akmeņu hitons par visu to ļauno, ko darījis esi.»
Aleksandrs, līdzīgais dievam, tam atbildot, savukārt teica:
«Hektor, tu pārmeti man, kā pelnījis biju, ne vairāk.
Mūžam tev cieta ir sirds kā nelokāms cirvis, ko paceļ
Spēcīga cirtēja roka, ja atvesto baļķi par mastu
Mākslīgi izveidot sāk un spēku tam vairo ik cirtiens.

Gluži tik bezbailīgs prāts arvien tev ir vīrišķās krūtīs.
Zelta Kipridas brīnišķās balvas man nepārmet turpmāk!
Labas ir mūžīgo balvas, tās nevajag nievāt nevienam.
Dievi tās mirstīgiem dāvā, un paši tās nespējam iegūt.
Bet, ja tu gribi, lai dodos uz cīņu ar Atreja dēlu,
Pavēli nosēsties trojiešu vīriem un ahaju dēliem,
Savediet kopā jūs mani ar Atreidu, Arejam mīļo!
Cīņā es došos par Heleni pašu un visu tās mantu!
Tas, kas būs uzvaru guvis, kam drosmes un spara būs vairāk,
Heleni vedīs sev mājā par sievu ar visu tās mantu.
Pārējie salīgstiet mieru un, vienoti draudzībā ciešā,
Dzīvojiet cilainā Trojā. Uz Argu, kur dzimtene zirgiem,
Viņi lai atpakaļ dodas, uz Ahaju, daiļavu zemi.»
Teica tā viņš, un dzirdēja Hektors ar prieku šā vārdus.
Iznācis laukuma vidū, viņš atspieda trojiešu rindas,
Satvēris šķēpu aiz vidus, un mierīgi nostājās visi.
Ahaji kuplajiem matiem tik dažreiz vēl izšāva šautras,
Meta ar garajiem šķēpiem, pret Hektoru akmeņus svieda.
Sauca jo skanīgā balsī tiem Atreja dēls Agamémnons:
«Rimstieties, argiešu dēli, un nemetiet, ahaju vīri!
Mirdzošā ķiverē Hektors, man liekas, jums vēlas ko sacīt.»
Teica tā Atreja dēls; tie cīnīties rima un tūdaļ
Klusēja visi; tad Hektors tā sacīja laukuma vidū:
«Uzklausait, trojiešu dēli un ahaji spožajās bruņās,
Ko man ir Aleksandrs teicis, tas, kura dēļ iesākās ķilda!
Ieteic viņš trojiešu vīriem un ahaju dēliem it visiem
Ieročus nolikt un mirdzošās bruņas uz auglīgās zemes.
Pats viņš šeit laukuma vidū pret Atreidu, Arejam mīļo,
Cīniņā dosies par Heleni pašu un visu tās mantu.
Tas, kas būs uzvaru guvis, kam drosmes un spara būs vairāk,
Heleni vedīs sev mājā par sievu ar visu tās mantu.
Pārējie salīgsim mieru, un draudzības saites mūs vienos.»
Teica tā viņš, un klusēja šie it visi kā mēmi.
Pavēris skatu pret tiem, tā drosmīgais Menelājs teica:
«Uzklausait arī vēl mani, jo sirdi man krūtīs šīs rūpes
Nospiež visvairāk. Starp trojiešu vīriem un ahaju dēliem
Laiks jau ir saderēt mieru. Daudz nelaimes cietuši esat
Manis un Parida dēļ, kas iesācis visu šo ķildu.
Kuram no abiem patlaban būs liktenis nolēmis nāvi,
Tas lai šeit mirst, bet pārējie visi drīz salīgstiet mieru!
Divus man atnesiet jērus, — lai Hēlijam ziedojam balto,
Zemei, kā pienākas, melno, bet Zevam vēl nesīsim citu.
Atvediet Priamu šurp, lai pats viņš šeit upurē jērus,
Tāpēc ka dēli tam lepni pārlieku un zvērestus netur,
Lai jel kāds ļaundaris turpmāk vairs Zevtēva līgumus nelauž.
Jaunākiem ļaudīm arvien ir mainīgi prāti un domas;
Vecāks, ja ķēries pie lietas, uz priekšu un atpakaļ skatās,
Taisnīgi nokārto visu par labu kā vienam, tā otram.»

Teica tā viņš; sirds līksmoja trojiem un ahaju dēliem;
Cerēja visi, ka izbeigsies tūdaļ šie briesmīgie kari.
Vīri nu kārtoja zirgus pa rindām, no kaujratiem lēca,
Novilka bruņas no pleciem un lika tās tūdaļ uz zemes
Citu pie citas jo tuvu; maz lauka vairs bija starp vīriem.
Sūtīja Hektors pa tam uz pilsētu vēstnešus divus,
Likdams, lai atnes tie jērus un aicina Priamu tūdaļ.
Atreja dēls Agamémnons Taltíbijam savukārt lika
Doties pie dobajiem kuģiem un sameklēt jērēnus divus.
Dievišķam Atreidam klausot, viņš steidzīgi devās uz priekšu.
Īrida traucās ar ziņu pie Helenes, baltroces košās,
Pieņemot Helenes svaines Lāódikes skatu; no visām
Sirmgalvja Priama meitām šī bija visdaiļākā sejā;
Valdnieks, Antēnora dēls, Helikāons to veda par sievu.
Dieve šo atrada mājā, kur auda tā audeklu lielu,
Divkāršu, purpura sārtu, tai ieaužot dažādus skatus —
Kaujratu braucēju troju un spožbruņu ahaju cīņas,
Kurās it visi tie viņas dēļ cieta no Areja rokas.
Stādamās Helenei tuvu, tā ātrkāje Īrida teica:
«Raugies šurp, daiļava mīļā! Tu redzēsi brīnišķas lietas —
Kaujratu braucēji troji un ahaji spožajās bruņās
Citkārt naidīgi devās uz asarām bagāto karu,
Stādamies ielejas vidū un tvīkdami cīniņa sīva;
Tagad tie mierīgi sēž, jo itin kā beigušies kari;
Balstās uz vairogiem viņi, un šķēpi ir sadurti zemē.
Aleksandrs, Priama dēls, un Menelājs, Arejam mīļais,
Tevis dēļ dosies uz cīņu patlaban ar garajiem šķēpiem.
Tas, kas būs uzvaru guvis, sauks tevi par tīkamo sievu.»
Teica tā Helenei dieve un ielika karstākās ilgas
Sirdī pēc bijušā vīra, pēc dzimtenes, vecākiem mīļiem.
Pēkšņi tā šķidrautā sedzās, kas zaigoja spoži kā sudrabs,
Steidzās no istabas ārā un lēja daudz asaru maigu.
Helene negāja viena, tai sekoja kalpones divas:
Aitre, Piteja meita, ar lielaci Klimeni kopā.
Drīz vien tās atsteidzās turp, kur pacēlās Rietumu vārti.
Kopā ar Priamu bija šeit sirmgalvji Pantojs un Timoits,
Cildenais Klitijs un Lamps, un Areja dēls Hiketāons,
Antēnors arī un Ūkalegónts, tie gudri bij abi.
Sēdēja vadoņi vecie tur visi virs Rietumu vārtiem,
Vecums tos kavēja doties uz cīņu; bet sapulcēs viņi
Runāja daiļi — kā cikādu baram, kas sametas mežā
Augstu uz zarainiem kokiem, balss sirmgalvjiem tīkami plūda.
Tādi, lūk, trojiešu gudrie šeit sēdēja tornī virs vārtiem.
Vērojot Heleni nākam jau tuvu pie Rietumu vārtiem,
Sirmgalvji paklusām teica cits citam šos spārnotos vārdus:
«Dusmoties nevar par trojiem un ahajiem spožajās bruņās,
Tāpēc ka cietuši mokas par sievieti tādu tik ilgi, —
Skaistumā viņa patiesi ir līdzīga mūžīgām dievēm;

Tomēr, kaut arī tā skaista, lai kuģos uz dzimteni dodas,
Iekām nav kļuvusi mums un bērniem par postu un lāstu.»
Teica tā viņi, bet sirmgalvis Priams tā Helenei sauca:
«Tuvāk, mans mīļotais bērns! Jel sēdies man blakus uz sola!
Redzēsi bijušo vīru ar radniekiem mīļiem un draugiem.
Vainīga neesi tu, te tikai ir vainīgi dievi —
Sūtīja ahajus tie uz asarām bagāto karu.
Teic man tā kareivja vārdu, kas izceļas vairāk par visiem!
Kas tas par ahaju vīru, tik stalts un tik diženu skatu?
Kaut gan par veselu galvu ir lielāki bijuši citi,
Tomēr tik diženu, cēlu, tik cienīgu vīru es tiešām
Nebiju redzējis vēl; man liekas viņš valdniekam līdzīgs.»
Helene, dieve starp sievām, tam atbildot, savukārt teica:
«Vīratēv mīļo! Man bailes no tevis, kaut cienu tik ļoti.
Kaut jel es mirusi būtu visrūgtākā nāvē, kad gāju
Paridam līdzi un atstāju brāļus un laulības gultu,
Atstāju meitiņu mazo un tīkamo draudzeņu pulku.
Tomēr nav noticis tā, un tāpēc es asarās slīkstu.
Tagad tev atbildu to, par ko tu man vaicā un taujā.
Tas, lūk, ir Atreja dēls Agamémnons, starp ahajiem pirmais,
Ir viņš gan saprātīgs valdnieks, gan labākais šķēpmetis cīņā,
Dieveris arī man, nelietei, bija viņš dzimtenē toreiz.»
Teica tā viņa, un izbrīnā Priams tā valodu sāka:
«Laimīgais Atreja dēls! Tu piedzimstot biji jau laimīgs!
Ahaju jaunekļi visi ir pakļauti pavēlēm tavām.
Agrāk es Frigijā biju, kas sulīgu ķekaru pilna.
Daudz tur es redzēju frigu, daudz kaujratu braucēju veiklu,
Redzēju Otreja tautu un Migdonu, līdzīgo dievam.
Toreiz šo kareivjiem nometne bija Sangārijas krastos.
Tiem es tad palīgā nācu, jo ieskaitīts biju to rindās
Tobrīd, kad devās tie cīņā pret vīrišķām amazonietēm.
Tomēr to nebija tik, cik ahaju mirdzošām acīm.»
Atkal tā sirmgalvis jautāja viņai, Odiseju redzot:
«Teic jel, mans mīļotais bērns, — kā sauc tur šo ahaju vīru?
Mazāks par veselu galvu kā Atreja dēls Agamémnons.
Tomēr pēc skata tam dižāka krūts un platāki pleci;
Ieročus savus patlaban tas noliek uz auglīgās zemes,
Pats viņš, lūk, tekā visapkārt kā auns ap kareivju rindām.
Biezvilnas aunam patiesi es līdzināt varētu viņu,
Kas it kā vērodams staigā caur baltvilnas aitbaru lielu.»
Helene, Kronida meita, tam atbildot, savukārt teica:
«Tas tur ir Lāerta dēls, lūk, Odisejs, daudzpraša gudrais,
Uzaudzis Itakas salā starp klintīm un akmeņu šķautnēm,
Dažādu viltību veiklākais meistars, labs padomu devējs!»
Prātīgais Antēnors tūdaļ, tai atbildot, sacīja pretī:
«Patiesi tiešām, ai sieva, ir tikko kā sacītie vārdi!
Arī jau agrāk kādreiz šurp dievišķais Odisejs nāca,
Tevis dēļ sūtīts uz Troju ar Atreidu, Arejam mīļo;

Laipni tos uzņēmu abus un mieloju viņus pie sevis.
Atceros abu šo augumu cēlo un padomu gudro;
Nāca uz sapulci viņi un bija ar trojiešiem kopā;
Izcēlās Menelājs stāvot jo varens ar platajiem pleciem;
Tomēr, kad sēdēja abi, man Odisejs cienīgāks šķita.
Bet, kad ar runām un viltu tie sāka jau iepīt mūs valgos,
Menelājs sapulces priekšā ar apdomu runāja īsi,
Skaidri, jo sparīgā balsī un necieta daudzvārdu runu,
Valodā nebija kļūdu, kaut šķita pēc ārienes jaunāks.
Odisejs, daudzpraša gudrais, kad pacēlās sapulcē runāt,
Stāvēja stingri uz vietas un nolaida acis uz zemi,
Nelieca scepteri savu uz priekšu vai atpakaļ arī,
Stingri to turēdams rokā, bij vienkāršam cilvēkam līdzīgs;
Varētu domāt, ka saīdzis viņš vai pavieglāks prātā.
Tikko kā varenai balsij no krūtīm šis atskanēt lika
Un kad tā vārdi jau plūda kā sniegpārslas ziemeļu vējā,
Tad gan nevienam ar viņu vairs sacensties nebūtu prieka.
Vēlāk mēs nebrīnījāmies, kad redzējām biežāk tā vaigu.»
Vērodams Ajantu trešo, tā sirmgalvis vaicāja viņai:
«Kas tas par ahaju vīru, tik stalts un tik diženu skatu,
Augumā pārāks par citiem, un spēcīgi, plati tam pleci?»
Tērpusies mirdzošās drēbēs, tā dievišķā Helene teica:
«Ajants šis milzīgais vīrs, visdrošākais ahaju atbalsts;
Tālāk tur Īdomenējs starp vareniem krētiešu vīriem
Nostājies itin kā dievs, un vadoņi visi tam apkārt.
Menelājs, Arejam mīļais, šo vadoni mieloja bieži
Mūsējā pilī, kad kādreiz tas nāca no slavenās Krētas.
Tagad nu vēroju visus šos ahajus, spulgacu vīrus;
Viegli es pazītu viņus, pat vārdā tos nosauktu visus.
Divus no vadoņiem dižiem patlaban es nevaru redzēt:
Kur gan ir zirgvaldis Kastors, kur Polideiks, varenais dūrēm?
Viņi man īsteni brāļi, no manas tie dzimuši mātes.
Vai vēl nav nākuši viņi no tīkamās Lakedaimónas,
Jeb vai tie devušies šurp ar ātrajiem kuģiem pa jūru,
Bet gan tik atturas tagad no cīņas ar drosmīgiem vīriem,
Tāpēc ka bailes un kauns no manis un negoda mana?»
Teica tā viņa, bet zeme, kas dzīvībai barību gādā,
Sedza tos Lakedaimónā, kur bija tiem dzimtene mīļā.
Saucēji tūdaļ pa pilsētu gāja un jērus jau divus
Ziedot dievībām nesa un vīnu, ko devusi zeme,
Pildītu kazādas maisā; bet trojiešu vēstnesis Īdajs
Gāja pa priekšu ar maisāmo trauku un mirdzošiem kausiem;
Pienācis Priamam tuvu, viņš skubinot teica šos vārdus:
«Lāomedóntiad, celies, jo labākie vīri sauc tevi,
Kaujratu braucēji troji un ahaji spožajās bruņās,
Ierasties lejā pie tiem, lai draudzības līgumu līgtu!
Aleksandrs tūdaļ pēc tam un Menelājs, Arejam mīļais,
Cīnīsies skaistules Helenes dēļ ar garajiem šķēpiem.

Tas, kas būs uzvaru guvis, gūs sievu un visu tās mantu.
Pārējie, salīgstot mieru un vienoti draudzībā ciešā,
Dzīvosim cilainā Trojā, bet viņi lai dodas uz Argu,
Bagāto zirgiem, ar kuģiem pie skaistajām Ahajas sievām.»
Teica tā viņš; nu satrūkās Priams un vēlēja biedriem
Tūdaļ jūgt kaujratos zirgus; bez pretrunas klausīja viņi.
Kaujratos iekāpa Priams un aizbrauca, savilcis grožus;
Antēnors līdzi ar viņu uz mirdzošiem kaujratiem stājās.
Trauca pa Rietumu vārtiem tie ātrkāju zirgus uz leju.
Bet, kad tie bija jau lejā pie trojiem un ahaju vīriem,
Izkāpa viņi no kaujratiem ārā uz auglīgās zemes,
Devās uz priekšu starp trojiešu vīriem un ahaju dēliem.
Piecēlās tūdaļ pēc tam Agamémnons, tautvedis dižais,
Viltīgais Odisejs arī; bet saucēji, cienītie vīri,
Savāca dievībām upurus svētos un maisīja vīnu
Maisāmā traukā, tad ūdeni lēja uz valdnieku rokām.
Atreja dēls Agamémnons ar rokām izrāva nazi,
Kas tam bij pakārts arvien pie dižajām zobena makstīm,
Izgrieza atnestiem jēriem no galvas pa sprogai, ko tūdaļ
Saucēji dalīja troju un ahaju valdnieku vīriem.
Pacēlis rokas uz augšu, viņš sāka jo sirsnīgi lūgties:
«Varenais, slavenais Zev, kas Īdkalnā spēcīgi valdi,
Hēlij, kas redzi it visu un dzirdi it visu no augšas,
Varenā zeme un upes, jūs arī vēl, pazemes dievi,
Taisni kas mirušos ļaudis par netaisniem zvērestiem sodāt,
Esiet nu liecnieki mums un sargait šos zvērestus svētos!
Ja nu šeit Menelājs saļimtu pīšļos zem Parida šķēpa,
Tad lai tas Heleni gūst un visu tās mantu tai līdzi,
Paši ar ātrajiem kuģiem mēs atpakaļ dosimies mājās.
Bet, ja nu gaišmatis Menelājs cīņā būs Paridu gāzis,
Troji lai Heleni atdod un visu tās mantu tai līdzi,
Soda naudu lai ahajiem maksā, kā pienākas viņiem,
Un lai tad paaudžu paaudzes vēlāk to atceras labi.
Bet, ja nu sirmgalvis Priams un drosmīgie Priama dēli
Atteiktos maksāt man sodu, kad Aleksandrs divkaujā kritīs,
Karošu atkal no jauna, lai saņemtu kāroto algu,
Palikšu ilgi vēl šeit, līdz galīgi sasniegšu mērķi.»
Teicis to, pāršķēla jērēnu rīkles ar naidīgo nazi,
Zemē tos nolika abus, kas raustījās, izlaižot garu,
Tāpēc ka naidīgais varš tiem atņēma dzīvības spēku.
Tūdaļ no maisāmā trauka tie iesmēla vīnu ar kausiem,
Lēja uz auglīgās zemes un pielūdza mūžīgos dievus.
Beidzot tā ahaji visi un trojieši sacīja kopā:
«Varenais, slavenais Zev un mūžīgi esošie dievi!
Kas šeit no trojiem vai ahajiem pirmais šos līgumus lauzīs,
Tam kā šeit izlietais vīns pa zemi lai smadzenes iztek,
Pašam un arī tā bērniem, un sieva lai paklausa citam!»
Teica tā viņi; bet Krona dēls Zevs tam neļāva notikt.

Dardanids Priams pēc tam tiem sacīja tūdaļ šos vārdus:
«Uzklausait mani jūs, troji un ahaji spožajās bruņās!
Tūdaļ es atpakaļ došos uz vējainās Īlijas kalniem.
Jāatzīst, mierīgu prātu patlaban es nespētu vērot
Cīnāmies tīkamo dēlu pret Atreidu, Arejam mīļo.
Zina tik vienīgi Zevs un mūžīgi esošie dievi,
Kuram no abiem šai brīdī būs liktenis nolēmis galu.»
Teica tā dievišķais vīrs un kaujratos ielika jērus,
Pats viņš tur iekāpa iekšā un aizbrauca, savilcis grožus;
Antēnors līdzi ar viņu uz mirdzošiem kaujratiem stājās.
Abi tie apgrieza zirgus un atpakaļ steidzās uz Troju.
Diženais Priamids Hektors un Odisejs, līdzīgais dievam,
Mērīja divkaujai vietu vispirms, tad kauliņus ņēma,
Varainā ķiverē iemeta tos, lai izšķirtu kratot,
Kuram no abiem būs liktenis lēmis mest pirmajam šķēpu.
Kareivji pielūdza dievus, pret debesīm cēluši rokas;
Beidzot tā ahaji visi un trojieši sacīja kopā:
«Varenais, slavenais Zev, kas Īdkalnā spēcīgi valdi!
To, kas šīs briesmīgās likstas starp trojiem un ahajiem cēlis,
Notriec ar asmeni pīšļos un Aīda mitekļos raidi!
Līgsim mēs draudzību atkal un pildīsim zvērestus svētos.»
Teica tā viņi, bet Hektors jau kratīja kauliņus divus,
Pavēris atpakaļ skatu, un izkrita Parida kauliņš.
Nosēdās kareivji rindās uz zemes tai vietā, kur katram
Stāvēja ātrkāju zirgi vai nomesti ieroči raibie.
Ietērpa vīrišķos plecus nu Aleksandrs, līdzīgais dievam,
Košmates Helenes vīrs, ar gaumīgi greznotām bruņām.
Kājbruņas spožas vispirms ar steigu viņš sēja ap lieliem,
Brīnišķi krāšņas, ar sudraba sprādzēm tās sakļāvās cieši,
Apsedza krūtis pēc tam visapkārt ar mirdzošām bruņām,
Brāļa Likāona bruņas tās bija un derēja labi;
Zobenu, greznotu sudraba naglām, sev pakāra plecos,
Varkalto, tvēra pēc tam vēl vairogu lielo un stipro,
Apsedza vareno galvu ar ķiveri, veidotu krāšņi,
Greznotu zirgastru pušķiem, kas draudīgi māja no augšas,
Satvēra varenu šķēpu, jo derīgu varoņa rokai.
Menelājs, Arejam mīļais, ar līdzīgiem ieročiem tērpās.
Bet, kad jau abējās pusēs aiz burzmas tie sagatavojās,
Iznāca laukumā abi starp trojiem un ahaju dēliem,
Mezdami naidīgu skatu, un šaušalas pārņēma visus,
Kaujratu braucējus trojus un ahajus spožajās bruņās.
Nostājās abi šie tuvu uz mērītā laukuma vidus,
Vicinot ieročus rokā un niknumu rādot viens otram.
Aleksandrs iesāka pirmais un izmeta garkāta šķēpu,
Trāpīja Atreja dēlu pa vairogu noapaļoto,
Tomēr viņš nešķēla varu, bet tikai pret vairogu cieto
Atpakaļ atliecās smaile; tad metās tam pretī ar šķēpu
Menelājs, Atreja dēls, un raidīja lūgšanu Zevam:

«Varenais Zev, ļauj sodīt tu man šeit Priama dēlu —
Pirmais viņš darīja ļaunu, — un savaldīt viņu šīm rokām,
Lai vairs nav drosmes nevienam uz paaudžu paaudzēm turpmāk
Atmaksāt tādam ar ļaunu, kas uzņēmis viņu kā viesi!»
Teica un, atvēzis roku, viņš raidīja milzīgo šķēpu,
Trāpīja Priama dēlam pa vairogu noapaļoto.
Izurbās milzīgais šķēps caur mirdzošo vairogu cauri,
Pāršķēla krūšbruņas spožās, ar brīnišķu veiklību kaltās,
Pārrāva tieši pie cirkšņiem ar triecienu hitonu pušu.
Varonis noliecās sānis un glābās no pazemes tumsas.
Menelājs, zobenu vilcis, kas greznots ar sudraba naglām,
Atvēzies sita pa ķiveres pušķi, bet salūza asmens
Gabalu gabalos smalki un izkrita zemē no rokām.
Vērodams debesis plašās, tā Menelājs vaimanāt sāka:
«Zev, mūsu tēv, nav ļaunāka dieva neviena par tevi!
Cerība bija man Paridam atriebt par nekrietno darbu!
Gabalu gabalos zobens patlaban man salūza rokā,
Velti es izmetis šķēpu un neesmu nogāzis viņu!»
Teica un metās pie viņa; to tverdams aiz zirgastru pušķa,
Apgriezies atpakaļ, steidzās pie ahajiem spožajās bruņās.
Rakstītā ķiveres siksna tam aizžņaudza vārīgo kaklu;
Pazodei apakšā sieta, tā turēja ķiveri cieši.
Tiešām šis aizvilktu viņu un gūtu sev milzīgu slavu,
Nebūtu Kiprida, Kronida meita, to glābusi tūdaļ —
Dieve tam sarāva siksnu, kas novilkta nokautam vērsim.
Tagad ķivere tukša vien sekoja varenai rokai.
Varonis, pavēris skatu pret ahajiem spožajās bruņās,
Griezdams to meta ar sparu, bet draugi šo aiznesa tūdaļ.
Tomēr vēl otrreiz tas metās ar varkalto šķēpu uz priekšu,
Gribēdams Paridu gāzt, bet Kiprida, Kronida meita,
Aizrāva projām to viegli un, ietinot miglā visapkārt,
Nolika kambarī viņu, kur liegi plūst saldena smarža.
Dieve nu steidzās, lai Heleni sauktu, un, sastopot viņu
Augstajā cietokšņa tornī, kur pulcējās trojiešu sievas,
Vieglītēm Helenei skārās ar roku pie smaržotām drēbēm.
Pieņemot vērpējas skatu, tā iesāka runāt ar viņu;
Sirmgalve Helenei agrāk, kad mita vēl Lakedaimónā,
Brīnišķi savērpa vilnu un mīlēja viņu visvairāk.
Pieņemot vērpējas skatu, tā Kiprida sacīja viņai:
«Atpakaļ, Helene, steidzies! Patlaban sauc Aleksandrs tevi!
Guļamā istabā viņš nu atdusas greznajā gultā,
Daiļumā mirdzot un spožajā tērpā. Tev nenāktu prātā,
Ka viņš no cīņas pret vīru ir atgriezies mājās, bet drīzāk
Dodas patlaban uz deju vai atpūšas, nobeidzis deju.»
Teica tā dieviete viņai un satrauca sirdi tās krūtīs;
Bet, kad jau redzēja viņa šīs dievietes brīnišķo kaklu,
Mirdzošās acis un krūtis, kas modina ilgas ikkatrā,
Izbrīnā apmulsa pēkšņi un sacīja, valodu sākot:

«Kāpēc gan, cietsirde, gribi tu mani uz neceļiem pavest?
Vai varbūt arī kur citur vēl tālāk pa pilsētām plašām
Vedīsi mani, pa Frigijas zemi, pa maionu lejām,
Ja tur tev mīlulis būtu, kas cilvēku valodu runā?
Vai gan ne tādēļ, ka tagad jau Menelājs Paridu cēlo
Pārspējis cīņā un nelieti mani grib pārvest uz māju,
Nākusi esi pie manis ar viltu un nodomiem ļauniem?
Sēdies tu pati pie viņa un, atstājot mūžīgo ceļus,
Turpmāk nemūžam vairs necel tu kājas pār Olimpa sliekšņiem;
Skumsti joprojām pie viņa, joprojām to rūpīgi sargi,
Gaidi tik ilgi, līdz kļūsi par sievu vai verdzeni viņam!
Turp gan es neiešu vairs, jo neklājas taču man turpmāk
Greznot tā laulības gultu. Tad smieties un zoboties sāktu
Trojiešu sievas par mani; bez gala jau sirdī man moku.»
Kiprida, īgnuma pilna, tai atbildot, savukārt teica:
«Nelga, jel nedusmo mani! Aiz dusmām vēl atstāšu tevi!
Tagad tik nīdīšu tevi, cik sirsnīgi mīlēju agrāk.
Piepeši drausmīgu ķildu es sakuršu abās šais tautās,
Trojos un danaju vīros, un mirsi tu nekrietnā nāvē!»
Teica, un satrūkās pēkšņi šeit Helene, Kronida meita.
Klusi tā gāja uz priekšu ar šķidrautu spožu ap pleciem,
Nemanot trojiešu sievām, un vadīja Kiprida viņu.
Bet, kad jau sasniedza abas tās slaveno Parida namu,
Kalpones ķērās ar steigu pie darbiem; bet Helene tūdaļ,
Skaistākā mirstīgo vidū, uz augstjumta kambari steidzās.
Kiprida smaidošu seju šeit atrada sēdekli kādu,
Nesa to istabai pāri un nolika Paridam pretī.
Helene, Kronida meita, šai krēslā tam nosēdās priekšā;
Novēršot acis no vīra, tā Helene pārmeta viņam:
«Atgriezies esi no cīņas. Kaut labāk tu saļimis būtu
Pīšļos, tā varoņa gāzts, kas agrāk man bija par vīru!
Taču tu lielījies kādreiz ar spēku, ar roku un šķēpu
Uzvaru drošu sev gūt pār Atreidu, Arejam mīļo.
Atpakaļ dodies, sauc atkal Menélāju, Arejam mīļo!
Cīnies ar viņu vēl reizi! Bet tomēr mans labākais padoms —
Palikt šeit mierīgi mājā un velti vairs neiet uz cīņu!
Sargies bez apdoma doties pret gaišmati Atreja dēlu!
Citādi vari tu saļimt zem drosmīgā varoņa šķēpa.»
Dievišķais Priamids Parids, tai atbildot, savukārt teica:
«Sieva, jel rimsties! Tu pārmet tik skarbi, man skumdinot sirdi.
Uzvaru Menelājs guva, jo Atēna palīgā nāca.
Vēlāk es uzvaru gūšu, jo arī mums mūžīgie palīdz.
Gulsties jel tuvāk pie manis, lai mīla mums uzliesmo sirdī!
Ilgas tik karstas kā tagad nekad vēl nav degušas sirdī,
Arī ne toreiz, kad tevi, no tīkamās Lakedaimónas
Laupījis, vedu ar ātrajiem kuģiem, kad pirmoreiz abi
Saplūdām maigajā mīlā jo karsti uz Kranajas salas, —
Tā, lūk, patlaban pēc tevis es iededzies karstākās ilgās.»

Teica tā viņš un gāja uz gultu; tam sekoja sieva.
Tūdaļ nolikās abi tie blakus uz robotās gultas.
Itin kā meža zvērs plēsīgs pa nometni Menelājs skrēja,
Tīkodams otrreiz vēl satikt kur Paridu, līdzīgo dievam.
Tomēr starp trojiešu vīriem un slaveniem palīgiem arī
Nebija tāda neviena, kas spētu to Atreidam rādīt.
Neslēptu viņi aiz draudzības tad, ja redzētu viņu, —
Līdzīgi drūmajai nāvei patiesi it visi to nīda.
Atreja dēls Agamémnons tā beidzot vēl trojiešiem teica:
«Trojieši, dardani arī un biedri, jel uzklausait mani!
Uzvaru cīņā ir guvis šeit Menelājs, Arejam mīļais;
Atdodiet Heleni mums, tās mantu it visu tai līdzi!
Maksājiet ahajiem sodu, kāds uzvaru guvušiem nākas,
Un lai tad paaudžu paaudzēs vēlāk to atceras labi!»
Teica tā Atreja dēls, un ahaji slavēja viņu.

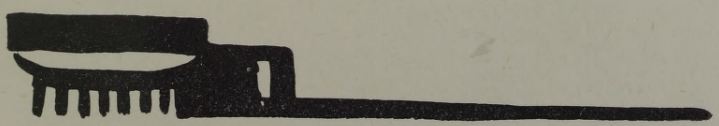

IV

A R E J S

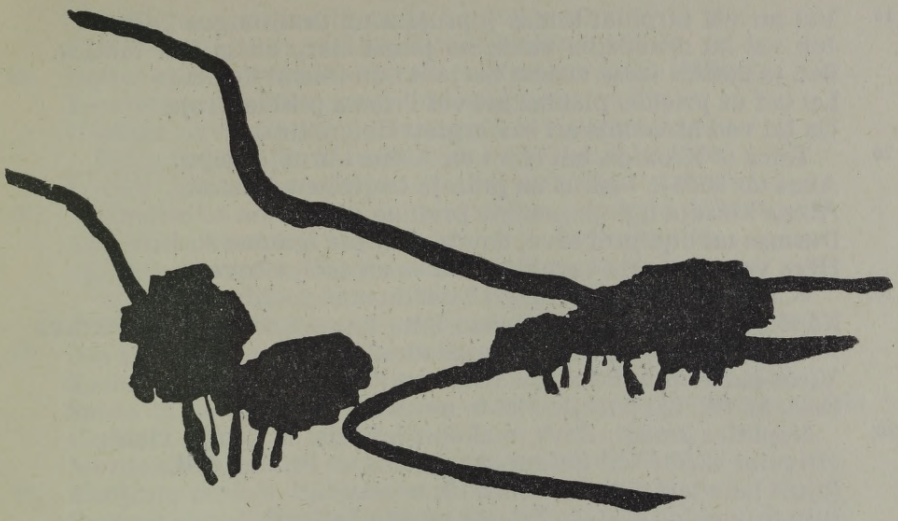

ZVĒRESTA LAUŠANA. AGAMEMNONS APSKATA KARASPĒKU

Tobrīd pulcējās dievi pie Olimpa valdnieka Zeva,
Sēzdamies zeltainā klonā; to vidū cienītā Hēbe
Pasniedza nektara vīnu. No zelta kausiem nu dievi
Dzerdami sveica cits citu un raudzījās lejup uz Troju.
Piepeši Kronidam ienāca prātā ar dzēlīgiem vārdiem
Kaitināt baltroci Hēru. Zevs aplinkām teica tā viņai:
«Palīdzes divas no dievēm patlaban sev Menelājs guvis —
Argieti baltroci Hēru un Atēnu, aizstāvi kaujās.
Sēdušās tālāk no mums, tās priecīgi noraugās abas.
Kiprida smaidošu seju tik vienīgi Paridam seko;
Visur tam būdama klāt, to vērīgi sarga no nāves.
Šodien vēl glāba tā viņu, kaut nāve tam bija jau tuvu.
Tomēr sev uzvaru guvis ir Menelājs, Arejam mīļais.
Tagad lai spriežam par to, kā nokārtot labāk šīs lietas:

Vai nu vēl turpināt ķildas joprojām un drausmīgos karus,
Jeb vai lai draudzība valda no jauna starp abām šīm tautām.
Bet, ja patiesi jums visiem tas jauki un tīkami liekas,
Lai tad uz priekšu plaukst arī vēl Priama pilsēta Troja
Un lai ved Menelājs arī sev argieti Heleni līdzi.»
Teica tā Kronids, bet Hēra un Atēna kurnēja slepu.
Abas tās sēdēja blakus un prātoja trojiešiem likstas.
Atēna klusēja ilgi un nebilda pretī ne vārda.
Dusmas tai bija pret tēvu, daudz apslēpta īgnuma sirdī.
Hēra vairs nespēja savaldīt dusmas un sacīja Zevam:
«Cietsirdi Krona dēls Zev! Tu tādu man sacīji vārdu!
Kāpēc tu vēlies, lai pūles man būtu bez sekmēm? Vai sviedrus
Pūloties lējusi velti? Man guruši ātrkāju zirgi,
Vīrus par sodību Priamam vācot un Priama dēliem.
Dari, kā tīk, bet pārējie visi to nevaram slavēt.»
Nopūties smagi, Zevs, mākoņu krājējs, tā sacīja viņai:
«Dīvaini vārdi! Vai tiešām gan Priams un Priama dēli
Bijuši ļaundari tādi, ka vēlies tik neatlaidīgi
Īliju gruvekļos gāzt, šo Priama pilsētu krāšņo?
Ja vien tu izlauzties spētu caur Īlijas vārtiem un mūriem,
Priamu, Priama dēlus tu īgnumā aprītu dzīvus
Kopā ar trojiešu vīriem, tad vienīgi dusmas tev rimtos.
Dari, kā labāk tev tīk, bet sargies, lai tomēr šī ķilda
Nekļūtu vēlāk starp mani un tevi par lielāku šķērsli.
Tagad ko gribu tev teikt, to cieši sev paturi prātā:
Bet, ja nu arī man ienāktu prātā, kad iededzies dusmās,
Izpostīt pilsētu tādu, kur dzīvo tev tīkami ļaudis,
Necenties mazināt dusmas, bet ļauj tad man darīt, kā gribu.
Tomēr es piekāpjos šoreiz, kaut netīk patlaban tas sirdij.
Lai gan zem mirdzošās saules un zvaigžņainā debesu juma
Daudz vēl ir pilsētu lielu, kur mirstīgie laimīgi dzīvo,
Tomēr no visām vismīļā man sirdij ir Īlija svētā,
Arī sirmgalvis Priams un šķēpmeša Priama tauta.
Netrūka ziedoklī manā nemūžam tur atnesto balvu —
Tauku un dzirkstošā vīna, kas mūžīgiem lemti par godu.»
Varenā lielace Hēra, tam atbildot, savukārt teica:
«Tiešām no pilsētām visām tik trīs man ir sevišķi mīļas:
Sparta un Arga vispirms, vēl platielu Mikēne arī.
Gruvekļos vari tās gāzt, ja sirdī pret tām tev ir īgnums.
Prātā nav aizstāvēt tās, un neliedzu arī to darīt.
Kaut gan es stātos tev ceļā un neļautu gruvekļos sagāzt,
Veltīgas būtu šīs pūles, jo varenāks esi par mani.
Bet vai tad pūliņi mani pavisam lai veltīgi būtu?
Arī es dieviete esmu, mēs abi no kopējas saknes:
Viltīgais Krons ir taču mans tēvs, un tieši jau tāpēc
Cienāma divkārt, jo vecākā esmu un mani tu arī
Dēvē par sievu, pats valdi pār pārējiem mūžīgiem dieviem.
Būtu daudz labāk šai ziņā mums piekāpties vienam pret otru:

Klausīšu tevi arvien, tu mani, tad sekos mums arī
Pārējie mūžīgie dievi. Liec Palladai Atēnai tūdaļ
Doties uz drausmīgo kauju pie trojiem un ahaju dēliem,
Pacensties viņai tur vajag, lai trojieši ahajus lepnos
Uzsāktu aizvainot pirmie un uzbrūkot zvērestu lauztu.»
Teica tā Hēra, un klausīja tūdaļ tai Zibeņu metējs;
Pavēris Atēnai skatu, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Dodies uz nometni tūdaļ pie trojiem un ahaju dēliem,
Pacensties tūdaļ tev vajag, lai trojieši ahajus lepnos
Uzsāktu aizvainot pirmie un uzbrūkot zvērestu lauztu.»
Teica tā skubinot Zevs; sirds Atēnai īsti tā tvīka.
Tūdaļ tā aizlaidās projām no šķautnainā Olimpa gala,
Itin kā krītoša zvaigzne, ko viltīgā Krona dēls sūta
Kareivjiem laukā par brīnuma zīmi vai jūrniekiem jūrā;
Spoža tā laižas uz priekšu, un dzirkstis šķīst gaisā bez skaita, —
Gluži tik strauji uz zemi šurp Pallada Atēna laidās,
Mezdamās kareivju vidū. Kas redzēja, satrūkās visi,
Kaujratu braucēji troji un ahaji kājbruņās spožās.
Paverot kaimiņam skatu, tā sacīja vīri cits citam:
«Vai nu drīz iedegsies kari un briesmīgas cīņas no jauna,
Jeb vai starp abām šīm tautām ir nolicis saderēt mieru
Krona dēls Zevs, kas uzvaru izšķirt spēj mirstīgo cīņā.»
Teica tā daži no ahaju dēliem un trojiešu vīriem.
Pieņemot vīrieša skatu, Lāódokam Antēnorídam
Līdzīga kļuva tās seja un, ienirstot trojiešu vidū,
Raudzījās apkārt, lai rastu šeit Pandaru, līdzīgo dievam.
Atrada viņa Likāona cildo un drosmīgo dēlu
Mierīgi stāvam uz lauka, bet apkārt ar vairogiem segtus
Drosmīgus vīrus, kas sekoja viņam no Aisēpas straumes.
Stādamās varonim blakus, tā teica šos spārnotos vārdus:
«Brašais Likāona dēls, vai vēlies patlaban man klausīt?
Vai tev ir drosme triekt steidzīgo šautru pret Atreja dēlu?
Algu sev lielu un slavu tu gūtu no trojieša katra,
Tomēr par visiem visvairāk no Parida, vadoņa sava.
Mirdzošas balvas pats pirmais viņš sūtīs par nopelniem taviem,
Vērojot Atreja dēlu Menélāju, Arejam mīļo,
Gāztu ar asmeni tavu un kāpjam uz skumīgā sārta.
Ko tu vēl gaidi? Triec šautru pret slaveno Atreja dēlu!
Soli Apóllonam Foibam, kas Likijā slavens ar stopu,
Upurim atnest simt pirmdzimto jēru par vēlīgu balvu
Tobrīd, kad pārnāksi atkal uz Zelejas pilsētu svēto.»
Teica tā spulgace dieve, šim bezprātim sagrozot galvu.
Tūdaļ viņš izvilka gludeno stopu — šim stirnāzis ātrais
Dāvāja ragus, kad krūtīs reiz pats tam ietrieca šautru.
Slēpdamies redzēja viņš, ka stirnāzis izlec no klintīm;
Savilcis stopu, tas caururba krūtis, šis ļima uz šķautnēm.
Ragi tam sniedzās no pieres uz augšu līdz sešpadsmit plaukstām.
Amatnieks veiklais pēc tam tos salika kopā ar gaumi,

Labi tos nogludināja un apkala galus ar zeltu.
Veikli viņš satvēra stopu un vilka, pret zemi to spiezdams;
Drošākie biedri ar vairogiem rokā tam nostājās apkārt
Bailēs, ka drosmīgie ahaju dēli tam neuzbrūk pirmie,
Iekām nav gāzusi šautra Menélāju, Arejam mīļo.
Pacēlis bultneses vāku, ar steigu nu izvilka Pandars
Jaunu un spārnotu šautru, kas sāpes un ciešanas rada.
Ātri pie uzvilktās stiegras tas pielika šautru jo skaudro,
Solot Apóllonam Foibam, kas Likijā slavens ar stopu,
Upurim atnest simt pirmdzimto jēru par vēlīgu balvu
Tobrīd, kad pārnāks viņš atkal uz Zelejas pilsētu svēto.
Šautras ierobus tūdaļ viņš tvēra un vēršādas stiegru,
Pievilka to sev pie krūts un pielika šautru pie stopa.
Tikko kā vareno stopu tas savilka apaļā lokā,
Iešņācās rags un iedūcās stiegra, nu aizdrāzās šautra
Noasinātā uz priekšu, lai iekļūtu ahaju burzmā.
Menelāj, arī pār tevi ir nomodā laimīgie dievi —
Sevišķi Atēna, Kronida meita, kas trofejas dāvā;
Viņa tev nostājās priekšā un novērsa raidīto šautru.
Gluži tā vairīja dieve šo šautru, kā vērīga māte
Mušu no bērniņa vaira, kad iemidzis saldajā miegā.
Viņa turp virzīja to, kur jostā tam zeltainās sprādzes
Kļaudamās sastapās kopā un veidoja divkāršas bruņas.
Cieši piekļautā jostā tam iestrēdza rūgtenā šautra,
Izurbās cauri caur jostu, jo prasmīgi apdarinātu,
Pāršķēla krūšbruņas spožās, ar brīnišķu veiklību kaltās,
Metala plāksnes, ko nesa uz miesas, lai vairītu šautras:
Bieži tās sargāja viņu, bet tomēr tās caururba asmens.
Tikai gan virspusē ādu tas nobrāza Atreja dēlam.
Piepeši asinis melnās tam aumaļām plūda no brūces.
Itin kā maionu sieva vai kāriete ziloņa kaulu
Iegremdē purpura krāsā, lai zirgiem tas greznotu vaigus;
Ilgi stāv istabā kauls; daudz jātnieku neliek tam miera,
Cenzdamies iegūt to sev, līdz beidzot nāk valdnieka rokās,
Greznodams kumeļam vaigus un gādādams braucējam slavu, —
Gluži tā, Menelāj Atreid, tev notriepa asinis melnās
Stilbus un spēkpilnās gūžas, pat zemāk vēl potītes daiļās.
Atreja dēls Agamémnons, to redzēdams, nobijās ļoti.
Tecēja aumaļām asinis melnās no varoņa brūces;
Nobijās piepeši arī pats Menelājs, Arejam mīļais,
Ieraugot ārpusē saiti un atkarpes asās pie šautras.
Palika atkal pēc brīža sirds mierīga vīrišķās krūtīs.
Atreja dēls Agamémnons nu nopūtās smagi un teica,
Satvēris brāli aiz rokas, un visi tam nopūtās līdzi:
«Menelāj, brāli mans mīļais! Par postu tev līgumu līdzis,
Vienam par ahaju dēliem pret trojiešiem cīnīties likdams.
Trojieši pārsteidza tevi un zvērestu samina kājām!
Veltīgs nemūžam nav zvērests, nav veltīgi ziedotie jēri,

Upuriem izlietais tīrvīns un līgumi, kuriem mēs ticam.
Lai gan patlaban nav sodījis viņus vēl Olimpa valdnieks,
Tomēr tas notiks, kaut vēlu. Par visu tie samaksās dārgi,
Samaksās paši ar galvu, ar sievām un mīļajiem bērniem,
Labi to zinu es tagad, to skaidri es nojaušu sirdī:
Ausīs reiz drausmīgā diena, kad gāzīsies Īlija svētā,
Bojā ies sirmgalvis Priams un šķēpmeša Priama tauta.
Drīz vien tad Krona dēls Zevs, kas augstajās debesīs dzīvo,
Briesmīgo aigidu tvers un kratīs virs trojiešu galvām
Dusmās par viltību šo. Patiesi tam jānotiek visam.
Tevis dēļ, Menelāj mīļais, sirds ilgi man sāpētu krūtīs,
Ja tu šeit piepeši mirtu un likteņa stunda tev sistu!
Apkrauts ar šausmīgu kaunu, es dotos uz slāpstošo Argu;
Ahaji skumdami sekos man līdzi uz dzimtenes zemi,
Priama namam par slavu, un, atdodot trojiešu vīriem,
Atstāsim argiešu Heleni šeit. Tad trūdēs tev kauli,
Guļot trojiešu zemē, un varoņu darbi būs velti.
Droši tā sacīs cits citam dažs labs no lepnajiem trojiem,
Lēkdams ar lepnumu sirdī uz diženā varoņa kapa:
— Lai jel joprojām pret visiem tā izpaustos Atreida dusmas,
Kā tas patlaban bez sekmēm pret Troju ir ahajus vedis!
Ātri viņš atgriezās mājās uz mīlamās dzimtenes zemi,
Sēzdamies tukšajos kuģos, bet svešumā atstāja brāli. —
Reiz kāds patiesi tā teiks. Lai zeme tad aprītu mani!»
Mierinot satraukto brāli, tā gaišmatis Menelājs teica:
«Mierīgu prātu, mans brāli! Tik nesatrauc ahaju tautu!
Spārnotā šautra, man liekas, nav skārusi bīstamu vietu;
Sargāja mani šī mirdzošā josta, tai apakšā arī
Priekšauts un metala plāksnes, ko kaluši varkaļu vīri.»
Atreja dēls Agamémnons, tam atbildot, savukārt teica:
«Lai gan tas tiešām tā ir, kā saki, ai Menelāj mīļais,
Taču šo brūci drīz apskatīs ārsts un uzliks tai tūdaļ
Zāles, kas dziedinās tevi un remdinās smeldzīgās sāpes.»
Teica tā viņš un saucējam savam Taltībijam bilda:
«Taltibij, steidzies, cik ātri vien vari! Šurp aicini tūdaļ
Labāko ārstu no visiem — Mahāonu Asklēpiadu!
Apskatīt vajag te brāli Menélāju, Arejam mīļo.
To šeit patlaban kāds stopnieks no trojiem vai likiešu vīriem
Ķēris ar šautru sev pašam par slavu, mums visiem par postu.»
Teica tā viņš, un klausīja tūdaļ tam vērīgais saucējs.
Ātri tas metās uz priekšu pie ahajiem varkaltās bruņās,
Gribēdams ārstu Mahāonu satikt. To redzēja saucējs
Mierīgi stāvam uz lauka, bet apkārt ar vairogiem segtus
Drosmīgus vīrus, kas nāca no Trikes, kur dzimtene zirgiem.
Taltibijs nostājās blakus un bilda šos spārnotos vārdus:
«Seko, Asklēpija dēls! Uz nometni sauc Agamémnons,
Apskatīt vajag tur brāli Menélāju, Arejam mīļo,
To šeit patlaban kāds stopnieks no trojiem vai likiešu vīriem

Ķēris ar šautru sev pašam par slavu, mums visiem par postu.»
Teica tā viņš un satrauca sirdi Mahāona krūtīs.
Ātri tie metās uz priekšu pa ahaju nometni plašo,
Bet, kad šie nonāca tur, kur Menelājs, gaišmatis cēlais,
Ievainots bija, — ap viņu tur stāvēja dižākie visi
Puslokā apkārt, bet vidū pats Menelājs, līdzīgais dievam, —
Tūdaļ viņš izvilka šautru no cieši piekļautās jostas.
Izraudams šautru no tās, viņš atlauza atkarpes asās,
Raisīja vaļā tā mirdzošo jostu, tās apakšā arī
Priekšautu, metala plāksnes, ko kaluši varkaļu vīri.
Vērojis labi šo brūci, kur kritusi rūgtenā šautra,
Izsūcis asinis melnās, viņš prasmīgi dziedīgas zāles
Uzlika; kādreiz šā tēvam tās dāvāja vēlīgais Heirons.
Kamēr šie dziedēja brūci Menélājam, drošajam cīņā,
Pienāca trojieši slēgtajās rindās, ar vairogiem segti;
Ahaji aplika bruņas un domāja atkal par cīņu.
Nebūtu redzējis tobrīd neviens tur Atreidu dižo
Mierīgi stāvam un drebam aiz bailēm vai vairāmies cīņas,
Bet gan to raujamies cīņā, kas vīrus mēdz slavenus darīt.
Laukā viņš atstāja sprauslājam zirgus un kaujratus greznos;
Kaujratu vadītājs Eirimedónts, Ptolémāja pēcnieks,
Peiraja dēladēls brašais, tos turēja tālāk no citiem.
Atreids tam vēlēja stingri būt tuvu ar zirgiem, ja kādreiz,
Pārskatot kareivjus laukā, tas gurdumu locekļos justu;
Kājām pats vadonis gāja, lai redzētu kareivju rindas;
Bet, kad kur ātrzirgu vīrus tas redzēja raujamies cīņā,
Devās ar steigu pie tiem un sacīja, skubinot viņus:
«Argiešu vīri, lai trauksmaina spēka jums netrūktu cīņā!
Zvēresta lauzējiem Zevs nemūžam par palīgu nenāks.
Tiem, kas šeit minuši kājām vissvētākos līgumus pirmie,
Plēsīgie putni patiesi uz lauka šiem locekļus aprīs;
Drīz mēs to tīkamās sievas un bērniņus mazos ar kuģiem
Vedīsim gūstā sev līdz, kad pilsētu gruvekļos grausim.»
Bet, kad tas redzēja vīrus, kas vairījās doties uz cīņu,
Pienācis nemanot tuvāk, ar īgnumu sirdī tos rāja:
«Gļēvuļi tādi! Vai tiešām nav kauna jums, ahaju vīri?
Kāpēc jūs stinguši stāvat uz vietas kā briedēni biklie?
Tikko tiem gurdenums kaulos, pa pļavām un tīrumiem skrienot,
Piepeši stingst tie uz vietas, jo spēka nav traukties uz priekšu, —
Gluži tā stinguši jūs, un cīņā jums netīkas doties.
Varbūt jūs trojiešus gaidāt, lai pienāk tie tuvāk, kur kuģi
Izvilkti krastā ar greznotām stūrēm pie pelēkās jūras,
Lai jūs tik varētu zināt, vai Kronida roka jūs sargās?»
Tā viņš šeit gāja gar kareivju rindām, tos mudīdams cīņai.
Dodamies tālāk caur pūli, viņš nāca pie krētiešu vīriem;
Cīņā pret Troju tie devās ar vadoni Īdomeneju.
Gāja tas priekšējās rindās un mežkuilim līdzināms šķita.
Pārējos vīrus aiz viņa tam Mērions rīkoja veikli;

Līksmība pildīja sirdi, kad redzēja tos Agamémnons.
Paverot vēlīgu skatu, viņš sacīja Īdomenéjam:
«Īdomenéj, no ātrzirgu vīriem tu mīļāks par visiem!
Mīļš tu man esi šai karā, un mīļš tu ik darbā, ko dari;
Mīļš tu man jautrajās dzīrēs, kad veco un dzirkstošo vīnu
Labākie ahaju vīri mēdz paši jaukt maisāmos traukos.
Kaut gan ir zināms ikvienam, ka ahaji kuplajiem matiem
Dzerdami ievēro mēru, tad tomēr tavs kauss stāv ik brīdi
Pildīts līdz malām kā mans, lai dzertu, cik tīkas mums sirdij.
Tagad, draugs, dodies uz priekšu un esi, kāds solījies agrāk!»
Krētietis Īdomenéjs, tā atbildot, Atreidam teica:
«Atreja dēls, tev uzticams draugs es būšu līdz nāvei!
Palikšu vienmēr es tāds, kā agrāk tev zvērestu devis.
Pārējos ahajus kuplajiem matiem tu mudini vairāk,
Lai mēs jo ātrāk jau gatavi cīņai, jo troji patlaban
Lauzuši zvērestu savu. Tos nāve un nīcība ļauna
Sagaida vēlāk par to, ka zvērestu lauzuši pirmie.»
Teica tā viņš, un aizgāja Atreids ar priecīgu prātu;
Dodamies tālāk caur burzmu, viņš nāca pie Ajantiem abiem;
Tobrīd uz cīņu šie devās; tiem sekoja kājnieku pulki.
It kā no klintsgala augsta redz aitu gans ceļamies jūrā
Mākoni lielu un tumšu, ko Zefira elpa nes zemei;
Ganam no tālienes liekas tas melnāks par darvu; pār viļņiem
Draudīgs tas dodas uz priekšu un līdzi nes viesuļa vētru;
Redzot to, satrūkstas gans un aitas ar steigu dzen alā, —
Tā šeit ar Ajantiem kopā daudz jaunekļu, Kronidam mīļu,
Dedzīgi rāvās uz cīņu jo sīvo un, slēgušies rindās,
Bīstami šķita ikvienam ar vairogiem melniem un šķēpiem.
Līksmība pildīja sirdi, kad redzēja tos Agamemnons.
Pavēris priecīgu skatu, viņš bilda šos spārnotos vārdus:
«Nevajag, Ajanti brašie, kas ahajus varkaltās bruņās
Vedat uz priekšu bez bailēm, pavisam jums pavēļu manu.
Paši jūs skubināt citus, lai drošāk pret naidnieku dodas.
Ja jau, — ai Zev, mūsu tēv, ai Atēna, Apollon valdniek, —
Ahajiem būtu tāds prāts kā abiem jums vīrišķās krūtīs,
Drīz vien tad kritusi būtu šī Priama pilsēta stiprā,
Sagāzta gruvekļu kaudzē ar ahaju varenām rokām.»
Teicis šos vārdus, tos atstāja tur un devās pie citiem.
Ceļā tam gadījās Nestors, vislabākais runātājs Pilā.
Biedrus viņš kārtoja rindās un mudīja doties uz cīņu
Līdz ar Pelágontu dižo, Alástoru, Hromiju brašo,
Haimonu, varoni cildo, un tautganu Biantu beidzot.
Vīrus ar zirgiem un divriču ratiem viņš nolika priekšā,
Kājnieku rindas, daudz kareivju brašu, aiz muguras visiem,
Drošāko atbalstu karā, bet bailīgos sadzina vidū,
Lai tie šeit, vairoties cīņas, ir piespiesti karot pret gribu.
Kaujratu braucējiem padomu deva un piekodināja
Neizlaist zirgus no rindām un juceklī neiet uz priekšu:

«Kaujratu braucējs, kas uzticas spēkam un veiklībai savai,
Viens tik bez citiem lai nedodas cīņā pret trojiešu rindām;
Soli lai atpakaļ nesper, jo paši tad vājāki kļūsit.
Bet, ja šeit pārgājis kāds no saviem uz kaimiņa ratiem,
Tas lai tur cīnās ar šķēpu; tā abiem būs cīnīties labāk.
Tēvi reiz agrākos laikos tā sagrāva pilsētu mūrus,
Sekojot padomam tādam, jo krūtīs tiem netrūka drosmes.»
Vecais tā mudīja vīrus, jo sen jau viņš pazina karus.
Līksmība pildīja sirdi, kad redzēja to Agamémnons.
Pavēris priecīgu skatu, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Ja tev, ai sirmgalvi brašo, tā klausītu gurni, kā tagad
Mīļajās krūtīs pukst sirds, tad spēka vēl netrūktu ilgi.
Vecuma nasta, kas jānes mums visiem, tev tomēr par smagu.
Kaut jel to nestu kāds cits, bet tu vēl par jaunekli kļūtu!»
Gerēnas zirgvaldis Nestors, tam atbildot, savukārt teica:
«Diženais Atreja dēls, cik labprāt es vēlētos tagad
Būt vēl tik spēcīgs kā agrāk, kad Ereitalionu gāzu;
Taču gan visu nekad nav devuši mirstīgiem dievi.
Kādreiz es jauneklis biju, bet tagad man uzbrucis vecums;
Kopā ar kaujratu braucējiem došos uz cīņu; ar vārdiem,
Padomiem mācīšu tos: tā piederas vecākiem gados.
Tie, kas būs jaunāki gados, lai rīkojas veikli ar šķēpiem;
Jaunāki viņi par mani un uzticas vienīgi spēkam.»
Teica tā viņš, un Atreja dēls nu aizgāja priecīgs.
Zirgvaldis Menestejs, Peteja dēls, tam gadījās ceļā;
Drosmīgie Atēnu vīri patlaban šim pulcējās apkārt.
Odisejs, daudzpraša gudrais, Menéstejam stāvēja blakus;
Kefallēnieši, visdrosmīgie cīņā, tā tuvumā bija;
Kaujas saucieni skaļie vēl nebija skāruši viņus,
Tāpēc ka tikko pirms mirkļa tiem aizdrāzās garām ar sparu
Kaujratu braucēju troju un ahaju rindas; šie stāvot
Mierīgi gaidīja citus, lai pārējie, pienākot tuvāk,
Trojiešiem uzbruktu strauji un iesāktu kopēju kauju.
Tautvedis Agamémnons, tos ieraugot, piktojās bargi;
Pavēris īgušu skatu, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Menestej, Peteja dēls, tu Kronida lolotais valdniek,
Arī tu, izcilais viltību meistar un mantrausi lielais,
Kāpēc jūs stāvat tik tālu un drebat? Vai gaidāt vēl citus?
Pienākums būtu patlaban jums atrasties priekšējās rindās,
Stāvēt tur kopā ar viņiem un dedzīgi rauties uz cīņu.
Agrāk par citiem arvien jūs abus es saucu pie sevis,
Tikko mēs, ahaju dižie, jums, vadoņiem, rīkojām dzīres.
Izcepta gaļa arvien jums tīkama bija, un kausus,
Pilnus ar saldenu vīnu, jūs tukšojāt arī, cik tikās.
Tagad jūs vēlaties gaidīt, kaut arī no ahaju rindām
Desmit jums gājušas garām uz cīņu ar ieročiem skaudriem.»
Odisejs, daudzpraša gudrais, tā īgušu skatu tam bilda:

«Kas tā par valodu, Atreid, kas plūda tev tagad no lūpām?
Kā gan tu apgalvot vari, ka cīņā mēs vairāmies doties?
Tikko mēs stāsimies cīņā ar kaujratu braucējiem trojiem,
Redzēsi tūdaļ, ja gribēsi redzēt un patiksies sirdij,
Mīļo Tēlémaha tēvu pret kaujratu braucējiem trojiem
Priekšējās ahaju rindās. Bez apdoma teici šos vārdus.»
Valdnieks Agamemnóns ar smaidu tam sacīja tūdaļ,
Vērodams varoni īgnu, un vārdus atpakaļ ņēma:
«Dievišķais Lāerta dēls, ai Odisej, daudzpraša gudrais!
Negribu tevi šeit rāt, ne skubināt arī uz cīņu.
Labi es zinu it visu. Tev vīrišķās krūtis joprojām
Pilnas ar padomiem gudriem. Mums abiem ir vienādas domas.
Dodies uz priekšu! Gan vēlāk to izlīdzināsim, ja tagad
Skarbāku vārdu tev bildis. Lai dievi griež visu par labu!»
Teicis šos vārdus, tos atstāja tur un devās pie citiem.
Cildo Diómēdu, Tīdeja dēlu, viņš sastapa tālāk
Mierīgi stāvam starp zirgiem un kaujratiem, sakaltiem stipri;
Stenels, Kapáneja dēls, šim varonim stāvēja blakus.
Tautvedis Agamémnons, to ieraugot, piktojās bargi;
Pavēris īgušu skatu, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Vai man, ai Tīdeja dēls, ai kaujratu braucēja pēcniek!
Kāpēc tā trīci aiz bailēm un raugies šais Areja ceļos?
Varonis Tīdejs, tavs tēvs, tā baiļoties nebija radis;
Priekšējās rindās starp draugiem arvien viņš cīnījās labprāt.
Teica tā tie, kas redzēja viņu. Nav gadījies pašam
Tikties ar viņu, bet, stāsta, tas pārspējis drosmē it visus.
Reiz viņš un Polineiks, līdzīgais dievam, uz Mikēnām nācis
Tikai kā viesis, ne pilsētai uzbrukt, bet kareivjus salīgt,
Lai ar tiem varētu doties pret Tēbu svētajiem mūriem.
Mikēnu tautu viņš lūdza dot slavenos palīgu spēkus.
Tā ar tos gribēja dot, un pieņēma prasības viņi.
Nodomus izjauca Zevs, tiem sūtīdams draudīgas zīmes.
Bet, kad tie atstāja mūs un atpakaļ devās uz mājām,
Sasniedza Asopas krastus, kas klāti ar meldriem un zālēm,
Ahaji Tīdeju sūtīja atkal par sūtni uz Tēbām.
Tūdaļ tas devās uz priekšu un sastapa kadmiešu vīrus
Dzīrojam valdnieka — dižā Etéokla greznajā pilī.
Zirgvaldim Tīdejam tobrīd, kaut arī tur svešinieks bija,
Nezuda drosme, kaut bija tas viens starp kadmiešu vīriem.
Sacensties izaicinājis it visus, viņš uzvaru guva
Viegli pār visiem, jo Atēna tobrīd par palīgu nāca.
Kadmieši, kaujratu braucēji lepnie, nu iedegās dusmās,
Izlika ceļmalās lamatas viņam, kad atgriezās mājās,
Piecdesmit jaunekļus brašus; tos vadīja vadoņi divi —
Maions, Haimona dēls, kas līdzīgs bij mūžīgiem dieviem,
Polifonts Autofoniads, kas tīkoja vienīgi kara.
Tomēr gan Tīdejs it visiem tiem piesprieda negoda nāvi —

Visus viņš apkāva ceļā, tik vienu vēl atstāja dzīvu,
Maionu palaida mājā, kā prasīja debesu zīmes.
Tāds, lūk, viņš bija, šis aitolu Tīdejs, bet radījis dēlu
Gļēvāku daudzkārt par pašu, kaut sapulcēs runā vēl labāk.»
Teica tā viņš, bet Diomēds pretī tam nebilda vārda,
Bijīgi klausījās viņš šā cienītā vadoņa zaimos.
Brašā Kapáneja dēls tā sacīja, atbildot viņam:
«Nemelo, Atreja dēls, jo zini tu taisnību visu!
Apgalvot varam mēs to, ka drosmes mums vairāk kā tēviem —
Sagrāvām slavenās Tēbas ar vareniem septiņiem vārtiem,
Vienīgi debesu zīmēm un Zevtēvam palīgam ticot,
Kaut gan pie Areja mūriem mēs atvedām mazākus spēkus.
Tēvi tur dabūja galu, bet paši tur vainīgi bija.
Tāpēc tu neturi tēvus mums līdzīgus vīrišķā drosmē!»
Pavēris īgušu skatu, tā drosmīgais Diomēds teica:
«Stenel, mans mīļais, tu mierīgi sēdi un klausi, ko saku!
Negribu sadusmot šeit es tautganu Atreja dēlu,
Skubina cīņā patlaban viņš ahajus spožajās bruņās.
Slava būs valdniekam liela, ja drosmīgie ahaju dēli
Trojiešus iznīcinātu un sagāztu Īliju svēto;
Tomēr viņš skumtu bez gala, ja ahaji zaudētu cīņu.
Rimsties, ir pienācis laiks mums domāt par sparu un drosmi!»
Teica un izlēca pēkšņi ar bruņām no kaujratiem saviem.
Šķindēja drausmīgi varš ap vadoņa īgušām krūtīm,
Traucoties strauji; pat drošgalvim pašam tas satrauktu sirdi.
Itin kā jūrmalā viļņi, ko sabango Zefira elpa,
Traucas pret šalcošo krastu, cits sekodams citam pēc mirkļa;
Dzelmēs tie saceļas augstu, bet, pienākot piekrastei tuvāk,
Sašķīst pie zemes ar troksni un, uzbrūkot piekrastes klintīm,
Sarīgi drāžas uz augšu, lai izspļautu sālītās putas, —
Gluži tā danaji rindās, cits sekodams citam pret trojiem,
Sarīgi traucās uz priekšu. Katrs savējos pamudināja.
Pārējie gāja kā mēmi, — te nenāktu prātā nevienam
Domāt, ka virzās šeit kareivji tādi, kam balss vēl ir krūtīs, —
Bijīgi klusējot vadoņu priekšā. Ap viņiem visapkārt
Raibumos mirdzēja bruņas, ko aplika, dodoties kaujā.
Tobrīd trojiešu vīri vēl stāvēja baros kā aitas,
Sadzītas bagātā kūtī bez skaita, kad pienu slauc balto;
Pamanot tuvumā jērus, tās visas sāk skaļi blēt pretī, —
Sacēlās tieši tāds troksnis pa trojiešu nometni plašo.
Nebija valodas vienas, ne vienādu saucienu cīņā;
Nākot no dažādām zemēm, tie runāja dažādās mēlēs.
Cīņā šos mudīja Arejs, tos Atēna, spulgace dieve,
Erida, Fobs vēl un Deims; tā mūžam ar visu nav mierā,
Drausmīgā Areja māsa un labākā biedrene cīņā;
Erida maza, kad ierodas viņa, tad izplešas liela,
Galvu līdz debesīm ceļot, un draudīgi staigā pa zemi.

Erida tā, kas sēja šeit naidu starp abām šīm tautām,
Ejot pa nometnes burzmu, lai vairotu kareivju vaidus.
Bet, kad jau, virzoties strauji uz priekšu, tie sanāca kopā,
Sastapās vēršādu vairogi, šķēpi un drosmīgie vīri,
Ietērpti varainās bruņās; bet vairogi izciliem kupriem
Sasitās citi pret citiem, un sacēlās burzma visapkārt.
Uzvaru guvušo gaviles skaļās ar kritušo vaidiem
Saplūda ielejā kopā, ar asinīm applūda zeme.
Itin kā rudeni strauti, kas pārplūst no sniegainiem kalniem,
Vienoti kopējā gultnē, rauj projām no avotiem dziļiem
Varenas ūdeņu straumes un izveido gravas un aizas;
Tālu to dunoņu dobjo dzird aitu gans klintsgalā augstā, —
Gluži tā cēlās šeit troksnis un šausmas, kad sastapās rindas.
Antilohs notrieca pirmais Ehépolu Talīsiádu,
Bruņotu trojiešu vīru, kas cīnījās priekšējās rindās.
Pāršķēlis zirgastru pušķi, kas greznoja ķiveri spožo,
Pierē tam ietrieca šķēpu, un kaulā Ehépolam dziļi
Iestrēdza varkaltā smaile; tad tumsa tam aizvēra acis.
Varonis nogāzās zemē kā tornis sīvajā kaujā.
Dižā Halkódonta dēls Elefēnors, kas abantus drošos
Vadīja cīņā, to tvēra aiz kājas, kad saļima pīšļos,
Vilka to projām no šautrām, jo sirdī tam iedegās ilgas
Ātrāk šā ieročus gūt, bet prieki tam bija tik īsi.
Agēnors cildais, to redzot, ka, kritušo vilkdams pa zemi,
Liekdamies atsedz šis vaļā sev sānus, ko sargāja vairogs,
Raidīja varkalto smaili un atņēma locekļiem spēku.
Dvēsele atstāja viņu; bet iesākās tūdaļ pie līķa
Dedzīga kauja starp trojiem un ahaju vīriem; kā vilki
Virsū tie metās cits citam un žņaudza vīrs vīru ar rokām.
Nogāza Ajants Telámonids šeit Antemíona dēlu,
Ziedošo jaunekli Simoeisíju, kas piedzima mātei
Tobrīd, kad viņa ar vecākiem saviem no Īdkalna lejup
Nāca reiz apraudzīt aitas pie straujās Simóentas krastiem.
Tāpēc par Simoeisíju to sauca. Viņš vecākiem saviem
Nespēja atmaksāt kopšanas pūles, it sevišķi īsa
Bija tā dzīve, jo diženais Ajants to gāza ar šķēpu.
Ejot tam strauji uz priekšu, šis trāpīja krūtīs pie pupa
Labajā pusē, un tieši caur plecu tam izurbās smaile.
Varonis putekļos gāzās pie zemes kā papele melnā,
Augusi ielejā mitrā starp gravām un purvājiem staigniem,
Slaida un gludenu stāvu, tik virsotnes galā tai zari;
Ratnieks to vērīgi lūko un nogāž ar mirdzošo cirvi,
Lai no tās izliektu riteņa loku, kas kaujratiem derīgs.
Te nu tā žūdama guļ pie čurkstošā strautiņa malas, —
Antemiónidu Simoeisíju tā nogāza pīšļos
Kronida lolotais Ajants. Pret viņu tad Priamids Antifs,
Tērpies mirdzošās bruņās, šai burzmā raidīja šķēpu.

Tomēr tas kļūdījās metot; šķēps ieurbās cirkšņos jo dziļi
Leikam, Odiseja draugam, kas kritušo trojieti vilka.
Zemē tas gāzās pie līķa, kas izkrita viņam no rokām.
Piepeši Odisejs iedegās dusmās par kritušo draugu.
Tērpies mirdzošās bruņās, viņš devās uz priekšējām rindām,
Piegāja trojiešiem tuvu, tad, pavēris skatu visapkārt,
Raidīja mirdzošo šķēpu; un, tikko šis atvēza šķēpu,
Tūdaļ atkāpās troji, bet velti viņš nebija metis —
Trāpīja Dēmokoóntu, kas blakusdēls Priamam bija.
Nāca no Abīdas viņš, kur dzimtene ātrajām ķēvēm.
Odisejs, atriebdams biedru, tam atvēzies raidīja šķēpu
Tieši pa vaigu; tas pretējā pusē, caur deniņiem urbies,
Izgāja cauri, un aizsedza tumsa šā varoņa acis.
Zemē viņš krita ar troksni, un žvadzēja bruņas ap viņu.
Atkāpās diženais Hektors, un atkāpās priekšējās rindas:
Argieši, kliegdami skaļi un raudami līķus sev līdzi,
Traucās vēl tālāk uz priekšu. To redzot no Pergamas augstās,
Apollons iedegās dusmās un trojus tā paskubināja:
«Celieties, kaujratu braucēji troji, un argiešu vīriem
Turieties pretim, jo ķermenis viņiem nav dzelzs un nav akmens!
Nespēj tas atvairīt varkalto smaili, kas caururbj to miesu.
Ahillejs, ātrkājis veiklais, kas košmatei Tetidai dzimis,
Neiet uz cīņu, bet paliek pie kuģiem ar īgnumu sirdī.»
Teica no mūriem tā īgušais dievs; bet ahaju vīrus
Mudīja Kronida meita, jo slavenā Trītogeneja,
Mezdamās kareivju pūlī, kur redzēja gurušos cīņā.
Uzbruka liktenis ļauns Amarínkeja dēlam Dióram;
Tobrīd pie potītes pašas to trāpīja labajā stilbā
Grubuļains metamais akmens, ko trāķiešu vadonis svieda,
Raženais Imbrasids Peirojs, šurp nācis ar vīriem no Ainas.
Pārrāva abas tā cīpslas un satrieca drumstalās sīkās
Stilbkaulu nekrietnais akmens. Viņš krita uz muguras pīšļos,
Izstiepdams rokas pret mīļajiem draugiem un izlaizdams garu.
Pieskrēja trāķiešu vadonis Peirojs, kas nogāza viņu,
Ietrieca vēderā šķēpu pie nabas, un varoņa iekšas
Izgāzās visas uz zemes, un tumsa tam aizvēra acis.
Aitolu vadonis Toants, kad piesteidzās Peirojs pie līķa,
Ietrieca šķēpu tam krūtīs virs pupa; šķēps ieurbās plaušās.
Pieskrēja tūdaļ pie kritušā Toants un vareno šķēpu
Atpakaļ rāva no krūts; tad, izvilcis zobenu aso,
Trieca to vēdera vidū un laupīja dzīvību viņam.
Nespēja tobrīd viņš novilkt tā bruņas, jo trāķieši nāca,
Vīri ar cekulu galvā un metamiem šķēpiem jo gariem,
Atspiežot viņu; kaut bija tas milzīgs, jo drosmīgs un slavens,
Tomēr viņš pārtrauca cīņu un piepeši atpakaļ steidzās.
Abi šie, nogāzti pīšļos, nu gulēja blakus viens otram,
Trāķiešu vadonis tur, šeit epeju — varainās bruņās.
Arī visapkārt starp viņiem daudz kareivju saļima pīšļos.

Nebūtu pēlis šo darbu neviens, kas, pienākdams tuvu,
Būdams pats neskarts ar varaino smaili un vērodams visu,
Klīstu pa kareivju rindām, un Pallada Atēna tobrīd
Vadītu viņu aiz rokas un vairītu dzēlīgās šautras.
Daudzi no lepnajiem trojiem un ahaju vīriem šai dienā
Saļima pīšļos uz zemes un gulēja blakus cits citam.

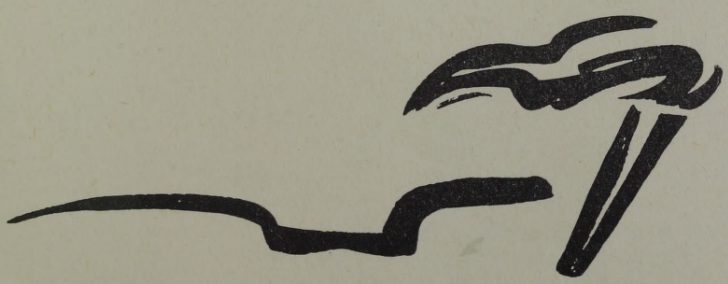

D I O M Ē D S

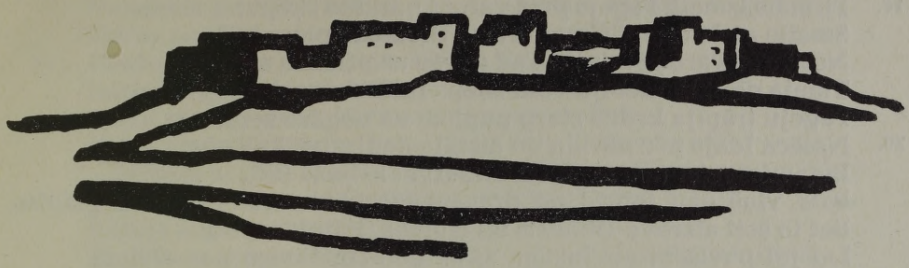

DIOMĒDA VAROŅDARBI

Pallada Atēna tobrīd Diómēdam, Tīdeja dēlam,
Dāvāja spēku un drosmi, lai būtu tas pārāks par visiem
Drosmīgo argiešu vīriem un gūtu sev labāko slavu.
Aizdedza vairogā viņam un ķiverē gailošo liesmu,
Mirdzumā līdzīgu zvaigznei, kas vēlajās rudeņu naktīs
Uzliesmo gaišāk par visām, kad izpeldas bangainā jūrā.
Aizdedzot līdzīgu liesmu ap varoņa galvu un pleciem,
Virzīja viņu pret vidu, kur kareivji steidzās uz cīņu.
Dzīvoja trojiešu vidū kāds Darēts, bez vainas un bagāts,
Kalpoja Hēfaistam viņš; divi dēli šim uzauga mājā,
Fēgejs un Īdajs; jo manīgi bija tie cīņā ikkatrā.
Atstājot savējo rindas, tie metās pret varoni cīņā;
Viņi ar kaujratiem nāca, bet Diomēds izgāja kājām.
Bet, kad tie, traukdamies cīņā, jau pienāca tuvu viens otram,

Pirmais izmeta Fēgejs pret varoni garkāta šķēpu;
Smaile aizlaidās pāri par kreiso Diómēda plecu,
Neskarot varoņa miesu. Tad devās uz priekšu ar šķēpu
Tīdeja dēls, un nebija velti šķēps raidīts ar roku:
Fēgeju trāpīja krūtīs starp pupiem un nogāza zemē.
Nolēca Īdajs pēc mirkļa un atstāja kaujratus krāšņos,
Bīdamies iziet tam pretī un aizsargāt kritušā līķi.
Pats viņš gan tobrīd no drausmīgās nāves vairs nebūtu glābies,
Bet to šeit aizrāva Hēfaists un izglāba, ietinis tumsā,
Lai jel pavisam aiz bēdām sirds nelūztu tēvam par dēliem.
Diženā Tīdeja dēls pats aizveda zirgus pie malas,
Vēlāk tos atdeva draugiem, lai aizved pie dobajiem kuģiem.
Bet, kad jau redzēja cildenie troji šeit Darēta dēlus,
Īdaju bēgot no cīņas un Fēgeju krītot pie ratiem,
Visiem sirds satrūkās baigi. Tad spulgace Atēna tūdaļ,
Satverot spēcīgo roku, tā straujajam Arejam teica:
«Arej, ai Arej, tu mirstīgo kāvēj, ar asinīm klātais,
Cietokšņu grāvēj! Vai neļausim trojiem un ahaju dēliem
Cīnīties vieniem, lai Kronids tad šiem vai viņiem dod slavu?
Labāk mēs atstāsim viņus un bēgsim no Kronida dusmām!»
Teica un aizveda Areju straujo no drausmīgās cīņas,
Vienu to atstāja sēžam pie augstajiem Skamandras krastiem.
Trojus nu danaji dzina, un danaju vadonim katram
Ļima pa vīram pie kājām. Pats pirmais no tiem Agamémnons
Odiju notrieca zemē, halízonu vadoni dižo.
Tikko kā metās šis bēgt, viņš ietrieca muguras vidū
Metamo šķēpu starp pleciem, un izurbās asmens caur krūtīm.
Kareivis gāzās ar troksni, un žvadzēja bruņas ap viņu.
Drīz pēc tam Īdomenéjs šeit notrieca maionu Faistu,
Bora dēlu, kas nāca ar vīriem no cilainās Tarnes.
Slavenais šķēpmetis Īdomenéjs tam labajā plecā
Ietrieca vareno šķēpu, kad gribēja kaujratos iekāpt.
Ārā viņš krita no ratiem, un sedza to briesmīgā tumsa.
Vadoņa kalpi ar steigu tam novilka mirdzošās bruņas.
Diženo Strofija dēlu Skamándriju, medībās veiklo,
Menelājs, Atreja dēls, ar ieroci notrieca zemē.
Mednieks tas bija jo slavens — Artémida mācīja viņu
Nonāvēt plēsīgos zvērus, ko meži tai audzēja kalnos.
Nespēja palīdzēt viņam Artémida, bultlaide straujā,
Nespēja palīdzēt viņam vairs veiklība šaušanas mākslā.
Tobrīd Atreja dēls, pats Menelājs, šķēpmetis veiklais,
Tikko kā metās šis bēgt, tam ietrieca muguras vidū
Metamo šķēpu starp pleciem, un izurbās asmens caur krūtīm.
Pīšļos viņš krita uz mutes, un žvadzēja bruņas ap viņu.
Tobrīd Mērions arī Harmónida Fereklu gāza,
Slavenā meistara dēlu, kā rokas ar sevišķu gaumi
Veica it visu, jo mīļš tas Palladai Atēnai bija.
Paridam, Priama dēlam, viņš taisīja līganos kuģus,

Nelaimes nesējus Trojai, kas trojiešiem visiem un pašam
Kļuva par lāstu, jo sveša tam bija vēl mūžīgo griba.
Mērions, varonis brašais, kad vajādams panāca viņu,
Ietrieca šķēpu tam labajā gūžā; zem sēžamā kaula,
Izejot pretējā pusē, tā smaile iestrēdza pūslī.
Ceļos viņš raudādams ļima, un nāve to ietina tumsā.
Pēdaju nogāza Megēts, Antēnora diženo dēlu;
Blakusdēls viņam tas bija, bet dievišķā Teāno tomēr
Rūpīgi audzēja viņu kā dēlu, lai patiktu vīram.
Slavenais šķēpmetis Fīleids, tam pienācis laukumā tuvu,
Ietrieca asmeni aso ar sparu pa pakauša vidu;
Pretējā pusē caur zobiem šķēps pāršķēla varoņa mēli.
Tūdaļ viņš nokrita pīšļos un sakoda asmeni auksto.
Eiripils Eiaimonids Hipsēnoru dievišķo gāza,
Dolopiónidu cildo, kas Skamandra priesteris bija;
Godāja trojiešu tauta šo vīru kā īstenu dievu.
Eiripils nekavējoties, Eiáimona pēctecis cildais,
Piespieda varoni bēgt un vajādams trieca pa plecu,
Meties ar zobenu virsū, un atcirta spēcīgo roku.
Nokrita ielejas vidū ar asinīm notrieptā roka.
Acis tam aizvēra purpura nāve un liktenis drūmais.
Tā, lūk, šai sīvajā kaujā tie cīnījās dedzīgi visi.
Tomēr tu nespētu teikt, kur cīnījās Diomēds Tīdeids,
Vai tas starp trojiešiem kāvās vai kopā ar ahaju dēliem.
Trakoja Tīdeids pa lauku kā ūdeņu pārpilna upe,
Nokūstot sniegiem, kad, graudama dambjus, tā traucas uz priekšu,
Nespēj šo savaldīt dambji visapkārt, kaut būtu tie stipri,
Nespēj to aizturēt žogi pie zaļajām druvām un laukiem;
Lejup tā laužas ar spēku, kad nolijis Kronida lietus,
Izpostot ceļā it visu, kas algotu zemkopju darbus, —
Gluži tā Tīdeja dēls šeit salauza trojiešu rindas;
Nespēja atturēt viņu neviena, kaut daudz jau to bija.
Bet, kad to redzēja Pandars, Likāona pēctecis cildais,
Trakojam ielejā plašā un saliecam trojiešu rindas,
Tūdaļ pret Tīdeja dēlu tas uzvilka izliekto stopu,
Raidīdams pretī šim šautru; tā iestrēdza labajā plecā,
Caururbjot izliektās bruņas, un izgāja rūgtenā šautra
Pretējā pusē caur miesu, ar asinīm krāsojot bruņas.
Cildais Likāona dēls ar prieku nu sauca jo skaļi:
«Ātri uz priekšu, ai troji, jūs kaujratu braucēji dižie!
Ievainots pirmais no ahaju vīriem! Viņš ilgi, man liekas,
Nevarēs pretoties skaudrajai šautrai, ja tiešām pats valdnieks
Apollons, Zeva dēls, man no Likijas licis šurp doties.»
Teica tā lieloties viņš, bet negāza Tīdeidu šautra.
Atkāpās viņš un atpakaļ gāja pie zirgiem un ratiem.
Tūdaļ Stenelu sauca pie sevis, Kapáneja dēlu:
«Celies, Kapáneja dēls, kāp ārā no kaujratiem saviem!
Steidzies šurp ātri un izvelc no pleca man rūgteno šautru!»

Teica tā viņš, un izkāpa Stenels no kaujratiem ārā;
Drīz vien tas izvilka steidzīgo šautru no varoņa pleca;
Asinis tecēja straumēm no brūces caur pītajām bruņām;
Diomēds, drosmīgais cīņā, nu sirsnīgi Atēnu lūdza:
«Klausi jel, neuzvaramā, ai Aigidas nesēja meita!
Ja jau pret mani un tēvu tu senāk tik vēlīga biji,
Palīdzot grūtākās kaujās, tad palīdzi tagad, ai dieve!
Liec, lai tas pienāk tik tuvu, ka būtu pa vērienam šķēpam!
Uzbrūkot plecā man ietrieca šautru un uzgavilēja,
It kā man neredzēt ilgāk vairs mirdzošā Hēlija gaismu.»
Teica tā lūgdamies viņš. To dzirdēja Kronida meita,
Darīja locekļus vingrus, tā kājas un spēcīgās rokas.
Stādamās varonim blakus, tā bilda šos spārnotos vārdus:
«Diomēd, tagad uz priekšu! Ej droši pret trojiešiem cīņā —
Tīdeja, šķēpmeša vingrā un vairoga vicinātāja,
Spēku un drošprātu cēlo tev ieliku vīrišķās krūtīs.
Noņēmu arī no acīm tev miglu, kas sedza tās agrāk,
Lai tu šeit atšķirtu labi kā dievu, tā mirstīgu vīru;
Tāpēc, ja pienāk kāds dievs, kas pārbaudīt gribētu tevi,
Sargies un nedodies cīņā pret mūžīgiem debesu dieviem,
Lai tas šeit būtu kas būdams! Ja Kiprida, Zevtēva meita,
Iejauktos cīņā, tad ievaino viņu ar ieroci aso!»
Teica tā spulgace dieve un tūdaļ uz Olimpu steidzās;
Atgriezās Tīdeja dēls pēc mirkļa uz pirmajām rindām.
Arī viņš kāroja doties jau agrāk pret trojiešiem cīņā.
Trīsreiz tik spēka šim bija patlaban kā lauvam, ko laukā,
Sargādams vilnainās aitas, gans vieglītēm skāris ar šautru
Brīdī, kad pārlēcis pāri pār žogu, bet nespējis nogāzt;
Zvēram tik vairojis dusmas un, atvairīt nespēdams viņu,
Paslēpjas kūtī kaut kur; bēg atstātās aitas bez gana;
Pūlī tās spiežas it visas, krīt garšļauku cita uz citas;
Nezvērs pēc mirkļa no aitu kūts augstās nu iekarsis izlec, —
Gluži tik iekarsis Diomēds brašais pret trojiešiem metās.
Tur viņš Astínoju gāza un arī Hipéironu dižo;
Pirmajam krūtīs virs pupa viņš ietrieca varkalto šķēpu,
Otram ar zobenu cirta pie pleca pa atslēgas kaulu;
Nokrita varoņa plecs no diženā stāva un kakla.
Diomēds, atstājis šos, Poliéidu un Abantu gāza,
Sapņreģa sirmgalvja Eiridamánta jo diženos dēlus.
Dodoties dēliem uz cīņu, tēvs slikti bij tulkojis sapņus,
Drosmīgais Diomēds tūdaļ nu abiem šiem novilka bruņas.
Tālāk viņš devās pret Ksantu un Toonu, Fainopa dēliem,
Vecumā piedzima viņi, kad gadi jau nomāca tēvu;
Citu tam nebija bērnu, kam mantu pēc miršanas atstāt.
Tomēr tos Diomēds gāza un laupīja dzīvību mīļo
Abiem, tā atstājot tēvam daudz vaidu un sirdēstu sūru,
Tāpēc ka nebija lemts tiem atgriezties dzīviem no kara.
Radnieki sanāca tālie un dalīja atstāto mantu.

Divus no Priama dēliem, kas cīnījās kaujratos vienos,
Diomēds gāza pēc tam: tie Hromijs un Ehemmons bija.
It kā kad spēcīgais lauva ir ielauzies ganāmā pulkā,
Saplēsdams teli vai vērsi, kas mežmalā mierīgi ganās, —
Gluži tā Tīdeja dēls tos abus ar triecienu strauju
Nogāza zemē pret gribu un, novilcis varkaltās bruņas,
Atdeva savējiem kaujratu zirgus, lai dzītu pie kuģiem.
Vērodams Tīdeja dēlu, kas satrieca trojiešu rindas,
Aizsteidzās piepeši Ainejs caur kauju un džinkstošām šautrām.
Pandaru, līdzīgo dievam, viņš gribēja atrast patlaban.
Sastapis ielejā brašo un drošo Likāona dēlu,
Nostājās tuvu pie viņa un sacīja, valodu sākdams:
«Pandar, kur tagad tavs stops, kur spārnotās šautras, kur slava?
Zināms, ar tevi neviens šeit nespētu sacensties slavā;
Likijā nav it neviena, kas būtu vēl pārāks par tevi.
Lūgšanā pacēlis rokas, šauj spārnoto šautru šim vīram!
Visur viņš uzvaru gūst un trojiešiem atnes daudz ļauna,
Daudzus drosmīgus vīrus tas Aīda mitekļos raida.
Vai tik tas nebūs kāds dievs, kas atriebties trojiešiem tīko,
Tāpēc ka ziedots nav tam; ir bīstamas mūžīgo dusmas!»
Cildais Likāona dēls, tam atbildot, savukārt teica:
«Trojiešiem varainās bruņās tu, Ainej, daudz padomu devis!
Tīdeja vareno dēlu no visa šai vīrā es manu.
Tīdeja vairogs tam rokā, tā ķiverei izcila sekste,
Redzu tā zirgus; tas laikam kāds dievs, bet nezinu skaidri.
Ja šis ir drosmīgais Tīdeja dēls, kā apgalvot ņemos,
Tad viņš bez dieva tā nespētu trakot; no mūžīgiem tomēr
Viņam kāds palīgā nācis, ar miglu sev aizsedzis plecus:
Projām no viņa tas novērsa šautru, kas laista ar stopu.
Tikko kā raidīju šautru pret šo, tā, skārusi viņu,
Iestrēdza labajā plecā un caururba izliektās bruņas.
Tobrīd jau domāju es, ka notriekts šis Aīda valstī;
Taču to nebiju gāzis; kāds dievs nu patiesi ir dusmīgs.
Nav šeit man zirgu patlaban, nav arī man pajūga cīņai,
Tēva Likāona pilī ir vienpadsmit kaujratu krāšņu,
Jaunu pavisam, vēl tikko kā kaltu, visapkārt ar segām
Pārklātu pāri, un zirgi pa divi pie pajūga katra
Piesieti stingri, ar miežiem un plēkšņu kviešiem tos baro.
Taču jau Likāons, karotājs sirmais, man greznajā pilī
Prātīgu padomu deva, pret ahajiem ejot uz cīņu,
Ieteikdams iziet man tikai ar zirgiem un kaujratos tikai
Vadīt drosmīgās trojiešu rindas uz sīvajām kaujām.
Nepaklausīju tomēr, — bet derīgāk bija to darīt, —
Žēlodams zirgus; es baidījos toreiz, ka barības trūktu
Apsēstās pilsētas mūros; tie raduši ganībās labās.
Tā nu šos atstāju mājā un kājām uz Īliju devos,
Paļāvies tikai uz stopu, kas tomēr man maz bija derīgs.
Raidīju spārnotās šautras es ahaju vadoņiem diviem —

Tīdeja dēlam un Atreja dēlam. Gan trāpīju abiem,
Asinis lēju, bet viņi vēl niknāki kļuva pret mani.
Redzu, tik nedienām ļaunām es šautras un izliekto stopu
Ņēmis no vadža tai dienā, kad, nākdams uz Īliju mīļo,
Vadīju trojiešu pulkus, lai palīgu Hektoram sniegtu.
Bet, ja vēl atpakaļ nākšu un redzēšu skaidri ar acīm
Dzimteni savu un sievu, un diženo augstjumta namu,
Lai tad kāds naidnieks pēc tam man nocirstu galvu no pleciem,
Ja tad šo izliekto stopu es nemestu ugunī gaišā,
Gabalu gabalos lauzis, jo veltīgi ņēmis to līdzi.»
Trojiešu vadonis Ainejs, tam atbildot, sacīja pretī:
«Pandar, tu nerunā tā! Šeit pārmaiņas nenotiks ātrāk,
Iekām mēs abi pret viņu ar kaujratos iejūgtiem zirgiem
Nebūsim metušies cīņā, to pārbaudot ieročiem rokā.
Steidzies, kāp kaujratos šajos pie manis, tu redzēsi tūdaļ,
Kādi ir trojiešu zirgi, cik vingri, cik ātri pa lauku
Traucas uz dažādām pusēm, gan uzbrūkot strauji, gan bēgot.
Mūs tie uz pilsētu aizvedīs sveikus, ja slavu vēl reizi
Kronids būs nolēmis dāvāt Diómēdam, Tīdeja dēlam.
Tātad ņem pātagu rokā, tver mudīgi mirdzošos grožus!
Tūdaļ es kaujratos kāpšu, lai cīņā pret naidnieku dotos.
Bet, ja tu trauksies pret viņu, es valdīšu ātrkāju zirgus.»
Cildais Likāona dēls, tam atbildot, savukārt teica:
«Ainej, pats turēsi grožus, pats vadīsi ātrkāju zirgus,
Drīzāk ar vadoni drošu tie aizvedīs kaujratus liektos,
Ja šeit mums vajadzēs bēgt pa lauku no Tīdeja dēla.
Bet, ja tie nedzirdēs zināmo balsi, tie varētu pēkšņi
Noklīst aiz bailēm no ceļa un atteikties atpakaļ doties.
Cildenā Tīdeja dēls tad gāzīsies virsū ar spēku,
Abiem mums dzīvību laupīs un aizvedīs viennaga zirgus.
Tāpēc tver grožus pats rokā, pats zirgus un kaujratus vadi!
Sastapšu viņu ar šķēpu, ja uzbruks ar ieročiem rokā!»
Teica tā viņi viens otram un iekāpa kaujratos raibos;
Strauji tie virzīja ātrkāju zirgus pret Tīdeja dēlu.
Abus tos redzēja Stenels, Kapáneja diženais pēcnieks;
Paverot Tīdeidam skatu, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Diomēd, Tīdeja dēls, par visiem vistīkamais sirdij!
Divus jo varenus vīrus es vēroju nākam pret tevi.
Abiem tiem spēka daudz krūtīs. Lūk, pirmais ir slavenais Pandars,
Manīgs ar stopu; šis lielās, ka esot Likāona pēcnieks;
Tas tur ir vadonis Ainejs, kas lielās, ka cildenais Anhīss
Esot šā slavenais tēvs, bet Kiprida bijusi māte.
Celies, kāp kaujratos manos un netrako tagad tik nikni
Tuvu pie pirmajām rindām, lai nezūd tev dzīvība mīļā!»
Pavēris īgušu skatu, tam sacīja Diomēds drošais:
«Neieteic bēgšanu man! Tev nevaru klausīt patlaban.
Tīdeja dzimtā neviens nav vairījies doties uz cīņu,
Slēpies vai baiļojies velti; man krūtīs ir spēka papilnam.

Kauns man pat kaujratos kāpt; es vēlētos labāk bez zirga
Doties uz cīņu preť abiem, jo Atēna baiļoties neļauj.
Abus šos vīrus no mums vairs nenesīs ātrkāju zirgi
Atpakaļ Īlijas mūros, un diezin vai viens no tiem glābsies.
Tagad ko gribu tev teikt, to cieši sev paturi prātā:
Ja jau man Atēna gudrā ir lēmusi dāvināt slavu —
Laupīt tiem dzīvību abiem, tad tūdaļ šos ātrkāju zirgus
Apturi šeit un grožus vij apkārt ap sēdekļa malu.
Dodies ar sparu uz priekšu un domā par Aineja zirgiem,
Atved no trojiešiem viņus pie ahajiem kājbruņās spožās!
Cēlušies viņi no sugas, ko Trojam reiz Zibeņu metējs
Deva par izpirkummaksu, kad Ganimēds bija tam laupīts;
Labākie zirgi tie bija, kas dzīvo zem saules un ausmas.
Dažus no minētās sugas bij nozadzis tautvedis Anhīss,
Nezinot Lāomedóntam, un pievedis labākās ķēves.
Kumeļi seši no viņām drīz piedzima Anhīsa kūtīs;
Četrus viņš atstāja sev un vēlēja barot pie siles,
Ainejam atdeva divus, kurš šaušalas cīņiņos nesa.
Ja nu mēs notvertu šos, sev iegūtu milzīgu slavu.»
Diomēds tobrīd un Stenels tā draudzīgi sarunu beidza.
Dzīdami ātrkāju zirgus, ar steigu šie traucās uz priekšu.
Cildais Likāona dēls tā sacīja Tīdeidam pirmais:
«Slavenā Tīdeja dēls, ai varoni drošo un brašo!
Neesmu nogāzis tevi ar stopu un rūgteno šautru,
Tagad es pamēģināšu tvert tevi ar metamo šķēpu.»
Teicis tā, atvēza roku un izmeta garkāta šķēpu,
Trāpīja vairogā Tīdeja dēlu, un varainā smaile
Izurbās vairogam cauri un ietriecās varoņa bruņās.
Cildais Likāona dēls nu skaļi tā uzgavilēja:
«Cirkšņos tu ievainots esi jo dziļi! Man liekas, patlaban
Ilgi vairs nespēsi ciest; tu slavu man dāvāji lielu.»
Drosmīgais Tīdeja dēls bez bailēm tā Pandaram teica:
«Kļūdījies esi! Šķēps netvēra mani, bet tomēr, man liekas,
Agrāk jums nerimties cīņā, līdz kamēr kāds, saļimdams zemē,
Areju neuzvaramo nav dzirdījis asinīm savām.»
Teica un meta ar sparu, bet Atēna virzīja šķēpu
Degunā tieši pie acs; tas ieurbās baltajos zobos;
Pāršķēla spēcīgais varš šā varoņa mēli pie saknes,
Iznāca beidzot tā mirdzošā smaile zem pazodes ārā.
Pandars no kaujratiem gāzās, un žvadzēja bruņas ap viņu,
Lāsmainas, mirdzošas spoži, bet trūkdamies metās uz sāniem
Ātrkāju zirgi, un dzīvības spēks tur atstāja viņu.
Ainejs nu metās ar vareno šķēpu un vairogu rokā,
Sajuzdams bažas, ka ahaju dēli tam neaizvelk līķi;
Ticēdams spēkam, kā lauva ap kritušo sāka viņš soļot;
Pacēlis šķēpu pret viņu un vairogu noapaļoto,
Draudēja katram ar nāvi, kas gribētu iznākt tam pretī,
Kliegdams drausmīgā balsī; tad Diomēds satvēra pēkšņi

Akmeni, sevišķi smagu, ko nespētu pacelt pat divi
Mūsdienu mirstīgi vīri, bet viens viņš to pacēla viegli,
Ainejam trāpīdams tieši tai vietā, kur krustos
Gūžas kauls vaļīgi grozās; par gūžas bedri to dēvē.
Bedri šo satrieca sitiens un pārrāva dzīslas šai vietā:
Šķautnainais akmens tam nobrāza ādu, bet varonis Ainejs
Saļima pīšļos uz ceļiem, pret zemi ar stiprajām rokām
Balstīdams sevi, un drausmīgā tumsa tam aizvēra acis.
Trojiešu vadonis Ainejs pēc mirkļa šeit dabūtu galu,
Nebūtu Kiprida, Kronida meita, to ieraudzījusi —
Anhīsam, ganot pie Īdkalna govis, tā dzemdēja viņu.
Liliju rokas jo maigi ap Aineju apvija viņa,
Vērīgi aizsedzot to ar pepla spožajām krokām —
Drošāko sargu pret šautrām, lai danaji ātrajiem zirgiem,
Asmeni ieurbjot krūtīs, tam nelaupa dzīvību mīļo.
Dieve tā mīļoto dēlu šeit aizrāva projām no cīņas.
Stenels, Kapáneja dēls, vēl nebija aizmirsis tobrīd
Pavēli to, ko Diomēds devis, jo drosmīgais cīņā.
Savus viennaga zirgus viņš tūdaļ aizveda projām
Tālu no burzmas un apvija grožus ap sēdekļa malu.
Ātri viņš metās uz priekšu pie Aineja skaistkrēpju zirgiem,
Dzina no trojiešiem projām pie ahajiem kājbruņās spožās,
Dodams Dēipilam, mīļajam draugam, tos abus, — no biedriem
Cienīja viņu visvairāk, jo vienādās domās bij abi, —
Aizvest pie dobajiem kuģiem. To veicis, pats varonis Stenels
Iekāpa kaujratos savos un, satvēris mirdzošos grožus,
Tūdaļ sekoja Tīdeja dēlam ar stiprnagu zirgiem.
Iekarsis Tīdeids pret Kipridu metās ar briesmīgo šķēpu,
Zinādams labi, ka dievietei šai ir visai maz spēka;
Nebija viņa no tām, kas vadīja vīrus uz cīņām,
Nebija Atēnas varas, ne grāvējas Enio spēka.
Panācis dievi pēc brīža, to dzina pa ciešajām rindām.
Varenā Tīdeja dēls tad atvēza pacelto šķēpu,
Mezdamies pēkšņi uz priekšu ar asmeni aso, tās roku
Virspusē vieglītēm skāra, un šķēpa gals iestrēdza ādā,
Caururbdams dievišķo tērpu, — to haritas izauda viņai, —
Tuvu pie plaukstas; no miesas nu tecēja mūžīgo asins —
Sula tā bija jo skaidra, kas ritēja laimīgos dievos.
[Maizes tie neēd nekad un nebauda dzirkstošo vīnu;
Tāpēc tiem asiņu nav un viņus par mūžīgiem dēvē.]
Iekliedzās dieve jo skaļi un izlaida dēlu no rokām;
Tobrīd Foibs Apollons pacēla viņu un glāba no nāves,
Ietina miglā, lai kāds šeit no ātrzirgu danajiem pēkšņi
Krūtīs tam neietriec šķēpu un nelaupa dzīvību viņam.
Diomēds, drosmīgais cīņā, jo skaļi tā Kipridai sauca:
«Projām, ai Kronida meita, no kara un drausmīgās cīņas!
Vai tev jau nepietiek tā, ka paved tu sievietes vājās?
Ja tev vēl drosme būs iejaukties cīņā, tu turpmāk, man liekas,

Bīsies no kara pat tad, ja dzirdēsi tikai tā vārdu.»
Teica tā viņš, un, ciezdama sāpes, tā atstāja cīņu.
Piesteidzās Īrida veiklā un Kipridu smeldzīgās sāpēs
Aizveda ātri no cīņas, un tumša jau kļuva tās roka.
Areju, trauksmaino dievu, tā atrada tūdaļ sev priekšā
Sēžam pa kreisi, bet zirgi un šķēps bija apslēpti miglā.
Mīļajam brālim pie kājām tā piepeši nokrita ceļos,
Sirsnīgi lūgdama dot ar pierlentēm greznotos zirgus:
«Brāli mans mīļais, dod zirgus man savus un pažēlo mani!
Gribu uz Olimpu doties, kur mitekļi mūžīgiem dieviem.
Sāp man tik ļoti šī brūce, ko nobrāza cilvēks ar šķēpu,
Tīdeja dēls, kas varētu tagad pret Zevu iet cīņā.»
Teica, un Arejs tai deva ar zeltainām pierlentēm zirgus.
Iekāpa kaujratos viņa un aizbrauca skumušu sirdi.
Īrida nostājās blakus un saņēma pavadas rokās,
Cirta ar pātagu zirgiem, lai ietu; tie tecēja labprāt.
Drīz vien tie Olimpā bija, kur mitekļi mūžīgiem dieviem;
Īrida ātrajām kājām šeit atstāja Areja zirgus,
Atjūdza viņus no ratiem un pameta dievišķu sēku.
Kiprida, dieviete cēlā, pie Diones, mīļotās mātes,
Nokrita ceļos pēc mirkļa; tad Dione apkampa meitu,
Glaudīja viņu ar roku un, valodu sākdama, bilda:
«Kurš tad no debesu dieviem, ai Kiprida, apvaino tevi,
Mīļotā meita, bez apdoma gluži kā ļaundari kādu?»
Kiprida smaidīgu seju pēc brīža tā Dionei bilda:
«Lepnīgais Diomēds, Tīdeja dēls, man sadūra roku,
Tāpēc ka gribēju aizraut no kaujas pie Īlijas mūriem
Aineju, mīļoto dēlu, kas tīkams man vairāk par visiem.
Nav tur vairs vienīgi cīņa starp trojiem un ahaju dēliem,
Ahaju dēli patlaban ir sākuši cīņu pret dieviem.»
Dione, dieviete cēlā, tai atbildot, savukārt teica:
«Pacieties, mīļotā meita, un panes, kaut sirds tev ir skumja!
Vairākas reizes mēs, Olimpa dievi, jau cietuši esam
Mirstīgo cilvēku dēļ, cits nodarot citam daudz posta.
Smagi ir cietis pats Arejs, kad viņu Alóeja dēli,
Efialts brašais un Ots, reiz ieslēdza cietajās važās;
Trīspadsmit mēnešus ilgi viņš tumšajā cietumā smaka.
Asiņu kārīgais Arejs patiesi šeit dabūtu galu,
Nebūtu košmate Ēeribója, šiem pamāte abiem,
Hermejam devusi ziņu; šis paslepu Areju glāba,
Gluži jau vārgu un vāju, jo važas to briesmīgi žņaudza.
Arī ir cietusi Hēra tai dienā, kad trijšķautņu šautru
Drosmīgais Amfitriónids tai ietrieca labajā krūtī
Tieši pie pupa, un drausmīgas sāpes tad pārņēma viņu.
Taču pats varenais Aīds ir cietis no steidzīgās šautras
Toreiz, kad arī šis vīrs, visvarenā Zeva dēls Hērakls,
Sašāva pazemē viņu pie vārtiem, daudz ciešanu nesdams.
Tūdaļ viņš devās pie Zeva uz plašā Olimpa mītnēm,

Skumušu sirdi un ciešanu sagrauzts, jo Hērakla šautra
Iestrēdza platajos plecos un šausmīgi mocīja viņu.
Paions tad, uzlicis zāles, kas remdēja smeldzīgās sāpes,
Aīdu izdziedināja — viņš nebija piedzimis mirstīgs.
Neģēlis, briesmonis tas, kas, nedarbu nekautrēdamies,
Ievaino mūžīgos Olimpa dievus ar skaudrajām šautrām.
Spulgace Atēna tā, kas kūdīja viņu pret tevi.
Nelga! Vēl nesaprot Tīdeja dēls, ka pastāvēt nevar
Ilgi tāds mirstīgais vīrs, kas cīnīties gājis ar dieviem;
Bērni, tam sēzdamies klēpī, vairs nedēvēs viņu par tēti,
Pārnākot mājā no kara un briesmīgā Areja darba.
Tomēr lai Diomēds sargās, kaut drošsirdīgs vienmēr tas bijis,
Cīņu ar mūžīgiem sākt, kas stiprāki daudzkārt par tevi.
Aigialéja tai dienā, jo prātīgā Adrasta meita,
Kliegdama celsies no miega un modinās mājniekus mīļos,
Raudot par mīlamo vīru, visdrošāko ahaju vidū, —
Cildenā Aigialéja, Diómēda — zirgvalža sieva.»
Teica un slaucīja dievišķās asinis abējām rokām.
Vesela kļuva tās roka, un smeldzīgās sāpes drīz rima.
Redzēja Pallada Atēna to un valdniece Hēra;
Abas ar dzēlīgiem vārdiem nu vērsās pret Kronidu Zevu.
Spulgace Atēna tobrīd tā, sarunu sākdama, bilda:
«Nedusmo, Zev, manu tēv, par to, ko teikšu patlaban:
Droši vien Kiprida kādu no daiļajām ahaju sievām
Piespieda doties uz Troju, kas tagad tai kļuvusi mīļa.
Laikam tā, noglaudot mīļi šo ahaju skaisttērpto sievu,
Sadūra nejauši roku sev maigo ar mirdzošo sprādzi.»
Teica, bet dievu un cilvēku tēvs tai smaidīja pretī,
Pasauca tūdaļ pie sevis un brīnišķai Kipridai teica:
«Kiprida, mīļotā meita, tev spēka nav cīņām un karam!
Labāk tu gādā joprojām par laulībām, tīkamām sirdij.
Karš lai ir Areja straujā un spulgaces Atēnas ziņā!»
Paverot skatu viens otram, tā runāja mūžīgie dievi.
Diomēds, drosmīgais cīņā, vēl tobrīd pret Aineju devās,
Zinādams labi, ka Apollons pats šo varoni sarga.
Nejuzdams baiļu pret vareno dievu, viņš tīkoja allaž
Aineju nogāzt gar zemi un atņemt tam slavenās bruņas.
Trīsreiz tas metās uz priekšu, lai Aineju gāztu gar zemi.
Trīsreiz jau Apollons viņam šeit atsita vairogu spožo;
Bet, kad vēl ceturto reizi tas uzbruka viņam kā dēmons,
Sauca tad Apollons, tālmetis Foibs, tā draudīgā balsī:
«Pārdomā, Tīdeja dēls! Sper atpakaļ soli! Ar dieviem
Nedomā nostāties blakus! Nav līdzīgi liktenī savā
Mūžīgie dievi ar mirstīgiem vīriem, kas staigā pa zemi.»
Teica Foibs Apollons tā, un atkāpās Tīdeids par soli,
Gribēdams glābties no briesmām, no Foiba Apóllona dusmām.
Apollons metās uz priekšu un Aineju rāva no burzmas,
Nolika svētnīcā savā, kas svētajā Pergamā celta.

Viņu Artémida, bultlaide straujā, un košmate Lēto
Dižajā svētnīcā kopa, tam spēku un krāšņumu dodot.
Sudraba stopnesis Foibs tad radīja brīnišķu tēlu,
Līdzīgu Ainejam skatā un līdzīgu ieroču tērpā.
Troji un dievišķie ahaju vīri ap brīnišķo tēlu
Sacirta sīvajā cīņā cits citam ap drosmīgām krūtīm
Apaļos vēršādu vairogus smagos un spārnotos vieglos.
Piepeši straujajam Arejam tobrīd Foibs Apollons teica:
«Arej, ai Arej, tu cilvēku kāvēj, ar asinīm klātais,
Cietokšņu grāvēj! Laiks iejaukties tev un aizraut šo vīru,
Tīdeja dēlu, kas cīņā var stāties patlaban pret Zevu.
Kipridai pirmai viņš nobrāza ādu ar šķēpu pie plaukstas.
Tūdaļ pēc tam tas metās pret mani ar šķēpu kā dēmons.»
Teica Foibs Apollons tā un nosēdās Pergamas kalnā.
Postīgais Arejs pēc tam drīz iejaucās trojiešu rindās.
Pieņēmis trāķiešu vadoņa — veiklā Akámanta skatu,
Priama dēliem, ko lolojis Kronids, viņš spēcīgi sauca:
«Kronida lolotie Priama dēli, jel sakait, — cik ilgi
Atļausit ahaju dēliem šeit slepkavot trojiešu tautu?
Vai tie vēl cīnīsies ilgi pret trojiešu stiprsienu vārtiem?
Notriekts ir pīšļos tas vīrs, ko cienījām visi tik ļoti
Itin kā Hektoru pašu, — tas cildenais Anhīsids Ainejs.
Steidzieties visi! Lai glābjam nu labāko draugu no nāves!»
Teica; tad drosme un spēks pēc mirkļa ik trojietī radās.
Sarpēdons, valodu sākdams, tā dievišķo Hektoru rāja:
«Hektor, kur palika spars, kas senāk tev iemita krūtīs?
Kādreiz tu teici, ka gluži viens pats bez kareivju rindām
Pilsētu nosargāt varot ar svaiņiem un drosmīgiem brāļiem.
Tagad ne vienu, ne otru no viņiem es nevaru redzēt.
Bailīgi slēpjas tie visi kā suņi, kad ierauga lauvu.
Tomēr mēs dodamies cīņā, kaut tikai tev palīgi esam.
Arī es pats, kas palīgs tavs esmu, no tālienes nāku;
Tālu ir Likijas zeme, kur Ksantupe burbuļo strauji.
Sievu tur atstāju mīļo un līdzi tai dēliņu mazo;
Daudz tur man palika mantas — tās trūkuma cietēji tīko.
Tomēr es likiešus saucu uz kauju un esmu pats gatavs
Doties šim naidniekam pretī, kaut arī man pašam nav mantas
Tādas, ko ahaju dēli var aiznest vai aizvest ar kuģiem.
Bikli patlaban tu stāvi un nesauc šurp pārējo rindas
Atturēt naidnieku droši un pasargāt trojiešu sievas.
Piesargies, nekrīti gūstā kā laupījums naidniekam niknam,
Gluži kā milzīgā tīklā, kas savilktos apkārt ap tevi.
Ziedošo pilsētu drīz tie sagāztu gruvekļu kaudzē.
Pašam tev rūpēties vajag par visu kā dienu, tā nakti,
Pašam tos vadoņus lūgt, ko esi no tālienes saucis,
Cīnīties nelokāmi, bet sargāties zākāt tos skarbi.»
Teica tā Sarpēdons viņam; šī valoda Hektoru dzēla.
Tūdaļ ar ieročiem rokā viņš lēca no kaujratiem zemē;

Vicinot metamos šķēpus, tas devās pie kareivju rindām,
Mudīja vīrus uz cīņu un iesāka drausmīgo kauju.
Trojieši apgriezās apkārt un stājās pret ahajiem droši.
Argieši saslēdzās cieši un gaidīja viņus bez bailēm.
Itin kā pelavas vējš nes projām no svētītā klona,
Vīri met labības graudus, bet Dēmētra gaišajiem matiem,
Saceļot vēju virs zemes, šķir graudus no pelavām vieglām;
Apkārt tad zeme kļūst balta, — tā tobrīd ahaju dēli
Pelēki kļuva it visi, jo putekļu mākoni biezu
Sacēla zirgi ar kājām līdz varainām debesīm augšup,
Traucoties atkal uz cīņu; tos braucēji atpakaļ grieza.
Vīri pret naidniekiem pacēla rokas, bet drausmīgais Arejs
Ietina laukumu tumsā, lai, dodoties apkārt pa rindām,
Trojiešiem palīgu sniegtu; viņš pavēli izpildīt steidzās,
Kā tam bij Apollons licis, kam zelta zobens mirdz sānos, —
Trojiešos modināt drosmi, kad Palladu Atēnu redzēs
Atstājam ieleju plašo, — tā sargāja danaju vīrus.
Apollons tieši šai brīdī no Pergamas svētnīcas spožās
Aineju izveda ārā un tautganam iedvesa spēku.
Ainejs stājās starp biedriem; tie apsveica viņu ar prieku,
Redzot, ka varonis dzīvs, ka atnācis atkal bez vainas
Un vēl ar svaigākiem spēkiem; to necentās izjautāt draugi —
Neļāva steidzīgais darbs, ko Apollons ieteica viņam,
Cilvēku bojātājs Arejs un Erida, nemieru pilnā.
Odisejs, Ajanti abi un Diomēds, drosmīgais cīņā,
Mudīja danaju vīrus uz cīņu, un danajiem arī
Nebija baiļu šai brīdī no trojiem un saucieniem skaļiem.
Draudīgi stāvēja viņi kā mākoņi tumši, ko Kronids
Savilcis klusajā laikā virs augstajām galotnēm kalnos;
Brīdi tie mierīgi stāv, kad atdusas varenais Borejs
Kopā ar pārējām vētrām, kas savilktās mākoņu kaudzes
Aizrauj ar sparu uz priekšu un izkaisa debesu telpā, —
Gluži tā danaju vīri pret trojiešiem stājās bez bailēm.
Atreids pa nometni gāja un, ahajus mudīdams, teica:
«Draugi, jel esiet kā vīri! Lai drosmes jums netrūktu krūtīs!
Kaunēties vajag jums citam no cita, kad iesākas cīņa!
Tur, kur ir valdījis kauns, būs kritušu mazāk kā dzīvu.
Bēgošie negūst ne slavu, ne glābiņu, pārnākot mājās.»
Teica un izmeta šķēpu; tas nogāza priekšējo rindu
Vadoni Dēikoóntu, vislabāko Aineja draugu,
Pergasa dēlu; to gluži kā valdnieka Priama dēlus
Godāja trojieši tāpēc, ka cīnījās priekšējās rindās.
Viņu šeit trāpīja Atreja dēls pa vairoga vidu;
Nespēja atturēt šķēpu tā vairogs; varš izurbās cauri,
Pārsitot vēršādas jostu un iestrēdzot vēderā viņam.
Varonis nogāzās zemē, un žvadzēja bruņas ap viņu.
Divus drosmīgus vīrus no danajiem nogāza Ainejs,
Abus Diokla dēlus, tie Orsilohs bija un Krētons.

Abu šo varoņu tēvam bij mitekļis skaistceltā Fērē.
Bagāts pārlieku viņš bija, tā dzimums no Alfeja cēlies,
Upes straujas, kas viļņus veļ plaši caur piliešu laukiem.
Orsilohs bija šā dēls — daudz varoņu klausīja viņam;
Orsilohs šis bij Diokla tēvs, jo raženais garā.
Dzemdēja Dioklam pilī tā sieva dvīnīšu pāri —
Krētons un Orsilohs tie, jo manīgi cīņā ikkatrā.
Abi, kad izauga lieli, uz skaistzirgu Īliju tūdaļ
Devās ar melnajiem kuģiem, lai iekļautos argiešu rindās.
Slavu tie gribēja gūt tur dižajiem Atreja dēliem,
Taču gan nolemtā likteņa gals tos pārsteidza pēkšņi.
Abi tie bija kā lauvēni divi, kas augstajos kalnos
Auguši biezokņos dziļos, kur lauvene kopusi viņus;
Ilgi tie plosa pa mežiem gan vēršus, gan barotas aitas,
Izposta mitekļus ganiem un kūtis, līdz beidzot drīz paši
Mednieku lamatās krīt un saļimst zem varkaltās smailes, —
Gluži tā varoņi abi zem Aineja smagajām rokām
Saļima zemē ar troksni kā slaidenās egles no kalna.
Menelājs, Arejam mīļais, šeit žēloja kritušos abus.
Ietērpies mirdzošās bruņās un vicinot metamo šķēpu,
Gāja caur priekšējām rindām; pats Arejs tam iedvesa drosmi,
Gribot, lai Aineja rokās šis ahaju varonis kristu.
Antilohs, drosmīgā Nestora dēls, kad redzēja viņu,
Nāca pie priekšējām rindām; tas bijās par vadoni savu,
Ka viņš šeit neļimst zem šķēpa un velti nav pūliņi sūrie.
Abi jau pacēla rokas un izstiepa asmeņus asos.
Nostājās pretī viens otram un bija jau gatavi cīņai.
Antilohs piegāja tuvu pie tautgana Atreja dēla.
Cīniņu nesāka Ainejs, kaut karotājs drosmīgs tas bija,
Tāpēc ka divi patlaban tam nostājās pretī uz cīņu.
Tūdaļ tie aizvilka līķus līdz ahaju teltīm pie kuģiem,
Draugiem ielika rokās šos abus nelaimes sistos,
Paši tad atpakaļ devās un cīnījās priekšējās rindās.
Pilaimens krita to rokās, kaut līdzīgs bij Arejam spēkā;
Vairogu nesējus brašus tas veda no Paflagonijas.
Slavenais šķēpmetis Menelājs Atreids tam, piegājis tuvu,
Pāršķēla atslēgas kaulu ar šķēpu, kad stāvēja laukā.
Antilohs Mīdonu gāza, Piláimena kaujratu kalpu,
Drošo Atimnija dēlu, kad pagrieza viennaga zirgus,
Triekdams pa elkoni viņam ar šķēpu, un mirdzošie groži,
Greznoti ziloņa kauliem, tam izšļuka zemē no rokām.
Antilohs metās tam virsū, ar zobenu cirzdams pa vaigu.
Pilaimens iegārdzās skaļi un gāzās no kaujratiem spožiem,
Tūdaļ iegrimdams smiltīs ar galvu un platajiem pleciem.
Brīdi tā palika viņš, — jo dziļi bij iestidzis smiltīs, —
Kamēr uz putekļiem zemē to nogrūda kaujratu zirgi;
Antilohs dzina ar pātagu viņus pie ahaju kuģiem.
Drīz vien tos redzēja Hektors caur rindām; viņš metās tiem pretī,

Sparīgi kliegdams, un trojiešu vīri tam sekoja pakaļ.
Cīņā tos vadīja Arejs un cienītā Enio arī,
Drosmīgo cīniņu Troksni sev vezdama līdzi aiz rokas.
Kratīja varenais Arejs te milzīgu metamo šķēpu,
Hektoram iedams gan priekšā, gan vērīgi sekodams viņam.
Diomēds, drosmīgais cīņā, to redzēdams, satrūkās ļoti.
Itin kā ceļinieks svārstīgs, kas ilgāk pa klajumu gājis,
Piepeši stājas pie upes, kas šņākdama iegāžas jūrā;
Redzot to bangās un putās, tas atpakaļ raujas ar steigu, —
Gluži tā atrāvās Tīdeids un ahaju vīriem tā teica:
«Draugi, mums brīnums ir visiem par dievišķo Priama dēlu!
Šķēpmetis varens tas kļuvis un karotājs drosmīgu sirdi.
Tuvu tam vienmēr kāds dievs, kas atvaira nāvi no viņa;
Tagad pie viņa ir Arejs, kas pieņēmis mirstīgā skatu.
Tāpēc ik reizi, kad pagriežat seju uz trojiešu pusi,
Atkāpties vajag un nedrīkstat jūs ar dieviem sākt cīņu.»
Teica tā viņš, bet troji joprojām tiem pienāca tuvāk.
Hektors tad Menestu gāza un blakus Anhíalu brašo —
Abi jo manīgi bija un cīnījās kaujratos vienos.
Ajants, Telámonids dižais, par kritušiem noskuma ļoti.
Pienācis tuvāk, viņš stājās un izmeta mirdzošo šķēpu.
Amfiju, Selaga dēlu, kas dzīvoja Paisā, tas gāza.
Mantas un lauku tam bija papilnam; bet Moira šurp viņu
Vilka, lai Priamam palīgā nāktu un Priama dēliem.
Dižais Telámonids Ajants to trāpīja tieši pa jostu;
Ieurbās varenais šķēps pie cirkšņiem vēdera malā.
Zemē tas gāzās ar troksni; tad piesteidzās diženais Ajants,
Gribēdams novilkt tam bruņas, kaut raidīja troji pret viņu
Asus un mirdzošus šķēpus, — un daudzi tā vairogā krita.
Piegājis kritušam tuvu un uzminis kāju uz līķa,
Izvilka varkalto šķēpu; bet pārējos ieročus spožos
Nespēja novilkt no pleciem, jo šautras to māca pārlieku.
Satrūkās Tīdeids, ka drosmīgie troji to varētu ielenkt;
Daudz šeit to bija, un droši tie uzbruka atvēztiem šķēpiem.
Kaut gan viņš bija tik dižens un varens, kaut bija jo slavens,
Tomēr šie atspieda viņu; tas atkāpās, atsists ar spēku.
Tā, lūk, šai sīvajā kaujā tie strādāja Areja darbu.
Veda pret Hērakla dēlu, Tlēpólemu brašo un dižo,
Tobrīd liktenis bargais Sarpēdonu, līdzīgo dievam.
Bet, kad, viens uzbrūkot otram, jau tuvu tie nostājās pretī —
Mākoņu krājēja dēls un arī tā raženais mazdēls —
Tlēpolems, valodu sākdams, tā sacīja pirmais šos vārdus:
«Sarpēdon, likiešu valdniek, teic, — kāpēc gan vajag patlaban
Doties tik bīstamās cīņās, ja sveši tev bijuši kari?
Melo, kas saka, tu cēlies no aigidas nesēja Zeva!
Mazs jau patiesi tu esi, lai līdzināt varētu tevi
Vīriem, kas cēlušies agrāk no Zeva, jau senatnē sirmā.
Tomēr ko citu teic ļaudis par varenā Hērakla spēku,

Citāds ir bijis mans tēvs, it nelokāms gluži kā lauva.
Kādreiz viņš nāca, lai gūtu sev zirgus no Lāomedónta;
Kuģu tam bija tik seši un kareivju niecīga sauja,
Tomēr viņš sagrāva Troju, bez cilvēkiem palika ielas.
Krūtīs tev drosmes par maz, uz postu šeit atvedis tautu.
Trojiešiem neredzēt tevī, man liekas, sev palīgu krietnu.
Kaut tu no Likijas nācis un kaut tu daudz stiprāks par mani,
Tūdaļ, šeit saļimis pīšļos, tu iesi caur Aīda vārtiem.»
Sarpēdons, likiešu valdnieks, tam atbildot, sacīja pretī:
«Tieši tā, Tlēpolem, Hērakls reiz sagrāva Īliju svēto,
Valdnieku Lāomedóntu par muļķību sodīdams bargi.
Viņam, kas darījis labu, šis, izteikdams rūgtākos zaimus,
Nedeva ātrkāju zirgus, kaut to dēļ no tālienes nāca.
Tiešām tev saku, tu dabūsi galu, un pazemes tumsā
Šodien vēl gāzīšu tevi; šeit, ļimis zem metamā šķēpa,
Slavu man dāvāsi lielu, bet skaistzirgu Aīdam garu.»
Teica tā Sarpēdons viņam; tad pacēla oškoka šķēpu
Tlēpolems tūdaļ, un vienlaikus pēkšņi tiem abiem no rokām
Aizlaidās varenie šķēpi, bet Sarpēdons trāpīja viņam
Tieši pa kaklu; tā šķēpa gals izgāja pretējā pusē;
Pazemes tumsa pēc mirkļa šim varonim aizvēra acis.
Tlēpolems arī šai mirklī Sarpēdonam vareno šķēpu
Ietrieca kreisajā gūžā, un smaile tai izgāja cauri,
Neskarot varoņa kaulu; tēvs izglāba viņu no nāves.
Tūdaļ Sarpēdonu, līdzīgo dievam, tā labākie draugi
Aiznesa projām no burzmas; šķēps radīja smeldzīgas sāpes,
Vilkdamies līdzi pa zemi; un nenāca prātā nevienam
Izvilkt no varoņa gūžas tam oškoka kātu, lai brīvi
Varētu pacelties ratos; tik drudžaini rīkojās visi.
Arī Tlēpólemu drīzi vien ahaji kājbruņās spožās
Aiznesa projām no burzmas; bet Odisejs, līdzīgais dievam,
Drošprātis, redzēja to; sirds arī tam iedegās krūtīs.
Domās un prātā patlaban viņš vērtēja lēmumus divus:
Vai tam vēl virzīties tālāk pret varenā Zevtēva dēlu
Jeb vai pret likiešiem mesties un daudziem tur dzīvību laupīt.
Taču gan liktenis nebija lēmis, lai Odisejs drošais
Nogāztu diženo Kronida dēlu ar varkalto smaili;
Tāpēc pret likiešu vīriem tā īgnumu Atēna vērsa.
Tūdaļ viņš Koiranu gāza, Alástoru, Hromiju brašo,
Alkandru, Haliju dižo, Noēmonu, Pritanu arī.
Dievišķais Odisejs būtu vēl daudzus no likiešiem gāzis,
Nebūtu mirdzošais Hektors to piepeši redzējis laukā.
Tērpies mirdzošās bruņās, viņš devās uz priekšējām rindām,
Iedvesdams danajiem bailes. Tam pienākot, sajuta prieku
Sarpēdons, Kronida dēls, un sacīja skumušā balsī:
«Neatstāj, Priamid, mani par upuri danaju dēliem
Laukā! Jel palīdzi man! Kad jūsējā pilsētā būšu,
Lai tad ar dzīvība atstāj tur mani, ja nebūtu tomēr

Atgriezties mājās man ļauts uz mīļoto dzimtenes zemi
Ielīksmot kādreiz vēl mīļoto sievu un dēliņu mazo.»
Teica tā viņš, un mirdzošais Hektors tam nebilda pretī,
Rāvās ar sparu uz priekšu; sirds kaislīgi tīkoja viņam
Atvairīt argiešu barus un daudziem vēl dzīvību laupīt.
Tūdaļ Sarpēdonu, līdzīgo dievam, tā labākie draugi
Rūpīgi nolika ēnā zem Zevtēva ozola krāšņā;
Oškoka šķēpu no gūžas tam vērīgi izvilka ārā
Pelagonts, varonis drošais, ko Sarpēdons mīlēja ļoti.
Dvēsele atstāja viņu, un pārklāja tumsa tā acis.
Tomēr no jauna viņš atvilka elpu, jo Boreja dvesma
Pūzdama atdzīvināja tā krūtīs dzīvības elpu.
Tomēr no Areja vien un Hektora varkaltās bruņās
Tobrīd nebēga ahaju dēli pie melnajiem kuģiem,
Negāja arī uz cīņu, bet atkāpās soli pa solim,
Nojaušot to, ka trojiešu vidū patlaban ir Arejs.
Kurš no tiem pirmais, kurš pēdējais bija, kam laupīja bruņas
Hektors, Priama dēls, un līdzi tam varainais Arejs?
Teitrants, līdzīgais dievam, un kaujratu vadītājs Orests,
Aitolu šķēpmetis Trēhs un Oinomajs, kareivis brašais,
Slavenais Oinopids Helens un Oresbijs mirdzošu jostu;
Rūpīgi vairodams mantu, šis kareivis dzīvoja Hilē,
Tuvu pie Kēfisas ezera viļņiem; tam dzīvoja blakus
Pārējie boiotu vīri, jo droša un bagāta tauta.
Bet, kad to redzēja baltroce Hēra, ka ahaju dēli
Bariem ir gāzti gar zemi pie Īlijas sīvajā cīņā,
Tūdaļ tā spulgacei Atēnai teica šos spārnotos vārdus:
«Vai mums, ai neuzvaramā, ai Aigidas nesēja meita,
Velti mēs cerības kādreiz Menélājam devušas esam
Abas, ka, sagrāvis vareno Troju, viņš pārnāks uz māju,
Ja mēs uz priekšu vēl ļausim tā īgnajam Arejam trakot.
Drīzāk lai domājam pašas, kā atvairīt trauksmaino spēku.»
Teica tā viņa, un spulgace dieve tai klausīja tūdaļ.
Sajūdza, traukdamās strauji, tad pierlentēm rotātos zirgus
Krona visvarenā meita, viscienītā dieviete Hēra.
Abējpus kaujratiem Hēbe tad pielika apaļos ratus,
Varainus, astoņiem spieķiem, kas dzelzsaij virzījās apkārt.
Zelta bij riteņa loks un nedēdošs mūžam; tam pāri
Uzvilktas varkaltas šķienes, jo stingras un brīnišķas skatā.
Mirdzēja abējās pusēs ar sudrabu apkaltās rumbas.
Sēdeklis bija tais veidots no zelta un sudraba plenēm,
Divkāršas apmales priekšā ap sēdekli puslokā stiepās.
Sudraba dīsele sniedzās jo tālu uz priekšu; tai galā
Piesēja zeltainu jūgu jo krāšņu un jūdzamās siksnas
Mirdzošas meta ap to; tad baltroce Hēra pie jūga
Pieveda ātrkāju zirgus, jo cīņu un kara tā tvīka.
Tobrīd Atēna cēlās, visvarenā Kronida meita,
Olimpa pilī uz sliekšņa tā nometa vieglīno tērpu

Raibo, ko audusi pati ar veiklu un prasmīgu roku,
Zevtēva, mākoņu krājēja, bruņas sev lika visapkārt.
Ieročus tvēra, lai dotos uz asarām bagāto karu;
Dievišķos plecus pēc tam ar bārkstaino aigidu sedza,
Briesmīgo skatā; it visur tā briesmas un šaušalas rada.
Ķilda, drausmīgais Vajātājs, Spēks ir aigidā redzams,
Beidzot Gorgonas galva visnejaukā nezvēra skatā,
Riebīga, šaušalas redzēt, — tā Aigidas nesēja zīme.
Galvā tad uzlika viņa ar četrējām vaigsegu plāksnēm
Divnagu ķiveri spožu, simt pilsētu vīrus tā segtu.
Iekāpa mirdzošos kaujratos tūdaļ ar metamo šķēpu
Varenu, lielu un smagu, jo varoņu rindas ar tādu
Raženā Spēktēva meita mēdz pārmācīt īgušā prātā.
Mudīja Hēra ar pātagu zirgus, un paši no sevis
Nobrakšķot atvērās debesu vārti, ko sargāja horas, —
Olimps un debesis plašās tām uzticēts rūpīgi sargāt,
Mākoņus atvērt un aizvērt virs vareniem debesu vārtiem.
Pātagai klausīgos zirgus tām dzenot pa debesu ceļiem,
Atrada Kronidu viņas aiz pārējiem mūžīgiem dieviem
Daudzaizu Olimpa galā uz augstākās galotnes sēžam.
Cienītā baltroce Hēra, šeit atstājot ātrkāju zirgus,
Kronidam, augstajam dievam, tā jautāja, valodu sākot:
«Vai tad tu nedusmo, Zev, par drausmīgiem Areja darbiem?
Daudzus jo slavenus ahaju vīrus viņš pazudinājis
Akli, bez pamata gluži. Man sāpes žņaudz sirdi, bet tagad
Apollons, sudraba stopnieks, un Kiprida gavilē līksmi,
Bezprāti sakūdījuši, kas likumu neatzīst mūžam.
Saki, vai īgnums būs sirdī pret mani, ja Areju tagad
Aizdzīšu projām no cīņas, to spēcīgi triecot ar šķēpu?»
Paverot skatu pret Hēru, tā sacīja Mākoņu krājējs:
«Labi, sāc Atēnu kūdīt, kas cīniņos trofejas dāvā!
Smeldzīgu sāpju daudz vairāk par citiem tā sagādās viņam.»
Teica tā viņš, un baltroce Hēra tam klausīja tūdaļ,
Zirgiem ar pātagu cirta, un teciņus aizskrēja viņi
Vidū starp auglīgo zemi un zvaigžņaino debesu jumu.
Cik daudz redz debesu telpas no augstienes plašajā tālē
Mirstīgā cilvēka acs, kad raugāmies tumšajā jūrā,
Tik daudz uz reizi viens lēciens ir mūžīgo zviedzošiem zirgiem.
Bet, kad tie pienāca tuvu pie Trojas, pie dzidrajām upēm,
Vietā, kur Simoents viļņus ar Skamandru savieno kopā,
Dieviete, baltroce Hēra, tur zirgus apstādināja,
Izjūdzot viņus no ratiem un ietinot mākonī tumšā.
Upes dievs Simoents lika tās zirgiem ambrósijai uzdīgt.
Aizgāja dieves ar vieglīniem soļiem kā bailīgās dūjas,
Steigdamās cīņā, lai argiešu vīriem šeit palīgu sniegtu.
Bet, kad tās pienāca tur, kur drošākie ahaju vīri
Stāvēja citi pie citiem ap zirgvaldi Tīdeja dēlu,
Slēgušies rindās un līdzīgi lauvām, kas jēlu rij gaļu,

Jeb vai kā mežkuiļi niknie, ko pieveikt nav viegli ar spēku,
Dieviete, baltroce Hēra, tiem nostājās blakus un sauca,
Pieņemot Stentora balsi, jo spēcīgu, varenu, skaļu, —
Varonis kliedza tik stipri kā piecdesmit brašākie vīri:
«Argieši, nelieši, kauns! Jums vienīgi seja kā vīriem!
Tobrīd, kad dievišķais Ahillejs gāja uz cīņu bez bailēm,
Nenāca troji nekad no Dardanu vārtiem jums pretim,
Tāpēc ka baidījās viņi no varoņa spēcīgā šķēpa.
Tagad šie cīnās jau tālu no Trojas pie dobajiem kuģiem.»
Teicot šos vārdus, tā iedvesa spēku un drosmi ikkatram.
Atēna, spulgace dieve, nu nāca pie Tīdeja dēla;
Redzēja varoni viņa pie zirgiem un pajūga sava
Vēsinām brūci, ko Pandars ar šautru tam radīja plecā.
Tīdeidu mocīja sviedri zem platajām siksnām, uz kurām
Turējās apļveida vairogs; viņš gura, un stinga tam roka;
Paceldams vēršādas siksnu, tas slaucīja asinis tumšās.
Atspiežot plecu pret kaujratu jūgu, tā sacīja dieve:
«Tiešām maz līdzīgu dēlu sev radījis varenais Tīdejs!
Augumā varonis nebija liels, bet karotājs drosmīgs.
Toreiz vēl arī, kad neļāvu viņam pret naidnieku doties,
Trakot, cik patīkas sirdij, viņš nāca bez ahaju dēliem,
Sūtīts uz dižajām Tēbām pie drosmīgiem kadmiešu vīriem.
Padomu devu tam mierīgi dzīrot pie mielasta pilī,
Tomēr viņš, gluži kā agrāk, pilns drosmes un vīrišķa spēka,
Izsauca kadmiešu vīrus uz cīņu un uzvaru guva
[Viegli pār visiem, jo tobrīd es pati tam palīdze biju].
Tagad es blakus tev stāvu un rūpīgi sargu šeit tevi.
Draudzīgi skubinu tevi uz cīņu pret trojiešiem doties.
Vai nu tev gurdas ir rokas un kājas pēc Areja darbiem,
Jeb vai sāk bailes mākt tevi, kas gļēvumu rada; tu tiešām
Neesi Tīdeja dēls, ne drosmīgā Oineja pēcnieks.»
Drosmīgais Tīdeja dēls, tai atbildot, savukārt teica:
«Dieve, es pazīstu tevi! Tu Aigidas nesēja meita.
Neslēpšu tev es neko, bet taisnību runāšu labprāt.
Bailes šeit nenomāc mani, kas gļēvumu rada, ne slinkums;
Atceros tagad vēl pavēles tavas, ko agrāk man devi.
Taču tu aizliedzi cīnīties pati pret pārējiem dieviem,
Lai tas šeit būtu kas būdams. Ja Kiprida, Kronida meita,
Iejauktos cīņā, tad ievainot liki ar asmeni viņu,
Tāpēc jau arī es atkāpos tagad un pavēli devu
Pārējiem ahaju vīriem šeit pulcēties visiem pie manis.
Skaidri es Areju redzu, kas vada tur trojiešu rindas.»
Atēna, spulgace dieve, tā, varonim atbildot, teica:
«Diomēd, Tīdeja dēls, par visiem tu mīļāks man sirdī!
Nebīsties tāpēc ne Areja vairs, ne arī no cita
Mūžīgo vidū; lūk, tāda tev palīdze esmu ik brīdi.
Celies! Pret Areju pirmo ved cīniņā viennaga zirgus!
Tuvcīņā cērt! Lai nebaida tevi vairs trauksmainais Arejs,

Posta un šaušalu nesējs, īsts ļaundaris, untumu pilnais.
Nesen vēl Hērai un man tas sacīja, soloties svēti,
Cīņā pret trojiešiem doties un palīdzēt ahaju dēliem.
Tagad tas trojiešiem palīdz un piemirsis ahaju dēlus.»
Teikusi Stenelu novilka viņa no kaujratiem zemē,
Atpakaļ raujot aiz rokas; ar steigu viņš lēca no ratiem;
Kaujratos iekāpa pati pie dievišķā Tīdeja dēla,
Traukdamās ātri uz cīņu, un vaidēja ozola asis
Stipri zem nastas, jo varenu dievi un varoni veda.
Pallada Atēna pātagu tvēra un mirdzošos grožus,
Vadīja viennaga zirgus vispirms pret Areju tieši.
Nogāza Arejs patlaban gar zemi Perifantu dižo,
Aitolu kareivi brašo, Ohēsija slaveno dēlu.
Arejs, ar asinīm klātais, tam novilka bruņas, bet dieve
Aīda ķiverē slēpās, lai neredz to varenais Arejs.
Bet, kad jau cilvēku slepkava Arejs šeit redzēja nākam
Tīdeja dēlu, Perifantu dižo tur atstāja pīšļos
Guļam, kur ļima tas agrāk, kad izrāva elpu no krūtīm;
Taisni pret zirgvaldi Tīdeja dēlu viņš traucās ar sparu.
Un, kad tie, uzbrūkot strauji, jau pienāca tuvu viens otram,
Arejs izstiepa pirmais virs jūga un mirdzošiem grožiem
Šķēpu ar varkalto smaili, lai dzīvību laupītu vīram.
Atēna, spulgace dieve, to, piepeši tverot ar roku,
Vērsa no kaujratiem sānis, lai neskarot paietu garām.
Diomēds, drosmīgais cīņā, nu savukārt izgāja pretī,
Vicinot varkalto šķēpu; to Pallada Atēna tūdaļ
Virzīja Arejam cirkšņos, kur sedza tos metala plāksnes.
Tieši tur trieca viņš šķēpu, bet, pāršķēlis ādu tik maigo,
Atpakaļ izvilka to, un brēca tad varenais Arejs
Skaļi, cik varētu desmit vai deviņi tūkstoši vīru,
Labāko Areja kalpu, kad sākuši cīniņu sīvo.
Drebēja trojiešu vīri un ahaji tobrīd visapkārt,
Juzdami bailes; tā brēca šeit cīniņu alkstošais Arejs.
It kā no mākoņiem tumšiem mums piepeši diena kļūst drūma,
Tikko pēc spiedīgās tveices sāk viesulis gaudodams griezties,
Gluži tāds varainais Arejs Diómēdam Tīdeidam šķita,
Ejot ar mākoņiem tumšiem uz debesu mitekļiem plašiem.
Ātri viņš aizlaidās atkal uz augstajām Olimpa mītnēm,
Sēdās pie Kronida Zeva ar skumju un sagrauztu sirdi,
Dievišķās asinis rādot, kas tecēja viņam no brūces.
Gauzdamies žēli, viņš sacīja Zevam šos spārnotos vārdus:
«Zev, manu tēv, vai nerodas dusmas, šos nedarbus redzot?
Vienmēr mums, mūžīgiem dieviem, ir jācieš vislielākās mokas,
Tāpēc ka izceļas ķildas, kad mirstīgiem palīgu sniedzam.
Visi pret tevi mēs īgni; tev meita patiesi bez prāta,
Tikai par postu mums viņa, par nedarbiem tikai tā domā.
Pārējie dievi it visi, cik viņu ir Olimpa kalnā,
Klausa bez pretrunām tev un padodas lēmumiem taviem;

Taču viņu sodīt tu nevēlies vārdiem vai darbiem.
Pats tu to rīdi, pats radījis esi šo riebīgo meitu.
Tagad tā Tīdeja dēlu Diómēdu, varoni lepno,
Trakot šeit sarīdījusi pret mūžīgiem debesu dieviem.
Kipridai pirmai viņš nobrāza ādu ar šķēpu pie plaukstas.
Vēlāk tas gāzās ar spēku pret mani kā varenais dēmons.
Kājas tik veiklās vēl aiznesa mani; bet citādi ilgi
Briesmīgas mokas tur ciestu starp līķiem, kas samesti kaudzēs,
Jeb vai bez maņas tur gulētu, ļimis zem metamā šķēpa.»
Pavēris īgušu skatu, tā sacīja Mākoņu krājējs:
«Untumu pilnais, jel nekauc tik stipri, kad sēdies pie manis!
Riebīgāks esi par visiem, kas Olimpa mitekļos dzīvo.
Mūžam tev tīkamas ķildas, tev tīkami kari un kaujas.
Raksturā līdzīgs tu mātei, jo nelokāms, neciešams esi.
Tikai ar grūtībām viņu man izdodas savaldīt vārdiem.
Arī tās padoms, man liekas, tev tikai šīs ciešanas rada.
Ilgāk gan nevaru ļaut, lai mokas joprojām tu ciestu;
Cēlies tu esi no manis, un māte man dzemdēja tevi.
Bet, ja tev, nekauņam tādam, par tēvu cits mūžīgais būtu,
Sen jau tu pazemē smaktu vēl dziļāk par Ūrana dēliem.»
Teica tā viņš un Paionam tūdaļ to dziedināt lika.
Paions tad, uzlicis zāles, lai remdētu smeldzīgās sāpes,
Areju izdziedināja, jo nebij tas piedzimis mirstīgs.
Itin kā vīģkoka sula, kas sajaukta kopā ar pienu,
Savelkas piepeši bieza, ja maisītājs sakrata ātri, —
Trauksmaino Areju gluži tik pēkšņi viņš izdziedināja.
Hēbe to mazgāja tīru un uzģērba tīkamas drēbes.
Atguvis agrākos spēkus, tas sēdās ar prieku pie Zeva.
Tobrīd jau atgriezās mājās uz varenā Kronida mītni
Argiete baltroce Hēra un Atēna, aizstāve kaujās,
Areju slepkavotāju šai cīniņā apturējušas.

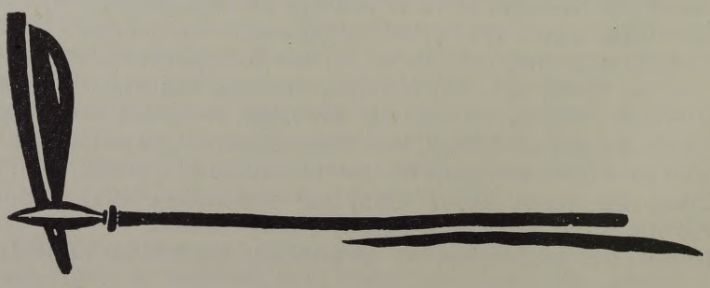

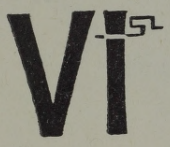

A N D R O M A H E

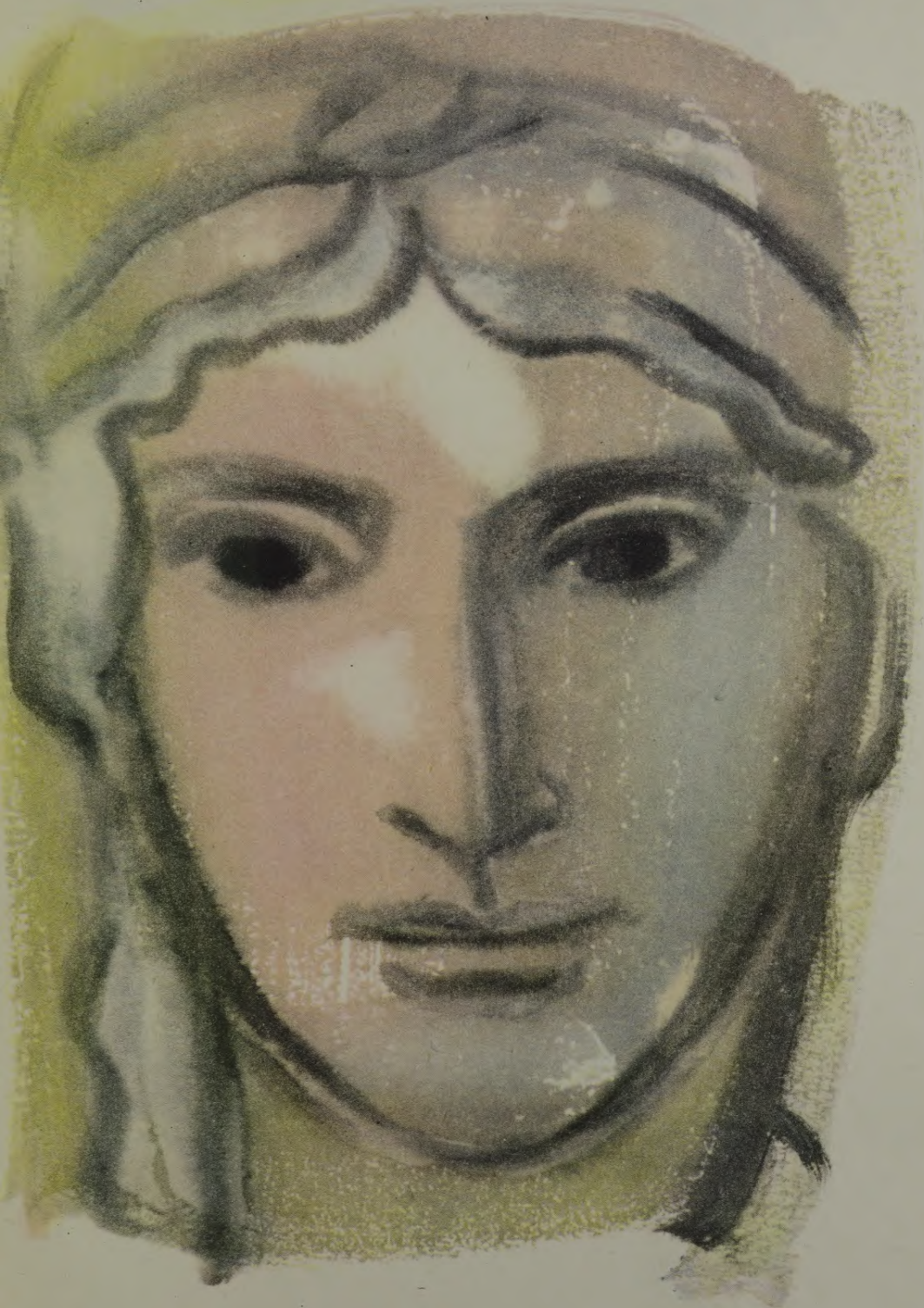

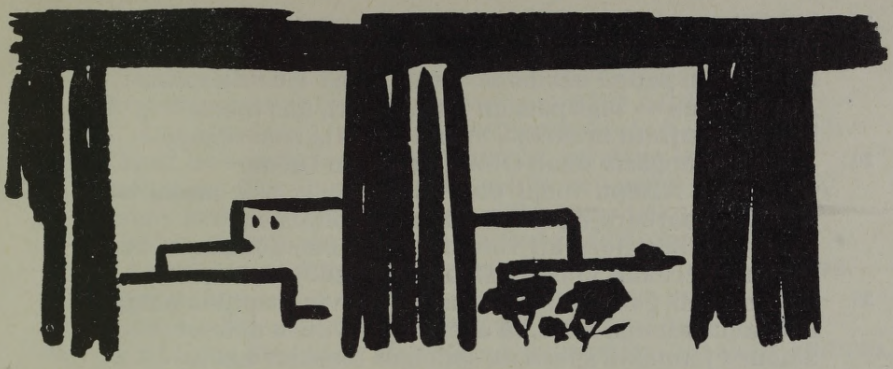

HEKTORS UN ANDROMAHE

Briesmīgo cīņu starp trojiem un ahajiem atstāja dievi.
Tomēr vēl šur un tur laukā jo bieži vien iedegās cīņa;
Varoņi varkaltos šķēpus ar niknumu meta cits citam
Tur, kur plūst Ksantupes straume un krāšņās Simóentas viļņi.
Pirmais Telámonids Ajants, visdrošākais ahaju atbalsts,
Salauza trojiešu rindas un atnesa savējiem prieku,
Nogāzdams vīru, kas trāķiešu vidū pats brašākais bija,
Izcilo Eisora dēlu Akámantu, augumā stalto.
Viņu tas trāpīja pirmais pa ķiveres zirgastru pušķi,
Pierē tam ietriecis šķēpu; Akámantam varkaltā smaile
Ieurbās kaulā jo dziļi, un tumsa tam aizvēra acis.
Diomēds, drosmīgais cīņā, pār Aksīlu uzvaru guva,
Vareno Teitranta dēlu, kas krāšņajā Arisbē mita,
Bagāts ar mantu viņš bija, un ļaudis to mīlēja ļoti;

Visus tas uzņēma laipni, jo dzīvoja tuvu pie ceļa.
Nāvi tomēr neviens no viņa nespēja vairīt,
Pēkšņi tam palīgā nākdams; zem varenā Tīdeida rokas
Abi tie ļima — viņš pats un Kalēsijs arī, kas tobrīd
Bija šā kaujratu braucējs, un abi tie gāja zem zemes.
Eirials, nogāzis zemē Oféltiju dižo un Drēsu,
Gāja pret Aisēpu tūdaļ un Pēdasu cīņā; reiz nimfa —
Najāda Abarbareja tos dzemdēja Būkoliónam;
Krietnais Būkolións bij valdniekam Lāomedontam
Ģimenē vecākais dēls, ko slepeni dzemdēja māte;
Būdams reiz ganos pie avīm, ar nimfu viņš saplūda mīlā;
Kļūdama laimīga māte, tā dzemdēja dvīnīšu dēlus.
Salauza jaunekļu sparu un spēcīgos locekļos kaulus
Eirials Mēkistēiads, tiem novilkdams bruņas no pleciem.
Polipoits, drosmīgais cīņā, Astíalu gāza gar zemi;
Notrieca Odisejs tobrīd bez tam vēl ar varkalto smaili
Perkotes Pīdītu veiklo, Teikrs — raženo Aretāónu.
Antilohs, Nestora dēls, vēl Ablēru notrieca zemē,
Satvēris mirdzošo šķēpu, bet Elatu pats Agamémnons:
Mierīgi dzīvoja Elats pie skaistviļņu Satnioéntas
Kalnainā Pēdasas zemē; bet Filaku nogāza bēgot
Lēits, un Eiripils ņēma Melántija mirdzošās bruņas.
Menelājs, drosmīgais cīņā, drīz Adrastu saņēma dzīvu;
Skrienot pa ieleju plašo, tam satrūkās ātrkāju zirgi,
Uzdrāzās virsū tamariskkrūmam un kaujratiem liektiem
Atlauza dīseles galu, tad traucās pa ziedošo leju
Tieši uz pilsētu pašu, kur pārējie izbailēs bēga.
Kūleņus mezdams uz priekšu, pie kaujratiem nogāzās Adrasts
Putekļos, tieši uz mutes; tam piepeši nostājās priekšā
Menelājs, Atreja dēls, tam draudot ar milzīgo šķēpu.
Apkampis varoņa ceļus, tā sacīja lūgdamies Adrasts:
«Dzīvību saudzē man, Atreid! Tu dabūsi maksu jo krietnu!
Kaudzēm ir dažādu mantu man bagāto vecāku mājā —
Daudz tur ir vara un zelta, dzelzs prasmīgi izkaldināta.
Labprāt tēvs dāvās tev visu, lai izpirktu mani no gūsta,
Dzirdēdams vēsti, ka esmu vēl dzīvs pie ahaju kuģiem.»
Teica tā viņš un krūtīs tam sirdi jau aizkustināja.
Gribēja Atreja dēls nu Adrastu kādam no biedriem
Atdot, lai aizved to tūdaļ pie kuģiem, bet tad Agamémnons
Devās ar steigu pie brāļa un pārmezdams teica šos vārdus:
«Menelāj gļēvais! Kam saudzēt patlaban šo trojiešu vīru?
Tiešām gan labums tev liels ir mājā no trojiešiem cēlies!
Lai jel it visi no viņiem šeit iznīktu piepešā nāvē,
Ļimstot zem mūsējo rokām! Pat arī vēl bērniņi mazie
Grūtnieces klēpī lai iznīktu visi! Lai galīgi iznīkst
Visi, kas Īlijas mūros, bez kapa un gluži bez pēdām!»
Teicis šos vārdus, viņš grozīja tūdaļ Menélāja prātu,
Aizrādot taisnīgi tam; šis varonis Adrastu tūdaļ

Atgrūda projām no sevis, bet viņam pēc tam Agamémnons
Ietrieca asmeni cirkšņos; tas pīšļos uz muguras krita.
Uzlicis kāju uz krūtīm, viņš izvilka oškoka šķēpu.
Argiešus mudīja Nestors un sacīja sparīgā balsī:
«Danaju varoņi, draugi jūs mīļie un Areja kalpi!
Tagad lai sargās ikviens pēc kritušo ieročiem sniegties,
Palikdams tālu aiz rindām, lai vairāk sev nestu uz kuģiem.
Labāk mums trojiešus gāzt, jo vēlāk jums laika būs gana
Ieročus atņemt pēc kaujas no kritušo nedzīvām miesām.»
Teicis šos vārdus, viņš vairoja sparu un drosmi ikkatrā.
Tobrīd jau trojieši atkal no ahajiem, Arejam mīļiem,
Atkāptos Īlijas mūros, jo bija tiem iedvestas bailes,
Ja tik vien Priamids Helens, no putnreģiem labākais zīlnieks,
Nebūtu Ainejam teicis un Hektoram, pienākdams tuvu:
«Vadoni Ainej un Hektor! Par Trojas un Likijas tautām
Rūpēties vajag nu jums, jo labākie Īlijas sargi
Esat it visur, kur vajag mums drosmes un padoma gudra.
Palieciet abi šai vietā un noturiet vīrus pie vārtiem,
Stājoties visur tiem pretī; tie citādi aizbēgs no cīņas,
Mezdamies skāvienos sievām, par apsmieklu naidniekiem kļūstot.
Tikko kā mūsējo rindām būs iedvesta vīrišķa drosme,
Paliekot visi uz vietas, mēs cīņu ar danajiem sāksim,
Kaut gan mēs gurdi, bet briesmas patlaban tā rīkoties pavēl.
Hektor, tu atpakaļ tūdaļ uz pilsētu steidzies un saki
Māmuļai manai un savai, lai sirmgalves trojietes viņa
Pulcina cietoksnī augstā pie spulgaces Atēnas tempļa.
Atverot aizslēgtās svētnīcas durvis ar atslēgu vaļā,
Labāko peplu, kas pašai tai izliktos skaistāks un lielāks
Ķēnišķā namā un patīkams pašai visvairāk no visiem,
Košmatei Atēnai viņa lai vēlīgi noliek uz ceļiem.
Divpadsmit viengada teles, kas nav vēl ar pātagu sistas,
Dievei lai apsola svētnīcā ziedot, ja gribētu viņa
Trojiešu pilsētu žēlot un trojiešu sievas ar bērniem,
Ja tā no Īlijas svētās Diómēdu, Tīdeja dēlu,
Bēgšanas mudinātāju un šķēpmeti drosmīgo, attur.
Uzskatu viņu patiesi par stiprāko ahaju vidū;
Pat no Ahílleja, vadoņa dižā, tā nejūtu baiļu,
Kaut gan, kā saka, tas dzimis no dieves, bet Diomēds tomēr
Trako vēl vairāk, un nav mums neviena, kas pārspētu viņu.»
Teica tā viņš, un klausīja Hektors, kā brālis tam licis.
Tūdaļ ar ieročiem rokā viņš lēca no kaujratiem zemē.
Vicinot metamos šķēpus, viņš devās pa kareivju rindām,
Mudīdams visus uz cīņu, un iesāka drausmīgo kauju;
Trojieši apgriezās apkārt un stājās pret ahajiem droši;
Atkāpās argiešu pulki un asiņu liešanu beidza.
Domāja viņi, kāds dievs no zvaigžņainām debesīm nācis
Trojiešiem palīgu sniegt; tik pēkšņi tie atpakaļ metās.
Hektors mudīja trojiešus tobrīd, tiem spēcīgi saukdams:

«Raženie trojiešu vīri un biedri, no tālienes sauktie!
Draugi, nu esiet kā vīri! Lai netrūkst jums trauksmainas drosmes,
Kamēr es došos uz Īliju svēto un ierosināšu
Padomes locekļus vecos un visas trojiešu sievas
Dievus sirsnīgi lūgt, simt barotu vēršu tiem solot.»
Teica un aizgāja Hektors ar mirdzošo ķiveri galvā.
Sitās pie varoņa kakla un papēžiem tumšbrūnā āda,
Apvilkta stingri visapkārt ap izliektā vairoga malu.
Tūdaļ Hipólohids Glauks un Diomēds, Tīdeja pēcnieks,
Nāca starp kareivju rindām un metās ar sparu uz cīņu.
Bet, kad tie, uzbrūkot strauji, jau pienāca tuvu cits citam,
Diomēds, drosmīgais cīņā, tā pirmais sacīja viņam:
«Kas gan, ai labais, tu esi? Vai kāds tu no mirstīgiem vīriem?
Redzēts tu neesi cīņā, kas vīrus mēdz slavenus darīt.
Tomēr tu tagad, kā redzu, it visus pārspējis drosmē,
Tāpēc ka iedrošinājies šeit sagaidīt garkāta šķēpu.
Nelaime gaida to tēvu, kā dēli man krituši rokā.
Bet, ja tu esi kāds dievs, kas nācis no debesīm augstām,
Cīņu tad netīk man sākt ar mūžīgiem debesu dieviem.
Likūrgam, Drianta dēlam, vairs nebija liktenis lēmis
Ilgi dzīvot pēc tam, kad izgāja cīņā pret dieviem.
Kādreiz šis vajādams metās pret straujā Diónīsa auklēm
Svētajā Nīseja kalnā; it visas tās izbailēs pēkšņi
Tirsus nometa zemē, jo negantais slepkava Likūrgs
Nikni tās sita ar rīksti; tad Dionīss, sajuzdams bailes,
Steidzīgi devās uz jūru, un Tetida paslēpa klēpī
Satraukto dievu, tik ļoti tas bijās no mirstīgā draudiem.
Dievi, kas dzīvo bez rūpēm, pret Likūrgu kļuva drīz īgni.
Zevs to ar aklumu sita, un ilgi viņš nespēja dzīvot,
Tāpēc ka mūžīgiem dieviem tas nīstams bija nu kļuvis.
Negribu cīniņu sākt pret mūžīgiem debesu dieviem.
Bet, ja kāds mirstīgais esi un tīruma augļus tu baudi,
Tuvāk šurp steidzies, lai drīzāk tu nāves lamatās kristu!»
Brašais Hipóloha dēls Diómēdam sacīja tūdaļ:
«Diženais Tīdeja dēls, kam vaicā par izcelsmi manu?
Cilvēku dzimuma liktenis tāds, kāds lapām ir mežā:
Citas vējš rudeni purina zemē, bet citas jau meži,
Pumpurus atraisot, audzē, kad ziedonis atnāk no jauna, —
Gluži tā cilvēku dzimums te rodas, te iznīkst pēc brīža.
Bet, ja tu gribi, tev varu šeit stāstīt, lai zinātu skaidri
Izcelsmi manu, jo daudzi to pazīst no mirstīgiem vīriem.
Tālu Argólidas zemē ir Efira, bagāta zirgiem,
Kādreiz tur dzīvoja Sīsifs, visviltīgais mirstīgo vidū,
Valdnieka Aiola dēls; viņš nosauca dēlu par Glauku;
Glaukam teicams bij dēls, ko sauca par Bellerofontu.
Dievi tam skaistumu deva, daudz vīrišķa spēka un drosmes.
Proitam drīz nodomi ļauni pret varoni iezagās sirdī,
Izdzina viņu no zemes; tas stiprākais bija par visiem

Argiešu vidū, jo Kronids tam varu un scepteri deva.
Anteja, Proita sieva, pret jaunekli iedegās mīlā;
Slepu tā gribēja tikties, bet nespēja valdzināt viņu;
Krietno Bellerofontu uz labu vien mudīja prāti.
Anteja nāca ar meliem un valdniekam Proitam tā teica:
«Mirsti, ai Proit, vai Bellerofontu triec pīšļos ar šķēpu!
Pavest šis gribēja mani, bet pretojos viņam ar spēku.»
Teica tā īgnumā viņa, un noskaitās valdnieks, to dzirdot.
Nokaut tas vairījās viņu, jo bailes tam bija no dieviem,
Bet to uz Likiju dzina un deva tam kļūmīgas zīmes.
Iegriezdams saliktos dēlīšos viņam daudz postīgu zīmju,
Sievas tēvam tos parādīt lika, lai ietu viņš bojā.
Tā viņš uz Likiju nāca, un dievi to sargāja ceļā.
Drīz vien viņš sasniedza Likijas zemi pie Ksantupes straumes.
Draudzīgi saņēma viņu šeit varenās Likijas valdnieks,
Nokāva deviņus vēršus un mieloja deviņas dienas.
Bet, kad jau desmito reizi bij nākusi rožpirkste Ausma,
Valdnieks to izjautāt sāka un vaicāja parādīt zīmes,
Atnestas svešumā līdzi no znota mīļā, no Proita.
Saņēmis kļūmīgās zīmes no znota sava, no Proita,
Pavēli deva vispirms tam šausmīgo Himairu nokaut.
Bija no mūžīgiem cēlies šis nezvērs, ne cilvēku dzimums —
Galva kā lauvam, bet augums kā kazai, ar drakona asti.
Elpojot dzirksteles nāca no briesmīgā nezvēra rīkles;
Ticēdams debesu zīmēm, viņš Himairu nokāva viegli.
Vēlāk tas uzvaru guva pār slaveno solimu tautu;
Apgalvot ņēmās viņš pats, — tā bijusi sīvākā cīņa.
Treškārt, sakāva viņš amazónes, šīs vīrišķās sievas.
Pārnākot mājā, tam izlika valdnieks vēl citādus slazdus:
Sasaucis kopā no Likijas plašās vislabākos vīrus,
Rīkoja lamatas viņam; tie atpakaļ netika mājās —
Diženais Bellerofonts tiem atņēma dzīvību visiem.
Bet, kad jau redzēja valdnieks, ka jauneklis cēlies no dieviem,
Pilī pie sevis to sauca un meitu par sievu tam deva;
Pusi no valdnieka goda viņš piešķīra varonim brašam.
Likieši piešķīra viņam vislabāko gabalu zemes,
Sevišķi derīgu dārziem un laukiem, lai vēlāk tos koptu.
Drošajam Bellerofontam trīs bērniņus dzemdēja sieva:
Īsandrs vecākais bija, tad Hipolohs, Lāodameja.
Mīlā ar Lāodameju reiz saplūda Krona dēls gudrais;
Dievišķais Sarpēdons, varonis dižais, tai dzima no Zeva.
Bet, kad pret Bellerofontu jau mūžīgie naidīgi kļuva,
Vientuļš viņš maldījās ilgi pa plašajiem Alējas laukiem,
Vairīties sāka no ļaudīm, jo skumjas tam sagrauza sirdi.
Īsandru, vecāko dēlu, tam laupīja briesmīgais Arejs
Toreiz, kad gāja uz cīņu pret slaveno solimu tautu.
Īgnā Artémida, pavadām mirdzot, tam laupīja meitu.
Esmu Hipóloha dēls, par tēvu es godāju viņu,

Sūtīja mani uz Troju un mācību deva jo krietnu —
Visur un vienmēr būt krietnam, daudz pārākam arī par visiem,
Kaunu nedarīt dižajiem senčiem, kas drošākie vīri
Bijuši Efiras zemē un Likijas plašajos laukos.
Tāda man cilme, ar asinīm tādām es lielīties varu.»
Teica; tas patika ļoti Diómēdam, drošajam cīņā;
Vareno šķēpu ar sparu viņš ietrieca auglīgā zemē;
Valodu iesākdams laipni, viņš sacīja tautganam Glaukam:
«Tiešām, Hipóloha dēls, sens tēva draugs esi un viesis —
Cildeno Bellerofontu mans vectēvs reiz, dievišķais Oinejs,
Mieloja divdesmit dienas un uzņēma pilī jo laipni.
Šķiroties dāvanas dārgas viens otram tie vēlīgi deva.
Oinejs tam dāvāja jostu, kas purpurā mirdzēja krāšņi,
Raženais Bellerofonts šim dāvāja divosu kausu.
Atstāju mājā šo kausu, kad devos uz cīņu pret Troju.
Prātā nav palicis Tīdejs, jo maziņu atstāja mani,
Dodamies cīņā pret Tēbām, kur iznīka ahaju pulki.
Argiešu zemē arvien es mielošu tevi jo laipni,
Arī tu Likijā mani, ja nokļūtu kādreiz šai zemē.
Vairīties vajag mums vienam no otra kareivju burzmā.
Daudz vēl es trojiešu vīru un slavenu palīgu vīru
Gāzīšu šeit, ja dievs man to ļaus un varēšu panākt.
Daudz tev būs ahaju vīru, tos varēsi gāzt, cik tev tīkas.
Mainīsim ieročus spožos, lai zina kā vieni, tā otri
To, ka mums tēvi jau agrāk ir bijuši draugi un viesi!»
Teica tā varoņi abi un lēca no kaujratiem zemē;
Rokas viens otram tie spieda un solījās draudzību salīgt.
Varenais Krona dēls Zevs bij atņēmis saprātu Glaukam —
Mainīja ieročus viņš ar diženo Tīdeja dēlu,
Zelta pret varkaltām bruņām — simt vēršu pret deviņiem deva.
Tuvojās Hektors nu Rietumu vārtiem un ozolam vecam;
Pulcējās trojiešu sievas un meitas ap Priama dēlu.
Vaicāja viņas par vīriem un dēliem, par brāļiem un draugiem,
Hektors pēc tam šīm pulcēties lika un kopā it visām
Mūžīgos lūgt, jo nedienas sūras bij nolemtas daudziem.
Tuvojās Hektors tai laikā jau Priama skaistceltam namam,
Greznotam kolonām nogludinātām; aiz tām tur šai pilī
Piecdesmit istabas bija no marmora nogludināta,
Tuvumā uzceltas cita pie citas; šais istabās greznās
Dusēja Priama dēli pie savām laulātām sievām.
Iepretī pagalma pusē bij arī pa istabai meitām,
Divpadsmit skaitā pavisam no marmora nogludināta,
Tuvumā uzceltas cita pie citas; šais istabās greznās
Dusēja Priama znoti pie savām tiklajām sievām.
Hekabi, māmuļu mīļo, šeit Hektors sastapa ceļā,
Vadot Lāódiki mājā, visdaiļo no visām tās meitām;
Tvērusi dēlu pie rokas, tā, valodu sākdama, bilda:
«Dēls mans, kam nāci patlaban un atstāji cīniņu sīvo?

Drausmīgie ahaju dēli mums uzmācas neatlaidīgi
Cīņās ap Īlijas mūriem; sirds tava uz pilsētu doties
Piespieda tevi, lai paceltu rokas pret Zevu no mūriem;
Pagaidi brīdi šai vietā, lai sniedzu tev saldeno vīnu!
Kronidam Zevam vispirms un pārējiem mūžīgiem dieviem
Ziedo, bet vēlāk to baudi tu pats, ja patīkas sirdij!
Gurušam kareivim drīz vīns vairo un atjauno spēkus,
Ja tas tā guris kā tu, kas sargājis pilsoņus savus.»
Mirdzošā ķiverē Hektors, tai atbildot, savukārt teica:
«Saldeno vīnu man nedod patlaban, ai māmuļa mīļā!
Ka tik man nepagurst spēki, ka neizsīkst vīrišķā drosme.
Baidos es vīnu liet Zevam, jo nav man vēl mazgātas rokas;
Neklājas mirstīgam vīram, kam rokas ar asinīm trieptas,
Putekļiem cīniņā klātas, lūgt mākoņu krājēju Zevu.
Tāpēc ar vīraka smaržām, kad sasauktas sirmgalves sievas,
Steidzies pie Atēnas templī, pie uzvaras devējas cīņā!
Labāko peplu, kas pašai tev izliekas skaistāks un lielāks
Ķēnišķā namā un patīkams pašai visvairāk no visiem,
Košmatei Atēnai tu to vēlīgi noliec uz ceļiem.
Divpadsmit viengada teles, kas nav vēl ar pātagu sistas,
Apsoli vēlīgi dievietei ziedot, ja gribētu viņa
Trojiešu pilsētu žēlot un trojiešu sievas ar bērniem,
Ja tā no Īlijas svētās Diómēdu, Tīdeja dēlu,
Bēgšanas mudinātāju un šķēpmeti drosmīgo, attur.
Steidzies pie Atēnas templī, pie uzvaras devējas cīņā!
Pats es pie Parida došos un atpakaļ atsaukšu viņu,
Ja tik tas paklausīs padomam manam. Kaut zeme to tūdaļ
Aprītu dzīvu! To audzējis Zevs par drausmīgu postu
Trojiešu vīriem, Priamam pašam un Priama dēliem.
Ja man vēl redzētu acis to nokāpjam Aīda mītnēs,
Tad tik man liktos, ka sirds nu ir brīva no spiedīgas nastas.»
Teica tā viņš, bet Hekabe devās uz pili un lika
Kalponēm aicināt tūdaļ no pilsētas sirmgalves sievas.
Pati tad atpakaļ devās uz smaržaino kambari savu,
Labākos peplus ar brīnišķiem rakstiem tur glabāja viņa,
Sīdonas šuvēju šūtus; tos mūžīgiem līdzīgais Parids
Kādreiz pa jūru jo plašo no Sīdonas pārveda mājās;
Arī pa jūru uz Troju viņš atveda Heleni daiļo.
Hekabe paņēma peplu un dievei uz svētnīcu nesa,
Izšūtu brīnišķiem rakstiem, vislielāko valdnieces pilī;
Mirdzēja tērps šis kā zvaigzne, zem citiem tas apakšā bija.
Hekabe gāja ar to, un sievas tai sekoja bariem.
Bet, kad pie Atēnas templa tās ieradās cietokšņa mūros,
Atvēra svētnīcas vārtus tām Teāno sārtajiem vaigiem,
Trāķieša Kiseja meita, Antēnora — šķēpmeša sieva;
Trojieši iecēla viņu par kalponi Atēnas templī.
Visas ar vaimanām skaļām pret Atēnu pacēla rokas.
Teāno sārtajiem vaigiem tām gāja ar peplu pa priekšu,

Vēlīgi nolika to uz košmates Atēnas ceļiem;
Piesaucot Kronida meitu, tā, sirsnīgi lūgdamās, teica:
«Atēna, pilsētas sardze, viscildākā dieviešu vidū,
Salauz Diomēda vareno šķēpu, bet pašam, ai dieve,
Gāzties liec pīšļos uz mutes, kad nācis pie Rietumu vārtiem!
Divpadsmit viengada teles, kas nav vēl ar pātagu sistas,
Ziedosim altāros tavos, ja, žēlumu juzdama sirdī,
Sargāsi pilsētu šo un trojiešu sievas ar bērniem.»
Teica tā lūgdamās viņa, bet nebija vēlīga dieve.
Kamēr pielūdza viņas šo varenā Kronida meitu,
Pienāca Priamids Hektors pie Parida mitekļa krāšņā.
Pats viņš šo māju sev cēla ar slaveniem vīriem, kas toreiz
Cilainā trojiešu zemē vislabākie celtnieki bija.
Guļamās telpas tie cēla ar zāli un pagalmu skaistu
Augšā, pie Priama pils un diženā Hektora mājas.
Hektors, Kronidam mīļais, uz namu šo virzīja soļus,
Rokā turēdams šķēpu līdz vienpadsmit olektis garu.
Šķēpa gals mirdzēja varā, un zelta gredzens tam apkārt.
Hektors šeit satika brāli, kas cilāja ieročus krāšņos,
Vēroja vairogu, bruņas un arī vēl izliektos stopus.
Helene, argiete krāšņā, tur sēdēja kalpoņu vidū
Paridam blakus un lika tām brīnišķus rokdarbus strādāt.
Hektors, pavēris skatu, to pēla ar vārdiem jo skarbiem:
«Nelaimes sistais! Šīs dusmas tev sirdī nav īsteni vietā.
Trojiešu vīri patlaban iet bojā pie augstajiem pilsētas mūriem.
Zini, ka tevis dēļ tikai šīs cīņas un briesmīgie kari
Sākās ap Īlijas mūriem; pats arī tu pārmestu citam,
Vērodams tādu patlaban, kas bailīgi vairās no cīņas.
Celies, lai naidnieku uguns pēc mirkļa jau neaprij Troju!»
Aleksandrs, līdzīgais dievam, tam atbildot, savukārt teica:
«Hektor, tu pārmet ne vairāk, kā pelnījis esmu patlaban,
Tāpēc tev atbildu tūdaļ; tu vērīgi uzklausi mani:
Ne jau aiz atriebes kāres vai naidā pret trojiešiem degdams,
Sēdēju guļamās telpās, bet gribēju gremdēties skumjās.
Mudīja mani patlaban uz cīņu pret danajiem sieva,
Bilzdama laipnāku vārdu; man arī jau ienāca prātā
Labāk uz cīniņu doties, jo uzvara mainās starp vīriem.
Paliec un uzgaidi šeit, lai uzlieku Areja bruņas!
Nē, jeb ar dodies tik tālāk! Pēc brīža es panākšu tevi.»
Teica tā Parids, bet mirdzošais Hektors tam nebilda pretī.
Paverot Hektoram skatu, tā Helene draudzīgi teica:
«Dieveri, drausmīgas likstas es, nekrietnā, atnesu trojiem!
Kaut jel jau tūdaļ tai dienā, kad pasaulē piedzimu mātei,
Viesulis uznācis būtu un aiznesis mani jo tālu
Kalnos vai dzestrajos viļņos, jo tālu daudzšalku jūrā!
Viļņi tur aprītu mani, pirms iesāktos cīņas un kari.
Bet, ja jau dievi bij lēmuši visas šīs nedienas sūtīt,
Kaut jel tad drošākam vīram tie devuši mani par sievu,

Tādam, kas sajustu kaunu un bītos no cilvēkiem citiem.
Viņam patlaban nav vīrišķas drosmes un nebūs uz priekšu.
Tāpēc, man liekas, viņš augļus gūs arī pēc nopelniem saviem.
Ienāc šeit dziļāk pie mums un atsēdies brīdi uz krēsla,
Dieveri manu! Tev vairāk par visiem sirds sagrauzta rūpēs —
Viņa un manis dēļ viss! Patiesi es sieva bez kauna!
Mūsu dēļ Krona dēls Zevs ir lēmis šīs likstas, lai vēlāk
Paaudžu paaudzēm kļūtu par neslavas atceri dziesmās.»
Pavēris skatu pret viņu, tā sacīja mirdzošais Hektors:
«Helene, neliec tik draudzīgi sēsties! Es nedrīkstu tagad.
Sirdī jau traucos uz priekšu un palīgā trojiešiem steidzos.
Skumst tie bez manis jau ilgi, tos atstāju vienus uz lauka.
Skubini vairāk tu šo, lai tūdaļ pats steidzas man pakaļ
Un lai viņš panāktu mani, pirms atstāju pilsētas mūrus.
Steigšos patlaban uz māju, lai visus vēl satiktu kopā
Mājniekus, sievu jo mīļo un arī vēl dēliņu mazo.
Nezinu taču, vai kādreiz pie viņiem vairs pārnākšu mājās
Jeb vai būs lēmuši dievi, lai ahaju rokās es krītu.»
Teica un aizgāja Hektors ar mirdzošu ķiveri galvā.
Tūdaļ pēc mirkļa viņš nāca pie skaistceltā mitekļa sava.
Nebija mājās patlaban Andrómahe, baltroce daiļā;
Viņa ar dēliņu mazo un kalponi krāšņajā peplā
Stāvēja augstajā tornī un raudāja asaras gaužas.
Neredzot tikušo sievu ne sētā, ne guļamās telpās,
Nostājās Hektors pie sliekšņa un jautādams kalponēm teica:
«Klausaities, kalpones manas, un taisnību visu man sakait:
Teiciet, uz kurieni devās no nama Andrómahe košā?
Vai nav patlaban pie svainēm un skaisttērptām māršām, vai arī
Devusies tālāk uz Atēnas templi, kur trojietes citas
Draudīgās dievietes, košmates, dusmas grib remdēt ar balvām?»
Paverot skatu pret viņu, tā strādīgā saimniece teica:
«Ja jau tu gribi, ai Hektor, lai taisnību teicu, tad zini:
Nav tā patlaban pie svainēm, nav arī pie skaisttērptām māršām.
Devusies nav tā uz Atēnas templi, kur trojietes citas
Draudīgās dievietes, košmates, dusmas grib remdēt ar balvām.
Gāja uz vareno Īlijas torni, jo dzirdēja sakām,
Trojiešiem izsīkstot spēki un ahaji uzvaru gūstot.
Tāpēc Andrómahe traucās ar steigu uz Īlijas mūriem,
Gluži kā ārprāta lēkmē; tai aukle ar bērnu ir līdzi.»
Teica tā saimniece čaklā; tad Hektors it steidzīgi metās
Atpakaļ ārā no nama pa skaisti celtajām ielām.
Izgājis Īlijai cauri, viņš tuvojās Rietumu vārtiem —
Jādodas bija ikvienam tiem cauri, lai nokļūtu laukā;
Pretī tam tecēja sieva Andrómahe, baltroce daiļā,
Cildajam Ēetiónam tā bija mīlamā meita.
Tuvu pie mežainā Plaka bij miteklis Ēetionam
Plaka Tēbās, kur valdnieks tas bija pār kiliku tautu.
Hektoram varkaltās bruņās viņš atdeva meitu par sievu.

Drīz vien tā sastapa šo, un kalpone sekoja viņai,
Spiezdama bērnu pie krūts, — pavisam vēl maziņš tas bija, —
Hektora mīļoto dēlu, jo līdzīgo mirdzošai zvaigznei.
Hektors Skamándrija vārdu tam deva, bet trojiešu tauta
Sauca par Astianáktu, jo Hektors viens sargāja Troju.
Smaidīja Hektora seja, kad uzmeta mazajam skatu.
Tuvāk Andrómahe gāja un raudāja asaras gaužas.
Sirsnīgi spiezdama roku, tā, valodu sākdama, teica:
«Drosmes dēļ iesi tu bojā, mans dārgais! Nav žēluma jūtu
Tev ne pret dēliņu mazo, ne mani, nelaimes sisto.
Būšu drīz atraitne tava, jo ahaji nonāvēs tevi,
Visi tev gāzdamies virsū; patiesi man derīgāk būtu,
Zaudējot tevi, uz pazemi doties; vairs nebūs nekāda
Prieka man ilgāk vēl dzīvot, ja liktenis atņems man tevi.
Skumjas tik paliks man pāri, jo nav vairs ne tēva, ne mātes.
Dievišķais Ahillejs tēvu ar šķēpu notrieca pīšļos
Todien, kad pilsētu gāza, ko apdzīvo kiliku vīri,
Tēbas ar augstajiem vārtiem. Tas, notriecis Ētiónu,
Ieročus atstāja labprāt, jo godā turēja viņu.
Kopā ar ieročiem grezniem viņš sirmgalvi lika uz sārta,
Uzmeta kapu uz pīšļiem, bet apkārt ap kapkopu nimfas,
Aigidas nesēja meitas, tam dēstīja ēnainās gobas.
Septiņi brāļi man bija, un septiņi palika pilī;
Vienā dienā it visi tie nonāca Aīda valstī —
Dievišķais Ahillejs, ātrkājis veiklais, tos nogāza visus,
Ganos pie greizkāju vēršiem un baltvilnas avīm tie bija.
Māti viņš manu, kas valdīja tobrīd pie mežainā Plaka,
Atveda līdzi uz nometni savu ar pārējām mantām,
Vēlāk gan atlaida to, jo dabūja balvu bez skaita.
Tēva pilī tai atnesa nāvi Artémidas šautra.
Hektor, tu tagad man tēvs un māmuļa mīļotā esi,
Brālis mans vienīgais arī, mans ziedošais dzīves draugs mūžam.
Šodien tik žēlo vēl mani, jel paliec vēl augstajā tornī!
Maziņais bārenis kļūs, es nabaga atraitne būšu!
Nostādi kareivjus tur, kur vīģes koks redzams pie mūra,
Vieglāk tur pilsētā kļūt, jo vieglāk tur uzrāpties mūrī.
Ahaju brašākie vīri šeit trīsreiz jau izmēģinājās —
Varenie Ajanti abi ar slaveno Īdomeneju,
Diomēds, Tīdeja dēls, un dievišķie Atreidi abi.
Laikam kāds gaišreģis labs šo vietu tiem atklājis bija,
Vai pat ar nojauta laba šurp vilka un vadīja viņus.»
Mirdzošā ķiverē diženais Hektors, tai atbildot, teica:
«Rūpēties vajag man pašam par visu, ai sieva, un tāpēc
Kauns man no trojiešiem būtu un trojietēm garajās drēbēs,
Ja šeit es paliktu dīkā un vairītos gļēvi no cīņas.
Arī sirds krūtīs to liedz, jo mācīts no mazotnes esmu
Drosmīgam būt un priekšējās rindās starp trojiešiem karot,
Sargot mīļoto tēvu, tā slavu un arī pats savu.

Labi es arī to zinu un skaidri nojaušu sirdī:
Ausīs reiz drausmīgā diena, kad gāzīsies Īlija svētā,
Bojā ies sirmgalvis Priams un šķēpmeša Priama tauta.
Nenomāc tomēr man sirdi tik turpmākās trojiešu likstas,
Nerūp patlaban tik Hekabe pati, ne šķēpmetis Priams,
Nerūp man arī tik brāļi, kas, būdami daudzi un braši,
Putekļos gāzīsies bariem zem naidnieku zobeniem asiem,
Cik tu, ai sieva, kad tevi kāds ahajs varkaltās bruņās
Aizvedīs asaras lejam un laupīs tev brīvības dienas.
Audeklu audīsi Argā tu svešzemes sievai; būs čakli
Jānes tev Meseidas avota ūdens, Hipérejas valgme,
Lai ar tev kurnētu sirds, bet liks to tev verdzības spaidi.
Ieraugot tevi tur asaras lejam, kāds ahajs tev sacīs:
— Lūk, šī ir Hektora sieva! No drosmīgiem trojiešu vīriem
Cīņā viņš bija pats pirmais, kad iesākās kaujas ap Troju. —
Tiešām kādreiz tā teiks; tas ciešanas jaunas tev nesīs,
Pieminot vīru, kas gribētu tevi no verdzības raisīt.
Labāk lai mirstu es tūdaļ, lai smiltis sedz kapenēs, iekām
Kliedzienus tavus šeit dzirdu un verdzībā aizraujam redzu.»
Teica tā diženais Hektors un izstiepa rokas pret dēlu.
Iekliedzās maziņais spalgi un bailīgi atpakaļ rāvās
Skaisttērptās kalpones klēpī, jo trūkās no mīlamā tēva,
Trūkās no ķiveres spožās, no bruņām un zirgastru pušķa;
Draudīgi līgojās pušķis no mirdzošās ķiveres gala.
Smaidot tēvs raudzījās bērnā un cienītā māte tam līdzi.
Noņēma diženais Hektors pēc mirkļa ķiveri spožo,
Spoži lāsmaino varu ar steigu nolika zemē,
Apkampa dēliņu mazo un skūpstīdams šūpoja rokās.
Piesaukdams Zevu un pārējos dievus, viņš sirsnīgi lūdzās:
«Zev un jūs pārējie dievi! Jel dodiet, lai dēls šis mans mazais
Kļūtu par vīru kā es, pats labākais trojiešu vidū!
Spēku tam ielieciet krūtīs, lai Īlijā vareni valda!
Visi lai saka par viņu, kad atgriežas mājā no cīņas:
Drosmes šim vairāk par tēvu. Lai bruņas, asinīs mērktas,
Pārnes viņš mājās pēc kaujas un mātei ielīksmo sirdi!»
Teica un mīļotai sievai to vērīgi ielika rokās.
Dēlu Andrómahe ņēma un glauda pie smaržotām krūtīm,
Smaidot un asaras lejot; sirds Hektoram žēlumā žņaudzās;
Glāstot tās vaigus ar roku, pēc brīža viņš iesāka atkal:
«Mīļā, jel neskumsti sirdī par mani patlaban tik ļoti!
Mani pret likteņa gribu kāds negāzīs Aīda valstī,
Taču no likteņa sava, man liekas, neviens vēl nav glābies,
Tiklab kā nelga, tā drošais, kas piedzimis kādreiz virs zemes.
Labāk jau, pārnākot mājā, tu ķeries pie parastiem darbiem,
Sēdies pie vārpstas vai aud un raugies, lai kalpones tavas
Padara kārtīgi darbus! Par kariem jau rūpēsies vīri —
Visi, kas Īlijā dzīvo; es rūpēšos vairāk par citiem.»
Teica tā diženais Hektors un pacēla tūdaļ no zemes

Ķiveri zirgastru pušķiem; Andrómahe devās uz māju,
Atpakaļ skatīdamās un liedama asaras gaužas.
Drīz vien tā atpakaļ nāca pie šķēpmeša Hektora nama,
Celta ar brīnišķu prasmi; daudz kalpoņu atrada viņa
Strādājam čakli un raudāt it visas tās ierosināja.
Tā, lūk, šai namā tās Hektoru dzīvu jau apraudāt sāka.
Domāja viņas patiesi, ka nepārnāks atpakaļ mājās
Hektors no cīņas un neizbēgs arī no ahaju rokām.
Tobrīd augstajā pilī ar Parids vairs nevilcinājās.
Uzlicis plecos sev lieliskās bruņas, kas lāsmoja varā,
Ātri caur pilsētu devās, jo paļāvās ātrajām kājām.
Itin kā atpūties zirgs, kas barots ar miežiem pie siles,
Sarāvis apaušu saites, pa ieleju steidzīgi traucas,
Mezdamies strautiņā dzidrā, kur paradis peldēties brīvi;
Galvu viņš lepni ceļ augšup un dodas uz priekšu, bet krēpes
Plandās gar spēkpilniem pleciem; drīz, ļaujoties jaunības spēkiem,
Kājas to aiznes jo viegli uz zināmām zālainām pļavām, —
Gluži tā Priamids Parids no Pergamas cietokšņa augstā,
Mirdzēdams spoži kā saule, pilns prieka uz ieleju steidzās.
Kājas to aiznesa ātrās; ar steigu viņš metās uz priekšu,
Panāca Hektoru, līdzīgo dievam, kas tikko kā tobrīd
Atstāja vietu, kur sarunu beidza ar mīlamo sievu.
Aleksandrs, līdzīgais dievam, tā Hektoram sacīja pirmais:
«Dārgais! Šeit aizturu tevi, kaut steidzies patlaban tik ļoti.
Kavējos ilgi un nenācu laikā, kā liki to darīt!»
Paverot skatu pret viņu, tam sacīja mirdzošais Hektors:
«Mīļais, par gļēvuli karā neviens, kam taisnība mīļa,
Nevarēs nozākāt tevi, jo cīņā tu parādi drosmi.
Tomēr tu pagursti viegli un negribi ķerties pie lietas.
Tāpēc sirds bieži man sāp, kad trojiešu valodas dzirdu
Ļaunas jo ļaunas par tevi; daudz cietuši tevis dēļ viņi.
Dosimies tālāk! Gan vēlāk to izlīdzināsim, ja tikai
Atļaus to Zevs; tad debesu dieviem, kas mūžīgi dzīvo,
Noliksim krāteru pilī par atgūtās brīvības zīmi,
Dzinuši ahajus kājbruņās spožās no stiprsienu Trojas.»

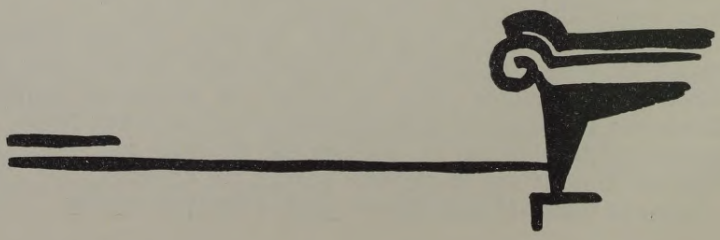

VII

P A R I D S

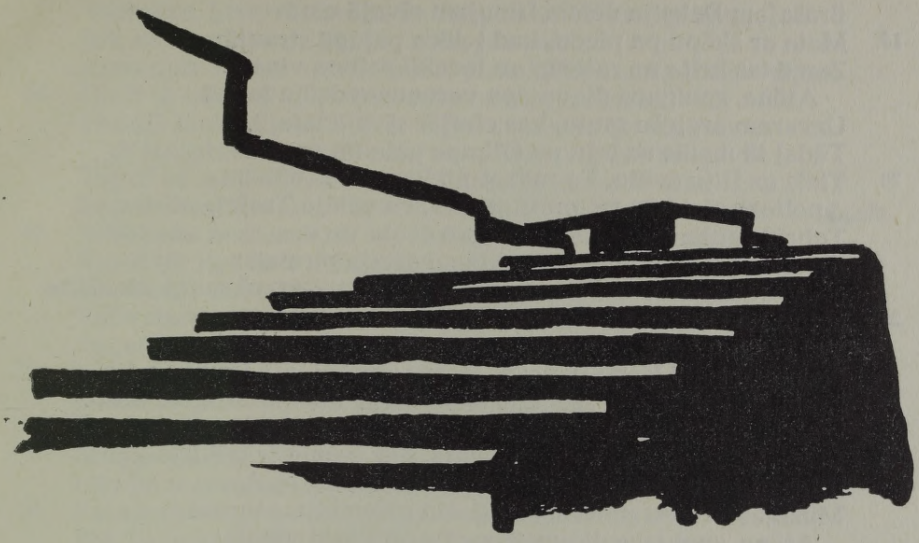

HEKTORA UN AJANTA DIVKAUJA. KRITUŠO APBEDĪŠANA

Teica tā diženais Hektors un traucās ar steigu pa vārtiem;
Aleksandrs, Hektora brālis, tam sekoja līdzi, un abi
Iedegās ilgās no jauna jau cīnīties atkal un karot.
Itin kā jūrniekiem jūrā, kas satraukti glābiņa gaida,
Ceļvēju sūta kāds dievs, kad viņi ar gludajiem airiem
Dauzīt guruši jūru un locekļi gurdumā sabrūk, —
Gluži tik vēlami abi šie trojiešu kareivjiem šķita.
Tobrīd šeit nogāza Parids Menéstiju, Arēitója —
Valdnieka dēlu, kas dzīvoja Arnā un piedzima kādreiz
Lielacei Fīlomedūsai no rungneša Arēitója.
Hektors Ēionejám ar asmeni noasināto
Trāpīja kaklā zem ķiveres malas un nogāza viņu.
Arī Hipólohids Glauks, kas vadīja likiešu vīrus,

Brašajam Deksija dēlam Īfīnojam sīvajā cīņā
Meta ar šķēpu pa plecu, kad ielēca pajūgā straujā;
Zemē tas krita no ratiem, un locekļi saļima viņam.
Atēna, spulgace dieve, šos varoņus redzēja laukā
Uzvaram argiešu tautu, kas cīnījās sīvajā kaujā.
Tūdaļ tā metās uz leju no Olimpa gala un traucās
Tieši uz Īliju svēto. To redzot no Pergamas nākam,
Apollons steidzās tai pretī, jo uzvaru vēlēja Trojai.
Tobrīd satika viņi viens otru pie ozola vecā.
Apollons, Kronida dēls, tā Atēnai sacīja pirmais:
«Varenā Kronida meita, kam atkal tik trauksmīgi steidzies
Lejup no Olimpa tu? Kas drosmi ir iedvesis tevī?
Vai tad jau danajiem tiešām tu galīgas uzvaras ķīlu
Piešķirtu šeit? Kad nīkstošos trojus sirds žēloja tava?
Paklausi padomam manam, tas abiem daudz derīgāk būtu.
Pārtrauksim šodien vēl karu un drausmīgo slepkavošanu!
Vēlāk lai atkal tie cīnās no jauna, līdz kamēr ir izšķirts
Īlijas liktenis rūgtais, ja tiešām jūs lēmušas esat,
Mūžīgās debesu dieves, šo pilsētu gruvekļos sagraut.»
Atēna, spulgace dieve, tā sacīja, atbildot viņam:
«Tā lai nu, Tālmeti, notiek! Es pati, to apsverot labi,
Nācu no Olimpa lejup pie trojiem un ahaju dēliem.
Kā tad tu domā patlaban šo cīņu starp mirstīgiem pārtraukt?»
Apollons, Kronida dēls, tā sacīja, atbildot viņai:
«Zirgvaldī Hektorā abi mēs ieliksim drosmi jo lielu.
Varbūt tad aicinās viņš no danaju varoņiem kādu
Divkaujā stāties pret viņu un izcīnīt briesmīgo cīņu.
Ahaji varkaltās bruņās uz cīņu ar īgušu prātu
Sūtīs no savējiem kādu pret Hektoru, līdzīgo dievam.»
Teica tā Apollons Foibs, un Atēna klausīja viņam.
Helens, mīļākais Priama dēls, šo dievību gribu
Nojauzdams sirdī un arī it visu, ko lēmuši viņi,
Nostājās piepeši Hektora priekšā un sacīja viņam:
«Hektor, Priama dēls, tu padomā līdzīgais Zevam,
Tagad tu uzklausi mani, jo īstenais brālis tev esmu!
Pavēli sēsties uz lauka šeit trojiem un ahajiem visiem,
Tūdaļ tu aicini kādu no drošākiem ahaju vīriem
Divkaujā stāties pret tevi un izcīnīt briesmīgo cīņu!
Liktenis tagad nav lēmis tev mirt un atrast šeit nāvi —
Dzirdēju pats to no dieviem, kas debesīs mūžīgi mājo.»
Teica tā viņš, un priecājās Hektors, šo valodu dzirdot.
Ienācis kareivju vidū, tas atspieda trojiešu rindas,
Satverdams šķēpu pret vidu, un nosēdās visi uz zemes.
Ahajiem kājbruņās spožās ar vēlēja nosēsties Atreids.
Apollons, sudraba stopnieks, un Atēna, spulgace dieve,
Sēdās uz ozola augstā, uz aigidas nesēja Zeva
Zarainā koka, jo abi šeit pieņēma vanagu skatu,
Līksmi par mirstīgiem vīriem, kas sēdēja rindās jo ciešās.

Vairogos, ķiverēs spožās un šķēpos tie briesmīgi šķita.
Itin kā bangojas viļņi, kad pāri pār pelēko jūru
Aizraujas Zefirs ar sparu un jūra kļūst tumša zem viļņiem, —
Gluži tā bangojās arī šeit troju un ahaju rindas
Plašajā laukā; tad piecēlās Hektors un sacīja viņiem:
«Klausaities, trojiešu vīri un ahaji spožajās bruņās!
Tagad es sacīšu jums, kā sirds man ir likusi krūtīs.
Draudzības līgumus turēt nav ļāvis mums Krona dēls augstais.
Vēlēdams nedienas sūras, viņš atļāvis abām šīm tautām
Karot tik ilgi, līdz kamēr jūs ieņemsit stiprsienu Troju
Jeb vai ar satriekti saļimsit paši pie ātrajiem kuģiem.
Taču starp ahaju dēliem šeit pulcējas labākie vīri;
Tagad lai tas, kam ilgojas sirds sākt cīņu pret mani,
Iznāk no visiem un stājas pret dievišķo Hektoru cīņā!
Lieku tā priekšā, un norunai šādai būs liecinieks Kronids!
Ja šeit mans pretinieks mani būs gāzis ar garsmailes šķēpu,
Bruņas lai novelk man tūdaļ un aiznes pie dobajiem kuģiem.
Līķi lai manējiem atdod, lai troji un trojiešu sievas,
Parādot pēdējo godu, liek mani uz kūpošā sārta.
Bet, ja es gāzīšu viņu un Apollons dāvās man slavu,
Atņemtos ieročus tūdaļ uz Īliju nesīšu svēto,
Izlikšu guvumu savu Apóllona tālmeša templī;
Līķi jums atpakaļ došu, lai, vedot pie daudzairu kuģiem,
Ahaji kuplajiem matiem tam rīkotu piemiņas dzīres,
Uzmestu kapkalnu augstu pie plašā Hellésponta malas.
Kādreiz patiesi kāds sacīs no vēlāko paaudžu ļaudīm,
Braukdams pāri pār bangaino jūru ar daudzairu kuģi:
— Redzi, kur paceļas augstu sen kritušā varoņa kapkalns!
Kādreiz visbrašāko vīru tur nogāza slavenais Hektors. —
Tiešām tā kādreiz kāds sacīs, un slava man nezudīs mūžam.»
Teica tā viņš, un klusēja šie it visi kā mēmi.
Kauns tiem bij noraidīt cīņu un bailes šo divkauju pieņemt.
Beidzot pats Menelājs cēlās uz augšu un ahajiem teica,
Pārmezdams skarbi to visiem, jo krūtīs sirds vaidēja smagi:
«Vai man, ai lielīgā cilts! Jūs ahaju sievas, ne vīri!
Tiešām vislielākais kauns mums paaudžu paaudzēm būtu,
Ja kāds no danajiem tagad pret Hektoru neietu cīņā!
Labāk tad pazust jums visiem, kā putekļiem izklīst un tvaikiem
Nekā bez slavas tā sēdēt, bez drosmes vīrišķās krūtīs.
Pats es pret Hektoru ieročus tveršu, jo debesīs augstās
Paslēpti uzvaras valgi pie dieviem, kas mūžīgi dzīvo.»
Teica tā Atreja dēls un uzvilka mirdzošās bruņas.
Tobrīd tev, Menelāj, tiešām zem varenā Hektora rokām
Pienāktu dzīvībai gals, jo stiprāks viņš daudzkārt par tevi,
Ja vien tik argiešu dižie vairs nespētu atturēt tevi,
Ja vien tik pats Agamémnons, starp ahajiem dižākais valdnieks,
Nebūtu satvēris tevi aiz rokas un nebūtu bildis:
«Menelāj mīļais, jel prātīgāks esi! Šī neapdomība

Nelīdzēs tev. Jel vairies no cīņas, kaut apvainots ļoti!
Vīram, kas stiprāks par tevi, kā Hektoram, Priama dēlam,
Stāties tu nedrīksti pretī, jo bīstas it visi no viņa;
Baidās pat Ahillejs dižais, kaut daudzkārt ir stiprāks par tevi,
Pretī tam iziet uz cīņu, kas vīrus mēdz slavenus darīt.
Paklausi tagad un sēdies! Ej projām pie mīļajiem draugiem!
Gan jau nu ahaju dēli tam citu uz divkauju sūtīs.
Lai gan jo bīstams ir Hektors, lai arī tas raujas uz cīņām,
Tomēr ar prieku, man šķiet, viņš atpūtā dosies, ja tagad
Pārnāks no kara vēl dzīvs un drausmīgās varoņu kaujas.»
Teicis šos vārdus, viņš grozīja tūdaļ tā pretējās domas,
Aizrādot taisnīgi tam; viņš klausīja labprāt, un tūdaļ
Steidzīgie kalpi ar prieku tam novilka bruņas no pleciem.
Pacēlās sirmgalvis Nestors starp argiešu rindām un teica:
«Dievi, nāk briesmīgas sēras pār vareno ahaju zemi!
Raudātu asaras rūgtas nu zirgvaldis sirmgalvis Pēlejs,
Slavenais ftījiešu padoma devējs un runātājs veiklais.
Sirsnīgi priecājās viņš, man jautādams pilī pats savā
Sīki par ahaju katru, tā dzimtu un pēctečiem visiem.
Būtu viņš dzirdējis tagad, ka baidās no Hektora visi,
Lūgdamies paceltu rokas pret mūžīgiem debesu dieviem,
Lai tam drīz dvēsele dodas uz Aīda mitekļiem tumšiem.
Kaut es, ai varenais Zev, ai Atēna, Apollon, tagad
Jauneklis būtu kā tad, kad pie straujās Keládontas straumes
Cīnījās pilieŝu bari pret arkadiem, šķēpmešiem brašiem,
Tuvu pie stiprsienu Fejas un tuvu pie Jardanas viļņiem!
Dievišķais Ereitalions tur cīnījās pirmajās rindās;
Plecos tas valkāja bruņas, kas bij reiz Arēitójam,
Dievišķam Arēitójam, ko ļaudis par rungnesi sauca.
Sauca tā viņu gan vīri, gan arī pat skaistjoztās sievas,
Tāpēc ka negāja cīņā ar stopu vai garajiem šķēpiem,
Bet gan ar rungu no dzelzs tas salauza naidnieku rindas.
Tomēr šo nogāza Likūrgs ar viltību savu, ne spēku,
Uzbrucis spraugā tam šaurā, kur nespēja dzelžainā runga
Atvairīt varoņa nāvi; šeit Likūrgs, tam uzbrukdams pirmais,
Izdūra šķēpu caur krūtīm; tas zemē uz muguras krita;
Tūdaļ viņš novilka bruņas, ko varenais Arejs tam deva.
Vēlāk tās valkāja viņš, kad gāja uz Areja darbu;
Taču, kad Likūrgu vecums bij nomācis valdnieka pilī,
Ereitalionam deva, lai valkā tās kalpotājs mīļais.
Nesdams šā varoņa bruņas, viņš drošākos sauca uz cīņu;
Baidījās viņa it visi, jo pretī tam nespēja stāties.
Sirdī man iedegās drosme. Es paļāvos tikai uz sevi,
Dodamies cīniņā sīvā, kaut jaunākais biju no visiem.
Cīnījos droši ar viņu, man Atēna dāvāja slavu.
Drošāko vīru no visiem un stiprāko tobrīd es gāzu;
Nokritis garšļaukus zemē, tas izstiepās augumā visā.
Bet, ja es būtu vēl jauns un būtu man agrākie spēki,

Droši vien mirdzošais Hektors sev pretnieku atrastu manī.
Lai gan no ahajiem drošākie visi patlaban ir kopā,
Tomēr neviena nav tāda, kas labprāt pret Hektoru ietu.»
Rāja tā sirmgalvis tos; tad piecēlās deviņi vīri:
Piecēlās tautvedis Agamemnóns no viņiem pats pirmais,
Diomēds, Tīdeja dēls, aiz viņa vēl piecēlās tūdaļ,
Ajanti abi pēc tam ar varoņa straujumu krūtīs;
Arī vēl Īdomenejs, tam līdzi tā ieroču nesējs
Mērions, karotājs brašais, kas drosmē bij Arejam līdzīgs,
Eiripils tūdaļ pēc viņiem, Eiáimona atvase brašā,
Tālāk Andráimonids Toants un Odisejs, līdzīgais dievam.
Visi šie gribēja doties ar dievišķo Hektoru cīņā.
Gerēnas zirgvaldis Nestors nu atkal tā valodu sāka:
«Tagad lai kauliņi izšķir, kam liktenis cīnīties lēmis!
Protams, tas ielīksmos ģirdi ik ahajam spožajās bruņās.
Vēlāk daudz sirsnīga prieka pats sajutīs sirdī, ja kādreiz
Pārnāks no kara vēl dzīvs, no drausmīgās varoņu kaujas.»
Teica tā viņš; šie kauliņu katrs sev iezīmēt steidzās;
Visi tos sameta drīz Agamémnona ķiverē spožā.
Vīri mūžīgos lūdza, pret debesīm celdami rokas;
Visi tā sacīja kopā, uz debesīm raugoties plašām:
«Kronid, liec Ajanta kauliņam izkrist vai Tīdeja dēla,
Jeb vai pat Atreja dēla, kas bagātās Mikēnās valda!»
Teica tā lūgdamies viņi, un kauliņus kratīja Nestors.
Pēkšņi no ķiveres izkrita kauliņš, kā vēlējās visi, —
Ajanta kauliņš tas bija; to vēstnesis, sākdams pa labi,
Nesa pa sapulci apkārt un rādīja ahaju dižiem.
Atteicās visi no tā, to liedzoties atzīt par savu.
Bet, kad, pa sapulci nesdams, viņš nāca pie tā, kas bij zīmi
Kauliņā vilcis un ķiverē metis, tad raženais Ajants
Izstiepa roku, un vēstnesis tūdaļ tam kauliņu sniedza.
Ieraugot zīmi, viņš pazina to un priecīgu prātu,
Nometis kauliņu zemē pie kājām, tā ahajiem teica:
«Draugi, šis kauliņš ir mans! Kā prieku lai nejūtu sirdī!
Ticu, būs uzvara mana pār Hektoru, līdzīgo dievam.
Taču gan, ahaju dēli, pirms uzvelku mirdzošās bruņas,
Tikmēr valdniekam Kronidam Zevam jūs lūgšanas raidiet!
Klusītēm, paši pie sevis, lai trojieši Īlijā nedzird!
Varat pat atklāti lūgties, jo bailes mums nav ne no viena.
Tomēr lai nedomā kāds ar varu vai viltu pret gribu
Piespiest uz bēgšanu mani. Man liekas, vēl neesmu nelga,
Esmu Salámīnā dzimis, tur audzināts arī un mācīts.»
Teica tā viņš, un Kronidu Zevu tie pielūdza visi.
Vērsdami skatus uz augšu, tā sacīja ahaji daži:
«Varenais, slavenais Zev, kas Īdkalnā spēcīgi valdi!
Ajantam uzvaru dod, lai slavu tas iegūtu spožu!
Bet, ja tu Hektoru mīli un arī par viņu tev rūpes,
Līdzīgu spēku dod abiem un līdzīgu uzvaras slavu!»

Teica tā viņi, bet Ajants sev uzlika mirdzošo varu,
Un, kad ar bruņām visapkārt viņš apsedza ķermeni savu,
Devās uz priekšu ar sparu, kā cīņā trauc milzīgais Arejs,
Ja tas ir uzsācis karu pret vīriem, ko Olimpa valdnieks
Salaidis naidīgā ķildā, kas mūžam kremt mirstīgo sirdis.
Iznāca milzīgais Ajants, visdrošākais ahaju atbalsts.
Īgni tam smaidīja seja, kad, kājas likdams uz zemes,
Soļoja smagi uz priekšu un kratīja garkāta šķēpu.
Argieši priecājās ļoti, kad redzēja Ajantu tādu;
Sabijās trojiešu vīri, un bailēs tiem locekļi stinga.
Arī Hektoram pašam sirds pukstēja krūtīs daudz straujāk;
Tomēr patlaban viņš nespēja bēgt, ne atpakaļ traukties,
Slēpjoties savējo vidū, jo pats to uz divkauju sauca.
Pienāca Ajants tam tuvu ar vairogu, līdzīgu tornim,
Varkaltu, septiņām ādām; to Tihijs tam pagatavojis,
Sedlinieks, dzīvodams Hilē, no visiem vislabākais meistars.
Viņš tam šo vairogu pagatavoja no septiņām ādām,
Novilcis barotiem vēršiem, bet astotā kārta bij vara.
Ajants, Telámona dēls, šo vairogu nesdams priekš krūtīm,
Nostājās Hektoram tuvu un draudēdams sacīja viņam:
«Hektor, tu zināsi skaidri, kad vienam pret vienu būs cīņa,
Kādi patlaban vēl varoņi citi ir danaju rindās
Arī bez Pēleja dēla, kas plosīja rindas kā lauva.
Lai jau viņš guļ, cik tam tīkas, pie ātrajiem daudzairu kuģiem,
Sakrājis sirdī sev dusmas pret tautganu Agamemnónu!
Arī starp mums ir vīri, kas nebaidās iziet pret tevi,
Daudz vēl ir tādu. Sāc divkauju tūdaļ un cīniņu sīvo!»
Mirdzošā ķiverē diženais Hektors tā savukārt teica:
«Kronida lutekli Ajant! Telámonid, tautvedi dižo!
It kā ar maziņu bērnu tu mērīties nesāc ar mani
Vai kā ar sievieti vārgu, kas nepazīst cīņu un karu!
Taču it labi es pazīstu kaujas un drausmīgos karus.
Zinu, kā pagriezt pa labi, kā vēršādas vairogu dižo
Pagriezt pa kreisi, kas pasarga mani pret naidnieku droši.
Zinu es arī, kā traukties uz priekšu ar ātrkāju ķēvēm,
Zinu, kā tuvcīņā sīvā par godu Arejam dejot.
Lai gan tu esi tik varens, es negribu dzīvību laupīt,
Paslepu uzglūnot tev, bet atklāti, ja tik to spēšu.»
Teica, un, atvēzis roku, viņš izmeta garkāta šķēpu,
Trāpīdams Ajantu tieši pa vairogu septiņādaino,
Virspusē segtu ar varu, kas bija jau astotā kārta.
Izgāja varenā smaile caur sešām, tās caururbjot visas,
Iestrēdza septītā kārtā. Tad Kronida lolotais Ajants
Izmeta garkāta šķēpu ar sparu pēc Hektora otrais,
Trāpīdams Priama dēlu pa vairogu noapaļoto.
Izurbās milzīgais šķēps caur mirdzošo vairogu cauri,
Pāršķeldams Hektora bruņas, ar brīnišķu veiklību kaltās,
Pārrāva tieši pie cirkšņiem ar triecienu hitonu pušu.

Varonis noliecās sānis un glābās no pazemes tumsas.
Atpakaļ rāva tie varenos šķēpus un abi viens otram
Uzbruka strauji kā plēsīgie lauvas, kas jēlu rij gaļu,
Jeb vai kā mežkuiļi niknie, ko salauzt nav viegli ar spēku.
Priamids atvēza šķēpu un meta pa vairoga vidu;
Atliecās metamais šķēps un nešķēla vairoga varu.
Virzījās Ajants uz priekšu un meta pa vairogu spožo,
Cauri tam izurbās šķēps un trāpīja Priama dēlu.
Smaile tam aizķēra kaklu, un izlēca asinis melnās.
Nerimās tomēr patlaban vēl mirdzošais Hektors no cīņas;
Soli tas atpakaļ spēra un satvēra varenā rokā
Akmeni šķautnainu, melnu un lielu, kas gadījās laukā,
Meta pa Ajanta vairogu dižo, pa septiņādaino,
Tieši pa vairoga kupri; varš šķindēja dobji visapkārt.
Savukārt Ajants pēc tam, daudz lielāku akmeni celdams,
Atvēzis roku, to meta ar milzīgu spēku uz priekšu.
Milzīgo akmeni mezdams, viņš ielauza vairoga vidu,
Dragāja ceļus, un Priamids pēkšņi uz muguras krita,
Vairogu spiezdams pie sevis; to Apollons piecēla tūdaļ.
Tobrīd tie sanāktu kopā, ar zobeniem iesāktu cīņu,
Nebūtu saucēji tūdaļ, tie Zeva un mirstīgo sūtņi,
Nākuši, trojiešu viens, otrs ahaju varkaltās bruņās,
Īdajs un Taltibijs tie, ar gudrību izcili vīri.
Scepterus pacēla viņi starp abiem; tad sacīja vārdu
Īdajs, trojiešu saucējs, kam netrūka padomu gudru:
«Rimstieties, bērni jūs mīļie! Laiks atmest jums karus un cīņas!
Krona dēls, mākoņu krājējs, jums parāda izcilu godu.
Abi jūs šķēpmeši braši, to zinām mēs tagad it visi.
Nakts jau patlaban ir tuvu: ir labi mums paklausīt naktij.»
Ajants, Telámona dēls, tā sacīja, atbildot viņam:
«Skubini Hektoru, Īdaj, liec visu to atkārtot viņam!
Brašākos danaju vīrus uz sacīksti sauca viņš pirmais.
Lai viņš sāk pirmais! Es klausīšu labprāt, ja viņš tik to vēlas.»
Mirdzošā ķiverē diženais Hektors tam savukārt teica:
«Ajant, ir devuši dievi tev augumu dižu un spēku
Kopā ar gudrību lielu. Ar šķēpu tu veiklākais esi.
Izbeigsim naidīgo cīņu un asiņu liešanu šodien!
Vēlāk mēs cīnīties sāksim no jauna, līdz dievība kāda
Izšķirs mūs kautiņā sīvā, dos uzvaru vienam vai otram.
Tuvu patlaban jau nakts; ir labi mums paklausīt naktij.
Tāpēc iepriecināsi tu visus pie ahaju kuģiem,
Tomēr visvairāk par visiem gan tuvākos draugus un biedrus.
Arī es, atpakaļ nākdams uz Priama pilsētu plašo,
Trojiešus iepriecināšu un trojietes garajās drēbēs,
Visas, kas, lūgdamas dievus par mani, uz svētnīcu dosies.
Pasniegsim dāvanas skaistas viens otram kā piemiņas balvu,
Lai jel ik trojietis teiktu vai ahajs par mani un tevi:
— Varoņi šie reiz iedegās naidā, kas dvēseli plosa;

Tomēr tie šķīrās pēc sīvajām cīņām kā labākie draugi.»
Teicis tam zobenu deva ar sudraba nagliņām kātā,
Piedevām pasniegdams makstis un gaumīgi izgriezto siksnu.
Ajants tam dāvāja jostu, kas lāsmoja purpurā spilgtā.
Abi tad draudzīgi šķīrās. Šis devās pie ahaju vīriem,
Hektors pie trojiešu rindām. Nu trojieši staroja priekā,
Vērojot Hektoru dzīvu un pārnākam veselu, sveiku,
Glābtu no Ajanta dusmām un spēcīgām varoņa rokām;
Atpakaļ veda, kaut šaubījās agrāk, ka izglābtu redzēs.
Ahaji spožajās bruņās ar Ajantu pretējā pusē
Nāca pie diženā Atreja dēla, par uzvaru lepnā.
Bet, kad jau ahaji brašie it visi bij Atreida teltī,
Diženais tautvedis Atreja dēls, tiem rīkodams dzīres,
Ziedoja piecgadu vērsi visvarenam Kronidam Zevam.
Ādu tie noplēsa vērsim un rūpīgi sacirta visu,
Sagrieza prasmīgi sīkākās daļās un samauca iesmos,
Vērīgi cepa uz sārta un noņēma visu no liesmas.
Beiguši upuru darbus, tie rīkoja bagātas dzīres.
Dzīroja visi, un netrūka viņiem te līdzīgas daļas.
Varonis, Atreja dēls, starp ahajiem dižākais valdnieks,
Muguras gabalu lielu kā balvu Ajantam sniedza.
Bet, kad tie dzesēja slāpes un bija jau izsalkums rimies,
Sirmgalvis Nestors pats pirmais tiem iesāka padomus klāstīt,
Sirmgalvja padomi agrāk par labākiem ahajiem šķita.
Vēlēdams labu it visiem, viņš sacīja, valodu sākdams:
«Slavenais Atreja dēls un labākie ahaju vīri!
Daudzi jau miruši sen no kuplmatu ahaju dēliem.
Skaistviļņu Skamandras lejās to tumšsārtās asinis lējis
Ilgi jau baismīgais Arejs; pie Aīda dvēseles devās.
Rītu, kad atausīs gaisma, mums atturēt vajag no cīņas
Ahaju vīrus, bet pulcēties pašiem un kritušos visus
Atvest ar vēršiem un mūļiem; tad līķus mēs sadedzināsim
Tuvu pie dobajiem kuģiem, lai vecāku kaulus ik ahajs
Pārvestu dzimtenē bērniem, ja atgrieztos dzimtenes zemē.
Vēlāk no smiltīm, no ielejas vestām, mēs kapkopu vienu
Uzbērsim tuvu pie sārta, bet blakus tam celsim ar steigu
Torņus jo augstus un sienas, kas sargātu kuģus un pašus.
Ieliksim arī šais sienās vēl vārtus, kļaujamus cieši,
Tā, lai tur braucamais ceļš vēl paliktu zirgiem un ratiem.
Ārpusē, tuvu pie sienas, mēs izraksim grāvi jo dziļu,
Lai tas šeit, sargādams kuģus, var atvairīt vīrus un zirgus
Un lai šeit trojieši lepnie mūs nepārsteidz, uzbrūkot pēkšņi.»
Teica, un valdnieki visi to atzina tūdaļ par labu.
Notika Īlijas cietoksnī augstā pie Priama nama
Trojiešu sapulce tobrīd jo briesmīga, trokšņaina ļoti.
Antēnors, iedvesmas pilns, tiem padomu apspriedē deva:
«Trojieši, dardani arī un biedri, jel uzklausait mani!
Tagad es sacīšu jums, ko sirds man ir likusi krūtīs:

Argiešu Heleni tūdaļ un mantas līdzi ar viņu
Atdosim Atreja dēliem! Mēs, lauzuši zvērestus svētos,
Tagad vēl cīnāmies tālāk; mums labuma itin nekāda
Nākotnē nebūs no tā, ja nedarām tā, kā jums lieku.»
Teica un nosēdās viņš; tad tūdaļ starp trojiešiem cēlās
Dievišķais Parids, kam košmate Helene bija par sievu.
Atbildot viņam, tas savukārt teica šos spārnotos vārdus:
«Netīk pavisam man, Antēnor, tas, ko tikko kā teici!
Taču tu varēji izdomāt arī ko labāku citu.
Bet, ja patiesi to visu ar apdomu nopietni saki,
Zini, tad debesu dievi ar aklumu situši tevi.
Kaujratu braucējiem trojiem es tagad šeit paziņot varu,
Atklāti taisnību sakot: es atpakaļ nedošu sievu.
Visu to mantu, ko atvedis esmu no Argas uz Troju,
Vēlos tiem atpakaļ dot, no savas vēl pieliekot vairāk.»
Teica un nosēdās viņš; tad tūdaļ starp trojiešiem cēlās
Dardana pēctecis Priams, kas gudrībā dieviem ir līdzīgs.
Vēlēdams labu it visiem, viņš sacīja, valodu sākdams:
«Trojieši, dardani arī un palīgi, uzklausait mani!
Tagad es sacīšu jums, ko sirds man ir likusi krūtīs:
Tūdaļ uz vakara azaidu ejiet, kā raduši agrāk!
Arī par naktssardzi rūpēties vajag! Jūs nomodā esiet!
Rītu ar saullēktu Īdajs lai steidzas pie dobajiem kuģiem
Paziņot Atreidam to — Menélājam, Agamemnónam,
Paziņot Parida domas, jo viņa dēļ cēlusies ķilda.
Lai viņš tiem saka vēl prātīgu vārdu, vai nav tie ar mieru
Drausmīgo cīņu šeit izbeigt tik ilgi, līdz kritušo līķus
Sadedzināsim. Tad karosim atkal, līdz dievība kāda
Izšķirs no jauna un uzvaras slavu dos vieniem vai otriem.»
Teica tā viņš; šie pakļāvās tam, to vērīgi klausot.
[Kareivji rindās pēc tam pie azaida sēdās.] Ar ausmu
Aizsteidzās vēstnesis Īdajs pie dobajiem ahaju kuģiem.
Danajus, Areja kalpus, viņš atrada sapulcē plašā
Tuvu pie Atreida kuģa; tad vēstnesis skanīgu balsi
Nostājās ahaju vidū un sacīja, valodu sākdams:
«Atreid un arī jūs citi vislabākie ahaju vīri!
Lika man Priams un citi vislabākie trojiešu vīri,
Kaut jel tas viss jums patīkams būtu un pieņemams arī,
Paziņot Parida domas, jo viņa dēļ cēlusies ķilda.
Visu to mantu, ko atvedis Parids no Argas uz Troju
Dobajos kuģos, — kaut sen jau pirms tam viņš pazudis būtu! —
Vēlas tas atpakaļ dot, no savas vēl pieliekot vairāk.
Tomēr mīlamo sievu viņš dižajam Atreja dēlam
Nevēlas atpakaļ dot, kaut trojieši lūdza to darīt.
Viņi jums vēlēja sacīt, ja visi jūs būtu ar mieru,
Drausmīgo cīņu šeit izbeigt tik ilgi, līdz kritušo līķus
Sadedzināsim. Tad karosim atkal, līdz dievība kāda
Izšķirs no jauna un uzvaras slavu dos vieniem vai otriem.»

Teica tā viņš, un klusēja šie it visi kā mēmi.
Diomēds, drosmīgais cīņā, tā beidzot sacīja viņiem:
«Protams, ka tagad neviens vairs nepieņems Parida balvas,
Arī vairs Heleni ne. Ir skaidri jau mazajam bērnam —
Trojai un trojiešu tautai jau tuvojas drausmīgā stunda.»
Teica tā viņš, un ahaju dēli tam uzgavilēja,
Pārsteigti tieši par to, ko zirgvaldis Diomēds teicis;
Vadonis Agamémnons nu savukārt Īdajam teica:
«Ahaju domas, ai vēstnesi Īdaj, pats tagad tu dzirdi,
Viņi tev atbildi deva; man arī šāds lēmums ir tīkams.
Nav man ko iebilst pret to, ka kritušos dedzināt sārtos.
Svētākais pienākums mums ir nekavēt mirušo mieru;
Tūliņ pēc nāves tos vajag mums sakraut uz kūpošiem sārtiem.
Hēras vīrs, Zibeņu metējs, lai liecinieks zvērestam manam!»
Teicis tā, pacēla zizli pret mūžīgiem debesu dieviem.
Vēstnesis Īdajs ar steigu nu devās uz Īliju svēto;
Troji un dardani arī jau sēdēja sapulču laukā.
Viņi šeit pulcējās kopā un gaidīja Īdaju nākam.
Atnāca Īdajs pēc tam un, nostājies sapulces vidū,
Trojiešiem atnesa vēsti; nu rīkojās visi jo čakli —
Vieni pēc kritušiem devās, bet otri uz mežu pēc malkas.
Ahaji savukārt metās ar steigu no daudzairu kuģiem;
Vieni pēc kritušiem devās, bet otri uz mežu pēc malkas.
Mirdzošā saule patlaban jau zeltīja auglīgos laukus,
Pamazām nirdama ārā no mierīgi plūstošās jūras
Augšup uz debesīm plašām. Drīz sastapās visi uz lauka.
Tobrīd grūti bij savējos pazīt starp kritušiem cīņā.
Kritušiem asiņu traipus ar ūdeni mazgāja viņi,
Raudāja asaras gaužas un iecēla vezuma ratos.
Aizliedza asaras liet šiem varenais Priams; tie klusi
Salika kritušos kaudzēs uz sārta ar skumušu sirdi,
Ugunī sadedzināja un devās uz Īliju svēto.
Ahaji spožajās bruņās drīz iznāca arī uz lauka,
Salika kritušos kaudzēs uz sārta ar skumušu sirdi,
Ugunī sadedzināja un devās pie dobajiem kuģiem.
Kamēr vēl nebija aususi gaisma, tik mijkrēslis bija,
Pulcējās labākie ahaju vīri ap sakrauto sārtu.
Tūdaļ no smiltīm, no ielejas vestām, tie kapkopu vienu
Sameta tuvu pie sārta, bet blakus tam cēla ar steigu
Torņus jo augstus un sienas, kas sargātu kuģus un pašus.
Ielika arī šais sienās vēl vārtus, kļaujamus cieši,
Tā, lai tur braucamais ceļš vēl paliktu zirgiem un ratiem.
Ārpusē, tuvu pie sienas, tie izraka grāvi jo dziļu,
Sevišķi garu un platu, bet dibenā sadzina mietus.
Ahaji kuplajiem matiem tā strādāja nometnē savā.
Dievi sēdēja tobrīd pie zibeņu metēja Zeva;
Vēroja viņi ar apbrīnu sirdī šos ahaju darbus.
Paverot skatu pret tiem, tā zemdimdis Poseidons teica:

«Dievu un cilvēku tēv, vai ir vēl kur pasaulē plašā
Ļaudis, kas mūžīgo prātam un padomam vērīgi klausa?
Vai tad tu neredzi to, ka ahaji kuplajiem matiem
Cēluši sienu pie kuģiem un rakuši grāvi tai priekšā,
Bet vēl mums, mūžīgiem dieviem, nav ziedoti baroti vērši?
Slava būs viņiem par šo, cik tālu mirdz ausma virs zemes.
Aizmirsīs ļaudis to sienu, ko valdniekam Lāomedontam,
Netaupot pūles un sviedrus, reiz es un Foibs Apollons cēlām.»
Varenais Mākoņu krājējs ar īgnumu sacīja viņam:
«Brīnums, ai Poseidon, zemdimdi stipro, ko saki tu tagad!
Varētu baidīties taču no dieviem par līdzīgu lietu
Cits kāds, par tevi daudz vājāks, kam nav ne tik drosmes, ne spēka;
Slava tev taču tik liela, cik tālu mirdz ausma virs zemes.
Pacieties mierīgi brīdi! Kad ahaji kuplajiem matiem
Atpakaļ pārbrauks ar dobajiem kuģiem uz dzimteni mīļo,
Sadragā uzcelto sienu un nogremdē dziļajā jūrā!
Vēlāk ar palsajām smiltīm tu apklāj krastmalu plašo!
Varenā ahaju siena lai pazūd uz mūžīgiem laikiem!»
Tobrīd mūžīgie dievi tā draudzīgi sarunu beidza.
Vakarā rietēja saule, un ahaju darbi bij galā.
Vēlāk tie nokāva vērsi un mielastu rīkoja teltīs.
Pienāca kuģi jo daudzi šai brīdī no bagātās Lēmnas,
Pilni ar tumšsārto vīnu, tos sūtīja Jāsonids Einejs;
Dzima Hipsípilei viņš no Jāsona, tautgana dižā;
Atveda Atreidiem tas — Menélājam, Agamemnónam —
Veselu tūkstoti mēru vislabākā Lēmnsalas vīna.
Ahaji kuplajiem matiem ikviens nu sev gādāja vīnu,
Citi to pirka par varu, bet citi par mirdzošo dzelzi,
Maksāja citi ar ādām, bet citi ar treknajiem vēršiem,
Citi pat atdeva vergus, lai būtu tik spožākas dzīres.
Ahaji kuplajiem matiem pēc tam līdz rītausmai pašai
Dzīroja teltīs, bet trojiešu vīri pa Īliju svēto.
Visu šo nakti jau gudroja likstas tiem Krona dēls gudrais,
Pērkona grāvienus graudams; tie bālēja visi aiz bailēm.
Vīnu tie lēja no kausiem uz zemes, un nebija drosmes
Agrāk nevienam to dzert, pirms nebija Kronidam lējis.
Visi tad iegrima miegā un gulēja saldi līdz rītam.

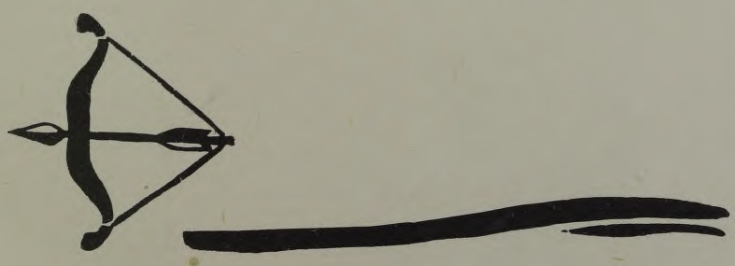

VIII

P O S E I D O N S

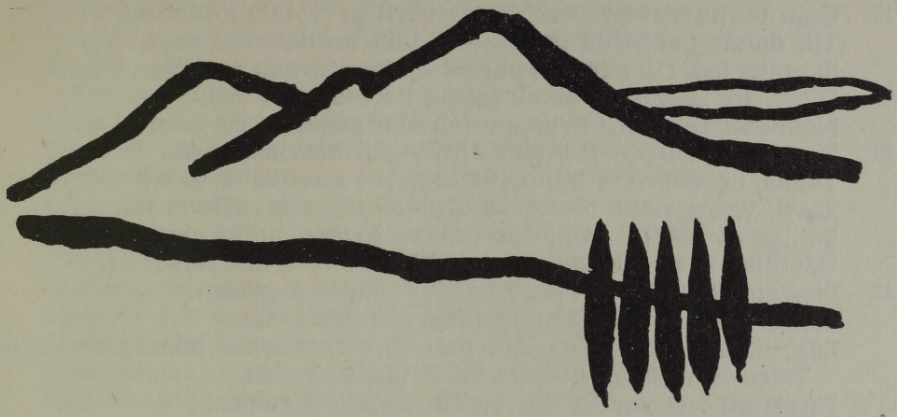

PĀRTRAUKTĀ KAUJA

Rītausma safrāna tērpā jau zeltīja zemi ar stariem.
Krona dēls, zibeņu metējs, uz sapulci sasauca dievus
Daudzgalu Olimpa kalnā, visaugstākās virsotnes galā.
Runu viņš teica tiem pats, un vērīgi klausījās dievi.
«Uzklausait mani jūs, mūžīgie dievi un mūžīgās dieves,
Lai es jums varētu pateikt, ko sirds man ir likusi krūtīs!
Tāpēc lai nedomā tagad neviens, ne dievs kāds, ne dieve,
Pretoties pavēlei manai, bet kopā to atzīstiet visi
Tūdaļ par labu, lai izbeidzu ātrāk šīs cīņas un kaujas.
Bet, ja es manīšu kādu no dieviem bez pārējo ziņas
Aizejam projām, lai trojiem vai ahajiem palīgu sniegtu,
Nopērts un apkaunots tas uz Olimpu atpakaļ dosies,
Jeb vai to, tvēris aiz rokas, es metīšu Tartarā tumšā,
Tālu, kur bezdibens dziļais, visdziļākā vietā zem zemes, —

Ceļu uz turieni noslēdz dzelzs vārti ar varainu slieksni,
Tik daudz par Aīdu dziļāk, cik tālu no debesīm zeme.
Sapratīs tad, cik stiprāks par pārējiem dieviem es esmu.
Dievi, jūs mēģinait tūdaļ, lai pārliecinātos it visi!
Nolaidiet zeltkaltu ķēdi no debesīm augstām uz zemi.
Ķerieties visi pie tās, gan dievi, gan dievietes arī!
Tomēr no debesīm lejup jūs nespēsit novilkt uz zemi
Zevu, visaugstāko dievu, kaut pūlēs jums pagurtu spēki.
Bet, ja es vēlētos nopietni kādreiz šo ķēdi vilkt augšā,
Uzvilktu visus pie sevis bez pūlēm ar zemi un jūru;
Piesietu ķēdi pēc tam pie Olimpa galotnes augstās
Tā, lai pasaule visa ar mūžīgiem karātos gaisā.
Lūk, tik es stiprāks par dieviem, tik stiprāks par mirstīgiem visiem!»
Teica tā viņš, un klusēja šie it visi kā mēmi,
Pārsteigti ļoti par to, cik vareni runājis Kronids.
Beidzot tad Atēna, spulgace dieve, tā sacīja Zevam:
«Krona dēls Zev, manu tēv, visaugstākais debesu valdniek!
Visi mēs atzīstam to, cik bezgala liela tev vara,
Tomēr mums skumjas ir sirdī par šķēpmešu danaju tautu, —
Nomāc to nedienas sūras, un liktenis ļaunais to vaļā.
Atteikties varam mēs arī, ja vēlies, no cīņas pret Troju.
Vienīgi derīgu padomu dosim mēs danaju dēliem,
Lai jel tie visi vēl neietu bojā, jo dusmas tev sirdī.»
Krona dēls, mākoņu krājējs, tai savukārt smaidīdams teica:
«Nebīsties, Trītogenēja, bērns mīļais! Bez nodoma dažkārt
Nelaipni vārdi man sirdī, bet vēlīgs pret tevi es būšu.»
Teicis šos vārdus, pie kaujratiem jūdza viņš varkāju zirgus,
Vētrainus gaitā, un zeltainas krēpes tiem greznoja kaklu.
Zeltu viņš uzvilka plecos un tvēra pātagu rokā,
Zelta, jo prasmīgi vītu, un, iesēdies kaujratos savos,
Cirta ar pātagu zirgiem, lai skrietu; šie tecēja labprāt
Vidū starp auglīgo zemi un zvaigžņaino debesu jumu.
Nāca pie avotiem bagātās Īdas, pie mežzvēru mātes,
Gargarā augstā, kur svētvietā krāšņā tam ziedoklis smaržo.
Dievu un cilvēku tēvs šeit zirgus apstādināja,
Raisīja vaļā no ratiem un ietina mākonī tumšā,
Pats viņš ar lepnumu sirdī uz Īdkalna galotnes sēdās,
Vērodams trojiešu pilsētu plašo un ahaju kuģus.
Kopējo mielastu tobrīd jau ahaji kuplajiem matiem
Paēda teltīs ar steigu un lika sev bruņas visapkārt.
Trojieši savukārt arī pa pilsētu ieročus tvēra,
Būdami nelielā skaitā, bet dedzīgi rāvās uz cīņu —
Nebaltas dienas tos spieda, — lai sargātu bērnus un sievas.
Atvērās pilsētas vārti, un kareivji lauzās uz āru;
Kājnieki, jātnieki traucās, un dunēja zeme zem kājām.
Bet, kad jau, virzoties strauji uz priekšu, tie sanāca kopā,
Sastapās vēršādu vairogi, šķēpi un drosmīgie vīri,
Ietērpti varkaltās bruņās; bet vairogi izciliem kupriem

Sasitās citi pret citu, un sacēlās burzma visapkārt.
Uzvaru guvušo gaviles skaļās ar kritušo vaidiem
Saplūda ielejā kopā, ar asinīm applūda zeme.
Kamēr vēl ausa gaisma un pieauga dievišķā diena,
Trojus un ahajus trāpīja šautras, un varoņi krita.
Bet, kad jau Hēlijs līdz pusei bij uzkāpis debesu jumā,
Pacēla Krona dēls roku un izstiepa zeltainos svarus,
Ielika drausmīgās nāves un likteņa kauliņus divus —
Kaujratu braucēju troju un ahaju varkaltās bruņās, —
Tvēra pret vidu un svēra. Tad ahaju likteņa diena
Noliecās lejup [un svari līdz auglīgai ielejai skārās;
Trojiešu likteņa kauliņš līdz plašajām debesīm cēlās].
Pērkona dārdienus dobjus Zevs sūtīja lejup no Īdas,
Nomezdams zibeni spožu virs ahaju teltīm; to redzot,
Piepeši apjuka viņi un bālēja visi aiz bailēm.
Satrūkās Īdomenejs un Atreja dēls Agamémnons,
Satrūkās Ajanti abi, vislabākie Areja kalpi.
Vienīgais Gerēnas Nestors vēl palika ahaju atbalsts,
Ne jau nu gluži tik labprāt — zirgs pagura viņam, jo Parids,
Košmates Helenes vīrs, to ķēra ar raidīto šautru
Tieši pa pakauša vidu, tai vietā, kur cietajā paurī
Paceļas krēpes; šī vieta ir bīstama vairāk par citām.
Augstu zirgs cēlās aiz sāpēm, kad smadzenēs iestrēdza šautra.
Satraukdams pārējos visus, tas svaidījās apkārt ap šautru.
Tikko kā noliecās vecais, lai atgrieztu piejūgtam zirgam
Siksnas ar zobenu aso, te Hektora vētrainie zirgi
Sparīgi drāzās uz priekšu ar Hektoru, vadoni brašo.
Gerēnas zirgvaldis Nestors patiesi šeit aizietu bojā,
Nebūtu Diomēds, drosmīgais cīņā, to redzējis pēkšņi.
Varonis spēcīgi kliedza, lai Odisejs dzirdētu viņu:
«Dievišķais Lāerta dēls, ai Odisej, daudzpraša gudrais!
Kurp tu patlaban tik gļēvi, mums pagriezis muguru, bēgsi?
Sargies, ka neietriec kāds tev mugurā asmeni aso!
Atgriezies tūdaļ, lai sirmgalvi glābjam no drausmīgā vīra!»
Teica, bet Odisejs, dievišķais cietējs, to nespēja dzirdēt.
Steigšus tas atpakaļ traucās pie dobajiem ahaju kuģiem.
Diomēds, Tīdeja dēls, uz priekšu viens traucās ar steigu.
Pienācis piepeši tuvu pie Nēleida satrauktiem zirgiem,
Pavēris skatu pret to, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Sirmgalvi Nestor, patlaban tev uzmācas jaunāki vīri!
Smaga tev vecuma nasta, un spēki tev guruši kaulos.
Vājš tev ir ieroču nesējs, bez spēka tev tagad ir zirgi.
Celies un kaujratos iekāp pie manis, lai redzētu, vecais,
Kādi ir trojiešiem zirgi, cik manīgi viņi ir laukā!
Veikli tie laižas it visur, tie uzbrūk un atpakaļ raujas;
Atņēmu Ainejam abus, kas naidniekiem iedvesa bailes.
Kalpi lai uzrauga tavus! Mēs trauksim šos abus uz cīņu
Trojiešu kaujratu braucējiem pretī, lai Priamids Hektors

Redzētu to, ka arī mans šķēps spēj trakot šais rokās.»
Teica tā viņš, un zirgvaldis Nestors tam sekoja labprāt.
Gerēnas Nestora ķēves nu rūpīgi sargāja kalpi,
Drosmīgais Eirimedonts un Stenels, pilns vīrišķa spara.
Iekāpa varoņi abi pa tam Diómēda ratos;
Mirdzošos grožus no rokām tam atņēma sirmgalvis Nestors,
Cirta ar pātagu zirgiem un panāca Hektoru ātri.
Diomēds atvēza šķēpu pret viņu, kas metās tam virsū.
Neķēra Hektoru šķēps, bet cildenā Tēbaja dēlu,
Diženo Ēniopeju, kas vadīja kaujratus cīņā,
Turēdams mirdzošos grožus; šķēps ieurbās krūtīs pie pupa.
Zemē viņš krita no ratiem, un atkāpās ātrkāju zirgi;
Sabruka varoņa spēki, un dvēsele šķīrās no miesas.
Noskuma Hektora sirds par kaujratu braucēju brašo,
Tomēr, kaut sāpēja varoņa sirds, šo atstāja tobrīd
Guļam uz lauka, bet pats sev meklēja drosmīgu kalpu;
Zirgiem drīz kaujratu vadītājs radās; šeit Īfita dēlu —
Drosmīgo Arheptolému viņš sastapa kareivju vidū.
Tūdaļ tas iekāpa ratos, un Hektors tam iedeva grožus.
Izšķirta būtu jau cīņa, un liktenīgs būtu šis mirklis,
Trojieši Īlijas mūros kā aitu bars sadzīti būtu,
Nebūtu dievu un cilvēku tēvs tos redzējis tūdaļ.
Baismīgi grandot virs tiem, viņš raidīja zibeni spožu,
Triekdams ar sparu to zemē pie Tīdeida kaujratu zirgiem.
Piepeši uzšāvās drausmīga liesma no degoša sēra,
Satrūkās zirgi aiz bailēm, pie kaujratiem saļimstot zemē.
Izkrita mirdzošie groži no trīcošām Nestora rokām;
Baiļojās Nestora sirds, un tāpēc viņš Tīdeidam teica:
«Griezīsim atpakaļ, Tīdeid, un bēgsim ar viennaga zirgiem!
Vai tad tu nejūti to, ka Kronids tev uzvaru liedzis?
Varenais Zibeņu metējs dod Hektoram uzvaru šodien;
Vēlāk varbūt viņš piešķirs to mums, ja patiksies viņam.
Kronida nodomus kavēt nekad nav spējīgs kāds cilvēks,
Arī visstiprākais ne; viņš varenāks tomēr par visiem.»
Diomēds, drosmīgais cīņā, tam atbildot, savukārt teica:
«Viss tas ir taisnība, vecais, it prātīgu vārdu tu bildis.
Tomēr drausmīgas sāpes man sirdi un dvēseli plosa —
Hektors patiesi tā teiks, reiz runādams trojiešu vidū:
— Aizbēga Tīdeja dēls aiz bailēm no manis pie kuģiem. —
Tiešām viņš kādreiz tā teiks. Lai zeme tad aprītu mani!»
Gerēnas zirgvaldis Nestors, tam atbildot, savukārt teica:
«Vai man, ai drosmīgā Tīdeja dēls, ka tu to man saki!
Ja jau par gļēvu un bailīgu tevi tur dēvētu Hektors,
Tomēr to neticēs troji un Dardana pēcteči viņam,
Neticēs trojiešu sievas, jo vairogu nesējus vīrus,
Ziedošos laulātos draugus, bez skaita tu putekļos gāzis.»
Teica tā viņš un atpakaļ traucās ar viennaga zirgiem,
Lauzdamies cauri caur pūli, bet trojiešu vīri un Hektors,

Dzīdamies pakaļ ar troksni, to apbēra skaudrajām šautrām.
Mirdzošais, diženais Hektors tam pakaļ tā spēcīgi sauca:
«Ātrzirgu danaji tevi, ai Diomēd, vērtēja augstu,
Ierādot labāko vietu, daudz gaļas un vīnkausu sniedzot.
Tagad šie vīri vairs negodās tevi — tu kļuvis par sievu.
Pazūdi, bailīgā sieva! Ir redzams, ka, uzvarot mani,
Nespēsi ielauzties Īlijas torņos, tev trojiešu sievas
Drosmes trūks aizvest ar kuģiem. Es pazemē gāzīšu tevi!»
Teica tā viņš, bet Tīdeja dēls vēl šaubījās ilgi,
Vai tam griezt atpakaļ zirgus vai stāties ar ieroci pretī.
Trīsreiz viņš vērtēja sirdī un prātā nu lēmumus divus,
Trīsreiz no Īdkalna gala Zevs pērkonam atskanēt lika,
Sūtīdams trojiešiem zīmi par galīgas uzvaras ķīlu.
Trojiešus mudīja Hektors uz cīņu, tā spēcīgi saukdams:
«Trojieši, Likijas vīri un dardani, šķēpmeši vingrie!
Draugi, jel esiet kā vīri! Lai netrūkst jums trauksmaina spēka!
Redzu, ka Krona dēls Zevs man apsola, mādams ar galvu,
Slavu un uzvaru dot, bet danajiem gatavo nāvi.
Nelgas, tiem ienācis prātā jau ierīkot sienas pie kuģiem!
Vājās, niecīgās sienas nav spējīgas atturēt mani.
Mūsējo zirgi it viegli pār izrakto grāvi var pārlēkt.
Bet, kad es būšu jau tuvu pie dobajiem ahaju kuģiem,
Gādājiet visi jūs tobrīd ar steigu par postīgo liesmu!
Tad es šo kuģus tur aizdedzināšu un gāzīšu pīšļos
Ahajus pašus [pie kuģiem, kad dūmos tie samaņu zaudēs].»
Teicis tā, uzsauca zirgiem un mudīdams bilda šos vārdus:
«Šurp nāc, ai Podarg un Ksant, šurp, dievišķais Lamp, un tu, Aiton!
Tagad jums atmaksāt vajag par kopšanu labo un rūpēm.
Bieži Andrómahe jums, Ēetiona diženā meita,
Atnesa tīkamos kviešus un izbēra agrāk kā citiem
[Maisīja dzeršanai vīnu un deva, cik patika sirdij],
Agrāk kā man, kaut sauc viņa mani par ziedošo vīru.
Droši uz priekšu! Jūs steidzieties ātri, lai gūtu par savu
Nestora vairogu spožo, tā slava līdz debesīm sniedzas!
Esot viss tīrākā zelta, pat vairoga turekļi zelta.
Zirgvaldim Tīdeja dēlam varbūt no platajiem pleciem
Novilksim mirdzošās bruņas, ko Hēfaists rūpīgi kalis.
Ja mēs it visu to gūsim, nav šaubu, ka ahaju dēli
Piepeši pazudīs šinī pat naktī ar ātrajiem kuģiem.»
Teica tā lieloties viņš, bet īgnumā varenā Hēra
Aizgrūda debesu troni, un trīcēja varenais Olimps.
Pretī tā sacīja viņa Poséidonam, dižajam dievam:
«Brīnums gan, Poseidon, zemdimdi stipro! Vai tiešām pavisam
Tagad sirds neskumst tev krūtīs par danajiem, nīcībai lemtiem?
Taču ik gadus tie atved uz Aigām un Heliki arī
Daudzas jo tīkamas balvas! Jel vēli tu uzvaru viņiem!
Ja vien mēs gribētu visi, kas danajiem draudzīgi esam,
Aizkavēt Zevtēvu rībinātāju un atvairīt trojus,

Tiešām viņš noskumtu ļoti, viens sēdēdams mežainā Īdā.»
Varenais Zemdimdis viņai tā teica ar īgnumu sirdī:
«Kāpēc gan, pārgalve Hēra, tu tādu man sacīji vārdu?
Netiktos doties pavisam man cīņā pret Kronidu Zevu,
Tāpēc ka daudzkārt tam spēka ir vairāk par pārējiem visiem.»
Toreiz mūžīgie dievi tā draudzīgi sarunu beidza.
Sanāca laukumā tobrīd starp grāvi un sienu pie kuģiem
Ahaju vīri ar zirgiem, ar vēršādas vairogiem rokā,
Spiezdamies mudžeklī biezā. Tos spaidīja Priamids Hektors,
Itin kā trauksmainais Arejs, kad Kronids tam dāvāja slavu.
Līganiem kuģiem šai brīdī viņš uzmestu postīgo liesmu,
Nebūtu Agamemnónam tad padomu devusi Hēra
Skubināt ahajus cīņā, kaut pats jau to darīja agrāk.
Tūdaļ viņš devās ar steigu uz teltīm un ahaju kuģiem,
Pārmezdams purpura apmetni plato pār spēcīgo roku.
Nostājās pats pie Odiseja kuģa, pie lielā un melnā;
Pašā nometnes vidū tas bija, lai varētu dzirdēt
Abējās pusēs tā balsi, — starp Ajanta Telamonída
Un starp Ahilleja teltīm. Šie izvilka līganos kuģus
Nometnes malās, jo paļāvās abi uz drosmi un spēku.
Tobrīd Atreja dēls tā danajiem uzsauca skaļi:
«Argieši, nelieši, kauns! Jums vienīgi brīnišķīgs izskats!
Kur nu ir lielīgās runas, ka stiprākie esam par visiem?
Vai tās nav bijušas tukšas, kas Lēmnā tik sparīgi plūda,
Apēdot bagātās dzīrēs daudz treknāko taisnragu vēršu,
Paceļot mirdzošos kausus, līdz malām pilnus ar vīnu?
Toreiz ikvienam pret simtu vai divisimt trojiešu vīriem
Drosme bij doties uz cīņu! Nu viena pat neesam vērti
[— Priama dēla, kas kuģiem drīz uzmetīs postīgo liesmu].
Zevtēv, vai esi jebkad no vareniem valdniekiem kādu
Iegrūdis līdzīgās likstās, tam laupot vēl iegūto slavu?
Zvēru, ka krāšņajam ziedoklim tavam vēl neesmu garām
Pabraucis daudzairu kuģī nekad, šurp nākdams uz postu.
Vēršu taukus un gūžas uz visiem es sadedzināju,
Gribēdams stiprsienu Troju līdz pamatu pamatiem sagraut.
Tagad, ai Zibeņu metēj, jel izpildi lūgšanu manu:
Liec tu mums laimīgi glābties no nāves un drausmīgā posta,
Neļauj vēl trojiešu vīriem šeit izdeldēt ahaju tautu!»
Teica tā raudādams viņš, un Zevu tas aizkustināja,
Deva tam zīmi, ka tauta būs glābta un neaizies bojā.
Tūdaļ viņš sūtīja ērgli, tā bija visdrošākā zīme;
Ātrkājes briežmātes bērnu tas turēja asajos nagos;
Nometa briedēnu ziedokļa priekšā, kur ahaju dēli
Ziedoja Kronidam Zevam, kas nākotnes zīmes mums sūta.
Tikko kā ahaji juta, ka ērglis ir Kronida sūtīts,
Veikli tie metās pret trojiem un domāja atkal par cīņu.
Tobrīd no danaju vīriem neviens, kaut daudz gan to bija,
Nespēja lielīgi sacīt, ka, Tīdeidam steigdamies priekšā,

Pirmais raidījis zirgus pār grāvi un iesācis kauju.
Diomēds nogāza pirmais Agélāju, Fradmona dēlu,
Trojiešu bruņotu vīru, kad pagriezies bēga ar zirgiem.
Varonis metamo šķēpu nu bēdzējam raidīja pakaļ,
Mugurā triekdams starp pleciem; tas izgāja cauri caur krūtīm.
Zemē viņš gāzās no ratiem, un šķindēja bruņas ap viņu,
Tūdaļ pēc Tīdeja dēla uz cīniņu Atreidi traucās,
Ajanti sekoja viņiem, jo varoņu drosme tiem bija,
Blakus tiem Īdomenejs ar ieroču nesēju savu —
Arejam līdzīgo vīru Mērionu, varoni dižo;
Eiripils gāja aiz viņa, Eiáimona slavenais pēcnieks;
Devītais sekoja Teikrs ar sprindzīgi uzvilktu stopu
Blakus Telámona dēlam aiz varoņa vairoga lielā.
Tikko Telámona dēls ar vairogu pagriezās sānis,
Varonis, skatoties apkārt, jo manīgi tēmēja pūlī,
Tīkodams ievainot kādu; tas krita bez dzīvības elpas.
Paspēris atpakaļ soli, Teikrs piespiedās Ajanta sāniem
Itin kā bērniņš pie mātes; tas viņu ar vairogu sedza.
Kuru no trojiešu dēliem Teikrs raženais nogāza pirmo?
Orsilohs bija pats pirmais, tad Ormens un Ofelests arī,
Daitors ar Hromiju brašo, tad Likofonts, līdzīgais dievam,
Melanips dižais un vēl Poliáimona dēls Amopāons.
[Varoni vienu pēc otra viņš gāza uz auglīgās zemes.]
Tautvedis Agamémnons, to redzēdams, sajuta prieku,
Kā šeit ar vareno stopu viņš salauza trojiešu rindas.
Pienācis varonim tuvu, tas sacīja, valodu sākdams:
«Mīļais un drosmīgais Teikr, Telámonid, tautvedi dižo!
Raidi joprojām tā šautras, lai danajiem gaišums tu kļūtu,
Tēvam Telámonam arī, kas rūpīgi audzēja tevi,
Uzņemdams mājā ar prieku, kaut tikai tā blakusdēls esi;
Viņam tu sagādā slavu, kaut tālu tas dzimtenes zemē.
Tagad es apsolu tev, un tiešām tā notiksies arī:
Ja man Zevs, aigidas nesējs, un spulgace Atēna arī
Atļautu Īliju, pilsētu krāšņo, gāzt gruvekļu kaudzē,
Goda balvu pēc savas tev pirmajam ieliktu rokā,
Trijkāji spožu vai zirgus vēl divus ar kaujratiem kopā,
Jeb vai ar verdzeni jaunu, kas naktī gulēs tev blakus.»
Cildais Telámona dēls tā sacīja, atbildot viņam:
«Slavenais Atreja dēls, kam skubini mani uz cīņu?
Pats es tur traucos ar steigu, cik spēka patlaban man kaulos.
Sākot ar slaveno dienu, kad trojiešus ietriecām mūros,
Vīrus es gāžu gar zemi ar stopu, kad tuvojas viņi.
Astoņas skaudrākās šautras patlaban jau izšāvis esmu.
Brašajiem Areja jaunekļiem visas tās iestrēdza miesās;
Tomēr šim trakajam sunim man negadās trāpīt ar šautru.»
Teica un raidīja citu vēl šautru ar uzvilktu stiegru,
Tēmēdams Hektoram tieši, jo tīkoja zemē gāzt viņu.
Taču gan kļūdījās viņš, bet cildajam Gorgitionam,

Dižajam Priama dēlam, tā ieurbās krūtīs ar sparu.
Košmate Kastianeira, kas augumā līdzīga dievēm,
Vesta no Aisīmes tālās, to dzemdēja Priamam pilī.
Itin kā magones stāds, kas vasaru noaudzis dārzā,
Liecies ar galvu uz sāniem no briestošā augļa vai rasas, —
Gluži tā liecās tam galva zem mirdzošās ķiveres svara.
Otrreiz Teikrs pacēla stopu un raidīja šautru ar stiegru,
Tēmēdams Hektoram tieši, jo tīkoja zemē gāzt viņu.
Taču viņš kļūdījās atkal, jo Apollons novērsa šautru.
Vienīgi Arheptolému, kas Hektora kaujratus veda,
Trāpīja krūtīs pie pupa, kad strauji tas rāvās uz cīņu.
Zemē viņš gāzās no ratiem, un atkāpās ātrkāju zirgi.
Sabruka varoņa spēki, un dvēsele šķīrās no miesas.
Noskuma Hektora sirds par kaujratu braucēju savu.
Tomēr, kaut sāpēja sirds, to atstāja guļam uz lauka.
Brālim Kebrionám, kas bija tur tuvu, viņš lika
Pajūga pavadas tvert; to dzirdējis, klausīja brālis.
Nolēca piepeši Hektors no mirdzošiem kaujratiem zemē,
Briesmīgi kliegdams, un akmeni tvēra ar spēcīgo roku,
Virzījās tieši pret Teikru, lai notriektu viņu gar zemi.
Tobrīd izvilka Teikrs no bultneses skaudrāko šautru,
Lika pie stiegras to klāt, bet Priamids ķiverē spožā,
Tikko šis atvilka stiegru, lai tēmētu tieši uz viņu,
Meta ar akmeni asu pa plecu, kur kaklu no krūtīm
Atdala atslēgas kauls, — šeit sevišķi bīstama vieta.
Cīpsla no sviediena trūka, un sastinga roka pie plaukstas.
Varonis ļima uz ceļiem, stops izšļuka viņam no rokas.
Taču pret kritušo brāli bij vērīgas Ajanta acis —
Pieskrējis sargāja viņu un sedza ar vairogu savu.
Divi nu mīļākie draugi pie kritušā varoņa liecās, —
Mēkistejs, Ehija dēls, un Alastors, līdzīgais dievam;
Abi uz dobajiem kuģiem tie stenošo varoni nesa.
Atkal jau Olimpa valdnieks bij dāvājis trojiešiem drosmi.
Tieši līdz dziļajam grāvim tie atspieda ahaju rindas.
Hektors starp pirmajiem traucās, jo lepnums tam bija par spēku.
Itin kā mednieka suns, kad, ieraugot kuili vai lauvu,
Uzbrūk no muguras puses, tad, ļaudamies ātrajām kājām,
Aizķer tam gūžas vai stilbus un vēro, kad pagriežas sānis, —
Gluži tā vajāja Hektors šeit ahajus kuplajiem matiem,
Pēdējos gāzdams arvien, un ahaji atkāpties sāka.
Pārvarot izrakto grāvi un dibenā iedzītos mietus,
Zaudējot vairākus vīrus zem trojiešu spēcīgām rokām,
Ahaji stājās pie kuģiem un gaidīja naidniekus nākam.
Mudīja viņi cits citu un, paceļot rokas uz augšu,
Piesauca Olimpa dievus, un sirsnīgi lūdzās it visi.
Hektors ar skaistkrēpju zirgiem it visur pa ieleju traucās,
Cilvēku žņaudzējam Arejam līdzīgs, ar Gorgonas acīm.
Ieraugot ahaju dēlus, sirds noskuma baltrocei Hērai.

Piepeši Atēnai viņa tā teica šos spārnotos vārdus:
«Šausmas gan, Aigidas nesēja meita! Vai tiešām mēs abas
Nepalīdzēsim danajiem šiem vēl pēdējo reizi?
Pakļauti liktenim ļaunam, tie visi drīz aizietu bojā,
Viena tik varoņa mākti. Bez mēra patlaban tur trako
Hektors, Priama dēls, daudz nedienu sūru tiem nesdams.»
Atēna, spulgace dieve, tai atbildot, savukārt teica:
«Tiešām, tam izsīktu spēki, sen dzīvību zaudējis būtu,
Dzimtajā zemē pie Trojas to saliektu danaju rokas,
Nebūtu Kronids, mans tēvs, tik spītīgs un nelokāms prātā,
Netaisnīgs, cietsirdīgs mūžam, ik nodomu kavēdams manu.
Aizmirsis tagad viņš to, cik bieži tā mīļajam dēlam
Hēraklam vēlīga biju, ko Eiristejs mocīja ilgi.
Cietējs uz debesīm raidīja skatu, un Krona dēls tūdaļ
Sūtīja mani no debesīm lejup, lai glābtu es viņu.
Būtu es gaišajā prātā jau iepriekš to spējusi nojaust
Tobrīd, kad bija viņš sūtīts pie Aīda noslēgtiem vārtiem
Drausmīgā Aīda suni no Ereba tumsības izvest,
Nebūtu izglābies viņš no dziļajiem pazemes viļņiem.
Tagad Zevs ienīdis mani un Tetidas padomiem klausa;
Ceļus tā skūpstīja viņam, tā skārās ar roku pie zoda,
Lūgdama godināt dēlu Ahílleju, pilsētu lāstu.
Pienāks drīz brīdis, kad mani par mīļu un spulgaci dēvēs.
Sajūdz tu nekavējoties mums kaujratos viennaga zirgus,
Kamēr es steigšos uz pili pie aigidas nesēja Zeva,
Uzvilkšu mirdzošās bruņas sev plecos un redzēšu tūdaļ,
Vai tad gan mirdzošais Priamids Hektors vairs sajutīs prieku,
Ja es tam piepeši nostāšos pretī ar ieročiem rokā.
Arī dažs trojiešu vīrs tad, kritis pie ahaju kuģiem,
Pamielos suņus un plēsīgos putnus ar miesu un taukiem.»
Teica tā viņa, un baltroce Hēra tai klausīja tūdaļ.
Sajūdza, traukdamās strauji, ar pierlentēm greznotos zirgus
Krona visvarenā meita, visdižākā dieviete Hēra.
Tobrīd Atēna cēlās, visvarenā Kronida meita.
Olimpa pilī uz sliekšņa tā nometa vieglīno tērpu,
Raibo, ko audusi pati ar veiklu un prasmīgu roku;
Zevtēva, mākoņu krājēja, bruņas sev lika visapkārt,
Ieročus tvēra, lai dotos uz asarām bagāto karu.
Iekāpa mirdzošos kaujratos tūdaļ ar metamo šķēpu
Varenu, lielu un smagu, jo varoņu rindas ar tādu
Varenā Kronida meita mēdz pārmācīt īgušā prātā.
Mudīja Hēra ar pātagu zirgus, un paši no sevis
Nobrakšķot atvērās debesu vārti, ko sargāja horas;
Olimps un debesis plašās tām uzticēts modrīgi sargāt,
Mākoņus atvērt un aizvērt virs vareniem debesu vārtiem.
Pātagai klausīgos zirgus tās dzina pa debesu ceļiem.
Ieraugot viņas no Īdas, sirds Kronidam iedegās dusmās.
Zeltspārnu Īridu saucis, viņš lika tām nosūtīt vēsti:

«Teci nu, Īrida veiklā, tās atpakaļ atgriez un neļauj
Doties pret mani, jo tīkami nebūs mums sastapties cīņā.
Tagad ko gribu tev teikt, tik tiešām tas notiksies arī:
Zirgu veiklajām kājām pie kaujratiem atņemšu spēku,
Satriekšu kaujratus drupās, no sēdekļa iztriekšu abas.
Desmitreiz aiztecēs gads, viens mūžībā sekodams otram,
Tomēr vēl nesadzīs brūces, ko zibens tām iezīmēs miesā.
Lai jel tad Spulgace zina, ka bijusi cīņā ar tēvu.
Hēru es nosodu mazāk, pret viņu nav dusmas tik lielas,
Tāpēc ka radusi spītēt it visam, kas padomā manā.»
Teica tā viņš, un Īrida cēlās ar vēsti kā vētra;
Aizlaidās viņa no Īdkalna galiem uz Olimpu dižo.
Tieši pirmajos vārtos pie daudzaizu Olimpa kalna
Īrida sastapa viņas un vēstīja Kronida vārdus:
«Kurp jūs tik strauji uz priekšu? Kam īgnums jums iededzies sirdī?
Neļauj jums Krona dēls Zevs sniegt palīgu danaju vīriem.
Krona dēls Zevs tā draudēja jums un tiešām to pildīs:
Zirgu veiklajām kājām pie kaujratiem atņems viņš spēku,
Satrieks kaujratus drupās, no sēdekļa iztrieks jūs abas.
Desmitreiz aiztecēs gads, viens mūžībā sekodams otram,
Tomēr vēl nesadzīs brūces, ko zibens jums iezīmēs miesā.
[Lai jel tu, Spulgace, zini, ka bijusi cīņā ar tēvu.
Hēru viņš nosoda mazāk, pret viņu nav dusmas tik lielas,
Tāpēc ka radusi spītēt it visam, kas padomā viņam.
Tomēr, ai riebekle, nekrietnā kuce, tev netrūka drosmes
Pacelt milzīgo šķēpu pret Olimpa valdnieku pašu!]»
Īrida, ātrkāje veiklā, to teikusi, atstāja viņas.
Valodu iesāka Hēra un Atēnai bilda šos vārdus:
«Šausmas gan, Aigidas nesēja meita! Es neļaušu turpmāk
Notikties tam, ka mirstīgo labad mēs ietu pret Zevu.
Lai kāds pavisam iet bojā, lai dzīvo kāds ilgāk virs zemes,
Cik tam ir liktenis lēmis. Pats Kronids pēc padoma sava
Ķildu lai izšķir, kā patīk, starp trojiem un danaju dēliem.»
Teikusi to, tā viennaga zirgus jau atpakaļ grieza.
Horas drīz skaistkrēpju zirgus no kaujratiem atjūdza viņām,
Piesēja pavadā tos pie siles ar debesu elpi,
Pieslēja kaujratus spožos pēc tam pie mirdzošās sienas.
Nosēdās dievietes abas uz zeltainā atzveltņa krēsla
Vidū starp pārējiem dieviem ar rūpestu nomāktu sirdi.
Tūdaļ pats Zevtēvs no Īdas ar krāšņajiem ratiem un zirgiem
Traucās uz Olimpu plašo un mūžīgo sapulcē nāca.
Poseidons, zemdimdis slavenais, tūdaļ tam atjūdza zirgus,
Kaujratus lika uz balsta, tiem audeklu pārsegdams pāri.
Varenais Zibeņu metējs pats sēdās uz zeltainā troņa;
Drebēja varenais Olimpa kalns zem valdnieka kājām.
Sēdēja Hēra ar Atēnu tālu no Kronida Zeva;
Drosmes tām nebija sirdī patlaban ko runāt vai vaicāt.
Tomēr Zevs zināja visu, kas bija tām sirdī, un teica:

«Kāpēc jums tagad tik skumjas ir sirdis, ai Atēna, Hēra?
Neesat taču jūs gurdas, jo nebijāt slavenā cīņā
Trojiešu varoņus skaldīt, pret kuriem jūs īgnas bez gala.
Kamēr vēl pieder man vara un kamēr man spēcīgas rokas,
Mani jūs nespētu salauzt pat visi, cik Olimpā dievu.
Drebēja locekļi spožie jums abām no baiļēm jau agrāk,
Iekām jūs redzējāt karu un cīniņu briesmīgās ainas.
Tagad es sacīšu jums, tas tiešām tā noticis būtu:
Zibeņa spēriena ķertas, nekad jūs ar kaujratiem saviem
Nebūtu nākušas vairs uz Olimpu, mūžīgo mītni.»
Teica tā Kronids, bet Hēra un Atēna kurnēja slepu.
Abas tās sēdēja blakus un prātoja trojiešiem likstas.
Atēna klusēja ilgi un nebilda pretī ne vārda.
Dusmas tai bija pret tēvu, daudz apslēpta īgnuma sirdī.
Hēra vairs nespēja savaldīt dusmas un sacīja Zevam:
«Cietsirdi Krona dēls Zev! Tu tādu man sacīji vārdu!
Visi mēs atzīstam to, cik bezgala liela tev vara;
Tomēr mums skumjas ir sirdī par šķēpmešu danaju tautu, —
Nomāc tos nedienas sūras, un liktenis ļaunais tos vajā.
[Atteikties varam mēs abas, ja vēlies, no cīņas pret Troju.
Vienīgi derīgu padomu dosim mēs danaju dēliem,
Lai jel tie visi vēl neietu bojā, jo īgnums tev sirdī.]»
Paverot skatu pret Hēru, tā sacīja Mākoņu krājējs:
«Rītu, kad uzausīs gaisma, ai cienītā lielace Hēra,
Varēsi redzēt vislabāk, ja vēlies, ka varenais Kronids
Sūtīs vēl lielāku postu pret drosmīgo argiešu rindām,
Tāpēc ka varenais Hektors nemūžam cīnīties nebeigs,
Iekām pie dobajiem kuģiem būs pacēlies ātrkājis Pēleids
[Tieši tai dienā, kad dosies it visi uz cīņu pie stūrēm,
Šausmīgi spiezdamies apkārt ap kritušā Patrokla līķi].
Tiešām tā liktenis lēmis. Tavs niknums vairs neuztrauc mani,
Kaut vai tu skrietu aiz dusmām, kur galīgi robežas beidzas
Zemei un jūrai, kur Kronam un Japetam pazemē jāsēž,
Nebaudot prieka no vēja un saules, kas paceļas augstu
Zilajā debesu jumā, — tiem Tartara bezdibens apkārt.
Kaut tu pat arī tur nāktu, kad apkārt pa pasauli klīsti,
Tomēr man nerūp tavs īgnums, jo mazāk tev kauna par citiem.»
Teica tā viņš, un baltroce Hēra tam nebilda pretī.
Nogrima mirdzošā saule Okéana dziļajos viļņos,
Vilkdama melno nakti sev līdzi uz auglīgo zemi.
Rietēja saule pret trojiešu gribu, bet ahaju dēliem
Uznāca tumsa un nakts tik mīļa kā gaidītā viešņa.
Tobrīd diženais Hektors uz sapulci trojiešus sauca,
Tālu aizvezdams viņus no kuģiem pie dzelmjainās upes
Atklātā vietā, kur līķi vēl nebija krituši zemē.
Kaujratus atstāja tie un klausījās visi, ko tobrīd
Runāja Kronida lolotais Hektors; šķēps labajā rokā
Bija tam vienpadsmit olektis garš, un garajā kātā

Mirdzēja varkalta smaile, bet zeltainais gredzens tam apkārt.
Atspiedis roku pret šķēpu, tā trojiešiem sacīja Hektors:
«Trojieši, dardani arī un palīgi, uzklausait mani!
Cerība bija, kad satriekti kuģi un ahaji visi,
Atgriezties mājā ar jums uz vējainās Īlijas kalniem.
Pārsteidza tomēr mūs tumsa par agru, kas tagad visvairāk
Izglāba ahaju vīrus un kuģus piekrastes malā.
Tagad mums, draugi, ir jāklausa naktij, kas segs mūs ar tumsu!
Azaidu sagatavosim! Ar steigu jūs skaistkrēpju zirgus
Atraisiet vaļā no jūga un barību lieciet tiem priekšā!
Vēršus un barotas avis pēc tam no pilsētas vediet
Steidzīgi šurp un gādājiet vīnu, kas ielīksmo sirdi!
Atnesiet maizi no mājas un savāciet malkas papilnam,
Jo mēs pa nakti līdz ausmai, kas iznirst no pamales agri,
Sakursim vairākus sārtus, lai spožums līdz debesīm ceļas
Un lai nakts tumsā kaut kā šeit ahaji kuplajiem matiem
Nesāktu atpakaļ bēgt pa jūras muguru plašo,
Nesēstos viņi bez piepūles gluži un mierīgi kuģos,
Bet lai ik ahaju vīrs, kad pārnācis mājā no cīņas,
Dziedina brūci, ko nesis tam šķēps vai trojiešu šautra,
Steidzīgi ielecot kuģī. Lai bailes ikvienam ir doties
Asaru bagātā karā pret kaujratu braucējiem trojiem!
Vēstneši, Kronidam mīļie, uz pilsētu aiznesiet vēsti
Jaunekļiem brieduma gados un veciem, kam sirmums jau galvā!
Lieciet tiem pulcēties Trojā ap torņiem, ko cēluši dievi!
Sievietes, vājākās spēkā, lai paliek mājās it visas,
Sakurot uguni spožu! Lai modra ir sardze, ka naidnieks
Neuzglūn pilsētai slepu, kad kareivji atrodas tālu!
Trojieši brašie, lai tiešām tā notiek, kā saku patlaban!
Runāju tikai par to, kas tagad mums derīgāks šķita.
Rītu it agri ko citu es trojiešu šķēpmešiem teikšu.
Piesaucot sirsnīgi Zevu un pārējos dievus, es ceru
Drīzumā aizdzīt šos suņus, ko atnesis liktenis ļaunais.
[Aiznesīs liktenis ļaunais tos atpakaļ melnajos kuģos.]
Tikai šo nakti mums, draugi, vēl nometnē jāsargās pašiem;
Rītu, kad atausīs gaisma, kad visiem būs ieroči rokā,
Iesāksim neganto Areja darbu pie dobajiem kuģiem.
Šeit nu es redzēšu skaidri, vai drosmīgais Diomēds Tīdeids
Atspiedīs mani no kuģiem līdz mūriem vai tomēr ar šķēpu
Gāzīšu viņu un atņemšu asinīm notrieptās bruņas.
Rītu viņš parādīs vīrišķu drosmi, ja tikai šā šķēpa
Triecienu izturēt spēs. Bet tomēr, man liekas, viņš pirmais
Ievainots saļims uz zemes un vairāki biedri ap viņu
Rītu, kad atausīs mirdzošā saule. Kaut tiešām tik skaidri
Tagad es nemirstīgs kļūtu un ziedētu jaunībā mūžam,
Godāts tā tiktu, kā godina Foibu un Atēnu arī,
Cik tas ir skaidri, ka diena šī ahajiem nīcību nesīs.»
Teica tā Hektors, un troji par labu to atzina tūdaļ.

Svīdušos zirgus ar steigu tie raisīja vaļā no jūga,
Sēja ik kareivis tos ar siksnām pie kaujratiem cieši.
Vēršus un barotās avis pēc tam no pilsētas veda
Steidzīgi šurp un gādāja vīnu, kas ielīksmo sirdi;
Atnesa maizi no mājas un savāca malkas papilnam.
[Mūžīgiem debesu dieviem vēl atdzina barotus vēršus.]
Tīkamus upuru dūmus no ielejas aiznesa vēji
Debesīs plašās, bet laimīgie dievi tos neņēma pretī
[Atpakaļ raidot, jo bija tiem nīstama Īlija svētā,
Arī pats sirmgalvis Priams un šķēpmeša Priama tauta].
Trojieši veselu nakti pie nometnes nomodā bija,
Lolojot cerības lielas; tiem ugunis dega bez skaita.
Itin kā zvaigznes pie debesu juma ap mēnesi spožo
Parādās brīnišķi skaistas, it sevišķi bezvēja naktī
[Atmirdz tad skatienam augstienes visas un izcilās klintis,
Mežainās gravas, un augšā nu atveras bezgala ēters];
Zvaigznes ir redzamas visas; gans vērojot prieku jūt sirdī, —
Tik daudz starp ahaju kuģiem un dzelmjainiem Ksantupes viļņiem
Liesmoja uguņu spožu, ko trojieši kūra pie Trojas.
Tūkstošiem tiešām to mirdzēja laukā; visapkārt ap katru
Sēdēja piecdesmit vīru pie oglēm, kas gailēja spoži.
Blakus tiem barojās zirgi ar plēkšņu kviešiem un miežiem,
Stāvot pie kaujratiem jūgti un gaidot uz skaisttroņa Ausmu.

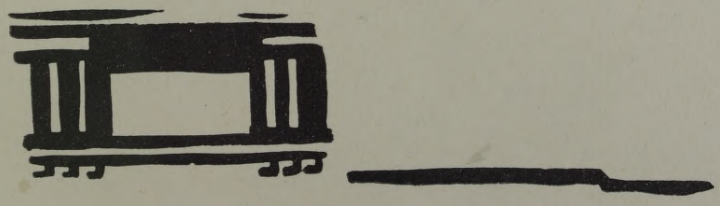

IX

N E S T O R S

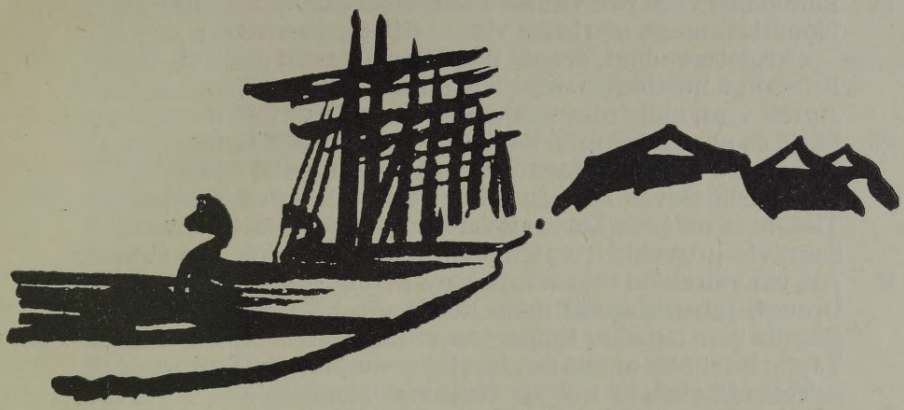

SŪTŅI PIE AHILLEJA. LŪGŠANAS

Troji tā sargāja nometni savu, bet ahajus māca
Dievību sūtīta bēgšanas doma, kas biedre ir bailēm.
Sagrauza smeldzīgas sāpes pat drošāko varoņu sirdis.
Itin kā spēcīgi vēji mēdz sabangot zivīgo jūru,
Trokšņainais Borejs un Zefirs, kas, pūšot no Trāķijas puses,
Piepeši saduras kopā; tad ūdeņu kalni jo melni
Saceļas piekrastē augstu un izmet daudz zāļu no jūras, —
Gluži tā ahaju krūtis šeit plosīja nemiers un sāpes.
Atreja dēls Agamémnons ar skumju un sagrauztu sirdi
Gāja pa nometni apkārt un vēlēja saucējiem skaļiem
Katru uz sapulci saukt un katru vēl pieminēt vārdā,
Tikai ne kliedzot; pats arī starp pirmajiem pūlējās līdzi.
Sēdēja vadoņi visi ar skumušu sirdi, bet Atreids
Piecēlās, asaras liedams kā avots, pilns ūdeņu tumšu,

Raidīdams vilni pēc viļņa no klintaines stāvās uz leju.
Nopūties smagi, pēc brīža viņš sacīja ahaju vīriem:
«Argiešu vadoņi, draugi un padoma devēji gudrie!
Briesmīgā nelaimē mani ir iedzinis Zibeņu metējs.
Agrāk viņš, cietsirdis, solīja man un māja ar galvu,
Mājā es pārnākšot drīz, kad gāzīšot stiprsienu Troju.
Nekrietnu krāpšanu tagad man gatavo, atpakaļ doties
Pavēl bez slavas uz Argu, kaut zaudējis esmu daudz vīru.
Tiešām tā nolēmis Zevs, visvarenais Olimpa valdnieks.
Sagrāvis gruvekļos viņš daudz pilsētām cietokšņus stipros,
Arī vēl vairākām sagraus, jo vara tam liela bez gala.
Draugi, jel uzklausait mani un darait, kā būšu jums teicis:
Bēgsim mēs tagad ar kuģiem uz mīlamo dzimtenes zemi,
Tāpēc ka spēka mums nav, lai ieņemtu platielu Troju.»
Teica tā viņš, un klusēja šie it visi kā mēmi.
Ahaju dēli ar skumušu sirdi vēl sēdēja ilgi.
Diomēds, drosmīgais cīņā, tā beidzot sacīja viņam:
«Atreid, tev pirmais es runāšu pretī, kā piederas vīram,
Tāpēc ka neprātīgs esi! Bez īgnuma uzklausi, valdniek!
Drosmi tu nopēli manu nesen vēl kā danaju priekšā,
Nosaukdams mani par vāju un gļēvu; bet ahajiem visiem,
Jauniem un vecākiem gados, jau ilgāku laiku viss zināms.
Viltīgā Krona dēls Zevs no diviem tik vienu tev devis:
Dāvājis valdnieka zizli, lai pārāks tu būtu par visiem,
Taču nav piešķīris drosmi, kas lielākā vara par visām.
Neprātis esi! Vai tiešām tu tici, ka ahaju dēli
Karā tik vāji, ka drosmes tiem nav, kā tikko tu teici?
Bet, ja jau tiecas tev sirds uz dzimteni atpakaļ doties,
Skrej tad, cik tīkas, tev vaļā ir ceļi, jo kāpās pie jūras
Tev vēl ir kuģi jo daudzi, no Mikēnām nākuši līdzi.
Ahaji kuplajiem matiem it visi šeit paliks tik ilgi,
Kamēr būs sagrauta Troja. Ja arī ar dobajiem kuģiem
Visi jūs tīkotu doties uz mīļotās dzimtenes zemi,
Tomēr ar Stenelu abi mēs cīnīties gribam līdz galam,
Kamēr būs sagrauta Troja; ar dievu šurp nākuši esam.»
Teica tā viņš, un ahaju dēli tam uzgavilēja,
Brīnoties visi par to, ko zirgvaldis Diomēds teicis;
Piecēlās zirgvaldis Nestors un sacīja, valodu sākdams:
«Diomēd, Tīdeja dēls, no visiem tu brašākais cīņā,
Padomē gudrākais arī starp tiem, kas līdzīgi gados!
Nenopels tomēr neviens no ahaju vīriem šo runu,
Neteiks tev pretī, bet tikai ar runu tu netiki galā.
Tiesa, tu esi vēl jauns, par savu jaunāko dēlu
Varētu uzskatīt tevi, bet tomēr jo prātīgu vārdu
Teici tu valdniekiem šiem, kā piederas drošsirdim īstam.
Es nu, kas lielīties varu, ka esmu daudz vecāks par tevi,
Runāšu tagad un nobeigšu arī šo runu līdz galam.
Nepels to arī neviens, pat Atreja dēls Agamémnons!

Darīt var tikai to tāds, kam sadzīves likumi sveši,
Tāds, kam nav mājas un dzimtas, kam pilsoņu kari ir mīļi.
Tagad mums, draugi, ir jāklausa naktij, kas segs mūs ar tumsu!
Azaidu sagatavosim! Lai ahaju nometnes sardzes
Apmetas tuvu pie grāvja, ko izrakām tūliņ aiz sienas.
Jaunākiem gados to uzticu darīt, bet tu, Agamémnon,
Ielūdz tu teltī mūs pirmais, jo augstākais vadonis esi,
Sarīko vecajiem dzīres! To vari, un tiešām tā vajag.
Pilnas tev teltis ar vīnu, ko ātrie ahaju kuģi
Atved no Trāķijas lejām pa plašo jūru ik dienas.
Visa tev mielastam gana, jo valdi pār vairākām tautām.
Pulcēdams vīrus pie sevis, tam vērīgi klausi, kas tagad
Labāko padomu dos, jo vajag šeit ahaju vīriem
Padoma laba un gudra — jau naidniekiem sakurti sārti
Tuvu pie dobajiem kuģiem. Kas varētu līksmot, to redzot?
Ahaju dēliem šī nakts vai nu nāvi, vai glābiņu nesīs.»
Teica tā viņš, un piekāpās šie, to vērīgi klausot.
Sardze ar ieročiem rokā no nometnes izgāja laukā.
Tautvedis Trasimēds, Nestora dēls, šos vadīja visus,
Jalmens un Askalafs, Areja dēli, tam sekoja līdzi,
Mērions, drosmīgais cīņā, un Afarejs, Dēipirs brašais,
Likomēds, līdzīgais dievam, kas Kreonta pēctecis bija.
Septiņi vadīja ahaju sardzes: simt jaunekļu brašu
Ierindā sekoja vadonim katram ar garajiem šķēpiem.
Vidū starp sienu un grāvi tie atnākot nometās zemē,
Sakūra uguni spožu, sev azaidu gatavot sāka.
Atreja dēls Agamémnons nu ahaju sirmgalvjus visus
Ieveda teltī un rīkoja viņiem šeit tīkamas dzīres.
Izstiepa tūdaļ it visi pret spirdzīgo ēdienu rokas.
Bet, kad tie dzesēja slāpes un bija jau izsalkums rimies,
Sirmgalvis Nestors pats pirmais tiem sāka padomus klāstīt;
Sirmgalvja padomi agrāk par labākiem ahajiem šķita.
Vēlēdams labu it visiem, viņš sacīja, valodu sākdams:
«Ahaju vadoni dižais, ai Atreja dēls Agamémnon!
Beigšu ar tevi un sākšu ar tevi, jo valdnieks tu esi
Tagad pār vīriem jo daudziem un Kronids tev ielicis rokā
Likumus, valdnieka zizli, lai viņiem tu padomu dotu.
Tāpēc jo vairāk par visiem tev pienāktos runāt un arī
Uzklausīt citus palaikam, ja krūtīs sirds mudina kādu
Visiem par labu ko teikt; kas labāks, tev vajadzēs izšķirt.
Runāšu tagad par to, kas liekas man labāks par visu.
Labāku padomu taču neviens nav izdomāt spējis,
Kādu es nesu sev sirdī, ne senāk, ne arī patlaban,
Sākot ar dienu, kad, dievišķo valdniek, tu Brīseja meitu
Aizvedi projām ar varu no īgušā Pēleida teltīm,
Kaut gan it visi mēs bijām tam pretī. Es gribēju ļoti
Atrunāt tevi no tā; tu, klausīdams spītībai savai,
Aizvaino labāko vīru, kam mūžīgi laimīgie dievi

Devuši slavu, un laupi tā balvu. Lai arī patlaban
Apsveram labi it visu, kā mazināt varoņa dusmas,
Sūtot tam tīkamas balvas un mierinot draudzīgiem vārdiem.»
Atreja dēls Agamémnons, tam atbildot, savukārt teica:
«Pilnīgi pareizi, vecais, tu izklāsti agrākās kļūdas!
Kļūdījies esmu, to nevaru liegt; tāds karotājs taču
Vairāku vīru ir vērts, ko Krona dēls ieslēdzis sirdī;
Viņu tas godājis ļoti, daudz danaju putekļos gāzdams.
Bet, ja es kļūdījies esmu un staigājis maldīgus ceļus,
Tūdaļ to izlīdzināšu, tam sūtīdams balvu bez skaita.
Visas šīs slavenās balvas patlaban es saukšu pēc kārtas:
Septiņus trijkājus jaunus un desmit talantu zelta,
Divdesmit mirdzošas bļodas un divpadsmit labākos zirgus,
Tādus, kas skriešanās sacīkstēs pirmie ir guvuši balvas.
Nebūtu nabags patiesi tāds vīrs, kam būtu jau tik daudz,
Zelta arvien tam būtu papilnam, ko vērtē tik augstu,
Godalgas visas, ko guvuši man šie viennaga zirgi.
Došu tam septiņas sievas, visveiklākās rokdarbu mākslā,
Lesbietes čaklās, kas pāri par visām būs skaistuma ziņā.
Toreiz sev atstāju tās, kad ziedošo Lesbu viņš gāza.
Došu tās viņam un arī vēl to, ko ņēmu ar varu,
Brīseja meitu. To atpakaļ dodams, es svinīgi zvēru:
Neesmu bijis tās gultā nekad un pinies ar viņu,
Kā tas mēdz notikties visur palaikam starp vīriem un sievām.
Visas šīs balvas viņš tūdaļ var saņemt. Ja debesu dievi
Priama vareno pilsētu turpmāk ļaus gruvekļos sagāzt,
Tad lai viņš, atnācis tur, kad ahaji iegūto dalīs,
Piepilda kuģi ar zeltu un savākto varu, cik tīkas.
Arī pēc tam no trojiešu vidus lai izvēl pēc prāta
Divdesmit skaistāko sievu, kas līdzīgas Helenei sejā.
Bet, kad mēs nāksim uz ahaju Argu, kur piens tek un medus,
Pieņemšu viņu par znotu, kā Orestu godāšu viņu,
Vienīgo mīļoto dēlu, kas audzināts pilnībā lielā.
Skaistceltā namā patlaban trīs meitas man atrodas mīļas —
Hrīsotémida, Lāodiké, vēl Īfianása;
Kura no viņām būs mīļa, lai ved to bez balvām, ja tīkas,
Pēleja namā par sievu; tai dāvāšu arī vēl pūru —
Mantas un balvu tik daudz, cik meitai neviens vēl nav devis.
Septiņas pilsētas došu, kas lielas un bagātas ļaudīm:
Īri starp zālainām pļavām, Kardámili, Enopi arī,
Dievišķās Fēras un Anteju plašo ar tīkamām pļavām,
Aipeju krāšņo un Pēdasu mīļo, kas ķekariem pilna.
Visas tās tuvu pie jūras, netālu no smilšainās Pilas;
Dzīvo šais pilsētās ļaudis, kas bagāti aitām un vēršiem,
Līdzīgi mūžīgam dievam tie godinās viņu ar balvām.
Bagātus meslus tie maksās, jo valdīs tā scepteris viņus.
Visu to piešķiršu viņam, ja atmet viņš īgnumu savu.
Beidzot lai pielūgties ļaujas! Nav pielūdzams vienīgi Aīds;

Tāpēc jau arī no dieviem to mirstīgie ienīst visvairāk.
Tomēr lai klausa viņš man, jo augstākais valdnieks es esmu.
Pieminēt varu vēl to, ka gados daudz vecāks par viņu.»
Gerēnas zirgvaldis Nestors, tam atbildot, savukārt teica:
«Ahaju vadoni dižais, ai Atreja dēls Agamémnon!
Tīkamas balvas patiesi tu piešķīri Pēleja dēlam.
Tātad nu izlases vīrus mēs sūtīsim, draugi, lai viņi
Steidzīgi dodas uz telti pie drosmīgā Pēleja dēla.
Ļauj man, lai izraugu viņus; tie paklausīs pavēlēm manām.
Kronida luteklis Foinīks lai sūtītiem priekšgalā stājas,
Ajants dižais lai seko un Odisejs, līdzīgais dievam!
Odijs un Eiribats arī lai seko no saucējiem viņiem.
Atnesiet ūdeni rokām un palieciet klusu uz brīdi;
Pielūgsim Kronidu Zevu, lai žēlīgs viņš būtu mums visiem!»
Teica tā viņš, un patika visiem šī sirmgalvja runa.
Tūdaļ saucēji ūdeni smēla un lēja uz rokām.
Jaunekļi pildīja maisāmos traukus līdz malām ar vīnu,
Pasniedza visiem pa kausam pēc kārtas, pirms nolejot dieviem.
Bet, kad tie ziedoja dieviem un dzēra, cik patika sirdij,
Izgāja ārā it visi no valdnieka Atreida mītnes.
Gerēnas zirgvaldis Nestors vēl padomus deva tiem daudzus,
Skatienu mezdams pret katru, pret Lāerta dēlu visvairāk,
Netaupīt pūļu nekādu, lai Pēleidu pārliecinātu.
Tūdaļ aizgāja sūtītie vīri gar daudzšalku jūru,
Pielūdza sirsnīgi dievu Poséidonu, zemdimdi stipro,
Viegli lai varētu liekt Aiákida spītīgo prātu.
Nākot pie kuģiem un teltīm, kur apmetās mirmidonieši,
Atrada viņi to remdinām sirdi ar skanīgo liru,
Skaista un grezna tā bija un augšā ar sudraba balstu.
Ieguva Ahillejs to, Ēetiona pilsētu gāzis;
Tā, lūk, šim līksmoja sirdi, kad slavēja varoņu darbus.
Tobrīd vienīgi Patrokls tam iepretī sēdēja klusi,
Gaidīdams Pēleja dēlu, kad pabeigs viņš iesākto dziesmu.
Sūtņi pienāca tuvāk, — tos dievišķais Odisejs veda, —
Stādamies varonim blakus; nu Ahillejs, satvēris liru,
Uzlēca satraukts no sola, kur sēdēja, skandinot dziesmu.
Satrūkās Patrokls tāpat, kad redzēja ienākam vīrus.
Pacēlis apsveicot roku, tā ātrkājis Ahillejs teica:
«Sveiki, jūs draugi! Ne velti šurp nākat, jums laikam kā vajag.
Jūs man, kaut dusmas māc sirdi, no ahajiem mīļākie esat.»
Teica tā viņš, un ieveda dziļāk tos dievišķais Pēleids,
Lika tiem atzveltņos sēsties, ar purpura paklājiem segtos.
Paverot skatu pret draugu, kas bija tam tuvu, viņš teica:
«Tūdaļ, Menóitija dēls, mums atnes krāteru lielu!
Pildi jel ātrāk tu vīnu un kausos to pasniedz ikvienam,
Tāpēc ka mīļākie viesi patlaban ir teltī pie manis.»
Teica tā viņš, un klausīja tūdaļ tas mīļajam draugam,
Galdu atnesa lielu un nolika pavarda priekšā,

Uzlika barotas aitas un kazas muguru virsū,
Piedevām taucētu cūku, kas mirdzēja treknumā savā.
Turēja Automedonts, bet dievišķais Ahillejs cērtot
Dalīja gabalos sīkos un savēra asajos iesmos.
Patrokls, dievišķais vīrs, nu iekūra uguni spožu.
Bet, kad jau sadega malka un mazāka palika liesma,
Ogles viņš izlīdzināja un izstiepa iesmus tām virsū,
Kaisīja sāli uz gaļas un apgrieza iesmus uz balstiem.
Izcepis gaļu uz oglēm, to salika tūdaļ uz galdiem.
Atnesa Menoitiáds tiem krāšņajās vācelēs maizi,
Atnesto lika uz galda, bet Ahillejs pasniedza gaļu.
Nosēdās Pēleja dēls Odisejam dievišķam pretī,
Tieši pret ieeju teltī, un Patroklam, mīļajam draugam,
Vēlēja upurēt dieviem; tas iemeta ugunī smaržas;
Izstiepa tūdaļ it visi pret spirdzīgiem ēdieniem rokas.
Tikko tie dzesēja slāpes un bija jau izsalkums rimies,
Foinīkam pamāja Ajants; to dievišķais Odisejs juta,
Pildīja kausu ar vīnu un apsveica Pēleja dēlu:
«Sveicināts, Pēleja dēls! Pie draudzīga galda šai teltī
Nebija trūkuma mums, nedz agrāk pie Atreja dēla.
Bija daudz ēdienu gardu, kas ielīksmo mirstīgā sirdi.
Tomēr par tīkamām dzīrēm mums neklājas ilgāk vairs domāt.
Ahillej, satraukti bailēs, mēs paredzam nelaimi lielu.
Šaubas mums lielas, vai varēsim glābt vēl skaistklāju kuģus
Vai ar tos zaudēsim visus, ja tomēr tu netērpsies drosmē.
Tuvu pie kuģiem un sienas patlaban ir nometnes celtas
Lepnajiem trojiešu dēliem un biedriem, no tālienes sauktiem;
Spīgo daudz uguņu nometnē viņiem; tie lielās, ka ilgi
Nespēsim atturēt viņus, ka uzbruks tie melnsānu kuģiem.
Varenais Krona dēls Zevs, tiem rādīdams glābiņa zīmi,
Zibeni metis pa labi; bet Hektors, kam spēka pārlieku,
Briesmīgi trako pa lauku, jo paļaujas Zevam. Nav baiļu
Viņam no dieviem un vīriem; to virza jau ārprāta lēkme.
Lūgšanas raida viņš dieviem, lai rītausma uzaustu ātrāk,
Tāpēc ka cerību lolo, ka sacirtīs gabalos stūres,
Pielaidīs postīgo uguni kuģiem, bet ahajus pašus
Nogāzīs pīšļos pie kuģiem, kad aizrīsies kodīgos dūmos.
Tāpēc man sirdi māc bailes, ka tikai šiem Hektora draudiem
Neļautu notikties dievi, ka liktenis nebūtu lēmis
Saļimt pie Trojas, tik tālu no Argas, kur dzimtene zirgiem.
Varoni, celies uz cīņu, kaut vēlu, ja palīdzēt gribi
Sakautiem ahaju dēliem; tie, trojiešu mākti, jau pagurst!
Vēlāk tu žēlosi rūgti, ka atturies tagad no cīņas.
Grūti mums glābiņu rast, kad nelaime pati jau mājās.
Apdomā labi it visu, kā danajus izglābt no likstas.
Atceries, mīļais, tos vārdus, ko sacīja sirmgalvis Pēlejs
Toreiz, kad sūtīja tevi no Ftijas pie Atreja dēla:
— Vīrišķu spēku, mans dēls, tev Hēra un Atēna dāvās,

Ja tik to vēlēsies viņas; pats arī tu liesmainās krūtīs
Savaldi īgnumu lielo! Ir laipnība labāka daudzkārt.
Vairies no ķildas, kas atnes tik ļaunu, lai ahaju dēli
Visi godātu tevi jo vairāk, kā jauni, tā veci. —
Tiešām tā sirmgalvis teica; to aizmirsis esi; bet tagad
Rimsties un atmet reiz dusmas! Tev Atreja dēls Agamémnons
Piesola vērtīgas balvas, ja atmet tu īgnumu savu.
Uzklausi mani patlaban! Šīs balvas tev saukšu pēc kārtas,
Kādas tev Atreja dēls ir solījis nometnē savā:
Septiņus trijkājus jaunus un desmit talantu zelta,
Divdesmit mirdzošas bļodas un divpadsmit labākos zirgus,
Tādus, kas skriešanās sacīkstēs pirmie ir guvuši balvas.
Nebūtu nabags patiesi tāds vīrs, kam tik daudz jau būtu,
Zelta arvien tam būtu papilnam, ko vērtē tik augstu,
Godalgas visas, cik Atreida zirgi gūs veiklajām kājām.
Dos viņš tev septiņas sievas, visveiklākās rokdarbu mākslā,
Lesbietes čaklās, kas pāri par visām būs skaistuma ziņā;
Toreiz sev atstāja tās, kad ziedošo Lesbu tu gāzi.
Dos viņš tās tev un arī vēl to, ko ņēma ar varu,
Brīseja meitu; to atpakaļ dodams, viņš zvērēja svēti,
Ka viņš nav bijis tās gultā nekad un pinies ar viņu,
Kā tas mēdz notikties, valdniek, palaikam starp vīriem un sievām.
Visas šīs balvas tu vari jau saņemt. Ja debesu dievi
Priama vareno pilsētu turpmāk ļaus gruvekļos sagāzt,
Tad lai tu, atnācis tur, kad ahaji dalīšot gūto,
Piepildot kuģi ar zeltu un savākto varu, cik tīkot.
Arī no trojiešu vidus tu varēšot dabūt pēc prāta
Divdesmit skaistāko sievu, kas līdzīgas Helenei sejā.
Bet, kad mēs būsim jau ahaju Argā, kur piens tek un medus,
Pieņemšot tevi par znotu, kā Orestu godāšot tevi,
Vienīgo mīļoto dēlu, kas audzināts pilnībā lielā.
Skaistceltā namā patlaban trīs meitas tam atrodas mīļas:
Hrīsotémida, Lāodiké, vēl Īfianása;
Kura no viņām tev mīļa, lai vedot bez balvām, ja tīkot,
Pēleja namā par sievu; tai dāvāšot arī vēl pūru —
Mantas un balvu tik daudz, cik meitai neviens vēl nav devis.
Septiņas pilsētas došot, kas lielas un bagātas ļaudīm:
Īri starp zālainām pļavām, Kardámili, Enopi arī,
Dievišķās Fēras un Anteju plašo ar tīkamām pļavām,
Aipeju krāšņo un Pēdasu mīļo, kas ķekariem pilna.
Visas tās tuvu pie jūras, netālu no smilšainās Pilas.
Dzīvo šais pilsētās ļaudis, kas bagāti aitām un vēršiem,
Līdzīgi mūžīgam dievam tie godinās tevi ar balvām.
Bagātus meslus tie maksās, jo valdīs tavs scepteris viņus.
Visu to piešķirs viņš tev, ja atmet tu īgnumu savu.
Bet, ja tu Atreja dēlu joprojām vēl briesmīgi nīsti,
Viņu un solītās balvas, tad esi jel danajiem žēlīgs,
Briesmīgas nelaimes sistiem; tie itin kā mūžīgo dievu

Godinās tevi arvien, tu gūsi vislielāko slavu.
Hektoru varēsi gāzt, ja, uzvaras skurbuma apmāts,
Tuvu viņš pienāks pa rokai; tam liekas, ka danaju vidū
Līdzīga nav vairs neviena, ko veduši kuģi šai krastā.»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tam atbildot, teica šos vārdus:
«Dievišķais Lāerta dēls, ai Odisej, daudzpraša gudrais!
Vajadzēs taču, kā liekas, jums atklāti taisnību sacīt,
Tā, kā es domāju pats, kā arī patiesi tas notiks,
Lai jūs man nekauktu ilgāk, te ielencot mani visapkārt.
Itin kā Aīda vārti šis cilvēks ir bijis man pretīgs.
Sirdī tas noslēpis vienu, bet acīs runā ko citu.
Tāpēc es teikšu tik to, kas liekas man labāks par visu.
Nespēs ne Atreja dēls, ne pārējie danaju vīri
Pierunāt mani nekad, jo patikas nav te nekādas
Cīnīties vienmēr ar šķēpu pret naidīgiem trojiešu vīriem.
Sagaida vienāda alga kā vājo, tā centīgo vīru,
Vienādā godā tur gļēvuli ceļ un drosmīgo cīņā.
Nāvei ir vienāda vara pār slinko un cītīgo vīru.
Labuma nav man nekāda, ka, ciezdams daudz dažādu likstu,
Cīņā ar trojiem ik dienas te dzīvību lieku es ķīlā.
Itin kā putniņu māte, kad barība atrasta zemē,
Bērniņiem atdod it visu, bet pati cieš trūkumu lielu,
Gluži tā arī es daudzkārt bez atpūtas pārcietu naktis.
Veselām dienām pie Trojas es cīnījos sīvajās cīņās,
Stādamies varoņiem pretī, lai sargātu ahaju sievas.
Braukdams ar kuģiem pa jūru, es divpadsmit pilsētas gāzu,
Vienpadsmit auglīgā trojiešu zemē, kad biju es kājnieks,
Tur es daudz dažādu mantu un dārgumu guvu no katras.
Visus tos paņēmis līdzi, es atdevu Atreja dēlam.
Kaut gan ar ātrajiem kuģiem tik notālēm sekoja līdzi,
Saņēmis gūto, maz atdeva mums, sev atstāja vairāk.
Dažkārt dižvīriem arī un valdniekiem dāvanas devu.
Palika katram, kas agrāk tam bijis; man vienam no visiem
Atņēma mīļoto sievu, — lai saguļ ar viņu nu kaislē!
Kāpēc tad ahaju dēli pret trojiešiem iesāka karu?
Kāpēc gan Atreja dēls šurp atvedis pulcētos vīrus?
Vai gan ne košmates Helenes dēļ mēs nākuši visi?
Vai tad tik Atreja dēli no mirstīgiem cilvēkiem visiem
Vienīgie mīlētu sievas? Ik vīram, kas prātīgs un kārtīgs,
Tīkami savējo mīlēt, par savējo rūpīgi gādāt.
Mīlēju arī es to, kaut iegūta bija ar šķēpu.
Tagad, kad piekrāpis mani un izrāvis balvu no rokām,
Velti lai kārdināt nesāk; vairs viņam es nevaru ticēt.
Tagad lai, Odisej, kopā ar tevi un pārējiem vīriem
Labi viņš pagudro to, kā atvairīt liesmu no kuģiem.
Arī daudz citādu darbu viņš taču ir veicis bez manis!
Sienu viņš uzcēlis stipru un izracis grāvi pie sienas,
Platu, sevišķi dziļu, un iedzinis grāvī daudz mietu.

Taču gan tikai ar to vien cilvēku slepkava Hektors
Netiks vēl salauzts. Kad cīnījos es starp ahaju dēliem,
Nebija Hektoram drosmes sākt cīniņu tālu no mūriem.
Tikai līdz Rietumu vārtiem un ozolam reizēm tas nāca;
Tur viņš reiz gaidīja mani un glābās no trieciena mana.
Tagad es neiešu cīņā ar Hektoru, līdzīgo dievam.
Rītu, kad upuris Zevam un pārējiem dieviem būs atnests,
Kuģus es ievilkšu jūrā un piekraušu pilnus ar mantām;
Redzēsi pats, ja gribēsi tu un patiksies sirdij,
Rītu Hellésponta viļņos, jo bagātos zivīm, it agri
Aizbraucam mani ar kuģiem, kas rosmīgiem airniekiem pilni.
Ja vēl mums Poseidons arī dos braukšanai laimīgu vēju,
Droši tad trešajā dienā es būšu jau auglīgā Ftijā.
Daudz man ir mantas, ko atstāju tur, uz postu šurp nākdams.
Līdzi no šejienes vedīšu zeltu un sarkano varu,
Trojiešu gūsteknes, skaistjoztās sievas, un pelēko dzelzi,
Visu, ko ieguvis esmu; bet balvu, ko pats viņš man devis,
Atreja dēls Agamémnons man atņēma tagad ar varu.
Visu jūs atklāti ziņojiet viņam, kā tagad es saku.
Lai tad vēl citi, kā es, no ahajiem ienīstu viņu,
Ja vēl no danajiem kādu tas cerējis nekrietni apkrāpt,
Mūžam viņš nelietis, mūžam bez kauna! Un drosmes trūkst viņam
Acīs skatīties man, kaut sunim bez kauna viņš līdzīgs.
Apspriesties netīk man kopā ar viņu, ne palīdzēt turpmāk.
Vienreiz viņš pievīla mani un zākāja ļauni. Vēl otrreiz
Nespēs tas manis vairs krāpt! Ir diezgan! Lai mierīgā garā
Bojā iet viņš! Zevs, rūpīgais gādnieks, tam atņēmis prātu.
Nīstu tā solītās balvas! Maz vērtības rodu tais visās,
Kaut ar viņš solījis būtu man desmit vai divdesmit reižu
Vairāk par minētām mantām, cik viņam patlaban un vēlāk
Būtu Orhómenas pilī vai slavenās Ēģiptes Tēbās.
Mājas tur tiešām ir pilnas ar veselām dārgumu kaudzēm;
Vārtu šai pilsētā simts, un blakus pa katriem var izbraukt
Divisimt drosmīgu vīru ar zirgiem un kaujratiem platiem.
Kaut pat tik dārgumu dotu, cik smilšu un putekļu zemē,
Nespētu pierunāt mani šeit Atreja dēls Agamémnons,
Iekām nav dziedēta brūce, kas ilgi man kremtusi sirdi;
Negribu arī par sievu es kādu no Atreida meitām.
Ja pat ar Kipridu košo tā skaistumā sacensties spētu,
Spulgacei Atēnai līdzīga būtu ar rokdarbu mākslu,
Tomēr es neņemšu viņu. Lai atrod no ahaju dēliem
Labāku citu par mani un dižāku ķēnišķā varā.
Tikko es pārnākšu mājā, ja mani būs glābuši dievi,
Tūdaļ pēc tam pats Pēlejs, mans tēvs, man saderēs sievu.
Helladas zemē un Ftijā daudz ahaju jaunavu dzīvo,
Slavenu valdnieku meitas — to tēvi ir pilsētu sargi.
Kas man būs tīkama sirdij, to ņemšu par mīļoto sievu.
Bieži šais vīrišķās krūtīs man pamostas spēcīgas ilgas

Pārvest sev laulātu sievu, kas manis cienīga būtu,
Baudīt to mantu, ko sirmgalvis Pēlejs ir sakrājis mājās.
Tomēr tā dzīvību aizstāt man nevar; maz vērtības arī
Visam, kas sakrāts, kā stāsta, aiz daudzļaužu Īlijas vārtiem
Agrāk, kad bija vēl miers, pirms atnāca ahaju dēli;
Arī maz vērtības mantai aiz slavenā akmeņu sliekšņa
Tālmeša Foiba Apóllona mītnē, kas Pītojas klintīs.
Viegli mēs iegūstam karā gan vēršus, gan barotas aitas,
Iegūstam trijkājus jaunus un zirgus dzeltenām krēpēm,
Tomēr, kad cilvēka gars jau aizlaidies pāri pār lūpām,
Atpakaļ nenāk nemūžam — ne atgūt, ne panākt mums viņu.
Dzirdēju kādreiz no mātes, no Tetidas sudraba kājām:
Divējāds liktenis mani uz pazemes mitekļiem vedot;
Tikko es palieku šeit un iesāku cīņu pie Trojas,
Atgriezties nevaru mājās, bet iegūstu mūžīgu slavu.
Pārnākot atkal uz mājām, uz mīļoto dzimtenes zemi,
Zudīs man iegūtā slava, bet dzīvošu ilgāku mūžu,
Pāragrā nāve tik drīz vairs nesauks uz pazemi mani.
Arī pārējiem ahaju dēliem es padomu dodu
Atpakaļ steigties uz māju; jums neredzēt Īliju augsto
Gāžamies gruvekļu kaudzē, jo Krona dēls, zibeņu metējs,
Izstiepis roku, to sarga un iedvesis trojiešiem drosmi.
Steidzieties atpakaļ visi un pārējiem ahaju vīriem
Aiznesiet atbildi manu; tā piederas vecākiem gados.
Lai jel vēl apspriežas reizi un labākus lēmumus pieņem,
Kā tiem no trojiem glābt kuģus un pasargāt ahaju tautu
Dobajos daudzairu kuģos; tas nodoms, kas tagad jums prātā,
Tomēr nav piepildāms dzīvē, jo nelokāms īgnumā esmu.
Foinīks patlaban lai paliek pie mums šeit pavadīt nakti.
Kuģos lai atpakaļ dodas ar mani uz dzimteni mīļo
Rītā ar gaismu, ja vēlas; ar varu jau neņemšu viņu.»
Teica tā viņš, un klusēja šie it visi kā mēmi,
Brīnoties ļoti par to, jo skarba šī atbilde bija.
Beidzot zirgvaldis sirmgalvis Foinīks tā iesāka runāt,
Asaras liedams, jo baidījās ļoti par ahaju kuģiem:
«Ja jau patiesi tu, Ahillej cildais, jau nolēmis esi
Atgriezties tagad uz māju un netīk no ātrajiem kuģiem
Atvairīt postīgo liesmu, jo īgnums tev ielauzies sirdī,
Kā gan bez tevis, mans dēls, viens varētu palikt pie Trojas?
Drosmīgais zirgvaldis Pēlejs mūs sūtīja abus ar tevi
Todien, kad atlaida tevi no Ftījas pie Atreja dēla;
Jauniņš pavisam vēl biji. Tev sveši bij postīgie kari,
Svešas bij sapulču runas, kur vīri ir guvuši slavu.
Tāpēc viņš sūtīja mani, lai pareizi aizrādu visu,
Apvaldīt sapulcēs runu un prasmīgi rīkoties darbā.
Tāpēc, mans mīļotais bērns, es negribu šķirties ar tevi,
Negribu tevi šeit atstāt, kaut dievs pats man solījis būtu
Vecumu noraut no manis un pārvērst par jaunekli staltu,

Tādu, kāds biju vēl toreiz, kad Helladu, daiļavu zemi,
Atstāju, bēgdams no tēva Amintora, Ormena dēla.
Dusmīgs viņš bija uz mani par jaunavu, skaistmati daiļo.
Mīlēja viņu mans tēvs, bet atstāja laulāto sievu,
Māmiņu manu; tā apkampa ceļus man, sirsnīgi lūdzot
Biežāk ar jaunavu tikties, lai sirmgalvis apniktu viņai.
Paklausot darīju tā; tēvs, dabūjis visu to zināt,
Apkrāva mani ar lāstiem un šausmīgās atriebes dieves
Piesauca, teikdams, lai nenoliek viņam nemūžam uz ceļiem
Dēlu, kas cēlies no manis; un pildīja dievi šo lāstu —
Bardzīgais pazemes Zevs un drausmīgā Persefonéja.
Nokaut es nolēmu tēvu ar ieroci noasināto,
Tomēr no mūžīgiem kāds man salauza īgnumu sirdī,
Iedvesdams domas par kaunu un negodu mirstīgo vidū,
Jo tad starp ahajiem mani par tēva slepkavu sauktu.
Tāpēc man lepnība krūtīs ne brīdi vairs neļāva ilgāk
Kavēties pilī pie tēva, kad viņam tāds īgnums pret mani.
Draugi un radnieki visi, kas toreiz bij tuvu pie manis,
Sirsnīgi lūdza, lai palieku tomēr es pilī pie viņiem.
Vairākas barotas aitas un ragainos greizkāju vēršus
Nokāva viņi; daudz cūku jo treknu un barotu ilgi
Izstiepa svilināt viņi uz versmainām Hēfaista liesmām,
Izdzēra arī daudz vīna no sirmgalvja pilnajiem traukiem.
Veselas deviņas naktis tie gulēja kopā ar mani,
Sargot namu pēc kārtas, un nedzisa ugunis divas —
Viena pagalmā nocietinātā pie kolonu ejas,
Otra priekšējā pusē pie guļamās istabas durvīm.
Bet, kad jau atnāca desmito reizi pēc kārtas nakts tumšā,
Istabas blīvi iekļautās durvis es izlauzu klusu,
Izgāju manīgi ārā un, pārlēcis pāri pār sētu,
Paslēpos veikli no vīriem un sievām, kas sargāja mani.
Ilgi es maldījos apkārt pa plašajiem Helladas laukiem;
Beidzot uz auglīgo Ftīju es nācu, kur dzimtene aitām,
Tieši pie Pēleja paša; jo laipni viņš uzņēma mani.
Pēlejs tā mīlēja mani, kā tēvs mīl vienīgo dēlu,
Dzimušu vecuma dienās, kad mantas arvien ir papilnam;
Darīja bagātu mani un tautu man pārvaldīt deva.
Valdīdams dolopu zemē, es Ftījas nomalē mitu.
Mīlēju tevi no sirds, ai Ahillej, līdzīgais dievam,
Audzinot tevi par vīru. Tev netika toreiz ar citu
Doties pie pusdienu galda vai ēdienu istabā apēst,
Iekām es nebiju nācis un nebiju, ieceļot klēpī,
Sniedzis tev sagrieztu gaļu vai kausā tev ielējis vīnu.
Hitonu manu uz krūtīm tu bieži vien saslapināji,
Atpakaļ izliedams vīnu no mutes, kad biji vēl maziņš.
Tevis dēļ esmu daudz cietis, daudz rūpējies arī par tevi,
Zinādams labi, ka dievi man nepiešķirs dēlu nemūžam.
Tevī es redzēju dēlu, ai Ahillej, līdzīgais dievam!

Kaut jel kādreiz no manis tu noņemtu šausmīgo lāstu!
Ahillej, atmet jel spītību lielo! Tu nedrīksti tagad
Sirdī nežēlīgs būt. Pat dievu prātu var grozīt,
Kaut gan tie tikumā, spēkā un slavā mirstīgos pārspēj.
Un, ja no mirstīgiem kādam ir pārkāpums bijis vai kļūda,
Taču ar vīraka smaržu, ar dāvanām, tīkamām dieviem,
Izlieto vīnu un taukiem var mazināt mūžīgo dusmas.
Žēlīgās Lūgšanas taču ir varenā Kronida meitas,
Mūžam tās klibas, tām acis ir greizas un grumbaina āda,
Palēniem soļiem arvien tās velkas aiz muguras Vainai.
Vaina ir stipra, un soļi tai veikli; tā Lūgšanas atstāj
Tālu aiz sevis un pati, pa pasauli skriedama ātri,
Iedragā ļaudis, bet Lūgšanas vēlāk steidz dziedināt viņus.
Tas, kas ir uzņēmis Kronida meitas, kad pienāk tās tuvu,
Cerēt uz palīgu var, jo vērīgi lūdzēju klausīs.
Bet, ja kāds nievājis viņas un atstūmis spītīgā prātā,
Tūdaļ tās dosies pie Kronida Zeva, lūgs tēvu, lai Vaina
Seko šim vīram pa pēdām un sodu lai bezprātis izpērk.
Ahillej, parādi godu tu arī šīm Kronida meitām,
Tāpēc ka viņas daudz vīriem ir liekušas spītīgās sirdis.
Ja nu tev Atreja dēls vēl dāvanas nebūtu devis,
Nebūtu solījis citas un paliktu ilgāk vēl dusmīgs,
Tiešām es nebūtu lūdzis, lai, atmetot postīgās dusmas,
Argiešiem palīgu sniegtu, kaut būtu tiem vajadzīgs ļoti.
Tagad daudz balvu tev dod, daudz citu vēl apsola turpmāk.
Taču pie tevis viņš sūtīja lūgt vislabākos ļaudis,
Ahaju izlases vīrus, tev pašam vismīļākos draugus.
Nenievā taču šo runas un nedari veltus to soļus!
Nepeļu tevi par to, ka agrāk tu iekarsis dusmās.
Dzirdam mēs līdzīgas runas par senlaiku vareniem vīriem;
Arī no viņiem dažs labs bij iekarsis spēcīgās dusmās.
Tomēr ar balvām un pārlieksmes vārdiem tos varēja pielūgt.
Atceros tagad es lietu jau senu, ne gluži vairs jaunu;
Kā tas patiesi ir bijis, to stāstīšu tūdaļ jums, draugi!
Drosmīgie aitolu vīri ar kūrētiem cīnījās kādreiz
Apkārt Kalidonas mūriem un nogāza zemē cits citu.
Aitolu vīri par krāšņo Kalidonu stāvēja stingri.
Iekarsa kūrētu vīri šo pilsētu cīniņā sagraut.
Pilsētai sūtīja ļaunu Artémida zeltainā tronī,
Degdama dusmās pret to, jo balvu no pirmajiem augļiem
Oinejs tai nebija nesis, kaut pārējiem ziedojis vēršus;
Varenā Zevtēva meitai viņš vienai tik aizmirsa ziedot,
Nevilšu nevērīgs būdams, jo tobrīd prāts aptumšots bija.
Īgnumā Kronida meita Artémida, līksmā par šautrām,
Sūtīja negantu kuili no meža ar spīdīgiem ilkņiem.
Briesmīgu postu tas nesa, kad ienāca Oineja dārzos.
Izraka stiprākos kokus šis nezvērs un nogāza zemē,
Iznīcināja tos visus ar saknēm un dārzaugļu ziediem.

Meleagrs, Oineja dēls, šo nezvēru nogāza zemē,
Sasaucis medniekus kopā no apkārtnes plašās ar suņiem;
Nespētu nogāzt šo kuili ar mazāku mednieku baru.
Tāds, lūk, tas bija, un daudzus viņš dzina uz skumjajiem sārtiem.
Tobrīd starp kūrētu dēliem un drosmīgo aitolu tautu
Sacēla Kronida meita daudz neganta trokšņa un cīņu
Tikai par mežkuiļa galvu, tā ilkņiem un saraino ādu.
Kūrētiem neveicās labi, kad Meleagrs, Arejam mīļais,
Drosmīgi cīnījās laukā, un nespēja kūrētu vīri
Nostiprināties pie mūra, kaut daudz tiem kareivju bija.
Piepeši Meleagrs iedegās dusmās, kas dažubrīd arī
Spēcīgi sabango krūtīs pat prātīgu cilvēku sirdis.
Meleagrs, saīdzis sirdī pret Altaju, mīļoto māti,
Devās pie tīkamās sievas Kleópatras, košmates daiļās,
Slaidkājes Marpēsas, Eiēna meitas, kas bija no Īda,
Brašā un drosmīgā vīra, visstiprākā mirstīgo vidū,
Kādi reiz bija virs zemes. (Pret Foibu Apóllonu pašu
Cēla šis izliekto stopu, lai gūtu sev skaistkāji sievu.
Tieši toreiz tās cienītais tēvs un cienītā māte
Nosauca meitu Alkíones vārdā, jo arī tās māte
Nebaltās dienās, reiz skumjās alkíones likteni nesot,
Raudāja pati, kad tālmetis Foibs to šķīra no vīra.)
Meleagrs gulēja tobrīd pie sievas, bet krūtīs joprojām
Lāstu dēļ nerimās dusmas pret māti, kas, skumdama bēdās,
Piesauca dievus pret viņu par brāli noslepkavoto.
Mezdamās zemē uz ceļiem, tā asarām slacīja krūtis,
Īgnumā žņaudzīja rokas un dauzīja auglīgo zemi,
Aīdu piesauca viņa un drausmīgo Persefonéju —
Sūtīt Meléagram nāvi; erīnija, cietsirde baigā,
Klīzdama tumsā, to dzirdēja tūdaļ no Ereba mītnēm.
Drīz vien ap pilsētas vārtiem, jo torņi jau sagrauti tika,
Apjukums radās un troksnis. Tad aitolu padomes vīri
Sūtīja priesterus gudros, lai viņi Meléagru lūgtu
Iziet un naidniekus satriekt, tam balvu apsolot lielu:
Kur vien ir treknāka zeme Kalídonas tīkamos laukos,
Tur tam vislabāko vietu pēc prāta izvēlēt ļāva,
Piecdesmit arklvietu lielu; tie solīja iemērīt viņam
Pusi no vīnogu dārziem un pusi no aramiem laukiem.
Sirmgalvis, zirgvaldis Oinejs, Meléagru sirsnīgi lūdza,
Stāvēdams ārā pie sliekšņa un guļamās istabas augstās,
Dauzīja aizslēgtās durvis un dēlu sirsnīgi lūdza.
Sirsnīgi lūdza to māsas, pat atnāca cienītā māte.
Skarbi tas atteica visiem. Tad atnāca draugi pie viņa,
Tie, kas tam mīļākie bija no visiem un stāvēja tuvāk;
Tomēr tie nespēja salauzt tā pārlieko spītību krūtīs,
Kamēr vēl istaba neskarta bija; bet kūrēti tobrīd
Rāpās jau cietokšņa torņos, un liesmoja pilsētas mājas.
Beidzot piecēlās arī Meléagra skaistjoztā sieva,

Lūdza tā asarām acīs un minēja briesmīgās likstas,
Kādas mēdz piemeklēt tautu, ja apsēstu pilsētu ieņem:
Vīrus tad nogāž ar šķēpu un pilsētu izposta liesmas,
Aizved gūstā pat bērnus un zemu apjoztās sievas.
Satrūkās tūdaļ tā sirds, kad dzirdēja briesmīgās lietas.
Uzvilcis mirdzošās bruņas, viņš izgāja ārā no mājas,
Tā viņš šeit novērsa nelaimes dienu no aitolu vīriem,
Klausīdams drošajam prātam; bet daudzās un tīkamās balvas
Aitoli nedeva viņam — bez tām jau viņš novērsa likstu.
Tomēr gan, mīļais, tu nedari tā! Lai dievi tev sirdī
Iedvestu citādas domas par visu! Ja kuģi jau liesmos,
Nebūs tev viegli no posta tos vairīt. Tu seko man tūdaļ,
Balvas pēc nopelniem gaida! Kā dievs tu starp ahajiem būsi!
Bet, ja tu, noraidot balvas, tad dosies uz postīgo karu,
Tādu vairs negūsi godu, kaut izšķīris būtu pat karu.»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tam atbildot, sacīja pretī:
«Kronida lutekli Foinīk, mans mīļotais tētiņ! Pēc goda
Negribu dzīties; man liekas, Zevs diezgan man piešķīris goda,
Turpmāk viņš godinās mani pie liektajiem ahaju kuģiem,
Kamēr man krūtīs būs elpa un kamēr man virzīsies kājas.
Tagad ko citu tev teikšu, tu labi to paturi prātā:
Velti man nesatrauc sirdi ar asarām, vaimanām skaļām,
Iztapdams Atreja dēlam. Pat mīlēt tu nedrīksti viņu!
Citādi nīdīšu tevi, kaut sirsnīgi mīlu es tevi.
Kopā ar mani tev jānīst tie vīri, kas apvaino mani.
Valdi tu kopā ar mani un līdzīgi sadali godu!
Atbildi aiznesīs šie. Tu paliec šeit teltī pie manis,
Atgulsties mīkstajā gultā! Kad atausīs pamalē gaisma,
Izlemsim abi, vai atgriezties mājās vai palikt pie Trojas.»
Teica un Patroklam klusām ar uzacīm padeva zīmi
Sagādāt Foinīkam mīkstāku gultu, lai pārējie visi
Manītos ārā jo ātrāk no telts. Tad tūdaļ starp viņiem
Dievišķais Ajants, Telámona dēls, tā savukārt teica:
«Diženais Lāerta dēls, ai Odisej, daudzpraša gudrais!
Laiks mums iet projām! Man liekas, ka vēlamo sarunas mērķi
Nesasniegt mums, ja ejam šos ceļus; ir atbilde jādod
Danaju dēliem jo ātrāk, kaut arī tā nebūtu laba.
Tagad varbūt tie mierīgi sēž un atbildi gaida.
Skarba patlaban sirds lepnā ir kļuvusi Pēleja dēlam.
Ļaunais, viņš neliekas tagad ne zinis par agrākiem draugiem,
Nevēlas tos, kas pārāk par visiem šo godā pie kuģiem!
Nav tev vairs žēluma sirdī! Pat brālis par nokauto brāli,
Tēvs pat par nokauto dēlu ir pieņēmis izpirkummaksu.
Maksādams lielāku sodu, var slepkava dzimtenē palikt,
Bet, kas ir saņēmis maksu, tam atriebes domas un lepnums
Mazinās pēkšņi. Tev sievietes dēļ ir mūžīgie dievi
Likuši vīrišķās krūtīs tik ļaunu un spītīgu sirdi.
Tagad šīs sievietes vietā tev septiņas skaistules dosim,

Arī daudz balvu vēl klāt. Jel remdini īgnumu sirdī!
Parādi laipnību savu! Mēs taču no danaju rindām
Nākam pie tevis šai teltī un cenšamies vairāk par citiem
Drosmīgiem ahaju dēliem tev parādīt draudzības jūtas.»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tam atbildot, savukārt teica:
«Kronida lutekli Ajant, Telámonid, tautvedi dižo!
Likās patiesi, ka tieši no sirds tu saki šos vārdus.
Dusmas no jauna man iedegas sirdī, kad atceros atkal
Drausmīgo dienu, kad Atreja dēls starp ahaju vīriem
Pameta mani bez balvas kā nīstamu klaidoni kādu.
Tagad jūs atpakaļ ejiet un atbildi Atreidam nesiet:
Agrāk es negribu domāt ne mirkli par drausmīgo karu,
Kamēr pie mirmidoniešiem, to teltīm un dobajiem kuģiem
Valdnieka Priama dēls, pats dievišķais Hektors, nav nācis,
Ahajus gāzdams gar zemi un uguni mezdams uz kuģiem.
Tomēr pie manas šīs telts, pie mana šī melnsānu kuģa
Vairīsies cīnīties Hektors, man liekas, kaut tiešām to vēlas.»
Teica tā Pēleids, un visi, kad pacēla divosu kausu,
Nolēja dieviem un devās pie kuģiem; tos Odisejs veda.
Draugiem un kalponēm tobrīd jau vēlēja cildenais Patrokls
Sirmajam Foinīkam mīkstāku gultu klāt nekavējoties.
Kalpones, pavēlei klausot, drīz uzklāja gultu, kā lika,
Uzsedza aitādas, segu un audekla palagu mīkstu.
Sirmgalvis gulēja saldi un gaidīja dievišķo ausmu.
Arī pats Ahillejs drīz vien iemiga krāšņās telts kaktā.
Blakus tam nogulās gūstekne kāda, kas bija no Lesbas,
Valdnieka Forbanta meita Diómēde rožsārtiem vaigiem.
Patrokls nogulās pretējā pusē, un viņam pie sāniem
Skaistjoztā Īfija bija, ko dievišķais Ahillejs deva,
Ieņēmis stiprsienu Skīru, Enieja pilsētu augsto.
Atgriezās tobrīd jau sūtņi pie Atreida Agamemnóna.
Tūdaļ ar mirdzošiem kausiem tos apsveica ahaju dēli;
Celdamies visi, tiem izgāja pretī un sāka tos vaicāt.
Atreja dēls Agamémnons tā sūtņiem jautāja pirmais:
«Saki man, Odisej brašais, tu ahaju slava un greznums!
Vai viņš no dobajiem kuģiem grib atvairīt postīgās liesmas
Jeb vai to atteicās darīt un sirds vēl tam niknuma pilna?»
Dievišķais Odisejs, slavenais cietējs, tam savukārt teica:
«Ahaju vadoni dižo, ai Atreja dēls Agamémnon!
Niknumu sirdī viņš nevēlas remdēt, tam spītības krūtīs
Vairāk kā agrāk; viņš atraida tevi un dāvanas tavas.
Pašam starp argiešu vīriem tev vajagot apdomāt visu,
Kā šeit no trojiem glābt kuģus un pasargāt ahaju tautu.
Pats viņš vēl draudēja arī, kad pamalē ausīšot gaisma,
Divkārt izliektos daudzairu kuģus viņš vilkšot uz jūru,
Arī pārējiem ahaju dēliem viņš padomu došot
Atpakaļ irties uz mājām; mums neredzēt Īliju augsto
Gāžamies gruvekļu kaudzē, jo Krona dēls, zibeņu metējs,

Izstiepis roku, to sargot un iedvesis trojiešiem drosmi.
Teica tā Ahillejs mums; to liecināt varēs šie visi —
Ajants un saucēji divi; tie abi ir prātīgi vīri.
Sirmgalvis Foinīks tur nogulās teltī; tam Ahillejs lika
Kuģos atpakaļ doties ar viņu uz dzimteni mīļo
Rītā ar gaismu, ja vēlas; ar varu jau neņemšot viņu.»
Teica tā viņš, un klusēja šie it visi kā mēmi
[Pārsteigti ļoti par to, jo Odisejs runāja skarbi].
Ahaju dēli ar skumušu sirdi vēl sēdēja ilgi.
Diomēds, drosmīgais cīņā, tā beidzot sacīja viņam:
«Ahaju vadoni dižo, ai Atreja dēls Agamémnon!
Kaut jel tu nebūtu lūdzis šo krietno Pēleja dēlu,
Bagātas dāvanas solot! Pārlieku tam lepnuma sirdī;
Vairāk šā lepnuma viņam patlaban tu iedvesis esi.
Ļausim tam darīt, kā patīkas sirdij! Lai atpakaļ dodas
Jeb vai lai paliek! Gan atkal tas dosies uz cīņu, ja kādreiz
Krūtīs sirds pavēlēs viņam un dievs kāds to virzīs uz priekšu.
Draugi, ko sacīšu jums, to atzīstiet visi par labu!
Ejiet jūs tūdaļ uz dusu, ar maizi un dzirkstošo vīnu
Spirdziniet sirdi sev mīļo, jo spēku un sparu tie rada!
Bet, kad jau rožpirkste Ausma no pamales atausīs agri,
Nostādi ātrāk pie kuģiem tu kareivju rindas un zirgus,
Skubini viņus uz cīņu un priekšējās rindās pats cīnies!»
Teica tā viņš, un valdnieki visi ar mieru bij tūdaļ,
Pārsteigti ļoti par to, ko zirgvaldis Diomēds teicis.
Ziedojot dzērienu dieviem, tie izklīda ātri pa teltīm,
Tūdaļ iegrima miegā un gulēja saldi līdz rītam.

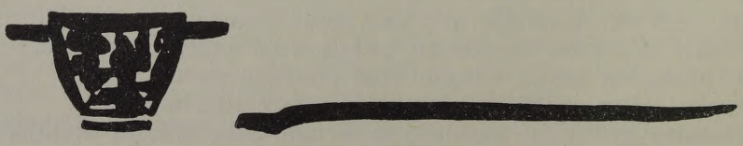

O D I S E J S

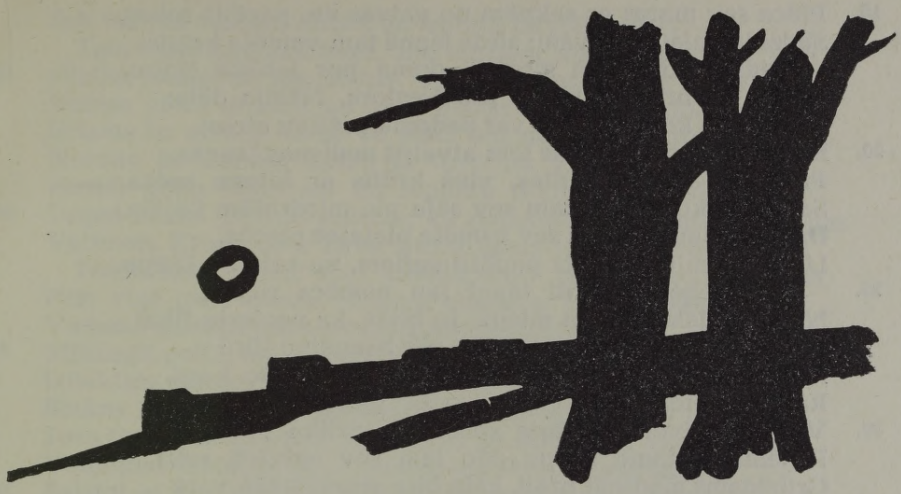

STĀSTS PAR DOLONU

Pārējie ahaju vadoņi visi pie liektajiem kuģiem
Dusēja visu šo nakti, jo miegs tos saistīja saldais.
Vienīgi Atreja dēlam, kas vadīja ahaju tautu,
Nenāca saldenais miegs; daudz domu viņš apsvēra prātā.
Itin kā Hēras vīrs Zevs met zibeņus citu pēc cita,
Sūtīdams spēcīgu lietu no debesīm lejup uz zemi,
Krusu vai sniegu, kas laukus un pļavas klāj palagiem baltiem,
Vai it kā postīgam karam ir atvēris šausmīgo rīkli, —
Gluži tik bieži šo nakti viņš, Atreja dēls Agamémnons,
Nopūtās sirdī jo smagi, un bailes tam cilāja krūtis.
Pavēris skatu pret lauku, kur atradās trojiešu rindas,
Vēroja ugunis gaišās, kas dega bez skaita ap Troju,
Klausījās skaļajās taurēs un svilpēs, un trokšņainā burzmā.
Bet, kad viņš pavēra skatu pret kuģiem un ahaju rindām,

Plūca sev matus ar saknēm no galvas un, pacēlis rokas,
Sūdzēja nelaimi Zevam; sirds lepnā tam vaidēja krūtīs.
Beidzot Atreidam sirdī šī doma par labāko šķita:
Doties uz brīdi vispirms pie Nestora, Nēleja dēla;
Varbūt ka kopā ar viņu var padomu prātīgu atrast,
Kā lai no danaju tautas tam atvairīt nedienas ļaunās.
Piecēlies ātri no gultas, viņš krūtis ar hitonu sedza,
Sandales košās pēc tam sev sēja pie mirdzošām kājām,
Dzeltenu lauvādu arī sev uzmeta platajos plecos,
Lielu, tā sniedzās līdz papēžu galiem, un satvēra šķēpu.
Arī Menélāja sirdi tāpat jau nomāca rūpes.
Nenāca plakstos tam miegs, jo bijās, ka neciestu tikai
Argiešu vīri, kas viņa dēļ pāri pār bangaino jūru
Nākuši cīņā pret Troju, lai iesāktu pārdrošo karu.
Raibo pantera ādu viņš uzmeta platajos plecos.
Varaino ķiveri satvēris spožo, to uzlika galvā,
Paņēma metamo šķēpu pēc tam sev spēcīgā rokā,
Gribēdams modināt brāli, kam bija visaugstākā vara
Toreiz starp argiešu vīriem; kā dievu to godāja visi.
Menelājs satika viņu pie kuģa, kad mirdzošās bruņas
Uzvilka plecos; ar sirsnīgu prieku viņš nācēju sveica.
Menelājs, drosmīgais cīņā, tam sacīja pirmais šos vārdus:
«Mīļais, kam velc tu patlaban šīs bruņas? Vai gribi patiesi
Kādu no ahajiem sūtīt, lai trojiešus izlūkot ietu?
Bīstos es ļoti, ka nebūs neviena, kas veiktu šo darbu,
Ejot šai dievišķā naktī, lai paslepu vērotu laukā
Naidīgos trojiešu vīrus; tas būtu gan sevišķi drosmīgs.»
Tautvedis Agamémnons, tam atbildot, savukārt teica:
«Menelāj, Kronidam mīļais, šai brīdī mums vajadzēs abiem
Padoma gudra, kas glābtu no briesmām un sargātu visus
Ahaju dēlus un kuģus, kad Zevam ir citādas domas.
Vairāk pa prātam tam balvas, ko atnesis Priamids Hektors.
Neesmu redzējis vēl, ne dzirdējis cilvēku kādu
Stāstām, ka vienā pat dienā kāds varējis ahaju dēliem
Radīt tik šausmīgu likstu, cik Kronida lolotais Hektors,
Mirstīgais cilvēks, kas nav ne no dieva, ne dievietes cēlies.
[Dara viņš šausmīgas lietas, kas argiešiem ilgāku laiku
Sagādās rūpes; daudz nedienu sūru tas ahajiem nesis.]
Steidzies pie ātrajiem kuģiem un aicini Ajantu tūdaļ,
Arī vēl Īdomeneju; pie dievišķā Nestora iešu,
Padomu došu tam celties, varbūt ka pats sirmgalvis gribēs
Doties pie sargu nodaļas svētās un vadīt tos arī.
Klausītu viņam it visi ar prieku, jo sargus tur vada
Nestora dēls un Mērions brašais, kas Īdomeneja
Ieroču nesējs; tiem abiem mēs ticējām vairāk par citiem.»
Menelājs, drosmīgais cīņā, tam atbildot, savukārt teica:
«Kādu man pavēli dosi, un kādi ir nodomi tavi?
Vai man šeit palikt ar viņiem un sagaidīt pārnākam tevi

Jeb vai jau atpakaļ doties un izpildīt pavēli tavu?»
Tautvedis Agamémnons, tam atbildot, atkal tā teica:
«Paliec patlaban pie manis! Jo citādi, maldoties tumsā,
Varam viens aizklīst no otra; daudz nometnē dažādu ceļu.
Iedams tu uzrunā visus un māci būt nomodā katru!
Nosauc tu kareivi katru tā tēva un ģimenes vārdā,
Parādi godu ikkatram un lepnību noliec pie malas!
Tagad mums jāpūlas pašiem; kā redzams, no dzimšanas dienas
Varenais Krona dēls Zevs mums lēmis šīs nedienas sūrās.»
Teicis šos vārdus, viņš atlaida brāli, tam padomu dodams.
Pats viņš pie Nēleida Nestora steidzās, pie tautgana sirmā.
Vadonis sastapa viņu pie telts un melnsānu kuģa
Mīkstajā gultā, bet blakus tam atradās mirdzošās bruņas,
Izliektais vairogs, tā šķēpi vēl divi un ķivere spožā;
Blakus tam atradās mirdzošā josta, ko sirmgalvis Nestors
Joza ik reizes ap vidu, kad devās uz niknajām kaujām,
Vadīdams tautu, jo viņu vēl nelieca sērīgais vecums.
Balstot ar elkoni sevi, viņš pacēla galvu no gultas.
Pavēris skatu pret Atreja dēlu, viņš jautādams teica:
«Kas šeit tu esi, kas staigā starp kuģiem un nometni plašo
Gluži viens tumšajā naktī, kad mirstīgie visi mēdz dusēt?
[Vai tu šeit nemeklē kādu no sardzēm vai kādu no draugiem?]
Runā un klusēdams nenāc pie manis! Ko nometnē meklē?»
Tautvedis Agamémnons, tam atbildot, savukārt teica:
«Nēleja atvase Nestor, tu ahaju slava un greznums!
Redzi tu Atreja dēlu, kam vienam no ahajiem visiem
Varenais Krona dēls Zevs ir uzkrāvis mūžīgas mokas,
Kamēr man krūtīs būs elpa un kamēr man virzīsies kājas.
Klīstu pa nometni apkārt, jo tagad vēl acis nav slēdzis
Saldenais miegs; māc mani šis karš un ahaju likstas.
Baidos patlaban tik ļoti par danaju dēliem; nav tagad
Sirdī vairs ticības stiprās; man bailes, sirds pukstienos straujos
Izlauzties tiecas no krūts, trīc spēcīgās rokas un kājas.
Bet, ja tu gribi ko darīt, — miegs arī tev acis nav slēdzis, —
Dosimies kopā mēs abi pie sardzēm tās pārbaudīt visas.
Varētu notikt, ka viņi tur, miega un gurduma mākti,
Iesnaužas pēkšņi un aizmirst, kas sardžu pienākums laukā.
Naidnieku bari šai brīdī tik tuvu, bet nezinām skaidri,
Vai tik nav lēmuši tie pat šonakt jau doties uz cīņu.»
Gerēnas zirgvaldis Nestors, tam atbildot, savukārt teica:
«Ahaju vadoni dižo, ai Atreja dēls Agamémnon!
Varbūt ka gādīgais Zevs vēl negribēs Hektoram pildīt
Nodomus visus, kas ienāks tam prātā; būs jācieš, man liekas,
Viņam daudz dažādu likstu, kad Ahillejs, līdzīgais dievam,
Izmetīs postīgās dusmas pavisam no vīrišķām krūtīm.
Labprāt tev sekošu līdz. Vēl citi no miega mums jāceļ —
Odisejs, Lāerta dēls, un Diomēds, drosmīgais cīņā,
Ajants, cīnītājs straujais, un Fīleja pēctecis brašais.

Kaut jel patlaban kāds aizsteigtos ātri un atsauktu tūdaļ
Krētieti Īdomeneju un Ajantu, līdzīgo dievam!
Minēto vadoņu kuģi nav tuvu viens otram, bet tālu.
Tagad Menélāju rāšu, kaut mīļš tev un cienījams brālis;
Dusmoties vari, ja tīkas, uz mani, bet neslēpšu arī
To, ka patlaban viņš gultā, bet vienam tev uzkrāvis rūpes.
Tagad tā pienākums būtu jau ahaju vadoņus visus
Sirsnīgi lūgt, jo nedienas sūras mums tuvojas visiem.»
Tautvedis Agamémnons, tam atbildot, savukārt teica:
«Sirmgalvi Nestor, es ieteicu citreiz to krietni vien sarāt!
Bieži vien kavējas brālis un arī maz pūlēties vēlas.
Vainīgs tur nav ne iedzimtais kūtrums, ne saprāta trūkums —
Mani tas vēro ik brīdi un mājienu gaida no manis.
Šodien tas pamodās agrāk un atnāca pirmais pie manis.
Viņu es sūtīju atsaukt tos vīrus, ko vēlējies tagad.
Dosimies tālāk uz priekšu! Mēs sastapsim viņus starp sargiem
Tuvu pie vārtiem, kur sapulces vietu es noliku viņiem.»
Gerēnas zirgvaldis Nestors, tam atbildot, savukārt teica:
«Nebūs neviens pret viņu tad ļauns, un argieši visi
Paklausīs tam, ja padomu dos vai skubinās kādu.»
Teicis šos vārdus, viņš hitonu tūdaļ sev uzmeta plecos,
Sandaļu pāri jo greznu sev sēja pie mirdzošām kājām,
Purpura apmetni savu ar sprādzi savilka kopā,
Krokotu, divkārši šūtu, ar sprogainu vilnu uz āru;
Satvēris vareno šķēpu ar varkaltu asmeni galā,
Ātri tas metās uz priekšu pie ahajiem varkaltās bruņās.
Lāerta dēlu pēc tam, kas gudrībā līdzināms Zevam,
Gerēnas zirgvaldis Nestors no miega uzcēla pirmo,
Saukdams to skaļi, un varoņa sauciens tam iespiedās sirdī.
Odisejs izgāja ārā no telts un teica tā viņiem:
«Kāpēc šai dievišķā naktī pa ahaju nometni plašo
Klejojat vieni pie kuģiem? Vai noticis būtu kas sevišķs?»
Gerēnas zirgvaldis Nestors, tam atbildot, savukārt teica:
«Dievišķais Lāerta dēls, ai Odisej, daudzpraša gudrais!
Neesi dusmīgs, jo rūpes un raizes māc ahaju dēlus!
Seko mums līdzi, šeit citus vēl celsim! Ar viņiem mēs kopā
Izlemsim tūdaļ, vai tagad mums bēgt vai doties uz cīņu.»
Teica, un atgriezās teltī tad Odisejs, daudzpraša gudrais,
Uzmeta mirdzošo vairogu plecos un steidzās tiem līdzi.
Tālāk tie kopīgi gāja pie slavenā Tīdeja dēla,
Atrada viņu patlaban ar bruņām telts priekšā; visapkārt
Gulēja biedri ar vairogiem raibiem zem galvas; bet šķēpi
Rēgojās viņiem uz augšu, ar kātgaliem iedzīti zemē.
Asmeņi mirdzēja tālu kā Kronida izmestais zibens.
Gulēja varonis pats starp viņiem uz vēršādas lielas.
Mirdzēja dažādās krāsās tam pagalvī paliktais paklājs.
Gerēnas zirgvaldis Nestors to cēla no saldenā miega,
Skāra ar papēdi kāju un pārmezdams varonim teica:

«Celies nu, Tīdeid! Vai visu šo nakti tu guli bez rūpēm?
Vai tad tu aizmirsis to, ka ielejas izcilā daļā
Atrodas troji pie kuģiem? Mazs attālums kavē vairs viņus.»
Teica tā viņš; ar steigu no miega nu Diomēds cēlās.
Pavēris skatu pret to, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Spara tev, sirmgalvi, gana! Par darbu tev mūžam ir rūpes;
Vai tad tev nebija jaunāku citu starp ahaju dēliem,
Tādu, kas būtu ar mieru ik vadoni uzcelt no miega,
Ejot pa nometni plašo? Bet tevi jau atrunāt nevar.»
Gerēnas kaujratu cīnītājs Nestors tā sacīja viņam:
«Viss tas ir tiesa, mans dēls! Tu sacīji prātīgu vārdu.
Pašam man teicami dēli, daudz kareivju brašu man klausa;
Protams, pa nometni iedams, kāds varēja vadoņus sasaukt.
Taču gan ahaju dēlus patlaban māc drausmīgas likstas.
Tagad patiesi mums visiem ir pienācis izšķirīgs brīdis —
Vai nu pavisam ies ahaji bojā, vai dzīvību izglābs.
Steidzies tu tūdaļ pie Ajanta veiklā un Fīleja dēla,
Modini viņus, — tu esi daudz jaunāks, — ja žēl tev ir manis.»
Teicis šos vārdus, viņš lauvādu losu sev uzmeta plecos,
Lielu, tā sniedzās līdz papēžu galiem, un satvēra šķēpu.
Steigšus viņš izgāja ārā, tos cēla un veda sev līdzi.
Bet, kad jau sanāca ahaju dižie pie modrajām sardzēm,
Nebija tomēr starp viņiem neviena, kas iesnaudies miegā.
Sēdēja nomodā visi un ieročus turēja rokā.
Itin kā suņi ir modri pār pagalmā sadzītām avīm,
Pamanot plēsīgu zvēru, kas, atstājot midzeni mežā,
Guvumu meklē sev kalnos; sāk modrīgie suņi riet skaļi,
Pieceļas gani ar troksni, un tūdaļ miegs pazūd tiem acīs, —
Gluži tā pazuda tīkamais miegs no ahaju plakstiem,
Vērīgi sargot šai baigajā naktī; uz ieleju bieži
Virzīja skatienus viņi, vai nedzird kur trojiešus nākam.
Sirmgalvis, ieraugot sargus, ar vārdiem tos uzmundrināja.
[Pavēris skatu pret tiem, viņš teica šos spārnotos vārdus:]
«Arī uz priekšu jūs, mīļotie dēli, man esiet tik modri!
Nevajag padoties miegam, lai nekristu naidnieka rokās!»
Teicis šos vārdus, viņš lēca pār grāvi; tam sekoja tūdaļ
Dižākie argiešu vīri, kas bija uz padomi lūgti.
Cildenais Nestora dēls un Mērions gāja tiem līdzi;
Vadoņi paši šos vīrus uz kopēju apspriedi lūdza.
Pārlecot pāri pār izrakto grāvi, tie nosēdās visi
Laukumā tīrā, kur līķi visapkārt bij krituši zemē.
Trauksmainais Hektors no turienes tieši bij atgriezies mājās,
Nogāzis ahaju vīrus, kad apkārtni apklāja tumsa.
Nosēdās vadoņi dižie uz zemes un sarunas sāka,
Gerēnas zirgvaldis Nestors starp vadoņiem iesāka pirmais:
«Draugi, vai nav starp jums kāda, kas, paļāvies droši uz savu
Vīrišķo spēku, grib doties uz priekšu pie lepnajiem trojiem?
Notvert viņš varētu kareivi kādu pie nometnes malas,

Arī vēl valodas kādas viņš varētu dzirdēt starp trojiem,
Ko tie ir lēmuši sapulcē savā, — vai domā patlaban
Palikt joprojām vēl tālu pie kuģiem vai arī jau tūdaļ
Atpakaļ traukties uz Troju, kad sakaŭtas ahaju rindas.
Izzināt varētu visu to sīki un netraucēts pārnākt
Atpakaļ atkal pie mums; tam milzīga slava zem debess
Būtu starp mirstīgiem ļaudīm, un balvu jo krietnu sev gūtu.
Labākie ahaju vadoņi tūdaļ, kam vara pār kuģiem,
Dāvās ikviens par tīkamu balvu tam melnsprogu aitu,
Māti ar zīdāmu jēru; nav līdzīgas dāvanai šādai.
Aicinās tādu ik reizes uz dzīrēm un upuru svētkiem.»
Teica tā viņš, un klusēja šie it visi kā mēmi.
Diomēds, drosmīgais cīņā, tā sacīja, valodu sākdams:
«Nestor, sirds mudina mani, — un drosme patiešām ir liela, —
Paslepu nometnē ielīst pie naidīgiem trojiem, kas tagad
Mūsējiem tuvu. Ja nāktu kāds tomēr no kareivjiem līdzi,
Vairāk mums cerības būtu un paļauties varētu vairāk.
Dodoties kopīgi diviem, viens ierauga agrāk par otru,
Kas tiem var noderēt tūdaļ, bet viens tik, kaut apķērīgs bijis,
Tomēr palaikam daudz gausāks ir prātā un padomā vājāks.»
Teica tā viņš, un gribēja daudzi Diómēdam sekot.
Gribēja Ajanti abi, visdrosmīgie Areja kalpi,
Gribēja Nestora dēls un arī vēl Mērions brašais,
Gribēja Menelājs Atreids, vislabākais šķēpmešu vidū;
Gribēja drosmīgais Odisejs arī vēl trojiešu burzmā
Paslepu ielīst, jo drosmes nekad tam netrūka krūtīs.
Tautvedis Agamémnons tad sacīja viņam šos vārdus:
«Diomēd, Tīdeja dēls, par visiem tu mīļāks man esi!
Izvēli tagad par biedru sev tādu, kas tīkamāks sirdij,
Pašu visdrošāko vīru, jo daudzi grib sekot tev līdzi.
Tikai aiz cieņas pret kādu tu nepaej drošajam garām!
Neņem sev vājāku līdz par biedru aiz bijības tikai,
Nevēro dzimumu dižo vai tuvumu valdnieku kārtai.»
Teica tā viņš, jo rūpes tam bija par gaišmati brāli.
Diomēds, drosmīgais cīņā, tiem savukārt teica šos vārdus:
«Ja nu patiesi jūs ļautu man izvēlēt palīgu pašam,
Kā gan es varētu aizmirst Odiseju, līdzīgo dievam.
Atjautīgs viņam uz visu ir prāts, daudz drosmes ir krūtīs
Briesmās un nopietnā brīdī: mīl Pallada Atēna viņu.
Mani ja pavadīs viņš, pat arī no degošām liesmām
Atpakaļ pārnāksim mēs, jo ātri viņš aptver it visu.»
Odisejs, dievišķais cietējs, tam atbildot, savukārt teica:
«Neslavē mani pārlieku, ai Tīdeid, un nenievā arī!
Argiešu vīri, kam saki šos vārdus, to zina it labi.
Dosimies projām! Nakts steidzas uz priekšu, un gaisma tik tuvu.
Tālu ir pamalē zvaigznes, nakts lielākā daļa jau secen,
Divas jau trešdaļas projām, mums vienīgi trešdaļa atliek.»
Teikuši to, sev varenās bruņas tie uzlika plecos.

Trasimēds, drosmīgais cīņā, šeit dāvāja Tīdeja dēlam
Zobenu abējup asu un vairogu arī — tas savu
Atstājis bija pie kuģiem — un vēršādas ķiveri viņam
Uzlika galvā bez pušķa un sekstes, to dēvē par gludo;
Spēkpilnie kareivji cīņā ar to sev galvu mēdz sargāt.
Mērions bultnesi savu un stopu Odisejam deva,
Pakāra zobenu sānos un vēršādas ķiveri viņam
Uzlika galvā pēc tam; tās iekšienē bija daudz siksnu,
Tievu un savilktu stingri, bet ārējā pusē gar malu
Rēgojās garākās rindās daudz spīdīgu mežkuiļu ilkņu,
Savērtu kopā ar gaumi, bet viducī savelta vilna.
Autoliks atņēma to Amintoram, Ormena dēlam,
Gāžot Eleonas pili, bet Skandejas ostā to vēlāk
Dāvāja Amfidamántam, kas nāca no Kitēras salas;
Amfidamánts to dāvāja Molam kā mīļajam viesim;
Pēdējais atdeva to Mēriónam, mīļajam dēlam;
Beidzot uzliktā ķivere sedza Odiseja galvu.
Vadoņi tūdaļ, kad uzvilka plecos sev varenās bruņas,
Devās ar steigu uz priekšu, tur atstājot pārējos visus.
Viņiem sūtīja tobrīd pa labi netālu no ceļa
Pallada Atēna gārni, kas nebija tomēr nakts tumsā
Redzams ar acīm, bet dzirdēja skaidri tā kliedzienus abi.
Odisejs priecājās ļoti par putnu un Atēnu lūdza:
«Uzklausi mani patlaban, ai Aigidas nesēja meita!
Visur tu esi man klāt; lai ietu kurp iedams, no tevis
Paslēpties nevar nekur. Jel palīdzi tagad man, dieve!
Dod tu mums atgriezties atkal ar slavu pie dobajiem kuģiem,
Padarīt uzlikto darbu, lai troji to atceras mūžam!»
Diomēds, drosmīgais cīņā, tā savukārt lūgdamies teica:
«Uzklausi arī vēl mani, ai varenā Kronida meita!
Seko tu man, kā sekoji agrāk tu dievišķam tēvam
Tīdejam tobrīd, kad, ahaju sūtīts, tas devās uz Tēbām.
Atstājis ahajus varkaltās bruņās pie Asopas krastiem,
Pats viņš ar tīkamiem vārdiem pie kadmiešu pēctečiem devās.
Dodamies mājās no Tēbām, viņš veica daudz varoņu darbu
Kopā ar tevi, ai dieviete cēlā, jo sargāji viņu.
Stāvi šai brīdī man klāt un palīdzi, glābdama briesmās!
Viengada platpieres teli tad likšu es altārī tavā,
Darbā vēl neradinātu, pavisam vēl nejūgtu jūgā.
Tādu es ziedošu tev, tai apvilcis ragus ar zeltu!»
Teica tā lūgdamies viņi, un lūgšanas dzirdēja dieve.
Bet, kad jau piesauca viņi visvarenā Kronida meitu,
Tūdaļ tie devās uz priekšu nakts tumsā kā spēcīgi lauvas
Pāri pār kritušo kaudzēm un ieročiem, asinīm melnām.
Arī jau Priamids Hektors tur neļāva lepnajiem trojiem
Mierīgi dusēt, bet labākos vīrus uz sapulci sauca,
Trojiešu vadoņus visus un padomu devējus gudros.
Priamids sauktajiem vīriem nu derīgu padomu deva:

«Kas šeit no jums var apsolīt man par lielāku balvu
Padarīt svarīgu darbu? Par nopelniem alga būs viņam;
Došu tam kaujratus skaistus un divus augstkaklu zirgus,
Labākos labāko vidū pie ātrajiem ahaju kuģiem,
Kam no jums tagad būs drosme — sev arī tas iegūtu slavu —
Pielīst pie ātrajiem ahaju kuģiem un slepeni vērot,
Vai vēl tie apsarga steidzīgos kuģus tik modri kā agrāk
Jeb vai varbūt, kad mūsējo rokas tos gāzušas zemē,
Apspriež tur plānus par bēgšanu mājās un nevēlas turpmāk
Nometni sargāt pa nakti, jo nomākti neveiksmēs smagās.»
Teica tā viņš, un klusēja šie it visi kā mēmi.
Bija starp trojiešiem kāds, ko visi par Dolonu sauca,
Saucēja Eimēda dēls, jo bagāts ar zeltu un varu,
Izskatā gan viņš nebija košs, bet tomēr labs skrējējs,
Ģimenē vienīgais dēls starp piecām Eimēda meitām.
Tobrīd viņš sapulcē trojiem un Hektoram teica šos vārdus:
«Hektor, sirds mudina mani, — un drosme patiešām ir liela, —
Pielīst pie ātrajiem ahaju kuģiem un slepeni vērot.
Tomēr man zvēri vispirms, šeit paceldams scepteri savu!
Apsoli pajūgu labu man dot ar kaujratiem spožiem,
Arī tos zirgus, kas nesa šurp raženo Pēleja dēlu.
Būšu tev noderīgs izlūks, tu nebūsi cerībā vīlies.
Došos pa nometni plašo uz priekšu, līdz kamēr es nākšu
Tuvu pie Atreida kuģa, kur labākie ahaju vīri
Sapulcē kopīgi spriež, vai bēgt jeb ar cīnīties tālāk.»
Teica tā viņš; šis scepteri ņēma un zvērēja viņam:
«Tagad lai zina to Zevs, pats Hēras vīrs, spēcīgais, stiprais!
Nebrauks nemūžam kāds cits no trojiešu vīriem šos zirgus:
Viens tik ar viņiem, to solu, tu varēsi lepoties mūžam.»
Teica tā viņš un zvērēja velti, bet iekaisa Dolons.
Izliekto stopu pēc mirkļa viņš uzmeta vīrišķos plecos,
Apsedza muguru plato ar pelēku vilkādas segu,
Seskādas ķiveri uzlika galvā un satvēra šķēpu,
Devās no nometnes ārā pie kuģiem, bet atpakaļ viņam
Nebija liktenis lēmis ar vēsti pie Hektora pārnākt.
Atstādams nometni savu, kur pulcējās vīri un zirgi,
Priecīgs viņš soļoja tālāk. Bet Odisejs, līdzīgais dievam,
Vēroja Dolonu nākam un sacīja Tīdeja dēlam:
«Redzi tur, Diomēd, kādu no trojiešu nometnes nākam!
Nevaru zināt, bet laikam tas dodas pie kuģiem kā izlūks
Jeb vai šeit kritušam kādam tas vēlētos nolaupīt bruņas.
Atļausim viņam papriekšu, lai gabalu paiet pa lauku;
Vēlāk tam uzbruksim abi un satversim viņu bez pūlēm.
Bet, ja ar ātrajām kājām šis trojietis pārspēs mūs abus,
Dzīsim to tuvāk pie kuģiem, lai tālāk no nometnes būtu,
Uzbruksim viņam ar šķēpu, lai nespētu pilsētā glābties.»
Teikuši to, tie nogulās abi starp kritušo līķiem
Tuvu pie ceļa, un Dolons bez apdoma paskrēja garām.

Bet, kad viņš bija tik skrējis, cik tālu mēdz virzīties mūļi,
Dzenot pa papuvi vagu, — jo labāki mūļi par vēršiem,
Aparot papuvi plašo, kad iejūgti smagajā arklā, —
Piesteidzās abi ar sparu; šis apstājās, dzirdēdams soļus.
Dolonam iešāvās prātā, ka trojiešu biedri patlaban
Atpakaļ aicina viņu, ka Hektora sūtīti abi.
Bet, kad tie bija tik tuvu, ka sasniegt ar šķēpu, vai tuvāk,
Pazina beidzot tais naidniekus Dolons un skrējienā straujā
Atpakaļ bēga; šie metās ar steigu tam pakaļ pa pēdām.
Itin kā aszobu suņi, kas mācīti mežzvērus medīt,
Celdami briedēnu kādu vai zaķi no migas, to vajā
Ilgi pa mežainu vietu, bet medījums aizlaižas brēkdams, —
Gluži tā Diomēds arī un Odisejs, pilsētu grāvējs,
Dolonu vajāja ilgi, kad bija no savējiem atgriezts.
Bet, kad viņš pienācis bija jau tuvu pie ahaju sardzēm,
Bēgdams ar steigu pie kuģiem, tad Atēna Tīdeja dēlam
Iedvesa spēku, lai kāds no ahajiem varkaltās bruņās
Neizceļ sevi, ka metis viņš pirmais, šis nācis tik vēlāk;
Atvēzdams vareno šķēpu, tā sacīja Diomēds brašais:
«Stāvi uz vietas, kur esi, vai metīšu šķēpu! Tad, ceru,
Netiksi vaļā no manis un neglābsies ilgi no nāves.»
Teica un izmeta šķēpu, bet tīšām to palaida garām;
Gludenā šķēpkāta smaile ar sparu virs pleca pa labi
Iestrēdza zemē. Viņš apstājās pēkšņi, aiz izbīļa stinga,
Raustījās izlūka lūpas, un mutē tam klabēja zobi,
Bālēja seja aiz bailēm. Šie elsdami panāca viņu,
Satverot cieši aiz rokām; viņš sacīja, asaras liedams:
«Dzīvību saudziet! Es atpirkties varu. Man mājā daudz mantas!
Daudz tur ir vara un zelta, dzelzs prasmīgi izkaldināta.
Labprāt tēvs dāvās jums visu, lai izpirktu mani no gūsta,
Dzirdēdams vēsti, ka esmu vēl dzīvs pie ahaju kuģiem.»
Odisejs, daudzpraša gudrais, tā sacīja, atbildot viņam:
«Nebaidies, nemoki sevi patlaban ar domām par nāvi!
Labāk man atbildi skaidri un izstāsti visu, kā bijis:
Kāpēc šai tumšajā naktī tu viens no nometnes savas
Nāci pie ahaju kuģiem, kad mirstīgie visi iet dusēt?
Vai tu tik kritušam kādam te netīko nolaupīt bruņas?
Vai tik nav sūtījis Priamids tevi pie dobajiem kuģiem
Izspiegot slepeni visu, vai pats tu šurp atlīdi labprāt?»
Dolons pēc mirkļa tam teica, un kājas tam drebēja bailēs:
«Hektors man apmājis prātu, pret gribu es iekritis postā.
Cildenā Pēleja dēla Ahilleja viennaga zirgus
Solīja dāvināt man un kaujratus, rotātus varā.
Mani viņš sūtīja šurp bez citiem šai tumšajā naktī
Pielīst jo tuvu pie naidnieku kuģiem un slepeni vērot,
Vai vēl tie apsarga steidzīgos kuģus tik modri kā agrāk
Jeb vai varbūt, kad mūsējo rokas tos gāzušas zemē,
Apspriež tur plānus par bēgšanu mājās un nevēlas turpmāk

Nometni sargāt pa nakti, jo nomākti neveiksmēs smagās.»
Odisejs, daudzpraša gudrais, ar smaidu tam sacīja pretī:
«Tiešām gan slavenu balvu sirds tava ir iekārojusi —
Cildā Aiákida zirgus! Bet mirstīgiem vīriem nav viegli
Valdīt šā varoņa zirgus un kaujratos vadīt uz priekšu,
Atskaitot Pēleja dēlu, kas piedzimis dievišķai mātei.
Labāk man atbildi skaidri un izstāsti visu, kā bijis:
Saki, — kur atstāji nākdams tu Hektoru, priekšnieku savu?
Saki, — kur Areja ieroči slēpti, kur Hektora zirgi?
Kur ir vēl pārējo trojiešu sardzes, kur atrodas teltis?
[Ko tie ir lēmuši sapulcē, stāsti! Vai domā patlaban
Palikt joprojām vēl tālu pie kuģiem vai prāto jau tūdaļ
Atpakaļ traukties uz Troju, kad sakautas ahaju rindas?]»
Eimēdids Dolons tam atkal pēc brīža tā iesāka stāstīt:
«Tagad es labprāt tev stāstīšu visu un taisnību tikai.
Atrodas Hektors patlaban starp padoma devēju vīriem,
Visi apspriežas tur, kur kapukalns valdniekam Īlam,
Tālu no trokšņa; bet sardžu, par kurām tu, varoni, vaicā,
Īsteni nav tiem nevienas, kas nomodā būtu par viņiem.
Retākās vietās patlaban, kur trojiešu ugunis spīgo,
Nomodā nakti ir viņi, kas saucieniem mudina citus
Vērīgi nometni sargāt, bet biedri, no tālienes sauktie,
Mierīgi atdusas laukā; tik trojieši nometni sarga;
Nedzīvo tuvumā tagad pie viņiem ne bērni, ne sievas.»
Odisejs, daudzpraša gudrais, tā, pārtraucot Dolonu teica:
«Saki, — kā guļ tie patlaban? Vai kopā ar trojiešu vīriem
Jeb vai tie tālāk no tiem? Jel saki, lai taisnību zinu!»
Dolons, Eimēda dēls, tam atkal tā iesāka stāstīt:
«Tagad es labprāt tev stāstīšu visu un taisnību tikai.
Paioni līkajiem stopiem, tad lelegu, kaukonu vīri,
Slaveno pelasgu rindas ar kāriešiem jūrai ir tuvāk.
Frigiešu jātniekiem, maionu vīriem, kas kaujratos cīnās,
Likiešiem, lepnajiem mīsiešiem tagad ir vieta pie Timbras.
Kāpēc no manis tik sīki jūs izjautāt gribat it visu?
Bet, ja jau vēlaties abi jūs trojiešu nometnē ielīst,
Trāķieši tālāk aiz viņiem, šurp tikko kā nākuši viņi.
Vadonis Rēss ir starp tiem, kas cēlies no Ēioneja.
Redzēju tiešām es pats tā dižos un teicamos zirgus,
Baltāki viņi kā sniegs, bet ātrumā līdzīgi vējam;
Kaujrati viņam ar zeltu un sudrabu greznoti krāšņi;
Zelta bruņās un ieročos spožos, jo brīnišķu skatu,
Nāca no dzimtenes savas; ne mirstīgiem vīriem virs zemes
Nesamas būtu šīs bruņas, bet mūžīgiem Olimpa dieviem.
Tagad jūs aizvediet mani pie ātrajiem ahaju kuģiem
Jeb vai ar stiprākām saitēm šeit saistītu atstājiet mani,
Kamēr jūs atpakaļ būtu un paši to redzētu skaidri,
Vai šeit es taisnību stāstu, vai arī viss citādi būtu.»
Pavēris īgušu skatu, tā varenais Diomēds teica:

«Nelolo cerības sirdī, ai Dolon, ka atpakaļ tiksi,
Dodams mums tīkamas ziņas! Tu esi šeit naidnieku rokās!
Bet, ja tev brīvību dosim un atpakaļ laidīsim tevi,
Vēlāk tu nāksi pie mums uz ātrajiem ahaju kuģiem,
Slepeni vērodams visu vai atklāti ieročiem rokās;
Bet, ja nu savaldīs tevi šīs rokas un dzīvību laupīs,
Turpmāk tu argiešu dēliem nemūžam vairs nebūsi kaitīgs!»
Teica, un Dolons, ar spēcīgo roku pie zoda tam skāries,
Sāka to lūgt, bet Tīdeja dēls, tam mezdamies virsū,
Ietrieca pakausī šķēpu un pāršķēla abas tā cīpslas.
Lūpās tam sastinga vārdi un putekļos novēlās galva;
Seskādas ķiveri tūdaļ tie norāva viņam no galvas,
Vilkādas segu, tā sprindzīgo stopu un vareno šķēpu.
Odisejs, līdzīgais dievam, to pacēlis visu ar roku,
Uzvaru devējai dievei tā lūgdamies teica šos vārdus:
«Priecājies, dieve, par gūto! No mūžīgām Olimpa dievēm
Tevi mēs piesauksim pirmo. Jel vadi mūs, Atēna, tagad
Tālāk pie trāķiešu vīriem, to zirgiem un nometnes teltīm!»
Tieši tā Odisejs teica un, paceldams iegūtās bruņas,
Lika tamariskkrūmā, bet blakus tām redzamu zīmi,
Saraudams niedrājā stiebrus un lauzdams tamariskzarus,
Lai šeit tās atrastu drīzāk, kad atpakaļ dotos pa tumsu.
Abi tad metās uz priekšu pār līķiem un asiņu peļķēm,
Steigdamies sasniedza vietu, kur trāķiešu nometne bija.
Trāķieši gulēja saldi, jo nogurums māca tos visus.
Salikti mirdzošie ieroči bija tiem blakus uz zemes
Kārtībā visi trīs rindās, un zirgu pāris pie katra;
Gulēja vidū pats Rēss, bet tuvumā ātrkāju zirgi
Stāvēja sieti ar siksnu pie kaujratu sēdekļa malas.
Odisejs, redzēdams pirmais šeit viņu, tā sacīja draugam:
«Lūk, kur ir, Diomēd, minētais vīrs, lūk, arī tā zirgi!
Dolons, ko tikko kā gāzām, mums ziņoja arī par viņiem.
Tagad tu parādi spēku un drosmi! Tev neklājas tagad
Stāvēt ar ieročiem rokā bez darba! Tu atraisi zirgus
Jeb vai ar nodur šos vīrus, es rūpēšos tālāk par zirgiem!»
Teica tā viņš, un Spulgace dieve tam iedvesa spēku.
Sāka viņš trakot visapkārt ar šķēpu, un zobena ķerto
Gārdzieni pacēlās skarbie, un asinīs sārtojās zeme.
Itin kā lauva, kas ielauzies kūtī pie neaizsargātām
Kazām un aitām, daudz nodara ļauna, tām uzbrukdams pēkšņi, —
Gluži tā trāķiešu vīriem šeit uzbruka Diomēds Tīdeids,
Nokaudams divpadsmit vīrus; bet Odisejs, daudzpraša gudrais,
Katru, ko pārsteidza pienācis Tīdeids ar zobenu rokā,
Satvēra tūdaļ aiz kājām un projām aizvilka tālāk,
Domādams tikai par to, lai trāķiešu skaistkrēpju zirgi
Mierīgi sekotu viņam un piepeši nestingtu bailēs,
Soļojot kritušiem pāri, jo nebij tā raduši viņi.
Bet, kad jau Diomēds nāca pie trāķiešu vadoņa Rēsa,

Bija šis trīspadsmitais, kam laupīja dzīvību mīļo.
Vadonis iegārdzās smagi; kā šaušalīgs sapnis pie viņa
Stāvēja Tīdeids šai naktī pēc Atēnas padoma gudrā.
Odisejs raisīja vaļā no kaujratiem viennaga zirgus,
Sēja ar pavadu kopā un izveda ārā no burzmas,
Dzīdams uz priekšu tos abus ar stopu, jo aizmirsa steigā
Mirdzošo pātagu paķert no kaujratu sēdekļa spožā.
Odisejs iesvilpās pēkšņi, Diómēdam padodams zīmi.
Brīdi šis kavējās domās, ko pārdrošu viņam vēl darīt,
Vai tam pie kaujratiem ķerties, kur ieroči atradās skaistie,
Aizvest aiz dīseles gala vai iznest, tos paceļot augstu,
Jeb vai tik dzīvību laupīt šeit guļošiem trāķiešu vīriem.
Kamēr it visu to apsvēra prātā, te Atēna nāca,
Stājās tam blakus un teica tā cēlajam Tīdeja dēlam:
«Cildenais Tīdeja dēls! Jel domā, lai atpakaļ tiktu
Atkal pie dobajiem kuģiem, lai nebūtu jābēg tev bailēs
Tobrīd, kad trojus no dieviem kāds cits šeit uzmodinātu.»
Teica tā viņa; šis klausīja tūdaļ, kā dieve tam lika,
Uzlēca zirgos ar steigu, bet Odisejs dzina ar stopu.
Aizlaidās abi nu strauji pie ātrajiem ahaju kuģiem.
Apollons, sudraba stopnieks, ne velti jau stāvēja sardzē,
Redzēdams to, ka Atēna palīdz šeit Tīdeja dēlam.
Iededzies dusmās pret to, viņš iejaucās trojiešu burzmā,
Uzcēla Hipokoóntu, no trāķiešiem gudrāko vīru,
Rēsa brālēnu krietno. Šis, uzmodies pēkšņi no miega,
Redzēdams tukšu to vietu, kur stāvēja ātrkāju zirgi,
Trāķiešus raustāmies drausmīgās mokās starp asiņu peļķēm,
Piepeši vaimanāt sāka un mīļoto vadoni sauca.
Radās liels troksnis visapkārt un milzīga burzma starp trojiem.
Ļaudis saskrēja bariem un vēroja briesmīgos darbus,
Kādus bij veikuši tie, kas bēga pie dobajiem kuģiem.
Bet, kad tie sasniedza vietu, kur Hektora sūtītais krita,
Odisejs, Kronidam mīļais, šeit piegrieza ātrkāju zirgus.
Diomēds nolēca zemē un sniedza Odisejam bruņas,
Nolietas asiņu traipiem, tad, uzlēcis ātrkāju zirgos,
Cirta ar pātagu tiem, un klausīgi aizskrēja viņi
[Tūdaļ pie dobajiem kuģiem, jo skriešana patika viņiem].
Dzirdēja Nestors šo troksni pats pirmais un sacīja draugiem:
«Argiešu vadoņi, draugi un padoma devēji gudrie!
Vai nu tas tiesa, vai meli, bet gribu patlaban ko sacīt.
Ātrkāju zirgus es dzirdu no tālienes aulekšos skrienam.
Kaut nu tik Odisejs tagad un Diomēds, drosmīgais cīņā,
Atpakaļ atgriezies būtu ar trojiešu viennaga zirgiem!
Tomēr es baidos tik ļoti par drosmīgiem argiešu vīriem,
Ka tik nav cietuši viņi no satrauktā trojiešu pūļa.»
Nebij tas beidzis šos vārdus, te piepeši atlaidās viņi.
Tūdaļ tie nolēca zemē no zirgiem, un ahaju dēli
Apsveica, spiezdami rokas un bilzdami laipnīgus vārdus.

Gerēnas zirgvaldis Nestors šiem varoņiem jautāja pirmais:
«Saki man, Odisej brašais, tu ahaju slava un greznums, —
Kā tad jūs ieguvāt abus šos zirgus? Vai ielīdāt slepu
Trojiešu burzmā, vai deva kāds dievs, ko sastapāt ceļā?
Saulstariem spožiem patiesi ir brīnišķi līdzīgi viņi!
Satiekos bieži es cīņā ar trojiešu vīriem un, ceru,
Nestāvu velti pie kuģiem, kaut vecuma nasta tik smaga,
Tomēr līdz šim nav redzēti tādi vai manīti cīņās.
Laikam tos devis kāds dievs, kas nejauši gadījies ceļā.
Krona dēls, aigidas nesējs, jums parāda izcilu godu,
Spulgace Atēna arī, visvarenā Kronida meita.»
Odisejs, daudzpraša gudrais, tam atbildot, savukārt teica:
«Nestor, Nēleja dēls, tu ahaju slava un greznums!
Viegli patiesi kāds dievs, ja patiktos, labākus zirgus
Varētu danajiem dot, jo mūžīgie dievi ir stipri.
Abi šie zirgi, par kuriem patlaban tu, sirmgalvi, vaicā,
Tikko no Trāķijas vesti, bet Rēsu, kas vadīja viņus,
Nodūra Tīdeja dēls, tam līdzi vēl divpadsmit vīrus.
Izlūku trīspadsmito mēs nogāzām tuvu pie kuģiem;
Izlūkot sūtīja viņu uz mūsējo nometni naktī
Hektors, Priama dēls, un pārējie trojiešu vīri.»
Teicis tā, viennaga zirgus viņš pārdzina pāri pār grāvi,
Smiedamies skaļi; ar prieku tam pārējie sekoja līdzi.
Bet, kad tie bija jau tuvu pie Tīdeida krāšņajām mītnēm,
Piesēja viņi tur zirgus ar prasmīgi sagrieztām siksnām
Cieši pie izdobtās siles, kur stāvēja Tīdeja dēlam
Pārējie ātrkāju zirgi un ēda tur tīkamos kviešus.
Odisejs nolika tūdaļ pie stūres ar asinīm trieptās
Dolona bruņas, līdz kamēr tās Atēnai varētu ziedot.
Paši devās ar steigu uz jūru un, ienirstot viļņos,
Mazgāja plūdušos sviedrus no kakla, no gurniem un kājām.
Bet, kad jau pelēkā jūrā no locekļiem plūdušos sviedrus
Skaloja nost un krūtīs sirds mīļā tiem spirgtumu juta,
Abi tie iekāpa gludajās vannās un mazgājās tīri.
Beiguši peldes un triepuši miesu ar spīdīgo eļļu,
Sēdās pie azaida abi; no krātera Atēnai viņi
Pildīja kausus ar saldeno vīnu un izlēja zemē.

AGAMEMNONS

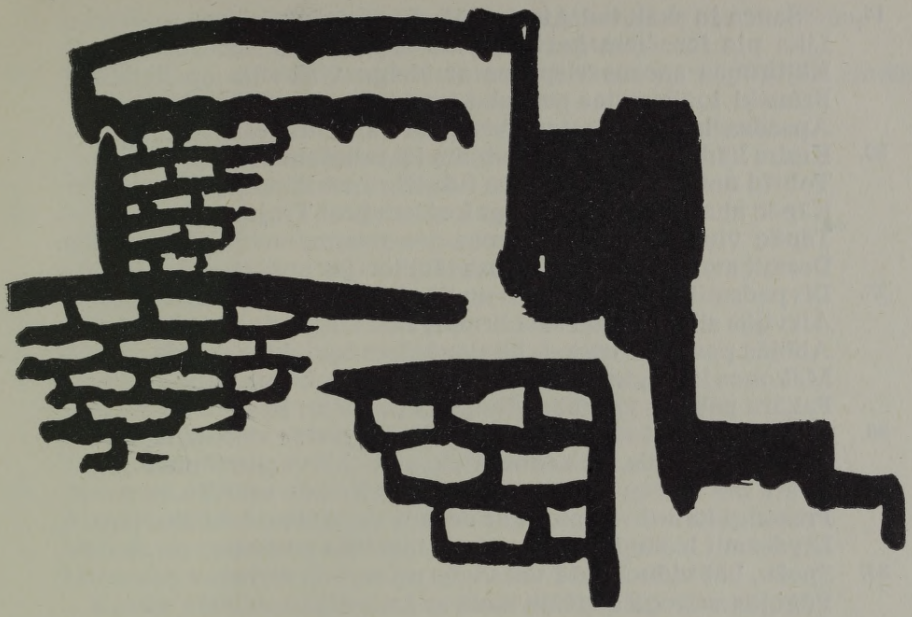

AGAMEMNONA VAROŅDARBI

Piecēlās Ausma no gultas un raženā Tītona sāniem,
Nesdama mūžīgiem dieviem un mirstīgiem cilvēkiem gaismu.
Sūtīja Krona dēls Zevs pie ātrajiem ahaju kuģiem
Eridu baismo, kas rādīja kara un šaušalu zīmi.
Nostājās tā pie Odiseja kuģa, pie lielā un dižā,
Pašā nometnes vidū tas bija, lai varētu dzirdēt
Abējās pusēs tās balsi, starp Ajanta Telamonīda
Un starp Ahilleja teltīm. Šie izvilka līganos kuģus
Nometnes malās, jo paļāvās abi uz drosmi un spēku.
Stājusies tieši šai vietā, jo spalgā un briesmīgā balsī
Kliedza piepeši dieve un sirdī ik ahaju vīram
Iedvesa sparu iet karā un cīnīties neatlaidīgi.
[Tūdaļ tiem tīkamāk rādījās karot kā dobajos kuģos
Atpakaļ doties pa jūru uz mīļotās dzimtenes zemi.]

Sauca jo skaļi tad Atreja dēls un argiešu vīriem
Lika pie ieročiem ķerties, pats uzvilkdams mirdzošo varu.
Kājbruņas spožas vispirms ar steigu viņš sēja ap lieliem,
Brīnišķi krāšņas, ar sudraba sprādzēm tās sakļāvās cieši,
Apsedza krūtis pēc tam visapkārt ar mirdzošām bruņām —
Kinirs kādreiz tās dāvāja viņam kā mīļajam viesim.
Tobrīd nonāca varenā slava līdz Kiniram Kiprā,
Kāpēc ahaji došoties cīņā ar kuģiem pret Troju.
Tāpēc viņš deva tam bruņas, lai iztaptu valdnieka prātam.
Desmit svītriņu metala melna tām locījās apkārt,
Divpadsmit mirdzoša zelta un divdesmit lokanās alvas.
Aizvijās zilgani pūķi šais bruņās līdz kaklam uz augšu,
Abējās pusēs pa trim — kā dardedzes loki, ko Kronids
Mākoņos kāris, lai ļaudīm tie būtu par debesu zīmi.
Pakāra zobenu pāri pār vīrišķiem pleciem; jo spoži
Mirdzēja zeltainās naglas tā spalā, bet sedza visapkārt
Sudraba makstis, un zeltaina siksna to kļāva pie sāniem.
Tvēra tad vairogu, kareivju sargu jo krāšņu un dižu,
Prasmīgi kaltu, visapkārt ar desmit varainiem lokiem.
Divdesmit izcilu kupru no alvas tam bija pavisam
Spožu, bet viducī pašā vēl viens no metala melna.
Rēgojās vairoga augšējā malā ar šausmīgām acīm
Gorgona, baismīga skatam, bet Deims, arī Fobs bij tai apkārt.
Sudraba siksna zem vairoga bija, un līkumu lokos
Aizvijās tālāk pa to kāds zilganmelns drakons trim galvām,
Dažādos virzienos vērstām, no viena tik izaugot kakla.
Galvā tad uzlika viņš ar četrējām vaigsegu plāksnēm
Ķiveri divējiem pušķiem, kas draudīgi māja no augšas.
Divus jo varenus šķēpus vēl ņēma ar varkaltu smaili;
Tālu līdz debesu galiem no vara zaigoja spožums.
Hēra un Atēna tūdaļ ar pērkona brāzieniem skaļiem
Godāja viņu, kam vara pār zeltpilnām Mikēnām bija.
Kaujratu braucējiem saviem ik vadonis pavēli deva
Rindās sakārtot zirgus netālu no izraktā grāvja.
Paši kājnieku rindās ar varkaltiem ieročiem rokā
Metās uz priekšu, un bija jau milzīga kņada pirms gaismas.
Kaujratu braucējiem priekšā tie izgāja visi pie grāvja.
Nopakaļ lēnītēm sekoja citi ar kaujratiem saviem.
Tobrīd mulsumu radīja Kronids starp ahaju rindām,
Birdinot asiņu rasu no gaisa, jo bija tam prātā
Notriekt Aīda valstī daudz diženu varoņu galvas.
Trojieši pretējā pusē uz ielejas izcilās daļas
Stājās ap Hektoru dižo, ap cildeno Polidamantu,
Ainejam blakus kā dievu to godāja trojiešu tauta,
Blakus trim Antēnorīdiem, Agēnoram, Polibam arī,
Jauneklim Akamántam, kas līdzīgs bij mūžīgiem dieviem.
Hektors tiem gāja pa priekšu ar vairogu noapaļoto.
Itin kā postīgā zvaigzne caur mākoņiem piepeši pazib,

Iemirdzas spoži uz mirkli, tad slēpjas aiz mākoņiem tumšiem,
Gluži tā arī šeit Hektors, pa laukumu kārtodams vīrus,
Brīžam starp priekšējiem redzams un brīžam starp pēdējām rindām;
Varā viņš mirdzēja viss kā Aigidas nesēja zibens.
Itin kā pļāvēji laukā, kas, pļaudami miežus un kviešus,
Nostājas pretī cits citam, lai padzītu baru uz priekšu
Turīga saimnieka laukā; tad kūlis aiz kūļa krīt zemē, —
Gluži tā troji un ahaju vīri, cits nogāzdams citu,
Krita, un nebij nevienam par postīgo bēgšanu domu.
Cīņā tie vienādi bija un cīnījās visi kā vilki.
Erida, ciešanu pilnā, tos vērojot, priecājās ļoti;
Tobrīd tā vienīgā bija no dieviem šai briesmīgā cīņā.
Pārējie debesu dievi tos atstāja laukā, bet paši
Mierīgi sēdēja gaišajā pilī uz kalna, kur katram
Uzcelti brīnišķi nami starp šķautnainām Olimpa lejām.
[Kurnēja pārējie dievi pret mākoņu krājēju Zevu,
Tāpēc ka trojiešu tautai viņš gribēja dāvināt slavu.
Dievu un cilvēku tēvs maz vēroja pārējo runas.
Aizgājis tālāk no citiem, viņš priecīgā lepnumā sēdās,
Vērodams trojiešu pilsētu plašo un ahaju kuģus,
Mirdzošo varu un vīrus, kas, gāzdami citus, krīt cīņā.]
Kamēr vēl uzausa gaisma un pieauga dievišķā diena,
Trojus un ahajus trāpīja šautras, un varoņi krita.
Tikko kā tuvojas brīdis, kad cirtēji mežainās gravās
Pusdienu gatavot sāk, jo, kalngalos nolaižot baļķus,
Gurdas ir kļuvušas rokas un nogurums dvēselē radies,
Izsalkums arī jau pārņēmis sirdi pēc ēdiena garda, —
Drosmīgie danaju dēli ar triecienu pārrāva rindas,
Mudinot tuvākos biedrus; tiem Atreja dēls Agamemnons
Uzbruka pirmais un gāza Biēnoru, valdnieku dižo,
Pašu un arī tā biedru Oīleju, kaujratu kalpu.
Oīlejs lēca no zirga un devās pret Atreja dēlu.
Tikko šis metās uz priekšu, tam Atreids ar metamo šķēpu
Trāpīja pierē, un ķivere smagā to neaizsargāja,
Bet caur to izurbās varainā smaile un saberza kaulu,
Smadzenes satricināja, un Oīlejs triecienā krita.
Atreja dēls Agamémnons tos atstāja guļam uz lauka;
Krūtis tiem palika kailas, jo abiem viņš novilka bruņas.
Steigšus viņš devās uz priekšu, lai Īsu un Antifu gāztu,
Priama dēlus — šis blakusdēls bija, bet pēdējais īstais, —
Stāvot tiem kaujratos vienos. Īss vadīja zirgus uz priekšu,
Blakus tam stāvēja cildenais Antifs ar ieročiem rokā.
Ahillejs Īdkalna lejās reiz saistīja abus ar rīkstēm,
Atradis ganos pie avīm, bet atlaida brīvā par maksu.
Atreja dēls Agamémnons, starp ahajiem dižākais valdnieks,
Uzbruka Īsam papriekšu un trāpīja krūtīs virs pupa,
Antifam atvēzies cirta pa galvu un nogāza zemē.
Ātri šiem varoņiem abiem viņš novilka mirdzošās bruņas,

Pazīdams abus, jo kādreiz jau agrāk pie ātrajiem kuģiem
Redzēja abus, kad Pēleids tos atveda sietus no Īdas.
Itin kā spēcīgais lauva, kas briežmātes midzenī iebrūk,
Satverdams mazuļus vārgos ar stiprajām ķetnām un zobiem,
Piepeši saberž tiem kaulus un nolaupa dzīvību mīļo;
Māte tiem nespēj vairs līdzēt, kaut atrodas tuvu pie migas,
Tāpēc ka šausmīgas bailes ir tobrīd no nezvēra pašai;
Steigā tā metas uz priekšu pa biezajiem krūmiem un mežu,
Sviedri tek aumaļām viņai, no briesmīgā nezvēra bēgot, —
Gluži tā nespēja troji no nāves glābt Priama dēlus,
Tāpēc ka paši jau bēga no drosmīgiem ahaju vīriem.
Tālāk viņš Peisandru gāza un brašo Hipólohu arī,
Drošā Antímaha dēlus; reiz Antimahs, vairāk par visiem
Zelta no Parida guvis un mirdzošu dāvanu uzpirkts,
Trojiešiem padomu deva Menélājam Heleni nedot.
Tautvedis Agamémnons nu nogāza abus šā dēlus.
Abi tie kaujratos bija un vadīja ātrkāju zirgus.
Mirdzošie groži no trīcošām rokām tiem izkrita zemē.
Sastinga abi aiz bailēm, kad pretī viņš metās kā lauva.
Piepeši, mezdamies ceļos, tie sāka no kaujratiem lūgties:
«Dzīvību saudzē mums, Atreid! Tu dabūsi izpirkummaksu!
Kaudzēm ir dažādu mantu Antímaha greznajā pilī,
Daudz tur ir vara un zelta, dzelzs prasmīgi izkaldinātas.
Labprāt tēvs dāvās tev visu, lai izpirktu abus no gūsta,
Dzirdēdams vēsti, ka esam vēl dzīvi pie ahaju kuģiem.»
Liedami asaras gaužas, tā ahaju vadoni viņi
Lūdza ar glaimīgiem vārdiem, bet atbildi saņēma rūgtu:
«Ja jau patiesi jūs esat tā brašā Antímaha dēli,
Kādreiz kas padomu deva, lai troji Menélājam pēkšņi,
Sūtītam tobrīd uz Troju ar dievišķo Lāerta dēlu,
Dzīvību laupa un atpakaļ nelaiž pie ahaju vīriem,
Tad jums būs jāizpērk tēva Antímaha riebīgais nedarbs.»
Teica un Peisandru trieca no mirdzošiem kaujratiem zemē,
Trāpīdams krūtīs ar šķēpu; viņš zemē uz muguras krita.
Hipolohs lēca no ratiem, bet Atreids to notrieca zemē,
Nocirta rokas ar zobenu viņam un galvu no kakla,
Aizgrūda projām kā bluķi; tas ripodams aizvēlās tālāk.
Atstājis šos, viņš metās uz priekšu, kur trojiešu rindas
Biezākas bija, un sekoja ahaji kājbruņās spožās.
Kājnieki kājniekus trieca, un bija tiem jābēg pret gribu.
Braucēji braucējus gāza, — zem dipošiem kumeļu nagiem
Pacēlās putekļu mākoņi biezi no ielejas lauka, —
Vicinot nāvnesi varu, bet Atreja dēls Agamémnons
Sekoja cirzdams uz priekšu un mudīdams argiešu vīrus.
Itin kā postīgā liesma sāk plosīties necirstā mežā,
Viesulis saceļ to augstu un aiznes uz dažādām pusēm,
Nogāžas koki ar saknēm, jo uguns tos aizrauj ar sparu, —
Gluži tā bēgošo trojiešu galvas zem Atreida rokas

Putekļos krita uz zemes, un bariem vien augstkaklu zirgi
Traucās ar troksni pa lauku un aizrāva kaujratus tukšos,
Skumstot par teicamiem vadoņiem saviem; tie gulēja visi
Zemē un plēsīgiem putniem daudz mīļāki bija kā sievām.
Tobrīd Hektoru rāva Zevs ārā no putekļiem, šautrām,
Cilvēku slepkavošanas, no burzmas un asiņu straumēm.
Trojiešiem sekoja Atreids un danajus mudīja cīņā.
Glābdamies mūros, tie devās gar vīģi, kur vecajam Īlam,
Slavenā Dardana dēlam, bij uzmesta kapkopa augsta.
Atreja dēls Agamémnons tos vajāja neatlaidīgi,
Spēcīgi kliegdams, un varenās rokas tam asinīs mirka.
Bet, kad jau Rietumu vārtus un ozolu sasniedza viņi,
Stājās tie blakus cits citam un gaidīja palīgā biedrus.
Itin kā govis tie skrēja pa laukuma vidu, kad viņām
Piepeši uzbrucis lauva, kas piezadzies nakti pa tumsu;
Visas tad baidās, bet vienu tik sagaida liktenis rūgtais;
Satvēris stiprajos zobos, tas salauž tai kaklu bez pūlēm,
Padzeras asinis karstās un iekšas kā kārumu aprij, —
Gluži tā Atreja dēls Agamémnons šeit vajāja trojus,
Pēdējo bieži vien gāzdams; ar steigu tie atpakaļ bēga,
Augšpēdus krītot no zirgiem vai saļimstot pīšļos uz mutes,
Varenā Atreida triekti, — par visiem viņš trakoja vairāk.
Bet, kad viņš bija jau tuvu pie Īlijas augstajiem mūriem,
Dievu un cilvēku tēvs no debesīm piepeši nāca,
Apsēdās Īdkalnā augstā, jo bagātā avotiem dzidriem.
Kāpdams no debesīm lejup, viņš zibeni paņēma rokā,
Zeltspārnu Īridu sauca un lika tai laisties ar vēsti:
«Teci jel, Īrida veiklā, un Hektoram aiznes šo vēsti!
Kamēr pie Īlijas mūriem viņš tautganu Atreidu vēro
Cīnāmies pirmajās rindās un padzenam trojiešu rindas,
Tikmēr lai neiet uz cīņu, bet mudina pārējos vīrus
Doties pret ahaju vīriem uz drausmīgo cīņu pie kuģiem.
Bet, kad to ievainos šķēps vai trojiešu raidītā šautra,
Ja viņš tad kaujratos lēks, es Hektoram dāvāšu spēku
Nogāzt ikvienu, līdz kamēr tas nāktu pie daudzairu kuģiem,
Norietot vakarā saulei un tumsībai apklājot zemi.»
Teica tā viņš, un Īrida veiklā tam klausīja tūdaļ;
Lejup tā metās no Īdas un traucās uz Īliju svēto.
Dievišķo Hektoru, Priama dēlu, šeit atrada viņa
Mierīgi stāvam starp biedriem pie zirgiem un kaujratiem stipriem.
Stādamās varonim blakus, tā ātrkāje Īrida teica:
«Varenais Priamid Hektor, tu padomā Kronidam līdzīgs!
Mani šeit sūtīja Zevs, lai vēsti tev nesu no viņa.
Kamēr pie Īlijas mūriem tu tautganu Atreidu vēro
Cīnāmies pirmajās rindās un padzenam trojiešu rindas,
Tikmēr tu neej uz cīņu, bet mudini pārējos vīrus
Doties pret ahaju vīriem uz drausmīgo cīņu pie kuģiem.

Bet, kad to ievainos šķēps vai trojiešu raidītā šautra,
Ja viņš tad kaujratos lēks, tev Krona dēls dāvinās spēku
Nogāzt ikvienu, līdz kamēr tu nāksi pie daudzairu kuģiem,
Norietot vakarā saulei un tumsībai apklājot zemi.»
Teica tā Īrida veiklā un aizlaidās tūdaļ no viņa.
Hektors ar ieročiem rokā no kaujratiem nolēca zemē.
Vicinot metamos šķēpus, tas devās pa kareivju rindām,
Mudīdams vīrus uz cīņu, un iesāka drausmīgo kauju.
Trojieši apgriezās apkārt un stājās pret ahajiem droši;
Ahaji pretējā pusē jo ciešāk vēl nostiprinājās.
Iedegās cīņa visapkārt, un sastapās vīri; pats pirmais
Izgāja Agamémnons, jo priekšējās rindās tam tika.
Tagad nu sakait man, mūzas, kas debesu mitekļos valdāt,
Kas šeit no trojiešu vīriem vai slaveniem palīgu pulkiem
Iznāca pirmais uz cīņu pret vareno Atreja dēlu.
Pirmais bij Īfidamánts, Antēnorids dižais un drošais,
Uzaudzis cilainā Trāķijas zemē, kur dzimtene aitām.
Mātes tēvs Kisejs kā bērnu pie sevis to audzēja pilī,
Skaistvaidze Teāno bija šā kritušā kareivja māte.
Bet, kad šis pieaudzis bija par jaunekli brašu un staltu,
Vectēvs to nelaida projām un meitu tam deva par sievu.
Nosvinot priecīgas kāzas un dzirdot par ahaju karu,
Nāca ar divpadsmit izliektiem kuģiem, kas sekoja viņam.
Atstājis Perkotes ostā pēc tam šos līganos kuģus,
Kājām pats tūdaļ no turienes devās uz Īlijas mūriem.
Tobrīd šis nāca uz cīņu pret diženo Atreja dēlu.
Bet, kad tie, uzbrūkot strauji, jau pienāca tuvu cits citam,
Kļūdījās Atreja dēls, šķēps aizlaidās sānis gar viņu.
Trāpīja Īfidamants ar šķēpu zem bruņām pa jostu.
Izmetis uzgulās šķēpam, jo paļāvās spēcīgai rokai.
Taču tā greznoto jostu viņš nespēja pārsist ar šķēpu;
Atliecās smaile kā svins, kad atsitās sudraba plāksnēs.
Varenais Agamémnons nu satvēra metamo šķēpu,
Vilka pie sevis ar varu kā lauva, to viņam no rokas
Izrāva ārā, tad cirta pa kaklu; tam ļodzījās ceļi;
Varonis saļima zemē un aizmiga varainā miegā,
Nabadziņš, tālu no sievas, šeit trojiešiem palīgu sniegdams,
Neguvis glāstu no tās, kaut tiešām daudz dāvāja balvu —
Dāvāja viņai simt vēršu vispirms, tad solīja vēlāk
Tūkstoti kazu un aitu, kas ganībās bija bez skaita.
Viņam šeit Atreja dēls, to nogāzis, novilka bruņas;
Ieguvis ieročus spožos, viņš devās caur ahaju rindām.
Tikko to redzēja Koons, pats brašais no trojiešu vīriem,
Pirmais Antēnora dēls, aiz sāpēm un ciešanām smagām
Acis tam aizsedza tumsa, jo žēl tam bij kritušā brāļa.
Paslepu stājies ar šķēpu pie dievišķā Agamemnóna,
Trāpīja varonim tobrīd pa roku zem elkoņa tieši.
Mirdzošā varkaltā smaile tam izgāja cauri caur roku;

Tautvedim Atreja dēlam sirds sastinga pēkšņi aiz bailēm,
Taču tam nenāca prātā vēl šķirties no kara un cīņas —
Metās viņš Koonam virsū ar viesuļa audzēto šķēpu.
Pusbrāli Īfidamántu ar steigu šis aizvilka projām,
Satverot viņu aiz kājas un stiprākos palīgā saukdams.
Aizvelkot līķi caur burzmu, tam Atreja dēls Agamémnons
Trieca zem vairoga šķēpu un salieca varoņa ceļus;
Pienācis tuvāk, virs kritušā brāļa tam nocirta galvu.
Tā šeit Antēnora dēli zem vadoņa Atreida rokas
Ļima, kā liktenis lēmis, un nāca uz Aīda mītnēm.
Kamēr no vaļējās brūces vēl tecēja asinis siltās,
Atreja dēls Agamémnons pie pārējiem kareivjiem steidzās,
Mezdams ar šķēpu, ar zobenu cirzdams, ar akmeņiem sviezdams.
Bet, kad jau apžuva brūce un asinis norima tecēt,
Piepeši sajuta varonis Atreids jo smeldzīgas sāpes.
Itin kā dzemdību laikā dzeļ grūtniecei sāpīgās šautras,
Eileitiíjas ko raida, kas sievām ar sāpēm liek dzemdēt,
Varenās Hēras meitas, visrūgtāko ciešanu sūtnes, —
Gluži tā sajuta varonis Atreids jo smeldzīgas sāpes.
Tūdaļ viņš kaujratos lēca un kaujratu braucējam lika
Traukties pie dobajiem kuģiem, jo sirdi tam plosīja sāpes.
Skanēja tālu tā spēcīgā balss, kad danajiem kliedza:
«Argiešu vadoņi, draugi un padoma devēji gudrie!
Tagad no ātrajiem ahaju kuģiem jūs atvairait paši
Drausmīgo cīniņu burzmu; man gādīgais Krona dēls neļauj
Cīnīties veselu dienu pret drosmīgo trojiešu rindām.»
Teica tā viņš, un kaujratu braucējs ar skaistkrēpju zirgiem
Devās pret dobajiem kuģiem; tie rikšoja labprāt uz priekšu.
Zirgi, putojot krūtīm un notriepjot putekļos kājas,
Aiznesa cietušo vadoni tālu no Areja burzmas.
Bet, kad jau redzēja Hektors, ka Atreids ir atstājis cīņu,
Tūdaļ tas mudīja trojus un Likijas vīrus, tiem saukdams:
«Trojieši, Likijas vīri un dardani, šķēpmeši vingrie!
Tagad nu esiet kā vīri! Lai netrūkst jums spēka un spara!
Projām ir drosmīgais vīrs! Man dāvina uzvaras slavu
Varenais Krona dēls Zevs. Jūs trieciet nu viennaga zirgus
Danaju varoņiem virsū, lai gūtu sev lielāku slavu!»
Teicis šos vārdus, viņš iedvesa drosmi un spēku ikkatrā.
Itin kā mednieks, kad, vajādams lauvu vai mežkuili niknu,
Piepeši baltzobu suņus tiem uzrīda pakaļ pa pēdām, —
Gluži tā Priamids Hektors, kas īgnajam Arejam līdzīgs,
Palaida drosmīgos trojiešu vīrus pret ahaju dēliem.
Pats nu ar lepnumu krūtīs starp pirmajiem gāja uz cīņu;
Rāvās viņš sparīgi turp, kā viesulis negaisa laikā
Raujas no mākoņiem lejup un sabango tumšzilo jūru.
Kuru no ahajiem pirmo un kuru ir pēdējo gāzis
Hektors, Priama dēls, kad Kronids tam dāvāja slavu?
Asaju nogāza pirmo, Autónoju, Opitu arī,

Dolopu, Klitija dēlu, Ofeltiju, Aisimnu, Oru,
Beidzot Agēlāju brašo, Hipónoju, drosmīgo cīņā.
Nogāzis zemē šos danaju vīrus, viņš metās pret pūli.
Itin kā rietumu vētra pēc mirkļa ar pūtienu strauju
Sašķaida mākoņu kaudzes, ko Dienvidis sadzinis kopā;
Viļņi tad saceļas gaisā kā kalni un seko cits citam,
Putas visapkārt šķīst augstu, kad elpu velk klīstošā vētra, —
Gluži tā danaju galvas šeit šķīda zem Hektora rokas.
Nelaime notiktu liela, ko nespētu izlabot vēlāk;
Aizbēgtu ahaju dēli šai brīdī līdz dobajiem kuģiem,
Nebūtu Odisejs teicis Diómēdam, Tīdeja dēlam:
«Slavenais Tīdeja dēls! Vai trūkst jau mums spēka un spara?
Šurp tu, mans draugs! Šeit stājies man blakus! Ja mirdzošais Hektors
Ielauztos dobajos kuģos, mēs nespētu panest vairs kauna.»
Drosmīgais Tīdeja dēls, tam atbildot, savukārt teica:
«Palikšu kopā ar tevi un stāšos tev blakus, bet tikai
Maz tur būs jēgas no tā, jo varenais Mākoņu krājējs
Trojiešiem vairāk patlaban kā ahajiem uzvaru dāvā.»
Teica un Timbraju tūdaļ no kaujratiem nogāza zemē,
Caururbdams krūtis pie pupa pa kreisi; bet Odisejs tobrīd
Gāza šā vadoņa kalpu Molionu, līdzīgo dievam.
Abus šos atstāja viņi, jo nebij vairs bīstami cīņā.
Tagad tie traucās uz priekšu pret citiem kā mežkuiļi īgnie,
Spītības pilnie, kas atpakaļ metas pret mednieku suņiem.
Tā, lūk, šie trojiešus dzina un gāza, un ahaju dēli
Atvilka elpu, jo agrāk no dievišķā Hektora bēga.
Tobrīd vēl kaujratus notvēra viņi un nogāza zemē
Abus Perkotes Meropa dēlus; šis labāk par visiem
Zināja likteni zīlēt. Uz postīgo karu tas dēliem
Aizliedza doties, bet viņi par to vis nelikās zināt,
Tāpēc ka likteņa roka tos vilka jau melnajā nāvē.
Tagad tiem Diomēds Tīdeids, vislabākais šķēpmetis cīņā,
Laupīja dzīvības elpu un novilka mirdzošās bruņas;
Odisejs vēlāk Hipódamu gāza Hipéironam blakus.
Tobrīd Krona dēls viņiem, no Īdkalna vērodams visu,
Līdzsvarā turēja kauju, un īgni tie žņaudza cits citu.
Diomēds, Tīdeja dēls, Agástrofam, Paiona dēlam,
Pāršķēla gūžu ar metamo šķēpu, bet nebija viņam
Tuvumā zirgu, lai bēgtu, jo tobrīd prāts aptumšots bija.
Attālāk biedrs tam turēja zirgus, pats tomēr kā kājnieks,
Cīnoties priekšējās rindās, šeit zaudēja dzīvību mīļo.
Tūdaļ tos redzēja Hektors caur rindām un, sparīgi kliegdams,
Metās uz priekšu pret viņiem; tam trojieši sekoja bariem.
Diomēds, drosmīgais cīņā, to redzēdams, satrūkās pēkšņi;
Tūdaļ viņš Lāerta dēlam, kas pienāca blakus, tā teica:
«Varenais Priamids Hektors kā sodība tuvojas atkal!
Stāsimies abi tam pretī! Ar pretsparu padzīsim viņu!»
Teica un, atvēzis roku, viņš izmeta garkāta šķēpu;

Diomēds meta bez kļūdas un, tēmēdams nācējam galvā,
Aiztvēra ķiveres pušķi. No ķiveres atlēca smaile,
Neskarot Hektora ādu, jo ķivere sargāja viņu
Trīskāršā, izcilu seksti, ko Apollons kādreiz tam deva.
Piepeši atpakaļ atlēca Hektors un pazuda burzmā.
Varonis nokrita ceļos un, atspiedies spēcīgā rokā,
Noliecās zemē, un baismīgā tumsa jau sedza tā acis.
Brīdī, kad Diomēds metās ar sparu uz priekšējām rindām,
Sekodams izmestam šķēpam, kas trīcēdams iedūrās zemē,
Samaņu atguva Hektors un, atpakaļ kaujratos lēkdams,
Metās pie pārējiem trojiem un glābās no pazemes tumšās.
Mezdamies pretī ar šķēpu, tā drosmīgais Diomēds teica:
«Atkal tik viegli tu, suni, jau glābies no nāves, kaut briesmas
Bija šai mirklī tev tuvu! Foibs Apollons tevi šeit glābis!
Laikam tu piesauc šo dievu, kad dodies starp šķindošiem šķēpiem.
Taču ar tevi es tikšu drīz galā, kad sastapšu vēlāk,
Ja vien man arī kāds palīgs starp mūžīgiem debesu dieviem.
Tagad es došos uz priekšu pret citiem, ko sastapšu ceļā.»
Teica un šķēpmetim Paiona dēlam viņš novilka bruņas.
Aleksandrs, košmates Helenes vīrs, tam palīgā steidzās,
Virzīja sprindzīgo stopu pret tautganu Tīdeja dēlu,
Slēpies aiz marmora staba, ko trojiešu vīri reiz cēla
Dardana pēctecim Īlam, kas valdīja senāk pār Troju.
Bet, kad jau Tīdeja dēls Agástrofam, bašajam cīņā,
Novilka mirdzošās bruņas un vairogu lielo no pleciem,
Norāva ķiveri smago, te Aleksandrs uzvilka stopu,
Raidīja šautru un — nebija velti viņš raidījis smaili —
Trāpīja labajā pēdā; un šautra, tai izejot cauri,
Iestrēdza zemē ar sparu. Tad, atskanot gaviļu smiekliem,
Slēptuvi atstāja Parids un lieloties teica šos vārdus:
«Ievainots esi, un šautra nav raidīta velti! Kaut tomēr
Cirkšņos es trāpījis būtu un laupījis dzīvību tavu!
Troji tad būtu jau brīvi pavisam no briesmīgā lāsta!
Bīstas it visi no tevis kā blējējas kazas no lauvas.»
Drosmīgais Tīdeja dēls bez bailēm tā sacīja viņam:
«Nelieša strēlniek, ai izcilo stopniek un sieviešu medniek!
Ja šeit tu atklāti nāktu ar ieročiem pārbaudīt mani,
Tad maz tev līdzētu sprindzīgais stops un visas šīs šautras.
Tagad tu lielies par velti: tik viegli tu skāri man pēdu,
Itin kā sieva vai zēns, jo nejūtu mazāko sāpju.
Nīstama gļēvuļa šautra līdz mērķim jau asumu zaudē.
Bet, ja es izšāvis kādu, kaut drusciņ tik pieskaras vīram,
Citādi darbojas tā, jo vīru gāž zemē bez elpas;
Sieva par kritušo sēro un vaigus sev saplēš aiz sāpēm,
Bērni bez aizgādņa paliek; pats, slacīdams asinīm zemi,
Satrūd, un apkārt ap viņu ir putnu daudz vairāk kā sievu.»
Teica, un pienāca tuvu tam Odisejs, šķēpmetis brašais,
Stādamies varoņa priekšā; bet Diomēds sēdās un šautru

Izvilka ārā no kājas; to mocīja smeldzīgas sāpes.
Tūdaļ viņš kaujratos lēca un kaujratu braucējam lika
Atpakaļ traukties pie kuģiem, jo sirdi tam plosīja sāpes.
Odisejs, šķēpmetis brašais, nu vienīgais palika laukā.
Nebija tuvu patlaban neviena, jo satrūkās visi.
Nopūties smagi, tad sacīja viņš savai drosmīgai sirdij:
«Vai man! Ko tagad lai sāku? Būs vienīgi negods, ja bēgšu,
Bīdamies lielāka pūļa; bet cīnīties būtu vēl ļaunāk
Vienam pret veselu pūli, jo danajus aiztriecis Kronids.
Kāpēc patlaban, sirds mīļā, tu nomākta esi tik ļoti?
Zinu es labi, ka gļēvulis tas, kas vairās no cīņas.
Bet, ja kāds izceļas cīņā, tam gatavam jābūt ik brīdi
Nostāties droši, kad uzbrūk viņš kādam vai vairās no kāda.»
Kamēr vēl Lāerta dēls to apsvēra sirdī un prātā,
Pienāca trojiešu rindas pa tam ar vairogiem rokā,
Apstājot viņu visapkārt, bet ieslēdza nelaimi savu.
It kā pret mežkuili suņi vai spēcīgu jaunekļu pūlis
Metas ar īgnumu virsū, kad, izlīdis ārā no migas,
Asina spīdīgos ilkņus jo nikni starp līkajiem žokļiem;
Suņi to ielenc visapkārt; šņakst sargoties mežkuiļa zobi,
Tomēr tie neatstāj viņu, kaut nezvērs tik draudīgi raugās, —
Gluži tā Kronidam mīļo Odiseju vajāja troji.
Pēkšņi bez bailēm viņš uzklupa trojiem ar metamo šķēpu,
Krietnajam Dēiopītam vispirms to ietriekdams plecā.
Toonu gāza aiz viņa un Ennomam laupīja bruņas;
Hersidamantam pēc tam, kas lēca no kaujratiem ārā,
Ietrieca šķēpu pie nabas zem kuprainā vairoga malas,
Trojietis nokrita pīšļos un satvēra zemi ar plaukstām.
Atstājis viņus, ar šķēpu Hipásidu Haropu gāza,
Soka īsteno brāli, kas cēlies no augstākas kārtas;
Mūžīgiem līdzīgais Soks ar šķēpu tam palīgā nāca;
Nostājies tuvu pie tā, viņš sacīja Lāerta dēlam:
«Varoni dižo, nav līdzīga cita tev viltū un darbos!
Vai nu tu leposies šodien ar diviem Hipasa dēliem,
Abus šos nogāzis zemē un laupījis mirdzošās bruņas,
Jeb vai zem šķēpa šī mana tu zaudēsi dzīvību savu.»
Teicis šos vārdus, viņš meta ar šķēpu pa vairoga vidu.
Mirdzošam vairogam tūdaļ šķēps sparīgi izurbās cauri,
Iestrēgdams varoņa bruņās, ar prasmi jo brīnišķi kaltās;
Vienīgi šķēpa gals asais tam nobrāza ādu ap ribām,
Tāpēc ka Atēna tam vairs neļāva iespiesties iekšās.
Odisejs saprata tūdaļ, ka trieciens nav nāvīgā vietā;
Atkāpies ātri no Soka, tā varonis sacīja viņam:
«Nelaimes sistais! Patlaban ir tuvu tev likteņa brīdis!
Tiesa, tu piespiedi mani ar trojiešiem cīniņu atstāt;
Tomēr tev saku, tu dabūsi galu, un pazemes tumsā
Šodien vēl gāzīšu tevi; šeit, ļimis zem metamā šķēpa,
Slavu man dāvāsi lielu, bet skaistzirgu Aīdam garu.»

Teica tā viņš, tad pagriezās Soks un satrūcies bēga.
Odisejs metamo šķēpu nu bēdzējam mugurā trieca;
Muguras vidū starp pleciem tas izurbās cauri caur krūtīm.
Kareivis gāzās ar troksni, un Odisejs sauca ar prieku:
«Brašo un drosmīgo Sok, ai slavenā Hipasa pēcniek!
Nāve šeit pārsteidza tevi, jo nespēji izbēgt no viņas.
Vai tev, ai nelaimes sistais! Ne tēvs tev, ne cienītā māte
Nevarēs mirušam plakstiņus aizspiest, bet plēsīgie putni
Gabalos saraustīs tevi, ar spārniem šauzdami bieziem.
Bet, ja es miršu, tad ahaji apbedīs mani ar godu.»
Teica un rāva no ādas un vairoga izcilā kupra
Vareno šķēpu, ko drosmīgais Soks bij metis pret viņu.
Tūdaļ tam asinis plūda, un sāpes tam satrauca sirdi.
Bet, kad jau drosmīgie troji tā asinis redzēja plūstam,
Metās it visi pret to un pūlī cits mudīja citu.
Odisejs atpakaļ traucās un biedrus sev palīgā sauca.
Trīsreiz viņš kliedza it skaļi, cik spēka ir varoņa krūtīs;
Menelājs, Arejam mīļais, trīs reizes to dzirdēja arī.
Tūdaļ viņš Ajantam teica, kas tobrīd tam pienāca tuvu:
«Ajant, Telámona dēls, ai Kronida lutekli dižo!
Dzirdu es drosmīgā vīra Odiseja skanīgo balsi;
Kliedza viņš tā, ka būtu tur viens un uzmāktos troji.
Šķita, ka cīņā patlaban tam atgriezti ceļi no citiem.
Iesim uz priekšu caur burzmu un palīgā steigsimies ātrāk!
Baidos, starp trojiešiem ļauns kas tur viņam varētu notikt.
Ilgi tad danajiem sāpētu sirds par drosmīgo vīru.»
Teicis to, metās uz cīņu, tam sekoja dievišķais Ajants.
Sastapa tūdaļ šeit viņi Odiseju, Kronidam mīļo.
Trojieši dzinās tam pakaļ kā dzeltenie šakāļi kalnos,
Ielencot ragaino briedi, kam mednieks ar uzvilktu stopu
Šautru ietriecis sānos; no viņa tas bēga vēl ilgi,
Ļaudamies kājām, līdz ritēja asins un kustējās kājas.
Bet, kad jau steidzīgā šautra tam laupīja pēdējos spēkus,
Plēsīgo šakāļu bari to gabalos saplosa kalnos,
Ēnainā mežā; tad pēkšņi uz turieni sūta kāds dēmons
Plēsīgo lauvu; bēg šakāļi steigā, un lauva gūst briedi. —
Tā šeit ap Lāerta dēlu, ap gudro un drosmīgo vīru,
Drūzmējās daudzi un spēcīgi troji; bet varonis tobrīd
Metās uz priekšu ar šķēpu un vairīja baismīgo nāvi.
Bet, kad tiem tuvojās Ajants ar vairogu, līdzīgu tornim,
Trojiešu kareivji bēga, kur nejauši gadījās katram.
Menelājs, Arejam mīļais, to izveda ārā no burzmas,
Turot aiz rokas, līdz kamēr tam divričnieks piedzina zirgus.
Ajants nu metās uz cīņu un trojieti Doriklu gāza,
Priama blakusdēlu, tad Pandoku notrieca zemē,
Lisandru gāza ar šķēpu, vēl Pīrasu, Pilartu arī.
Itin kā pārplūdis strauts no kalniem uz ieleju traucas,
Pārpilns ar Kronida lietu un kalnājos kūstošu sniegu,

Aizrauj sev līdz ar straumi daudz ozolu sausu un priežu,
Aiznes daudz zāļu un dūņu no atvariem dziļiem uz jūru, —
Gluži tā slavenais Ajants pa ieleju trakodams skrēja,
Gāzdams gan zirgus, gan vīrus. Bet visu to nejauta Hektors,
Tāpēc ka cīnījās sīvi viņš kreisajā ielejas pusē,
Tuvu pie Skamandras upes; un tieši šai vietā visvairāk
Krita varoņu galvas; te skanēja kareivju balsis
Apkārt ap Nestoru dižo un drosmīgo Īdomeneju.
Tieši tur cīnījās Hektors un darīja varoņa darbus,
Satrieca jaunekļu rindas ar šķēpu un veiklajiem zirgiem.
Cildenie ahaju vīri vēl negrieztu pretniekam ceļu,
Nebūtu Aleksandrs tobrīd, kam sieva Helene bija,
Piespiedis cīniņu pārtraukt Mahāonu, tautganu brašo,
Piepeši trāpīdams labajā plecā ar trijšķautņu šautru.
Satrūkās drosmīgie ahaju vīri, kas cīnīties tvīka,
Ka tik tas nebūtu kritis un otrādi negrieztos laime.
Tobrīd Īdomenējs tā cildajam Nestoram teica:
«Nestor, Nēleja dēls, tu ahaju slava un greznums!
Kaujratos steidzīgi kāp! Lai Mahāons stājas tev blakus!
Viennaga zirgus tu vadi jo drīzāk pie ahaju kuģiem!
Vērtīgāks daudzkārt ir ārsts par lielāku kareivju baru.
[Šautras viņš izvelk no brūcēm un uzkaisa dziedīgas zāles.]»
Teica, un sekoja līdzi tam Gerēnas zirgvaldis Nestors.
Tūdaļ viņš iekāpa kaujratos savos; tam Mahāons blakus
Nostājās, slavenā ārsta Asklēpija pēctecis cildais;
Nestors ar pātagu cirta, un teciņus aizskrēja zirgi
Tūdaļ pie dobajiem kuģiem, jo skriešana patika viņiem.
Priamids Kebrions tobrīd, pie Hektora kaujratos stāvot,
Trojiešos vēroja burzmu un sacīja viņam šos vārdus:
«Hektor, mēs cīnāmies šeit pret drosmīgiem danaju vīriem
Tālu no drausmīgās kaujas, bet pārējie trojiešu vīri
Dodas, kur patīkas kuram, gan paši, gan pajūgi arī.
Dižais Telámonids Ajants tur trako, to pazīstu labi —
Milzīgais vairogs patlaban tam plecos. Turp steigsimies tūdaļ
Abi ar viennaga zirgiem un kaujratiem projām, kur īgni
Kājnieks pret zirdznieku cīnās, kur, asinīm apslakot zemi,
Saļimst cits citam pie kājām, kur kliedzieni skaļi visapkārt.»
Teicis šos vārdus, ar pātagu skaļo viņš skaistkrēpju zirgiem
Sparīgi cirta, un tūdaļ tie, pātagas cirtienus jūtot,
Devās ar kaujratiem straujiem starp trojiem un ahaju dēliem,
Līķus un vairogus mina; ar asinīm melnām visapkārt
Krāsojās apakšā kaujratu asis un sēdekļa mala.
Asiņu šļakatas sārtās no zirgu nagiem tur krita,
Arī no riteņu šķienēm. Bet Hektors ar triecienu strauju
Metās pret ahaju rindām, tās tīkodams piepeši salauzt.
Sacēlis burzmu starp danaju vīriem, viņš kratīja šķēpu,
Drosmīgi rāvās uz priekšu pa lauku gar ahaju rindām,
Mezdams ar šķēpu, ar zobenu cirzdams, ar akmeņiem sviezdams;

Tikai no viena viņš bēga — no Ajanta Telamonída,
Sajūtot bailes no Zeva, ja ietu ar stiprāku cīņā.
Varenais Olimpa valdnieks tad Ajantam iedvesa šausmas;
Vairogu septiņām ādām uz muguras mezdams, viņš stājās,
Satrūcies atpakaļ bēga un raudzījās trojiešu pūlī
Līdzīgi zvēram, un solītī lēnā tad virzījās projām.
Itin kā dzelteno lauvu no vēršu aploka žoga
Atvaira baltzobu suņi vai zemnieku pūlis ar spēku;
Barotos vēršus un govis tie nezvēram nolaupīt neļauj,
Paliekot nomodā nakti; tas, gribēdams tauku un gaļas,
Ielauzties tiecas, bet velti; tad pēkšņi no spēcīgas rokas
Aizlido šautra pēc šautras tam pretī un degošas lāpas,
Iedvešot nezvēram šausmīgas bailes; bet rītā ar gaismu
Aiziet no aploka īgns, un izsalkums nomoka viņu, —
Tā, lūk, Ajants šeit bēga no trojiešiem skumušu prātu,
Lai gan tas netikās ļoti, bet bijās par ahaju kuģiem.
Itin kā ēzelis gausais, kas, iedams gar apsētu lauku,
Piepeši tīrumā liecas, lai noplūktu sulīgos asnus,
Pārspēdams bērnus, kas skubina viņu; tie, apstājot apkārt,
Salauž daudz nūju pret šo, bet maziņo spēki ir vāji;
Tad tik viņš aiziet no lauka, kad vēders tam pildīts ar asniem, —
Gluži tā milzīgo Ajantu tobrīd, Telámona dēlu,
Varenie trojiešu vīri un biedri, no tālienes sauktie,
Dzina uz priekšu ar šķēpiem, pa vairoga viduci metot.
Vīrišķo spēku un sparu vēl nebija aizmirsis Ajants.
Brīžiem viņš pagriezās ātri pret kaujratu braucējiem trojiem,
Gribēdams atvairīt viņus; tad atpakaļ metās un bēga.
Tā viņš šeit trakoja vidū starp trojiem un ahaju vīriem,
Kavēdams ceļā ikkatru, kas devās pie dobajiem kuģiem.
Lidoja izmestie šķēpi pret viņu no drosmīgām rokām;
Atsitās daži ar sparu pret Ajanta vairogu lielo;
Daži krita daudz tuvāk un, neskarot ķermeni balto,
Iedūrās zemē pēc tam, kaut asinis padzerties alka.
Taču jau redzēja tobrīd Eiáimona pēctecis cildais —
Vadonis Eiripils to, ka Ajantu ielenc ar šautrām;
Nostājies tuvāk pie viņa un izmetis mirdzošo šķēpu,
Trāpīja Apisāónu, kas Fausija pēctecis bija,
Tieši zem krūšplēves aknās, un tūdaļ tam saļima ceļi.
Eiripils metās uz priekšu un novilka bruņas no pleciem.
Bet, kad šeit redzēja Parids Eiáimona diženo dēlu
Novelkam kritušā bruņas, viņš piepeši uzvilka stopu,
Šāva Eiáimona dēlam un trāpīja labajā gūžā.
Salūza raidītā niedre un radīja sāpes tā gurnā;
Tūdaļ viņš atpakaļ traucās pie biedriem, lai glābtos no nāves;
Skanēja tālu visapkārt tā balss, kad danajus sauca:
«Argiešu vadoņi, draugi un padoma devēji gudrie!
Stājieties trojiešiem pretī, no Ajanta Telamonída
Atvairiet likteņa dienu, ar šautrām to apmētā viņi;

Pats vairs, man liekas, viņš nevarēs izkļūt no drausmīgās cīņas.
Stājieties tūdaļ ap Ajantu dižo, Telámona dēlu!»
Teica tā Eiripils brašais, kaut ievainots bija, un biedri
Sastājās cieši ap viņu un vairogus lieca pret pleciem,
Paceļot šķēpus uz augšu. Tiem pretī jau soļoja Ajants.
Juzdamies savējo vidū, viņš stājās un apgriezās apkārt.
Tā šeit tie cīnījās īgni kā pavardā versmainas liesmas.
Nestoru aiznesa tobrīd no burzmas Nēleja ķēves,
Mirkdamas sviedros, tam līdzi Mahāonu, tautganu brašo.
Ahillejs, ātrkājis cildais, to redzējis, pazina viņu,
Tāpēc ka stāvēja tobrīd uz milzīgā kuģa pie stūres,
Vērodams pūliņus sūros un bēgšanu, asaru pilno.
Tūdaļ viņš skatienu vērsa pret Patroklu, mīļāko draugu,
Kliegdams jo skaļi no kuģa. To dzirdējis, varonis ātri
Iznāca ārā no telts. Tad tieši šā nelaime sākās.
Brašais Menóitija dēls Ahillejam vaicāja pirmais:
«Kāpēc tu, Ahillej, aicini mani? Kam vajag tev manis?»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tā sacīja, atbildot viņam:
«Cildais Menóitija dēls, par visiem tu mīļāks man sirdī!
Ahaju dēli, kā liekas, vēl šodien man metīsies ceļos,
Lūgdami mani, jo nedienas sūras tiem tuvojas visiem.
Kronida lolotais Patrokl, ej tūdaļ un Nestoram vaicā,
Kas tas par vadoni bija, kas atvests ar brūcēm no cīņas;
Taču no muguras šķita Mahāonam Asklēpiádam
Līdzīgs pavisam, bet vīru šo netiku redzējis sejā,
Tāpēc ka, traukdamās strauji, šeit aizlaidās ķēves man garām.»
Teica tā viņš, un klausīja Patrokls, kā Ahillejs lika.
Tūdaļ viņš devās uz priekšu gar teltīm un ahaju kuģiem.
Bet, kad jau vadoņi ieradās tobrīd pie Nestora teltī,
Izkāpa paši no kaujratiem ārā uz auglīgās zemes.
Sirmgalvja kalpotājs Eirimedonts tiem izjūdza ķēves.
Vadoņi paši vispirms no hitoniem žāvēja sviedrus,
Stādamies tuvu pie krasta pret vēju, kas pūta tiem pretī.
Vēlāk tie iegāja teltī un nosēdās atzveltņos mīkstos;
Košā Hekámēde tūdaļ tiem dzērienu sagatavoja;
Sirmgalvis ieguva viņu, kad Ahillejs Tenedu grāva,
Cildā Arsínoja meitu, ko ahaji kuplajiem matiem
Deva kā tīkamu balvu, jo gudrākais padomos bija.
Viņa tiem atnesa galdu un pielika vadoņiem tuvu,
Tumšbrūnām kājām, jo košu un gludu; tur uzlika viņa
Varainu bļodu ar sīpoliem pilnu, pēc vīna ko piekost,
Dzelteno medu vēl arī un blakus tam putraimus svētos,
Pasniedza brīnišķu kausu, ko sirmgalvis ņēma no mājas,
Apkaltu zeltainām naglām visapkārt; bij osas tam sānos
Četras pavisam; ap katru vēl zeltainas dūjiņas divas
Knābāja izbērtos graudus, un dibeni bija tam divi.
Nespētu pacelt šo kausu, ja pildīts tas būtu līdz malām,
Cits kāds no galda tik viegli; bet Nestors to cēla bez pūlēm.

Jaunava, līdzīga dievei, tai dzērienu maisīja viņiem.
Pramnes vīnam tā kazpiena sieru ar varaino rīvi
Uzberza virsū un uzbēra beidzot tam putraimus baltos.
Dzērienu sagatavoto nu varoņiem jaunava sniedza.
Vīri pēc dzēriena sniedzās un dzesēja degošās slāpes;
Visi ar sirsnīgu prieku nu tīkamas sarunas sāka.
Atnāca dievišķais Patrokls šai brīdī un stājās pie durvīm.
Sirmgalvis, ieraugot viņu, no mirdzošā sēdekļa cēlās,
Spieda tam sirsnīgi roku un lika tam sēsties uz krēsla.
Atteicās Patrokls turpretī un Nestoram teica šos vārdus:
«Laika nav sēdēt, ai dievišķo Nestor! To nedrīkstu darīt.
Sajūtu bailes un cieņu pret vīru, kas sūtīja mani
Izzināt skaidri, kurš īsti tas bijis, kas ievainots atvests.
Redzu jau skaidri nu pats, tas Mahāons, tautvedis brašais.
Tagad es atpakaļ iešu un ziņošu Pēleja dēlam.
Labi tu pazīsti viņu, ai dievišķo Nestor, cik strauja
Daba šim vīram; tas viegli var apvainot katru bez vainas.»
Gerēnas zirgvaldis Nestors, tam atbildot, savukārt teica:
«Kāpēc gan Pēleja dēlam tik ļoti sāk ahaji rūpēt,
Tie, kas ar metamiem šķēpiem ir tverti? Vai zināms nav viņam,
Kādas mums nometnē likstas? Vislabākie ahaju vīri
Kuģos guļ tagad, jo tverti ir viņi ar šķēpu vai šautru.
Ievainots tagad pie kuģiem ir spēcīgais Diomēds Tīdeids,
Ievainots pat Agamémnons un Odisejs, šķēpmetis brašais
[Eiripils arī, Eiáimona dēls, ir ievainots gūžā].
Taču es viņu nupat vēl kā izvedu ārā no cīņas —
Ievainots bija ar raidīto šautru, bet Ahillejs tomēr
Neskumst par danaju vīriem, kaut citādi karotājs drosmīgs.
Vai gan tas gaida, līdz kamēr, — tak ahaju pūles ir veltas, —
Iedegas naidīgās liesmās šie steidzīgie kuģi pie krasta
Un lai mēs paši pēc kārtas drīz aizejam bojā? Nav tagad
Spēka vairs tāda, kāds jaunībā bija man locekļos vingros.
Kaut jel es būtu vēl jauns! Kaut rastos man spēki vēl kaulos
Gluži kā toreiz, kad ķilda starp Pilas un Ēlidas vīriem
Cēlās par laupītiem vēršiem! Tad nogāzu Ītimoneju,
Brašo Hipéiroha dēlu, kas dzīvoja Ēlidas zemē,
Aizdzinu līdzi daudz vēršu kā ķīlu. To, aizsargot vēršus,
Panāca spārnota šautra, ko meta šī roka ar stopu;
Zemē viņš krita, un izklīda zemnieku ļaudis.
Toreiz mēs guvām daudz dažādu lopu no Ēlidas laukiem;
Piecdesmit aploku ragaino vēršu, ne mazāk vēl aitu,
Piecdesmit aploku cūku, ne mazāk vēl aploku kazu;
Guvām simt piecdesmit zirgu jo krāšņu gaišdzeltenā spalvā;
Visas tās bija tik ķēves; daudz kumeļu sekoja viņām.
Veselu nakti mēs dzinām uz Nēleja pilsētu Pilu
Cīniņā iegūtos lopus, un Nēlejs tad priecājās sirdī,
Tāpēc ka guvu tik milzīgas sekmes, jauns dodamies cīņā.
Saucēji sauca jo skaļi, kad pamalē rītblāzma ausa,

Ierasties katru, kam jāpiedzen parāds no Ēlidas svētās.
Sanāca pilieŝu dižie un dalīja iegūtos lopus,
Tāpēc ka epeju vīri mums krietni vien parādā bija.
Mūsējo nebija daudz, mūs, pilieŝus, apspieda viņi;
Arī vēl Hērakla spēks, šurp nācis, mūs apspieda bargi
Vairākus gadus pirms tam un apkāva labākos vīrus.
Divpadsmit dēlu jo krietnu reiz valdniekam Nēlejam bija;
Vienīgais esmu no viņiem, bet pārējie krituši cīņās.
Epeji varkaltās bruņās tik tāpēc vien kļuva jo lepni,
Ņirgājās viņi par mums un netaisni rīkoties sāka.
Paņēma sirmgalvis Nēlejs sev labāko aploku govju,
Paņēma labākās aitas, trīs simti to bija, un ganus,
Tāpēc ka Ēlida svētā daudz parādā Nēlejam bija.
Četrus jau uzvaru guvušus zirgus ar kaujratiem kādreiz
Sūtīja sacensties viņš, kur trijkājis uzvarētājam
Godalgai bija, bet tautvedis Augejs tos piesavinājās;
Atgriezās vienīgi braucējs, kas skuma par laupītiem zirgiem.
Sajuzdams īgnumu sirdī par valdnieka vārdiem un darbiem,
Sirmgalvis ņēma sev daudz, bet pārējo atdeva tautai
[Izdalīt līdzīgās daļās, lai iegūto dabūtu visi]
Beiguši sadalīt visu, mēs Nēleja pilsētā dieviem
Ziedojām upurus svētos. Bet epeji trešajā dienā
Nāca bez skaita pret mums, daudz vīru un viennaga zirgu,
Triecienā straujā; starp viņiem Molioni varkaltās bruņās,
Pusaudži abi, maz jēgas tiem bija par drausmīgām cīņām.
Pilsēta kāda ir klinšainos kalnos, ko dēvē par Triju,
Tālu no Alfejas krasta, bet tuvu pie smilšainās Pilas.
Aplenca viņi šo vietu, jo tīkoja pilsētu ieņemt.
Tikko tie ieņēma leju, te Atēna nakti ar vēsti
Nāca no Olimpa lejup un lika pie ieročiem ķerties.
Pulcējās pilsētā pilieŝu tauta jo labprāt ap dievi,
Priecīgu prātu tā rāvās uz cīņu; tik sirmgalvis Nēlejs
Liedza pie ieročiem ķerties un paslēpa zirgus no manis,
Tāpēc ka turēja mani par tādu, kas nepazīst karus.
Taču starp mūsējo zirdzniekiem arī es ieguvu slavu,
Būdams pats kājnieks, jo Atēna mani uz cīņu šurp veda.
Tuvu pie Arēnes laukiem ir upe, Miníeja vārdā,
Jūrā tā ietek šai vietā; te pilieŝu vīri ar zirgiem
Gaidīja uzaustam gaismu, līdz pienāca kājnieku rindas.
Tieši no šejienes kopīgi visi ar ieročiem rokā
Nonācām todien ap pusdienas laiku pie Alfejas svētās.
Debesu valdniekam Zevam mēs tīkamus upurus nesām,
Alfejam nokāvām vērsi un vērsi Poséidonam arī,
Atēnai, spulgacei dievei, no aploka ziedojām govi.
Vakarā sēdāmies rindās it visi pie maltītes savas,
Likāmies gulēt pēc tam, no muguras nevelkot bruņas,
Abējpus Alfeja straumei. Bet epeju kareivji lepnie
Stājās jau pilsētai apkārt, to tīkojot gruvekļos sagāzt.

Taču tos gaidīja iepriekš vēl briesmīgā Areja cīņa.
Bet, kad jau rītā pār zemi bij ausuši Hēlija stari,
Gājām uz cīņu, pirms Kronidu Zevu un Atēnu lūdzot.
Tikko kā piliešu rindas ar epejiem iesāka cīņu,
Pirmais es nogāzu vīru, tam atņemot viennaga zirgus,
Mūliju, šķēpmeti drošo un valdnieka Augeja znotu;
Vecāko meitu, Agámēdi košo, viņš ņēma par sievu;
Zināja viņa daudz zāļu, cik augušas bija virs zemes.
Nogāzu zemē šo vīru ar šķēpu, kad pienāca tuvu;
Smagi viņš nokrita pīšļos; es, pēkšņi tā kaujratos lēkdams,
Nostājos priekšējās rindās. Bet drosmīgie epeju vīri
Aizbēga projām, kur kurais, kad redzēja Mūliju krītam,
Kaujratu braucēju veiklo, kas sevišķi izcēlās cīņā.
Metos es bezgožiem virsū kā negaisa mākonis tumšais,
Piecdesmit kaujratu guvu, un gulēja divi pie katriem,
Grauzdami zemi ar zobiem, jo šķēps mans tos nogāza visus.
Notriecis būtu es Aktora dēlus, Molionus abus,
Nebūtu tikai tos tēvs, visvarenais Zemdimdis, tobrīd
Izrāvis ārā no cīņas, pirms ietinot mākonī tumšā.
Piliešiem tieši šai dienā Zevs dāvāja uzvaru lielu,
Tāpēc ka bēdzējus vajājām tālu pa laukumu plašo,
Triekdami pīšļos ikkatru un vākdami mirdzošās bruņas,
Kamēr uz bagāto Būprasijú mēs aizdzinām zirgus,
Olenes klintīm un vietu, ko sauc par Aléisija kalnu.
Tikai no šejienes visus mūs atpakaļ Atēna grieza.
Pēdējo gāzis, šeit atstāju viņu, bet ahaji tūdaļ
Pagrieza ātrkāju zirgus no šejienes atkal uz Pilu.
Visi tad slavēja Zevu starp dieviem, starp mirstīgiem mani.
Tāds, lūk, es biju, ja kādreiz es biju starp vīriem. Bet tagad
Pēleids tik viens gūs labu no drosmes, kaut pats viņš, man liekas,
Vēlāk daudz asaru lies, kad bojā ies mūsējo vīri.
Taču to atceries, draugs, ko kādreiz tev Menoitijs teica,
Toreiz, kad sūtīja tevi no Ftījas pie Atreja dēla;
Abi mēs bijām pie jums — es kopā ar Lāerta dēlu, —
Tāpēc mēs dzirdējām visu, ko teica viņš, pamācot tevi;
Tobrīd mēs ienācām abi pie Pēleja bagātā pilī,
Vākdami kareivjus visur pa Ahajas auglīgo zemi.
Redzējām arī tā pilī Menóitiju, varoni dižo,
Tevi Ahillejam blakus; bet sirmgalvis, zirgvaldis Pēlejs,
Ziedoja vēršgūžas treknās uz altāra Kronidam Zevam,
Iekšējā pagalmā stāvot, un, satvēris mirdzošo kausu,
Uzlēja dzirkstošo vīnu uz degošām upura gūžām.
Vērsi jūs gabalos griezāt; mēs abi ar Lāerta dēlu
Stāvējām pagalma vārtos; tad piepeši Ahillejs cēlās,
Veda mūs iekšā aiz rokas un piesēsties draudzīgi lūdza,
Ēdienus salika tādus, kā piederas mīļajiem viesiem.
Tikko mēs dzesējām slāpes un bija jau izsalkums rimies,
Pirmais es valodu sāku un liku jums sekot mums līdzi.

Labprāt jūs sekojāt abi; tad tēvi jūs pamācīt sāka.
Mācīja sirmgalvis Pēlejs Ahillejam censties uz priekšu,
Nezaudēt vīrišķo drosmi un nostāties pāri pār citiem.
Menoitijs, Aktora dēls, tev vēlīgi teica šos vārdus:
— Mīļais, pēc dzimuma, protams, ir Ahillejs augstāks par tevi;
Gados tu vecāks par viņu, bet spēkā viņš pārāks par tevi.
Palīdzi viņam ar padomu gudru un skubini viņu,
Pamāci rūpīgi viņu! Viņš klausīs sev pašam par labu. —
Tevi tā mācīja vecais; to aizmirsis esi, bet tagad
Saki to drošajam Pēleja dēlam; varbūt ka viņš klausīs.
Varbūt ka, palīdzot dievam, tu varētu pierunāt viņu,
Grozot tā prātu. Tie padomi labi, ko devuši draugi.
Ja jau viņš baidās no kāda tur dievību lēmuma baiga
Un ja tam cienītā māte no Zeva ir devusi ziņu,
Cīņā lai sūta viņš tevi! Tad pārējie mirmidoniešī
Sekotu tev un danajiem tu par glābēju kļūtu.
Lai viņš tev bruņas dod savas, ko doties uz cīņu pret trojiem!
Noturot tevi par viņu, no cīniņiem vairītos tobrīd
Troji un atpūtu gūtu sev drosmīgie ahaju dēli,
Nogurdināti pārlieku — maz atpūtas kareivim karā.
[Viegli ar svaigāku spēku jūs varētu gurušos kaujās
Atpakaļ aizdzīt uz Troju no ahaju kuģiem un teltīm.]»
Teica tā viņš un aizkustināja šā varoņa sirdi.
Steigšus viņš metās gar kuģiem, kur Aiaka dēladēls mita.
Bet, kad viņš pieskrēja elsdams pie cildā Odiseja kuģiem,
Tuvu pie vietas, kur ahajiem tiesa un sapulces bija
Un kur vēl debesu dieviem visapkārt bij altāri celti,
Sastapa tur Eiáimona dēlu, Eirípilu dižo.
Klibodams nāca no cīņas, jo gūžā to trāpīja šautra;
Pilēja sviedri no dižā Eirípila pieres un pleciem,
Tumšsārtās asinis aumaļām šļāca no bīstamās brūces.
Tomēr šā varoņa spējas vēl nebija satricinātas.
Ieraugot šo, sirds žēlumā žņaudzās Menóitija dēlam;
Skumdams par cietušo draugu, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Šausmas, ai danaju vīri un padoma devēji gudrie!
Vai tā jūs lēmuši bijāt — no draugiem un dzimtenes tālu
Pabarot steidzīgos suņus pie Trojas ar treknumu balto?
Saki, Eiáimona dēls, ai Kronida lutekli brašo,
Vai vēl būs ahajiem drosme pret draudīgo Hektoru stāties
Vai jau drīz bojā ies tie un saļims zem varenā šķēpa?»
Eiripils, ievainots gūžā ar šautru, tam sacīja pretī:
«Kronida lolotais Patrokl, vairs glābiņa nebūs nekāda
Ahaju vīriem, pie melnajiem kuģiem tie atpakaļ trauksies!
Taču jau mūsējie visi, kas labākie bijuši cīņās,
Kuģos guļ tagad, jo tverti ir viņi ar šķēpu vai šautru,
Mestu ar trojiešu rokām; ik brīdi tiem vairojas spēki.
Tagad tu palīdzi man un aizved pie melnsānu kuģa,
Izvelc man šautru no gūžas un mazgā ar ūdeni siltu

Asinis melnās! Liec dziedīgas zāles uz sāpīgās vietas!
Guvis tu esot šo mākslu, kā stāsta, no Pēleja dēla,
Kādreiz šo mācījis Heirons, vistaisnīgais kentauru vidū.
Ārsti nu nevarēs līdzēt, ne Mahāons, ne Podaléirijs;
Pirmais, man liekas, ir teltī, jo ievainots plecā ar šautru —
Pašam tam vajadzēs meklēt starp ahajiem teicamu ārstu;
Šis vēl patlaban ir laukā un cīnās pret trojiešu vīriem.»
Cildais Menóitija dēls, tam atbildot, atkal tā teica:
«Kā gan šīs lietas te beigsies? Ko darīt mums, Eiripil brašo?
Tagad pie Pēleida steigšos un varonim vēstīšu tūdaļ
Visu, ko Gerēnas Nestors man sacījis, ahaju atbalsts.
Taču es nevaru tevi tā atstāt ar smeldzīgo brūci.»
Teica un, apvijis rokas ap tautgana krūtīm, to tūdaļ
Ieveda teltī, bet kalps te vēršādas izklāja viņam.
Guldījis draugu uz tām, viņš izgriež ar nazi no gūžas
Rūgto un smeldzīgo šautru, ar ūdeni siltu no brūces
Izskalo asinis tumšās un iekaisa sakni tur rūgtu,
Saberztu rokās un dziedīgu ļoti; tā remdēja viņam
Smeldzīgās sāpes; drīz asinis rimās un apžuva brūce.

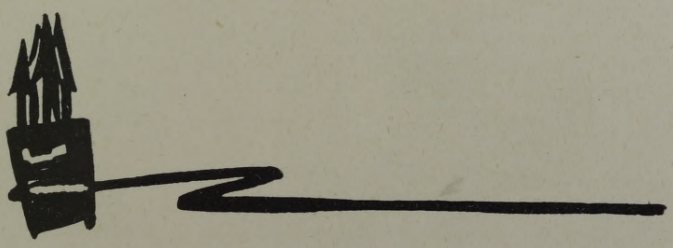

XII

H E K T O R S

CĪŅA PIE SIENAS

Cildais Menóitija dēls tā tobrīd Eirípila brūci
Dziedēja teltī, bet trojieši lepnie un ahaju vīri
Cīnījās īgni vēl burzmā. Ar grāvi un vareno sienu,
Celtu gar dobajiem kuģiem, šeit nespēja ahaju dēli
Aizturēt trojiešus ilgāku laiku. Visapkārt gar kuģiem
Raka tie grāvi, bet aizmirsa ziedot simt barotu vēršu
Mūžīgiem dieviem, lai siena tiem sargātu steidzīgos kuģus,
Piekrautus iegūtām mantām; pret mūžīgo dievību gribu
Bija tā celta un tāpēc ar iznīka neilgā laikā.
Kamēr dzīvoja Hektors un Ahillejs dusmojās īgni,
Kamēr Priama pilsēta plašā vēl nebija gāzta,
Tikmēr šī varenā ahaju siena vēl neskarta bija.
Bet, kad no trojiešiem bija jau krituši drošākie vīri,
Daudzi no ahajiem ļimuši pīšļos un glābušies citi,

Priama pilsēta plašā jau gruvusi desmitā gadā
Un kad jau atgriezās ahaji kuģos uz dzimteni mīļo,
Nolēma Poseidons, zemdimdis stiprais, un Apollons arī
Galīgi nojaukt šo celtni, tai uzlaižot spēcīgas straumes,
Visas tās upes, kas lejup veļ viļņus no Īdas uz jūru —
Karēsu, Rodiju, Rēsu, Heptáporu, Aisēpu krāšņo,
Līdzi tai Granikas straumi un Skamandru, brīnišķo upi,
Beidzot Simóentu straujo, kur vēršādas vairogi pīšļos
Gāzās un ķiveres spožās, kur varoņi pusdievi krita.
Pagrieza Apollons visas šīs straumes uz vienu tik vietu,
Veselas deviņas dienas tās kopīgi plūda pret sienu;
Ilgi Zevs sūtīja lietu, lai drīzāk tā iegrimtu jūrā.
Arī pats Zemdimdis stiprais ar vareno trijzobi rokās
Metās tai virsū un pamatus grāva ar spēcīgiem viļņiem,
Aizrāva akmeņus, baļķus, ko ahaji lika ar pūlēm,
Vietu šo nolīdzināja līdz straujā Hellésponta viļņiem,
Apbēra piekrasti visu līdz pludmalei atkal ar smiltīm,
Sagrāva sienu un atsauca upes, lai tecētu katra
Vecajā gultnē, kur viļņi jo dzidri tām plūda uz jūru.
Tiešām tā Apollons vēlāk un Poseidons nolēma darīt.
Toreiz vēl iedegās cīņa un pacēlās saucieni skaļi
Varenai sienai visapkārt, un drebēja dragātie baļķi
Torņos, bet argiešu vīri, ar Kronida pātagu sisti,
Turējās ieslēgti nometnē savā pie dobajiem kuģiem,
Bīdamies Hektora spēka, kas bēdzējiem iedvesa bailes;
Līdzīgi viesulim straujam, kā agrāk, viņš devās uz cīņu.
Itin kā kuilis vai lauva starp suņiem un mednieku vīriem
Metas uz dažādām pusēm, kad īgnumā iemirdzas acis;
Mednieki slēgtajās rindās, uz cīņu jau gatavi visi,
Piepeši stājas tam pretī, un aizlido raidītās smailes
Cita pēc citas no rokām; bet nedreb sirds drošā tā krūtīs;
Aizbēgt tas nespēj nekur, un drīzāk par postu tam drosme;
Bieži viņš apgriežas apkārt un pārbauda mednieku rindas;
Kur tik vien pieskrējis zvērs, tur atkāpjas mednieku rindas, —
Gluži tā svaidījās Hektors gar trojiešu kareivju rindām,
Mudīdams doties pār grāvi, bet baidījās ātrkāju zirgi
Doties tam pāri; tie sprauslāja smagi un saslējās stāvus,
Pienākot tuvu pie malas, jo bijās no dziļuma lielā.
Šķita, ka pārbraukt ar ratiem vai pārlēkt tam nebūtu viegli,
Tāpēc ka malas tam bija jo kraujas no abējām pusēm.
Arī vēl tieši uz malas tam rēgojās zari un mieti,
Lieli un stipri, cits cieši pie cita; tos ahaju dēli
Iedzina zemē jo dziļi, lai sargi pret naidniekiem būtu.
Nebūtu viegli te izlauzties zirgam ar ritošiem ratiem,
Kājnieks pat grozīja galvu, kā spētu tas pārvarēt šķēršļus.
Teica tad Polidamánts, kad pienāca Hektoram tuvu:
«Hektor, jūs palīgu spēku un trojiešu vadoņi dižie!
Muļķīgi būtu, man liekas, dzīt ātrkāju zirgus pār grāvi;

Sevišķi grūti tam izlauzties pāri, jo zarainie mieti
Sadzīti visur, bet cieši aiz tiem ir ahaju siena.
Nevar tur zirgus triekt lejup, ne cīniņu kaujratos uzsākt.
Šaura pārlieku tur vieta, tie saļims it visi zem šķēpa.
Bet, ja jau Zibeņu metējs šeit, ahajiem vēlēdams ļaunu,
Izdeldēt ahajus lēmis, bet trojiešiem palīdzēt vēlas,
Tiešām tad gribētu karsti, lai notiktu viss jau pēc mirkļa —
Tūdaļ lai ahaji iznīkst bez slavas no Argas jo tālu!
Bet, ja nu naidnieki vēršas pret mums un mūsējos atspiež
Atkal no kuģiem, ja nokļūstam grāvī, kas izrakts pie sienas,
Liekas, tad visi ies bojā no mums; pat vēstnesis tobrīd
Nepārnāks atpakaļ Trojā, ja ahaji metīsies cīņā.
Tātad nu steidzieties, draugi, un pieņemiet padomu manu:
Tuvāk pie izraktā grāvja lai aptur ik divričnieks zirgus,
Paši lai dodamies kājām un, satverot ieročus rokā,
Raujamies visi uz cīņu aiz Hektora, Priama dēla!
Ahaju rindas šeit ļims, jo situsi likteņa stunda!»
Teica tā Polidamánts, un Hektoram tika šie vārdi.
Tūdaļ ar ieročiem rokā viņš nolēca zemē no ratiem.
Pārējiem trojiešu vīriem vairs netikās kaujratos stāvēt;
Nolēca zemē it visi, kad redzēja Hektoru cildo.
Kaujratu braucējam savam ik vadonis pavēli deva
Rindās sakārtot zirgus netālu no izraktā grāvja;
Paši drīz sastājās rindās, uz cīņu jau gatavi bija,
Nodaļās pulcējās piecās un sekoja vadoņiem saviem.
Kopā ar Hektoru gāja un raženo Polidamantu
Drošākie vīri vislielākā skaitā, kas, sagāžot sienu,
Vēlējās vairāk par visiem sākt cīņu pie dobajiem kuģiem.
Kebrions gāja tiem līdzi, jo dievišķais Priamids Hektors
Atstāja citu pie zirgiem, daudz vājāku vīru par viņu.
Alkatojs, Agēnors, Parids ar otru uz cīniņu devās.
Helens un Dēifobs brašais ar trešo pret ahajiem traucās,
Priama atvases abas, tiem līdzi bij varonis Asijs,
Asijs, Hirtaka dēls; no Arisbes atveda viņu
Dižie un dedzīgie zirgi, no svētās Sellentas straumes.
Dievišķais Anhīsids Ainejs ar ceturto nāca pret kuģiem;
Sekoja varonim divi Antēnora raženie dēli
Arhelohs, Akamants līdzi, jo veiksmīgi cīņā ikkatrā.
Slavenos palīgu spēkus šeit Sarpēdons vadīja cīņā;
Glauku viņš ņēma sev līdz un drosmīgo Asteropaju.
Vadonim šķita, ka labākie abi par pārējiem visiem
Tūliņ pēc viņa, jo pārāks un drošāks tas bija par citiem.
Stādamies tuvu cits citam ar vēršādas vairogiem rokā,
Trojieši metās pret danajiem, cerot, ka nespēs šie turpmāk
Pretoties viņiem, bet gāzīsies pīšļos pie melnajiem kuģiem.
Pārējie trojiešu vīri un biedri, no tālienes sauktie,
Klausīja Polidamántam, jo deva viņš padomu gudru.
Tautvedis Hirtakids Asijs šā padomam nepaklausīja —

Atstāt tur ātrkāju zirgus un centīgo kaujratu kalpu;
Tūdaļ viņš kaujratos sēdās un devās pie ātrajiem kuģiem.
Nelga! Tam nebija lemts šeit glābties no drausmīgās nāves,
Lepoties, uzvaru gūstot, ar zirgiem un kaujratiem spožiem
Atgriezties mājā no kuģiem uz vējainās Īlijas kalniem;
Tomēr liktenis ļaunais šo varoni pārsteidza agrāk —
Slavenais Deikalids Īdomenejs ar šķēpu to gāza.
Hirtakids metās pret kuģiem pa kreisi, kur ahaju dēli
Atgriezties mēdza no lauka ar zirgiem un kaujratiem saviem;
Tieši pa minēto ceļu tas zirgus un kaujratus dzina.
Vārtus viņš atrada vaļā, un nebij tiem aizšauta bulta.
Vaļā tos atstāja vīri, ja nejauši kādam no biedriem
Gadītos atpakaļ bēgt un glābiņu meklēt pie kuģiem.
Pārdrošnieks tieši pret vārtiem ar kaujratiem dzinās; tam citi
Sekoja, kliegdami skaļi, jo šķita, ka ahaji turpmāk
Pretoties nespēs, bet steigsies jo strauji uz melnajiem kuģiem.
Nelgas! Tos gaidīja vārtos tur divi jo spēcīgi vīri,
Šķēpmeši krietni, kas lapitu vidū visbrašākie bija:
Polipoits, drosmīgais cīņā, Peirītoja pēctecis cildais,
Varonis Leontejs otrs — īsts cilvēku slepkava Arejs.
Stāvēja tobrīd šie abi netālu no augstajiem vārtiem.
Itin kā ozoli divi, kas kalngalā paceļas tālu,
Turoties pretī ik dienas gan lietum, gan viesulim straujam,
Tāpēc ka zemē tie ieaug jo dziļi ar stiprajām saknēm, —
Gluži tā abi, jo paļāvās droši uz rokām un spēku,
Gaidīja pienākam Asiju dižo un nebēga projām.
Tieši pret vareno sienu ar vēršādas vairogiem sausiem,
Paceltiem gaisā jo augstu, tam kliegdami sekoja tūdaļ
Visi, kas bija ap Asiju dižo, kā Jamens un Orests,
Adamants, Asija dēls, vēl Oinomajs arī un Toons.
Tobrīd lapiti abi tur ahajus kājbruņās spožās,
Stājušos iekšpus aiz sienas, uz cīniņu paskubināja.
Redzot, ka trojieši pienāk jau tuvu pie uzceltās sienas
Un ka jau danaju vidū ir troksnis un bēgšanas tieksmes,
Abi tie metās uz priekšu, lai divatā sargātu vārtus,
Itin kā mežkuiļi niknie, kad kalnāju mežainās gravās
Sagaida medniekus nākam un trokšņainos mednieku suņus;
Piepeši metas tie sānis, visapkārt gāž kokus gar zemi,
Krūmus rauj ārā ar saknēm, šņakst drausmīgie nezvēru ilkņi,
Kamēr kāds mednieks ar raidīto šautru tiem dzīvību laupa, —
Gluži tā šņakstēja mirdzošais varš pie lapitu krūtīm,
Sistām ar raidītiem šķēpiem. Tie cīnījās neatlaidīgi,
Paši sev uzticēdamies un pārējiem vīriem, kas augšā
Sargāja varenos torņus un akmeņus meta pret trojiem,
Vērīgi sargot gan sevi, gan teltis, gan steidzīgos kuģus.
Itin kā lejup no debesīm augstām krīt sniegpārslas vieglās,
Viesulis straujais kad brāžas, kas ēnainos mākoņus dzenā
Apklādams auglīgo zemi jo tālu ar palagu biezu, —

Gluži tā tobrīd bez skaita no troju un ahaju rokām
Lidoja spārnotās šautras, un šķindēja ķiveres spožās,
Sistas ar akmeņiem lieliem, un vairogi izciliem kupriem.
Piepeši, gauzdamies skaļi un sizdams ar roku pa gūžām,
Asijs, Hirtaka dēls, ar īgnumu teica šos vārdus:
«Krona dēls Zev, tu tagad pavisam par krāpnieku kļuvis!
Nebūtu ticējis mūžam, ka ahaju varoņi tagad
Turēties spētu pret mūsējo drosmi un varenām rokām.
Trako šie abi tik īgni kā bites vai lapsenes vingrās,
Ja tās ir cēlušas mākslīgo lizdu pie klinšainā ceļa;
Mitekli savu tās neatstāj tukšu, tur spītīgi paliek,
Metas pret medniekiem droši un mazuļus sirdīgi sarga, —
Gluži tā nevēlas viņi no vārtiem, kaut ir to tik divi,
Atkāpties, kamēr tie ļimuši cīņā vai krituši gūstā.»
Teica tā viņš, bet Kronida prātu tas nespēja grozīt,
Tāpēc ka bija viņš lēmis tik Hektoram dāvināt slavu.
[Cīnījās pārējie vīri pie pārējiem nometnes vārtiem;
Nav man tik viegli kā dievam jums stāstīt šo varoņu darbus.
Likās, ka visur ap sienu ir trakojošs uguņu orkāns.
Ahaju dēli, kaut skumuši sirdī, šeit cīnījās spiesti,
Atvairot liesmu no kuģiem; sirds noskuma mūžīgiem dieviem
Visiem, kas cīņā ikkatrā pret danajiem vēlīgi bija.
Iesāka lapitu vīri šeit karu un drausmīgo cīņu.]
Polipoits, drosmīgais cīņā, Peirītoja pēctecis cildais,
Damasu trāpīja pirmo pa ķiveres varainiem vaigiem.
Nespēja ķivere aizturēt šķēpu; tā smaile ar sparu
Ielauza kaulu un smadzenes visas tam satricināja.
Tā viņš šim varonim laupīja spēku, kaut cīnīties tvīka.
Pilonam tūdaļ pēc tam un Ormenam atņēma bruņas.
Leontejs, Areja dēls, Hipómahu notrieca zemē,
Krietno Antímaha dēlu, ar šķēpu tam trāpīdams jostā.
Zobenu aso pēc tam viņš rāva no mirdzošām makstīm,
Devās uz priekšu caur pūli vispirms Antífatam virsū,
Cirta ar zobenu viņam, un augšpēdus krita tas zemē.
Tālāk viņš Menonu trieca un Jamenu, Orestu arī,
Citu pēc cita šos vīrus viņš gāza uz auglīgās zemes.
Kamēr tie mirdzošās bruņas no kritušo muguras vilka,
Pienāca Priamids Hektors ar Polidamántu un citi.
Būdami lielākā skaitā un drošākie, tīkoja visi
Sagāzt šeit ahaju sienu un uguni pielaist pie kuģiem.
Stāvot vēl brīdi pie grāvja, tie domāja ilgi, ko darīt,
Tāpēc ka tieši tai brīdī, kad gribēja doties tam pāri,
Pacēlās debesīs ērglis un kareivjus šķīra pa kreisi;
Asinīm notrieptu čūsku tas turēja nagos jo lielu,
Dzīvu, vēl ķepurojamies un gatavu cīņai ik brīdi.
Atpakaļ atliecās čūska un ērglim, kas turēja viņu,
Iekoda krūtīs pie kakla; tad ērglis to nometa zemē,
Sajuzdams smeldzīgas sāpes, un palaida kareivju vidū.

Iekliedzies spalgi, ar vēja elpu viņš aizlaidās projām.
Drebēja trojiešu vīri, kad redzēja kustīgo čūsku,
Aigidas nesēja zīmi, kas atradās tieši starp viņiem.
Teica tā Polidamants, pie drosmīgā Hektora nācis:
«Hektor, tu nozākā mani arvien, kad sapulcē kādā
Derīgu padomu dodu, jo nevari pieļaut ne mirkli
To, ka no vienkāršas tautas kāds varētu runāt tev pretī
Kaujās vai padomē arī. Tas tikai drīkst mantu tev vairot.
Tomēr tev sacīšu atkal, kas labāks patlaban man liekas:
Neiesim tagad uz cīņu pret danaju vīriem pie kuģiem!
Tiešām tā notiks, kā paredzu es, ja tomēr kā zīme
Trojiešiem nāca šis putns, kad gribējām doties pār grāvi, —
Pacēlās ērglis it augstu un kareivjus šķīra pa kreisi,
Asinīm notrieptu čūsku tas turēja nagos jo lielu,
Dzīvu, bet palaida drīz, pirms sasniedza kalngalā lizdu,
Nespēdams aiznest tik tālu, lai varētu pasniegt to bērniem.
Gluži tā arī mēs visi, ja vārtus un ahaju sienu
Gāzīsim tagad ar spēku un atkāpsies danaju vīri,
Nespēsim atgriezties rindās no kuģiem pa ceļiem, kur nācām.
Atstāsim laukā daudz trojiešu vīru, ko ahaju dēli
Nogāzīs zemē ar šķēpu, kad cīnīsies, aizstāvot kuģus.
Tieši tā sacītu zīlnieks, kam nojautu dāvājis Kronids
Izskaidrot dažādas zīmes, un kareivji klausītu viņam.»
Pavēris īgušu skatu, tā sacīja mirdzošais Hektors:
«Netīk pavisam man, Polidamánt, ko tikko kā teici!
Taču tu varēji izdomāt arī ko labāku citu.
Bet, ja patiesi to visu ar apdomu nopietni saki,
Zini, tad debesu dievi ar aklumu situši tevi.
Tagad to iesaki aizmirst, ko Mākoņu grandītājs skaļais
Padomā lēmis, ko solījis pats, man mādams ar galvu.
Tagad turpretī tu vēlētos labprāt, lai ticu kaut kādiem
Platspārnu putniem. Maz daļas par tiem. Man nerūp pavisam,
Vai šeit tie laižas pa labi, uz austrumu pusi un sauli,
Jeb vai tie dodas pa kreisi, uz rietumu pusi un tumsu.
Klausīsim arī uz priekšu visvarenā Kronida gribai,
Tas šeit pār mirstīgiem ļaudīm un mūžīgiem Olimpā valda.
Labākā ķīla ir viena — par tēvzemi cīnīties droši.
Kāpēc tu bīsties tik ļoti no kara un drausmīgām cīņām? —
Pat ja starp trojiešiem visi mēs cīnoties aizietu bojā
Tuvu pie ahaju kuģiem, tev nebūtu jābīstas nāves, —
Tāpēc ka sirdī maz drosmes ir tev un cīņā tu bailīgs.
Bet, ja tu vairīsies cīņas, ja pievilsi trojieti kādu
Vārdiem vai muļķīgiem glaimiem, ja atrausi kādu no cīņas,
Mirklī, šā ieroča ķerts, tu zaudēsi dzīvību savu.»
Teicis šos vārdus, viņš devās uz priekšu; tam sekoja tūdaļ
Visi ar brāzmainu troksni, bet Krona dēls, zibeņu metējs,
Sūtīja viesuļa vētru no Īdkalna galotnes augstās.
Tieši pret kuģiem tā putekļus nesa un ahajiem tobrīd

Laupīja drosmi, bet trojiem un Hektoram dāvāja slavu.
Ticot šīm Kronida viedīgām zīmēm un spēcīgām rokām,
Trojieši iesāka cīņu, lai sagrautu ahaju sienu.
Uzrobjus nolauza torņos un ārdīja šaujamās lūkas,
Lauza ar svirām jau pamata stabus, ko ahaju dēli
Ielika zemē jo dziļi, lai būtu par atbalstu torņiem.
Trojieši lauza tos ārā, jo cerēja ahaju sienu
Gruvekļos gāzt, bet ahaji tomēr vēl negrieza ceļu.
Vēršādas vairogus stipros visapkārt ap uzrobjiem liekot,
Šķēpus pret naidniekiem meta no tiem, kad nāca pie sienas.
Tobrīd Ajanti abi, kas mudīja vīrus uz torņiem,
Satraukti soļoja apkārt un iedvesa ahajiem drosmi,
Dažam ar laipnību, glaimiem, bet dažam ar bargāku vārdu,
Vērojot laiskāku vīru, kas vairījās tieši no cīņas:
«Ahaju vīri un draugi, kas pārāki drosmē par citiem,
Vidēji spēkā un vājāki arī — jo Areja darbā
Visiem nekad nav vienādas sekmes, — nu redzat jūs paši,
Darba ikvienam būs tagad papilnam! Ne soli no kuģiem
Atkāpties nedrīkstam vairs, kaut dzirdētu trojiešus draudam!
Dodieties visi uz priekšu un mudiniet cīņā cits citu!
Varbūt ka Zevs, kas zibeņus raida no Olimpa augstā,
Cīņā mums uzvarēt ļaus un naidniekus vajāt līdz Trojai.»
Tā, lūk, šeit Ajanti sauca un mudīja ahajus cīņā.
Itin kā pārslas bez skaita no mākoņiem lidinās lejup
Aukstajās rudeņu dienās, kad gādīgais Krona dēls sūta
Mirstīgiem sniegu uz zemi, tiem šautras raidīdams savas;
Remdējis vētras un vējus, viņš atraisa mākoņus vaļā,
Kamēr ar palagiem baltiem ir apklājis kalnus un klintis,
Līdzenos zālāju laukus un arāju tīrumus treknos,
Šalcošos krastus gar jūru un ostas ar dziļajiem līčiem;
Ja nu te pazib kāds vilnis, tad sniegpārslas nozūd, bet kalnos
Visas vēl paliek tik ilgi, līdz uznācis Kronida lietus, —
Gluži tā akmeņi krita bez skaita no abējām pusēm;
Šie tos pret trojiešiem meta, bet trojieši atkal pret viņiem;
Skanēja kliedzieni skaļi vēl ilgi ap vareno sienu.
Nespētu tobrīd pavisam ne troji, ne diženais Hektors
Sadragāt ahaju sienā ne vārtus, ne milzīgo bultu,
Nebūtu gādīgais Zevs Sarpēdonu, mīļoto dēlu,
Laidis pret argiešiem cīņā kā lauvu pret līkragu vēršiem.
Pēkšņi viņš metās uz priekšu ar vairogu noapaļoto,
Veidotu krāšņi no vara, ko prasmīgais varkalis veicis,
Salikdams iekšējā pusē daudz vēršādu biezu un stipru,
Cieši tās piestiprinādams pie ripas ar zeltainām kniedēm.
Turot sev vairogu priekšā un divus vēl vicinot šķēpus,
Sarpēdons devās uz cīņu kā lauva, kas, uzaudzis kalnos,
Izticis ilgi bez gaļas; no meža dzen izsalkums zvēru
Sameklēt ganībās aitas vai ielauzties aploka vidū;
Pat ja tas atradīs arī pie aploka modrīgos ganus

Apsargām ganāmus pulkus ar suņiem un metamiem šķēpiem,
Tomēr bez nopietnas cīņas no aploka neaizies projām;
Dodamies droši uz priekšu, tas aiznesīs kādu sev līdzi
Jeb vai pats saļims zem šķēpa, ko metusi manīga roka, —
Tā, lūk, šeit aizrāva drosme Sarpēdonu, līdzīgo dievam,
Mesties pret ahaju sienu un sagraut tās šaujamās lūkas.
Tūdaļ viņš sacīja Glaukam, Hipóloha dižajam dēlam:
«Kāpēc gan Likijā, Glauk, mūs godina pārāk par visiem,
Ierāda labāko vietu, sniedz gaļu un pildītus kausus,
Skatus met visi uz mums kā tieši uz vareniem dieviem?
Kāpēc mēs pārvaldām zemi ap ziedošiem Ksantupes krastiem,
Rūpīgi izkoptus dārzus un tīrumus, bagātus kviešiem?
Tāpēc mums piederas arī starp drosmīgiem likiešu vīriem
Nostāties priekšējās rindās un sparīgi doties uz priekšu,
Lai tad tā varētu sacīt ik likietis stiprajās bruņās:
— Tiešām ne gluži bez slavas pār auglīgo Likijas zemi
Mūsējo vadoņi valda, tie velti nav ēduši aunus,
Velti nav dzēruši saldeno vīnu, tie teicami visi,
Tāpēc ka priekšējās rindās starp likiešiem drosmīgi cīnās. —
Mīļais, ja iespēja būtu mums aizbēgt patlaban no kaujas,
Abiem kļūt nemirstīgiem un brīviem no vecuma sloga,
Tad vairs es nestātos cīņā starp priekšējām kareivju rindām,
Tad vairs es nesauktu tevi uz kauju, kas vainago vīrus.
Tomēr patlaban tev priekšā jau likteņa nolemtā nāve.
Slēpties un izbēgt no tās nav mirstīga cilvēka varā.
Tātad uz priekšu! Lai slavu sev pašiem vai naidniekam gūstam!»
Teica tā viņš; tam klausīja Glauks un sekoja viņam.
Abi tie metās uz priekšu, līdz vezdami likiešu rindas.
Menestejs, Peteja dēls, tos ieraugot, drebēja bailēs,
Tāpēc ka tieši pret torni tie devās, tam nesdami postu.
Skatus viņš vērsa uz torni, lai danaju vadoni kādu
Redzētu tobrīd varbūt, kas novērstu briesmas no biedriem.
Ajantus, cīniņos drosmīgos vīrus, tur vēroja stāvam;
Blakus tiem redzēja Teikru, kas tikko bij atstājis telti.
Taču šā balsi, ja arī tas sauktu, viņš nespētu dzirdēt —
Kņada tur bija tik skaļa, ka troksnis līdz debesīm cēlās,
Vairogus sitot ar šķēpu un zirgastru ķiveres šķeļot,
Drebinot vārtus, kas apsēsti bija; it visur to priekšā
Stāvēja troji, tos tīkoja graut un izlauzties cauri.
Tūdaļ viņš Tootu sauca un lika pie Ajanta doties:
«Steidzies jel, diženo Toot, šurp aicini Ajantu ātrāk,
Labāk jau abus, ja vari, tik tiešām tā būtu vēl labāk,
Tāpēc ka drīzākā laikā mums uzbruks daudz lielākas briesmas.
Likiešu vadoņi strauji uz šejieni traucas, kas agrāk
Sīvajās cīņās ar triecienu spēju ir guvuši sekmes.
Bet, ja nu arī tur pašiem ir sākušās sīvākas cīņas,
Tad lai mums palīgā nāk pats dižais Telámonids Ajants
Kopā ar varoni Teikru, kas labākais strēlnieks ar stopu.»

Teica tā viņš, un, dzirdot šos vārdus, tam klausīja saucējs.
Steigšus tas devās uz priekšu gar ahajiem varkaltās bruņās.
Pienācis Ajantiem tuvu, viņš sacīja, valodu sākdams:
«Drosmīgie Ajanti abi, kas ahaju vadoņi esat!
Menestejs, Kronidam mīļais, jūs aicina tūdaļ pie sevis
Palīdzēt cīņā mazliet, kaut tikai uz brītiņu īsu.
Labāk jau dodieties abi, tik tiešām tā būtu vislabāk,
Tāpēc ka drīzākā laikā mums uzbruks daudz lielākas briesmas.
Likiešu vadoņi strauji uz šejieni traucas, kas agrāk
Sīvajās cīņās ar triecienu spēju ir guvuši sekmes;
Bet, ja nu arī šeit pašiem ir sākušās sīvākas cīņas,
Tad lai mums palīgā nāk pats dižais Telámonids Ajants
Kopā ar varoni Teikru, kas labākais strēlnieks ar stopu.»
Teica tā viņš, tam nebilda pretī Telámonids Ajants.
Tūdaļ Oīleja dēlam viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Ajant, Oīleja dēls, un arī tu, Likomēd brašo,
Palieciet šeit un skubiniet vīrus sākt drosmīgi cīņu!
Tagad uz turieni steigšos, lai sāktu tur Areja darbu.
Drīz vien es atpakaļ nākšu, kad būšu tiem palīgu sniedzis.»
Ajants, Telámona dēls, to sacījis, aizsteidzās ātri;
Tūdaļ tam sekoja Teikrs, kas bija tā pusbrālis brašais,
Teikram Pandions blakus, kas nesa šā izliektos stopus.
Bet, kad tie pienāca tuvu pie cildā Menésteja torņa,
Steidzās tie iekšā aiz sienas un atrada vajātos vīrus.
Likiešu vadoņi brašie un padoma devēji gudrie
Līdzīgi viesulim melnam pret uzrobjiem metās uz augšu.
Varoņi iesāka cīņu, un pacēlās kliedzieni skaļi.
Ajants, Telámona dēls, pats pirmais šeit Epiklu gāza,
Brašo Sarpēdona draugu, jo drošu un raženu vīru,
Mezdams ar akmeni asu, kas atradās tobrīd aiz sienas
Augšā pie uzrobja paša; to, tverdams ar abējām rokām,
Nebūtu cēlis tik viegli kāds mirstīgais jaunekļa gados,
Kādi patlaban mums ļaudis; šis cēla to viegli un meta,
Ķiveri četrējiem pušķiem ar triecienu pāršķēla pušu,
Sašķaidot drumstalās galvu; tas, itin kā ūdenī nirdams,
Gāzās no torņa jo augstā, un dvēsele atstāja kaulus.
Glauku, Hipóloha drosmīgo dēlu, Teikrs tobrīd ar šautru,
Redzot, ka, mezdamies augšup, nav aizsedzis izstiepto roku,
Nogāza zemē no sienas un piespieda cīniņu atstāt.
Varonis metās no sienas un slēpās, lai ahaju vīri
Neredz, ka brūce tam rokā, un lielīties pārējiem nesāk.
Sarpēdons sajuta sāpes, kad vēroja diženo Glauku
Atstājam kauju; šis tvīka joprojām vēl cīniņa sīvā;
Testora dēlu Alkmāonu tobrīd viņš, pienācis tuvu,
Gāza ar metamo šķēpu, to atpakaļ rāva; šis ļima,
Sekodams mestajam šķēpam, un brakšķēja krītot tā bruņas.
Sarpēdons metās uz priekšu un, izstiepis varenās rokas,
Uzrobi rāva uz sevi; tas lūza un nokrita zemē —

Siena palika kaila un daudziem tur atvēra ceļu.
Reizē Ajants un Teikrs bez bailēm tam izgāja pretī;
Trāpīja pirmais ar šautru Sarpēdonu platajās krūtīs,
Caururbdams mirdzošo siksnu, kur karājās milzīgais vairogs.
Taču Zevs vairīja nāvi no dēla, lai nekrīt pie kuģiem.
Palēcās Ajants un priekšu un meta pa vairogu viņam,
Caururba vairogu smaile un pārdrošo satricināja;
Atkāpies atpakaļ soli, viņš negāja projām no cīņas,
Tāpēc ka cerību loloja sirdī vēl slavu sev iegūt.
Pavēris atpakaļ skatu, viņš cildajiem likiešiem teica:
«Kāpēc, ai likiešu vīri, jums zudusi vīrišķā drosme?
Grūti patlaban man vienam, kaut būtu vēl stiprāks es bijis,
Sagāzt šo ahaju sienu, jums atbrīvot ceļu uz kuģiem.
Sekojiet visi man līdz! Ar kopīgiem spēkiem ir labāk!»
Teica tā viņš, un likieši trūkās no vadoņa draudiem;
Visi pēc mirkļa tie stājās jo cieši ap vadoni gudro.
Ahaji pretējā pusē jo ciešāk vēl nostiprinājās
Tieši aiz sienas, un iesākās atkal vissīvākā cīņa.
Nespēja drosmīgie likiešu vīri ne danaju sienas
Sagraut ar varu, ne virzīties tālāk uz priekšu līdz kuģiem;
Nespēja danaju šķēpmeši arī vairs likiešu vīrus
Atpakaļ atsist no sienas, kad pienāca viņi tik tuvu.
Itin kā zemkopji divi, kam atrodas robežas tuvu,
Stājas ar mērogiem rokā uz kopējā tīruma zemes,
Apstrīdot laukumu sīku, jo abi grib līdzīgas daļas, —
Gluži tā uzrobji šķīra šeit abus; šiem pāri tie kāvās,
Sacirta sīvajā cīņā cits citam ap drosmīgām krūtīm
Apaļos vēršādu vairogus smagos un spārnotos vieglos.
Reti kur bija tāds vīrs, ko nedzeltu naidīgā smaile.
Tikko kāds pagriezās sānis, tas mugurā dabūja brūci,
Bet, ja kāds stāvēja pretī, caur vairogu trāpīja šautra.
Abējās pusēs gar sienu, gan uzrobjos stipros, gan torņos,
Asinis aumaļām plūda zem troju un ahaju rokām.
Ahaji turējās stipri, tos trojieši nespēja salauzt.
Itin kā vērpēja krietna, kas, citiem pārdodot vilnu,
Nopelna niecīgu algu, lai mājās ko pārnestu bērniem,
Skatās, vai līdzsvarā svari, un līdzinot pieskaras kausiem, —
Gluži tā uzvaras kausi šai brīdī virs cīniņa sīvā
Līdzsvarā stājās, pirms Krona dēls dāvāja augstāko slavu
Hektoram, Priama dēlam, kas nokļuva pirmais uz sienas;
Skanēja skarbi tā spēcīgā balss, kad trojus viņš sauca:
«Kaujratu braucēji troji, uz priekšu! Šo danaju sienu
Sagāziet drupās un postīgo liesmu jūs metiet uz kuģiem!»
Teica tā mudīdams viņš, un dzirdēja visi tā balsi.
Slēgtajās rindās tie traucās uz priekšu pret sienu, it pēkšņi
Metās pret uzrobjiem augšā ar ieročiem noasinātiem.
Tobrīd paķēra Hektors no vārtmalas akmeni lielu,
Apakšā bija tas gludens, bet augšā ar šķautnaināmalām.

Akmeni tādu no zemes pat divi visbrašākie vīri,
Kādi patlaban mums ļaudis, uz vezuma nespētu pacelt
Gluži tik viegli, bez pūlēm; bet viens viņš to uzrāva augšā.
[Viltīgā Krona dēls Zevs tam vieglumu deva šai brīdī.]
Itin kā aitu gans mājā nes nocirptā avena vilnu,
Vienā to turēdams rokā, un nejūt viņš smaguma nastu, —
Gluži tā Priama dēls šeit pacelto akmeni nesa
Tieši pret stiprajiem vārtiem, kas divviru bija un augsti,
Prasmīgi salaisti kopā; tos iekšpusē turēja divi
Aizbīdņi, virzāmi pretī, un bulta tos noslēdza viena.
Pienācis tuvu, viņš stājās un atvēzies meta pret vidu,
Izpletis kājas jo plaši, lai sparīgāks būtu tā sviediens.
Drāzās akmens starp tām, un brakšķēja lūzdami vārti,
Aizbīdņi neizturēja, un drumstalās sabruka durvis,
Akmenim sparīgi krītot. Tad draudīgi raženais Hektors
Metās uz priekšu kā steidzīgā nakts. Viņš mirdzēja spoži,
Tērpies visapkārt ar baismīgo varu, un kratīja divus
Metamos šķēpus. Tik vienīgi dievs to atturēt spētu,
Stājies šim pretī, kad, zvērojot acīm, viņš metās pret vārtiem.
Pavēris skatu pret pūli, viņš trojiešus mudīja skaļi
Pārvarēt piepeši sienu, un pavēlei sekoja viņi.
Citi ar triecienu strauju nu uzrāpās sienā, bet citi
Plūda uz priekšu caur izlauztiem vārtiem; tad ahaji bailēs
Metās pie dobajiem kuģiem, un satraukums valdīja visur.

XIII

AJANTS, OĪLEJA DĒLS

CĪŅA PIE KUĢIEM

Atvedis trojiešu rindas un Hektoru tuvu pie kuģiem,
Zevs tos šeit atstāja vienus, lai ciešanu viņiem un likstu
Būtu bez gala, bet tūdaļ pats novērsa mirdzošās acis,
Virzot tās tālu pret trāķiešu zemi, jo bagāto zirgiem,
Mīsiešiem, tuvcīņā vingriem, pret abiešiem, taisnīgiem vīriem,
Brašiem hipómolgu ļaudīm, kas pārtiek palaikam no piena.
Vēlāk pret Troju ne reizes viņš nevērsa mirdzošās acis.
Nebija domājis Zevs, ka kādam no mūžīgiem prātā
Palīdzēt trojiešu vīriem vai ahaju dēliem pie kuģiem.
Varenais Zemdimdis tobrīd jo vērīgi stāvēja sardzē.
Ilgi ar izbrīnu vēroja viņš šo karu un kaujas,
Sēžot Samótrākē augstu uz izcila, mežaina kalna.
Tālumā Īdkalnu visu no šejienes varēja redzēt,
Priama pilsētu arī un piekrastē ahaju kuģus.

Izniris ārā, viņš sēdēja tur, pikts sirdī pret Zevu,
Skumdams par ahaju dēliem, kas ļima zem trojiešu šķēpiem.
Piepeši metās viņš lejup no stāvā un šķautnainā kalna,
Soļodams ātri uz priekšu; gan meži, gan kalnāji augstie
Drebēja tālu zem dievišķām kājām, kad Poseidons gāja.
Trīsreiz viņš paspēra soli, ar ceturto bija pie mērķa
Aigās, kur slavenā mītne tam uzcelta dziļajā dzīlē,
Zeltaina, mirdzoša spoži un mūžīgi neiznīkstoša.
Pārnācis tur, pie kaujratiem jūdza viņš varkāju zirgus,
Vētrainus gaitā, un zeltainas krēpes tiem greznoja kaklu;
Zeltu viņš uzvilka plecos un satvēra pātagu rokā,
Zeltainu, prasmīgi vītu, un, iesēdies kaujratos savos,
Aizlaidās ātri pa viļņiem. It visur no slēptuvēm ārā
Nezvēri metās ar prieku, kad pazina valdnieku savu.
Viļņi ar prieku tam pašķīra ceļu, un zirgi uz priekšu
Traucās tik strauji, ka varainās asis pat neskāra viļņus.
Viņu pie ahaju kuģiem tā aiznesa steidzīgie zirgi.
Jūras bangainā dzīlē ir paslēpta ala jo plaša,
Atrodas vidū starp Tenedas salu un šķautnaino Imbru.
Poseidons, zemdimdis stiprais, tur atstāja steidzīgos zirgus,
Atjūdza vaļā no ratiem un pameta dievišķo sēku,
Sapina kājas pēc tam ar pinekļiem, tīrākā zelta,
Vareniem, nesaraujamiem, lai mierīgi stāvētu viņi,
Valdnieku gaidot, bet pats tad uz ahaju nometni devās.
Trojieši slēgtajās rindās kā viesuļa vētra vai liesma
Sekoja Hektoram līdzi, jo cīņu tie tvīka un kaisa,
Kliegdami spēcīgā balsī, un cerēja ahaju kuģus
Sagrābt ar varu, bet pašus pie tiem gāzt zemē ar šķēpu.
Poseidons, zemdimdis stiprais, kas iežogo zemes ar viļņiem,
Izniris krastā no jūras, nu ahajiem iedvesa drosmi.
Pieņēmis priestera Kalhanta skatu un skanīgo balsi,
Ajantiem abiem vispirms, kaut krietni tie bija, viņš teica:
«Ajanti brašie, jūs abi drīz izglābsit ahaju tautu,
Parādot drosmi un sparu, par bēgšanu atmetot domas!
Nebaidos citur nekur no drosmīgo trojiešu rokām,
Lai gan ar lielāku pūli tie pārkāpa vareno sienu.
Atturēs turpmāk tos visus šeit ahaji kājbruņās spožās.
Taču man bailes tik ļoti, ka nenotiek nelaime kāda
Tur, kur šis vadonis trako pa priekšējām rindām kā liesma,
Hektors, kas lieloties teicis, ka cēlies no varenā Zeva.
Kaut jel no mūžīgiem dieviem kāds sirdī jums iedvestu domu
Drosmīgi turēties pretī un skubināt citus uz cīņu!
Arī jūs trauksmainā Hektora spēku no steidzīgiem kuģiem
Varētu atsist, kaut Olimpa dievs tam dāvājis drosmi.»
Teica, un Zemdimdis stiprais, kas iežogo zemes ar viļņiem,
Skārās ar zizli pie abiem, tiem iedvesdams sparu un spēku,
Locekļus darīja vingrus, jo veiklas to kājas un rokas.
Pats viņš kā pelēkais vanags, kas paceļas ātrajiem spārniem

Debesīs plašās jo augstu no stāvām un šķautnainām klintīm,
Metas pa leju uz priekšu, lai notvertu vēroto putnu, —
Gluži tā šķīrās no viņiem šeit Poseidons, zemdimdis stiprais.
Pirmais to pazina Ajants, Oīleja pēctecis veiklais.
Ajantam tūdaļ, Telámona dēlam, viņš teica šos vārdus:
«Ajant, man liekas, tas bija kāds dievs, kas Olimpā dzīvo,
Pieņēmis pareģa skatu, mums cīnīties lika pie kuģiem!
Protams, tas nebija Kalhants, kas nākotni zīlē pēc putniem!
Pazinu viegli no muguras puses pēc pēdām un stilbiem
Atpakaļ ejošo dievu, jo viegli var mūžīgos pazīt.
Tūdaļ man pašam sirds vīrišķās krūtīs daudz straujāk sāk pukstēt,
Vairāk patlaban es tvīkstu nu cīņas un Areja trokšņa,
Kājas zem manis uz priekšu vien tiecas un rokas uz augšu.»
Ajants, Telámona dēls, tā sacīja, atbildot viņam:
«Līdzīgi arī man tiecas šīs rokas, kad satveru šķēpu.
Spēki man pamostas krūtīs; es jūtu, ka kājas zem manis
Pašas uz cīniņu raujas. Viens cīnīties gribu ar viņu —
Hektoru, Priama dēlu, kam mūžam sirds ilgojas kara.»
Tā šeit tie runāja abi, kad Poseidons atstāja viņus,
Sajūtot prieku par drosmi, ko dievs tiem ir ielicis sirdī.
Zemdimdis tūdaļ pēc tam vēl pārējos ahaju vīrus
Iedrošināja, kas atpūtā bija pie steidzīgiem kuģiem.
Grūtajās cīņās un darbos tiem locekļi gurdeni kļuva,
Skumjas tiem sagrauza sirdis pārlieku, kad redzēja trojus
Gāžamies strauji ar lielāku pūli pār vareno sienu.
Asaras bija tiem plakstos, kad vēroja trojiešus nākam;
Ahajiem likās patlaban, ka nelaime nepaies secen.
Poseidons, iejaucies pūlī, drīz sacēla drosmīgās rindas.
Pienāca Teikram vispirms, tad Lēitam, skubinot viņus,
Varonim Pēnelejám, Dēipiram, Toantam arī,
Beidzot Mērionam vēl, Antíloham, varoņiem cīņās.
Mudīdams viņus uz cīņu, tas teica šos spārnotos vārdus:
«Kauns jums, ai ahaju vīri un jaunekļi brašie! Jums tomēr
Ticēju vairāk par visiem, ka cīnoties sargāsit kuģus.
Bet, ja jūs lēmuši visi šeit vairīties drausmīgās cīņas,
Drīz vien tad atausīs diena, kad ļimsim zem trojiešu rokām.
Mūžīgie dievi, patiesi es varenu brīnumu redzu,
Briesmīgu! Nespētu ticēt, ka tiešām tas varētu notikt!
Trojiešus pienākam redzu patlaban pie kuģiem! Šie agrāk
Briežmātēm līdzīgi bija, kas, mierīgi klīstot pa mežu,
Derīgas barībai vilkiem un panteriem, šakāļiem kāriem,
Tāpēc ka viņas tik biklas un vājas, nav radītas cīņai, —
Gluži tik vāji un bikli tie bija līdz pēdējam mirklim,
Nespēja nostāties pretī, kad tuvojās ahaju dēli.
Tagad šie cīnās jau tālu no Trojas pie dobajiem kuģiem
Vadoņa gļēvuma dēļ, un kareivji arī mums gļēvi.
Būdami īgni pret vadoni savu, tie nevēlas doties
Cīņā pie steidzīgiem kuģiem, bet labāk tur asinīs noplūst.

Protams, nav šaubu nevienam, ka nelaimes cēlonis īstais
Tomēr ir Atreja dēls, kam ahajos vara tik plaša,
Tāpēc ka ātrkāji Pēleja dēlu viņš nonicināja;
Taču ne mirkli vairs ilgāk mums nevajag cīniņu pārtraukt.
Drīzāk mēs labosim kļūdu. Var dziedināt varoņu sirdis.
Pašiem jums būtu par kaunu, ja aizmirstu drosmi un sparu.
Ahaju vidū jūs pirmie, un drosmes jums vairāk par citiem.
Nevaru pārmest tam vīram, kas vairās pavisam no cīņas,
Tāpēc ka drosmes nav viņam; pret jums man sirds sevišķi īgna.
Gļēvie, ar slinkumu savu patiesi drīz lielākās likstās
Ievilksit visus! Jūs atstājiet, draugi, sev sirdīs vēl vietu
Kaunam un mirstīgo paāām! Ir sākusies svarīga cīņa!
Hektors, drosmīgais cīņā, patlaban jau trako pie kuģiem,
Varonis sagāzis vārtus un salauzis vareno bultu.»
Poseidons, zemdimdis stiprais, tā mudīja ahaju vīrus.
Sastājās falangas tūdaļ visapkārt ap Ajantiem abiem
Varenas; pienācis tuvāk, pats Arejs tās slavējis būtu,
Slavētu Atēna arī, kas varoņus skubina cīņā.
Izlases vīri jau gaidīja trojus un Hektoru cildo,
Rindojot šķēpu aiz šķēpa, pie vairoga vairogu slēdzot,
Ķiveri ķiverei tuvu un nostādot vīru pie vīra.
Sasitās ķiveres spožās ar sekstēm un zirgastru pušķiem,
Kareivjiem ejot uz priekšu, — tik cieši tie stāvēja blakus.
Drebēja metamie šķēpi, kad spēcīgās rokas tos tvēra.
Taisni ar sparu tie rāvās uz priekšu, jo tīkoja cīņas.
Trojieši pūlī šiem izgāja pretī; tos vadīja Hektors,
Dodamies trieciena straujā uz priekšu kā šķautnainais akmens,
Ja to ir atrāvis pārplūdis strauts no kraujuma malas,
Graudams ar spēcīgiem viļņiem tā pamatus draudīgā klintī;
Augstu tas gāzdamies uzsprāgst un nobrakšķot iedrāžas mežā,
Lejup krīt neatvairāmi, līdz sasniedzis ielejas lauku;
Tālāk vairs nevar tas velties, kaut netrūka straujuma spara, —
Gluži tā draudēja Hektors līdz šim, ka pāri pār līķiem
Izlauzīs ceļu līdz jūrai pie teltīm un ahaju kuģiem,
Tomēr, kad sastapās ceļā ar ahajiem slēgtajās rindās,
Palika stāvam uz vietas. Tad drosmīgie ahaju dēli,
Ejot ar zobeniem pretī un šķēpiem abējup asiem,
Atspieda viņu no sevis; tas atvairīts atpakaļ traucās.
Spēcīgā balsī viņš tobrīd tā uzsauca trojiešu rindām:
«Trojieši, likiešu vīri un dardani, šķēpmeši brašie!
Turieties droši! Tik mirkli vairs pretosies ahaju dēli,
Lai gan patlaban tie slēgtajās rindās mums stājušies pretī.
Tomēr, man liekas, tos padzīs šis šķēps, ja mani patiesi
Hēras vīrs Zevs, pats augstākais dievs, uz šejieni saucis.»
Teicis šos vārdus, ikkatrā viņš iedvesa drosmi un spēku.
Dēifobs, Priama dēls, pats pirmais ar priecīgu prātu
Iznāca ārā no rindas ar vairogu noapaļoto;
Veikli viņš gāja uz priekšu, ar vairogu sargādams sevi.

Mērions tēmēja mirdzošo šķēpu pret varoņa krūtīm,
Meta un trāpīja viņu pa vēršādas vairoga vidu;
Nesitis vairogu cauri, šķēps pārlūza pušu ar troksni
Tuvu pie kātgala paša, un Dēifobs, līdzīgais dievam,
Soļoja tālāk uz priekšu ar vēršādas vairogu rokā,
Bīdamies brašā Mēriona šķēpa; bet varonis tūdaļ
Atkāpās ātri pie draugiem, un dusmas tam plosīja sirdi,
Pirmkārt, par zaudēto cīņu un, otrkārt, par salauzto šķēpu.
Pēkšņi viņš atpakaļ traucās gar ahaju kuģiem un teltīm
Uzmeklēt vareno šķēpu, ko atstāja teltī pie kuģiem.
Pārējie cīnījās laukā, un saucieni skanēja tālu.
Brašais Telámonids Teikrs pats pirmais ar šķēpu šeit gāza
Šķēpmeti Imbriju — Mentora, zirgiem jo bagātā, dēlu.
Pēdajā dzīvoja viņš pirms ahaju kara pret Troju
Kopā ar Mēdesikásti, ar Priama neīsto meitu.
Bet, kad jau danaji nāca ar abējup izliektiem kuģiem,
Tūdaļ tas devās uz Troju un izcēlās trojiešu rindās,
Dzīvodams Priama namā, kur godāja viņu kā dēlu.
Ajants, Telámona dēls, ar šķēpu tam trāpījis ausī,
Atpakaļ atrāva šķēpu. Šis nogāzās zemē ar troksni
Itin kā osis, kas pāri pār kalniem no tālienes redzams,
Varkalta ieroča gāzts, gar zemi glauž pazares maigās;
Tā šeit viņš krita, un brakšķēja krītot tā mirdzošās bruņas.
Steigšus tam tuvojās Teikrs, jo gribēja novilkt tā bruņas,
Bet, kad viņš metās uz priekšu, tam Hektors raidīja šķēpu;
Redzot to nākam pret viņu, tas novērsās sānis no šķēpa.
Aktora pēcteci tomēr Amfímahu, Kteata dēlu,
Trāpīja krūtīs ar šķēpu, kad gribēja iejaukties cīņā.
Smagi viņš nokrita zemē, un šķindēja bruņas ap viņu.
Piepeši piesteidzās Hektors, lai novilktu ķiveri spožo,
Deniņiem piekļautu cieši, no dižā Amfímaha galvas.
Bet, kad šis metās uz priekšu, tam Ajants raidīja šķēpu;
Netvēra Hektoru smaile, jo varoņa miesu visapkārt
Sargāja varkaltas bruņas. Tas tvēra tik vairoga kupri,
Atgrūzdams vīru ar sparu. Tad atkāpās raženais Hektors,
Atstādams kritušos abus. Tos ahaji aizvilka līdzi.
Dievišķais Menestejs, Stihijs — tie Atēnu vadoņi bija —
Nesa Amfímaha līķi sev līdzi pie ahaju kuģiem.
Imbriju Ajanti nesa, kas pilni bij trauksmaina spēka.
Itin kā divi jo spēcīgi lauvas, kad aszobu suņiem
Nolaupa mežmalā kazu un aiznes sev biezajos krūmos,
Turot virs zemes jo augstu ar asinīm notrieptos žokļos, —
Gluži tā Ajanti abi, to celdami augstu virs zemes,
Atņēma bruņas, bet nocirta galvu no kakla tam maigā
Ajants, Oīleja dēls, lai atriebtu kritušo draugu.
Vēlāk to itin kā bumbu viņš meta caur pūli pret trojiem.
Beidzot pie Hektora kājām tā apstājās ielejas pīšļos.
Poseidons, zemdimdis stiprais, to redzēdams, piktojās sirdī,

Tāpēc ka sīvajā cīņā tā dēladēls dabūja galu.
Ātri viņš virzīja soļus gar teltīm un ahaju kuģiem,
Mudīdams danajus cīņā, bet trojiešiem gādādams likstas.
Šķēpmetis Īdomenējs tam piepeši gadījās ceļā.
Tobrīd viņš nāca no drauga, kas tikko kā atstāja cīņu,
Pacelē ievainots smagi ar asmeni noasināto.
Draugi tad iznesa viņu ar steigu; šo atstājis ārstiem,
Tagad pats atgriezās teltī, kaut tīkoja cīniņā doties.
Poseidons, zemdimdis stiprais, tā sacīja viņam šos vārdus,
Pieņemot līdzīgu balsi kā Toantam Andraimonidam;
Pleironā bija tā mītne un stāvās Kalidonas klintīs,
Aitoli klausīja viņam un godāja gluži kā dievu:
«Krētiešu vadoni Īdomenéj, kur palika tagad
Visi tie draudi, ko ahaju dēli pret trojiešiem meta?»
Krētietis Īdomenéjs, tam atbildot, sacīja pretī:
«Toant, man liekas, nav vainīgs neviens no ahaju vīriem.
Zinu, ka visi kā viens mēs drosmīgi cīnīties protam.
Nav šeit starp mūsējiem tāda, ko nomāktu gļēvuļa bailes
Un kas vēl kūtrības dēļ šeit vairītos drausmīgās cīņas.
Tā, lūk, man liekas, ir nolēmis tagad visvarenais Kronids
Izdeldēt ahaju tautu bez slavas no Argas jo tālu.
Toant, līdz pēdējam mirklim tev piemita izcila drosme,
Dažreiz pat mudīji citu, ja redzēji pagurstam viņu.
Nepārtrauc cīņas patlaban, bet drošini katru, ko satiec!»
Poseidons, zemdimdis stiprais, tam atbildot, savukārt teica:
«Krētieti Īdomenéj, lai nepārnāk mājās no Trojas
Mūžam tāds vīrs, bet paliek tur laukā par rotaļu lietu
Trojiešu suņiem, kas šodien šeit vairītos doties uz cīņu!
Tūdaļ tver ieročus rokā un seko man līdzi! Mēs abi
Iesim uz priekšu, lai abi varbūt mēs derīgi būtu!
Kopīgiem spēkiem pat vāji palaikam gūst krietnākas sekmes.
Arī pret naidniekiem stipriem mēs drosmīgi cīnīties prastu.»
Teicis šos vārdus, dievs devās ar steigu uz mirstīgo cīņu.
Krētietis Īdomenéjs, kad ienāca greznajā teltī,
Uzvilka mirdzošās bruņas un divus satvēra šķēpus.
Ātri viņš devās uz priekšu kā zibens, ko varenais Kronids,
Satvēris spēcīgā rokā, no vizošā Olimpa kalna
Mirstīgiem sūta par zīmi, un atmirdz tas gaismā jo tālu, —
Gluži tā mirdzēja varš ap skrejošā varoņa krūtīm.
Mērions, raženais kalps, tam nejauši gadījās ceļā
Tuvu pie teltīm, jo devās patlaban pēc varkaltā šķēpa.
Varenais Īdomenéjs, to redzēdams, sacīja viņam:
«Mērion, ātrkāji Molid, tu mīļākais esi no biedriem!
Kāpēc tu atgriezies teltī un atstāji cīniņu sīvo?
Vai tu kur ievainots esi un brūces tev asiņo miesā,
Jeb vai tu meklēji mani un atnesi vēsti no draugiem?
Gribu es cīnīties laukā, ne mierīgi sēdēt šai teltī.»
Prātīgais Mērions tūdaļ, tam atbildot, sacīja pretī:

«Varoni Īdomenéj, kas bruņotos krētiešus vadi!]
Nāku es metamā šķēpa, ja kāds vēl tev atlicies teltī.
Ņemšu to cīņai sev līdz, jo agrāko salauzu drumslās,
Trāpot Dēifobam, lepnajam sirdī, pa vairoga vidu.»
Krētiešu vadonis Īdomenéjs tam sacīja pretī:
«Šķēpu, ja vēlies, tu vari šeit vienu vai divdesmit atrast.
Teltī pie mirdzošām sienām ir pieslieti varkaltie šķēpi;
Lepnajiem trojiem, ko gāza šīs rokas, tos atņēmu visus.
Paradis esmu arvien ar naidnieku cīnīties tuvu,
Tāpēc man netrūkst ne šķēpu, ne ķiveru krāšņu, ne bruņu,
Netrūkst man vairogu, mirdzošu spoži, ar izciliem kupriem.»
Prātīgais Mērions tūdaļ, tam atbildot, sacīja pretī:
«Arī man varkalti šķēpi ir teltī pie melnajiem kuģiem,
Arī ir trojiešu bruņas, bet grūti patlaban tās dabūt.
Neesmu taču, man liekas, vēl aizmirsis vīrišķo drosmi,
Bet gan sīvajās kaujās, kas drosmīgos slavenus dara,
Nostājos priekšējās rindās, kad sākusies drausmīgā cīņa.
Protams, ne varonim katram starp ahajiem varkaltās bruņās
Cīnoties pazīstams kļuvis, bet, liekas, tu redzējis mani.»
Krētiešu vadonis Īdomenéjs tam sacīja pretī:
«Zinu, cik liela tev drosme. Kam veltīgi runāt par visu?
Bet, ja patlaban pie dobajiem kuģiem visdrošākos vīrus
Meklētu slēpnim, kur drīzāk redz kareivja vīrišķo drosmi
Un kur var saskatīt skaidri, kas bailīgs, kas drošsirdīgs cīņā,
Veiklību tavu un drosmi tur apsveiktu visi ar prieku!
Cilvēks, kam gļēvuļa sirds, mēdz mainīties sejā jo bieži,
Neļauj tā maziskā sirds, lai paliktu mierīgs kaut brīdi;
Pasper viņš soli pa labi, pa kreisi, tad mīņājas brīdi;
Gļēvuļa krūtis ir nemiera pilnas, sirds strauji pukst viņam,
Tāpēc ka nāve šķiet tuvu, un žokļos sāk klabēt tā zobi;
Bet, kam ir vīrišķa drosme, pavisam tas nemainās sejā,
Nedreb tam sirds, kad, nogulies slēpnī viņš kopā ar citiem,
Klusībā cerību lolo jo drīzāk būt sīvajā cīņā.
Ja tu tad cīnoties ievainots būtu ar šautru vai šķēpu,
Tevi vis netvertu smaile no muguras kaklā vai sānos,
Bet gan tik krūtīs vai vēderā pašā, kad sastaptu tevi
Drosmīgi ejam uz priekšu starp kareivjiem priekšējās rindās.
Tagad uz priekšu! Mēs pļāpājam velti patlaban kā nelgas,
Stāvot bez darba. To redzot, kāds varētu pārmest mums skarbi.
Tagad tu dodies uz telti un paķer sev vareno šķēpu!»
Teica tā viņš, bet Mērions tūdaļ kā trauksmainais Arejs
Ienira steidzīgi teltī un iznesa varkaltu šķēpu,
Sekoja Īdomenéjam, jo tīkoja cīniņa karsta.
Itin kā cilvēku slepkava Arejs uz cīniņu traucas
Kopā ar mīļoto dēlu, ar stipro un drosmīgo Fobu;
Dažreiz tas iedvesa bailes pat lielākā drošgalvja sirdī,
Kad tie no Trāķijas abi pret efiriem taisījās cīņā
Jeb vai pret drosmīgo flegiešu tautu; ne vienas, ne otras

Lūgšanās neklausās dievi, bet vienai dod uzvaras slavu, —
Gluži tā Īdomenéjs un Mērions, vadoņi brašie,
Metās patlaban uz cīņu ar mirdzošiem ieročiem rokā;
Tūdaļ Mērions pirmais tā sacīja vadonim savam:
«Deikalid, saki, — kur dosies patlaban un iesāksi cīņu?
Saki, vai cīnīties gribi pa labi vai arī pret vidu,
Jeb vai tu dosies pa kreisi? Jo tieši šai vietā visvairāk
Ahaji kuplajiem matiem, man liekas, sev palīgu gaida.»
Krētiešu vadonis Īdomenéjs tam sacīja pretī:
«Tieši pret vidu pie kuģiem ir palīgā stājušies citi,
Ajanti abi un Teikrs, kas drosmīgo ahaju vidū
Labākais strēlnieks ar stopu un tuvcīņā arī jo teicams.
Nokausēs abi tur viņu, jau gurušo cīniņos sīvos
[Hektoru, Priama dēlu, kaut netrūkst tam spēka un drosmes].
Grūti būs viņam patiesi ar visu tā straujumu cīņās,
Pārspējot spēcīgās rokas un varoņu izcilo spēku,
Uguni pielaist pie kuģiem, ja tikai pats varenais Kronids
Neraidīs degošo lāpu uz ahaju ātrajiem kuģiem.
Ajants, Telámonids dižais, nav cīņā vēl padevies vīram,
Ja tas ir piedzimis mirstīgs un pārtiek no Dēmētras augļiem,
Ja to var ievainot kāds ar šķēpu vai akmeni lielu.
Nav tas par Pēleja dēlu, par ierindas grāvēju, vājāks
Tuvcīņā sīvā, bet skriešanā arī cits nevar to pārspēt.
Dosimies droši uz priekšu pa kreisi, tad redzēsim skaidri,
Vai mēs kam dāvāsim slavu vai paši to gūsim no viņiem.»
Teica tā viņš, bet Mērions tūdaļ kā trauksmainais Arejs
Metās uz priekšu un sasniedza rindas, kur vēlējās stāties.
Ieraugot Īdomenéju, kas spēkā ir līdzināms liesmai,
Blakus tam kaujratu kalpu ar ieročiem, prasmīgi kaltiem,
Trojieši metās pret viņu un mudīja cīņā cits citu.
Iesākās kopēja cīņa starp viņiem pie dobajiem kuģiem.
Itin kā negaisu vētra, ko dzinuši šalcošie vēji,
Spiedīgā dienā, kad ceļi un taki ir putekļiem klāti,
Piepeši uzbrūk un aizrauj sev putekļu mākoni līdzi, —
Gluži tā iedegās cīņa starp viņiem, un varoņi burzmā
Tīkoja nogāzt cits citu ar asmeni noasināto.
Mirstīgiem naidīgie šķēpi pa ieleju rēgojās plašo
Tālu visapkārt jo gari, kas ķermeni varoņiem caururbj.
Acis tiem apžilbināja šeit ķiveru varainais spožums,
Tīrīto krūšbruņu spilgtums un vizošo vairogu mirdzums,
Sanākot laukā uz cīņu. Un tikai pats drošākais sirdī
Varētu mierīgi vērot šos darbus, sev neplosot krūtis.
[Būdami pretējās domās, nu Krona visvarenā dēli,
Poseidons kopā ar Zevu, te varoņiem rīkoja likstas.
Trojiem un Priama dēlam Zevs nolēma uzvaru dāvāt,
Godinot ātrkāji Pēleja dēlu, bet tomēr pavisam
Nebija nodoma viņam ļaut ahajiem iznīkt pie Trojas,
Bet gan tik Tetidu godāt un līdzi tās drosmīgo dēlu.

Poseidons argiešus uzmudināja un stājās to rindās,
Izniris ārā no pelēkās jūras, pikts sirdī pret Zevu,
Skumdams par ahaju dēliem, ko trojieši gāza ar šķēpiem.
Lai gan tie bija no kopīgas cilts un dzimuma viena,
Tomēr Zevs piedzima pirmais un zināja vairāk par brāli.
Tāpēc, lūk, Poseidons bijās šeit atklāti palīdzēt viņiem;
Cilvēkam līdzīgs viņš slepu arvien tos mudīja cīņā.
Abi šie mainīja drausmīgās ķildas un postīgā kara
Vadības valgu, pret vieniem un otriem to savelkot stingri,
Varenu, stipru, kas varoņiem daudziem šeit dzīvību ņēma.]
Varenais Īdomenéjs, kaut bija jau iesirma galva,
Danajus mudīja cīņā un trojiešiem iedvesa bailes;
Otrionéju viņš gāza; tas, dzirdot par ahaju karu,
Ieradās pēdējā laikā no Kabēsas mūriem pie Trojas,
Kasandru, Priama meitu — tā skaistākā bija par visām, —
Lūdza par sievu bez balvām. Šis karavīrs solījās toreiz
Izdarīt slavenus darbus — no Īlijas ahajus padzīt.
Sirmgalvis Priams tā bija ar mieru un solīja meitu
Atdot par sievu; tas, valdniekam ticot, nu devās uz cīņu.
Deikalids, redzēdams laukā to soļojam lepni uz priekšu,
Izmeta mirdzošo šķēpu un trāpīja; varkaltās bruņas
Nespēja nosargāt viņu — šķēps ieurbās vēdera vidū.
Zemē viņš gāzās ar troksni, un uzvaru guvušais sauca:
«Otrionéj, par visiem visvairāk es cienīšu tevi,
Ja tu patiesi to apņemsies darīt, ko solījis esi
Priamam, Dardana dēlam; viņš solīja meitu par sievu.
Solām to pašu tev arī, it visu to pildīsim svēti;
Kādu no Atreida meitām, kas košākā sejā, tev dosim,
Atvestu tieši no Argas; tu tiešām par sievu to gūsi,
Ja tik mums palīgā nāksi, lai daudzļaužu Īliju gāztu.
Tūdaļ tu seko man līdzi, lai drīzāk pie ātrajiem kuģiem
Sarunas sāktu par kāzām, jo neesam kāri uz balvām.»
Teicis šos vārdus, to vilka aiz kājas no drausmīgās cīņas
Krētietis Īdomenéjs. Bet Asijs šim atriebties nāca,
Kaujratiem steigdamies priekšā; aiz muguras sprauslāja viņam
Zirgi — tos divričnieks turēja tuvu; tas tīkoja sirdī
Pīšļos gāzt Īdomenéju, bet šķēpu šis izmeta pirmais,
Trāpīdams kaklā zem zoda; šķēps izurbās cauri caur kaklu.
Varonis nokrita zemē kā ozols vai sudraba apse,
Jeb vai kā slaidākā priede, ko cirtēji, vērojot kalnos,
Atrod par derīgu mastam un nocērt ar asajiem cirvjiem, —
Gluži tā nokrita Asijs pie zirgiem un kaujratiem saviem.
Iekrācies smagi, viņš ļima uz asinīm slacītās zemes.
Samulsa Asija divričnieks tobrīd, kā zaudējis prātu.
Nebija mulsumā iedrošinājies, no naidnieka bēgot,
Atpakaļ pavirzīt zirgus. Tad Antilohs, drosmīgais cīņā,
Izmeta mirdzošu šķēpu un trāpīja; varkaltās bruņas
Nespēja nosargāt viņu; šķēps ieurbās vēdera vidū.

Iegārdzies skaļi, viņš krita no skaistajiem kaujratiem zemē.
Antilohs, raženā Nestora dēls, nu aizveda tūdaļ
Zirgus no trojiešu rindām pie ahajiem kājbruņās spožās.
Dēifobs virzījās tieši pret krētieti Īdomeneju,
Skumdams par Asija nāvi, un izmeta mirdzošo šķēpu.
Deikalids, redzēdams to, no trieciena tautganu brašo,
Paspēdams aizsargāt sevi ar vairogu noapaļoto,
Segtu ar vēršādām biezām un klātu ar mirdzošām plāksnēm,
Piestiprinātu jo cieši pie rokas ar rokturiem diviem,
Sakumpa pēkšņi zem tā; šķēps pārlaidās pāri pār viņu,
Tikai pie malas to skardams, un šķindēja dobji tā vairogs.
Dēifobs nemeta velti ar spēcīgo roku šo šķēpu —
Trāpīja Hipasa dēlu Hipsēnoru, tautganu brašo,
Aknās zem krūšplēves tieši, un locekļi saļima viņam.
Dēifobs, uzvaru guvis, tā lieloties izsaucās skaļi:
«Atriebts ir Asijs, tas tiešām šeit guļ! Viņš tagad, man liekas,
Dodamies pazemē lejup pie Aīda, vārtslēdža drūmā,
Sajutīs sirsnīgu prieku, jo līdzgājējs viņam ir radies.»
Teica tā lieloties viņš, un ahajiem krimta šie vārdi;
Tomēr Antíloham vairāk par visiem tie satrauca sirdi.
Draugu, kaut skuma tam sirds, viņš nespēja atstāt uz lauka;
Pieskrējis sargāja viņu un sedza ar vairogu savu.
[Divi nu mīļākie draugi pie kritušā varoņa liecās —
Mēkistejs, Ehija dēls, un Alastors, līdzīgais dievam;
Abi uz dobajiem kuģiem tie stenošo varoni nesa.]
Krētietis Īdomenējs nu devās uz priekšu ar sparu,
Gribēdams trojieti kādu uz Aīda mitekļiem raidīt
Jeb vai pēc mirkļa tur krist, no ahajiem atvairot postu.
Tobrīd viņš notrieca zemē šeit cildā Aisíēta dēlu,
Kronida loloto vīru Alkátoju, Anhīsa znotu;
Sārtvaidzi Hipodaméju, tā vecāko meitu, viņš ņēma;
Mīlēja tēvs šo no sirds un cienītā māte ne mazāk,
Tāpēc ka draudzeņu vidū patiesi tā pārspēja visas
Rokdarbos, skaistuma ziņā un prātā, un tāpēc jau arī
Alkatojs, slavenais plašajā Trojā, to ņēma par sievu.
Poseidons gāza šo vīru gar zemi ar krētieša roku,
Aizvēra mirdzošās acis un sakala locekļus krāšņos —
Nespēja tobrīd viņš atpakaļ bēgt, ne noliekties sānis.
Itin kā kolona slaida vai kalngalā sudraba apse
Varonis nostājās lepni; tad trieca ar šķēpu tam krūtīs
Raženais Īdomenējs un pāršķēla Anhīsa znotam
Varkaltās bruņas, kas sargāja agrāk no nāves tā miesu;
Dobji nu šķindēja tās, ar spēcīgo ieroci šķeltas.
Varonis krita ar troksni, un smaile tam ieurbās sirdī;
Stipri tā pukstēja vēl, un līdzi raustījās smaile.
Varenais Arejs pēc tam šeit zaudēja straujumu savu.
Krētietis, uzvaru guvis, tā lieloties izsaucās skaļi:
«Dēifob, saki, — vai taisnīgi tas, ja krituši tagad

Cīņā trīs vīri par vienu? Nesen vēl tu lielījies skaļi.
Nelaimes sistais, pie manis nāc tūdaļ ar ieročiem rokā,
Lai tu šeit redzi, pret trojiem kāds Kronida pēctecis nācis.
Krētiešu sargātājs Mīnojs vispirms ir cēlies no Zeva;
Cildajam Deikaliónam par tēvu bij slavenais Mīnojs;
Tēvs mans Deikálions bija un atstāja plašajā Krētā
Mani par valdnieku ļaudīm; bet kuģi šurp atnesa mani
Tev šeit par postu un tēvam un pārējiem trojiešu vīriem.»
Teica tā viņš, bet Dēifobs tomēr vēl šaubījās sirdī,
Vai nu tam atkāpties ātri un kādu no drosmīgiem trojiem
Palīgā aicināt sev vai doties uz cīniņu vienam.
Kamēr viņš apsvēra visu, tam beidzot par labāku šķita
Palīgā Aineju saukt. To tiešām viņš atrada arī
Pēdējās kareivju rindās; tam īgnums pret Priamu bija,
Tāpēc ka viņam ar izcilu drosmi maz rādīja goda.
Dēifobs, pienācis tuvu, tam teica šos spārnotos vārdus:
«Trojiešu padomu devēj, sauc pienākums tevi patlaban
Naidniekam atriebt par svaini, ja rūpēties vēlies par viņu.
Seko man tūdaļ uz cīņu, Alkátoju vajag mums atriebt!
Senāk, būdams tavs svainis, pie sevis viņš audzēja tevi.
Šķēpmetis Īdomenéjs patlaban to nogāzis pīšļos.»
Teica tā viņš, sirds pukstēja strauji nu Aineja krūtīs.
Tūdaļ pret Īdomenéju viņš gāja, jo cīniņa tvīka.
Nebijās Īdomenéjs kā vārgulis Aineja dižā,
Stājās viņš tūdaļ pret šo kā mežkuilis niknais, pilns spēka,
Gaidīdams mednieku nākam un trokšņainos mednieku suņus
Vientuļā vietā; tad mugurā pēkšņi tam sabožas sari,
Uzliesmo acis aiz dusmām, viņš asina spīdīgos ilkņus,
Tīkodams atpakaļ atvairīt suņus un mednieku barus, —
Gluži tā Īdomenéjs šeit, nespēris atpakaļ soli,
Gaidīja drosmīgo Aineju nākam un, redzēdams biedrus,
Sauca Askálafu viņš, Afaréju, Dēipiru arī,
Beidzot Mērionu brašo, Antílohu, vadoņus cīņās.
Palīgus paskubinādams, tas teica šos spārnotos vārdus:
«Draugi, es esmu šeit viens! Jel palīdziet! Bailes māc sirdi,
Tāpēc ka ātrkājis Ainejs man uzbrūk ar ieročiem rokā.
Spēka tam kaulos pārlieku, ik vīram tas cīņā ir bīstams,
Ziedoša jaunība viņam, un jaunībā spēka visvairāk.
Būtu mēs vienādos gados patlaban ar drosmi šo krūtīs,
Uzvaras slavu viņš dotu man tūdaļ vai arī es viņam.»
Teica tā viņš; šie visi ar viņu vienprātis bija,
Sastājās apkārt ap viņu un vairogus kļāva pie pleciem.
Savējos mudīja iepretī Ainejs, tos ieraugot tuvu,
Paridu, brašo Dēifobu arī, Agēnoru cildo;
Kopā ar Aineju trojiešu rindas tie veda uz cīņu.
Vīri tam sekoja tūdaļ, kā aitu bars seko aiz auna,
Nākdams no pļavas pie strauta; to redzot, gans priecājas sirdī, —
Gluži tā Ainejam tobrīd sirds sajuta sirsnīgu prieku,

Redzot, ka trojieši visi tam labprāt seko uz cīņu.
Tuvu Alkátoja līķim nu iedegās briesmīga cīņa,
Vicinot garkāta šķēpus; visapkārt ap varoņu krūtīm
Briesmīgi šķindēja varš, kad trieca cits citam ar šķēpu.
Divi drosmīgi vīri šeit pārāki bija par visiem —
Ainejs un Īdomenéjs, kas līdzīgi Arejam abi,
Tīkoja viņi viens otru ar naidīgo asmeni nogāzt.
Ainejs raidīja šķēpu šeit pirmais pret Īdomeneju;
Laikus jau redzēdams to, viņš paspēja noliekties sānis.
Drebēdams Aineja šķēps ar smaili iestrēdza zemē,
Tāpēc ka raidīja velti to spēcīgā varoņa roka.
Deikalids ietrieca šķēpu Oinómajam vēdera vidū,
Pāršķēla krūšbruņas viņam, un smaile tam sarāva iekšas.
Varonis nogāzās pīšļos un apkampa zemi ar rokām.
Krētietis Īdomenéjs no kritušā vareno šķēpu
Atpakaļ izvilka ārā, bet pārējos ieročus spožos
Nespēja noraut no pleciem, jo šautras to māca pārlieku.
Kāju locekļi nebija viņam tik vingri, lai šķēpu
Atpakaļ atgūtu savu vai vairītos trojiešu mesto.
Iesākot tuvcīņu šeit, viņš varēja atvairīt briesmas,
Taču tā kājas tik viegli to nespēja aiznest no cīņas.
Lēnām viņš atstāja to; tad Dēifobs mirdzošo šķēpu
Raidīja viņam, jo dusmas arvien tam bija pret viņu;
Tomēr tas kļūdījās atkal, Askálafu trāpot ar šķēpu,
Areja dēlu, un izurbās smaile caur varoņa plecu.
Askalafs nokrita pīšļos un apkampa zemi ar rokām.
Trokšņainais, varenais Arejs vēl nebija dzirdējis tobrīd,
Ka jau tā mīļotais dēls ir drausmīgā cīniņā kritis.
Šķautnainā Olimpa galā zem zeltaino mākoņu kaudzēm
Sēdēja viņš, jo Kronida lēmums šeit saistīja viņu;
Pārējie mūžīgie visi tur bija, no cīniņa šķirti.
Tuvu Askálafa līķim nu iedegās briesmīga cīņa.
Dēifobs ķiveri spožo Askálafam norāva ātri.
Piepeši Mērions Molids, kas straujumā Arejam līdzīgs,
Mezdamies ātri uz priekšu, tam trāpīja rokā ar šķēpu;
Izcilā ķivere šķindēja, krītot no rokas uz zemi.
Mērions ātrāk kā vanags vēl otrreiz pret naidnieku metās,
Izrāva vareno šķēpu no drošā Dēifoba pleca
Un tad pie pārējiem draugiem uz nometni traucās. Bet Polīts,
Īstais Dēifoba brālis, to apkampdams vidū ar rokām,
Izveda viņu no drausmīgās cīņas, līdz sasniedza abi
Ātrkāju zirgus, kas tobrīd aiz trokšņainās kaujas un cīņas
Gaidīja viņu ar braucēju savu un mirdzošiem ratiem.
Dēifobs vaidēja smagi, kad zirgi to veda uz Troju,
Ciezdams daudz sāpju, un asinis plūda no dragātās rokas.
Pārējie cīnījās īgni, un saucieni skanēja tālu.
Ainejs Kalētora dēlam Afárejam, mezdamies pretī,
Caururba kaklu ar šķēpu, kad varonis vērsās pret viņu.

Galva tam noliecās sānis, tai sekoja ķivere, vairogs.
Dzīvībai naidīgā nāve drīz varoni ietina tumsā.
Antilohs, redzēdams to, ka muguru pagrieza Toons,
Uzbruka viņam ar šķēpu un pāršķēla galveno dzīslu,
Blakus kas velkas gar muguru pašu līdz pakausim augšā;
Visu viņš pāršķēla to, un varonis augšpēdu pīšļos
Nokrita, izstiepdams spēcīgās rokas pret mīļajiem draugiem.
Tūdaļ Antilohs metās pie viņa un, raugoties apkārt,
Novilka bruņas no pleciem; bet trojieši, nākot tam tuvāk,
Raidīja metamos šķēpus pa vairogu dižo un spožo.
Taču ar naidīgo smaili šeit nespēja ievainot viņi
Varoņa ķermeni maigo, jo Poseidons, zemdimdis stiprais,
Sargāja Nestora raženo dēlu starp spārnotām šautrām.
Tālu no naidniekiem nestājās viņš, bet bija starp viņiem;
Nerimās mierā ne mirkli tā asmens, bet, atvēzts ar sparu,
Drebēja bieži tā rokā, jo tīkoja neatlaidīgi
Kādam to tālumā mest vai tuvāko nogāzt gar zemi.
Adamants, Asija dēls, to vēroja tēmējam pūlī;
Pieskrējis varonim tuvu un atvēzis metamo šķēpu,
Trāpīja vairoga vidū; bet tumšmatis Poseidons tobrīd
Šķēpam atņēma spēku un dzīvību metējam liedza.
Itin kā apdedzis miets šķēps pārlūza pušu tā vidū;
Vairogā palika puse, bet pārējā nokrita zemē.
Adamants, bēgdams no nāves, pie draugiem drīz atpakaļ metās.
Mērions sekoja bēdzējam pakaļ un raidīja šķēpu
Vidū starp kaunuma daļām un nabu, jo tieši šai vietā
Cīniņā iegūtā brūce ir sevišķi sāpīga ļaudīm.
Tur viņš tam ietrieca smaili, un trojietis, sekodams šķēpam,
Krita un spārdījās zemē kā vērsis, ko sagūsta kalnos
Gani un, saistot to siksnām un sizdami, aizved ar varu, —
Tieši tā ievainots spārdījās viņš, bet brīdi tik īsu,
Kamēr, tam pienākdams tuvu, no ķermeņa izvilka šķēpu
Mērions, varonis brašais; tad tumsa tam aizsedza acis.
Tobrīd Dēīpiram Helens ar trāķiešu zobenu lielo
Tuvcīņā cirta pa vaigu un notrieca ķiveri viņam.
Ķivere, sista ar sparu, pēc trieciena nokrita zemē,
Ievēlās vīriem starp kājām. Kāds ahajs to pacēla augšā.
Briesmīgā pazemes tumsa Dēīpiram aizvēra acis.
Menelājs, drosmīgais cīņā, par kritušo noskuma sirdī;
Pēkšņi ar draugiem viņš metās pret Helenu, varoni brašo,
Vicinot asmeni smailo; šis savilka piepeši stopu.
Abi tā sanāca kopā un tīkoja trāpīt viens otram —
Pirmais ar metamo šķēpu, bet otrais ar raidāmo šautru.
Priamids Helens šeit pirmais Menélājam raidīja šautru,
Trāpīdams krūšbruņu plāksnes; bet atsitās rūgtenā smaile.
It kā no vētekļa platā pa līdzeno pagalma klonu
Lēkā vētījot melngalvju pupas un zirņi jo tālu,
Tāpēc ka aizrauj tos vējš vai vētītājs, sviezdams ar sparu, —

Gluži tik tālu šeit arī no slavenā Atreida bruņām
Atpakaļ atlēca rūgtenā šautra un tālumā krita.
Menelājs, drosmīgais cīņā, šeit trāpīja Priama dēlam
Tieši pa spēcīgo roku, kas turēja gludeno stopu.
Izurbās varkaltā smaile caur plaukstu un iestrēdza stopā.
Priamids, bēgdams no nāves, pie savējiem atpakaļ traucās,
Nolaidis spēcīgo roku un oškoku vilkdams gar zemi.
Cildenais Agēnors tūdaļ to izņēma viņam no rokas,
Apsēja brūci ar lingu, kas prasmīgi vīta no vilnas, —
Helena divričnieks valdniekam savam to nēsāja līdzi.
Tobrīd izgāja Peisandrs pret slaveno Atreja dēlu.
Tieši uz pazemi tumšo ļauns liktenis veda šo vīru
Tāpēc, lai cīniņā sīvā tu, Menelāj, nogāztu viņu.
Bet, kad tie, uzbrūkot strauji, jau pienāca tuvu viens otram,
Kļūdījās Menelājs pirmais — šķēps aizlaidās sānis gar viņu.
Šķēpu tad atvēza Peisandrs, pa vairogu Atreidam meta,
Tomēr tam pietrūka spēka to caururbt ar varkalto smaili —
Vairogs to kavēja plašais; šķēps lūza pie kātgala pušu.
Trojietis priecājās sirdī un gaidīja uzvaras slavas.
Zobenu, greznotu sudraba naglām, nu vilcis no makstīm,
Atreids pret Peisandru metās; šis pacēla mirdzošo āvu,
Prasmīgi kaltu, zem vairoga slēptu, ar olīvas kātu,
Garu un nogludinātu; tad virsū viens otram tie metās.
Peisandrs ar atvēztu cirvi pa Atreida ķiveri spožo
Cirta zem zirgastru pušķa, bet Atreids tam ietrieca šķēpu
Pierē virs deguna kaula, un krakšķēja kauli, bet acis
Nokrita zemē pie kājām ar asinīm slacītos pīšļos.
Varonis liecās un ļima. Šis, uzlikdams kāju uz krūtīm,
Norāva kritušā bruņas un lieloties teica šos vārdus:
«Tā jums būs jāatstāj beidzot šeit drosmīgo danaju kuģi,
Trojieši, kareivji lepnie, kaut dedzīgi raujaties cīņā!
Lielāku kaunu un negodu turpmāk jums nevajag meklēt,
Kādu man uzkrāvāt pašam, jūs suņi bez kauna un goda!
Sirdī jums nebija bailes no zibeņu metēja Zeva —
Svešnieku sarga, kas kādreiz jums gruvekļos sagāzīs Troju!
Sievu jūs laupījāt man un arī daudz vērtīgu mantu
Aizvedāt līdzi ar varu, kaut viņa jūs uzņēma labi.
Tagad jūs tīkojat visi jo ātrāk uz ātrajiem kuģiem
Postīgo uguni mest, gar zemi gāzt ahaju vīrus.
Tomēr jūs savaldīs beidzot, kaut asiņu kāre jums liela!
Olimpa valdniek, teic ļaudis, tu gudrībā pārspējot visus,
Dievus un mirstīgos vīrus, bet esi šai nelaimē vainīgs,
Tāpēc ka pabalsti labprāt tu nekrietnos trojiešu vīrus,
Spītniekus lepnos, kam nodomi ļauni ir paslēpti sirdī;
Nepietiek viņiem vēl kara, kas visiem ir līdzīgi drausmīgs.
Viss kas drīz ļaudīm var apnikt, — gan miegs, gan laimīga mīla,
Jautrība, tīkamas dziesmas ar dejām un rotaļām vieglām;
Taču ikkatram tas vēlamāks vairāk par kariem un cīņām;

Vienīgi troji patlaban vēl drausmīgo cīņiņu tīko.»
Teicis tā, novilka līķim ar asinīm aplietās bruņas
Menelājs, varonis cildais, un atdeva aizvest tās draugiem.
Pats viņš drīz atgriezās atkal un iejaucās priekšējās rindās.
Tobrīd Piláimena dēls Harpàlions metās ar sparu
Tieši pret viņu; uz cīņu pie Trojas viņš sekoja tēvam.
Tomēr tam nebija lemts vairs ieraudzīt dzimtenes zemi.
Pienācis Atreidam tuvu, viņš meta pa vairoga vidu;
Tomēr tam pietrūka spēka to caururbt ar varkalto smaili.
Bēgdams no nāves, viņš ātri vien iejaucās savējo pūlī,
Atpakaļ pavēris skatu, vai kāds tam jau neraida šautru.
Mērions raidīja tūdaļ pret bēdzēju varaino šautru;
Aizlaidās šņākdama tā un ieurbās labajā gūžā,
Izgāja pretējā pusē caur pūsli zem sēžamā kaula.
Mirklī viņš saļima zemē un izstiepās līdzīgi tārpam,
Izlaizdams dvēseli savu uz rokām mīļajiem draugiem.
Tecēja asinis melnās ar straumi un slacīja zemi.
Drosmīgie paflagonieši par kritušo gādāja tūdaļ,
Iecēla kaujratos viņu un veda uz Īliju svēto,
Skumdami sirdī; tēvs, asaras liedams, tiem sekoja līdzi.
Nebija lemts tam par kritušo dēlu tad atriebties tūdaļ.
Noskuma Parids visvairāk par kritušo varoni sirdī,
Tāpēc ka viesis tam bija ar vairākiem paflagoniešiem.
Sajuzdams īgnumu sirdī, viņš raidīja varaino šautru.
Bij tur kāds Eihēnors arī, no reģa Poliida cēlies,
Drošsirdīgs, sevišķi bagāts, un Korintā bija tam māja;
Zinādams likteni savu, viņš nāca ar steidzīgo kuģi;
Poliids, sirmgalvis gudrais, tam bieži vien vēstīja skaidri,
Vai nu tas dabūšot galu no briesmīgas slimības mājā,
Jeb vai tas kritīšot cīņā no trojiešu rokām pie kuģiem.
Tāpēc tas vairījās ļoti no ahaju drausmīgā soda,
Bēga no bīstamām ligām, jo bijās no ciešanām grūtām.
Parids tam trāpīja šķēpu starp žokli un ausi; pēc mirkļa
Dvēsele šķīrās no miesas un briesmīgā tumsa to sedza.
Tā šeit tie cīnījās īgni kā pavardā versmainas liesmas.
Hektoram, Kronida luteklim, tobrīd vēl nenāca prātā,
Ka jau pa kreisi pie kuģiem zem drosmīgo danaju rokām
Trojieši nogāzti bariem, ka drīz varbūt ahaji viegli
Uzvaru gūtu — tik ļoti šeit Poseidons, zemdimdis stiprais,
Mudīja argiešu vīrus, tiem palīgā nākdams ar spēku.
Stāvēja Hektors tai vietā, kur izgāja agrāk caur vārtiem,
Salaužot citu pēc citas ar vairogiem bruņotās rindas.
Tieši tur stāvēja Protesilāja un Ajanta kuģi,
Izvilkti ārā no pelēkās jūras uz smilšainā krasta.
Ahaju uzceltā siena šeit zemāka bija kā citur;
Tieši tur vīri un zirgi uz cīņiņu rāvās visvairāk.
Jonieši hitonos garos un varenie boiotu vīri,
Ftījieši, lokrieši brašie un slavenie epeju vīri

Trojiešus vairīja īgni no kuģiem, bet nespēja padzīt
Hektoru, Priama dēlu, kas trakoja līdzīgi liesmai.
Stāvēja priekšējās rindās vislabākie Atēnu vīri,
Menestejs, Peteja dēls, tos vadīja sīvajā cīņā;
Drosmīgais Biants ar Feidu un Stihiju sekoja viņiem.
Amfions, Fīleids un Megēts, un Drakijs no epejiem nāca.
Ftījiešus vadīja Medonts un slavenais karotājs Podarks. —
Raženais vadonis Medonts Oīleja blakusdēls bija,
Varoņa Ajanta brālis, bet dzīvoja Filakes zemē,
Tālu no dzimtenes mīļās, jo pamātes Eriopidas
Brāli tas nokāva dusmās, — tā bija Oīleja sieva;
Drosmīgais Īfiklids Podarks bij slavenā Filaka mazdēls. —
Cildeno ftījiešu rindas tie abi uz cīniņu veda,
Vērīgi sargāja kuģus un cīnījās boiotiem blakus.
Ajants, Oīleja veicīgais dēls, vēl nebija tobrīd
Atkāpies tālāk par soli no Ajanta Telamonída.
Itin kā tumšbrūnie vērši pa neartu papuvi arklu,
Sakaltu stipri, velk lēni uz priekšu ar vienādu spēku,
Sviedri plūst aumaļām viņiem uz pieres ap platajiem ragiem;
Tomēr tie arklu velk tālāk, un laukā krīt vaga pēc vagas,
Abus šķir gludenais jūgs, bet blakus tie soļo pa vagu, —
Gluži tik cieši viens otram pie sāniem šeit Ajanti gāja.
Taču Telàmona dēlam daudz drosmīgu vīru un brašu
Sekoja līdzi uz cīņu; tā vairogu smago pēc kārtas
Turēja viņi, kad gurdums un sviedri to cīnoties māca.
Lokrieši negāja rindās ar cildo Oīleja dēlu;
Nebija arī tiem drosmes pret naidniekiem tuvcīņā stāties,
Nebija ķiveru spožu ar zirgastru pušķiem pie sekstes,
Nebija oškoka šķēpu, pat vairogu apaļo trūka.
Taču tie paļāvās stopam un lingai, kas vīta no vilnas;
Ajants, Oīleja dēls, tos vadīja cīņā pret Troju.
Šaudami šautru pēc šautras, tie salauza trojiešu rindas.
Ajanti priekšējās rindās ar mirdzošiem ieročiem rokās
Izgāja cīņā pret trojiem un Hektoru varkaltās bruņās;
Lokrieši, šaujot ar stopu, aiz Ajantu muguras slēpās.
Trojieši pārtrauca cīņu, jo lokriešu šautras tos māca.
Atkāptos trojieši lepnie šai brīdī uz vējaino Troju,
Ciezdami neveiksmi lielu, no ahaju kuģiem un teltīm,
Nebūtu Polidamánts tā drošajam Hektoram teicis:
«Hektor, tu nelokāms esi un nevēlies mājieniem klausīt —
Varbūt jau tāpēc, ka dievs kāds tev dāvājis vīrišķu drosmi
Un ka tev gribētos pašam būt pārākam lēmumos visos.
Taču nekādi uzreiz tu nespēsi panākt it visu.
Citam ir izcelties ļāvuši dievi ar kareivja drosmi
[Citam ar dejām, bet citam ar dziesmu un kitaras skaņām],
Citam vēl Zibeņu metējs ir gudrību ielicis krūtīs;
Gudrības augļus virs zemes daudz mirstīgo bauda ik brīdi.
Gudrais spēj pilsētu glābt, pats bauda visvairāk tās augļus.

Tagad tev padomu došu, kas labākais liekas par visiem:
Visur visapkārt šai laukā ap tevi deg cīņa jo sīva.
Drosmīgie trojiešu vīri, kad izlauzās pāri pār sienu,
Cīniņu atstāj pa daļai ar ieročiem rokā, pa daļai
Mazākā skaitā pret pārspēku cīnās un izklīst pie kuģiem.
Labāk tu atkāpies tūdaļ, uz apspriedi drošākos sasauc.
Visi tad kopīgi lemsim, kas būtu vislabāk mums darāms —
Vai nu ar triecienu strauju mums doties pret daudzairu kuģiem,
Ja tik kāds mūžīgais dievs patlaban mums dāvātu sparu,
Jeb vai no ahaju kuģiem mums atkāpties veseliem visiem.
Baidos, mums ahaji atriebs par vakardien sagrauto sienu,
Tāpēc ka viņiem arvien vēl pie kuģiem ir karotājs trauksmains;
Tomēr, man liekas, nav atteicies viņš pavisam no cīņas.»
Teica tā Polidamánts, un Hektoram tika šie vārdi.
[Pēkšņi ar ieročiem rokā viņš lēca no kaujratiem zemē;]
Pavēris skatu pret viņu, tas teica šos spārnotos vārdus:
«Sasauc tu, Polidamánt, šeit labākos trojiešu vīrus!
Tagad es metīšos turp un cīņā pret naidnieku stāšos.
Drīz vien es atpakaļ būšu, kad nodošu pavēles viņiem.»
Teica un piepeši devās uz priekšu kā sniega kalns varens,
Spēcīgi kliegdams, un laidās gar trojiešu rindām un biedriem.
Tūdaļ pie Polidamánta, Pantóida brašā, nu traucās
Labākie trojiešu vīri, kad dzirdēja Hektora balsi.
Hektors gāja pa priekšējām rindām, jo gribēja atrast
Helenu, spēkpilno brāli, Dēifobu, līdzīgo dievam,
Asiju, Hirtaka dēlu, Adámantu, Asija dēlu.
Taču neviens vairs no viņiem te nebija neskarts un vesels,
Bet gan jau daļa no tiem pie ātrajiem ahaju kuģiem
Gulēja, notriekti pīšļos bez elpas zem argiešu rokām,
Pārējie dragāti bija ar šķēpu vai šautrām aiz mūriem.
Pēkšņi viņš satika ceļā pa labi aiz briesmīgās cīņas
Paridu, košmates Helenes vīru, kas līdzināms dievam;
Drosmi tas vairoja biedros un mudīja cīniņā doties;
Piegājis tuvu pie tā, viņš teica šos nicīgos vārdus:
«Parid, tev seja ir skaista, bet gļēvulis, pavedējs esi!
Saki, kur Dēifobs brašais, kur spēkpilnais vadonis Helens,
Diženais Hirtakids Asijs un Adamants, Asija pēcnieks?
Saki, kur Otrionéjs? Līdz pamatiem gruvekļos gāžas
Īlija augstā; ir tuvu tas brīdis, kad iesi tu bojā.»
Aleksandrs, līdzīgais dievam, tam atbildot, savukārt teica:
«Hektor, tev tīkami apvainot to, kam nebija vainas!
Kādreiz es gļēvāks varbūt tev varēju izlikties cīņā,
Tikai ne tagad — pavisam bez drosmes es neesmu dzimis.
Visu to laiku, kad vīrus uz cīņu tu vedi pie kuģiem,
Stāvam bez atpūtas brīža un droši pret danaju vīriem.
Taču tie biedri, ko tagad tu meklē, ir krituši cīņā.
Tikai vairs Dēifobs brašais un spēkpilnais vadonis Helens
Pārnāca dzīvi no cīņas; tiem abiem es redzēju brūces,

Iecirstas rokā ar šķēpiem; tik Kronids tos glāba no nāves.
Tagad tu vadi mūs tur, kur pašam patlaban sirds tīko.
Visi ar lielāko prieku tev sekosim līdzi; man liekas,
Vīrišķas drosmes mums netrūks, ja spēki tik nebūs par vājiem.
Pāri pār spēkiem neviens, kaut gribētu, cīnīties nespēj.»
Teicis šos vārdus, viņš grozīja tūdaļ tā pretējās domas.
Abi tie metās uz priekšu, kur notika karstākā cīņa
Tieši Kebriona blakus, pie cildenā Polidamanta,
Falka, Askánija, Ortaja veikla, Polifēta brašā,
Palmija, Morija dižā, kas ir Hipotiona dēli.
Tie no Askánijas auglīgās nāca tik vakar ar ausmu,
Stādamies gurdāko vietā. Zevs tagad šos mudīja cīņā.
Itin kā viesulis straujš ar šņācošām vētrām un vējiem,
Pērkona dārdieniem skanot, uz auglīgām ielejām metas;
Pelēkā jūrā pēc mirkļa tad saceļas bangas kā kalni;
Apklājas ūdens ar putām, un šalkoņa dzirdama tālu;
Uzpūšas vilnis pret vilni un cieši cits seko aiz cita, —
Gluži tā trojiešu vīri cits sekoja cieši aiz cita,
Mirgojot varkaltām bruņām un metoties vadoņiem pakaļ.
Hektors tiem soļoja priekšā kā mirstīgo slepkava Arejs,
Iznāca ārā no rindas ar vairogu noapaļoto,
Segtu ar vēršādām biezām un varkaltām plāksnēm visapkārt.
Šūpojās liesmainās ķiveres pušķi ap varoņa galvu.
Iedams uz priekšu, it visur viņš ierindu pārbaudīt sāka,
Vai to kur varētu dragāt, ja mestos ar vairogiem virsū.
Tomēr ahaju krūtīs viņš nespēja prātus vairs satraukt.
Soļodams droši uz priekšu, tā pirmais sacīja Ajants:
«Nelaimes sistais, nāc soli man tuvāk! Kam velti šeit baidi
Ahaju vīrus? Tak neprašas gluži mēs neesam cīņā,
Vienīgi Kronida nekrietnais sods māc ahaju sirdis.
Droši tev domas ir sirdī šeit izlaupīt ahaju kuģus,
Taču mums rokās ir spēka vēl gana tos vērīgi sargāt.
Droši vien agrāk varbūt būs bagātā pilsēta jūsu
Sagāzta mūsējo rokām un gruvekļu gruvekļos grauta.
Pienāks visdrīzākā laikā, man liekas, tā diena, kad bēgdams
Zibeņu metēju lūgsi un pārējos mūžīgos dievus,
Lai vēl par vanagiem ātrāki būtu tev skaistkrēpju zirgi,
Tevi uz pilsētu nesot un putekļus saceļot laukā.»
Tikko viņš beidza šos vārdus, te pāri pār ahaju galvām
Aizlaidās ērglis pa labi, un priekā par pareģa putnu
Iekliedzās ahaju vīri. Tad teica tā mirdzošais Hektors:
«Ajant, tu lielīgais pļāpa! Kam velti šeit spēlējies vārdiem?
Kaut jel tik skaidri es kļuvis uz mūžīgiem laikiem par Zeva,
Aigidas nesēja, dēlu, kas piedzimis varenai Hērai,
Godāts tā kļuvis, kā godina Foibu un Atēnu arī,
Cik tas ir skaidri, ka diena šī nīcību ahajiem nesīs
Galīgi visiem, tad arī starp viņiem tu saļimsi pīšļos,
Ja tev būs drosme pret šķēpu šo stāties, kas saplosīs tavu

Ķermeni maigo. Tad trojiešu suņus un plēsīgos putnus,
Kritis pie kuģiem, tu varēsi mielot ar miesu un taukiem.»
Teicis šos vārdus, viņš gāja uz priekšu; tam sekoja troji,
Saceļot drausmīgu troksni, un visi aiz muguras kliedza;
Ahaji pretī tiem uzgavilēja, jo nebija drosme
Zudusi viņiem, bet labākos trojus tie gaidīja nākam.
Abēju troksnis līdz ēteram cēlās un Kronida gaismai.

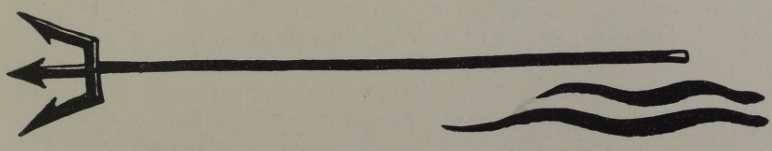

XIV

H Ē R A

HĒRA IEMIDZINA ZEVU

Nestors jau dzirdēja troksni, kaut sēdēja teltī pie vīna.
Tobrīd Asklēpija dēlam viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Dievišķo Mahāon, saki, — kā beigsies šī briesmīgā cīņa?
Jaunekļu kliedzieni skaļie kļūst stiprāki tuvu pie kuģiem.
Baudi šo dzirkstošo vīnu un paliec šeit teltī pie manis!
Pagaidi brītiņu, kamēr Hekāmēde, košmate sārtā,
Iesildīs pirti tev karstu un nomazgās asiņu sviedrus.
Steigšos uz sargtorni tūdaļ, lai ātri es zinātu visu.»
Teicis šos vārdus, viņš tvēra Trasimēda, mīļotā dēla,
Kaujratu braucēja, vairogu košo, kas mirdzēja spoži,
Atstātu teltī pie tēva, — Trasimēdam bija šā vairogs.
Paņēma vareno šķēpu ar asmeni noasināto,
Izgāja ārā no telts un vēroja briesmīgo cīņu:
Atkāpās ahaju vīri, bet trojiešu kareivji lepnie

Sekoja tieši aiz viņiem, jo ahaju siena bij gāzta.
Itin kā varenā jūra sāk palēnām pamalē satumst,
Šņācošās viesuļa vētras un negaisu tuvumā jūtot;
Viļņi tad šūpojas lēni uz vietas un nesvaidās tālu,
Kamēr kāds spēcīgāks trieciens no Kronida mākoņiem nācis, —
Gluži tā šaubījās vecais, jo sirdi tam plosīja domas,
Vai nu patlaban tam doties pie danajiem, ātrzirgu vīriem,
Jeb vai pie tautgana paša, pie Atreida Agamemnóna.
Tomēr, tā apsverot visu, par labāku Nestoram šķita
Doties pie Atreja dēla; bet kareivji, cīnoties sīvi,
Gāza cits citu gar zemi, un šķindēja apkārt ap miesu
Varkaltais zobens vai šķēps ar asmeni abējup asu.
Tobrīd satika Nestors trīs Kronida lolotos vīrus,
Dragātus nesen ar smaili; patlaban tie nāca no kuģiem —
Odisejs, Diomēds brašais un Atreja dēls Agamémnons.
Bija šo vadoņu kuģi daudz tālāk no ielejas plašās
Krastā pie pelēkās jūras, jo kuģus, kas pienāca pirmie,
Aizvilka ielejā tālāk, ap kuģiem šiem uzceļot sienu.
Smilšainie krasti, kaut bija jo plaši, šeit nespēja uzņemt
Visus ahaju kuģus, jo traucētu kustībā vīrus.
Tāpēc tie ieslīpā krastā kā pakāpēs savilkti bija,
Piepildot piekrastē līci, cik telpas no raga līdz ragam.
Vadoņi gribēja zināt, kas sacēlis troksni un burzmu;
Balstoties viegli uz šķēpa, tie kopīgi devās uz priekšu,
Skumdami sirdī pārlieku; tos satika tieši šai brīdī
Sirmgalvis Nestors un piepeši sirdis tiem satrauca krūtīs.
Tautvedis Agamémnons tā sacīja, paceldams balsi:
«Nestor, Nēleja dēls, tu ahaju slava un greznums!
Saki, kam nāci tu šurp un atstāji drausmīgo cīņu?
Baidos patlaban tik ļoti, ka varenais Priamids Hektors
Nepilda izteiktos draudus, kā lielījās trojiešu vidū:
Tikmēr no ahaju kuģiem uz Īliju atpakaļ nenākt,
Kamēr vēl kuģi nav liesmās un nogāzti ahaju vīri.
Tiešām tā draudēja viņš, un tagad viss piepildās arī.
Mūžīgie dievi! It visiem jums, ahajiem spožajās bruņās,
Īgnums arvien ir sirdī pret mani kā Pēleja dēlam;
Tāpēc jau nevēlas viņi uz cīņiņu doties pie kuģiem.»
Gerēnas zirgvaldis Nestors, tam atbildot, savukārt teica:
«Tiešām tā piepildās viss. Pats varenais Zibeņu metējs
Nespētu tagad no jauna neko vairs citādi grozīt.
Siena jau gruvekļos gāzta; mēs cerējām visi, ka turpmāk
Stiprākais atbalsts tā būs mums pašiem un dobajiem kuģiem.
Tagad pie ātrajiem kuģiem tie sākuši kauju jo sīvu.
Tagad tu nespētu izšķirt, kaut rūpīgi vērotu visu,
Tieši uz kurieni steidzas šeit vajātās ahaju rindas.
Visur tiem dzīvību laupa, līdz debesīm saucieni ceļas.
Apsvērsim tagad mēs to, ar ko tas viss varētu beigties!
Padoms labs noderēs mums. Uz cīņu jums noliedzu doties.

Nevar to pieļaut nekad, ka ievainots dodas uz kauju.»
Atreja dēls Agamémnons, tam atbildot, sacīja atkal:
«Nestor, ja naidnieki tagad jau cīnās pie dobajiem kuģiem,
Ja mums nav līdzējis šeit ne grāvis, ne uzceltā siena,
Kaut gan, to ceļot, daudz pūļu bij ahaju dēliem, jo sirdī
Cerējām visi, ka siena būs atbalsts mums pašiem un kuģiem,
Tātad visvarenais Krona dēls Zevs tā nolēmis prātā —
Izdeldēt ahaju tautu bez slavas no Argas jo tālu.
Bija reiz laiks, kad danajiem labprāt viņš palīgu sniedza;
Redzu patlaban, ka trojiešus viņš kā laimīgos dievus
Cildināt vēlas, bet mūsējo rokas un spēki mums sieti.
Draugi, kā teikšu patlaban, bez pretrunas pildīsim visi!
Kuģus, kas izvilkti malā un atrodas tuvu pie krasta,
Atpakaļ vilksim un laidīsim tūdaļ tos dievišķā jūrā.
Akmeņu enkuriem stipriem tos piesiesim jūrā, līdz kamēr
Lejup nāks dievišķā nakts un trojieši cīniņu izbeigs.
Vēlāk, kad iestāsies tumsa, mēs ievilksim pārējos kuģus.
Nevaram ļaunā to ņemt, ja nakti kāds bēdzis no briesmām.
Jāatzīst, labāk ir bēgt kā sagūstīt naidniekam ļauties.»
Pavēris īgušu skatu, tā daudzpraša Odisejs teica:
«Kas tā par valodu, Atreid, kas plūda tev tagad no lūpām?
Nelaimes sistais, tev patiktos citus daudz gļēvākus vīrus
Vadīt uz cīņu, ne mūs, kam varenais Zibeņu metējs
Dāvājis spēku no jaunības dienām līdz vecumam sirmam
Pārdzīvot drausmīgus karus, līdz visi mēs būsim pagalam.
Vai tad patiesi tev ienācis prātā šo platielu Troju
Atstāt pavisam, kaut tikai tās dēļ mēs ciešam šīs likstas?
Labāk tu klusē, lai nedzird neviens no ahaju vīriem
Vārdu, ko kareivis drosmīgs pavisam pat neņemtu mutē,
Tomēr it sevišķi tāds, kas apdomā vārdu, ko sacīs,
Piedzimis sceptera nesējs, kam karaspēks vērīgi klausa,
Skaitā tik liels, cik danaju šeit, pār kuriem tu valdi.
[Šobrīd es nevaru atzīt nekādi šīs domas par labām.]
Tagad tu pavēli mums, kad sākusies niknākā cīņa,
Daudzairu kuģus no krasta vilkt atpakaļ jūrā, lai vairāk
Prieka vēl gādātu trojiem, kas uzvaru guvuši cīņā.
Uzbrūk patlaban mums drausmīgā nāve, un ahaju dēli
Nevarēs izturēt cīņā, ja kuģus mēs ievilktu jūrā.
Bailēs tie skatīsies apkārt un vairīsies visi no cīņas.
Vienīgi postu tavs padoms mums nesīs, ai vadoni Atreid!»
Tautvedis Agamémnons tā sacīja, paceldams balsi:
«Odisej, pārmetums smagais man iespiedās sirdī jo dziļi.
Protams, es ahaju dēliem vēl pavēli neesmu devis
Skaistklāju kuģus pret gribu vilkt steidzīgi atpakaļ jūrā.
Kaut jel šeit būtu kāds vīrs, kas prātīgu padomu dotu,
Jaunāks vai vecāks jau gados, tas būtu man sevišķi tīkams!»
Diomēds, drosmīgais cīņā, tā valodu sāka starp viņiem:
«Tuvu tas vīrs, nav jāmeklē tālu, ja gribat to dzirdēt.

Tikai lai neceltos dusmas nevienam un īgnums pret mani,
Tāpēc ka jaunākais gados no visiem, kas cīnās pret Troju.
Taču es lepoties varu, ka slavena dzimuma esmu —
Tīdejs ir bijis mans tēvs, ko tagad pie Tēbām sedz zeme.
Valdniekam Portejam pilī reiz bija trīs raženi dēli,
Pleironā dzīvoja viņi un tuvu Kalídonas klintīm,
Agrijs un Melans tie bija, bet jaunākais zirgvaldis Oinejs,
Drosmīgais tēvatēvs mans, visbrašais no Porteja dēliem.
Oinejs Kalídonā mita, bet tēvs mans pēc ilgākas trimdas
Argā, kā gribēja Zevs un pārējie mūžīgie dievi.
Adrasta meitu viņš ņēma par sievu un dzīvoja pilī,
Uztura līdzekļiem pilnā; tam bija daudz tīrumu plašu,
Bagātu kviešiem, daudz dārzu, kur nobrieda sulīgi augļi,
Aplokos lopu bez skaita; no pārējiem ahaju vīriem
Labākais šķēpmetis bija; jūs zināt, ka viss tas ir tiesa.
Tāpēc jūs neturiet mani par zemāku vīru un gļēvu.
Pieņemiet padomu manu, ko, rūpīgi apsvērdams, teikšu:
Dosimies cīņā, kaut brūces mums visiem! Šis brīdis to prasa.
Paši mēs stāsimies tālāk no cīņas aiz citiem, lai šautras
Netvertu kādu no mums un nenestu brūci pēc brūces.
Pārējos mudinot, trauksim uz cīņu, jo daudzi jau ilgi,
Itin kā iztopot sirdij, stāv mierā un vairās no cīņas.»
Teica tā viņš; tie klausīja tūdaļ un sekoja viņam,
Rāvās it visi uz cīņu; tos vadīja pats Agamémnons.
Poseidons, zemdimdis stiprais, jo vērīgi stāvēja sardzē;
Pieņēmis sirmgalvja skatu, viņš varoņiem pienāca tuvu,
Nostājās labajā pusē un satvēra Atreida roku.
Pavēris skatu pret viņu, tas teica šos spārnotos vārdus:
«Tagad, Atreja dēls, sirds ļaunā Ahílleja krūtīs
Priecāsies, asinis šeit un ahaju bēgšanu redzot.
Cietajā Pēleida sirdī nav jūtu, nav prāta pavisam!
Kaut jel tas pazustu drīzāk! Kaut dievs to ar nelaimi sistu!
Mūžīgi laimīgie dievi pret tevi nav galīgi īgni!
Pienāks, man liekas, drīz laiks, kad labākie trojiešu vīri
Putekļus ielejā sacels, — pats redzēsi visu jo skaidri, —
Atpakaļ bēgot uz Troju no dobajiem kuģiem un teltīm.»
Teicis šos vārdus, ar saucienu spalgu tas metās pa lauku.
Gluži tāpat kā desmit vai deviņi tūkstoši vīru
Spēcīgi kliedz visi reizē, kad stājas pie Areja darba,
Līdzīgi skanēja sauciens no dižā Poséidona krūtīm.
Ahaju vīriem ikkatram viņš iedvesa drosmi un spēku
Sirdī, lai trauktos uz kauju un uzvaru cīniņā gūtu.
Sēžot uz zeltaina troņa, no Olimpa galotnes Hēra
Rūpīgi vēroja visu. Poséidonu pazina viņa,
Brāli un dieveri savu, kas sparīgi rāvās uz priekšu
Cīņā, kur vīri gūst slavu, un sirdī tā sajuta prieku.
Avotiem bagātā Īdā, visaugstākās virsotnes galā,
Zevu tā redzēja sēžam, un īgnums tai iedegās sirdī.

Varenā lielace Hēra nu rūpīgi apsvēra visu,
Kā lai tā varētu apmāt šeit Aigidas nesēja prātu.
Beidzot, to apsverot sirdī, par labāko dievietei šķita
Uzvilkt viskošāko tērpu un steidzīgi doties uz Īdu,
Cerot, ka iedegsies mīlā pret viņu pats varenais Kronids,
Nogultos blakus pie viņas, tad maigu un spirdzīgu miegu
Izlietu tūdaļ tā pāri pār plakstiem un apmātu prātu.
Hēra uz istabu gāja, ko slavenais Hēfaists tai cēlis,
Mīļotais dēls, kur durvis jo stipras pie stenderēm kāris,
Pielicis slepenu bultu, lai cits kāds to neprastu atvērt.
Nākusi istabā savā, tā pievēra mirdzošās durvis.
Mudīgi tīrīja viņa no tīkamās miesas ik traipu,
Izlēja dievišķās smaržas un nozieda sevi ar eļļu,
Brīnišķu, sevišķi jauku, kas smaržoja vairāk par visām:
Ja tik to pakustināja kāds Zevtēva varainā namā,
Izplūda smarža visapkārt pa zemi un debesīm augstām.
Iesvaidot tīkamo miesu ar dievišķo smaržu un eļļu,
Matus tā glauda ar rokām un savija mirdzošās cirtās,
Dievišķās, brīnišķi skaistās, visapkārt ap mūžīgo galvu.
Plecos tā uzvilka vieglīno tērpu, ko Atēna viņai
Rūpīgi izgatavoja, tai ieaužot brīnišķus rakstus.
Savelkot kopā šo tērpu uz krūtīm ar zeltainu sprādzi,
Apjoza krāšņāko jostu jo greznu, simt mirdzošām bārkstīm.
Auskarus iekāra ausīs, jo prasmīgi izurbtās cauri,
Košus, trim spožākām pērlēm; liels košums tai bija visapkārt.
Brīnišķā dieviešu vidū ar šķidrautu apsedza galvu,
Košu, vēl tikko kā austu, kas zaigoja itin kā saule.
Brīnišķu sandaļu pāri vēl sēja pie spožajām kājām.
Likusi greznākās rotas visapkārt ap dievišķo stāvu,
Atstāja istabu savu, tad Kipridu sauca pie sevis
Tālāk no pārējiem dieviem un sacīja viņai šos vārdus:
«Tagad man palīdzi, mīļā, un izpildi lūgumu manu!
Varbūt ka atteiksies arī, jo īgnums tev sirdī pret mani,
Tāpēc ka palīdzu danaju vīriem, tu aizstāvi trojus?»
Kiprida, Kronida meita, tai atbildot, savukārt teica:
«Hēra, cienītā dieve un Krona jo diženā meita!
Saki, ko vēlies patlaban! Sirds krūtīs grib darīt it visu,
Ja tik to izpildīt varu, ja lūgums tavs izpildāms būtu.»
Lolojot viltīgās domas, tai sacīja cienītā Hēra:
«Dod nu man mīlu un kaislības degsmi; ar spēku tu savu
Pārvarēt vari kā mūžīgos dievus, tā mirstīgos vīrus.
Dodos uz auglīgo zemi patlaban, lai satiktu atkal
Tētiju, dievību māti, Okéanu, dievību tēvu.
Abi tie audzēja mani un kopa, līdz izaugu liela,
Atņemot Rejai tai brīdī, kad varenais Zibeņu metējs
Kronu no debesīm trieca uz zemi un bangaino jūru.
Apmeklēt gribu tos abus, lai izbeigtu mūžīgās ķildas.
Tiešām jau ilgāku laiku viens sastapties vairās ar otru,

Vairās no laulības gultas un mīlas, jo ienaids tiem sirdī.
Kaut jel man būtu tik spēka, kā īgnumu izdzīt no sirdīm,
Kaut jel tie atgrieztos atkal pie mīlas un laulības gultas!
Mūžam tiem mīļa es būtu, un mūžam tie cienītu mani.»
Smaidīgā Kiprida tūdaļ, tai atbildot, savukārt teica:
«Nedrīkstu, neklājas arī man atraidīt lūgumu tavu,
Tāpēc ka apkampta dusi pie varenā Kronida Zeva.»
Teica un atsēja jostu no krūtīm, jo brīnišķi šūtu,
Raibotu rakstiem, kur jaukumi visi bij Kipridai slēpti —
Mīla, kaislības spēks un sarunas, tīkamas sirdij,
Kārdinājums, kas aptumšo prātu pat gudrākiem vīriem.
Kiprida sniedza tai jostu un sacīja, valodu sākot:
«Ņem tu šo brīnišķo jostu un apjoz ap krūtīm visapkārt!
Viss, ko tu vēlies, tai slēpts; ar to tu, man liekas, bez sekmēm
Atpakaļ nenāksi Olimpa mītnēs, jo gūsi, ko vēlies.»
Teica tā Kiprida viņai, un smaidīja lielace Hēra,
Rakstīto jostu ar smaidiem uz lūpām tā sēja ap krūtīm.
Kiprida, Kronida meita, uz mitekli atpakaļ steidzās.
Cienītā Hēra ar steigu no Olimpa virsotnes augstās
Pāri Pīérijas lejām un pāri Ēmátijai krāšņai
Devās uz trāķiešu zemi, jo bagātu zirgiem un kalniem,
Lidojot pāri pār klintīm, pat neskarot zemi ar kājām.
Tālāk no Atona raga tā laidās pār bangaino jūru,
Nolaidās piepeši Lēmnā, kur Toanta pilsēta bija.
Viņa šeit satika Miegu, kas Nāvei ir īstenais brālis.
Satverot Miegu aiz rokas, tā, valodu sākdama, teica:
«Varenais Miegs, kam paklausa dievi un mirstīgie ļaudis!
Kādreiz tu pildīji lūgumus manus, jel pildi tos arī
Tagad ar prieku. Pret tevi tad vēlīga būšu uz mūžu.
Miegu lej Kronidam Zevam zem plakstiņiem mirdzošās acīs
Tobrīd, kad laulības gultā tam mīlā nogulšos blakus.
Brīnišķu troni es dāvāšu tev, kas nedēdēs mūžam,
Mirdzoša zelta; mans dēls tev to, slavenais klibkājis Hēfaists,
Sevišķi gaumīgi kals un kājām vēl soliņu pieliks;
Mirdzošās kājas uz tā tu noliksi viesību dzīrēs.»
Tūdaļ spirdzīgais Miegs, tai atbildot, valodu sāka:
«Hēra, cienītā dieve, ai Krona visvarenā meita!
Varētu citam es kādam no mūžīgi esošiem dieviem
Uzsūtīt miegu bez pūlēm, pat dižā Okéana bangām,
Varenai straumei, no kuras viss cēlies, kam dzīvības dvaša.
Neiešu tikai patlaban es tuvumā Kronidam Zevam,
Miegu tam neliešu plakstos, līdz kamēr pats nerīkos mani.
Pavēles tavas, ai Hēra, reiz veda jau mani pie prāta
Dienā tai liktenīgajā, kad Zeva dēls, cildenais Hērakls,
Atpakaļ devās no Trojas, kad sagāza pilsētas mūrus.
Aigidas nesējam Zevam tad prātu es apmulsināju,
Maigi tam glauzdamies klāt. Tu tīkoji Hērakla nāves,
Sūtīji viesuļus straujus un vējus pār bangaino jūru;

Drīz vien tu aiztrieci viņu pret Kosas bagāto salu,
Tālu no pārējiem draugiem. Kad atmodās Kronids, viņš dusmās
Aiztrieca dievus no nama, bet meklēja vairāk par visiem
Mani, lai gluži bez pēdām no debesīm iemestu jūrā.
Mani tad izglāba Nakts, kas dievus un mirstīgos valda;
Bēgdams es glābos pie viņas. Tad Kronids ar īgnumu sirdī
Aprimās pēkšņi, jo baidījās traucēt viņš steidzīgo Nakti.
Atkal tu, valdniece, liec man izpildīt bīstamu darbu.»
Cienītā lielace Hēra, tam atbildot, savukārt teica:
«Varenais Miegs, kam velti patlaban to piemini visu?
Vai tad gan mākoņu grandītājs Zevs vēl aizstāvēs trojus,
Gluži kā toreiz, kad īgnums tam bija par Hēraklu mīļo?
Šurp, draugs! Es vienu no haritām daiļām, visjaunāko gados,
Došu tev līdzi, un viņu tu sauksi par mīļoto sievu
[Pāsitéju, jo viņas ik dienas sirds ilgojas tava].»
Teica tā Hēra. Miegs tūdaļ ar prieku tā sacīja viņai:
«Zvēri man, pieminot Stigu, tad zvērests nav mūžam vairs laužams!
Pacel tu rokas un skaries ar labo pie auglīgās zemes,
Kreiso mērc mirdzošā jūrā, lai arī mums liecnieki būtu
Visi tie pārējie dievi, kas pazemē dzīvo ap Kronu,
Ka tu patiesi man dosi no haritām jaunāko gados,
Pāsitéju, jo viņas ik dienas sirds ilgojas mana.»
Teica tā viņš, un baltroce Hēra tam klausīja tūdaļ,
Zvērestu deva, kā lika, un nosauca vārdā it visus
Tartarā esošos dievus, ko ļaudis par titāniem dēvē.
Bet, kad tā solījās svēti un pabeidza zvēresta vārdus,
Abi tie, mākonī tīti, drīz pabeidza iesākto ceļu;
Atstājot bagātās Lēmnas un Imbras pilsētas laukus,
Nāca pie avotiem bagātās Īdas, pie mežzvēru mātes,
Sasniedza Lektu un atstāja jūru. Tad abi virs zemes
Laidās uz priekšu, un noliecās meži zem mūžīgo kājām.
Tieši tur apstājās Miegs, lai Kronida acis to neredz,
Uzkāpa slaidajā eglē, kas, augstajā Īdkalnā tobrīd
Augstākā būdama, tiecās caur gaisu uz ēteru augšup.
Apslēpies biezajos zaros, Miegs mierīgi sēdēja eglē,
Līdzīgs skaņbalsu putnam, kam mītne ir kalnos; mēdz dievi
Viņu par halkidi dēvēt, par kimindi mirstīgie ļaudis.
Pacēlās Hēra ar steidzīgu soli uz Gargara galu —
Īdkalna virsotni augsto. To redzēja Mākoņu krājējs.
Tikko viņš manīja Hēru, jau kaisle tam apmāja prātu,
It kā tai dienā, kad pirmoreiz apkampj viens otru ar ilgām,
Ejot uz laulības gultu, kad vecāku acis vairs neredz.
Piegājis valdniecei tuvu, viņš sacīja, valodu sākdams:
«Hēra, kur tagad tā steidzies no Olimpa virsotnes augstās?
Nav tev pavisam šeit divriču spožo, nav arī tev zirgu!».
Lolojot viltīgas domas, tam sacīja varenā Hēra:
«Dodos uz auglīgo zemi patlaban, lai satiktu atkal
Tētiju, dievību māti, Okéanu, dievību tēvu.

Abi tie audzēja mani un kopa, līdz izaugu liela;
Apmeklēt gribu tos abus, lai izbeigtu mūžīgās ķildas.
Tiešām jau ilgāku laiku viens sastapties vairās ar otru,
Vairās no laulības gultas un mīlas, jo ienaids tiem sirdī.
Zirgus es atstāju lejā pie avotiem bagātās Īdas;
Ātri tie aiznesīs mani it visur pa zemi un jūru.
Zini, es tevis dēļ tikai no Olimpa virsotnes nācu.
Gribu, lai nedusmo vēlāk, ka, paslepu atstājot māju,
Dodos uz dzelmjaino jūru, kur varenais Okeans bango.»
Krona dēls, mākoņu krājējs, tai atbildot, savukārt teica:
«Vēlāk tu aizsteigsies, Hēra, uz dižā Okéana pili.
Tagad lai uzliesmo mīla mums sirdī, kad esam tik tuvu!
Neesmu jutis ne reizes pret dievi vai mirstīgo sievu
Mīlu tik karstu kā tagad, kad krūtis man pilnas ar liesmu.
[Karstāks es neesmu bijis nekad pret Iksiona sievu;
Peiritojs piedzima viņai, kas prātā ir līdzināms dievam;
Arī pret baltkāji Danaju ne, Akrísija meitu,
Perseju dzemdēja viņa, visslaveno varoņu vidū;
Nebiju karstāks ne reizes pret slavēto Foinīka meitu,
Mīnoju dzemdēja viņa un dievišķo Radamantíju;
Arī pret Semeli ne, pret brīnišķo Alkmēni Tēbās,
Vareno Hēraklu dzemdēja viņa, visbrašāko garā.
Semelei Dionīss dzima, kas mirstīgiem ielīksmo sirdis.
Nebiju karstāks ne reizes pret skaistpīņu Dēmētru košo,
Arī pret Lētoju ne un tevi, ai Hēra, kā tagad!]
Tiešām es degu pret tevi, pilns saldāko ilgu un mīlas.»
Lolojot viltīgas domas, tam sacīja varenā Hēra:
«Kronid, visvareno Zev! Tu tādu man sacīji vārdu!
Ja jau tu vēlies patlaban ar mani šeit sagulties kopā
Īdkalna virsotnes galā, kur visu var atklāti redzēt,
Kā gan tas būtu, ja kāds šeit no dieviem, kas mūžīgi dzīvo,
Kopā mūs redzētu guļam un, pārnācis Olimpa pilī,
Stāstītu visiem? Uz Olimpa namu kauns būtu man doties,
Ceļoties augšā no gultas. Patiesi, tā neklājas darīt.
Bet, ja nu tiešām tā gribi un sirdij tas tīkami būtu,
Tev jau ir guļamās telpas, ko mīļotais dēls tev ir cēlis,
Slavenais Hēfaists, kur durvis jo stipras pie stenderēm kāris.
Iesim, tur varētu gulēt, ja tagad tev patiktu gulta!»
Krona dēls, mākoņu krājējs, tai atbildot, savukārt teica:
«Nebīsties, Hēra, ka kādam no dieviem vai mirstīgiem vīriem
Guļot mēs redzami kļūtu; es aizvilkšu mākoni priekšā,
Tīrākā zelta; pat redzīgais Hēlijs mūs neredzēs cauri;
Iespiesties dziļi un redzēt var visu tā vērīgais skatiens.»
Teica tā Krona dēls Zevs un sirsnīgi apkampa sievu.
Radīja dievišķā zeme zem viņiem ziedošu zāli,
Lotu ar rasainiem ziediem un krokusiem, lilijām maigām,
Citu pie citas jo cieši, un pacēla dievus no zemes.
Abi tur sagulās kopā, sev aizvelkot mākoni priekšā,

Brīnišķu, zelta, un krita no turienes mirdzoša rasa.
Gargara galotnē augstā bez rūpēm tā dusēja Kronids
Miega un kaislības varā un skāvienos turēja sievu.
Spirdzīgais Miegs nu devās ar steigu pie ahaju kuģiem,
Aiznesdams priecīgu vēsti Poséidonam, trīcinātājam.
Nostājies tuvu pie tā, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Poseidon, palīdzi tagad tu vēlīgi danaju vīriem!
Cīņā tiem dāvini slavu, kaut īsu tik laiku, līdz kamēr
Atdusas Zevs, jo tīkamu miegu es sūtīju viņam.
Hēra to ievīla tīklos, jo apkampt un piegulties ļāvās.»
Teicis, Miegs aizlaidās tūdaļ pie slavenām mirstīgo ciltīm,
Mudīdams Poseidónu sniegt palīgu danaju tautai.
Mezdamies tālu uz priekšējām rindām, tas argiešiem teica:
«Argieši, vai tad vēl otrreiz mēs Hektoram, Priama dēlam,
Uzvarēt ļausim, gūt slavu un dedzināt ahaju kuģus?
Tā jau viņš lielījās agrāk, jo Ahillejs, ātrkājis veiklais,
Paliek pie dobajiem kuģiem un dusmu dēļ vairās no cīņas.
Taču mēs neskumsim ilgi pēc viņa, ja pārējie visi
Drosmīgi dosimies cīņā un palīgu sniegsim cits citam.
Draugi, jel uzklausait mani un sekojiet padomam manam!
Tūdaļ mēs vairogus tversim, visstiprākos, labākos arī,
Ķiveres uzliksim galvā, lai tālu tās mirdzētu spoži;
Turēsim rokā visgarākos šķēpus un dosimies cīņā;
Visiem es iešu pa priekšu. Tad droši vien Priamids Hektors
Ilgi vairs nepaliks laukā, kaut krūtis tam izstaro drosmi.
[Ja kur ir kareivis drosmīgs, kas sargās ar vairogu mazu,
Tas lai to vājākam dod un lielāku plecos sev uzvelk.]»
Teica tā viņš; šie pakļāvās tam, to vērīgi klausot.
Vadoņi paši, kaut brūces tiem bija, šos kārtoja rindās,
Odisejs, Diomēds Tīdeids un Atreja dēls Agamémnons.
[Apkārt tie gāja pa rindām un ieročus apmainīt sāka —
Labākos labākiem deva, bet vājākiem atstāja vājos.]
Ahaji, apvelkot mirdzošās bruņas ar steigu ap pleciem,
Mudīgi traucās uz cīņu; tiem Poseidons gāja pa priekšu,
Turēdams spēcīgā rokā jo garu un šausmīgu šķēpu,
Līdzīgu zibenim spožam. Nav iespējams stāties pret tādu
Bīstamā cīņā; ik vīram tas iedvesa šausmīgas bailes.
Ķārtoja savukārt trojus uz cīniņu mirdzošais Hektors.
Drausmīgā cīniņa ķildu nu sāka ar īgnumu lielu
Tumšmatis Poseidons tobrīd un mirdzošais Priamids Hektors.
Pēdējais trojiešus glāba, dievs ahajiem palīgu sniedza.
Šņākdama bangojās jūra līdz teltīm un ahaju kuģiem
Tobrīd, kad kareivji metās uz priekšu ar saucieniem skaļiem.
Nebrāžas piekrastes šķautnainās klintīs tik trokšņaini bangas,
Dzītas no jūras pret krastu ar Boreja pūtieniem straujiem,
Netrako spēcīga liesma tik stipri, ja, ceļoties vējiem,
Biezoknī iezogas dziļi, kad mežu kāds aizdedzinājis;
Nenošalc viesuļa vētras tik skaļi starp ozoliem kupliem,

Ja tās ar īgnumu neapvaldāmu sāk gaudojot trakot,
Skaļi cik nošalca troju un ahaju paceltās balsis.
Vīri pret vīriem ar baismīgu troksni tur metās uz priekšu.
Mirdzošais Priamids Hektors pret Ajantu izgāja pirmais
Tobrīd, kad metās pret viņu, un trāpīja pēkšņi ar šķēpu
Vietā, kur divas ap krūtīm tam šķērsojās uzstieptās siksnas.
Vienā bij vairogs, tai zobens, ar sudraba nagliņām greznots;
Abas tās sargāja ķermeni maigo. Tad apskaitās Hektors,
Tāpēc ka steidzīgā šautra tam aizlaidās velti no rokas.
Bēgdams no drausmīgās nāves, viņš traucās pie savējo rindām.
Ajants, Telámonids dižais, kad Priamids pagriezās sānis,
Akmeni tvēra no tiem, kas ātrajiem ahaju kuģiem
Derēja balstam un bija tur kaudzēm pie kareivju kājām,
Un tad pār vairoga malu to ietrieca krūtīs pie kakla,
Mezdams, kā vilciņu laižot; tas griezdamies aizlaidās tālāk.
It kā ar Kronida sitienu ozols krīt brakšķēdams zemē,
Izrauts ar saknēm, un smirdīgais sērs no pāršķeltā koka
Izplatās apkārt; nav drosmes vairs tādam, kas, soļodams garām,
Koku redz krītam, jo bīstams ir varenā Kronida zibens, —
Gluži tik pēkšņi uz zemes šeit nogāzās varenais Hektors.
Izkrita šķēps tam no rokas, bet ķivere spožā un vairogs
Bija pie viņa; un brakšķēja krītot tā mirdzošās bruņas.
Ahaju dēli pie Hektora metās ar saucieniem skaļiem,
Cerot to aizvilkt pie sevis un šķēpu tam raidot pēc šķēpa;
Tomēr no viņiem neviens šeit nespēja tautganu dižo
Dragāt ar ieroci savu, jo vadoņi piesteidzās tūdaļ —
Ainejs ar Polidamántu un Agēnors, līdzīgais dievam,
Sarpēdons, likiešu vadonis brašais, ar cildeno Glauku.
Arī pārējie vīri to sargāja laukā, un visi
Turēja apaļos vairogus priekšā, bet draugi ar steigu
Iznesa viņu uz rokām no cīņas, līdz sasniedza visi
Ātrkāju zirgus, kas tobrīd aiz trokšņainās kaujas un cīņas
Gaidīja viņu ar braucēju savu un mirdzošiem ratiem.
Hektors vaidēja smagi, kad zirgi to veda uz Troju.
Bet, kad to aizveda draugi pie brasla, kur strauji plūst Ksanta,
Dzelmjainā skaistviļņu upe, ko radījis mūžīgais Kronids,
Izcēla viņu no kaujratiem ārā un nolika zemē,
Uzlēja valgmi; viņš atvilka elpu un atvēra acis,
Piecēlās sēdus uz ceļiem un tumšsārtās asinis vēma;
Tomēr tas saļima atkal uz auglīgās zemes, un tumsa
Sedza tā acis, jo trieciens vēl laupīja samaņu viņam.
Tikko kā manīja ahaju dēli, ka aizgājis Hektors,
Metās pret trojiešiem tūdaļ, un atkal tiem cīnīties tika.
Steidzīgais Ajants, Oīleja dēls, nu visiem pa priekšu
Trieciena devās ar šķēpu pret Satniju, Ēnopa dēlu;
Najāda, nimfa jo tikla, to dzemdēja Ēnopam kādreiz,
Sargot tam ganībās govis pie dzelmjainās Satnioéntas.
Slavenais šķēpmetis Ajants pie Satnija steidzās un šķēpu

Ietrieca cirkšņos; tas nokrita zemē, bet briesmīgu cīņu
Iesāka troji un ahaju dēli ap kritušā līķi.
Pantoids Polidamánts tam atriebties steidzās ar šķēpu;
Šeit Protoēnoru trāpīja šķēps, Arēilika dēlu,
Labajā plecā, un varenā smaile tam izurbās cauri.
Tūdaļ viņš nokrita pīšļos un apkampa zemi ar plaukstām.
Pantoids, uzvaru guvis, tā lieloties iesaucās skaļi:
«Drosmīgā Pantoja dēls, man liekas, nav veltīgi šoreiz
Raidījis metamo šķēpu ar stipro un vareno roku!
Kādam no ahaju dēliem, kā redzu, tas iestrēdza miesā;
Atbalstot sevi ar to, viņš Aīda mitekļos dosies.»
Teica tā lieloties viņš, un ahajiem dzēla šie vārdi.
Satrauca tomēr šie vārdi visvairāk Telámona dēlam
Drosmīgo sirdi, jo blakus ar kritušo cīnījās laukā.
Atvēzis mirdzošo šķēpu, to raidīja bēdzējam pakaļ.
Tomēr no pazemes tumšās šeit paspēja Pantoids glābties,
Pagriezies piepeši sānis; bet trieciens Arhélohu tvēra,
Brašo Antēnora dēlu, jo dievi tam lēma šeit nāvi.
Šķēpu viņš ietrieca tur, kur vienojas galva ar kaklu,
Augšējā skriemeļa vidū, un pāršķēla muskuļus abus.
Krītot Arhéloha galva ar lūpām un deguna galu
Saskārās agrāk ar ielejas pīšļiem kā stilbi un ceļi.
Priecīgi iekliedzās Ajants un teica tā Polidamantam:
«Apdomā, Polidamant, un saki man taisnību visu!
Vai Protoēnora cienīgs nav kritušais varonis bijis?
Pats viņš man nelikās gļēvs, bet cēlies no labākās dzimtas.
Laikam patiesi viņš iznāk Antēnoram, zirgvaldim, brālis
Jeb vai tā dēls; man šķita viņš līdzīgs Antēnoram sejā.»
Teica tā viņš, jo zināja labi. Sirds noskuma trojiem.
Piepeši Akamants, aizstāvot brāli, ar metamo šķēpu
Boiotu Promahu gāza, kas kritušo vilka aiz kājām.
Akamants, uzvaru guvis, tā skaļi nu uzgavilēja:
«Lielības, ahaju dēli! Ar draudiem jūs neesat skopi.
Nebūs jau vienīgi mums šeit likstas un nedienas jācieš.
Tuvojas tagad tas brīdis, kad arī jūs saļimsit cīņā.
Raugaities apkārt, ar šķēpu šo pieveikts, lūk, kareivis Promahs
Atdusas saldi! Tam sūtīju miegu, lai atmaksa brālim
Nebūtu jāgaida ilgi, un tāpēc ikvienam ir tieksme
Atstāt sev radnieku pilī par atriebes nesēju likstā.»
Teica tā lieloties viņš, un ahajiem dzēla šie vārdi,
Satrauca tomēr visvairāk Pēnélejam drosmīgo sirdi.
Viņš pret Akámantu metās; tas, trieciena vairoties veikli,
Bēga no nāves. Tad Pēnelejs metās pret Īlioneju,
Forbanta atvasi, bagāto lopiem — to Hermejs no trojiem
Mīlēja vairāk par visiem, daudz dažādu mantu tam dodams.
Dzemdēja sieva no viņa tik vienīgi Īlioneju.
Pēnelejs ietrieca tobrīd tam šķēpu acs dobuma vidū,
Redzokli iznīcinādams. Šķēps izurbās cauri caur aci,

Iznākdams pakauša vidū. Viņš saļima, izplezdams rokas.
Izvilcis zobenu aso no maksts, tam Pēnelejs tūdaļ
Cirta ar sparu pa kaklu, un nokrita varoņa galva
Kopā ar ķiveri spožo uz zemes, bet varenā smaile
Bija vēl kritušā acī. Kā magones stiebru ar galvu
Pēnelejs pacēla šķēpu un, trojiešiem rādot, tā teica:
«Stāstait jūs, trojiešu vīri, to slavenā Īlionéja
Mīļajam tēvam un mātei, lai sēro tie pilī par dēlu!
Promaha Alegēnórida sieva ar gavilēm sirdī
Nesastaps mīļoto vīru, kad visi mēs, ahaju dēli,
Atpakaļ dosimies kuģos no Trojas uz dzimtenes zemi.»
Teica tā lieloties viņš, un trīcēja locekļi visiem.
Skatījās apkārt ikviens, kā glābties no drausmīgās nāves.
Tagad nu stāstait man, mūzas, kas Olimpa mitekļos esat,
Kurš šeit no ahajiem pirmais ar asinīm slacītās bruņas
Guva, kad Poseidons, zemdimdis dižais, tos pievērsa cīņai?
Ajants, Telámona dēls, pats pirmais Hirtiju gāza,
Girtija dēlu, kas mīsiešus brašos šeit vadīja cīņā.
Vadonis Antilohs Falkam un Mermeram novilka bruņas.
Mērions Moriju notrieca pīšļos un Hipotiónu.
Gāza Protóonu Teikrs un viņam Perífētu blakus;
Menelājs, Atreja dēls, Hiperēnoru nogalināja,
Triekdams ar šķēpu pa cirkšņiem, un smaile tam ieurbās dziļi,
Saplosot varoņa iekšas, un tūdaļ caur iecirsto brūci
Dvēsele aizlaidās projām, un tumsa tam aizsedza acis.
Ajants, Oīleja dēls, šeit nogāza vairāk par visiem.
Līdzīga ātruma ziņā tam nebija cita neviena,
Vajājot bēgošos vīrus, kad Kronids tiem sūtīja bailes.

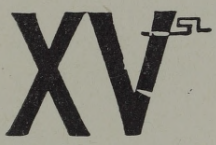

AJANTS, TELAMONA DĒLS

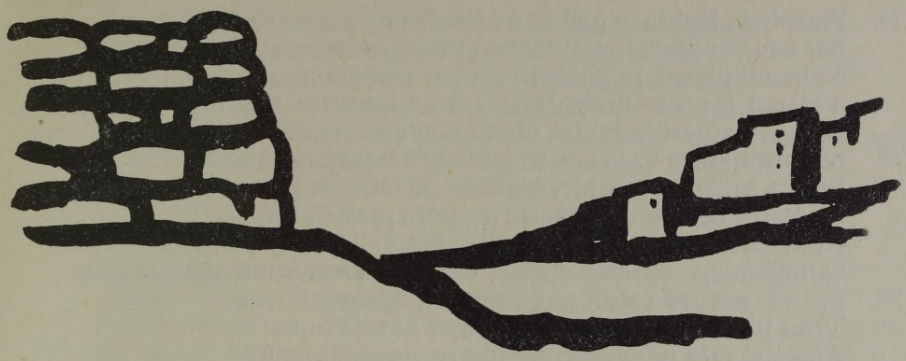

TROJIEŠI BĒG ATPAKAĻ NO KUĢIEM

Pārvarot izrakto grāvi un zemē sadzītos mietus,
Zaudējot vairākus vīrus zem danaju spēcīgām rokām,
Trojieši stājās pie ratiem un gaidīja naidniekus nākam,
Bāli aiz bailēm un satrauktu prātu. Zevs atmodās tobrīd
Īdkalna galā, kur gulēja kopā ar zelttroņa Hēru.
Piecēlies redzēja Zevs kā trojus, tā ahaju vīrus.
Trojieši mulsumā bēga, tiem ahaji sekoja bariem.
Arī starp kareivju rindām viņš vēroja Zemdimdi stipro,
Redzēja ielejā Hektoru guļam, bet draugi visapkārt
Sēdēja blakus; viņš elpoja smagi, bez samaņas bija,
Asinis vemdams; ne vājais no ahajiem nogāza viņu.
Dievu un cilvēku tēvs ar nožēlu raudzījās viņā.
Pavēris īgušu skatu, Zevs sacīja Hērai šos vārdus:
«Tiešām tik viltība tava, ai ļaunā un nekrietnā Hēra,

Piespieda Hektoru padzīt no kaujas un satrauca trojus!
Bet kas var zināt, ka atkal tu viltīgo nodomu augļus
Nebaudi pirmā, ja nopērtu tevi ar zibeņiem saviem!
Vai tad tev aizmirsies brīdis, kad karājies lejup no augšas?
Divas tev piesēju laktas pie kājām un saslēdzu rokas
Nesaraujamās važās — tu mākoņos karājies gaisā.
Sašuta mūžīgie tobrīd visapkārt pa Olimpu plašo;
Pienākot tuvu pie tevis, tie nespēja atraisīt važas.
Nosviedu katru, ko tvēru, no debesu sliekšņa; tas krita,
Saļimdams zemē bez spēka. Bet tomēr man milzīgās dusmas
Ilgi vēl nerimās sirdī par Hēraklu, līdzīgo dievam.
Viņu tu, saceļot viesuļu vētras ar Boreja elpu,
Aizdzini tālu pa bangaino jūru ar nodomu ļaunu,
Aiznesi sānis ar vēju pret Kosu, bagāto salu;
Tikai no turienes izglābu viņu pēc ciešanām grūtām,
Atpakaļ aizvedu viņu uz Argu, kur dzimtene zirgiem.
Atkal par to tev atgādināšu; tu krāpšanu atmet!
Apdomā tagad, vai tiešām tev līdzēja mīla un gulta,
Kurā tu gulēji, atstājot dievus, un piekrāpi mani.»
Teica tā varenais Zevs, un drebēja cienītā Hēra;
Valodu sākdama, sacīja viņa šos spārnotos vārdus:
«Tagad lai liecnieki mani šeit Zeme un Debess virs viņas,
Plūstošie pazemes ūdeņi Stigā — no zvērestiem visiem
Šis ir vislielākais zvērests un bīstamāks laimīgiem dieviem, —
Tava dievišķā galva un mūsu laulības gulta;
Tiešām bez apdoma zvērēt, to minot, man nebūtu drosmes.
Ne jau pēc padoma mana šeit Poseidons, zemdimdis stiprais,
Trojiem un Hektoram kaitē un pabalsta ahaju dēlus.
Protams, tam pašam ir sirdī sen ilgas un tieksme uz cīņu.
Ahajus žēlojis viņš, to nelaimi redzot pie kuģiem.
Arī es esmu ar mieru dot prātīgu padomu viņam
Doties bez pretrunas tur, kur, Mākoņu krājēj, tu liksi.»
Teica, bet dievu un cilvēku tēvs jau smaidīja atkal;
Atbildot cienītai Hērai, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Varenā lielace Hēra, kaut saskaņa rastos uz priekšu
Arī starp mani un tevi, kad mūžīgo sapulcē esi!
Tāpēc jau Poseidons arī, kaut ļoti viņš citādi vēlas,
Varētu mainīties domās pēc tava vai manējā prāta.
Bet, ja patiesi tā domā un tiešām tu taisnību runā,
Dodies pie pārējiem dieviem un atsauc pie manis uz Īdu
Īridu veiklo un Foibu, kas slavens ar sudraba stopu.
Tūdaļ lai Īrida laižas pie ahajiem varkaltās bruņās,
Ātri lai pavēli aiznes Poséidonam, trīcinātājam,
Cīniņu izbeigt pie kuģiem un atpakaļ doties uz pili.
Hektoru Apollons Foibs lai mudina atkal uz cīņu,
Spēku lai iedveš tam krūtīs un remdina smeldzīgās sāpes,
Varoņa sirdi tās plosa tik ļoti. Lai ahaju dēlus
Atkal viņš atpakaļ triec un bailes tiem iedveš pie kuģiem.

Bēgot lai metas it visi pie Pēleida daudzairu kuģiem.
[Patroklu, mīļāko draugu, šis sūtīs ar šķēpu tam pretī.
Diženais Priamids Hektors to cīnoties nogāzīs zemē
Tuvu pie Īlijas mūriem, daudz citiem vēl dzīvību laupot;
Sarpēdons, mīļais mans dēls, starp daudziem tur saļims bez spēka.
Atriebdams Patrokla nāvi, drīz Ahillejs Hektoru gāzīs.
Tikai pēc tam es rīkošos tā, lai troji no kuģiem
Atpakaļ dodas pavisam un ahaji kuplajiem matiem
Ielaužas Īlijā augstā, kā Atēnai padomā bijis.]
Agrāk es nerimšos dusmās un arī no mūžīgiem dieviem
Neļaušu citam nevienam šeit danajiem palīdzēt cīņā,
Kamēr vēl Pēleja dēls nav saņēmis gandarījumu,
Kā es reiz solīju agrāk un vēlīgi māju ar galvu
Tobrīd, kad Tetida nāca pie manis un apkampa ceļus,
Lūgdama godināt dēlu Ahilleju, pilsētu lāstu.»
Teica tā viņš, un baltroce Hēra tam klausīja tūdaļ.
Aizlaidās viņa no Īdkalna galiem uz Olimpu dižo.
Itin kā cilvēka domas, tam braucot pa svešajām zemēm,
Aplido pasauli mirklī, un vēlāk viņš sevī tā domā:
Turp nu es ietu un turp; tad sirdī viņš atmin it visu, —
Gluži tik steidzīgi aizlaidās Hēra no Gargara gala.
Atkal pēc mirkļa tā bija uz Olimpa augstā, kur dievi
Pulcējās Kronida pilī; tie, ieraugot cienīto Hēru,
Piecēlās ātri it visi un sveica ar paceltiem kausiem.
Nevēršot skatu pret citiem, no skaistvaidzes Temidas viņa
Paņēma kausu, jo pirmā tā teciņus steidzās pie Hēras.
Valodu sākot ar viņu, tā teica šos spārnotos vārdus:
«Hēra, kam nāci tu šurp? Tu itin kā satraukta esi.
Droši vien Kronids, tavs vīrs, tev krūtīs ir satraucis sirdi?»
Cienītā baltroce Hēra, tai atbildot, savukārt teica:
«Nevaicā, Temida, man šai brīdī par līdzīgām lietām;
Pati jau zini it labi tā lepno un bardzīgo prātu.
Tagad tu sēdies man blakus un paliec šeit kopīgās dzīrēs!
Tūdaļ šeit dzirdēsi tu starp pārējiem mūžīgiem dieviem,
Kādas briesmīgas lietas Zevs gatavo visiem; man liekas,
Prieka jau nebūs nevienam, ne dievam, ne mirstīgam vīram,
Kaut gan starp mūžīgiem dieviem vēl tagad dažs priecīgi dzīro.»
Teica tā cienītā Hēra un atsēdās mūžīgo vidū.
Piktojās dievi pa Kronida pili, un ļaunīgā priekā
Smaidīja Hēra, bet piere virs plakstiņiem palika skumja.
Juzdama īgnumu sirdī, tā, valodu sākdama, bilda:
«Nelgas patiesi mēs esam, ka sākuši ķildu pret Zevu!
Tiešām mēs vēlamies tuvoties viņam un remdēt tā dusmas
Vai nu ar vārdiem, vai spēku. Viņš, nosēdies tālākā vietā,
Neliekas zinīt par mums, jo sajūt, ka mūžīgo vidū
Viņam vislielākā vara un stiprākās rokas par visiem.
Tāpēc jūs panesiet visu, ko ļaunu ikkatram viņš lēmis.
Tagad pār Areju arī, man liekas, ir nākušas likstas,

Tāpēc ka kritis tā dēls, pats brašākais mirstīgo vidū,
Askalafs, raženais vīrs, ko Arejs par dēlu sev dēvē.»
Teica tā Hēra, bet brāzmainais Arejs, ar izplestām plaukstām
Sizdams pa spēcīgām gūžām, tā sacīja skumušu prātu:
«Neesiet ļauni pret mani, kas Olimpa mitekļos valdāt,
Tāpēc ka, atriebjot dēlu, es došos pie ahaju kuģiem,
Kaut pat man liktenīgs būtu šis gājiens, kaut, zibeņu sistam,
Pīšļos un asiņu peļķēs starp kritušiem būtu man jāguļ.»
Teicis šos vārdus, viņš Deimam un Fobam jūgt vēlēja zirgus
Divriču ratos, bet mirdzošās bruņas pats uzvilka plecos.
Iedegtos tobrīd patiesi pret mūžīgiem debesu dieviem
Bargākas Kronida dusmas un drausmīgāks īgnums kā agrāk,
Nebūtu Atēna steigšus, par mūžīgiem norūpēdamās,
Metusies priekšnamā, atstājot troni, kur sēdēja viņa.
Dieviete atņēma ķiveri viņam un vairogu lielo,
Izrāva šķēpu no spēcīgās rokas un slēja pie sienas;
Sajūtot īgnumu sirdī, tā straujajam Arejam teica:
«Prātu tu zaudējis, trakais! Tu pazudis esi! Ir velti
Ausis tev dotas ko dzirdēt, jo zaudējis kaunu un prātu!
Vai tad tu nedzirdi to, ko saka mums baltroce Hēra?
Tikko kā atnāca viņa no Olimpa valdnieka Zeva.
Jeb vai tu gribi varbūt, pats pārcietis likstu bez skaita,
Atgriezties Olimpa pilī ar rūgtumu sirdī, pret gribu,
Sagādāt arī vēl likstas mums, pārējiem mūžīgiem dieviem?
Tūdaļ viņš trojiešus lepnos un ahajus atstās pie kuģiem,
Metīsies steigā pret mums un aiztrieks no Olimpa visus,
Citu pēc cita viņš sodīs, kas vainīgs vai arī bez vainas.
Tāpēc es padomu dodu tev neskumt par mīļoto dēlu.
Arī jau agrāk dažs labs, kas brašāks un stiprāks par viņu,
Cīniņā ejot, ir kritis un turpmāk vēl kritīs; ir grūti
Cilvēku dzimuma pēctečus visus mums paglābt no nāves.»
Teikusi, Areju straujo tā piespieda sēsties uz troņa.
Cienītā Hēra pa tam Apóllonu sauca no nama
Kopā ar Īridu veiklo, kas vēstnese mūžīgiem dieviem;
Paverot skatu pret abiem, tā teica šos spārnotos vārdus:
«Abiem jums vēlēja Zevs jo steidzīgi doties uz Īdu.
Bet, kad jūs nonāksit turp un redzēsit Kronida vaigu,
Izpildiet labprāt it visu, ko Krona dēls vēlēs un sacīs!»
Teica tā cienītā Hēra un, atpakaļ steigdamās pilī,
Nosēdās greznajā tronī. Tie aizlaidās, steigdamies abi,
Nāca pie avotiem bagātās Īdas, pie mežzvēru mātes.
Atrada Gargara galā tur Zibeņu metēju viņi
Mierīgi sēžam, bet galvu tam apsedza mākonis smaržīgs.
Pienākot nostājās viņi pie mākoņu krājēja Zeva.
Ieraugot tuvumā šos, Zevs nejuta īgnumu sirdī,
Tāpēc ka mīļajai sievai bez pretrunas klausīja abi.
Vēstnesei Īridai tūdaļ viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Teci nu, Īrida veiklā, Poséidonam, trīcinātājam,

Ziņo it visu, ko saku, un taisnīga vēstnese esi:
Pavēli nekavējoties tam atstāt šo karu un cīņu,
Atpakaļ doties pie dieviem vai arī uz dievišķo jūru.
Bet, ja viņš neklausīs mani un noraidīs padomu krietno,
Tad lai viņš apdomā labi un apsver to prātā un sirdī,
Vai tas var pretinieks būt, ja iešu, kaut spēka tam gana.
Stiprāks, man liekas, es būšu par viņu, un esmu ar vecāks.
Tomēr nav baiļu tam mīļajā sirdī, jo uzskata sevi
Līdzīgu spēkā ar mani, kā priekšā dreb pārējie dievi.»
Teica tā viņš, un Īrida veiklā tam klausīja tūdaļ.
Aizlaidās viņa no Īdkalna galiem uz Īliju svēto.
It kā no mākoņiem tumšiem krīt sniegpārslas lejup vai krusa
Aukstā, ko ētera radītais Borejs ar pūtieniem dzinis, —
Gluži tik steidzīgi Īrida veiklā no šejienes laidās.
Stādamās Zemdimdim tuvu, tā teica šos spārnotos vārdus:
«Nesu patlaban es vēsti tev, Zemdimdi tumšajiem matiem!
Steigšus es nācu pie tevis no aigidas nesēja Zeva.
Pavēl viņš nekavējoties tev atstāt šo karu un cīņu,
Atpakaļ doties pie dieviem vai arī uz dievišķo jūru.
Bet, ja tu neklausot viņam un noraidot padomu krietno,
Pats tad šurp draudēja nākt un cīniņu uzsākt pret tevi;
Tomēr Zevs padomu deva, lai vairoties cīņas un viņa.
Stiprāks, tas saka, šis esot par tevi un gados daudz vecāks.
Mīļajā sirdī tev neesot baiļu, tu uzskatot sevi
Līdzīgu spēkā ar viņu, kā priekšā dreb pārējie dievi.»
Slavenais Zemdimdis tobrīd tai teica ar īgnumu sirdī:
«Brīnums! Kaut arī viņš varens, bet spītes pārlieku tā vārdos!
Mani, kas līdzīgs tam cieņā, viņš mēģina piespiest ar varu!
Esam trīs Kronidi brāļi, kas piedzima košmatei Rejai —
Zevs un tad es, un tad Aīds, kas valda pār pazemes ēnām.
Dalījām visu trīs daļās un dabūjām daļu katrs savu.
Pelēkā jūra man krita par mītni uz mūžīgiem laikiem,
Kauliņus metot, bet tumsības valsti sev ieguva Aīds,
Zevam pienācās mākoņi, gaiss un debesis plašās.
Kopēja visiem ir zeme un Olimpa virsotne plašā.
Tāpēc es negribu dzīvot, kā patiktos Zevam. Lai valda
Mierīgi trešajā daļā, jo spēka tā rokām ir gana!
Mani lai nebaida viņš ar stiprajām rokām kā gļēvu.
Labāk viņš darījis būtu, ja kādreiz ar bargāku vārdu
Norātu meitas un dēlus varbūt, ko pasaulē laidis.
Ja tik tas pavēlēs viņiem, tie gribot vai negribot klausīs.»
Īrida, ātrkāje veiklā, tam atbildot, teica šos vārdus:
«Zemdimdi tumšajiem matiem, vai tiešām lai atbildi tādu,
Gluži tik bargu un skarbu, es nesu uz Olimpu Zevam?
Vai tad nav piekāpties labāk? Palaikam mēdz piekāpties gudrie.
Zini, erīnijas vienmēr ir vēlīgas vecākiem gados.»
Poseidons, zemdimdis dižais, tai atbildot, savukārt teica:
«Tagad tu, dieviete Īrida, teici man prātīgu vārdu!

Tiešām liels labums ir tas, ja vēstnese pareizo zina.
Tomēr man sirdi māc skumjas un dvēselē iezogas sāpes,
Tāpēc ka mani, kas līdzīgs tam cieņā un likteņa ziņā,
Nekrietni nozākāt vēlas ar naida un īgnuma vārdiem.
Tagad es padodos viņam, kaut labprāt to negribu darīt.
Tomēr ko citu tev teikšu un draudus šos neaizmirsīšu:
Bet, ja nu, spītēdams man un Atēnai, trofeju dievei
[Hermejam, varenai Hērai vai valdniekam Hēfaistam arī],
Saudzē viņš Īliju augsto un neļauj to gruvekļos sagāzt,
Atraudams ahaju dēliem šeit uzvaru lielu, lai zina:
Pastāvēs mūžīga ķilda starp abiem mums arī vēl turpmāk.»
Teica tā Zemdimdis dižais un, atstādams ahaju rindas,
Ienira pelēkā jūrā, bet ahaji skuma par viņu.
Varenais Mākoņu krājējs tad sacīja Foibam šos vārdus:
«Dodies nu, Apollon mīļais, pie Hektora, varā kas tērpies!
Taču jau Poseidons dižais, kas iežogo zemi visapkārt,
Ieniris dievišķā jūrā, lai bēgtu no īgnuma mana.
Bet, ja viņš paliktu šeit, tad dzirdētu visi par cīņu,
Arī vēl pazemes dievi, kas dzīvo zem zemes ap Kronu.
Ne vien jau man, bet viņam visvairāk tas nāca par labu,
Tāpēc ka bēga no spēcīgām rokām, kaut īgušu sirdi.
Nebūtu šķīrušies tomēr mēs abi šai cīņā bez sviedriem.
Tagad ņem, Apollon, tūdaļ šo bārkstaino aigidu rokās,
Pakrati spēcīgi to un sabaidi ahaju vīrus!
Rūpējies vairāk, ai tālmeti Foib, par Priama dēlu!
Iedves šim varonim spēku tik lielu, lai ahaju dēli
Atpakaļ dodas pie kuģiem un straujā Hellésponta viļņiem!
Gan jau tad rūpēšos vēlāk par visu ar vārdiem un darbiem,
Gan jau tad ahaji atkal pēc grūtumiem uzelpos vieglāk.»
Teica tā viņš, un Apollons Foibs nu klausīja tēvam.
Pēkšņi no Īdkalna gala viņš metās kā steidzīgais vanags,
Baložu iznīcinātājs, visātrais no spārnotiem putniem.
Dievišķā Priama dēlu viņš atrada mierīgi sēžam;
Bija jau atmodies viņš un krāja no jauna sev spēkus,
Pazina tuvākos biedrus; tad sviedri un aizdusa rimās,
Tāpēc ka iedvesa spēku šim Aigidas nesēja griba.
Stādamies tuvu pie viņa, tā tālmetis Apollons teica:
«Hektor, Priama dēls, kam tālu no pārējiem citiem
Itin kā noguris sēdi? Vai bēdas tev nenomāc sirdi?»
Mirdzošā ķiverē Hektors, tam atbildot, sacīja vārgi:
«Kas gan tu esi, ai labais no dieviem, ka mani tā jautā?
Vai tad tu nezini vēl, ka tuvu pie ahaju kuģiem
Ajants, drosmīgais cīņā, kad gāzu tā biedrus ar šķēpu,
Trieca man akmeni krūtīs un piespieda cīniņu atstāt?
Domas jau bija mana prātā, ka Aīda namu un ēnas
Šodien jau apraudzīt iešu, jo elpa man apstājās krūtīs.»
Tālmetis Apollons, valdnieks, tam atbildot, atkal tā teica:
«Esi nu drošs, jo Krona dēls tagad tev palīgu stipru

Sūta no Īdas pie tevis, lai sargu un vadu es tevi:
Esmu Foibs Apollons es, kam zelta zobens mirdz sānos;
Agrāk jau tevi es glābis un Īliju, pilsētu augsto.
Saņemies! Pavēli tūdaļ, lai kaujratu braucēji visi
Vadītu ātrkāju zirgus pret dobajiem ahaju kuģiem!
Visiem es iešu pa priekšu un ceļu tur trojiešu zirgiem
Nolīdzināšu, bet ahajiem likšu par bēgšanu domāt.»
Teicis šos vārdus, viņš varenu spēku tam iedvesa krūtīs.
Itin kā atpūties zirgs, kas barots ar miežiem pie siles,
Sarāvis apaušu saites, pa ieleju steidzīgi traucas,
Mezdamies strautiņā dzidrā, kur paradis peldēties brīvi;
Galvu viņš lepni ceļ augšup un dodas uz priekšu, bet krēpes
Plandās gar spēkpilniem pleciem; drīz, ļaujoties jaunības spēkam,
Kājas to aiznes jo viegli uz zināmām zālainām pļavām, —
Gluži tā Priamids Hektors šeit locīja kājas un ceļus,
Kaujratu braucējus dzīdams, kad dzirdēja dievišķo balsi.
Itin kā mednieku suņi un trokšņainais zemnieku pūlis
Dzenas pēc ragainā brieža vai kazas, kas gadās tiem ceļā,
Kamēr kāds pabiezāks mežs vai klintsgabals, nokāries lejup,
Zvēram nav pajumti devis, kur nevar vairs ilgāk to vajāt;
Piepeši, kliedzienu traucēts, tos pārsteidz bārdainais lauva,
Stādamies ceļā, un aptur it visus, kam medības tīkas, —
Gluži tā danaji baros līdz šim pret trojiešiem traucās,
Durot ar zobeniem viņus un šķēpiem abējup asiem;
Bet, kad jau redzēja viņi, ka trojiešu rindas šis kārto,
Sabruka bailēs it visi un drosme tiem izzuda pēkšņi.
Toants, Andráimona dēls, pats brašais no aitolu vīriem,
Ahajus iedrošināja, vislabākais šķēpmetis bija,
Drošsirdīgs tuvcīņā arī; kad daži no ahaju vīriem
Daiļrunā sacensties sāka, tad reti kāds pretnieks šim bija.
Vēlēdams labu it visiem, viņš sacīja, valodu sākdams:
«Dievi, es brīnumu lielu pats savējām acīm nu redzu!
Hektors ir cēlies no jauna! To atkal ir glābusi nāve!
Ticība liela un droša mums bija jau katram, ka Hektors
Cīniņā kritis uz mūžiem zem spēcīgās Ajanta rokas.
Taču kāds mūžīgais dievs no nelaimes viņu ir glābis.
Vairākiem danaju vīriem patiesi viņš dzīvību ņēmis.
Liekas, tik tiešām nu arī tā notiks. Ne gluži bez Zeva —
Zibeņu metēja ziņas viņš turētos priekšā tik sīvi.
Draugi, jums padomu došu, bez pretrunas klausait man visi!
Liksim vienkāršai tautai, lai atpakaļ dodas pie kuģiem!
Paši, kas uzskatām sevi par brašākiem ahaju vidū,
Stāsimies pretī ar šķēpu, lai varētu atvairīt viņu,
Izstiepjot šķēpus uz priekšu; kaut drosmes, kā liekas, tam netrūkst,
Tomēr tam bailes būs sirdī starp danajiem izlauzties cauri.»
Teica tā viņš, un labprāt it visi tie klausīja viņam.
Šķēpmetis Īdomenējs un arī Telámonids Ajants,
Mērions kopā ar Teikru un Arejam līdzīgais Megēts

Kārtoja rindas uz cīņu un, saukuši labākos kopā,
Cīņu ar Hektoru sāka un trojiem, bet vienkāršā tauta
Atpakaļ devās ar steigu pie dobajiem ahaju kuģiem.
Slēgušies rindās, tiem uzbruka troji, ko vadīja Hektors,
Traucoties vareniem soļiem; tam Apollons gāja pa priekšu,
Ietinies mākonī tumšā un aigidu turēdams rokā,
Briesmīgo, šaušalu pilno, ar bārkstīm visapkārt; to Zevam
Dāvāja slavenais Hēfaists, lai varoņiem iedvestu bailes.
Turot šo aigidu rokās, viņš vadīja trojiešu rindas.
Argieši, slēgušies rindās, tiem drosmīgi turējās pretī;
Skanēja kliedzieni skaļi nu abējās pusēs; no stiegrām
Aizlaidās šautras, bet šķēpi, ko raidīja varoņu rokas,
Ieurbās cīņā pa daļai šeit drosmīgiem jaunekļiem miesā,
Citi turpretim starp rindām, te neskarot ķermeni balto,
Krita un palika zemē, kaut asinis padzerties alka.
Kamēr vēl Apollons Foibs ar aigidu stāvēja mierā,
Trojus un ahajus trāpīja šautras un varoņi krita.
Bet, kad viņš pavēra skatu pret danajiem, ātrzirgu vīriem,
Aigidu noskurināja un, uzkliedzis spēcīgā balsī,
Drosmi šiem laupīja krūtīs, tie aizmirsa cīniņu spraigo.
Itin kā ganībās vēršus vai lielāku avenu baru
Izkliedē divi vien plēsīgie zvēri nakts mijkrēšļa brīdī,
Pārsteidzot piepeši tos, ja sargātājs viņiem nav tuvu, —
Gluži tik gļēvi nu ahaji bēga, kad Apollons viņiem
Iedvesa bailes, bet trojiem un Hektoram dāvāja slavu.
Iedegās cīņa pa vienam; vīrs cīnījās atkal pret vīru.
Hektors Stihiju nogāza zemē un Arkesilāju.
Boiotus varkaltās bruņās uz cīniņu vadīja otrais;
Cildenais varonis Stihijs Menéstejam tuvākais bija.
Ainejs Medóntam pēc tam un Īasam atņēma bruņas;
Raženais vadonis Medonts Oīleja blakusdēls bija,
Varoņa Ajanta brālis, bet dzīvoja Filakes zemē,
Tālu no dzimtenes mīļās, jo pamātes Eriopidas
Brāli tas nokāva dusmās, — tā bija Oīleja sieva.
Diženais vadonis Īass no Atēnām atveda vīrus,
Ahaju vīri to sauca par Sfēla Būkólida dēlu.
Nogāza Polidamánts Mēkísteju pīšļos, bet Polīts
Ehiju priekšējā rindā. Pret Kloniju Agēnors metās.
Trāpīja Parids tad Dēiohám no muguras plecu,
Bēgot no priekšējās rindas; šķēps izurbās cauri caur viņu.
Bet, kad no kritušo pleciem tie novilka varkaltās bruņas,
Virzījās ahaju rindas gar mietiem un izrakto grāvi.
Izklīda viņi kur kurais, jo spiesti bij slēpties aiz sienas.
Mudīja trojiešus Hektors un sauca tiem spēcīgā balsī:
«Tūdaļ pie kuģiem! Nost metiet ar asinīm slacītās bruņas!
Bet, ja es redzēšu vairāmies kādu kur tālāk no kuģiem,
Sodīšu viņu ar nāvi bez žēluma sirdī; pēc nāves
Brāļi un mīļotās māsas to neliks uz kūpošā sārta,

Suņi drīz saplosīs viņu ap Īlijas pilsētu augsto.»
Teicis šos vārdus un zirgiem ar pātagu cirtis pa sāniem,
Metās uz priekšu gar trojiešu rindām, tos mudīdams skaļi.
Visi nu sekoja viņam un, atskanot saucieniem skaļiem,
Vadīja zirgus, kas kaujratus vilka, bet Apollons priekšā
Nostājās grāvim uz malas un, nomīdams zemes ar kājām,
Grūda tās grāvī pret vidu un ceļu tiem nolīdzināja,
Tieši tik platu un garu, cik tālu, ja izmet ar sparu,
Aizdrāžas metamais šķēps, kad jauneklis vingrina spēkus.
Rindās tie plūda pa šo; tiem Apollons gāja pa priekšu,
Diženo aigidu turēdams rokā, un ahaju sienu
Salauza viegli kā zēns, kas izsvaida smiltis pie jūras;
Uzcēlis bērnišķā prātā no tām sev rotaļu celtnes,
Vēlāk ar rokām un kājām viņš izposta uzcelto ēku, —
Gluži tā, tālmeti Foib, tu sagāzi gruvekļu kaudzē
Ahaju darbus un pūles un atkāpties piespiedi pašus.
Ahaji stājās pie kuģiem un gaidīja naidniekus nākam.
Mudīja viņi cits citu un, paceļot rokas uz augšu,
Piesauca Olimpa dievus, un sirsnīgi lūdzās it visi.
Gerēnas Nestors nu lūdzās vissirsnīgāk, ahaju atbalsts,
Pacēlis bijīgi rokas pret zvaigžņaino debesu jumu:
«Kronid, ja altāros kādreiz kāds bagātā argiešu zemē
Ziedoja barotā vērša vai avena taukainās gūžas,
Lūgdamies pārnākt, tu solīji to un māji ar galvu.
Atceries, Krona dēls, to un atvairi drausmīgo dienu!
Neļauj tu lepnajiem trojiem šeit izdeldēt ahaju tautu!»
Teica tā lūgdamies viņš; no augšas Zevs, rūpīgais gādnieks,
Iegrandās skaļi par zīmi, ka sirmgalvja lūgumu klausīs.
Tikko kā dzirdēja troji šo Aigidas nesēja troksni,
Tvīkdami cīņas, tie metās ar sparu pret ahaju dēliem.
Itin kā spēcīgais vilnis, kas nācis no bangainās jūras,
Aizveļas pāri pār kuģi, kad saceļas viesuļa vētra;
Vilnis pēc viļņa tam seko joprojām ar lielāku sparu, —
Gluži tā trojieši metās ar saucieniem skaļiem pret sienu,
Dzīdami zirgu pēc zirga, un iesākās cīņa pie kuģiem.
Kaujratos cīnījās troji ar abējup asajiem šķēpiem,
Ahaji melnajos kuģos uz klāja tur turējās tobrīd,
Kāvās ar milzīgiem mietiem, kas bija tiem paslēpti kuģos,
Derīgiem kaujai uz jūras un apkaltiem galā ar varu.
Kamēr šeit ahaju vīri ar trojiešiem cīnījās sīvi
Tuvu pie uzceltās sienas, bet tālu no ātrajiem kuģiem,
Tamēr sēdēja Patrokls vēl brašā Eirípila teltī,
Iepriecināja ar tīkamiem stāstiem un dziļajā brūcē
Kaisīja dziedīgas zāles, kas remdēja smeldzīgās sāpes.
Bet, kad ar triecienu strauju jau tuvu pie uzceltās sienas
Pienāca troji un ahajos bija jau troksnis un burzma,
Varonis nopūtās smagi aiz sāpēm; ar izplestām plaukstām
Sizdams pa spēcīgām gūžām, viņš teica tā skumušu prātu:

«Nevaru, Eiripil, es šeit ilgāk pie tevis vairs palikt,
Kaut vēl tev vajadzīgs esmu, jo sākusies kauja jo sīva.
Laiku lai kaujratu kalps tev pakavē tagad; es tūdaļ
Steigšos pie Pēleja dēla, lai piespiestu cīnīties viņu.
Varbūt ka, palīdzot dievam, es varētu pierunāt viņu,
Grozot tā prātu. Tie padomi labi, ko devuši draugi.»
Teica tā viņš, un kājas to nesa pa lauku uz priekšu.
Ahaji stāvēja stingri pret trojiešu rindām, bet tomēr
Nespēja atsist no kuģiem, kaut bija daudz mazākā skaitā.
Trojiešiem pietrūka spēka, lai, iekļūstot kuģos un teltīs,
Sagrābtu visu ar varu un salauztu danaju rindas.
Itin kā remesis manīgs, kas amatu mācījies ilgi,
Atēnas mājieniem klausot, ar mērāmo auklu pie baļķa
Iezīmē līniju taisnu, lai iztēstu vēlāk pa prātam, —
Gluži tik taisni šai brīdī vēl stāvēja uzvaras svari.
Cīnījās varoņi tobrīd it visur ap dobajiem kuģiem.
Izgāja Priamids Hektors pret slaveno Ajantu cīņā.
Abi tie cīnījās īgni ap vienu tik kuģi, bet velti.
Nespēja Hektors to veikt, lai lāpu šeit uzmestu kuģiem;
Nespēja atsist to Ajants, jo Hektoru veda kāds dēmons.
Ajants, Telámona dēls, Kalētoram, Klitija dēlam,
Krūtīs ietrieca šķēpu, kad lāpu tas nesa pret kuģi.
Smagi viņš nogāzās zemē, un pagale šļuka no rokas.
Bet, kad jau redzēja Hektors Kalētoru, brālēnu savu,
Saļimstam piepeši pīšļos uz mutes pie melnsānu kuģa,
Mudīja trojus un Likijas vīrus ar saucieniem skaļiem:
«Trojieši, Likijas vīri un dardani, drosmīgie cīņā!
Nebēdziet projām no cīņas, kaut esam tik bīstamā vietā!
Paglābiet Klitija dēlu, lai viņam šeit ahaju vīri
Nenovelk bruņas no pleciem, kad cīniņā kritis pie kuģiem.»
Teicis šos vārdus, viņš meta pret Ajantu mirdzošo šķēpu;
Kļūdījās Hektors un tvēra Likófronu, Mastora dēlu,
Ajanta kaujratu kalpu, kas, nākdams no Kitēras salas,
Dzīvoja kopā ar viņu, jo Kitērā nodūra kādu.
Priamids galvā virs auss tam ietrieca varkalto šķēpu —
Blakus viņš Ajantam bija. Tas tūdaļ uz muguras pīšļos
Gāzās no stūres pie kuģa, un saļima locekļi viņam.
Satrūkās piepeši Ajants un sacīja brālim šos vārdus:
«Redzi nu, mīļotais Teikr, pats labākais karotājs kritis,
Mastora dēls, kas nācis pie mums no Kitēras salas!
Mājā mēs godājām viņu ne mazāk par vecākiem mīļiem.
Diženais Hektors to nogāzis zemē. Kur tagad tev šautras,
Nāvneses skaudrās, un stops, ko Apollons Foibs tev ir devis?»
Teica tā viņš; Teikrs dzirdēja to un stājās tam blakus,
Turēdams sprindzīgo stopu un bultnesi, pilnu ar šautrām.
Šautru pēc šautras ar īgnumu sirdī viņš raidīja trojiem.
Pirmo viņš nogāza Kleitu, Peisēnora slaveno dēlu,
Vadoņa Polidamánta Pantóida labāko draugu;

Tobrīd viņš turēja grožus un rīkoja kaujratu zirgus.
Veda uz turieni tos, kur bija visbiezākās rindas,
Cenzdamies pakalpot trojiem un Hektoram; varoni tūdaļ
Pārsteidza liksta, un nespēja novērst to vēlīgie draugi.
Kaklā no muguras puses tam iestrēdza smeldzīgā šautra;
Zemē viņš gāzās no ratiem, un trūkstoties atkāpās zirgi,
Raudami kaujratus tukšos. To redzēja tieši šai brīdī
Vadonis Polidamánts un pirmais tiem aizsteidzās pretī,
Deva Astínojam tos, Protiāona cildajam dēlam,
Vēlēdams tuvumā turēt un rūpīgi pieskatīt abus.
Pats viņš drīz atpakaļ traucās un ienira priekšējās rindās.
Šautru nu raidīja Teikrs pret Hektoru varkaltās bruņās;
Izbeigtos sīvākā cīņa pie liektajiem ahaju kuģiem,
Būtu viņš izrāvis elpu no drosmīgā Hektora krūtīm.
Taču to varenais Zevs vēl nebija aizmirsis laukā;
Hektoru sargāja viņš, bet uzvaru laupīja Teikram,
Pārraudams spēcīgi savīto stiegru tā krietnajam stopam
Brīdī, kad palaida vaļā, un šautra ar varaino galu
Aizdrāzās sānis tam garām — stops izkrita viņam no rokas.
Satrūkās drosmīgais Teikrs un sacīja brālim šos vārdus:
«Vai man! Patiesi kāds dievs šai cīniņā nodomus manus
Izjauc pavisam, jo izsita stopu man tikko no rokas.
Stiegru viņš pārrāva pušu, vēl nesen kā rūpīgi vītu;
Šorīt vēl uzvilku to, lai drošāk tā raidītu šautras.»
Ajants, Telámonids dižais, tam atbildot, savukārt teica:
«Pamet, draugs mīļais, šo stopu un pamet šīs spārnotās šautras!
Liekas, tam atņēmis spēku kāds dēmons, kas danajiem naidīgs;
Satvēris metamo šķēpu, ar vairogu aizsedzis plecus,
Cīnies pret trojiešu vīriem un mudini cīnīties citus,
Lai jel tie gluži bez pūlēm, ja uzvaru iegūtu viņi,
Nesagrābj skaistklāju kuģus! Nu domāsim atkal par cīņu!»
Teicis šos vārdus, viņš stopu ar bultnesi atstāja teltī,
Vairogu četrējām kārtām sev uzmeta platajos plecos,
Apsedza vareno galvu ar ķiveri, veidotu krāšņi
[Greznotu zirgastru pušķiem, kas draudīgi māja no augšas],
Satvēra milzīgu šķēpu ar varkaltu smaili tā galā,
Izgāja ārā no telts un nostājās Ajantam blakus.
Redzot, ka varoņa šautrām kāds mūžīgais atņēmis spēku,
Troju un likiešu rindām tā spēcīgi uzsauca Hektors:
«Trojieši, Likijas vīri un dardani, drosmīgie cīņā!
Draugi, nu esiet kā vīri! Lai netrūkst jums spēka un spara
Tuvu pie dobajiem kuģiem! Pats redzēju skaidri ar acīm —
Drosmīga varoņa šautrām un stopam Zevs atņēma spēku.
Zevtēva Kronida vara ir mirstīgiem redzama viegli —
Vai kad viņš lēmis tiem dāvināt spēku un augstāko slavu,
Jeb vai tos pazemot vēlas un atrauj tiem atbalstu savu,
Kā, lūk, šeit, salauzdams argiešu spēku, mums palīgu sniegdams.
Tagad jūs slēdzieties ciešākās rindās pie ahaju kuģiem!

Bet, ja no šķēpa vai šautras kāds dabūjis brūci un krītis,
Tas lai tur mirst! Ir slava un gods mirt tēvijas labā!
Mīļotā sieva un bērni arvien būs veseli, sveiki,
Sentēvu mantojums, māja būs viņiem, ja ahaju vīri
Aizies no dobajiem kuģiem uz mīļoto dzimtenes zemi.»
Teicis šos vārdus, viņš vairoja spēku un drosmi ikkatrā.
Savējos mudīja Ajants un pretējā pusē tā teica:
«Kaunieties, ahaju vīri! Patlaban ir pienācis brīdis
Mirt jeb vai glābiņu rast un ļaunumu novērst no kuģiem.
Vai tad jūs cerat, ja mirdzošais Hektors būs sagrābis kuģus,
Atpakaļ atgriezties kājām it visi uz dzimtenes zemi?
Vai tad jūs nedzirdat paši, ka kareivjus mudina Hektors,
Dodamies tuvāk ik mirkli, lai uzmestu lāpu uz kuģiem?
Ne jau uz deju tos aicina Hektors, bet taču uz cīņu.
Nav mums ne citādu domu, ne padoma laba patlaban
Kā tik pret trojiešiem doties un mēroties spēkā ar viņiem.
Labāk ir izšķirties ātri par nāvi vai dzīvi, vienalga,
Nekā šeit nīkuļot ilgi un veltīgi vārdzināt sevi,
Cīnoties sīvi pie kuģiem pret vīriem, kas vājāki spēkā.»
Teicis šos vārdus, viņš vairoja spēku un drosmi ikkatrā.
Hektors tad Shediju gāza, Perimēda drosmīgo dēlu,
Fokiešu vadoni drošo, bet Ajants Lāodamántu,
Brašo Antēnora dēlu, kas kājniekus vadīja cīņā.
Pantoids Polidamánts vēl nogāza Killēnes Otu,
Fīleida draugu, kas nāca ar cildajiem epejiem cīņā.
Visu to redzēja Megēts un metās ar šķēpu tam virsū;
Noliecās Polidamánts, un smaile tam pagāja garām.
Neļāva Apollons Foibs Pantóidam saļimt no šķēpa.
Tūdaļ viņš metās pret Kroismu un ietrieca šķēpu tā krūtīs.
Zemē tas gāzās ar troksni, un Megēts tam novilka bruņas.
Izgāja tobrīd pret Megētu arī kāds trojietis, Dolops,
Šķēpmetis prasmīgs, jo cēlies tas bija no drosmīgā Lampa, —
Dēladēls bija tas Lāomedóntam un cīniņos rūdīts.
Fīleja dēlam ar šķēpu pa vairoga vidu tas meta,
Pieskrējis varonim tuvu; šo izglāba krūšbruņas biezās,
Izkaldinātas no izliektām plāksnēm. Šīs bruņas pats Fīlejs
Kādreiz no Efiras pilsētas veda, no Sellentas krastiem;
Slavenais vadonis Eifēts tās dāvāja viņam kā viesim
Valkāt cīniņos sīvos par sargu pret naidīgiem vīriem.
Izglāba tagad šīs bruņas tā dēlu no baismīgās nāves.
Megēts ar ieroci noasināto pret Dolopu metās,
Trāpīdams varainās ķiveres virsu zem zirgastru pušķa;
Nolūza zirgastru pušķis no ķiveres spožās un pēkšņi
Nokrita putekļos viss, tur mirdzēdams purpurā svaigā.
Kamēr šis cīnījās īgni ar šķēpu, lai uzvaru gūtu,
Drosmīgais Menelājs nāca, lai palīgu Megētam sniegtu.
Piezadzies tuvāk ar šķēpu, viņš Dolopam trieca pa plecu;
Smaile ar triecienu strauju tam izurbās cauri caur krūtīm,

Iznākot pretējā pusē, un varonis krita uz mutes.
Abi nu metās uz priekšu, lai norautu varkaltās bruņas
Viņam no pleciem, bet Hektors tad sasauca radniekus visus.
Norāja cildo Melánipu viņš, Hiketāona dēlu,
Pārmezdams skarbi. Vēl tobrīd, kad naidnieki atradās tālu,
Perkotē dzīvoja viņš un ganīja greizkāju govis.
Bet, kad jau ahaji nāca ar abējup izliektiem kuģiem,
Tūdaļ tas devās uz Troju un kalpoja trojiešu rindās,
Dzīvodams Priama namā, kur godāja viņu kā dēlu.
Diženais Hektors to rāja un pārmezdams sacīja viņam:
«Vai tad, ai Melanip, piekāpties mums? Vai tiešām pavisam
Nesāp sirds mīļā tev krūtīs, kad brālēns tavs saļimis pīšļos?
Raugies, kā sacenšas viņi par Dolopa mirdzošām bruņām!
Seko! Mums neklājas ilgāk šeit tālu no ahaju vīriem
Stāvēt bez cīņas. Tos satrieksim pīšļos — vai savukārt viņi
Sagāzīs Īliju augsto un pilsoņiem dzīvību laupīs.»
Teicis šos vārdus, viņš metās uz priekšu; tas sekoja tūdaļ.
Ajants, Telámonids dižais, tā mudīja ahaju vīrus:
«Draugi, jel esiet kā vīri un glabājiet kaunu sev sirdī!
Kaunēties sīvajās cīņās jums vajag citam no cita.
Tad tik, ja kaunas cits cita, var glābties, ne dzīvību zaudēt.
Bēdzējus negaida slava nekur, nav glābiņa viņiem.»
Teica tā viņš, un argiešu vīri bij gatavi cīņai,
Lika tā vārdus pie sirds un it kā ar varainu sienu
Apjoza kuģus, bet drosmi Zevs dāvāja trojiešiem arī.
Menelājs, drosmīgais cīņā, Antílohu mudīdams, teica:
«Antiloh, jaunāka tagad par tevi nav ahaju vidū;
Ātrāka nav te neviena un brašāka cīņā par tevi,
Lūko, lai trojieti kādu, tam uzbrūkot strauji, tu gāztu!»
Teicis šos vārdus, viņš atpakaļ steidzās, tam iedvesis drosmi.
Izlēcis ārā no rindas un pavēris pētīgu skatu,
Meta šis mirdzošo šķēpu. Tad trojieši atpakaļ traucās,
Ieraugot atvēzto šķēpu; tas nebija veltīgi raidīts —
Trāpīja cildo Melánipu šeit, Hiketāona dēlu,
Caururbdams krūtis pie pupa, kad lepni tas devās uz cīņu.
Zemē viņš krita ar troksni, un tumsa tam aizsedza acis.
Antilohs devās pret viņu kā suns, kas piepeši metas
Aizšautam briedēnam virsū, kad biezokni atstājis mežā;
Tomēr ar šautru to mednieks drīz gāž, un saļimst tam ceļi, —
Gluži tā Antilohs brašais, ai Melanip, metās pret tevi,
Tīkodams ieroču tavu, bet tomēr no Priama dēla
Nespēja glābties, jo pretī viņš traucās caur cīņiņa burzmu.
Antilohs nestājās pretī, kaut bija gan kareivis drosmīgs;
Ātri viņš aizbēga projām kā zvērs, kas apzinās vainu,
Saplēsis gabalos suni vai ganu pie ganāmā pulka;
Projām viņš aizlaižas mežā, pirms tuvākie kaimiņi sanāk, —
Gluži tā Nestorids bēga, bet trojiešu vīri un Hektors,
Laizdami smeldzīgās šautras, ar saucieniem sekoja viņam.

Sasniedzis savējo rindas, viņš atkal pret trojiešiem stājās.
Trojieši tobrīd kā plēsīgie lauvas, kas jēlu rij gaļu,
Metās ar sparu pret kuģiem un pildīja Kronida gribu.
Spēku viņš deva tiem lielu, bet argiešiem laupīja drosmi;
Trojiešos vairoja sparu un ahajiem atņēma slavu,
Tāpēc ka bija jau lēmis tik Hektoram dāvināt slavu,
Priama dēlam, lai drīzāk uz liektajiem kuģiem ar lāpu
Uzmestu postīgo liesmu un kļūmīgais Tetidas lūgums
Pilnīgi izpildīts būtu. Lūk, tāpēc Zevs, rūpīgais gādnieks,
Gaidīja brīdi, kad ieraudzīs pēkšņi šeit liesmojam kuģi.
Tūdaļ pēc tam Zevs nolēma trojus no ahaju kuģiem
Atpakaļ raidīt uz Troju un danajiem dāvināt slavu.
Lolodams sirdī šīs domas, viņš sūtīja Priama dēlu
Cīņā pret dobajiem kuģiem, un turp jau tas tīkoja doties.
Trakoja Priamids tobrīd kā Arejs, kas vicina šķēpu,
Jeb vai kā postīga liesma, kas tikusi biezajā mežā.
Sakrājās putas uz lūpām, un acis zem drūmajiem plakstiem
Iedegās mirdzošā liesmā, bet mirdzošās ķiveres pušķi
Cīnoties atsitās baigi pret raženā varoņa vaigiem.
[Palīgā nāca šeit viņam no augšas pats Mākoņu krājējs.
Vienīgo Krona dēls viņu starp vairākiem trojiešu vīriem
Izcēla godā un dižumā augstu, jo dzīvei virs zemes
Palika pāri maz laika — jau likteņa nolemto dienu
Pallada Atēna sūtīja viņam ar Pēleida rokām.]
Gribēja izlauzties Hektors šai brīdī caur ahaju vīriem
Tur, kur jo biezākas rindas un spožāki ieroči bija;
Tomēr viņš nespēja salauzt šos vīrus, kaut gribēja ļoti.
Stājušies slēgtajās rindās, tam ahaji turējās pretī.
Itin kā klintssiena stāva un stipra pie pelēkās jūras
Ilgi un spītīgi turas pret šņācošo viesuļa vētru,
Sagaidot bangas un viļņus, kas šķeldamies metas tai pretī, —
Gluži tā stāvēja danaju vīri pret trojiešu spēku.
Priamids, mirdzēdams spoži, no jauna pret ahajiem metās;
Traucās viņš īgni, kā saslienas vilnis pret steidzīgo kuģi,
Uznākot mākoņiem tumšiem un spēcīgai viesuļa vētrai;
Kuģis tad klājas ar putām, un varenā orkāna elpa
Šņākdama plosās pa burām; sirds katra jūrnieka krūtīs
Bailīgi nodreb šai brīdī, jo glābjas no nāves ar pūlēm, —
Gluži tā ahaju krūtis šeit plosīja nemiers un sāpes.
Itin kā izsalcis lauva, kas, mežmalā izgājis medīt,
Piepeši zālainās pļavās ir saticis govjbaru lielu;
Arī to vidū ir gans, bet neprot viņš pareizi tobrīd
Aizsargāt līkragu govis no briesmīgā nezvēra nagiem.
Drebot tas dodas uz priekšu, pēc mirkļa jau atpakaļ metas,
Tomēr drīz lauva ir klāt un, saplēsis govi, to aprij;
Pārējās izbailēs bēg, — tā ahaju vīri it visi
Bēga aiz bailēm no Priama dēla un Kronida Zeva.
Hektors tik nogāza vienu — Perifētu, Mikēnu vīru,

Kopreja mīlamo dēlu; par vēstnesi Eiristejs, valdnieks,
Sūtīja Kopreju bieži pie varenā Hērakla spēka.
Koprejam izauga dēls, kas dažādos tikumos bija
Vairākkārt pārāks par tēvu — gan veiklības ziņā, gan spēkā,
Saprātā arī pats pirmais starp pārējiem Mikēnu vīriem.
Tagad viņš Priama dēlam šeit dāvāja augstāko slavu.
Pavēris atpakaļ skatu, tas klupa uz vairoga malas,
Vairogs tam stiepās līdz zemei un sargāja viņu pret šautrām.
Tieši šā kavēts, tas augšpēdu krita, un ķivere spožā
Šķindēja nodrebēdama ap kritušā varoņa vaigiem.
Hektors to manīja tūdaļ un pieskriedams nostājās blakus,
Iedūra šķēpu tā krūtīs un gāza pie mīļajiem draugiem;
Nespēja palīdzēt viņi, kaut skuma tie ļoti par draugu;
Baidījās visi pārlieku no Hektora, līdzīgā dievam.
Ahaji atpakaļ devās un puslokā stājās pie kuģiem,
Izvilktiem krastā visagrāk, bet trojieši sekoja viņiem.
Arī pie priekšējiem kuģiem tie nespēja turēties ilgi;
Beidzot tie nostājās cieši pie teltīm un gaidīja rindās;
Visi šeit turējās kopā, pa nometni neklīstot apkārt.
Bailes tiem bija un kauns; cits citu tie cīnīties sauca.
Gerēnas Nestors visvairāk tos mudīja, ahaju atbalsts,
Pieiedams tuvāk ik vīram, tā senčus un vecākus minot:
«Draugi, jel esiet kā vīri un glabājiet kaunu sev sirdī,
Kaunu pret pārējiem ļaudīm! Jel pieminiet, draugi, jūs visi
Tīkamās sievas un bērnus, un mantu, un vecākus mīļos,
Ja vēl tie kādam ir dzīvi vai miruši sen jau, vienalga!
Visu to vārdā, kas nav šeit jums tuvu, es sirsnīgi lūdzu —
Droši pret naidnieku stāviet un nebēdziet gļēvi no cīņas!»
Teicis šos vārdus, viņš vairoja spēku un drosmi ikkatrā.
[Atēna izkliedināja no acīm tiem mākoni tumšu,
Dēmonu dzītu; tad gaisma tiem krita no abējām pusēm —
Tieši no kuģiem un arī no lauka, kur ritēja cīņa.
Hektoru, drosmīgo cīņā, tur redzēja viņi un biedrus,
Redzēja trojiešu vīrus, kas stāvēja tālāk bez darba,
Arī it visus, kas kāvās tur tuvu pie ātrajiem kuģiem.]
Dižajam Ajantam tobrīd vairs nebija tīkami sirdī
Stāvēt vēl ilgāk tai vietā, kur atkāpās ahaju dēli.
Spēcīgiem soļiem viņš devās no kuģa uz kuģi pa klājiem,
Draudot ar milzīgu šķēpu, kas derīgs bij cīņai uz jūras,
Sakaltu skavās; tam divi un divdesmit olektis garums.
Itin kā izveicīgs jātnieks, kas, vingrojies jāšanas mākslā,
Paņēmis četrus vislabākos zirgus no ganāmā pulka,
Uzlicis apaušus galvā, pa platāko ceļu ar viņiem
Dodas uz pilsētu projām; tad vīri un sievas, to redzot,
Apbrīno viņu, cik liela tā māksla, cik veikli un braši
Lēkā no zirga uz zirgu, kas dodas ar sparu uz priekšu, —
Tā šeit Telámonids devās no kuģa uz kuģi pa klājiem
Spēcīgiem soļiem uz priekšu; tā balss nu līdz debesīm gāja.

Bieži un šausmīgi kliegdams, viņš mudīja danaju vīrus
Modrīgi aizsargāt kuģus un teltis; bet Hektoram arī
Netikās stāvēt bez darba starp biezbruņu trojiešu rindām.
Itin kā tumšbrūnais ērglis no augšienes piepeši uzbrūk
Vieglspārnu putniem, kas ganās bez rūpēm pie skaistviļņu upes,
Ķērcošām zosīm un dzērvēm vai upmalā garkaklu gulbjiem, —
Gluži tā diženais Hektors šeit uzbruka tumšsānu kuģim,
Raudamies strauji uz priekšu; no muguras virzīja viņu
Kronids ar spēcīgo roku un mudīja trojus tam līdzi.
Iesākās atkal no jauna vissīvākā cīņa pie kuģiem.
Varētu sacīt, te karaspēks svaigs, vēl neguris cīņās,
Tikko kā sastapies laukā — tik īgni tie metās uz cīņu.
Stājoties kaujā ar šķēpu, tā domāja vieni un otri:
Domāja ahaji tobrīd, ka pazaudēs cīņu un kritīs;
Trojieši visi joprojām vēl loloja cerību sirdī
Kuģus drīz aizdegt ar lāpu un ahajus nogāzt gar zemi.
Lolojot sirdī šīs domas, cits citam tie nostājās pretī.
Piepeši satvēra Hektors aiz stūres šeit melnsānu kuģi
Krāšņu, ar mirdzošām burām, kas atveda Protesilāju
Kādreiz uz Troju, bet atpakaļ vest vairs nespēja viņu.
Tieši pie kuģa šā troji un ahaji cīnījās īgni,
Gāzdami tuvcīņā zemē cits citu, un nenāca tobrīd
Prātā nevienam, ka šautra vai šķēps tos no tālienes tvertu.
Stādamies pretī cits citam un kaisdami vienādā drosmē,
Cīnījās viņi ar asajiem cirvjiem un asajām āvām,
Sitās ar zobeniem lieliem un abējup asajiem šķēpiem.
Daudzi jo brīnišķi šķēpi un zobeni rokturiem melniem
Izkrita zemē no rokām, bet citi no varoņu pleciem,
Kareivjiem cīnoties, šļuka — ar asinīm pārklājās zeme.
Piepeši Hektors, kad satvēra stūri ar spēcīgām rokām,
Nelaizdams uzgali vaļā, tā trojiešus uzmudināja:
«Uguni šurp! Nu slēdzieties cieši un visi uz priekšu!
Tagad mums Zevs ir dāvājis dienu, kas atsver it visas!
Sagrābt viņš ļāvis mums kuģus, kas nāca pret mūžīgo gribu,
Gerontu gļēvuma dēļ mums nesdami likstu pēc likstas.
Viņi, kad gribēju doties uz cīņu pie dobajiem kuģiem,
Veltīgi kavēja mani un pārējiem kareivjiem liedza.
Lai gan pats Zibeņu metējs mūs reizēm ar aklumu sita,
Tomēr patlaban jūs aicina viņš un vada uz cīņu.»
Teica tā viņš, un troji vēl drošāk pret ahajiem metās.
Nespēja turēties Ajants, jo šautras to māca pārlieku.
Itin kā sajuzdams galu, viņš atpakaļ paspēra soli,
Kāpa uz sola, uz septiņpēdainā, un atstāja klāju.
Tieši šai vietā viņš gaidīja trojus un, vicinot šķēpu,
Dzina no kuģiem ikkatru, kas postīgo uguni nesa.
Spēcīgi kliegdams arvien, viņš mudīja danaju rindas:
«Danaju varoņi, draugi un drosmīgie Areja kalpi!
Draugi, nu esiet kā vīri! Lai netrūkst jums spēka un spara!

Vai tad vēl palīgus citus aiz muguras varam mēs gaidīt
Jeb vai kur stiprāku sienu, kas visus mūs glābtu no nāves?
Nav šeit mums tuvumā pilsētas lielas ar vareniem torņiem,
Tādas, kas sargātu mūs un pretnieku atvairīt spētu.
Tomēr mēs stāvam šeit laukā pret trojiešu bruņotām rindām
Tālu no dzimtenes zemes un piespiesti tuvu pie jūras.
Tāpēc patlaban mums glābiņš ir drosmē, ne gurdumā gļēvā.»
Teica un uzbruka tiem ar ieroci noasināto.
Bet, ja kāds trojietis pienāca tuvu pie dobajiem kuģiem,
Atnesdams degošu lāpu, lai iztaptu Hektora prātam,
Gāza to Ajants ar milzīgo šķēpu, šim mezdamies virsū.
Divpadsmit trojiešu vīrus pie kuģiem viņš notrieca pīšļos.

P A T R O K L S

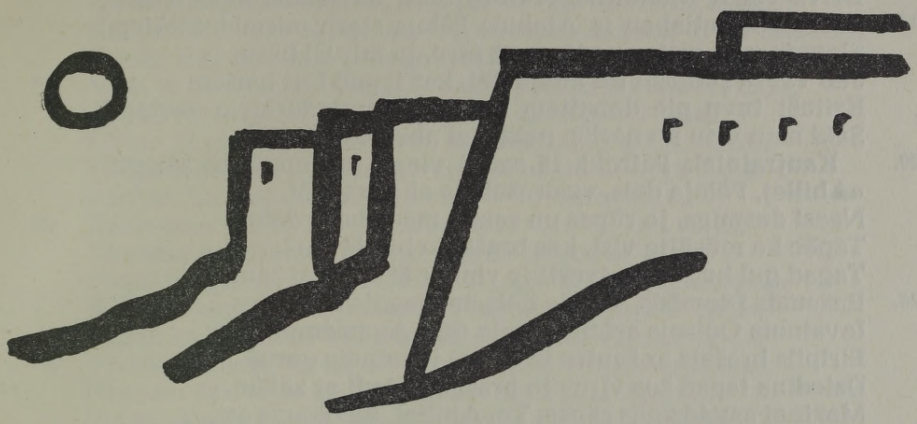

PATROKLA VAROŅDARBI

Tā šeit tie cīnījās neatlaidīgi pie skaistkläju kuģa.
Tobrīd pienāca Patrokls pie tautgana Pēleja dēla,
Raudāja asaras gaužas kā avots, pilns ūdeņu tumšu,
Raidīdams vilni pēc viļņa no klintaines stāvās uz leju.
Ahillejs, ātrkājis veiklais, to ieraugot, juta tam līdzi;
Pavēris skatu pret to, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Kāpēc gan, Patrokl mans mīļais, tu asaras lēji tik gaužas?
Līdzīgs tu meitenei mazai, kas māmuļai ķeras pie drēbēm,
Blakus skrien viņai, to aptur un lūdzas, lai paceļ šo rokās;
Asaras acīs tai spiežas, līdz māte to paceļ uz rokām, —
Gluži kā viņai tev, Patrokl, patlaban birst asaras gaužas.
Varbūt ka man ko paziņot gribi un mirmidoniešiem?
Jeb vai no Ftījas tu viens tik dzirdējis sērīgu vēsti?

Dzīvs vēl ir Menoitijs, Aktora dēls, kā ļaudis mēdz runāt,
Dzīvs vēl patlaban ir Aiakids Pēlejs starp mirmidoniešiem;
Skumtu mēs visi par vienu un otru, ja miruši būtu.
Jeb vai tu skumsti tik ahaju dēļ, kas tagad šeit bariem
Krituši tuvu pie dobajiem kuģiem par nedarbiem saviem?
Saki man visu un neslēp nekā, lai abi mēs zinām!»
Kaujratniek Patrokl, tā sacīji viņam tu, nopūties smagi:
«Ahillej, Pēleja dēls, visdrošākais ahaju vidū!
Neesi dusmīgs, jo rūpes un raizes māc ahaju dēlus,
Tāpēc ka mūsējie visi, kas brašākie bijuši cīņā,
Tagad guļ kuģos, jo tverti ir viņi ar šķēpu vai šautru.
Raženais Diomēds, Tīdeja dēls, ir dragāts ar šautru,
Ievainots Odisejs arī un Atreja dēls Agamémnons,
Eiripils brašais ar šautru ir vārīgi ievainots gurnā.
Dziedina tagad šos vīrus jo prasmīgi ārsti ar zālēm,
Mazinot smeldzīgās sāpes. Tu, Ahillej, nelokāms esi.
Nav man tā īgnuma tomēr, kas krājies jau ilgi tev sirdī.
Nelaimes nesēj! Kāds labums no tevis būs paaudzēm citām,
Ja tu šo kaunpilno likstu no ahajiem nevēlies novērst?
Cietsirdi lielais! Par tēvu nav bijis tev zirgvaldis Pēlejs,
Tetida māte nav tava, bet klintsradzes cietās un jūra
Dzīvību devušas tev! Lūk, tāpēc tev sirds ir tik cieta!
Ja jau tu baidies no kāda tur dievību lēmuma baiga
Un ja tev cienītā māte no Zeva ir devusi ziņu,
Cīņā drīz nosūti mani, liec pārējiem mirmidoniešiem
Sekot man līdz, lai danajiem es par glābēju kļūtu.
Ļauj man, lai tavas jo teicamās bruņas es uzlieku plecos!
Noturot mani par tevi, no cīniņiem vairīsies tūdaļ
Troji, un atpūtu gūtu šeit drosmīgie ahaju dēli,
Nogurdināti pārlieku — maz atpūtas kareivim karā.
Viegli ar svaigāku spēku mēs varētu gurušos kaujās
Atpakaļ aizdzīt uz Troju no ahaju kuģiem un teltīm.»
Teica tā lūgdamies viņš, bet neprātīgs bija šis solis,
Tāpēc ka likteni ļaunu un nāvi sev izlūdzās pašam.
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tā sacīja, nopūties smagi:
«Vai man! Ko sacīji tu, ai Kronida lolotais Patrokl!
Dievību lēmums, ko dzirdējis būtu, man nedara rūpju;
Ko man ir nolēmis Zevs, nav teikusi cienītā māte,
Tikai šīs smeldzīgās sāpes kremt sirdi un dvēseli manu:
Gribēja Atreids aplaupīt to, kas līdzīgs ar viņu,
Atraut man balvu tik tāpēc, ka varā tas pārāks par mani.
Tāpēc man bēdas tik lielas, jo cietis pārlieku no viņa.
Sievieti mīļo, ko ahaju dēli man deva kā balvu,
Pats ko es guvu ar šķēpu, kad bagātu pilsētu gāzu,
Atreja dēls man izrāva to ar varu no rokām,
It kā es būtu kāds nicināts svešnieks, kas viņam nav līdzīgs.
Atstāsim pagātnei visu, kas bijis, jo paturēt dusmas
Nevaram mūžīgi sirdī. Es apņēmies esmu jo stingri

Īgnumu neatmest agrāk, līdz kamēr nav dzirdami skaidri
Kaujas saucieni skaļie un burzma pie kuģiem šiem maniem.
Tomēr šais lieliskās bruņās tu ietērp sev varenos plecus,
Vadi tu drosmīgos mirmidoniešus pret naidniekiem cīņā,
Ja jau nu trojiešu pulki visapkārt kā mākoņi tumši
Gāžas ar sparu pret kuģiem, bet ahaji, pārspēka mākti,
Piespiesti tagad pie jūras, vairs turas tik niecīgā joslā.
[Liekas, ka trojiešu pilsēta visa ir devusies cīņā,
Drosmības pilna. Tie neredz nekur vairs ķiveri manu
Tuvumā mirdzam, jo citādi ātri tie bēgtu no cīņas,
Piepildot grāvjus ar līķiem, ja Atreja dēls Agamémnons
Būtu tik laipnāks. Ap nometni tagad jau trojieši cīnās,
Tāpēc ka Diomēds Tīdeids vairs nekrata vareno šķēpu
Vīrišķās rokās, lai tagad no danajiem vairītu briesmas;
Neesmu dzirdējis arī no Atreida naidīgām lūpām
Pavēli skaļākā balsī, bet drausmīgo Hektoru dzirdu
Trojiešus mudinām cīņā; tie, uzvarot ahaju dēlus,
Dodas pa līdzeno lauku uz priekšu ar saucieniem skaļiem.]
Tagad pret naidniekiem meties, ai Patrokl, ar triecienu strauju,
Atvairi briesmas no kuģiem, lai viņi ar degošu lāpu
Neaizdedz kuģus un nelaupa prieku mums atgriezties mājās.
Ievēro labi, ko sirdī patlaban tev likšu ar vārdiem:
[Kaut tu man vēlētos parādīt godu un sagādāt slavu
Visu danaju priekšā! Bet viņi lai sievieti košo
Atpakaļ atved ar godu un dāvanas krāšņas ar viņu.]
Padzinis trojus no kuģiem, tu atpakaļ dodies pie manis!
Bet, ja šeit Hēras vīrs Zevs tev cīņā būs dāvājis slavu,
Tomēr tu neej par tālu no manis pret drosmīgiem trojiem,
Raudamies cīņā pret tiem, jo vari man sagādāt kaunu.
Sajuzdams lepnumu sirdī par cīņu un gūtajām sekmēm,
Trojiešus gāzdams, tu neved šos vīrus līdz Īlijas mūriem!
Ka tik kāds mūžīgais dievs tad nenāk no Olimpa plašā —
Apollons, tālmetis Foibs, tik ļoti mīl trojiešu vīrus.
Atpakaļ traucies pie manis, ja drošībā atkal ir kuģi,
Pārējie vīri joprojām lai turpina cīņu pa lauku.
[Krona dēls Zev, ai Apollon Foib un Atēna arī!
Kaut šeit no trojiešu rindām un argiešu vīriem pavisam
Nebūtu palicis dzīva neviena, bet mēs tik vairs abi,
Un kaut mēs vienīgie būtu, kas sagāztu Īliju svēto!]»
Paverot skatu viens otram, tie abi tā teica šos vārdus.
Nespēja turēties Ajants, jo šautras to māca pārlieku.
Zibeņu metēja prāts un trojieši salauza viņu.
Šķindēja ķivere spožā ap varoņa deniņiem dobji,
Sista ar raidītām šautrām; uz krāšņajām ķiveres plāksnēm
Bira tās nemitīgi. Plecs Ajantam pagura kreisais,
Lāsmaino vairogu turot uz tā; bet nespēja troji
Varoni padzīt no vietas, kaut lidoja šautras visapkārt.
Bieži pa tam un smagi viņš elsa; pār locekļiem gurdiem

Aumaļām pilēja sviedri, un nespēja Ajanta krūtis
Uzelpot brīvāk, jo liksta pēc likstas to māca ik mirkli.
Tagad nu sakait man, mūzas, kas Olimpa mitekļos esat,
Kā šeit uz ahaju kuģiem ir pirmoreiz uzmesta liesma!
Hektors pa Ajanta oškoka šķēpu, tam pienācis tuvu,
Cirta ar zobenu lielo; šķēps piepeši pārlūza pušu
Tuvu pie kātgala paša; bet Ajants, Telámonids dižais,
Kratīja kropļoto šķēpu ar roku, un varkaltā smaile
Nokrita šķindot uz zemes jo tālu no varoņa paša.
Satrūkās Ajants un atzina tūdaļ ar raženo prātu
Dievību varu, ka nodomus visus ir izjaucis viņam
Zibeņu metējs un trojiem ir gribējis uzvaru dāvāt.
Atkāpās Ajants no šautrām. Nu trojieši postīgo liesmu
Meta pret steidzīgo kuģi, un uguns drīz izplētās plaši,
Liesma drīz apņēma kuģi visapkārt. Bet Ahillejs, pēkšņi
Spēcīgi sizdams ar plaukstām pa gūžām, tā Patroklam teica:
«Celies nu, kaujratu braucēj, ai Kronida lolotais Patrokl!
Redzu, ka naidīgā liesma jau trako pie dobajiem kuģiem.
Ka tik tie neaizdedz kuģus un nenogriež ceļu uz mājām.
Tūdaļ tver ieročus rokā! Es savākšu kareivjus visus.»
Teica tā viņš, un bruņojās Patrokls ar mirdzošo varu.
Kājbruņas spožas vispirms ar steigu viņš sēja ap lieliem,
Brīnišķi krāšņas, ar sudraba sprādzēm tās sakļāvās cieši,
Apsedza krūtis pēc tam visapkārt ar mirdzošām bruņām,
Ātrkāja Pēleida bruņām, kas brīnišķi greznotas zvaigznēm;
Zobenu, greznotu sudraba naglām, sev kāra pār pleciem,
Varkaltu, tvēra pēc tam vēl vairogu lielu un stipru;
Apsedza vareno galvu ar ķiveri, veidotu krāšņi,
Greznotu zirgastru pušķiem, kas draudīgi māja no augšas;
Satvēra milzīgu šķēpu, kas derīgs ir varoņa rokai.
[Vienīgi nebija viņam Aiákida teicamā šķēpa,
Varenā, lielā un smagā, jo citi no ahaju vīriem
Nespēja pacelt šo šķēpu; to izmest tik Ahillejs prata:
Pēlija osis tas bija, un Heirons šā tēvam to deva,
Nocirtis Pēlija kalnā, lai varoņus gāztu gar zemi.]
Sajūgt steidzīgi zirgus viņš vēlēja Automedóntam;
Patroklam bija tas mīļš pēc rindlauža Pēleja dēla,
Cīņā jau arī viņš vērtēja augstu tā centību lielo.
Atveda Automedónts un iejūdza steidzīgos zirgus,
Ksantu un Baliju kopā, kas it kā viesuļi laidās.
Harpijai Podargei senāk tie dzima no Zefira straujā,
Ganoties zālainās pļavās pie dižā Okéana viļņiem.
Pēdasu krietno pēc tam viņš abiem šiem piejūdza blakus;
Ahillejs atveda to, Ēetiona pilsētu gāzis;
Pēdass, kaut bija tik mirstīgs, nu mūžīgiem rikšoja līdzās.
Tobrīd Ahillejs traucās pa teltīm pie mirmidoniešiem,
Mudīdams plecos vilkt mirdzošās bruņas un stāties uz cīņu.
Itin kā rijīgie vilki, kam krūtis ir pilnas ar spēku,

Gāzuši ragaino briedi gar zemi pie klinšainas aizas,
Saplosa pēkšņi, un asinīs visiem tiem sārtojas vaigi;
Vēlāk it visi tie barā nu dodas pie avota dzestrā
Palakties ēnainā avota valgmē ar šaurajām mēlēm,
Virspusi skarot, kur izvemj tie upura asinis sārtās;
Sirds vairs tiem nepazīst baiļu, un vēders ir piepildīts visiem, —
Gluži tā mirmidonieši un padoma devēji gudrie
Sekoja cīņā bez bailēm aiz ātrkāja Pēleida kalpa.
Ahillejs itin kā Arejs starp kareivjiem stāvēja vidū,
Mudīdams skaļi gan zirgus, gan vairogiem bruņotos vīrus.
Ahillejs, Kronidam mīļais, ar piecdesmit steidzīgiem kuģiem
Atveda mirmidoniešus pret Troju; tam kuģī ikkatrā
Sēdēja piecdesmit drosmīgu vīru uz soliem pie airiem.
Vadoņus piecus šis iecēla viņiem, tiem uzticot vadīt
Kareivjus savus, pats pavēlnieks bija ar augstāko varu.
Vadīja nodaļu pirmo tam Menestijs krūšbruņās raibās,
Kronida pēctecis, upes dievs Sperhejs šim bija par tēvu.
Brīnišķā Pēleja meita Polídora dzemdēja viņu
Sperhejam, plūstošam strauji, ar dievu reiz saistoties mīlā.
Domāja tomēr, ka Bors Periērids tam bijis par tēvu,
Jo Polidóru tas ņēma par sievu, daudz dāvanu devis.
Vadīja nodaļu otro tam Arejam līdzīgais Eidors;
Jaunava dzemdēja viņu, Polimēle, brīnišķā dejās,
Fīlanta meita; pret viņu reiz varenais Argosa kāvējs
Iedegās, redzējis to Artémidas — zeltšautru dieves,
Trokšņainās mednieces korī, kad gāja tā rotaļu dejās.
Piepeši, uzkāpis augšējā stāvā, tai piegulās slepu
Vēlīgais laimnesis Hermejs. Tad jaunava dzemdēja viņam
Eidoru, slaveno dēlu, jo veiklu un manīgu cīņā.
Bet, kad to Eileitiija, kas sievām ar sāpēm liek dzemdēt,
Izveda gaismā un redzēja bērns jau Hēlija starus,
Eheklejs, Aktora dēls, Polimēli ņēma par sievu,
Veda to pilī sev līdz, kad dāvanas deva bez skaita.
Sirmgalvis Fīlants to ņēma pie sevis un uzaudzināja,
Rūpīgi kopa kā dēlu un sirsnīgi mīlēja viņu.
Arejam līdzīgais Peisandrs tam vadīja nodaļu trešo,
Maimala dēls, kas izcilāks bija starp mirmidoniešiem,
Labākais šķēpmetis arī pēc Patrokla, Pēleida drauga.
Ceturto nodaļu veda uz cīniņu zirgvaldis Foinīks,
Pēdējo — Alkimedónts, visbrašais no Lāerka dēliem.
Bet, kad jau Ahillejs kareivjus visus ar vadoņiem saviem
Salika slēgtajās rindās, viņš sacīja balsī tiem skarbā:
«Visi no mums, ai mirmidonieši, lai atceras draudus,
Kurus pie steidzīgiem kuģiem jūs raidījāt trojiešu vīriem,
Kamēr es īgnumā kaisu; man tobrīd jūs pārmetāt skarbi:
— Nekrietnais Pēleja dēls, tev žulti ir devusi māte!
Cietsirdi, tagad pie kuģiem tu kareivjus turi ar varu!
Labāk ar steidzīgiem kuģiem uz māju mums atpakaļ doties,

Ja jau tev postīgais īgnums tik dziļi ir iezadzies sirdī. —
Bieži vien, sanākot kopā, man teicāt šos vārdus; bet tagad
Tiešām ir atnācis brīdis, ko gaidījāt visi tik ilgi.
Tagad ikviens, kam drosme ir sirdī, lai iziet pret trojiem!»
Teicis šos vārdus, viņš vairoja drosmi un spēku ik vīrā.
Ciešāk vēl saslēdzās rindas, kad dzirdēja vadoņa vārdus.
Itin kā mūrnieku meistars, kas, uzceldams lielāku māju,
Akmeni gulda pie akmens, lai pretspars ir vējiem un vētrām, —
Gluži tā vairogi izciliem kupriem ar ķiverēm kļāvās.
Vairogs pie vairoga slēdzās, ar kareivi kareivis ciešāk.
Sasitās ķiveres spožās ar sekstēm un zirgastru pušķiem,
Kareivjiem ejot uz priekšu; tik cieši tie stāvēja blakus.
Izcēlās divi no visiem ar mirdzošām varkaltām bruņām —
Patrokls ar Automedóntu tie bija; sirds līdzīgi abiem
Tīkoja cīnīties priekšējās rindās starp mirmidoniešiem.
Ahillejs atpakaļ iesteidzās teltī un atvēra lādi,
Prasmīgi apdarinātu, ko Tetida sudraba kājām
Atnesa kuģī tam līdzi, ar hitoniem pieliktu pilnu,
Apmetņiem, aizsargiem vējos, un vilnainiem paklājiem bieziem.
Atradās viņam šai lādē kāds vīna kauss, darināts krāšņi;
Nebija dzirkstošā vīna no tā cits mirstīgais dzēris,
Vienīgi Zevam no tā viņš ziedojot izlēja zemē.
Izņēmis kausu no lādes, to tīrīja tūdaļ ar sēru,
Rūpīgi skaloja vēl ar avota ūdeni dzidro;
Rokas sev mazgāja tīras un ielēja dzirkstošo vīnu,
Nostājās pagalma vidū un, pacēlis acis uz augšu,
Izlēja vīnu un lūdzās; to dzirdēja Zibeņu metējs:
«Dodones valdniek, ai pelasgu Zev, kas mīti tik tālu
Dodones aukstajās birzīs, kur apkārt ap tevi ir selli,
Pravieši netīrām kājām, kas vienmēr uz zemes mēdz gulēt!
Kādreiz tu klausīji mani, kad lūgšanās piesaucu tevi,
Godāji mani tik ļoti un ahajus sodīji bargi.
Tagad tu arī vēl reizi šo sirsnīgo lūgšanu klausi!
Pats es patlaban šeit nometnē būšu pie ātrajiem kuģiem,
Draugu es sūtīšu cīņā ar vairākiem mirmidoniešiem.
Mākoņu grandītāj Zev, dod šodien tam uzvaras slavu!
Stiprini sirdi tā krūtīs ar drosmi, lai arī nu Hektors
Saprastu labi, vai tomēr viens pats ir spējīgs iet cīņā
Palīgs mans drošais, vai vienīgi tad šā varenās rokas
Uzvaru gūst, kad sekoju viņam es Areja darbos.
Bet, kad no kuģiem būs aizdzinis viņš jau troksni un karu,
Lai tad drīz atgriežas sveiks pie manis uz ātrajiem kuģiem
Kopā ar ieročiem visiem un pārējiem drosmīgiem vīriem!»
Teica tā lūgdamies viņš. Zevs gādīgais dzirdēja viņu.
Lūgšanu pirmo tēvs pildīja viņam, bet liedza tam otro.
Patroklam troksni un karu viņš atļāva aizdzīt no kuģiem,
Taču neļāva viņam vairs atgriezties mājās pēc cīņas.
Izlējis dzirkstošo vīnu un sirsnīgi pielūdzis Zevu,

Atgriezās atpakaļ teltī un kausu nolika lādē;
Izgājis ārā, viņš stājās pie telts, jo tīkoja sirdī
Skatīt drosmīgo troju un ahaju cīniņu sīvo.
Vīri ar varoni Patroklu tobrīd, jau gatavi cīņai,
Izgāja rindās, līdz kamēr ar īgnumu metās pret trojiem.
Piepeši visi pēc brīža tie traucās kā lapseņu pūlis,
Apmeties lielceļa malā zem klints, jau saniknots ļoti,
Tāpēc ka bieži to traucē un kaitina ceļmalas klintīs
Draiskuļu zēni un daudziem tur sagādā kopīgas likstas.
Bet, ja nu vēlāk kāds ceļa vīrs godīgs te, soļodams garām,
Nejauši pieskaras tām, tad visas ar īgnumu lielu
Dodas it strauji uz priekšu, lai sargātu maziņos lizdā, —
Gluži tā mirmidonieši šeit visi ar īgnumu sirdī
Devās no kuģiem uz priekšu, un saucieni skanēja tālu.
Mudīdams kareivjus cīņā, tā skaļi tiem uzsauca Patrokls:
«Drosmīgie mirmidonieši, Ahilleja Pēleida biedri!
Draugi, nu esiet kā vīri! Lai netrūkst jums spēka un spara!
Godāsim Pēleja dēlu, kas argiešu vidū pie kuģiem
Visu brašākais ir ar saviem drosmīgiem kalpiem.
Tūdaļ tad sajutīs Atreids, starp ahajiem dižākais valdnieks,
Aklumu savu, ka nīdis no ahajiem labāko vīru.»
Teicot šos vārdus, ikkatrā viņš iedvesa spēku un sparu.
Stājušies slēgtajās rindās, tie gāzās pret trojiešiem reizē.
Ahaju saucieni skanēja baigi visapkārt ap kuģiem.
Tikko kā redzēja troji Menóitija drosmīgo dēlu
Pašu un blakus tā kalpu, ar mirdzošām krūšbruņām tērptus,
Krūtīs tiem drebēja sirds, un grīļojās kareivju rindas,
Tāpēc ka domāja visi, ka Ahillejs, ātrkājis veiklais,
Atmetis dusmas un atkal ar ahajiem sagājis draugos.
Visi tik raudzījās apkārt, lai bēgtu no draudīgā posta.
Atvēza Patrokls pats pirmais nu mirdzošo šķēpu un meta
Taisni pret trojiešu vidu, kur pulcējās biezākās rindas;
Tieši tai vietā viņš svieda, kur Protesilājam bij kuģis.
Metot viņš Pīraihmu tvēra, kas paionus, jātniekus drošos,
Veda no Amidonās, no Aksijas, platstraumes upes.
Plecā viņš dabūja brūci, un varonis, vaidēdams žēli,
Krita uz muguras zemē. Tad pārējie paioni bēga,
Tāpēc ka Menoitids Patrokls tiem iedvesa šausmīgas bailes,
Nogāžot vadoni pašu, kas cīņās visbrašākais bija.
Aizdzinis visus no kuģiem, viņš nodzēsa versmaino liesmu.
Apdega kuģis pa pusei, un troji to pameta tūdaļ,
Briesmīgā burzmā atpakaļ bēga; tad danaji pēkšņi
Metās pie dobajiem kuģiem, un satraukums valdīja visur.
Itin kā dažkārt no milzīgā kalna visaugstākā gala
Aizbīda mākoni biezu it piepeši Zibeņu metējs —
Atmirdz tad skatienam augstienes visas un izcilās klintis,
Mežainās gravas, un augšā nu atveras bezgala ēters, —
Gluži tā ahaju dēli šeit, aizdzenot liesmas no kuģiem,

Atvilka elpu uz mirkli; bet kaujai vēl nebija beigas,
Tāpēc ka trojiešu vīri no danajiem, Arejam mīļiem,
Nebēga steidzīgi projām, kaut pameta melnsānu kuģus.
Taču tie stājās vēl pretī, no kuģiem kaut atkāpās spiesti.
Iedegās cīņa pa vienam; vīrs nogāza vīru ar šķēpu.
Brašais Menóitija dēls pats pirmais uz cīniņu rāvās,
Trāpīdams Arēilíku, kad muguru pagrieza viņam,
Gurnā ar metamo šķēpu; tad smaile tam izurbās cauri,
Saberza kaulu, un strauji uz mutes nu trojietis gāzās;
Menelājs, Arejam mīļais, pret Toantu izmeta šķēpu,
Triekdams to atsegtās krūtīs, un locekļi saļima viņam;
Tobrīd Fīleja dēls, kad redzēja Amfiklu nākam,
Izmeta šķēpu papriekšu un ietrieca gūžā no sāniem,
Vietā, kur biezāki muskuļu mezgli, un varkaltā smaile
Sarāva varoņa dzīslas; tad tumsa tam aizvēra acis.
Antilohs, Nestora dēls, Atímnijam iecirta brūci,
Izmetis varkalto šķēpu; tas izurbās cauri caur cirkšņiem.
Atimnijs gāzās tā priekšā, un Marijs ar atvēztu šķēpu,
Nostājies tuvu pie līķa un gribēdams atriebt par brāli,
Metās Antíloham virsū; bet Trasimēds, līdzīgais dievam,
Izmeta šķēpu papriekšu, pirms Marijs Antílohu tvēra;
Nebija kļūdījies viņš; šķēps ieurbās plecā jo dziļi,
Muskuļus atrāva rokai un drumstalās saberza kaulu.
Varonis krita ar troksni, un tumsa tam aizvēra acis.
Tā, lūk, šeit abi tie gāja uz Erebu, tumsības valsti,
Gāzti Nestóridu rokām, Sarpēdona labākie draugi,
Šķēpmeša Amisodára jo brašie un raženie dēli;
Himairu šausmīgo baroja šis par sodību daudziem.
Ajants, Oīleja dēls, Kleóbūlam uzdrāzies virsū,
Satvēra varoni dzīvu šai burzmā; uz vietas to gāzdams,
Dragāja pakausi viņam ar zobena vareno spalu.
Sasila asinīs siltās viss zobens, un tūdaļ pēc mirkļa
Nāve un liktenis bargais tam aizvēra acis uz mūžu.
Pēnelejs tobrīd un Likons ar sparu viens metās pret otru.
Kļūdījās abi vispirms un veltīgi izmeta šķēpus.
Vēlāk ar zobeniem abi tie cirtās, un Likons papriekšu
Trieca Pēnélejam pēkšņi pa zirgastru pušķi; pie kāta
Zobens tam pārlūza pušu; šim Pēnelejs cirta pa kaklu
Tieši pret ausi, un zobens viss iestrēdza dziļi; vairs ādā
Karājās galva uz leju, un locekļi saļima viņam.
Vadonis Mērions tobrīd, Akámantu panācis skrienot,
Trāpīja labajā plecā, kad gribēja kaujratos ielēkt;
Varonis krita no ratiem, un tumsa tam aizvēra acis.
Vadonis Īdomenéjs Erimántam ar naidīgo šķēpu
Trāpīja mutē, bet smaile caur smadzenēm izurbās cauri
Pretējā pusē un balsenos kaulus tam saberza drumslās,
Izsita zobus no mutes, tad pildīja varoņa acis
Pilnas ar asiņu šaltīm, kas plūda pa nāsīm un muti,

Atvērtu plaši, līdz nāve to sedza ar mākoni tumšu.
Danaju vadoņi tobrīd pa trojietim nogāza visi.
Itin kā rijīgie vilki, uz jēriem vai kazlēniem glūnot,
Aizrauj no ganāmā pulka tos visus, kas, nemanot ganam,
Tālāk no pārējiem aizklīst; šie mežmalā novēro viņus,
Piepeši metas tiem virsū un saplosa lopiņus vārgos, —
Gluži tā danaji metās pret trojiem; par bēgšanu tikai
Tobrīd vairs domāja viņi un aizmirsa kareivju drosmi.
Ajants, Telámonids dižais, pret Hektoru mirdzošās bruņās
Tīkoja noraidīt šķēpu; bet Hektors, pārbaudīts kaujās,
Sargāja varenos plecus ar vēršādas vairogu lielo,
Manīgi vērodams šņācošās šautras un žvadzošos šķēpus.
Varonis juta, ka uzvara droša ir naidnieku pusē;
Tomēr tas palika laukā, lai izglābtu mīļotos biedrus.
Itin kā migla no Olimpa kalna uz debesīm traucas
Brīdī, kad Zevs pēc saulainas dienas mums negaisu sūta,
Gluži tā trojieši kliegdami bēga no ahaju kuģiem,
Juceklī steigdamies pāri pār grāvi, bet Priama dēlu
Aizrāva ātrkāju zirgi; viņš atstāja trojiešu rindas
Tuvu pie izraktā grāvja, kas kavēja virzīties tālāk.
Vairāki ātrkāju zirgi, ar kaujratiem pārvarot šķēršļus,
Salauza dīseles galus un vadoņus atstāja grāvī.
Ceļā tiem sekoja Patrokls un, danajus mudīdams cīņā,
Draudēja trojiešiem atriebt; ar saucieniem skaļiem tie bēga,
Visus piepildot ceļus, kad izklīda viņi visapkārt.
Putekļi pacēlās augstu, kad trojiešu viennaga zirgi
Atpakaļ traucās uz Troju no dobajiem kuģiem un teltīm.
Patrokls tur vadīja zirgus, kur biezāku naidnieku baru
Redzēja izbailēs bēgam. No kaujratiem novēlās vīri,
Putekļos krita zem ratiem, un kaujrati gāzās ar troksni.
Pāri pār izrakto grāvi nu aizlaidās ātrkāju zirgi
[Dievišķie zirgi, ko laimīgie dievi reiz Pēlejam deva],
Patroklu raudami līdzi; viņš gribēja Hektoru panākt,
Mugurā ietriekt tam šķēpu, bet zirgi to aizveda ātrie.
Itin kā rudeņu dienās no debesīm uzmācas zemei
Mākoņi tumši un biezi, kad Krona dēls lietu gāž straumēm;
Īgnums tam sakrājies sirdī par mirstīgo netaisno dabu,
Tāpēc ka, tiesājot tautu, pēc patikas likumus groza,
Taisnību aizdzen no zemes un nebīstas mūžīgo soda;
Tāpēc upes it visas virs zemes plūst pāri pār malām,
Daudzas no kalnājiem stāviem, gar klintaini glauzdamās cieši,
Izlaužas strauji uz mirdzošo jūru ar varenu troksni,
Raujoties lejup no klintīm un izpostot cilvēku darbus, —
Trojiešu ķēves ar līdzīgu troksni tā skriedamas elsa.
Bet, kad jau priekšējās trojiešu rindas bij notriecis Patrokls,
Tūdaļ viņš atpakaļ dzina it visus pie dobajiem kuģiem,
Neļaudams nokļūt līdz Trojai, kur tagad tie gribēja glābties;
[Vidū starp kuģiem un upi un ahaju uzcelto sienu]

Trojus viņš gāza bez skaita un atmaksu deva par daudziem.
Pronojam pirmajam tobrīd viņš meta ar mirdzošu šķēpu,
Triekdams to atsegtās krūtīs, un locekļi saļima viņam;
Varonis gāzās ar troksni. Pret Testoru, Ēnopa dēlu,
Menoitids devās no jauna. Uz sēdekļa, aptēsta gludi,
Saliecies sēdēja Testors; no bailēm sirds stinga tam krūtīs,
Izkrita groži no rokām; tam pieskrēja Patrokls un šķēpu
Raidīja labajā vaigā; tas izurbās cauri caur zobiem.
Pacēlis viņu ar šķēpu, to vilka pār kaujratu malu,
Itin kā zvejnieks, kas, sēdies uz klints, velk milzīgu zivi
Arā no jūras ar piesieto auklu un spīdīgo āķi, —
Tā viņš šo troju ar mirdzošo šķēpu no sēdekļa vilka,
Nogrūžot zemē uz mutes; tas krita un izlaida garu.
Tad viņš Erilājam akmeni svieda, tam uzbrūkot strauji,
Tieši pa pakauša vidu; zem ķiveres smagās šai mirklī
Sašķīda varoņa galva; tas tūdaļ nokrita zemē;
Dzīvībai naidīgā nāve pēc mirkļa jau apkampa viņu.
Vēl viņš Erimantu gāza, Amfóteru, Epaltu brašo.
Ehiju, Piriju, Tlēpolemú, Damástora dēlu,
Īfeju, Eiipu brašo, Polímēlu, Argeja dēlu;
Citu pēc cita ar sparu šos trieca uz auglīgās zemes.
Sarpēdons, redzēdams skaidri, ka visur zem Patrokla šķēpa
Nāve draud likiešu vīriem, kas krūšbruņas nēsā bez jostas,
Mudīja cildenos likiešu vīrus un pārmezdams teica:
«Kauns jums, ai likiešu vīri! Kurp bēgat? Cik veiklas jums kājas!
Tagad es došos šim varonim pretī, lai redzētu skaidri,
Kas ir šis uzvaru guvējs un trojiešus iegrūdis postā;
Daudziem drosmīgiem vīriem viņš dzīvību ņēmis ar šķēpu.»
Teica un metās ar ieročiem rokā no kaujratiem ārā.
Arī to redzēja Patrokls un atstāja kaujratus savus.
Itin kā vanagi divi, kas satiekas klintsgalā augstā,
Drausmīgi kliegdami, plēšas ar nagiem un līkajiem knābjiem,
Tā šeit tie, kliegdami skaļi, ar sparu viens metās pret otru.
Viltīgā Krona dēls Zevs, tos ieraugot, noskuma ļoti.
Pavēris skatu pret Hēru, pret māsu un sievu, tā teica:
«Vai man, ja Sarpēdons brašais, pats mīļākais mirstīgo vidū,
Patroklam tagad, Menóitija dēlam, par upuri kristu!
Divi man padomi prātā, starp abiem es ilgi jau svārstos.
Kā nu man rīkoties labāk: vai tagad no cīņiņa sīvā
Aizraut Sarpēdonu dzīvu uz bagāto Likijas zemi,
Jeb vai man atstāt to vienu, lai kristu zem Patrokla šķēpa.»
Cienītā lielace Hēra tā savukārt sacīja Zevam:
«Briesmīgais Krona dēls Zev, ai, kādu tu sacīji vārdu!
Kāpēc tu mirstīgu vīru, kas sen jau ir likteņa varā,
Gribi vēl atpakaļ izraut no dzīvībai naidīgās nāves?
Dari, kā tīk, bet pārējie dievi to neatzīs mūžam.
Vēl ko tev sacīšu citu, to cieši sev paturi prātā:
Ja tu Sarpēdonu savu uz dzimteni aizrautu dzīvu,

Iespējams būtu, ka pārējie dievi sāk darīt to pašu,
Aizraujot mīļoto dēlu no kara un cīņiņa sīvā.
Daudzi no mūžīgo dēliem ap Priama pilsētu cīnās;
Tāpēc var notikt, ka īgnums pret tevi būs mūžīgo vidū.
Bet, ja viņš tiešām tev mīļš un žēlo tik ļoti tu viņu,
Atļauj tu viņam patlaban, lai paliek šai sīvajā cīņā,
Atstāj tu viņu tur vienu, lai krīt viņš no Patrokla rokas.
Bet, kad to dvēsele atstās un aizlidos dzīvības elpa,
Pavēli Nāvei un saldajam Miegam, lai varoņa miesu
Aiznes no svešuma viņi uz auglīgās Likijas zemi.
Apbedīs viņu ar godu tur brāļi un sirsnīgie draugi,
Uzmetīs kapu, liks piemiņas stabu, kā mirušiem vajag.»
Teica tā viņa, un tūdaļ tai klausīja Zibeņu metējs.
Tobrīd asiņu rasu viņš lēja no debesīm lejup,
Godādams mīļoto dēlu, ko cilainā trojiešu zemē
Atdeva Patrokla rokai jo tālu no dzimtenes mīļās.
Bet, kad tie, uzbrūkot strauji, jau pienāca tuvu viens otram,
Nogāza Patrokls vispirms Trasímēlu, varoni dižo,
Pašu visbrašāko vīru no visiem Sarpēdona kalpiem,
Ietrieca vēderā šķēpu un locekļiem laupīja spēku.
Sarpēdons mirdzošo šķēpu pret Patroklu raidīja otrais,
Uzbrukdams viņam; šķēps kļūdoties tvēra tik Pēdasu, zirgu,
Iestrēgdams labajā plecā. Zirgs iekrācās, izlaizdams elpu;
Zemē tas krita ar troksni, un aizlaidās dzīvības dvaša.
Pašķīrās pārējie divi; jūgs lūza, un sapinās groži,
Tāpēc ka piejūgtais zirgs it piepeši nogāzās zemē.
Šķēpmetim Automedóntam drīz izeja ienāca prātā.
Izvilcis zobenu garo, kas bija pie spēcīgās gūžas,
Pēkšņi viņš metās pie tā un atgrieza piejūgtā siksnas.
Pārējie piecēlās pēkšņi un nostājās taisni pie grožiem.
Sastapās vadoņi abi vēl otrreiz šeit drausmīgā cīņā.
Sarpēdons meta ar mirdzošo šķēpu un kļūdījās atkal.
Pāri pār Patrokla plecu pa kreisi šķēps aizlaidās šņākdams,
Neskarot viņu; tam pretī pēc tam ar ieroci aso
Izgāja Patrokls; ne velti šā smaile no rokas tad laidās,
Trāpot to krūtīs, kur sirds ar krūšplēvi sastopas kopā.
Varonis nokrita zemē kā ozols vai sudraba apse,
Jeb vai kā slaidākā priede, ko cirtēji, vērojot kalnos,
Atrod par derīgu mastam un nocērt ar asajiem cirvjiem, —
Gluži tā nokrita šis pie zirgiem un kaujratiem saviem;
Iekrācies smagi, viņš ļima uz asinīm slacītās zemes,
Itin kā lauva, kas, ielauzies lopos, gāž vērsi gar zemi,
Tumšsārtu, drosmīgu sirdi un staltu starp greizkāju govīm;
Neganti maurodams, bojā tas iet zem spēcīgiem žokļiem, —
Gluži tā Sarpēdons krita zem diženā Patrokla rokām.
Krizdams ar īgnumu sirdī, viņš sacīja mīļajam draugam:
«Dārgo un drosmīgo kareivi Glauk, tev vajag patlaban
Manīgam šķēpmetim būt un vīram ar drosmīgu sirdi!

Nevairies tagad no cīņas, ja kareivis drosmīgs tu esi!
Steidzies tu nekavējoties pie likiešu vadoņiem brašiem,
Skubini katru uz cīņu, lai viņi Sarpēdonu sarga!
Stājies tu cīņā pēc tam pats arī pie manis ar šķēpu!
Citādi kļūšu tev, Glauk, par kaunu un negodu lielu
Tagad un vēlāk arvien, ja ahaju vīri man tagad
Novilktu bruņas no pleciem, kad kritis es cīņā pie kuģiem.
Turies tu nelokāmi un skubini pārējos vīrus!»
Tikko viņš beidza šos vārdus, te nāve tam sedza ar tumsu
Acis un nāsis. Tad, uzminis kāju uz kritušā krūtīm,
Patrokls izrāva šķēpu, un krūšplēve sekoja līdzi:
Kopā ar smaili viņš izrāva ārā tā dzīvības dvašu.
Atrada mirmidonieši tur sprauslājam vadoņa zirgus,
Projām tie gribēja rauties, jo kaujrati stāvēja tukši.
Satrūkās piepeši Glauks, kad dzirdēja vadoņa balsi;
Sirdi tas satrauca viņam, ka nespēja palīdzēt draugam;
Spieda viņš cieši sev labo ar kreiso, jo mocīja tobrīd
Sāpīgā brūce, ko Teikrs, kad vairīja likstas no biedriem,
Radīja agrāk ar šautru, pret sienu tam metoties augsto.
Tāpēc viņš tālmetim Foibam tā, sirsnīgi lūgdamies, teica:
«Uzklausi, Apollon, mani, lai būtu patlaban kur būdams,
Trojā vai likiešu zemē! Tu uzklausīt vari it visur
Nelaimes sisto, kā mani šai brīdī, ko ciešanas nomāc.
Labajā rokā man brūce ir dziļa, un smeldzīgas sāpes
Nomoka mani pavisam; vēl tagad no dragātās rokas
Asinis nerimstot sūcas, plecs sastindzis gluži aiz sāpēm;
Nespēju rokā es noturēt šķēpu, ne iziet uz cīņu,
Stājoties naidniekam pretī. Ir Zeva dēls Sarpēdons brašais
Sīvajā cīniņā kritis. Viņš dēlam nav palīgu sniedzis.
Apollon, palīdzi man un dziedini sāpīgo brūci!
Remdini smeldzīgās sāpes, dod spēku man krūtīs, lai tūdaļ
Likiešus pulcināt varu un aicināt viņus uz cīņu!
Cīnīšos arī es pats par kritušā varoņa līķi.»
Teica tā lūgdamies viņš. Foibs Apollons klausīja viņu.
Remdēja smeldzīgās sāpes un dziedēja iecirsto brūci,
Apturot asinis tumšās un iedvešot drosmi tā krūtīs.
Visu to sajuta Glauks; ar prieku sirds pildījās viņam,
Tāpēc ka varenais dievs tā lūgšanu klausīja ātri.
Mirklī viņš devās uz priekšu pie likiešu vadoņiem visiem,
Mudīdams katru uz cīņu ap dižā Sarpēdona līķi.
Vareniem soļiem nu metās viņš tālāk pie trojiešu vīriem.
Satika Polidamántu, Agēnoru, šķēpmeti dižo,
Gāja pie Aineja arī un Hektora varkaltās bruņās.
Stādamies varoņiem tuvu, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Hektor, tu palīgus savus pavisam jau aizmirsis esi!
Tevis dēļ taču tik tālu no draugiem un dzimtenes mīļās
Atdod tie dzīvību savu; tu negribi palīdzēt viņiem.
Sarpēdons kritis, kas vadīja vairogiem bruņotus vīrus.

Taisnīga vara un tiesa tad valdīja Likijas zemē.
Tagad to salieca varainais Arejs ar Patrokla roku.
Draugi, nav kavēties laika! Lai īgnums jums iedegas sirdī!
Neļausim nolaupīt bruņas! Šeit neļausim mirmidoniešiem
Kritušos varoņus zaimot! Par kritušiem danajiem viņi
Atriebties tīko, jo daudzus mēs gāzām pie ātrajiem kuģiem.»
Teica tā viņš, un trojiešu vīriem sirds sajuta skumjas.
Bēdas tos māca tik ļoti, jo Sarpēdons sargāja Troju,
Kaut gan tik svešinieks būdams; daudz kareivju brašu ar viņu
Sekoja varonim līdzi, pats brašākais bija no visiem.
Tagad pret danaju vīriem tie metās ar īgnumu sirdī.
Hektors tiem gāja pa priekšu, Sarpēdonu gribēdams atriebt.
Drosmīgais Patrokls, Menoítija dēls, uz cīņu sauca;
Ajantiem abiem vispirms, kaut cīņā tie traucās, viņš teica:
«Ajanti abi, jūs varēsit tagad šo naidnieku padzīt!
Esiet jūs tādi kā agrāk starp vīriem, vēl brašāki arī!
Sarpēdons kritis, kas uzlēca pirmais uz ahaju sienas.
Kaut jel patlaban to varētu sagrābt un apsmiet tā līķi,
Ieročus novilkt no pleciem un, satverot naidīgo varu,
Gabalos sacirst it visus, kas piesteigtos kritušo sargāt!»
Teica tā viņš, bet abi bez tam jau drosmīgi bija.
Tikko kā abējās pusēs tie falangas nostiprināja,
Trojieši, likieši šeit, tur ahaji, mirmidonieši
Devās uz cīņu visapkārt ap kritušā vadoņa līķi,
Drausmīgiem saucieniem skanot; ap varoņiem šķindēja bruņas.
Pāri pār šausmīgo kauju Zevs izklāja mākoni tumšu,
Gribēdams padarīt cīņu jo sīvu ap mīļoto dēlu.
Padzina trojieši pirmie šeit spulgacu ahajus tobrīd,
Tāpēc jau saļima zemē ne vājais no mirmidoniešiem,
Epeigejs, līdzīgais dievam, Agákleja diženā pēcnieks;
Būdejā, pilsētā plašā, tas valdīja kādreiz jo gudri;
Senāk reiz brālēnam savam viņš dzīvību laupīja dusmās,
Tāpēc uz Ftīju pie Pēleja nāca un Tetidas košās.
Viņu tie sūtīja Pēleja dēlam, kas dragāja rindas,
Līdzi uz skaistzirgu Troju, lai cīnās pret trojiešu vīriem.
Bet, kad šis skārās pie līķa, to nogāza diženais Hektors,
Trāpīdams akmeni viņam pa galvu. Zem ķiveres smagās
Tūdaļ tam sašķīda galva; viņš nogāzās zemē uz mutes.
Dzīvībai naidīgā nāve nu izstiepa rokas pār viņu;
Patroklam noskuma sirds par drosmīgo cīņu draugu.
Garām viņš sparīgi traucās gar priekšējām rindām kā vanags,
Mežmalā dzīdamies kovārņiem pakaļ vai uzbrukdams strazdiem;
Gluži tā, zirgvaldi Patrokl, pret Trojas un Likijas vīriem
Cīņā tu meties, jo īgnums tev bija par kritušo draugu.
Gāza Stenélāju viņš, Itáimena mīļoto dēlu,
Akmeni trieca pa kaklu un pāršķēla pušu tā dzīslas.
Atkāpās priekšējās rindas un diženais Hektors tiem līdzi.
Cik daudz ar varkaltu šķēpu, ar garu, var aizmest uz priekšu

Šķēpmetis, mēģinot spēku, kad dodas uz sacīkstes vietu
Jeb vai uz cīniņu sīvo, kur naidnieki dzīvības tīko,
Tik daudz šeit atkāpās troji, jo ahaju dēli tos spieda.
Glauks šeit pats pirmais, kas likiešus veda, ar vairogiem segtos,
Gāza Batikleju zemē, — daudz drosmes šim varonim bija, —
Halkona mīļoto dēlu, kas dzīvoja Helladas mītnēs;
Turības, mantas tam bija visvairāk starp mirmidoniešiem.
Piepeši pagriezās Glauks un, atvēzdams varkalto šķēpu,
Meta to taisni šim krūtīs, kad vajādams panāca viņu.
Varonis krita ar troksni. Sirds ahajiem noskuma ļoti,
Tāpēc ka saļima krietnais, un trojieši gavilēt sāka,
Stādamies pūlī visapkārt ap Glauku; bet ahajos tobrīd
Nebija zudusi drosme — tie tieši pret naidniekiem metās.
Mērions nogāza zemē Lāógonu, šķēpmeti troju,
Drošo Onētora dēlu, kas tobrīd Īdkalna Zeva
Priesteris bija; kā mūžīgo dievu to cienīja tauta.
Šķēpu tam ietrieca vaigā pie auss; tā dvēsele tūdaļ
Izgāja ārā no miesas, un briesmīgā tumsa to sedza.
Raidīja Ainejs pēc tam Mērionam varkaltu šķēpu,
Tīkodams ievainot viņu, jo nāca, ar vairogu sedzies.
Laikā viņš redzēja to un paspēja izbēgt no šķēpa,
Paliecot galvu uz priekšu. Aiz muguras varenā smaile
Iestrēdza putekļos dziļi, un šķēpa kāts drebēja ilgi,
Kamēr vēl Areja īgnums tai nebija galīgi rimis.
[Drebēdams Aineja šķēps ar smaili iestrēdza zemē,
Tāpēc ka veltīgi viņu šeit izmeta varenā roka.]
Ainejs tad iekarsa dusmās un teica šos spārnotos vārdus:
«Ātri vien, Mērion, tevi, kaut dejotājs esi tu manīgs,
Guldījis būtu uz mūžu šis šķēps, ja trāpītu tevi.»
Mērions, šķēpmetis slavenais, tūdaļ, tam atbildot, teica:
«Ainej, tev nebūtu viegli, kaut esi tu cīnītājs izcils,
Savaldīt visu to mirstīgo spēku, kas dotos tev pretī,
Atpakaļ atvairot tevi; tu arī tik mirstīgs vien esi.
Bet, ja ar varkalto smaili es trāpītu tevi pa vidu,
Tūdaļ, kaut esi tu drosmīgs un rokās papilnam tev spēka,
Slavu man dāvātu lielu, bet skaistzirgu Aīdam garu.»
Teica tā viņš; šim pārmeta tūdaļ tā raženais Patrokls:
«Kāpēc to, Mērion, saki, ja drosme tik liela tev krūtīs?
Lamājot nevar, mans draugs, no kritušā varoņa līķa
Trojiešus padzīt, pirms zeme ar pīšļiem šeit neapsegs kādu.
Izšķiram cīņas ar spēku, bet padomē lemjam ar runām.
Tāpēc nav laika mums veltīgi pļāpāt, bet cīnīties vajag.»
Teica un metās uz cīņu; tam sekoja varonis brašais.
Itin kā kalnos pie mežainas gravas no cirtēju bara
Cirtienu dunoņa atskan un tālu tā dzirdama apkārt, —
Gluži tāds troksnis patlaban virs ielejas plašās uz augšu
Cēlās no bruņām, no ādām, no vairogiem apdarinātiem,
Zobenu cirtieniem smagiem un abējup griezīgiem šķēpiem.

Nespētu pazīt šai brīdī Sarpēdonu, līdzīgo dievam,
Kareivis vērīgs uz lauka, jo bija no galvas līdz kājām
Pārklāts ar putekļu kārtu, ar asinīm, salauztiem šķēpiem.
Cīnījās visi jo īgni ap kritušā vadoņa līķi,
Itin kā sīcošās mušas, kas kūtī pie slaucenēm sakrīt
Siltajā vasaras dienā, kad piepildās trauki ar pienu, —
Gluži tā cīnījās visi ap kritušā vadoņa līķi.
Mirdzošās acis patlaban Zevs nespēja novērst no lauka,
Vērodams neatlaidīgi šos vīrus; viņš apsvēra ilgi
Sevī daudz dažādu domu par diženā Patrokla nāvi.
Tomēr vēl šaubas tam bija, vai tieši šai bīstamā cīņā
Atļaut, lai diženais Hektors pie kritušā varoņa līķa
Patroklu nogāž ar šķēpu un novelk tam bruņas no pleciem
Jeb vai vēl daudziem te pavairo likstas un ciešanas smagas.
Apsverot visu to sirdī, par labāku šķita, lai tomēr
Dižais Menóitija dēls, Ahílleja kalpotājs brašais,
Atpakaļ trojiešus atkal un Hektoru varkaltās bruņās
Dzītu līdz pilsētai pašai un dzīvību laupītu daudziem.
Hektoram tūdaļ vispirms Zevs sūtīja bēgšanas domas.
Kaujratos kāpis, viņš bēga un mudīja pārējos vīrus
Darīt to pašu, jo juta, kur noliecas Kronida svari.
Turēties nespēja likieši brašie, bet izbailēs bēga
Visi, jo redzēja vadoni savu ar pāršķeltu sirdi
Nogāztu kaudzē starp līķiem un vairākus drosmīgus vīrus
Gāžamies virsū pēc tam, kad Krona dēls sāka šeit cīņu.
Šie no Sarpēdona platajiem pleciem drīz novilka bruņas
Varkaltās, mirdzošās spoži; tās atdeva cīniņu biedriem
Dižais Menóitija dēls, lai aiznes līdz dobajiem kuģiem.
Tobrīd tā Krona dēls, mākoņu krājējs, Apóllonam teica:
«Apollon, steidzies uz priekšu, Sarpēdonu izrauj no šautrām,
Notīri asinis tumšās no kritušā varoņa miesas,
Aiznes to tālu pie upes un mazgā ar ūdeni tīru,
Svaidi ar ambrosijú un ietērp to dievišķās drēbēs!
Nekavējoties tu pavēli Nāvei un Miegam, šiem dvīņiem,
Vadoņiem klusiem un ātriem, lai viņi Sarpēdona miesas
Aizved uz Likiju plašo un atdod tās likiešu tautai.
Apbedīs viņu ar godu tur brāļi un sirsnīgie draugi,
Uzmetīs kapu, liks piemiņas stabu, kā mirušiem vajag.»
Teica tā Zevs, un klausīja tēvam Foibs Apollons tūdaļ.
Lejup viņš metās no Īdkalna galiem uz cīniņu sīvo,
Aizrāva dievišķā varoņa līķi jo ātri no šķēpiem,
Aiznesa tālu pie upes un mazgāja ūdenī tīrā,
Zieda ar ambrosijú un ietērpa dievišķās drēbēs.
Nekavējoties viņš vēlēja Nāvei un Miegam, šiem dvīņiem,
Vadoņiem klusiem un ātriem, lai viņi Sarpēdona miesas
Aizved uz Likiju plašo un atdod tās likiešu tautai.
Patrokls mudīja zirgus un Automedóntu uz priekšu,
Vajāja trojus un likiešu rindas, pats nelaimē krizdams.

Neapdomīgais vīrs! Ja Pēleidam klausījis būtu,
Izglābies būtu patiesi no briesmīgās likteņa rokas.
Zevtēva prāts ir augstāks arvien par cilvēka prātu.
[Drošo viņš piespiedis bēgt un bieži vien uzvaras slavu
Viegli ir atrāvis tam, ko agrāk pats mudījis cīņā.]
Tobrīd vīrišķu drosmi viņš ieliika Patrokla krūtīs.
Patrokl, ko nogāzi pirmo ar šķēpu, kas pēdējais bija
Toreiz, kad mūžīgie dievi pie Aīda aizsauca tevi?
Adrastu pirmo, Autónoju tūdaļ un Eheklu vēlāk,
Perimu, Megadu arī, Epístoru, vēl Melanípu,
Elasu, Mūliju tūdaļ pēc tam ar Pilartu kopā
Gāza gar zemi, bet citi, cik ātri vien varēja, bēga.
Sagrābtu ahaju dēli jau tobrīd augstvārtu Troju,
Sagrābtu Patrokla rokām, — ar šķēpu viņš trakoja priekšā, —
Nebūtu Apollons stāvējis sardzē uz skaistceltā torņa,
Nedienas vēlēdams viņam, bet trojiešiem palīgu sniegdams.
Trīsreiz Menóitija dēls uz mūra izciļņa metās,
Trīsreiz no sienas ar sparu to atgrūda Apollons projām,
Sizdams ar dievišķām rokām trīs reizes pa vairogu spožo.
Bet, kad jau ceturto reizi viņš, dēmonam līdzīgais, metās,
Apollons sauca tam īgni un teica šos spārnotos vārdus:
«Atkāpies, dievišķo Patrokl! Nav tomēr tev liktenis lēmis
Drosmīgo trojiešu pilsētu tagad ar ieroci sagāzt,
Nav tas pat Pēleidam lemts, kam drosmes daudz vairāk par tevi.»
Teica tā viņš, un atkāpās Patrokls jo tālu no viņa,
Bēgdams no Tālmeša šautrām, no Foiba Apóllona dusmām.
Nostājās Hektors pie Rietumu vārtiem ar viennaga zirgiem;
Tobrīd viņš šaubījās ilgi, vai sakārtot rindas un kauties,
Jeb vai tam pavēlēt tūdaļ, lai pulcējas visi aiz sienas.
Pēkšņi, kad apsvēra visu, tam nostājās Apollons blakus,
Nemanot pieņemdams braša un ziedoša jaunekļa skatu,
Līdzīgu Asija sejai — tas tēvocis Hektoram bija,
Cildenā Dimanta dēls un Hekabei īstenais brālis,
Dzīvoja Frigijas zemē pie straujās Sangárijas viļņiem.
Pieņemot Asija skatu, tā Apollons sacīja viņam:
«Hektor, kam vairies patlaban no cīņas? Tā nevajag darīt.
Kaut jel es būtu tik stiprāks, cik vājāks patlaban par tevi,
Drīz tad tu atstātu cīņu, sev neslavu celdams uz mūžiem!
Droši uz priekšu ar stiprnagu zirgiem pret Patroklu meties!
Ja tu to varētu nogāzt, tev Apollons dāvātu slavu.»
Teica tā Hektoram dievs un atgriezās mirstīgo cīņā.
Vēlēja raženais Hektors Kebríonam, brašajam brālim,
Atpakaļ atkal uz cīņu triekt zirgus; tad Apollons tūdaļ
Ienira ahaju pūlī un sacēla drausmīgu burzmu
Kareivju rindās, bet trojiem un Hektoram dāvāja slavu.
Atstāja pārējos danajus Hektors un neskāra viņus,
Bet gan pret Patroklu tieši viņš virzīja stiprnagu zirgus.
Mudīgi savukārt Patrokls no kaujratiem nolēca zemē,

Turēdams šķēpu ar kreiso, bet labajā akmeni tvēra,
Lāsmainu, šķautnainām malām, un, saspiezdams cieši ar plaukstu,
Stādamies stingri, to meta, kad nebija tālu no viņa.
Nemeta velti to Patrokls, bet trāpīja šķautnainais akmens
Pierē Kebrionam tieši, kas vadīja kaujratu grožus,
Hektora kaujratu kalpam, kas Priama blakusdēls bija.
Uzacis abas tam atšķēla akmens; tā galvaskauss tūdaļ
Sašķida drumslās, bet nokrita zemē Kebriona acis
Pašam pie kājām; tas tūdaļ, kā nirdams ūdenī strauji,
Gāzās no sēdekļa košā, un dvaša drīz atstāja kaulus.
Zobodams kritušo vīru, tu sacīji, zirgvaldi Patrokl:
«Brīnums, kāds veiklums šai vīrā! Cik ātri viņš ienira pīšļos!
Ja šis kādreiz kur zivīgā jūrā tā vingrojies būtu,
Daudzus pat uzturēt spētu ar austerēm, zvejotām dzīlē —
Nolēcis būtu tas veikli no kuģa pat vētrainā jūrā,
Gluži kā tagad šeit laukā no kaujratiem nokūleņoja.
Jāatzīst, trojiešu vidū patiesi ir nirēji labi.»
Teicis šos vārdus, viņš metās Kebrionam piepeši virsū
Itin kā saniknots lauva, kas, sagraudams aploka sētu,
Ievainots krūtīs ar šķēpu, aiz paša drosmes iet bojā, —
Gluži tā, Patrokl, ar sparu tu gāzies Kebrionam virsū.
Savukārt raženais Hektors no kaujratiem nolēca zemē.
Abi nu iesāka cīņu pie kaujratu braucēja līķa,
Itin kā kalngalā lauvas par medībās nogāzto briedi;
Izsalkums nomoka viņus, un tāpēc ar drosmi iet cīņā, —
Tā par Kebriona līķi šeit varoņi rūdīti cīņās,
Patrokls, Menoitija dēls, un raženais Priamids Hektors,
Tīkoja karsti viens otru ar naidīgo asmeni nogāzt.
Kritušo satvēra Hektors aiz galvas un nelaida vaļā;
Savukārt Patrokls to vilka aiz kājām; bet pārējie visi,
Troji un ahaju vīri, šeit iesāka drausmīgo cīņu.
Itin kā Rītenis straujais ar Dienvidi sirdīgi cīnās,
Tiekoties kalnaizā šaurā un gāžoties biezoknim virsū,
Salaužot ozolus, ošus un ķirškokus rēpainu mizu;
Šņākdami liecas tad koki, cits citu per garajiem zariem,
Skabargās salūst pēc mirkļa un nogāžas brīkšķot un brakšķot, —
Gluži tā troji un ahaju vīri, cits nogāzdams citu,
Krita, un nebij nevienam par postīgo bēgšanu domu.
Tuvu Kebriona līķim daudz šķēpu iestrēdza zemē,
Lidoja spārnotās šautras no sprindzīgi savilktām stiegrām.
Krita daudz akmeņu lielu pret vairogiem, laužot tos drumslās,
Cīņā ap kritušā līķi; bet Kebrions, putekļos gāzies,
Gulēja milzīgs un garš, jau aizmirsis kaujratus vadīt.
Kamēr vēl spīdēja saule jo spoži pie apvāršņa malas,
Trojus un ahajus trāpīja šautras, un varoņi krita.
Tikko kā noliecās saule uz rietu, kad vēršus mēdz izjūgt,
Ahaji pārsvaru guva, kaut nebija liktenis lēmis;
Aizrāva viņi zem šķēpiem drīz kritušā varoņa līķi

Projām no trojiešu burzmas un novilka bruņas no pleciem.
Patrokls ar īgnumu sirdī no jauna pret trojiešiem metās;
Straujajam Arejam līdzīgs, trīs reizes viņš traucās uz cīņu,
Briesmīgi kliegdams, un trīsreiz pa deviņiem nogāza vīriem.
Bet, kad jau ceturto reizi viņš, dēmonam līdzīgais, metās,
Tobrīd, zirgvaldi Patrokl, gals pienāca dzīvībai tavai —
Apollons, šausmīgais sīvajā cīņā, tev izgāja pretī.
Tomēr nejuta Patrokls to nākam pa cīņiņa burzmu,
Tāpēc ka, ietinies mākonī tumšā, viņš devās tev pretī;
Stājies aiz tā, dievs cirta pa pleciem un muguru plato
Viņam ar izplestu plaukstu; tad varonim apreiba acis.
[Tālmetis arī no galvas tam notrieca ķiveri spožo;
Aizvēlās, noskanot dobji, pa smiltīm zem kumeļu kājām
Ķivere izcilām sekstēm, un nozieda tūdaļ šos pušķus
Asinis svaigās un pīšļi. Vēl nebij tā zirgastru sekste
Kritusi agrāk kur zemē un grimusi notriepta smiltīs.
Dievišķo galvu un brīnišķo pieri šī ķivere spožā
Sargāja Pēleja dēlam; bet atļāva Kronids, lai Hektors
Greznotu galvu ar to, jo nāve tam bija jau tuvu.
Piepeši Patrokla rokās šķēps varenais salūza drumslās,
Milzīgais, svarīgais, lielais, viss apkalts ar mirdzošu varu;
Nokrita siksna no pleciem un vairogs, kas sargāja viņu;
Apollons, Zeva dēls dižais, tam atsēja krūšbruņas vaļā.]
Samulsa varoņa prāts, un spēcīgie locekļi ļima.
Bija kā sastindzis viņš; ar ieroci noasināto
Trāpīja viņam starp pleciem no muguras puses kāds dardans,
Kareivis Pantoids Eiforbs, kas pārspēja biedrus ar šķēpu,
Veiklajām kājām un prasmi uz sacīksti kaujratus vadīt.
Toreiz viņš divdesmit vīru no kaujratiem nogāza zemē,
Nākot uz kauju ar zirgiem un pirmoreiz cīnoties karā;
Tiešām viņš, zirgvaldi Patrokl, ar šķēpu tev trāpīja pirmais,
Nogāzdams tevi, bet atkāpās tūdaļ un iejaucās pūlī
[Izvilcis oškoka šķēpu no miesas, jo atklāti tomēr
Vairījās Patrokla tas, kaut šķēpa vairs nebija viņam].
Šķēpa un dievišķā sitiena dragāts, nu atkāpās Patrokls
Atpakaļ atkal pie draugiem, no nāves un nelaimes bēgdams.
Hektors, kad redzēja skaidri, ka drosmīgais varonis Patrokls,
Dabūjis brūci no šķēpa, pie savējiem atpakaļ traucās,
Pieskrēja tuvu pie viņa pa rindām un metamo šķēpu
Ietrieca cirkšņos ar sparu; šķēps izurbās cauri caur miesu;
Zemē viņš krita ar troksni, un ahaji noskuma dziļi.
It kā pret mežkuili, spēcīgo zvēru, gūst uzvaru lauva,
Ja tie ar spītību sirdī uz kalngala stājušies cīņā
Neliela avota dēļ, jo abi grib padzerties valgmē;
Īgnumā šņācošo mežkuili lauva drīz gulda ar spēku, —
Tā šeit Menóitija dēlu, kas dzīvību laupīja daudziem,
Guldīja Priamids Hektors un izrāva elpu ar šķēpu.
Uzvaru guvis pār šo, viņš teica šos spārnotos vārdus:

«Patrokl, tev ticība bija, ka gāzīsi stiprsienu Troju,
Tīkoji trojiešu sievas, tām laupīdams brīvības dienas,
Aizvest uz dzimteni mīļo ar ātrajiem ahaju kuģiem.
Muļķis patiešām! Jo viņas šeit Hektora ātrkāju zirgi
Sargāja, raudamies cīņā; pats arī starp drosmīgiem trojiem
Cīnos ar ieroci rokā un verdzības dienas no viņām
Vērīgi vairu; bet tevi šeit trojiešu vanagi aprīs.
Ahillejs arī tev nespēja līdzēt, kaut netrūka drosmes.
Palikdams teltī, viņš laikam būs teicis, tev ejot uz cīņu:
— Agrāk tu atpakaļ nenāc no cīņas, ai zirgvaldi Patrokl,
Tuvu pie dobajiem kuģiem, pirms asinīm apklātās bruņas
Gabaliem noplēstas nebūs no drosmīgā Hektora krūtīm. —
Tā viņš patiesi būs teicis, tev, neprātim, iedvesdams drosmi.»
Zirgvaldi Patrokl, tu gurušiem spēkiem, tam atbildot, teici:
«Tagad tu lielīties vari, jo uzvaru spožu tev devis
Krona dēls Zevs un Apollons Foibs; tie nogāza mani
[Gluži bez pūlēm un paši man novilka bruņas no pleciem].
Kaut vai pat divdesmit tādu kā tu man nostātos pretī,
Visi tie aizietu bojā un ļimtu zem ieroča mana.
Lētojas dēls un varenā Moira šeit nogāza mani,
Eiforbs — no mirstīgiem vīriem; tu pēdējais laupi man bruņas.
Tagad ko citu tev teikšu, to cieši sev paturi prātā:
Tikai brīdi vairs īsu tev atliek vēl dzīvot virs zemes —
Varenā Moira un nāve patlaban nav tālu no tevis;
Ahillejs, Aiakids dižais, ar šķēpu drīz nogāzīs tevi.»
Tikko viņš beidza šos vārdus, te nāve tam aizvēra acis.
Dvēsele šķīrās no miesas un nokāpa Aīda mītnēs,
Raudot par likteni savu un atstājot jaunības spēku.
Slavenais Priamids Hektors tā mirušam Patroklam teica:
«Kāpēc tu pareģo, Patrokl, man briesmīgu dzīvības galu?
Kas vēl var zināt, vai Tetidas dēls vēl agrāk par mani
Neatstās dzīvību savu un neļims zem ieroča mana?»
Teicis šos vārdus, viņš uzlika kāju uz kritušā krūtīm,
Izvilka šķēpu no brūces un augšpēdu atgrūda viņu;
Tūdaļ tas metās uz priekšu ar šķēpu pret Automedontu,
Dēmonam līdzīgo vīru, Aiákida drosmīgo kalpu,
Gribēdams ievainot viņu; bet mirklī to aizrāva projām
Dievišķie ātrkāju zirgi, ko dievi reiz Pēlejam deva.

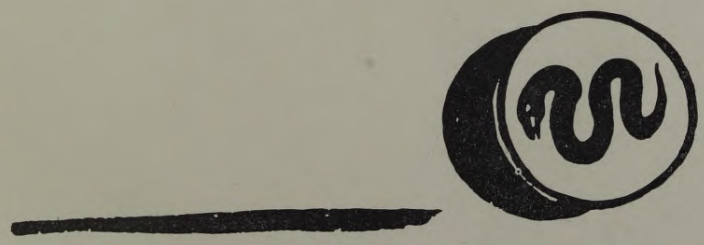

XVIIsl

M E N E L Ā J S

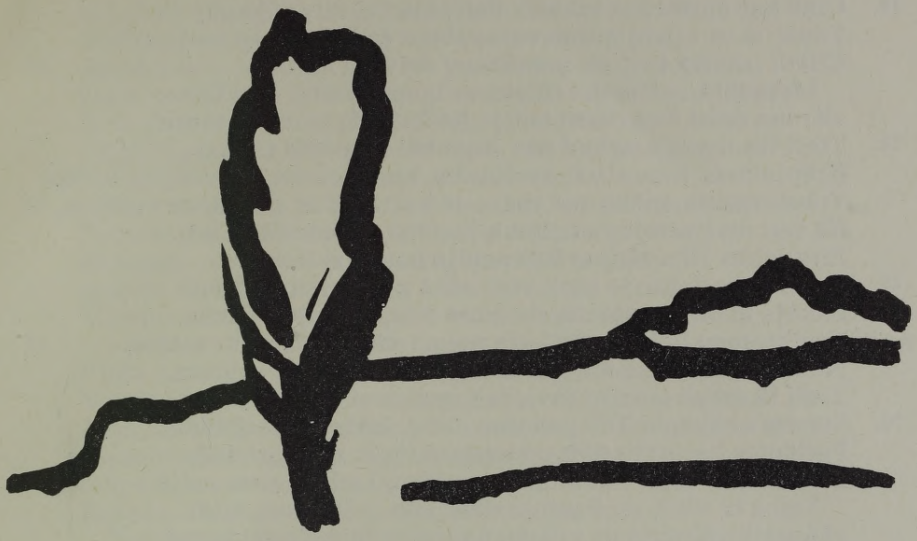

MENELĀJA VAROŅDARBI

Zināja Menelājs, Arejam mīļais, ka drosmīgais Patrokls
Sīvajā cīniņā tobrīd zem trojiešu ieroča kritis.
Uzvilcis mirdzošās bruņas, viņš traucās caur priekšējām rindām,
Staigāja apkārt ap kritušā līķi kā telītes māte,
Žēli kas maudama staigā ap pirmoreiz radušos teli, —
Gluži tā gaišmatis Menelājs gāja ap Patrokla līķi.
Pacēlis šķēpu pret viņu un vairogu noapaļoto,
Draudēja katram ar nāvi, kas gribētu iznākt tam pretī.
Drosmīgais Pantoja dēls, pats veiklākais šķēpmetis cīņā,
Nespēja Patroklu aizmirst, kas saļimis gulēja pīšļos.
Pienācis tuvu pie tā, viņš sacīja Atreja dēlam:
«Menelāj, Atreja dēls, ai tautvedi, Kronidam mīļais!
Atkāpies, kritušo atstāj un asinīs notrieptās bruņas!
Nav šeit neviena no trojiem un slaveniem palīgiem cita,

Cīņā kas agrāk par mani ir Patroklu tvēris ar šķēpu;
Tāpēc man atļauj gūt uzvaras slavu jo lielu starp trojiem.
Citādi trāpīšu tevi un ņemšu tev dzīvību mīļo.»
Menelājs, gaišmatis cēlais, ar īgnumu sirdī tam teica:
«Krona dēls! Nekrietni tas, ja lielās kāds pāri par mēru!
Tieši tik lepnīgs nekad nav bijis vēl leopards niknais,
Krēpjainais lauva vai mežkuilis īgnais, kam drosmīgās krūtīs
Trauksmaina spēka un spara ir vairāk par pārējiem zvēriem,
Kā šeit nu Pantoja dēli, kaut, jāatzīst, šķēpmeši veikli.
Zirgvaldis Hiperēnórs šeit nebija baudījis ilgi
Jaunības prieku, jo cīņā viņš nāca pret mani ar šķēpu,
Zākāja mani, ka gļēvākais esmu starp danaju vīriem.
Tomēr, man liekas, pēc kara nekad viņš nepārnāks mājās,
Nenesīs prieka ne mīļajai sievai, ne vecākiem saviem.
Tieši tā arī es lauzīšu tevi, ja tagad pret mani
Stāsies ar šķēpu. Tev padomu dodu: bēdz atpakaļ tūdaļ,
Paslēpies kareivju pūlī un nestāvi ilgāk man priekšā,
Kamēr nav vēlu! Pat muļķis to atzīst, kad nelaime mājā.»
Teica tā viņš, un Pantoja dēls, tam neklausot, bilda:
«Menelāj, Kronidam mīļais, patiesi man maksāsi tagad
Sodu par brāli, jo lielies, ka esi tu nogāzis viņu!
Jaunajā guļamā telpā tā sieva par atraitni kļuva!
Iegrūdi vecākus arī tu drausmīgās sāpēs un vaidos.
Nelaimes sistiem patiesi es kļūšu par mierinātāju,
Ja šeit, tev nocirtis galvu un norāvis mirdzošās bruņas,
Pantojam sniegšu tās rokā un dievišķai Frontidai arī.
Ilgāk vairs nevaram stāvēt. Lai iesākam Areja darbu!
Jāizšķir beidzot šim mirklim, kam uzvara lemta, kam jābēg.»
Teicis šos vārdus, tam meta pa vairogu noapaļoto;
Tomēr viņš nešķēla varu, bet tikai pret vairogu cieto
Atpakaļ atliecās smaile; tad metās tam pretī ar šķēpu
Menelājs, Atreja dēls, un raidīja lūgšanu Zevam.
Eiforbam atpakaļ bēgot ar steigu, to trāpīja kaklā,
Izmetis, uzgulās šķēpam, jo paļāvās spēcīgai rokai, —
Izgāja smaile pavisam caur Eiforba sārtbalto kaklu.
Smagi tas ļima uz zemes, un šķindēja bruņas ap viņu,
Asinīs iemirka mati, kas līdzīgi haritu matiem,
Savīti cirtām un sieti ar zelta un sudraba saitēm.
Itin kā audzina dārznieks sev kupllapu olīvas koku
Tīkamā aizvēja vietā, kur strautiņā burbuļo ūdens;
Spēcīgi zaļo tā zari, ik atvasē pumpuri balti;
Vēja skārieni maigie to loka uz dažādām pusēm,
Bet tad it piepeši vējš ar viesuli atlaižas kopā,
Izrauj to ārā no bedres ar saknēm un nogāž gar zemi, —
Gluži tā nogāza Pantoja dēlu, Eiforbu brašo,
Menelājs, Atreja dēls, un atņēma mirdzošās bruņas.
Itin kā spēcīgais lauva, kas uzaudzis kalnos, pilns drosmes,
Izrauj no mierīgā ganāmā pulka vistreknāko govi;

Satvēris stiprajos zobos, viņš piepeši salauž tai kaklu,
Saplosa ķermeni tūdaļ un iekšas un asinis aprij;
Apkārt tam pulcējas suņi un ļaudis, kas sargāja govis,
Gani no tālienes kliedz, bet drosmes nevienam nav sirdī
Iziet pret nezvēru cīņā, jo bālganās bailes māc katru, —
Gluži tā trojiešu vīriem nevienam vairs nebija drosmes
Iziet pret Atreja dēlu, kas ieguva varoņa slavu.
Aiznestu Menelājs Pantoja dēlam nu lieliskās bruņas,
Nebūtu skaudība sirdī Apóllonam Foibam pret viņu;
Hektoru, Arejam līdzīgo vīru, tas mudīja cīņā,
Izskatā vienādā būdams ar kikonu vadoni Mentu;
Valodu sākdams ar to, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Hektor, kurp tagad tu traucies? Tu nespēsi panākt nemūžam
Cildā Aiákida zirgus, jo mirstīgiem vīriem nav viegli
Valdīt šā varoņa zirgus un kaujratos vadīt uz priekšu,
Atskaitot Pēleja dēlu, kas piedzimis dievišķai mātei.
Menelājs, Atreja dēls, kad sargāja Patrokla līķi,
Nogāza zemē ar šķēpu no trojiešiem labāko vīru,
Eiforbu, Pantoja dēlu, un salauza varoņa spēku.»
Teicis šos vārdus, viņš atpakaļ traucās, kur cīnījās vīri.
Nomāca Hektora sirdi pārlieku šī bēdīgā ziņa.
Vērodams kareivju rindas, viņš redzēja Atreja dēlu
Aiznesam lieliskās bruņas, bet Eiforbu putekļos guļam.
Asinis tecēja straumēm uz smiltīm no vaļējās brūces.
Hektors gar priekšējām rindām ar mirdzošu vairogu rokā
Traucās ar saucieniem skaļiem kā Hēfaista versmainā liesma.
Menelājs, Atreja dēls, drīz dzirdēja saucienus skaļos.
Nopūties sevī jo smagi, viņš drosmīgai sirdij tā teica:
«Vai man, ja pamestu tagad šīs lieliskās varoņa bruņas!
Vai man, ja paliktu Patrokls, kas, sargādams mani, šeit kritis!
Baidos, to redzēs kāds danajs un dusmosies vēlāk par mani.
Ja viens es eju pret Hektoru cīņā un trojiešu vīriem,
Vairoties kauna, tad baidos, ka mani drīz ielenkt var daudzi,
Tāpēc ka diženais Hektors šurp visas ved trojiešu rindas.
Kāpēc patlaban, sirds mīļā, tu nomākta esi tik ļoti?
Ja nu kāds mirstīgais būtu, kas ietu uz cīņu pret vīru,
Tīkamu dievam, tas nelaimē tikai pats iegāztu sevi.
Tāpēc, lūk, danaji netiesās mani, ja redzēs, ka tagad
Atkāpjos Hektora priekšā — kāds mūžīgais palīdz tam cīņā.
Kaut jel es varējis dzirdēt kur Ajantu, drosmīgo cīņā!
Abi mēs dotos tad kopā un domātu tikai par cīņu.
Arī pret dievības gribu varbūt mēs atgūtu līķi,
Atdotu Pēleja dēlam. Tas būtu vismazākais ļaunums.»
Kamēr vēl Atreja dēls to apsvēra sirdī un prātā,
Pienāca trojiešu rindas pa tam; tās vadīja Hektors.
Menelājs atpakaļ traucās un atstāja Patrokla līķi.
Itin kā cirtainais lauva viņš atpakaļ skatījās bieži,
Tikko to suņi un ļaudis ar šķēpiem un kliedzieniem skaļiem

Izdzen no aploka plašā; aiz bailēm tā varenās krūtīs
Sāpīgi sažņaudzas sirds, jo netīkas aploku atstāt, —
Gluži tā gaišmatis Menelājs arī no Patrokla šķīrās.
Sasniedzis savējo rindas, viņš stājās un pavēra skatu
Apkārt, meklēdams Ajantu dižo, Telámona dēlu.
Kreisajā spārnā pēc tam viņš redzēja varoni dižo;
Biedrus tas iedrosmināja un vadīja viņus uz cīņu,
Tāpēc ka dievišķas bailes Foibs Apollons iedvesa viņiem.
Menelājs steigdamies skrēja un stādamies sacīja tūdaļ:
«Ajant, mans mīļais, nāc šurp! No jauna pie Patrokla līķa
Jāsteidzas cīņā! Kaut spētu mēs aiznest pie Pēleja dēla
Līķi tā kailo, jo mirdzošais Hektors tam novilcis bruņas!»
Teica tā viņš un iedvesa drosmi Telámona dēlam;
Ajants nu devās uz priekšu, tam gaišmatis Menelājs līdzi.
Hektors jau Patroklu vilka, tam atņēmis lieliskās bruņas.
Galvu ar zobenu asu viņš gribēja atšķelt no pleciem,
Aizvilkt tā līķi uz Troju un trojiešu suņiem mest priekšā.
Pienāca Ajants tam tuvu ar vairogu gluži kā torni.
Atpakaļ atkāpās Hektors un ienira trojiešu burzmā,
Kaujratos lēca un deva jau Patrokla lieliskās bruņas
Trojiem uz pilsētu nest, lai pašam tās būtu par slavu.
Ajants ar vairogu plašo nu apsedza Patrokla līķi,
Stājās pie tā, kā lauvmāte stājas pie lauvēniem saviem,
Izvedot muļķīšus mazos, ja piepeši pamana viņa
Medniekus mežā; aiz trauksmaina spēka tai uzliesmo acis,
Dusmās līdz uzacīm pieri velk krokās un acis ver cieti, —
Gluži tā stāvēja Ajants, šeit varoni Patroklu sargot.
Nostājās pretējā pusē tam Menelājs, Arejam mīļais,
Atreja dēls, un smeldzīgas sāpes tam plosīja sirdi.
Tūdaļ Hipólohids Glauks, kas vadīja likiešu vīrus,
Paverot Hektoram īgušu skatu, to norāja bargi:
«Hektor, tu varonis skatā, bet cīņā daudz vājāks par citiem.
Bailīgais bēdzējs tu esi! Bez nopelniem slavu sev guvis!
Padomā tagad, kā pilsoņus savus un cietokšņa mūrus
Pasargāt varētu viens ar vīriem, kas dzimuši Trojā!
Neizies cīņā patlaban neviens no likiešu vīriem
Troju pret danajiem sargāt, jo balvas te nav it nekādas,
Cīnoties neatlaidīgi pret drosmīgo naidnieku rindām.
Kā gan tu, nelieti, vienkāršu vīru šeit izglābsi burzmā,
Ja tu Sarpēdonu pašu, kas nāca kā draugs tavs un viesis,
Atstāji guļam uz lauka par guvumu ahaju vīriem?
Būdams vēl dzīvs, viņš noderīgs bija tev pašam un Trojai!
Tomēr tev pietrūka drosmes, lai aizdzītu suņus no viņa.
Tāpēc, ja ir vēl kāds vīrs, kas klausa man likiešu vidū,
Tas lai drīz atgriežas mājā, un Troja lai tūdaļ iet bojā!
Būtu patlaban vēl trojiešu sirdīs daudz vīrišķa spara,
Drošprāta neatlaidīga un vīru, kas dzimtenes labā
Gatavi uzņemties visu un nostāties naidniekam pretī,

Ātri vien Patrokla līķi mēs ievilktu Īlijas mūros.
Ja tik nu kritušā līķi mēs varētu izraut no cīņas
Un ja to laimētos pārnest līdz Priama pilsētas sienām,
Drīz vien Sarpēdona bruņas mums atdotu ahaju dēli,
Arī šā varoņa līķi uz Īliju vestu mēs vēlāk.
Kritis tā vadoņa biedrs, kas argiešu vidū pie kuģiem
Brašākais bija no jums un vadīja drosmīgus vīrus!
Tomēr tev nebija drosmes pret varoni Ajantu stāties.
Ieraugot naidnieka acis, tu vairījies gļēvi no cīņas,
Nestājies tieši tam pretī, jo stiprāks tas bija par tevi.»
Pavēris īgušu skatu, tam sacīja mirdzošais Hektors:
«Kāpēc, Glauk, būdams tik prātīgs, tu tagad tik lepnīgi runā?
Brīnums patiesi! Līdz šim man pārlieksme bija, ka prātā
Pārspēj tu pārējos visus, kas cilainā Likijā dzīvo.
Rāju nu tevi es stingri par to, ko tikko kā teici,
It kā man bijušas bailes pret milzīgo Ajantu stāties.
Neesmu bijies nemūžam no cīņas, kur aulekšo zirgi.
Zevtēva prāts ir augstāks arvien par cilvēku prātu.
Drošo viņš piespiedis bēgt un bieži vien uzvaras slavu
Viegli ir atrāvis tam, ko agrāk pats mudījis cīņā.
Mīļais, nāc tuvāk pie manis un vērīgi lūkojies darbos,
Vai es joprojām vēl būšu tik gļēvs, kā apgalvot ņemies,
Jeb vai no danajiem kādam, kaut pašam visdrošākam vīram,
Atkāpties likšu no cīņas pie kritušā Patrokla līķa.»
Teicot šos vārdus, viņš mudīja trojus ar saucieniem skaļiem:
«Trojieši, likiešu vīri un dardani, šķēpmeši brašie!
Draugi, nu esiet kā vīri! Lai netrūkst jums spēka un spara,
Kamēr es uzvelku plecos sev diženā Pēleida bruņas
Košās, ko Patrokla spēkam, to gāzis, es laupīju šodien.»
Teicis tā sparīgā balsī, pēc brīža jau mirdzošais Hektors
Atstāja drausmīgo cīņu un, paļāvies vieglajām kājām,
Metās ar steigu pie biedriem, kas nebija tālu no viņa;
Nesa tie līdzi uz Troju Ahilleja lieliskās bruņas.
Būdams jau tālāk no drausmīgās cīņas, viņš mainīja bruņas;
Drosmīgiem trojiem tas savējās deva, lai dodas tie tūdaļ
Projām uz Troju ar tām; pats steigdamies uzvilka plecos
Pēleida dievišķās bruņas, ko varenie Olimpa dievi
Deva šā mīļajam tēvam. Šis, sajuzdams vecumu tuvu,
Deva tās mīļajam dēlam; šais bruņās dēls nekļuva vecāks.
Varenais Mākoņu krājējs no tālienes redzēja laukā
Hektoru, Priama dēlu, ar dievišķā Pēleida bruņām;
Kratīdams cirtaino galvu, viņš sirdij tā sacīja savai:
«Nelaimes sistais, tev sirdī patlaban nav domu par nāvi,
Kaut tā jau tuvu pie tevis. Tu tagad velc varoņa dižā
Dievišķās bruņas sev plecos — trīc kareivji visi šā priekšā.
Gāzis tu esi tā labāko draugu, jo brašu un maigu,
Novilcis bruņas no galvas un pleciem pret mūžīgo gribu.
Pēdējo reizi vēl šodien tev dāvāšu uzvaru lielu

Tieši kā atmaksu tam, ka, pārnākot mājās no cīņas,
Slavenās Pēleida bruņas Andrómahe nevilks no tevis.»
Teica tā Krona dēls Zevs un māja ar uzacīm tumšām.
Hektora ķermeni sedza jau bruņas, kas derēja viņam.
Trauksmainais Areja spars nu pamodās varoņa sirdī;
Spēku un vīrišķu drosmi viņš sajuta loceklī katrā.
Saucieniem skaļiem viņš nāca pie slaveniem palīgu pulkiem;
Mirdzošās bruņās it visiem viņš likās par Pēleja dēlu.
Katram tas pienāca tuvu un mudīja katru uz cīņu:
Vadoni Glauku, Medóntu, Tersílohu, Mestlu tiem līdzi,
Asteropáju, Deisēnoru vēl, Hipótoju arī,
Hromiju, Forkīnu, Ennomu arī, kas putnreģis bija.
Mudīdams visus uz cīņu, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Klausaities, varenās ciltis, jūs palīgi tuvie un tālie!
Neesmu meklējis pūli, man arī tā nevajadzēja;
Taču gan atsaucis esmu šurp visus no pilsētām tālām
Vienīgi tāpēc, lai trojiešu sievas un bērniņus mazos
Sargātu visi ar prieku no drosmīgiem ahaju vīriem.
Paturot prātā šīs domas, es dāvanas, pārtikas devas
Prasu no trojiešu tautas, lai krūtīs jums nezustu drosme.
Tāpēc lai tagad ikviens bez bailēm pret naidnieku metas,
Krizdams vai dzīvību glābdams, jo tāda ir kareivja alga.
Bet, ja kāds, drošsirdīgs būdams, šurp atvilktu Patrokla līķi
Tuvāk pie zirgvalžiem trojiem un padzītu Ajantu dižo,
Pusi no iegūtās mantas tam došu, bet pārējā puse
Paliks man pašam, un līdzīga manai būs arī tā slava.»
Teica tā viņš; šie metās ar sparu pret danaju rindām,
Paceļot metamos šķēpus, jo cerību loloja sirdī
Kritušo Patroklu izraut no Ajanta Telamonída;
Nelgas tie bija, jo daudziem tas laupījis dzīvības dvašu.
Tobrīd sacīja Ajants Menélājam, brašajam cīņā:
«Menelāj, Atreja dēls, ai Kronida lolotais valdniek!
Tagad es neceru vairs, ka pārnāksim dzīvi no kara.
Tik daudz nav rūpju man šeit par kritušā Patrokla līķi,
Tāpēc ka trojiešu suņi un putni drīz plosīs tā miesas,
Cik daudz man rūpju par sevi un tevi, lai neciestu abi.
Kara mākonis baismais pār visu ir pārklājies plaši —
Hektors; man liekas, ka nāve patlaban mums visiem ir tuvu.
Aicini labākos vīrus uz cīņu! Tie droši vien dzirdēs.»
Teica, un Menelājs, drosmīgais cīņā, tam klausīja tūdaļ;
Skanēja stipri tā balss, un danaji dzirdēja viņu:
«Argiešu vadoņi, draugi un padoma devēji gudrie!
Visi, kas Atreidiem kalpo, Menélājam, Agamemnónam,
Dzīro pie kopēja galda un paši ved vīrus uz cīņu,
Vīri, kam Krona dēls Zevs ir dāvājis godu un slavu!
Grūti ir taču patlaban man atrast starp vadoņiem katru,
Tāpēc ka tālu visapkārt deg sparīgi cīniņa liesmas.
Paši jūs steidzieties šurp un pildiet ar īgnumu sirdi,

Neļaujiet Patroklam kļūt par rotaļu trojiešu suņiem!»
Teica tā viņš, un dzirdēja to Oīleids Ajants.
Pirmais viņš sparīgi metās uz priekšu šai drausmīgā cīņā.
Sekoja Īdomenējs un Mērions, Īdomenēja
Ieroču nesējs, kas šķita kā cilvēku slepkava Arejs.
Kas gan šeit pārējo vārdus vairs varētu paturēt prātā,
Ahaju vīrus, kas sekoja vēlāk uz trauksmaino cīņu?
Trojieši devās uz priekšu ar sparu; tos vadīja Hektors.
It kā pie ietekas upē, kas pārplūst no Kronida lietus,
Atbrāžas pretī tai spēcīga banga, un piekrastes klintis
Ievaidas skaļi visapkārt zem uzšļāktās sāļainās valgmes, —
Troji ar līdzīgu troksni šeit gāja, bet ahaju dēli
Stāvēja apkārt ap Patrokla līķi ar vienādu drosmi,
Rūpīgi sargājot sevi ar varkaltiem vairogiem rokā.
Pāri pār ķiverēm spožām Zevs izklāja mākoni tumšu.
Nebija ienaida agrāk nekad pret Patroklu viņam,
Kamēr tas bija vēl dzīvs un kalpoja Pēleja dēlam.
Necieta Krona dēls to, lai izmestu varoņa miesas
Trojiešu suņiem, un tāpēc viņš sūtīja draugus to sargāt.
Padzina trojieši pirmie šeit spulgacu ahajus tobrīd.
Ahaji sabijās ļoti un atstāja Patrokla līķi.
Nespēja nogāzt šeit troji nevienu, kaut gribēja ļoti.
Līķi gan aizvilka viņi, bet ilgi no kritušā miesām
Ahaji nebija šķirti, jo naidniekus aizdzina pēkšņi
Ajants, Telámona dēls, kas augumā, varoņa darbos
Pārspēja ahaju vīrus pēc slavenā Pēleja dēla.
Salauzdams priekšējās rindas, viņš steidzīgi devās uz priekšu
Itin kā spēcīgais kuilis, kas viegli var izkliedēt kalnos
Medniekus jaunos un suņus, ja ārā no krūmāja metas, —
Gluži tā raženais Ajants, Telámona atvase cildā,
Iebruka trojiešu vidū un salauza naidnieku rindas
Visas, kas ielenca līķi un cerību loloja sirdī
Aizvest uz pilsētu to un iegūt sev uzvaras slavu.
Hipotojs, pelasga Lēta dēls brašais, šai briesmīgā burzmā
Kritušo Patroklu vilka aiz kājas, pēc tam kad viņš iepriekš
Piesēja vēršādas siksnu pie papēža kaula ap dzīslu,
Gribēdams Hektoram patikt un trojiem, bet nelaime nāca;
Nespēja novērst šo likstu neviens, kaut gribēja visi.
Ajants, Telámona dēls, caur burzmu pret varoni metās,
Trāpīja tuvcīņā to pa ķiveres varainiem vaigiem.
Pāršķēlās sekstainā ķivere pušu pie šķēpkāta smailes,
Tverta ar vareno šķēpu, ko raidīja spēcīgā roka;
Smadzenes, asinīs mirkstot, gar šķēpkātu sūcās no brūces.
Piepeši pagura trojietim spēki, un ārā no rokām
Izšļuka tūdaļ uz zemes tam drosmīgā Patrokla kāja.
Pats viņš drīz saļima zemē virs Patrokla līķa uz mutes,
Tālu no Lārīsas zemes. Par kopšanu tēvam un mātei
Nespēja atmaksāt viņš, jo dzīve tam bija tik īsa —

Varenā Ajanta šķēps tam salauza jaunības spēkus.
Tobrīd raidīja mirdzošo šķēpu pret Ajantu Hektors.
Tomēr, šis redzēdams to, no ieroča novērsās sānis;
Shedijam, Īfita dēlam, visbrašajam fokiešu vidū,
Trāpīja raidītais šķēps; Panópejā vadonis mita,
Slavenas pilsētas mūros, tur valdot pār vairākām ciltīm.
Trāpīja Hektora šķēps tam atslēgas kaulu pret vidu;
Varkaltā smaile caur plecu tam izsitās muguras pusē.
Zemē viņš krita ar troksni, un šķindēja bruņas ap viņu.
Drosmīgo Forkīnu, Fainopa dēlu, nu trāpīja Ajants,
Ietriekdams vēderā šķēpu, kad stājās Hipótojam blakus.
Pāršķēlis krūšbruņu plāksnes, šķēps iestrēdza varoņa iekšās.
Tūdaļ viņš saļima pīšļos un apkampa zemi ar plaukstu.
Atkāpās priekšējās rindas un diženais Hektors tām līdzi.
Ahaji, kliegdami skaļi, sev aizrāva kritušos vīrus,
Forkīnu brašo, Hipótoju arī, un novilka bruņas.
Tobrīd jau trojieši atkal no ahajiem, Arejam mīļiem,
Atkāptos Īlijas mūros, jo bija tiem iedvestas bailes.
Iegūtu ahaji slavu pret Mākoņu krājēja gribu
Tikai ar izcilo drosmi un spēku; pats Apollons tobrīd
Aineju mudīja cīņā, pēc skata Perífantam līdzīgs,
Saucējam, Ēpita dēlam, kas sirmajam Aineja tēvam
Vēstnesis bija līdz vecuma dienām, mīļš sirdī un prātīgs.
Pieņēmis saucēja skatu, tā Zeva dēls Apollons teica:
«Ainej, kā varat jūs izglābt patlaban pret mūžīgo gribu
Īliju, pilsētu augsto? Tik sekojot varoņiem brašiem,
Tādiem, kā redzēju agrāk, kas paļāvās tikai uz sevi,
Tikai uz drosmi un vīriem, kaut skaitā daudz nebija viņu.
Zibeņu metējs mums palīdz daudz vairāk kā danaju vīriem,
Solīdams uzvaru drošu. Jums pašiem tik bailes no cīņas.»
Teica, un pazina Ainejs Apóllonu, tālmeti Foibu,
Paverot skatu tam acīs. Pēc mirkļa viņš Hektoram sauca:
«Hektor, jūs pārējie troju un palīgu vadoņi brašie!
Būtu patiesi tas kauns no ahajiem, Arejam mīļiem,
Augšup uz Īliju doties, kad bailes jums iedvestas visiem.
Tikko kāds mūžīgais dievs man sacīja, pienākdams blakus,
Krona dēls, pasaules valdnieks, mums cīņā par palīgu būšot.
Tāpēc pret danajiem visi! Lai kritušā Patrokla līķi
Ahaji neaizvelk projām bez cīņas uz dobajiem kuģiem.»
Teica tā viņš un metās uz priekšu no pirmajām rindām.
Apgriezās trojieši apkārt un stājās pret ahaju vīriem.
Tobrīd raženais Ainejs Leiókritam raidīja šķēpu,
Brašā Arisbanta dēlam, Likómēda labajam draugam.
Noskuma Likomēds, Arejam mīļais, par kritušo vīru;
Pienācis tuvu pie tā, viņš raidīja mirdzošo šķēpu,
Tvēra Hipásidu Apisāónu, kas vadonis bija,
Aknās, pie krūšplēves tieši, un ļima tam locekļi tūdaļ.
Kritušais nāca uz Troju no cilainās paionu zemes,

Bija pēc Asteropája visbrašākais kareivis cīņā.
Skuma sirds brašajam Asteropájam, to ieraugot krītam;
Tūdaļ viņš devās uz priekšu, lai cīņu ar danajiem sāktu.
Veltīgas bija tā pūles; tie, segti ar vairogiem visi,
Sargāja Patrokla līķi un šķēpus izstiepa pretī.
Pienāca Ajants pie katra un mudīja katru uz cīņu,
Neļāva aiziet nevienam no kritušā Patrokla līķa,
Neļāva aizrauties cīņā par tālu no pārējiem vīriem,
Labāk tik kritušo sargāt un cīnīties tuvu pie viņa.
Tieši tā milzīgais Ajants tiem teica. Drīz asinīs sārtās
Krāsojās zeme visapkārt un vāļājās kritušie kaudzēm,
Trojieši kopā ar palīgiem saviem un ahaju vīriem.
Ne jau bez asiņu liešanas gluži šeit cīnījās viņi;
Tomēr tie krita daudz mazākā skaitā, jo domāja visi
Tikai par to, kā aizsargāt burzmā cits citu no briesmām.
Tā šeit tie cīnījās īgni kā pavardā versmainās liesmas.
Tobrīd tu varētu domāt, ka dzisusi saule un mēness —
Izklājās mākoņi tumši virs lauka, kur notika cīņa,
Pāri pār varoņiem brašiem, kas sargāja Patrokla līķi.
Pārējie trojiešu vīri un ahaji kājbruņās spožās
Cīnījās brīvi zem debesīm skaidrām. Tiem mirdzošā saule
Spīdēja spoži vienmēr, un nebija mākoņu tumšu
Visā šai laukā un kalnos. Tie brīžam pat pārtrauca cīņu;
Vairījās vīri no naidnieku šautrām, kas vaimanas rada,
Turoties tālu no tiem. Bet vīri, kas atradās vidū,
Cieta no tumsas un kaujas. Varš naidīgais nogurdināja
Visus, kas cildākie bija. Tik divi vien neuzzināja
Slaveni vīri, tie Trasimēds brašais un Antilohs bija,
To, ka jau drosmīgais Patrokls ir kritis; bet domāja viņi,
It kā tas dzīvs un priekšējās rindās pret trojiešiem cīnās.
Abi tie cīnījās tālu un vēroja bēgošos biedrus,
Tāpēc ka jāklausa bija, ko lika tiem sirmgalvis Nestors
Toreiz, kad sūtīja cīņā no melnajiem ahaju kuģiem.
Ilga jau veselu dienu šī lielā un briesmīgā cīņa.
Apklājās grūtajā darbā ar sviedriem un putekļiem ceļi,
Stilbi un kājas, un rokas, bet acis un vīrišķos plecus
Apšļāca asinis sārtās ik kareivim brašam, kas līdzi
Sekoja cīņā bez bailēm ar ātrkāja Pēleida kalpu.
Itin kā vēršādu lielu, kas piesātināta ar taukiem,
Īpašnieks atdevis ļaudīm un licis to izspīlēt stingri;
Viņi tai nostājas apkārt un velk to uz dažādām pusēm,
Mitrums tad iznāk uz āru, bet tauki tai iesūcas iekšā,
Tāpēc ka daudzi to velk un izstiepjas vēršāda stingri, —
Gluži tā šurp un turp Patrokla līķi šai šaurajā telpā
Vilkāja vieni un otri; sirds trojiešiem tīkoja ļoti
Kritušo aizvilkt uz stiprsienu Troju, uz dobajiem kuģiem —
Ahaju dēliem; visapkārt tam sacēlās drausmīga cīņa.
Priecātos kareivju pulcētājs Arejs un Atēna arī,

Vērojot līdzīgu cīņu, kaut īgnums tai iedegtos sirdī.
Tādas tik šausmīgas mokas Zevs uzkrāva vīriem un zirgiem
Tobrīd pie Patrokla līķa; bet cildajam Pēleja dēlam
Nebija zināms līdz tam vēl nekas par Patrokla nāvi —
Kareivji cīnījās tālu no kuģiem pie trojiešu mūra.
Prātā vēl nenāca viņam, ka cīņā jau kritis tā palīgs;
Cerēja viņš, ka pārnāks tas dzīvs no Īlijas vārtiem.
Tomēr tas zināja labi, ka Priama pilsētu Troju
Patroklam negāzt bez viņa, ne kopīgiem spēkiem ar viņu.
Bieži par to viņš dabūja dzirdēt no dievišķās mātes;
Paslepu stāstīja viņa, ko varenais Krona dēls lēmis,
Neteica tomēr ne vārda par likstām, kas notika vēlāk,
Tetida, cienītā māte, — ka zaudēs viņš mīļāko draugu.
Atvēžot metamos šķēpus, ap kritušo cīnījās viņi,
Bieži pat saskrēja kopā un nogāza zemē cits citu.
Daži tā sacīja tobrīd starp ahajiem varkaltās bruņās:
«Draugi, kauns būtu mums tiešām, ja atkal pie dobajiem kuģiem
Atpakaļ atgrieztos mēs! Lai atveras zeme šeit tumšā
Tūdaļ it visiem zem mums! Patiesi tas būtu mums labāk,
Nekā kad kaujratu braucējiem trojiem mēs atļautu līķi
Aizvilkt uz pilsētu savu, lai gūtu tie slavu jo lielu.»
Savukārt lepnīgie troji tā sacīja pretējā pusē:
«Draugi, kaut būtu par viņu mums jāmirst līdz pēdējam vīram,
Tomēr patlaban neviens lai nedomā vairīties cīņas!»
Teica tā trojiešu vīri un mudīja cīņā cits citu.
Tā šeit tie cīnījās īgni; dzelzs dunoņa dobja joprojām
Sniedzās pa ēteru plašo līdz varainām debesīm augšā.
Tobrīd Aiákida zirgi, kas cīniņā stāvēja savrup,
Asaras lēja, kad juta, ka kaujratu vadītājs Patrokls
Saļimis pīšļos bez spēka zem varenā Hektora rokas.
Cildenais Diora dēls Autómedonts, kaujratu braucējs,
Vadīja viņus uz priekšu, ar atvēzto pātagu cirzdams;
Bieži tos dzina ar valodu laipnu, bet bieži ar draudiem;
Atpakaļ tomēr pie kuģiem, pie plašā Hellésponta straumes
Netikās viņiem vairs doties, ne arī pie ahajiem cīņā.
Itin kā nekustot kolona stāv, kas celta uz kapa
Mīļajam vīram vai sievai, ja negrib, lai mirušo aizmirst, —
Gluži tā stāvēja zirgi ar mirdzošiem kaujratiem laukā,
Liekuši galvas uz leju. No plakstiņiem viņiem uz zemi
Ritēja asaras karstas aiz sērām par braucēju savu,
Kritušu sīvajā cīņā; un notriepa netīrie pīšļi
Cirtainās krēpes, tām noslīdot lejup gar siksnām un jūgu.
Redzēdams zirgus šeit raudam, Zevs žēlumu sajuta sirdī.
Kratīdams cirtaino galvu, viņš sirdij tā sacīja savai:
«Zirgi, ai nelaimes sistie! Kam Pēlejam, mirstīgam vīram,
Devām mēs jūs, kas dievišķi esat, ko nenomāc vecums?
Vai gan tik tādēļ, lai mokas jūs ciestu starp nabaga ļaudīm?
Pasaulē nav šeit nevienas par cilvēku nelaimīgākas

Radības dzīvas, kas elpo virs zemes un kustas pa pīšļiem.
Hektors lai cerību atmet jūs vadīt pa lauku uz priekšu,
Iekāpjot kaujratos spožos, — tam neļaušu notikt nemūžam.
Vai tam nav gana, ka lepni var lielīties, ieročus guvis?
Došu patlaban jums kājās un sirdī daudz spēka un spara
Tāpēc, lai Automedóntu jūs izvestu sveiku no cīņas
Tieši līdz dobajiem kuģiem; es trojiešiem dāvāšu slavu,
Lai vēl tie, ahajus gāžot, reiz nāktu līdz skaistklāju kuģiem,
Kamēr nav grimusi saule un nākusi tumsība svētā.»
Teicot šos vārdus, daudz spēka un spara viņš iedvesa zirgiem.
Nokratot pīšļus no krēpēm, drīz aizlaidās abi uz priekšu
Kopā ar kaujratiem ātriem starp trojiem un ahaju vīriem.
Trieca tos Automedónts, kaut skuma par kritušo draugu,
Mezdamies cīņā uz priekšu, kā metas pret zosbaru vanags.
Veikli viņš atpakaļ traucās no trokšņainām trojiešu rindām,
Veikli tad triecienā metās un vajāja biezāko pūli.
Dzīdamies naidniekam pakaļ, viņš nespēja nogāzt nevienu;
Nebija iespējas viņam, jo vienīgais kaujratos bija,
Tobrīd uzbrukt nevienam un savaldīt steidzīgos zirgus.
Beidzot ar vērīgu aci draugs redzēja viņu starp rindām,
Cildenais Alkimedónts, Aimónida Lāerka pēcnieks.
Pienācis kaujratiem klāt, viņš sacīja Automedóntam:
«Kurš tev no dieviem, ai Automedónt, šo neprāta domu
Ielicis krūtīs patlaban un laupījis veselu prātu?
Viens tu starp trojiešu vīriem šeit izrāvies priekšējās rindās,
Taču ir kritis tavs draugs; Ahílleja varainās bruņas
Novilka Priamids Hektors un priecīgs tās lika ap pleciem.»
Cildenais Diora dēls Autómedonts teica šos vārdus:
«Alkimedónt, kas varētu labāk no ahaju vīriem
Valdīt šos dievišķos zirgus ar rokām un cīniņos vadīt?
Vienīgi Patrokls to spēja, kas gudrībā mūžīgiem līdzīgs,
Kamēr bij dzīvs, bet tagad tas nāves un likteņa varā.
Tātad ņem pātagu rokā, tver mudīgi mirdzošos grožus!
Tūdaļ es kaujratos kāpšu, lai cīņā pret naidnieku dotos.»
Teica tā viņš, un Alkimedónts uz kaujratiem metās,
Strauji tas satvēra pātagu rokās un mirdzošos grožus.
Nolēca Automedónts. Tos redzēja diženais Hektors;
Pievēršot Ainejam skatu, kas bija tam tuvu, viņš teica:
«Trojiešiem varkaltās bruņās tu, Ainej, daudz padomu devis!
Tagad es redzu šeit veiklā Aiákida zirgus; tie atkal
Ierodas cīņā no jauna, bet kaujratos vadoņi vāji.
Atņemt es ceru tiem zirgus, ja arī tu vēlētos viņus.
Drosmes tiem pietrūktu krūtīs, ja abi mēs dotos uz cīņu,
Stāties ar ieročiem pretī un cīnīties Areja cīņā.»
Teica tā viņš, un Anhīsa dēls tam klausīja tūdaļ.
Abi tie metās uz priekšu, ar vēršādām sausām un biezām,
Apsistām varainām plāksnēm, sev segdami vīrišķos plecus.
Dievišķais Arēts un Hromijs ar varoņiem izgāja reizē,

Tāpēc ka tīkoja sirdī šos ahajus nogāzt gar zemi,
Sagūstīt arī vēl veiklā Aiákida stiprkaklu zirgus.
Nelgas! Ne gluži bez brūcēm tiem liktenis nolēmis bija
Pārnākt no Automedónta. Šis sirsnīgi pielūdza Zevu.
Pildījās nomāktā sirds ar vīrišķu drosmi un sparu.
Tūdaļ viņš Alkimedóntam, vislabajam draugam, tā teica,
«Paturi, Alkimedónt, šos zirgus netālu aiz manis!
Cieši aiz muguras manas lai elpotu viņi! Man liekas,
Priamids Hektors patlaban šeit nerimsies trakot tik ilgi,
Kamēr viņš apseglos veiklā Aiákida skaistkrēpju zirgus,
Dzīvību atņems mums abiem un salauzīs ahaju rindas
Vai šeit pats gāzīsies pēkšņi starp priekšējām rindām uz lauka.»
Teica tā viņš un Ajantus abus ar Atreidu sauca:
«Ajanti, Menelāj Atreid, kas ahajus vedat uz cīņu!
Atstājiet līķi tiem vīriem, kas brašāki ahaju vidū!
Gan jau tie apsargās viņu un atsitīs naidnieku rindas.
Atvairiet draudīgo nāvi no abiem, kas dzīvi vēl esam,
Tāpēc ka tīko šai cīņā mums dzīvību laupīt ar šķēpu
Diženais Hektors un Ainejs, visbrašākie trojiešu vidū.
Mirstīgo nākotne taču ir apslēpta mūžīgo klēpī.
Metīšu tagad ar šķēpu; par citu lai rūpējas Kronids.»
Teica un, atvēzis roku, viņš raidīja milzīgo šķēpu,
Trāpīja Arētu tūdaļ pa vairogu noapaļoto;
Nespēja atturēt šķēpu tā vairogs; varš izurbās cauri,
Pārsizdams vēršādas jostu un iestrēgdams vēderā viņam.
Itin kā jauneklis spēcīgs, kas, atvēzis iztrītu cirvi,
Mežvērsim sparīgi iecērt pa galvu starp līkajiem ragiem,
Cīpslu tam pāršķeldams visu; tas uzlec un nogāžas zemē, —
Gluži tā uzlēca viņš un krita uz muguras zemē;
Šķēps vēl tam drebēja iekšās un atņēma varonim spēkus.
Hektors pret Automedóntu nu atvēza mirdzošo šķēpu.
Redzot to paceltu pretī, viņš bēga no varainā šķēpa,
Paliecot galvu uz priekšu. Aiz muguras varenā smaile
Iestrēdza putekļos dziļi, un šķēpa kāts drebēja ilgi,
Kamēr vēl Areja īgnums tai nebija galīgi rimies.
Tobrīd tie sanāktu kopā, ar zobeniem iesāktu cīņu,
Nebūtu Ajanti, tvīkdami cīņas, tos šķīruši laukā.
Abi jau devās caur burzmu, jo draugu tie dzirdēja saucam.
Juzdami bailes no tiem, pie pārējiem atkāpās tūdaļ
Hektors ar Aineju kopā; tiem sekoja dievišķais Hromijs,
Atstājot Arētu guļam uz lauka ar caururbtu sirdi.
Tobrīd Automedónts, kas līdzināms Arejam straujam,
Atņēma kritušā bruņas un lieloties teica šos vārdus:
«Beidzot patiesi vismaz pēc diženā Patrokla nāves
Varēšu uzelpot vieglāk, kaut vājāku gāzu ar šķēpu.»
Teicis, ar asinīm notrieptās bruņas viņš kaujratos lika,
Kāpa pats tais, no galvas līdz kājām ar asinīm sārtām
Apšļākts kā spēcīgais lauva, kad saplosot aprijis vērsi.

Iedegās atkal pēc brīža ap kritušā Patrokla līķi
Asaru bagātā cīņa, ko Atēna ierosināja
[Nākot no debesīm lejup; to sūtīja Zibeņu metējs
Danajus skubināt cīņā, jo grozīja lēmumu savu].
Itin kā mirdzošo loku no debesīm mirstīgo priekšā
Varenais Krona dēls stiepj, lai vēstītu karu vai arī
Negaisa vētru jo bargo, kas piespiedīs ļaudis virs zemes
Atstāt iesāktos darbus un skumdinās ganāmos pulkus, —
Gluži tik mirdzošā miglā šeit Atēna ietina sevi,
Nākot pie ahaju tautas, un mudīja katru uz cīņu.
Pieņemot sirmgalvja Foinīka seju un skanīgo balsi,
Pirmo Menélāju, Atreja dēlu, tam paverot skatu,
Dieviete mudīja cīņā — šis bija tai tuvāk par citiem:
«Menelāj, negods un kauns tev sekos uz mūžīgiem laikiem,
Ja tu pie Īlijas mūriem Ahílleja slaveno draugu
Atstāsi ņiprajiem suņiem, kas gabalos saplosīs līķi.
Turies šeit drosmīgi pats un skubini pārējos vīrus!»
Menelājs, drosmīgais cīņā, tam atbildot, savukārt teica:
«Cienīto sirmgalvi Foinīk! Kaut Pallada Atēna tagad
Dotu man vīrišķu spēku un novērstu šautras no manis,
Labprāt es ietu uz cīņu, lai sargātu Patrokla līķi, —
Kritušā varoņa nāve man sāpīgi sažņaudza sirdi.
Hektors kā versmaina liesma patlaban vēl trako ar šķēpu,
Nogāzdams katru gar zemi, jo Kronids tam dāvājis slavu.»
Teica tā viņš, un Kronida meitai sirds pukstēja priekā,
Tāpēc ka viņu no mūžīgo saimes tas pielūdza pirmo.
Dieviete iedvesa varenu spēku tam plecos un ceļos,
Mušas pārdrosmi tūdaļ pēc tam vēl ielika krūtīs;
Viņa, kaut padzīta reiz pavisam no cilvēka miesas,
Uzmācas tūdaļ tev kost, jo asinis padzerties tīkas, —
Līdzīgu drosmi tā viņam šeit iedvesa satrauktās krūtīs.
Nācis pie Patrokla līķa, viņš atvēza mirdzošo šķēpu.
Bija starp trojiem tur Pods, Ētiona pēctecis brašais,
Bagāts un drosmīgs. Par pilsoņiem visiem to mīlēja vairāk
Hektors, tam bija jo draudzīgs un sēdēja kopā pie galda.
Gaišmatis Menelājs pēkšņi tam raidīja šķēpu pa jostu,
Tikko tas iesāka bēgt, un smaile tam izurbās cauri;
Smagi viņš nogāzās pīšļos pēc tam, bet Menelājs Atreids
Aizvilka kritušo vīru no trojiem pie savējo rindām.
Apollons, stādamies Hektoram blakus, to mudīja cīņā,
Izskatā Fainopam līdzīgs, kas Asija pēctecis bija,
Abīdas pilsētā mita, vismīļākais viesis no visiem.
[Pieņemot tieši šā skatu, tam tālmetis Apollons teica:]
«Hektor, kas ahaju vidū uz priekšu vairs bīsies no tevis?
Bailēs tu bēgi no cīņas. Vājš karotājs bija tev pretī,
Menelājs, Atreja dēls; patlaban viņš atņēma līķi
Trojiešu vīriem viens pats. Tur nogāzts ir zemē ar šķēpu
Drosmīgais priekšrindu cīnītājs Pods, Ētiona pēcnieks.»

Teica, un Hektoru tūdaļ melns skumju mākonis sedza.
Uzvilcis mirdzošās bruņas, viņš devās pa priekšējām rindām.
Tobrīd Krona dēls Zevs jau bārkstaino aigidu tvēra,
Mirdzošo, brīnišķi spožo, ar mākoņiem apsedza Īdu,
Aigidu kratīja, zibeņus meta un drausmīgi grauda,
Trojiešiem uzvaru dodams, bet ahajiem iedvesdams bailes.
Pēnelejs, boiotu vīrs, no cīniņa aizbēga pirmais.
Smaile to skāra tik viegli virs pleca, kad pagrieza seju
Trojiešu rindām, jo tikai līdz kaulam tam ieurbās miesā
Brašā Pantóida šķēps, kaut, pienācis tuvu, to meta.
Hektors tad Lēitu tvēra, tam dragādams roku pie plaukstas,
Alektríona dēlu, un piespieda cīniņu atstāt.
Drebot tas atpakaļ bēga, un nebija cerības viņam
Otrreiz vēl šķēpu tvert rokā, lai cīnītos atkal pret trojiem.
Deikalids Priama dēlam, kas Lēitu dzina pa lauku,
Pāršķēla mirdzošās bruņas ar metamo šķēpu pie pupa.
Šķēpa kāts lūza pie smailes, un trojieši uzgavilēja.
Hektors pret Īdomenéju, tam mirdzošos kaujratos stāvot,
Atvēza metamo šķēpu; bet smaile tam pagāja garām,
Koiranu tverot, kas, būdams Mēríona kaujratu braucējs,
Sekoja vadonim līdzi pret Troju no bagātās Liktas.
Deikalids atnāca kājām no abējup izliektiem kuģiem.
Trojiešu vīriem patiesi viņš dāvātu augstāko slavu,
Nebūtu Koirans it pēkšņi tam piedzinis ātrkāju zirgus.
Viņam par laimi tas nāca un novērsa kļūmīgo dienu,
Tomēr pats dabūja galu zem varenā Hektora rokām.
Priamids Hektors tam ietrieca šķēpu starp žokli un ausi,
Izsita zobus no mutes un mēli pāršķēla vidū:
Lejup viņš gāzās no ratiem, un putekļos nokrita groži.
Mērions piepeši noliecās zemu, ar stiprajām rokām
Satvēra grožus no zemes un sacīja Īdomenéjam:
«Pātago, Deikalid, zirgus, līdz nāksi pie ātrajiem kuģiem!
Skaidri nu redzi tu pats, nav uzvara ahajiem lemta.»
Teica tā viņš, un Deikalids trieca nu skaistkrēpju zirgus
Tieši uz dobajiem kuģiem, jo nomāca bailes tā sirdi.
Bija jau cildajam Ajantam redzams, Menélājam arī,
Tas, ka šeit Krona dēls Zevs ir uzvaru dāvājis trojiem.
Dižais Telámonids Ajants tā sacīja pirmais starp viņiem:
«Dievi! Būs neprašam katram patlaban tas jāatzīst skaidri —
Varenais Krona dēls Zevs ir trojiešiem palīgā nācis.
Trojiešu šķēpi, lai mestu kas mezdams, vai gļēvais, vai brašais
Visi krīt tēmētā vietā — pats Krona dēls visus tos virza;
Velti mēs izmetam šķēpus — tie visi krīt tikai uz zemes.
Taču mums, draugi, ir jāatrod pašiem šeit labākais padoms,
Kā lai mēs aizrautu kritušā līķi un kā lai mēs paši
Atgrieztos teltī pēc cīņas un savējiem būtu par prieku!
Viņi ar skumušu sirdi varbūt uz ieleju raugās,
Netic vairs viņi neviens, ka drausmīgā Hektora rokām

Spēsim mēs turēties pretī, bet ļimsim pie melnajiem kuģiem.
Kaut jel nu būtu kāds vīrs, kas dotos jo ātrāk uz priekšu
Teltī pie Pēleja dēla! Man liekas, nav dzirdējis Pēleids
Bēdīgo vēsti, ka mīļais tā draugs šai cīņā ir kritis,
Tomēr nevienu patlaban starp ahajiem neredzu tādu!
Savilcies mākonis tumšs šeit pāri pār pašiem un zirgiem.
Zev, mūsu tēv, glāb ahaju dēlus no briesmīgās tumsas!
Atdod tu gaišumu dienai, lai varētu acis vēl redzēt!
Labāk jau gaismā liec krist, ja gribi, lai krītam šai cīņā!»
Teica tā viņš; Zevs žēloja šo, jo tas asaras lēja.
Tūdaļ dievs aizdzina tumsu un mākoni aizveda projām;
Saule nu spīdēja spoži, un rindas drīz redzamas kļuva.
Tobrīd sacīja Ajants Menélājam, brašajam cīņā:
«Menelāj, Kronidam mīļais! Jel apskaties tagad visapkārt!
Vai vēl starp dzīvajiem redzi Antílohu, Nestora dēlu?
Pavēli ātrāk tam doties pie raženā Pēleja dēla,
Aiznest tam vēsti, ka mīļais tā draugs šai cīņā ir kritis.»
Teica, un Menelājs, drosmīgais cīņā, tam klausīja labprāt.
Tūdaļ viņš devās uz priekšu, kā lauva no aploka iznāk,
Paguris sīvajā cīņā pret modrajiem suņiem un ganiem;
Barotos vēršus un govis tie nezvēram nolaupīt neļauj,
Paliekot nomodā nakti; tas, gribēdams tauku un gaļas,
Ielauzties tiecas, bet velti; tad pēkšņi no spēcīgās rokas
Aizlido šautra pēc šautras tam pretī un degošas lāpas,
Iedvešot nezvēram drausmīgas bailes; bet rītā ar gaismu
Aiziet no aploka īgns, un izsalkums nomoka viņu, —
Gluži tā Menelājs, drosmīgais cīņā, no Patrokla līķa
Šķīrās ar īgušu prātu, jo bijās, ka ahaju dēli
Kritušo neatstāj laukā par guvumu trojiešu vīriem.
Cieši viņš Ajantiem piekodināja, Mēríonam arī:
«Mērion, Ajanti abi un ahaju vadoņi brašie!
Tagad lai piemin ikviens šeit nelaimes vajātā drauga
Raksturu lēno! Pret katru, kad elpa tam bija vēl krūtīs,
Prata būt laipnīgs. Bet tagad viņš nāves un likteņa varā.»
Teica tā gaišmatis Menelājs draugiem un aizgāja tūdaļ.
Pavēris skatu visapkārt kā ērglis, kas esot, kā stāsta,
Redzīgāks daudzkārt par spārnotiem visiem zem debesu juma;
Garām tas nepalaiž zaķi, kas paslēpies krūmos zem zariem,
Lai gan pats mākoņos laižas, bet, mezdamies lejup ar sparu,
Pēkšņi satver to nagos un laupa tam dzīvības dvašu, —
Gluži tā mirdzošās acis tev, Menelāj, Kronidam mīļais,
Vērīgi virzījās apkārt pa biezajām kareivju rindām,
Lai vēl kur redzētu dzīvu Antílohu, Nestora dēlu.
Kreisajā spārnā pēc brīža to redzēja cīnāmies burzmā;
Biedrus tas iedrošināja un cīnīties paskubināja.
Stādamies varonim blakus, tā gaišmatis Menelājs teica:
«Antíloh, Kronidam mīļais! Šurp ātrāk tu steidzies pie manis,
Uzklausi bēdīgo vēsti — tam nebija notikt nemūžam!

Tagad tu saproti visu un redzi, kā liekas, jau skaidri —
Nelaimi smagu patlaban kāds mūžīgais danajiem sūta,
Uzvaru trojiešiem dodams. Pats brašais no ahajiem kritis —
Patrokls, Menóitija dēls. Smags trieciens ir ahajus ķēris.
Dodies jo ātrāk pie Pēleja dēla un ahaju kuģiem,
Ziņo, lai līķi jo ātrāk tas paglābj uz kuģa, kaut kailu, —
Mirdzošais Priamids Hektors patlaban tam novilcis bruņas.»
Teica tā viņš, bet Antilohs stinga, šo valodu dzirdot;
Ilgi pēc tam tas nespēja runāt, ar asarām tūdaļ
Pildījās varoņa acis, balss pārtrūka pēkšņi tā lūpās.
Tomēr viņš vērīgi pildīja visu, ko Menelājs lika, —
Tūdaļ devās uz priekšu, Lāódokam, labajam draugam,
Atdeva bruņas, kas viennaga zirgus tam vadīja blakus.
Asarām birstot pār vaigiem, to kājas nu nesa no cīņas
Paziņot bēdīgo vēsti Ahillejam, Pēleja dēlam.
Tīkami nebija sirdij tev, Menelāj, Kronidam mīļais,
Palīgu sūtīt tiem gurušiem biedriem, ko Antilohs tobrīd
Atstāja laukā; par vadoni savu nu pilieši skuma.
Sūtīdams palīgā viņiem Trasimēdu, līdzīgo dievam,
Menelājs atpakaļ atkal pie varoņa Patrokla devās.
Steigšus viņš metās pie Ajantiem abiem un sacīja tūdaļ:
«Sūtīju viņu patlaban pie steidzīgiem ahaju kuģiem
Paziņot ātrkājim Pēleja dēlam; man liekas, šurp tomēr
Ahillejs nenāks, kaut īgnums pret raženo Hektoru viņam, —
Nevar bez bruņām nekādi ar trojiešiem cīnīties laukā.
Taču mums, draugi, ir jāatrod pašiem šeit labākais padoms,
Kā lai mēs aizrautu kritušā līķi no burzmas, kā arī
Varētu izglābties paši no trojiem un draudīgās nāves.»
Ajants, Telámonids dižais, tam atbildot, savukārt teica:
«Slavenais Atreja dēls, viss taču ir tiesa, kā teici.
Tomēr ar Molidu abiem jums jānoliec galva pret zemi,
Jāuzņem līķis uz pleciem un jāaiznes projām no cīņas.
Pārējie iesim pret trojiem un dievišķo Priama dēlu,
Mēs ar Oīleja dēlu, kas sovārži esam un biedri;
Agrāk jau cīņās arvien mēs stāvējām blakus viens otram.»
Teica tā Ajants; šie kritušo tūdaļ no zemes uz rokām
Pacēla augstu ar spēku, bet trojieši skaļi tiem pakaļ
Kliedza it visi, kad redzēja līķi uz ahaju rokām.
Taisni tie devās uz priekšu kā medībās suņi, kas pēkšņi
Jaunajiem medniekiem metas pa priekšu pret trāpīto kuili;
Brīžiem tie seko šim pakaļ, jo gabalos saplosīt tīko;
Tikko kā pagriežas kuilis un metas ar sparu pret viņiem,
Atpakaļ dodas it visi un bailēs drīz izklīst kur kurais, —
Gluži tā trojiešu pūlis šeit sekoja ahajiem brīžiem,
Ejot ar zobeniem pretī un šķēpiem abējup asiem.
Bet, kad jau Ajanti abi pret trojiešiem nostājās cīņā,
Pārvērtās sejā it visi un nebija drosmes nevienam
Doties ar sparu tiem pretī, lai iesāktu cīņu par līķi.

Tā, lūk, tie abi ar steigu no cīniņa aiznesa līķi
Projām uz dobajiem kuģiem, un sekoja tūdaļ aiz viņiem
Karš kā drausmīga liesma, kas, iebrūkot pilsētā lielā,
Piepeši paceļas augstu; tad sagāžas māja pēc mājas
Spožajās liesmās, un spēcīgie vēji tās uzpūš ar troksni, —
Gluži tā pacēlās kaujratu zirgu un šķēpmešu brašo
Nepārtraukts troksnis, kas sekoja tūdaļ pa varoņu pēdām.
Itin kā ēzeļu pāris ar straujumu sasprindzinātu
Smagi velk lejup no kalngala augsta pa šķautnainu taku
Siju izcilam jumtam vai milzīgu mastu; tie abi
Nopūlas smagi, darbs grūtais un sviedri tiem nokausē sirdi, —
Gluži tā steigdamies nesa tie līķi; no muguras puses
Ajanti vairīja trojus, kā atvaira plūstošos viļņus
Mežainais uzkalns, kas ielejai plašai ir aizgulies priekšā;
Upju spēcīgo straumi tas atvaira viegli no druvām,
Novērsdams ūdeņu spēku un valgmi uz ielejām citām
Virzīdams tālāk; tie ielejā netiek, kaut laužas ar spēku, —
Gluži tā Ajanti abi šeit atspieda trojiešu rindas.
Trojieši lauzās uz priekšu, it sevišķi divi no viņiem,
Ainejs, Anhīsa dēls, un mirdzošais Priamids Hektors.
Ahaji bēga, kā strazdēnu bars vai kovārņi melnie
Traucas ar ķērcieniem skaļiem, kad ierauga pēkšņi aiz kalna
Vanagu laižamies ātri, kas nāvi nes mazajiem putniem, —
Gluži tā ahaju dēli, kad tuvojās Ainejs un Hektors,
Atkāpās kliedzieniem skaļiem un aizmirsa cīnīties laukā.
Krita visapkārt ap grāvi daudz ieroču spožu, ko bēgot
Pameta danaju vīri, bet cīņai vēl nebija gala.

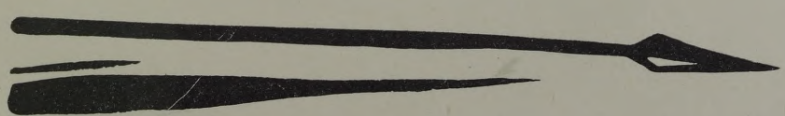

XVIII

T E T I D A

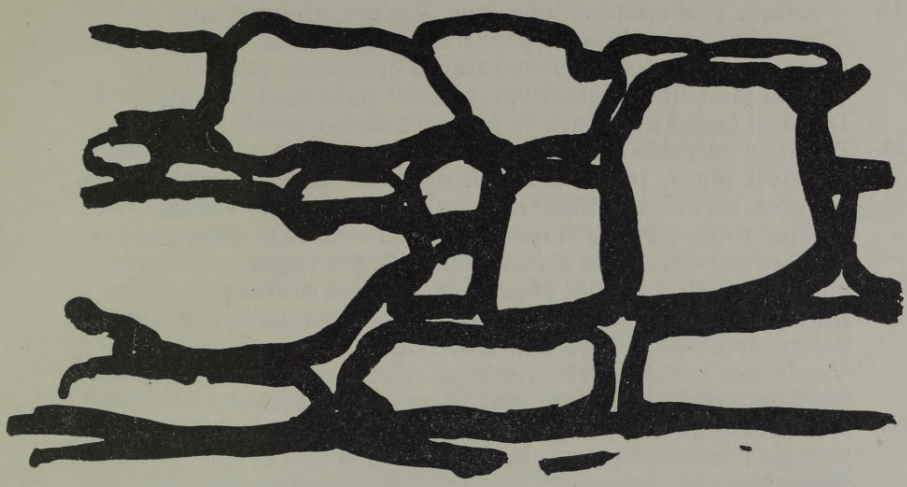

IEROČU KALDINĀŠANA

Varoņi cīnījās īgni ap līķi kā versmainā liesma.
Bet tad jau Antilohs steidzās ar vēsti pie Pēleja dēla.
Pēleidu vienu tas sastapa tuvu pie smailragu kuģiem
Apsveram sirdī un prātā it visu, kas noticis bija.
Varonis nopūtās smagi un teica tā lepnajai sirdij:
«Vai man! Bet kāpēc no jauna jau ahaji kuplajiem matiem
Juceklī atpakaļ bēg un traucas pie kuģiem pa lauku?
Laikam ir lēmuši dievi man uzkraut ciešanas smagas,
Kā to man kādreiz jau vēstīja māte, kad nākotni pauda,
It kā no mirmidoniešiem pats brašais, man esot vēl dzīvam,
Trojiešu ieroču dragāts, drīz atstāšot mirdzošo gaismu.
Dižais Menóitija dēls tik tiešām ir cīniņā kritis,
Likteņa sistais! Es vēlēju viņam, kad ienaidnieks atspiests,
Atpakaļ doties pie kuģiem un neiet pret Hektoru cīņā.»

Kamēr viņš apsvēra tobrīd šīs domas sirdī un prātā,
Slavenā Nestora dēls jau pienāca tuvu pie viņa.
Liedams asaras karstas, viņš ziņoja briesmīgo vēsti:
«Vai man, ai drosmīgā Pēleja dēls! Jo šausmīgu vēsti
Dzirdēsi tagad no manis; tam nebija notikt nemūžam:
Diženais Patrokls ir kritis; patlaban pie līķa tā kailā
Kareivji cīnās, jo bruņas tam novilcis mirdzošais Hektors.»
Teica, un Pēleidu tūdaļ melns skumju mākonis sedza.
Abējās rokās pēc mirkļa viņš sagrāba netīros pelnus,
Apbēra galvu ar tiem un notriepa mīlīgos vaigus;
Nobira netīrie pelni uz Pēleida smaržotām drēbēm.
Izstiepies milzīgā augumā visā, pats varonis pēkšņi
Saļima zemē un plosīja matus ar mīļajām rokām;
Verdzenes jaunās, ko Patrokls un Ahillejs saņēma gūstā,
Noskuma sirdī, to redzot, un iesāka vaimanāt skaļi;
Ārā tās metās no telts pie drosmīgā Pēleja dēla,
Lauzīja rokas, sev sita pa krūtīm, un ļima tām ceļi.
Raudāja Antilohs pretējā pusē; daudz asaru liedams,
Turēja Pēleida rokas, kad vaidēja skumušu sirdi,
Bailēs par to, ka izmisis pāršķels sev rīkli ar dzelzi.
Ahillejs stenēja skaļi. To dzirdēja cienītā māte,
Tobrīd dzīvojot dziļajā dzīlē pie sirmgalvja tēva.
Sāka tā vaimanāt tūdaļ. Tad pulcējās dieves ap viņu,
Visas Nēreja meitas, cik mita to dziļajā jūrā.
[Bija starp viņām tur Glauke, Kimódoke, Taleja arī,
Spejo, Nēsaja, Toja, tai lielace Halija blakus,
Tālāk Kimótoja nāca, Limnóreja, Aktaja daiļā,
Iaira, Melita arī, Amfítoja, Agave maigā,
Ferūsa daiļā, Dinámene, Proto un gaišace Doto,
Kallianéira, Deksámene košā, Amfínome mīļā,
Dorida, Panope daiļā, Galáteja brīnišķi skaistā,
Nimfa Nemérte un Kallianása ar Apseidi kopā;
Līdzi tām Janeira bija un Janasa, Klimene arī,
Maira, Oréitija vēl, Amáteja košajām pīnēm,
Pārējās visas, cik Nērejam meitu bij dziļajā dzelmē.]
Pildījās mirdzošā ala ar viņām, un Nēreja meitas
Sita sev visas pa krūtīm; tad Tetida sāka tā gausties:
«Klausaities, māsiņas, Nēreja meitas, lai labi jūs visas
Zinātu, dzirdot, cik rūpju un skumju patlaban man sirdī!
Vai man, nelaimes sistai, visbrašākā varoņa mātei!
Dzemdēju raženu dēlu, kam vīrišķa drosme ir krūtīs,
Brašāko varoņu vidū. Tas auga kā atvase zaļa.
Ilgi es loloju viņu kā stādiņu iekoptā dārzā;
Sūtīju viņu ar liektajiem kuģiem pret Īlijas mūriem
Cīņā ar drosmīgiem trojiem. Man neuzņemt viņu nemūžam
Valdnieka Pēleja pilī, jo atpakaļ nepārnākt viņam.
Kamēr viņš dzīvo vēl man un lūkojas Hēlija gaismā,
Jācieš tam mokas, un nespēju viņam es palīgā doties.

Bet nu jau iešu, lai mīļoto dēlu es redzu un dzirdu,
Kāpēc tam bēdas māc sirdi, kam vairās tik ilgi no cīņas.»
Teica tā viņa un atstāja alu; tai sekoja citas,
Liedamas asaras gaužas, un atkāpās jūra ap viņām.
Bet, kad tās pienāca tuvu pie cilainās trojiešu zemes,
Iznāca cita pēc citas uz krasta, kur mirmidoniešiem
Stāvēja izvilktie kuģi ap ātrkāji Pēleja dēlu.
Tuvu pie raudošā dēla nu pienāca cienītā māte,
Apkampa viņu jo mīļi un iesāka vaimanāt skaļi.
Liedama asaras gaužas, tā teica šos spārnotos vārdus:
«Dēls mans, kam asaras lej? Kas sirdi tev apbēdinājis?
Neslēp, bet saki man visu! Ir pildījis Zibeņu metējs
Visu, ko agrāk tu lūdzi, pret debesīm paceldams rokas, —
Atpakaļ attriekti ahaju dēli it visi pie kuģiem,
Tāpēc ka tevis tiem trūka, un uzbrūk tiem nedienas sūras.»
Nopūtās ātrkājis Ahillejs smagi un sacīja viņai:
«Māmuļa mana, patiesi to pildījis Olimpa valdnieks!
Bet kāds gan prieks man no tā, ja bojā ir aizgājis Patrokls,
Mīļākais draugs? To mīlēju vairāk par pārējiem visiem,
Gluži kā sevi es pats; to zaudējis esmu uz mūžu.
Hektors tam novilcis varenās bruņas, jo brīnišķas skatīt,
Krāšņas, ko dievi kā vērtīgu balvu reiz Pēlejam deva
Tieši tai dienā, kad tevi tie sūtīja mirstīgam vīram.
Būtu tev bijis daudz labāk, ja paliktu toreiz ar nimfām
Dzīvot zem viļņiem, bet Pēlejs sev atvestu mirstīgu sievu.
Sāpes bezgala lielas drīz arī tev nomocīs sirdi,
Skumstot par kritušo dēlu. Vairs atkal tev neapsveikt viņu,
Pārnākot mājās pēc kara. Tik tiešām sirds neļauj man krūtīs
Dzīvot vēl ilgāk starp mirstīgiem ļaudīm, ja Priamids Hektors
Pirmais nav zaudējis dzīvības dvašu zem metamā šķēpa
Un ja par Patroklam novilktām bruņām nav saņēmis sodu.»
Liedama asaras gaužas, tā Tetida sacīja viņam:
«Ātri tev noziedēs dzīve, mans mīļais, kā tu to man saki.
Tūdaļ pēc Hektora nāves tev nolemta likteņa diena.»
Nopūtās ātrkājis Ahillejs smagi un sacīja viņai:
«Labāk lai mirstu pēc mirkļa, jo nebija nolemts man draugu
Izraut no slepkavas rokas! Viņš krita no dzimtenes tālu,
Palīgā aicinot mani, lai glābtu es viņu no nāves.
Tagad vairs nespēju pārnākt uz mīļoto dzimtenes zemi,
Tāpēc ka Patroklu neesmu glābis, ne pārējos draugus.
Daudzi ir krituši cīņā zem drosmīgā Hektora šķēpa;
Velti tik sēžu pie kuģiem, virs zemes es veltīga nasta,
Lai gan nav līdzīga cīņā starp ahajiem varkaltās bruņās;
Taču gan apspriedēs dažkārt ir pārāki vīri par mani.
Kaut jel reiz iznīktu ķilda pavisam starp ļaudīm un dieviem,
Bezprāta dusmas, kas prātīgu vīru mēdz padarīt aklu!
Dusmas mums tīkamas sirdij daudz vairāk par stīgaino medu;
Augdamas cilvēku sirdīs, tās paceļas augšup kā dūmi, —

Gluži tā vadonis Atreja dēls man aizdeva dusmas.
Aizmirstam bijušo visu ar laiku, pat lielākās sāpes,
Savaldām sirdi mēs krūtīs ikviens, ja apstākļi prasa.
Bet nu es iešu, jo gribu jau drauga slepkavu sastapt,
Hektoru! Likteņa nolemto nāvi es gaidīšu tikai
Tobrīd, kad gribēs to Zevs un pārējie mūžīgie dievi.
Nāve nevienam nav gājusi garām, pat Hērakla spēkam,
Lai gan tas Kronidam Zevam par visiem vismīļākais bija,
Bet gan to liktenis lieca un Hēras drausmīgās dusmas.
Gluži tā es, ja likteni tādu man lēmuši dievi,
Gulēšu kritis, bet tagad sev iegūšu raženu slavu.
Trojietēm dažām un dardanu sievām, kas apjoztas zemu,
Drīs vien es likšu ar abējām rokām no sārtbaltiem vaigiem
Susināt asaras gaužas un nerimstot vaimanāt gauži.
Lai nu tās zina, ka vairījies esmu jau diezgan no cīņas.
Nestājies ceļā, ja mani tu mīli! Tev nevaru klausīt.»
Tetida sudraba kājām, tam atbildot, sacīja tūdaļ:
«Tiešām tas tiesa, ko teici, mans dēls! Cēls pienākums taču
Atvairīt cīniņos nāvi un briesmas no spaidītiem draugiem.
Trojiešu rokās patlaban ir tavas brīnišķās bruņas,
Varkaltās, mirdzošās spoži. Ar tavējām raženais Hektors
Lepojas pats, sev greznodams plecus. Bet tomēr, es ceru,
Nebūs tā prieki vairs ilgi, jo nāve jau viņam ir tuvu.
Bet vēl patlaban, mans dēls, tu neej uz Areja cīņu,
Kamēr šurp atpakaļ nāku un kamēr tu neredzi mani!
Rītu, kad atausīs saule, es atpakaļ būšu pie tevis,
Nesdama mirdzošas bruņas no valdnieka Hēfaista kalves.»
Teicot šos vārdus, tā atpakaļ devās no mīļotā dēla;
Paverot skatu pret jūras māsām, tā sacīja viņām:
«Ieņirstiet tagad jūs, māsas, šeit jūras plašajā dzīlē,
Atpakaļ ejiet pie sirmgalvja tēva; to ieraugot mājā,
Ziņojiet viņam it visu. Es tūdaļ uz Olimpu plašo
Došos pie slavenā Hēfaista lūgt, lai patiktos viņam
Dāvināt mīļajam dēlam Ahillejam mirdzošas bruņas.»
Teica tā viņa, un tūdaļ tās ienira dziļajā dzīlē.
Tetida sudraba kājām uz Olimpa virsotni devās
Sagādāt mīļajam dēlam no Hēfaista brīnišķas bruņas.
Kājas to nesa uz Olimpu plašo, bet ahaju dēli,
Atskanot saucieniem skaļiem, no Hektora, slepkavotāja,
Bēga un devās pie kuģiem uz straujā Hellésponta viļņiem.
Nespēja ahaji spožajās bruņās no trojiešu šķēpiem
Izraut Menóitija dēlu, Ahílleja drosmīgo kalpu.
Trojiešu kājnieki atkal un kaujrati panāca viņu
Kopā ar Priama dēlu, kas liesmai ir līdzināms spēkā.
Trīsreiz mirdzošais Hektors jau satvēra līķi aiz kājām,
Tīkodams aizvilkt uz Troju un skaļi trojiešus saukdams.
Trīsreiz Ajanti abi, kas pilni ar trauksmainu spēku,
Aizdzina viņu no līķa. Tas, ļaudamies drosmīgam spēkam,

Dažubrīd rāvās caur burzmu uz priekšu, bet dažubrīd atkal
Stājās un kliedza jo skaļi, bet atpakaļ nespēra soli.
Itin kā ganiem uz lauka nav spēka no nogāzta vērša
Atvairīt dzelteno lauvu, ko izsalkums medībās dzinis, —
Gluži tā Ajanti, tērpušies bruņās, šeit nespēja tobrīd
Atvairīt Hektoru, Priama dēlu, no Patrokla līķa.
Tiešām šis aizvilktu viņu un gūtu sev milzīgu slavu,
Nebūtu Pēleidam Īrida straujā jau nesusi vēsti,
Atstājot Olimpu slepu un pārējos mūžīgos dievus,
Tūdaļ pie ieročiem ķerties; to viņam šurp sūtīja Hēra.
Pienākot varonim tuvu, tā teica šos spārnotos vārdus:
«Celies nu, Pēleja dēls, visbrašākais kareivju vidū!
Palīgā Patroklam steidzies, jo tuvu pie dobajiem kuģiem
Līķa dēļ sākusies cīņa — cits citu tie slepkavo īgni.
Ahaju dēli stāv apkārt ap līķi, to vērīgi sargot,
Trojieši dodas uz priekšu, jo tīko tie Patrokla līķi
Aizvilkt uz vējaino Troju; it sevišķi diženais Hektors
Tūdaļ to vēlētos aizvilkt, jo sen jau tam tieksme ir sirdī
Nocirst šā varoņa galvu no kakla un uzspraust uz mieta.
Celies un neguli ilgāk! Lai šausmas sagrābj tev sirdi,
Domājot Patroklu atstāt par rotaļu trojiešu suņiem!
Negods uz mūžu tev būs, ja līķis tur sakropļots tiktu!»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tai atbildot, savukārt teica:
«Īrida, saki, — kurš sūtīja tevi no dieviem pie manis?»
Īrida, ātrkāje veiklā, tam atbildot, savukārt teica:
«Hēra, Zevtēva slavenā sieva, šurp sūtīja mani.
Tikai to nezina Zevs, kas augstajās debesīs valda,
Nezina pārējie dievi, kas sniegainā Olimpā dzīvo.»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tai atbildot, sacīja atkal:
«Kā lai es eju uz cīņu, ja ieroči trojiešu rokās?
Māmuļa mīļā patlaban man liedza uz cīniņu doties,
Kamēr nav atpakaļ viņa un kamēr to neredzu vaigā;
Brīnišķas bruņas no Hēfaista kalves tā solīja atnest.
Nezinu lieliskus ieročus tādus, ko varētu aplikt,
Atskaitot Ajanta vairogu dižo, Telámona dēla.
Tikai patlaban, man liekas, viņš atrodas priekšējās rindās;
Īgni tas cīnās ar šķēpu par kritušā Patrokla līķi.»
Īrida, ātrkāje veiklā, tam atkal tā sacīja pretī:
«Zināms jau arī mēs labi, ka laupītas lieliskās bruņas;
Dodies bez bruņām pie grāvja un tikai tu parādies trojiem!
Varbūt tie bīsies no tevis un vairīsies cīniņā doties.
Likstu un neveiksmju sisti, tad drosmīgie ahaju dēli
Atvilktu elpu, jo atpūta cīņā palaikam ir īsa.»
Teica tā Īrida, ātrkāje veiklā, un aizlaidās tūdaļ.
Piecēlās Ahillejs, Kronidam mīļais, bet Atēna viņam
Spēcīgos plecus visapkārt ar bārkstaino aigidu sedza;
Brīnišķā dieviešu vidū pēc tam šā varoņa galvu
Ietina mākonī spožā, bet virsū tam aizdedza liesmu.

Itin kā mutuļiem paceļas dūmi no pilsētas augšup
Pāri pār tālāku salu, ko apsēž naidnieku bari;
Veselu dienu līdz rietam no pilsētas savas tie cīnās
Briesmīgā Areja cīņā, bet vakarā, norietot saulei,
Ugunis iedegas torņos bez skaita, un gaišums spīd tālu,
Liesmas līdz mākoņiem ceļas, lai tuvākās kaimiņu tautas
Ierauga dūmus un steidzas ar kuģiem atvairīt briesmas, —
Tā no Ahílleja galvas līdz debesīm pacēlās gaisma.
Aizgājis tālāk aiz sienas, viņš nostājās tuvu pie grāvja,
Tomēr vēl nejaucās citos, kā māte tam mācīja gudri.
Skaļi viņš stādamies kliedza, bet Pallada Atēna tūdaļ
Atsaucās tālumā pretī, un sajuka trojiešu rindas.
Itin kā taure skan skaļi, kad pulcējas naidnieku bari
Tuvu pie pilsētas mūriem un draudīgi stājas pie vārtiem, —
Gluži tā skanēja tobrīd Aiákida saucieni skaļie.
Bet, kad jau dzirdēja viņi Aiákida skanīgo balsi,
Saplaka drosme it visiem. Tad piepeši skaistkrēpju zirgi
Atpakaļ traucās ar ratiem, jo sirdī tie sajuta briesmas.
Sabijās braucēji pēkšņi, kad redzēja liesmojam gaiši
Uguni, baismīgu skatam, virs drosmīgā Pēleida galvas;
Pallada Atēna, spulgace dieve, to aizdedzināja.
Trīsreiz aiz izraktā grāvja nu Ahillejs iekliedzās skaļi;
Trīsreiz sajuka troji un slavenie palīgu pulki.
Tobrīd aizgāja bojā tur divpadsmit drosmīgu vīru,
Krītot pie kaujratiem saviem uz zemes un caururbti šķēpiem.
Ahaji priecīgu prātu nu aizvilka līķi no šautrām,
Nestavās ielika to; aiz Patrokla tuvākie draugi
Gāja ar skumušu prātu; pats Ahillejs sekoja viņiem,
Liedams asaras karstas, kad redzēja mīļāko draugu
Mirušo nestavās liktu un šaustu ar varkalto smaili.
Pats viņš to sūtīja cīņā ar zirgiem un kaujratiem spožiem,
Tomēr dzīvu, kad atgriezies teltī, vairs nespēja apkampt.
Cienītā lielace Hēra nu Hēliju nenogurstošo
Sūtīja, negribot tam, uz dižā Okéana viļņiem;
Tūdaļ rietēja Hēlijs, un dievišķie ahaju dēli
Izbeidza drausmīgo cīņu un pārtrauca postīgo karu.
Trojieši pretējā pusē, kad izbeidza cīniņu sīvo,
Atjūdza ātrkāju zirgus no kaujratiem saviem, un visi
Devās uz sapulces vietu, par ēšanu neraizējoties.
Stāvēja sapulcē troji, nu drosmes tiem nebija sēdēt —
Drebēja visi aiz bailēm, jo ātrkājis Ahillejs tobrīd
Iznāca atkal pēc ilgāka laika uz baismīgo cīņu.
Prātīgais Pantoids Polidamánts tiem teica šo runu;
Viens tik viņš saprata pagātni apsvērt un nākotni nojaust,
Bija ar Hektoru draugs un vienādos gados ar viņu.
Slavens šis kļuva ar šķēpu, tas sapulcēs pārspēja katru.
Labu vēlēdams šiem, tas sapulcē valodu sāka:
«Draugi, jūs apsveriet labi, ko teikšu! Es padomu dodu

Drīzāk uz pilsētu steigties un negaidīt tuvu pie kuģiem
Dievišķo rītausmu laukā, jo tālu mēs esam no mūra.
Kamēr vēl īgnumā tvīka šis vīrs pret Atreja dēlu,
Cīņa mums vieglāka bija pret pārējiem ahaju dēliem.
Paliku tobrīd ar prieku pie steidzīgiem kuģiem pa nakti,
Cerot, ka sagrābsim tur mēs abējup izliektos kuģus.
Tagad visvairāk man baiļes no ātrkāja Pēleja dēla.
Trauksmaina spēka tam daudz, viņš negribēs palikt joprojām
Mierīgs šīs ielejas vidū, kur trojiešu vīri jau ilgi
Dalīja, sanākot kopā, ar ahajiem Areja spēku.
Tagad viņš dosies pret Troju, lai gūstītu trojiešu sievas.
Iesim uz pilsētu tūdaļ! Šim padomam klausait! Tā notiks.
Tagad dievišķā nakts šo ātrkāji Pēleja dēlu
Piespieda aiziet. Ja tomēr šai vietā viņš rītu mūs sastaps,
Nācis ar ieročiem rokā, tad pazīs ik trojietis viņu;
Laimīgs patiesi būs tas, kas pārnāks uz Īliju svēto!
Daudzus no trojiešiem suņi un plēsīgie vanagi ēdīs.
Kaut jel par nelaimi tādu man nebūtu jādzird ne vārda!
Bet, ja jūs klausītu man, kaut arī ar skumušu sirdi,
Gan jau tad sapulcē nakti mums radīsies padomi jauni.
Pilsētu sargās tur torņi un mūri ar divviru vārtiem,
Platiem, gludeni tēstiem ar cirvi un iekļautiem blīvi.
Rītu, kad atausīs gaisma, kad visiem būs ieroči rokā,
Stāsimies visi uz torņiem! Ikvienu, kas, atstājis kuģus,
Cīnīties tīkos ar mums, lai sagāztu Īlijas mūrus,
Atpakaļ trieksim pie kuģiem, kaut cīnoties stiprkaklu zirgus
Nodzinis sviedros un putās, gar pilsētu klejodams velti.
Tomēr ielauzties pilsētā pašā tam neatļaus drosme;
Steidzīgie suņi to saplēsīs laukā, pirms Īliju gāzīs.»
Pavēris īgušu skatu, tam sacīja mirdzošais Hektors:
«Netīk man, Polidamánt, ko tagad tu sapulcē teici,
Tāpēc ka padomu devi, lai atpakaļ pilsētā ejam!
Vai tad aiz Īlijas torņiem jums patīk joprojām vēl sēdēt?
Priama pilsētu agrāk it visi mirstīgie ļaudis
Slavēja bagātu esam pārlieku ar zeltu un varu.
Izsīcis tagad no namiem it viss, kas agrāk bij sakrāts.
Bieži uz Frigijas zemi un krāšņo Maióniju arī
Pārdevām dārglietu kaudzes, kad dusmojās varenais Kronids.
Tagad, kad viltīgā Krona dēls Zevs man tuvu pie kuģiem
Dāvājis slavu, kad ahaju dēlus viņš triecis līdz jūrai,
Nelga, tu nemuļķo turpmāk vairs tautu ar padomiem šādiem!
Neļaušu to, lai kādi no trojiem tev gribētu klausīt.
Darait nu, draugi, kā teikšu patlaban, un klausait man visi!
Vakara mielastu ņemiet, pa nodaļām sēdušies kopā!
Domājiet arī par sardzi un modrīgi esiet it visi!
Kam šeit no trojiešu vīriem visvairāk ir rūpju par mantu,
Tas lai to savāc ar steigu un kopējam mielastam dāvā.
Labāk no pašiem kāds izlieto to, ne ahaju dēli.

Rītu, kad atausīs gaisma, kad visiem būs ieroči rokā,
Iesāksim neganto Areja darbu pie dobajiem kuģiem.
Bet, ja patiesi pie kuģiem ir dievišķais Ahillejs cēlies,
Labi tad neklāsies viņam, ja sacensties gribēs. Tā priekšā
Nebēgšu turpmāk no cīņas, bet stāšos ar ieročiem pretī;
Īsti nav zināms nevienam, kurš uzvaras slavu gūs cīņā.
Arejs ir kopīgs it visiem — viņš gāzēju arī gāž zemē.»
Teica tā sapulcē Hektors, un trojieši kliedza visapkārt.
Nelgas tie bija, jo viņiem tad Atēna atņēma prātu.
Hektoru slavēja visi, kaut bīstamu padomu deva,
Polidamántu — neviens, kaut prātīgu padomu deva.
Nometnē visi nu vakariņoja, bet ahaju dēli
Raudāja veselu nakti jo skaļi pie Patrokla līķa.
Pirmais Pēleja dēls starp viņiem nu vaimanāt sāka,
Uzlikdams drausmīgās rokas uz kritušā varoņa krūtīm.
Itin kā bārdainais lauva tas vaidēja žēli, kad mednieks,
Gribēdams sagūstīt briežus, tam laupījis lauvēnus mazos
Biezajā mežā; tas, nācis par vēlu, nu dusmojas īgni,
Apstaigā tuvākās gravas un meklē tur cilvēku pēdu,
Tīkodams mednieku atrast, jo īgnums bez gala tam sirdī, —
Gluži tā vaidēja Pēleids un sacīja mirmidoniešiem:
«Vai man! Patiesi gan veltīgu vārdu es izmetu todien,
Cenzdamies mierināt pilī Menóitiju, varoni sirmo!
Solīju slaveno dēlu es viņam uz Opūntu pārvest,
Tikko tas sagāzīs Troju un daļu no laupītā dabūs.
Visu to nevēlas piepildīt Zevs, kas mirstīgiem prātā.
Liktenis lēmis mums abiem ar sārtajām asinīm krāsot
Svešumā trojiešu zemi. Ne sirmgalvis zirgvaldis Pēlejs,
Pārnākot dzimtenes zemē, ne Tetida, cienītā māte,
Neuzņems manis vairs pilī, bet zeme šeit paturēs mani.
Tevi, ai Patrokl, jo iešu es vēlāk par tevi zem zemes,
Neļaušu apbedīt agrāk, pirms Hektoru, slepkavu tavu,
Nebūšu gāzis, šeit nolicis zemē tā galvu un bruņas.
Divpadsmit vīriem pēc tam es cirtīšu galvas pie sārta,
Brašākiem trojiešu vidū, lai atriebtos dusmās par tevi.
Gaidīdams mani, vēl atdusies brīdi pie liektajiem kuģiem!
Trojietes dažas un dardanu sievas, kas apjoztas zemu,
Raudās ap tevi un asaras lies gan dienām, gan naktīm,
Tās, ko ar pūlēm sev guvām, ar spēku un vareno šķēpu,
Bagātas pilsētas postot, kur mita reiz mirstīgie ļaudis.»
Teica tā Ahillejs, līdzīgais dievam, un vēlēja biedriem
Uguni apakšā pakurt zem trijkāja lielā, lai ātrāk
Varētu nomazgāt Patrokla miesu no asiņu traipiem.
Kareivji trijkāji nolika tūdaļ uz versmainas uguns,
Ielēja ūdeni iekšā un palika apakšā malku;
Trijkāja vēderu apvija liesmas, un sasila ūdens.
Tūdaļ, kad mirdzošā varā jau vārījās atnestais ūdens,
Mazgāja līķi un svaidīja to ar olīvu eļļu,

Pildīja vaļējās brūces ar balzamu deviņgadīgo,
Svaidīto ielika mirstamā gultā, no galvas līdz kājām
Ietina līķautā vieglā un uzsedza palagu smalku.
Veselu nakti līdz rītam ap ātrkāji Pēleja dēlu
Raudāja mirmidonieši pie kritušā Patrokla līķa.
Hērai, māsai un sievai, tā tobrīd sacīja Kronids:
«Beidzot tev izdevās tomēr, ai valdniece lielace Hēra!
Ātrkājim Pēleja dēlam tu likusi celties uz cīņu!
Ahaji kuplajiem matiem tik tiešām ir pēcteči tavi.»
Valdniece lielace Hēra, tam atbildot, savukārt teica:
«Varenais Krona dēls Zev, tu tādu man sacīji vārdu!
Taču gan cilvēkam katram ir atriebties iespēja citam,
Lai gan tas piedzimis mirstīgs un dievišķā gudrība sveša.
Kāpēc gan man, kas augstākā esmu no dievietēm visām,
Cienāma divkārt, jo vecākā esmu un mani tu arī
Dēvē par sievu, pats valdi pār visiem mūžīgiem dieviem, —
Nebūtu atļauts pavisam ko sagudrot trojiem par ļaunu?»
Paverot skatu viens otram, tā runāja mūžīgie dievi.
Tetida sudraba kājām jau devās uz Hēfaista namu,
Zvaigžņaino, esošo mūžam, no pārējām mūžīgo mītnēm
Bija šī labākā, vara, ko bija pats klibkājis cēlis.
Tetida atrada pūlamies viņu pie kalēja plēšām,
Cītīgi strādājot kalvē; viņš divdesmit trijkājus visus
Beidza, lai vēlāk tos liktu gar stiprceltā mitekļa sienu.
Zelta riteņus tobrīd tas lika zem katras to kājas,
Paši no sevis lai pēkšņi tie ierastos mūžīgo vidū,
Atpakaļ atgrieztos paši uz pili, jo brīnišķu skatam.
Gatavi bija pa daļai jau visi, tik gaumīgo osu
Vienīgi trūka vēl tiem; patlaban viņš naglas tām kala.
Kamēr tas visu to pagatavoja ar prātīgu ziņu,
Tetida sudraba kājām šai brīdī tam pienāca tuvu.
Harita šķidrautā spožā, to ieraugot, izgāja pretī,
Košā, ko slavenais klibkājis Hēfaists sev ņēma par sievu.
Tvērusi Tetidas roku, tā, valodu sākdama, bilda:
«Kāpēc tu nāci šai namā, ai Tetida garajās drēbēs,
Cienītā, mīļā? Tik retumis agrāk šeit redzēju tevi!
Dieve, nāc dziļāk pie manis, lai mielastu ceļu tev priekšā!»
Teica tā viņa, un ieveda dziļāk to brīnišķā dieve,
Lūdza pēc tam to sēsties uz krēsla, ar sudraba naglām
Greznota brīnišķi koši, tad solu tai lika zem kājām,
Hēfaistu, slaveno mākslnieku, sauca un sacīja viņam:
«Tuvāk nāc, Hēfaist, pie manis! Šurp Tetida aicina tevi.»
Slavenais klibkājis Hēfaists, tai atbildot, savukārt teica:
«Tiešām ir nākusi dižā un slavenā dieve šai namā.
Viņa man dzīvību izglāba todien, kad nekrietnā māte
Nometa mani no debesu sliekšņa, jo gribēja manu
Klibumu noslēpt no citiem. Es mocītos ilgi vēl sāpēs,
Nebūtu Eirinomé un Tetida ņēmusi klēpī,

Eirinomé, kas mūžīgās straumes — Okéana meita.
Deviņus gadus es kalu tur viņām daudz greznuma lietu,
Saktu un roksprādžu vītu, un auskaru, kaklrotu košu
Dobajā alā; bet Okeans plašais visapkārt ap mani
Šalkdams un putodams plūda joprojām, un citam nevienam
Nebija zināms, kur slēpos, — ne dievam, ne mirstīgam vīram;
Zināja to tik, kas glāba, Eirinome, Tetida arī.
Tagad ir nākusi viņa šai namā. Mums pienākums tāpēc
Skaistpīņu Tetidai balvas par dzīvības glābšanu dāvāt.
Pacienā tagad tu, sieva, šo viešņu ar mielastu gardu,
Kamēr es pats šeit nolieku plēšas un pārējos rīkus!»
Teica un atstāja laktu ar sodrējiem apklātais milzis,
Klibodams lēni, un pavājie stilbi tam vilkās ar pūlēm.
Plēšas viņš nolika savrup no uguns, bet pārējos rīkus
Savāca sudraba šķirstā it visus, kas derēja darbam,
Notrina rokas un seju ar ūdenī mērcētu sūkli,
Noberza spēcīgo kaklu un slaucīja spalvainās krūtis,
Uzvilcis hitonu plecos un satvēris spieķi jo resnu,
Izgāja klibodams ārā; tam sekoja kalpones balsīot.
Abas tās bija no zelta, bet līdzīgas jaunavām dzīvām;
Krūtīs tām iemita prāts, daudz spēka, pat valoda skaista;
Arī no mūžīgām dievēm tās mācījās rokdarbu mākslā.
Abas tās sekoja valdniekam blakus; šis, soļodams smagi,
Pienāca Tetidai klāt un nosēdās mirdzošā tronī.
Satvēris dievietes roku, viņš sacīja, valodu sākdams:
«Kāpēc tu nāci šai namā, ai Tetida garajās drēbēs,
Cienītā, mīļā? Tik retumis agrāk šeit redzēju tevi!
Saki, ko tagad tu vēlies! Sirds pavēl man izpildīt visu,
Ja tik to izpildīt varu, ja lūgums patlaban tavs pildāms.»
Liedama asaras gaužas, tā Tetida sacīja viņam:
«Vai vēl, ai Hēfaist, ir dieviete tāda vírs Olimpa kalna,
Tik daudz kas nedienu sūru un likstu ir cietusi sirdī,
Cik daudz to varenais Krona dēls Zevs man nolēmis sūtīt?
Mani no Nēreja meitām viņš atdeva mirstīgam vīram,
Pēlejam, Aiaka dēlam, kaut mirstīgā cilvēka gultu
Varēju paciest ar mokām. Pats tagad viņš vecuma nomākts,
Pilī guļ gluži bez spēka. Ir arī vēl nelaime cita.
Dēlu man lika Zevs dzemdēt, to vērīgi audzēt un lolot,
Brašāko varoņu vidū. Tas auga kā atvase zaļa.
Ilgi es loloju viņu kā stādiņu iekoptā dārzā;
Sūtīju viņu ar liektajiem kuģiem pret Īlijas mūriem
Cīņā ar drosmīgiem trojiem. Man neuzņemt viņu nemūžam
Valdnieka Pēleja pilī, jo atpakaļ nepārnākt viņam.
Kamēr viņš dzīvo vēl man un lūkojas Hēlija gaismā,
Jācieš tam mokas, un nespēju viņam es palīgā doties.
Sievieti mīļo, ko ahaju dēli tam deva kā balvu,
Atreja dēls tam izrāva šo ar varu no rokām.
Viņas dēļ dusmojas tas un īgnums tam sirdī, bet troji

Aizdzina ahaju dēlus līdz kuģiem un neļāva viņiem
Iziet no nometnes ārā. Tad vecākie ahaju vīri
Nāca lūgt dēlu un solīja viņam daudz dāvanu krāšņu.
Pats viņš gan atteicās atvairīt likstas no ahaju dēliem,
Taču gan Patroklam ļāva ar ieročiem bruņoties saviem,
Sūtīja viņu uz cīņu ar lielāku kareivju skaitu.
Veselu dienu tie cīnījās īgni pie Rietumu vārtiem,
Ieņemtu pilsētu viņi šai dienā, ja Apollons tikai
Brašo Menóitija dēlu, kas trojiešiem nesa daudz likstu,
Negāztu priekšējās rindās, lai Hektoram dāvātu slavu.
Tāpēc es tagad tev krītu pie ceļiem, lai esi tu žēlīgs —
Vairogu, ķiveri kaldināt dēlam, kas ātri man vītīs,
Kājbruņas spožās, kas kļaujamas kopā ar sudraba sprādzēm,
Krūšbruņas arī, ko, iziedams cīņā, ir zaudējis Patrokls,
Trojiešu gāzts; pats Pēleids ar skumušu sirdi guļ pīšļos.»
Slavenais klibkājis Hēfaists, tai atbildot, savukārt teica:
«Neskumsti, Tetida, daudz! Lai rūpes tev nesatrauc sirdi!
Kaut jel tik viegli es varētu viņu no baismīgās nāves
Paslēpt kur tālu, kad nedienas sūras tam uzbruktu pēkšņi,
Cik man ir kaldināt viegli tam stipras un mirdzošas bruņas,
Mirstīgo varoņu vidū tās apbrīnos visi, kas redzēs.»
Teicis to atstāja Hēfaists un iegāja kalvē pie plēšām.
Pagrieza tūdaļ pret uguni tās un lika tām strādāt.
Divdesmit varenas plēšas jo sparīgi pūta pret krāsnīm,
Elsdamas iededza spēcīgu liesmu ar viesuļa dvesmu,
Hēfaistam palīdzot kalt, gan steidzoties citreiz, gan lēni,
Gluži kā patiktos pašam, lai sekmētos iesāktie darbi.
Spēcīgo varu un alvu pēc tam viņš iemeta liesmā,
Pielika arī vēl cienīto zeltu un sudrabu spožo,
Pacēla milzīgo laktu uz balsta un labajā rokā
Satvēra veseri smagu, bet knaibles — kreisajā rokā.
Vairogu lielu un stipru viņš kaldināt sāka papriekšu,
Prasmīgi greznodams visu un apvilkdams mirdzošu malu,
Gludenu, trīsreiz visapkārt, tai piekārdams sudraba siksnu.
Piecas šim vairogam plāksnes viņš salika citu uz citas,
Pēdējā veidodams brīnišķas gleznas ar sevišķu prasmi.
Debesi, zemi un jūru viņš tēloja vairoga vidū,
Hēliju nenogurstošo un blakus tam mēnesi pilno,
Bariem tur spīgoja zvaigznes, kas debesis vainago nakti:
Plejadas, Hiadas spožās un dižā Oriona stari,
Lāčmāte lielā, ko tauta mēdz dēvēt par Vezuma ratiem;
Virzās tā debesu jumā un vēro Orionu spilgto,
Vienai tik viņai nav gremdēties ļauts Okéana viļņos.
Divas mirstīgo pilsētas krāšņas viņš tēloja tālāk.
Pirmajā svinēja kāzas un rīkoja bagātas dzīres;
Līgavas izveda ļaudis ar degošām lāpām no mājām,
Ejot pa pilsētas ielām un skandinot priecīgas dziesmas;
Jaunekļi dejoja, griezdamies apkārt, un rotaļu vidū

Skanēja flauta un kitara liegi, bet sievas ar bērniem
Nostājās durvīs uz sliekšņa un brīnījās, raugoties viņos.
Tālāk vēl laukumā pulcējās tauta; tur ķilda patlaban
Sākusies bija un sacentās divi par atmaksas naudu
Nokautā pilsoņa dēļ; viens apgalvo zvērēdams tautai,
Visu viņš nolīdzinājis, šis noliedz to, — neesot maksāts.
Abi tie gribēja lietu pie tiesneša galīgi izšķirt.
Pilsoņi uzgavilēja gan vienam, gan otram par labu.
Saucēji steidzās pie viņiem un apsauca tautu, bet vecie
Sēdēja svētajā lokā uz akmeņiem, gludeni tēstiem;
Scepterus ņēma tie rokās no saucējiem skaļajām balsīm,
Balstījās visi uz tiem un spriedumu deva pēc kārtas.
Zelta talanti divi uz pilsētas laukuma bija,
Dalāmi algai starp tiem, kas labāko spriedumu nodos.
Aplenca pilsētu otru tai blakus ar ieročiem spožiem
Nometnes divas, un katrai no tām bij citādas domas —
Vai nu to gruvekļos gāzt, vai sadalīt līdzīgās daļās
Visu, cik mantas patlaban šai skaistajā pilsētā sakrāts.
Padoties nevēlas viņi, bet rīkojas slepeni izbrukt.
Mīļotās sievas un maziņie bērni ar ieročiem rokā
Apsarga sienu, un stāvam starp tiem pat sirmgalvjus redzam.
Paši tie izgāja slēpnī. Tos Arejs ar Atēnu veda,
Abi mirdzošā zeltā, un zelta drēbēs tie tērpti,
Abi tie redzami tālu ar bruņām jo lieli un skaisti,
Augumā gluži kā dievi, bet mazāka veidota tauta.
Bet, kad tie nāca pie vietas, kur novietot slēpni vislabāk,
Tuvu pie upes, kur gani dzen dzirdināt ganāmus pulkus,
Slepu tur nosēdās viņi, ar mirdzošām krūšbruņām segti.
Sēdēja izlūki divi tur tālāk aiz kareivju rindām,
Cītīgi gaidot, kad ieraudzīs aitas un līkragu vēršus.
Drīz vien nāk ganāmie pulki; tos divi šeit pavada gani,
Priecinot sevi ar svilpi, jo viltība nenāk tiem prātā.
Vīri, tos ieraugot nākam, no slēptuves piepeši izlec,
Metas pret ganāmo pulku un vēršus ar baltvilnas avīm
Mierīgi aizved sev līdz, bet ganus tie notriec ar šķēpu.
Kareivji, laukumā sēžot, ap līkragu vēršiem un avīm
Novēro sacelto troksni, tad sēžas uz ātrkāju zirgiem,
Metas pret naidniekiem strauji un piepeši panāk to rindas.
Stādamies kopā, tie iesāka kauju pie skaistviļņu upes;
Izlido šķēpi no abējām pusēm ar varainu smaili.
Trako tur Ķilda un Burzma, bet šausmīgā Nāve starp viņiem
Aizrauj gan neievainotu, gan tikko kā triektu ar šķēpu,
Vilkdama kritušā līķi aiz kājām caur kareivju rindām.
Drēbes ap pleciem visapkārt tai cilvēku asinīs mirka.
Vīri tur kustējās itin kā dzīvi un cīnījās laukā,
Kritušo varoņu līķus cits aizvilka citam no priekšas.
Arī tur lika viņš papuves lauku un tīrumu treknu,
Platu, jau apartu trīsreiz; šai tīrumā arāji daudzi,

Apgriežot iejūgtos vēršus, tos dzina uz dažādām pusēm.
Tikko kā apgriezās tie un sasniedza tīruma malu,
Tuvojās viņiem kāds vīrs un kausu ar spirdzīgu vīnu
Pasniedza rokās; tie atgriežas tūdaļ pie iesāktām vagām,
Steigdamies nokļūt jo ātrāk līdz plašās papuves malai.
Melnojās tīrums aiz viņiem; tas šķita uzartam līdzīgs,
Lai gan šeit veidots no zelta — tik tiešām te brīnums bij radīts.
Tālāk viņš tēloja lauku ar briedušām druvām; it visur
Pļāvēji strādāja tur ar sirpjiem noasinātiem.
Kūlīši citi pie cita aiz vāliem tur nogulās zemē.
Kūlīšu sējēji tūdaļ tos sasēja cieši ar salmiem.
Tālāk sējēji trīs tiem stāvēja blakus; aiz viņiem
Kopiņas savāca bērni un, nesdami padusēs savās,
Cītīgi sējējiem sniedza. Pats saimnieks stāvēja mierīgs,
Spieķi turēdams rokā un priecīgs par kopiņu rindu.
Saucēji gādāja mielastu viņiem zem ozola zariem,
Sacērtot gabalos vērsi, kas upurēts dieviem; bet sievas
Baltos kaisīja miltus, lai pļāvējiem pusdiena būtu.
Tālāk no mirdzošā zelta viņš veidoja brīnišķu dārzu,
Pilnu ar sulīgiem augļiem; tur spīdēja ķekari melni —
Visi tie noliecās zemu uz mirdzošām sudraba staklēm.
Stiepās šim dārzam visapkārt melns grāvis un sēta jo gara,
Veidota alvā. Viens celiņš pavisam tik veda uz dārzu,
Nesējiem derīgs tais dienās, kad vīnogas lasīja dārzā.
Jaunavas priecīgā līksmē un jaunekļi smaidošām sejām
Gāja ar vācelēm pītām un iznesa saldenos augļus.
Priecīgo nesēju pūlī kāds jauneklis, kitaru tvēris,
Sita ar pirkstiem pa stīgām un dziedāja balsī jo maigā
Tīkamo dziesmu par Linu, un pārējie dejoja apkārt,
Līdzi tam skandinot dziesmas un sitot ar papēžiem zemi.
Tālāk viņš tēloja govis un līdzās tām taisnragu vēršus.
Bija tie lieti pa daļai no zelta, pa daļai no alvas.
Skaļi maudamas, govis no kūtīm uz ganībām devās
Ritošās upītes krastos, kur līgojās šalcošās niedres.
Četri modrīgi gani no zelta, tās pavadot, gāja,
Deviņi ātrkāju suņi uz ganībām tecēja līdzi.
Divi briesmīgi lauvas it pēkšņi starp priekšējām barā
Uzbruka māvējam vērsim; bet lauvas, kaut māva tas skaļi,
Vilka to projām. Tam sekoja suņi un jaunekļi tūdaļ.
Lauvas pa tam, kad lielajam vērsim tie norāva ādu,
Padzērās asinis melnās un aprija iekšas, bet gani
Veltīgi vajāja tos un rīdīja ātrkāju suņus.
Vairījās viņi no lauvām, jo baidījās zobus laist darbā;
Brīžiem tie pienāca riedami tuvāk, tad atpakaļ bēga.
Slavenais klibkājis Hēfaists tad tēloja ganību pļavu
Tīkamā lejā, jo lielu un pilnu ar baltvilnas avīm;
Aploks tur bija ar kūti un teltīm, kur pārgulēt ganiem.
Slavenais klibkājis Hēfaists vēl tālāk ar brīnišķu prasmi

Tēloja kori, tam līdzīgu skatā, ko plašajā Knosā
Radīja Daidals ar gaumi Arīadnei, skaistpīnei košai.
Ziedoši jaunekļi tur ar jaunavām, tīkamām sirdij,
Aizvijās līksmajās dejās, cits satverot citu aiz plaukstas.
Linu šķidrautos vieglos šīs jaunavas tērptas, bet viņi
Hitonos, austos ar gaumi, kas mirgoja līdzīgi eļļai.
Vainagi krāšņi bij jaunavām galvā, bet jaunekļiem visiem
Zelta zobeni spoži, kas karājās sudraba siksnā.
Dažreiz it visi tie aizvijās korī ar veiklajām kājām
Gluži tik skaisti un viegli kā podnieka ripa, ko sēžot
Pārbauda manīgais podnieku meistars, vai labi tā griežas,
Dažreiz tie sastājās atkal pa rindām vieni pret otriem.
Krāšņajam rotaļu korim liels ļaužu bars pulcējās apkārt,
Līksmodams skaļi; to vidū kāds dziedonis dziedāja dziesmu,
Kitaru skardams; kad dziedonis bija jau iesācis dziesmu,
Divi manīgi āksti starp viņiem tur griezās jo strauji.
Tanī vēl lika viņš beidzot Okéana vareno spēku,
Virzīdams plūstošo straumi gar galējo vairoga malu.
Bet, kad jau izkalis bija viņš vairogu dižo un stipro,
Izkala arī tam bruņas, kas mirdzēja spožāk par liesmu,
Izkala ķiveri smagu, kas piekļaujas cieši pie vaigiem,
Košu, brīnišķi daiļu, un zelta seksti tai virsū;
Beidzot kājbruņas spožas tam lēja no lokanās alvas.
Bet, kad jau klibkājis Hēfaists bij izkalis ieročus visus,
Ņēma viņš tos un nolika priekšā Ahílleja mātei.
Strauji tā metās kā vanags no sniegainā Olimpa gala
Lejup un mirdzošos ieročus nesa, ko deva tai Hēfaists.

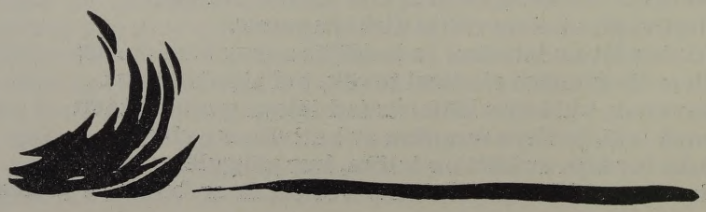

XIX

B R Ī S Ē I D A

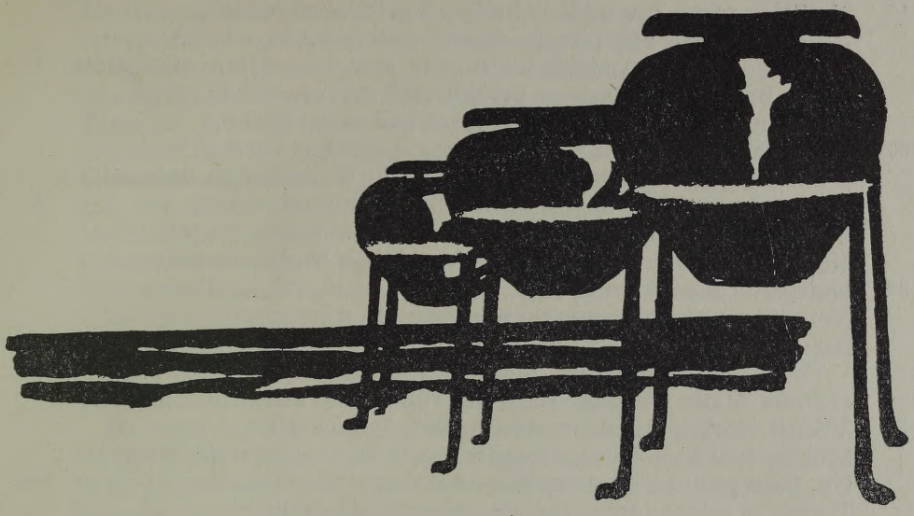

AHILLEJS ATSAKĀS NO DUSMĀM

Rītausma safrāna tērpā no dižā Okéana viļņiem
Cēlās, lai nestu gan mūžīgiem dieviem, gan mirstīgiem gaismu.
Tetida nāca pie kuģiem, no Hēfaista nesdama balvas.
Viņa tur atrada dēlu, kas, apkampis Patrokla līķi,
Raudāja skaļi, bet pārējie biedri visapkārt ap viņu
Asaras lēja. Tad nāca pie viņiem šī dieviete cildā,
Satvēra dēlu aiz rokas un, valodu sākdama, bilda:
«Mīļais, mēs ļausim tam dusēt, kaut arī mums sirdi māc skumjas,
Tāpēc ka mūžīgie dievi ir lēmuši pārvarēt viņu.
Pieņem tu tagad šīs lieliskās bruņas, ko Hēfaists tev kalis,
Brīnišķi krāšņās, jo tādu neviens nav nesis vēl plecos.»
Teica tā viņa un nolika bruņas Ahilleja priekšā.
Drausmīgi šķindēja tās, visapkārt greznotas krāšņi.
Drebēja mirmidonieši it visi un neuzdrīkstējās

Skatīties virsū, bet izklīda bailēs. Šos ieročus redzot,
Ahillejs vairāk vēl iedegās dusmās, un tūdaļ tā acis
Mirdzēja baismīgi spoži kā liesma zem tumšajiem plakstiem.
Dieva brīnišķās balvas ar prieku viņš satvēra rokās.
Tīksminot sirdi pie tām un vērojot prasmīgo darbu,
Tūdaļ māmuļai savai viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Mīļā, patiesi pats Hēfaists ir kalis šīs lieliskās bruņas!
Tiešām tas mūžīgo darbs, to nebūtu mirstīgais veicis!
Tagad šais bruņās es tērpšu sev stāvu; bet tomēr tik ļoti
Nemiers māc sirdi, ka šobrīd Menóitija brašajam dēlam
Neuzbrūk mušas un brūcēs, ko nesusi varkaltā smaile,
Neiedēj riebīgos tārpus un neapgāna tā miesu;
Dzīvības dvašas nav viņā, un tāpēc tā līķis sāks trūdēt.»
Tetida sudraba kājām, tam atbildot, sacīja tūdaļ.
«Mīļais mans dēls, lai sirdi šīs rūpes tev nesatrauc krūtīs!
Vērīgi vairīšu tagad no viņa šīs nekrietnās ciltis,
Mušas, kas kritušiem varoņiem uzbrūk un aprij to miesas.
Un, kaut pat veselu gadu bez elpas tas gulētu laukā,
Tomēr tā miesa joprojām būs svaiga vai labāka arī.
Taču tu ahaju varoņus visus uz sapulci sasauc;
Atsakies dusmot to priekšā pret tautganu Atreja dēlu;
Dodies ar steigu šais bruņās uz cīņu, tērp krūtis sev spēkā!»
Teica tā viņa un varoņa drosmi tam iedvesa sirdī,
Tūdaļ Menóitija dēlam ambrósiju iepilināja
Nāsīs ar nektaru sārto, lai neskarta būtu tā miesa.
Piepeši dievišķais Ahillejs devās gar piekrastes malu,
Kliedza briesmīgā balsī un ahaju varoņus sauca.
Tobrīd pat tie, kas palika agrāk palaikam pie kuģiem,
Stūrnieki visi, kas vadīja stūri virs bangainās dzīles,
Apcirkņu pārziņi kuģos, kas nometnē labību dala,
Metās ar steigu uz sapulces vietu, kad Ahillejs atkal
Cēlās no jauna, jo vairījās ilgi no drausmīgās cīņas.
Divi Areja kalpi uz sapulci klibojot nāca:
Diomēds, Tīdeja dēls, un Odisejs, līdzīgais dievam;
Balstījās viņi uz šķēpa, jo abus vēl nomāca brūces;
Abi tie atnāca pirmie un nosēdās priekšējās rindās.
Atreja dēls Agamémnons pats pēdējais sapulcē nāca;
Ievainots bija viņš smagi, jo nesen to sīvajā cīņā
Pārsteidza Koons, Antēnora dēls, ar varkalto šķēpu.
Tikko kā ahaju dēli uz sapulci sanāca kopā,
Piecēlās Ahillejs, ātrkājis veiklais, starp viņiem un teica:
«Atreja dēls, mums samierināties visderīgāk būtu
Abiem, tev pašam un man; bet todien mēs, īgnumā kaistot,
Sievietes dēļ tik sanācām ķildā, kas sirdis mums plosa.
Labāk Artémida viņu jau gāzusi būtu ar šautru
Tobrīd pie dobajiem kuģiem, kad, Lirnēsu gāzis, to guvu!
Taču tik ahaju dēlu, šeit gāztu ar naidnieku rokām,
Negrauztu zemi ar zobiem, jo negāju cīņā aiz dusmām.

Hektoram tikai un trojiešu vīriem tas nāca par labu;
Ahaju dēli, man liekas, vēl atminēs ilgi šo ķildu.
Aizmirstam bijušo visu ar laiku, pat lielākās sāpes,
Savaldām sirdi mēs krūtīs ikviens, ja apstākļi prasa.
Tagad es izbeidzu dusmas. Tas nebūtu cienīgi manis —
Turpināt dusmas bez jēgas tik ilgi. Tu pavēli ātrāk
Skubināt ahajus kuplajiem matiem uz baismīgo cīņu,
Lai vēl es trojiešus pārbaudīt varu, tiem dodamies pretī,
Vai tie šeit pārnakšņot tīko pie dobajiem ahaju kuģiem.
Ceru, starp trojiem ikviens ar prieku lieks ceļus, kas tagad
Atgriezies neskarts no cīņas, zem mūsējo spiediena bēgdams.»
Teica tā Pēleja dēls, un ahaji kājbruņās spožās
Sajuta prieku, ka varonis dižais ir atmetis dusmas.
Tobrīd valodu sāka starp viņiem pats vadonis Atreids
[Tieši no vietas, kur bija, un neejot sapulces vidū]:
«Danaju varoņi, draugi un drosmīgie Areja kalpi!
Vērīgi vajaga klausīties jums un nepārtraukt mani!
Grūti to panest pat tādam, kas sapulcēs paradis runāt.
Kas gan var sapulcē runāt vai vērīgi klausīties citā,
Dzirdēdams troksni? Pat runātājs skaļais tad varētu apjukt.
Vēršu patlaban šos vārdus pret Pēleja dēlu; jūs citi,
Argieši, rūpīgi uzklausait mani un vērojiet visu!
Bieži jau ahaju vīri man minēja Pēleja dēlu,
Pārmetot ķildu ar viņu; bet tomēr es neesmu vainīgs.
Liktenis, Krona dēls Zevs, erīnija, maldoties tumsā,
Sita ar aklumu mani un spieda uz nekrietno darbu
Todien, kad dāvāto balvu es laupīju Pēleja dēlam.
Ko man pret mūžīgiem darīt? It visu spēj dieviete Āte,
Zibeņu metēja meita, kas prātu mums aptumšo visiem,
Šausmīgā! Kājas tai veiklas, jo nemanot piezogas ļaudīm;
Pāri pār mirstīgo galvām tā, neskarot putekļus, staigā,
Aptumšo mirstīgo prātu. Dažs labs jau tai iekritis tīklos;
Kādreiz ar aklumu sita tā Zevu, kaut daži mēdz domāt,
It kā tas gudrāks par dieviem un mirstīgiem vīriem; bet tomēr
Viņu ar viltību savu pat piekrāpa Hēra, tā sieva,
Todien, kad pienācis laiks bij vareno Hērakla spēku
Alkmēnei pasaulē laist ar cietoksni apjoztās Tēbās.
Taču tad Krona dēls Zevs tā lieloties mūžīgiem teica:
— Uzklausait mani patlaban, ai mūžīgie dievi un dieves,
Lai es jums varētu vēstīt, ko krūtīs sirds vēlēja sacīt!
Šodien vēl Eileitija, kas sievām ar sāpēm liek dzemdēt,
Izvedīs gaismā to vīru, kas valdīs pār kaimiņiem visiem,
Būs viņš to varoņu vidū, ko devušas asinis manas.
Cienītā Hēra pēc tam ar viltību sirdī tā teica:
— Atkal tu pievilsi mūs, jo neturi vārdu palaikam,
Vareno Olimpa valdniek; ar svinīgo zvērestu tūdaļ
Apzvēri svēti: tas valdīs pār kaimiņiem visiem, kas šodien
Ieraudzīs Hēlija gaismu no mirstīgas sievietes klēpja.

Būs viņš to varoņu vidū, ko devušas asinis tavas. —
Teica tā viņa, un Kronids šai valodā nevieda ļauna.
Deva viņš zvērestu lielo, ko vēlāk pats žēloja rūgti.
Atstāja Hēra ar steigu nu Olimpa virsotni augsto,
Aizsteidzās tūdaļ uz ahaju Argu, jo zināja viņa
Tobrīd šai pilsētā cildo Perséida Stenela sievu.
Būtu tai drīzumā dēls, jo septītā mēnesī bija;
Tomēr pirms noliktā laika tā izveda viņu uz gaismu,
Lēninot Alkmēnes laiku un atliekot dzemdības viņai;
Atgriezās atpakaļ Hēra un sacīja Kronidam Zevam:
— Spīdīgo zibeņu metēj, tev sirdī es likšu šos vārdus:
Piedzimis tagad tas vīrs, kam jāvalda argiešu vidū,
Sauc par Eirísteju viņu, tas cēlies no dzimuma tava,
Perseja pēcteča Stenela dēls. Tam argiešos valdīt. —
Teica tā Hēra, bet Zevam sirds pildījās smeldzīgām sāpēm,
Tūdaļ pēc tam viņš satvēra Ati aiz krāšņajām pīnēm,
Iekarsis dusmās pārlieku, un svinīgu zvērestu deva
Turpmāk nekad uz Olimpu plašo un zvaigžņaino jumu
Neatļaut atgriezties viņai, kas prātu mēdz aptumšot visiem.
Teicis šos vārdus, ar atvēztu roku no zvaigžņainā juma
Nogrūda Ati. Tā nonāca tūdaļ pie cilvēku darbiem.
Vēlāk viņš nopūtās bieži, kad Ates dēļ Hēraklu mīļo
Redzēja vergojam sūri pie dižā Eirísteja darbiem.
Gluži tā arī patlaban, kad mirdzošais Priamids Hektors
Apkāva ahaju dēlus pie dobajiem ahaju kuģiem,
Ati es nespēju aizmirst, kas tobrīd pārņēma mani.
Bet, ja es kļūdījies esmu un Zevs man ir atņēmis prātu,
Tūdaļ to izlīdzināšu, tam sūtīdams balvu bez skaita.
Tāpēc tu celies uz cīņu un skubini pārējos vīrus!
Visas tu dabūsi balvas, ko Odisejs, līdzīgais dievam,
Vakar vēl solīja teltī, kad atnāca kopā ar citiem.
Bet, ja tu vēlies, vēl pagaidi brīdi, kaut cīnīties tīko!
Sūtītie kalpi šīs balvas tev atnesīs tūdaļ no kuģiem,
Lai tu jau redzi, cik tīkamu balvu tev nolēmis dāvāt.»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tam atbildot, savukārt teica:
«Slavenais Atreja dēls Agamémnon, ai tautvedi dižais!
Dāvanas vari man dāvāt, ja gribi, tas taču tā pieņemts,
Paturēt arī — tev vara! Bet tagad lai cīņa mums prātā!
Kavēties nedrīkst! Nav laika patlaban mums veltīgi runāt,
Vilcinot lietu. Pats svarīgais darbs vēl nedarīts priekšā.
[Lai nu redz atkal it visi Ahilleju priekšējās rindās
Dragājam trojiešu falangas ciešās ar varkalto šķēpu,
Tātad lai atceras visi, ka laiks jums pret naidnieku doties!]»
Odisejs, daudzpraša gudrais, tam atbildot, savukārt teica:
«Ahillej, līdzīgais dievam, kaut drošsirdīgs esi pārlieku,
Neliec tu ahaju dēliem pret trojiem pie Īlijas mūriem
Doties bez ēšanas cīņā, jo nebeigsies kauja tik ātri.
Varoņu rinda pēc rindas ar naidniekiem sadursies laukā,

Tāpēc ka vieniem un otriem kāds dievs ir iedvesis drosmi.
Pavēli ahajiem labāk vispirms pie ātrajiem kuģiem
Iebaudīt vīnu un maizi, jo spēku un sparu tie rada.
Tomēr pats brašākais vīrs nav cīnīties spējīgs uz lauka,
Neēdis veselu dienu līdz mirdzošā Hēlija rietam.
Lai gan tā vīrišķās krūtīs sirds skubina viņu uz cīņu,
Taču tā locekļi pamazām stingst, to ēstgriba, slāpes
Cīnoties moka bez gala, un ejot ļimst gurušās kājas.
Tomēr tas vīrs, kas baudījis iepriekš jau maizi un vīnu,
Izturēs veselu dienu, ar naidniekiem cīnoties laukā.
Modra joprojām būs krūtīs tā sirds, un locekļi vingrie
Nepagurs agrāk, līdz kamēr pats pēdējais pretinieks padzīts.
Pavēli kareivjiem izklīst, liec azaidu gatavot viņiem!
Tautvedis Atreja dēls Agamémnons šīs dāvanas visas
Kalpiem liks atgādāt sapulces vidū, lai ahaju dēli
Paši tās redzētu skaidri un sirdī tu sajustu prieku.
Pacēlies ahaju sapulces vidū, lai apzvēr tev svēti,
Ka viņš nav bijis tās gultā nekad un pinies ar viņu
[Kā tas mēdz notikties, valdniek, palaikam starp vīriem un sievām].
Kaut jel tev pašam, ai Pēleja dēls, sirds mīkstāka kļūtu!
Beidzot, rīkojot svinīgas dzīres, viņš teltī ar tevi
Mieru lai salīgst, un gūsi tu visu, kas tiesa būs tava.
Slavenais Atreja dēls, uz priekšu tu arī pret citiem
Taisnīgāks esi! Pavisam nav negods, ja vadonis arī
Izlīgst ar vīru, kaut pats viņš tam uzbrucis pirmais.»
Atreja dēls Agamémnons, tam atbildot, savukārt teica:
«Priecājos, Lāerta dēls, par runu, ko dzirdēju šodien.
Tiešām tu pateici visu un taisnīgu spriedumu devi,
To es šeit apzvērēt gribu. Sirds arī tā skubina mani.
Dieva priekšā es patiesi zvēru. Lai Ahillejs tagad
Brīdi vēl pagaida šeit, kaut jāsteidzas būtu uz cīņu.
Arī jūs pārējie visi šeit palieciet kopā, līdz kamēr
Balvas mums iznes no telts un saderam draudzīgu mieru.
Odisej, tūdaļ tev pašam es uzticu darīt šo darbu!
Izmeklē labākos jaunekļus pats no ahaju vidus,
Pavēli atnest no kuģa tās balvas, ko Pēleja dēlam
Solījām dāvināt vakar! Šurp atgādā arī mums sievas!
Taltibijs tūdaļ pēc tam lai ahaju nometnē plašā
Uzmeklē barotu vepri un Hēlijam nodur un Zevam.»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tam atbildot, atkal tā teica:
«Slavenais Atreja dēls Agamémnon, ai tautvedi brašo!
Labāk pavisam par to jums rūpēties citādā laikā —
Tobrīd, kad izbeigsies cīņa, kad kareivji atpūtā dosies
Un kad vairs atriebes doma man neplosīs sirdi pavisam.
Šobrīd vēl viņi guļ caururbti zemē; ar šķēpu tos pīšļos
Nogāzis Priamids Hektors, kad Kronids tam dāvāja slavu,
Tagad jūs skubiniet mūs pie mielasta ķerties. Es tomēr
Labāku padomu dotu, lai tūdaļ jau ahaju dēli

Mestos bez ēšanas cīņā; bet, tikko kā norietēs saule,
Rīkosim svinīgas dzīres, kad atriebsim nekrietnos zaimus.
Kamēr nav noticis tas, man neskarsies tikmēr pie lūpām
Ēdiens un dzirkstošais vīns, jo draugu es zaudējis cīņā.
Caururbts ar asmeni noasināto, tas atdusas teltī,
Nolikts pret ieejas durvīm, un draugi visapkārt ap viņu
Asaras lej. Man tāpēc pavisam nav mielasti prātā,
Vienīgi atriebes, asiņu tvīkstu un naidnieku vaidu.»
Odisejs, daudzpraša gudrais, tam atbildot, savukārt teica:
«Ahillej, Pēleja dēls, visbrašākais ahaju vidū!
Labāk tev paklausa šķēps, tu drosmīgāks esi par mani,
Tomēr, ja vērojam prātu, man liekas, es pārspēšu tevi.
Proti, es esmu daudz vecāks, daudz vairāk ko redzējis dzīvē.
Tāpēc ar mierīgu prātu tu paklausi mājieniem maniem.
Izsalcis kareivis ātri vien sīvajos cīņiņos pagurst;
Bet, ja kur varainais šķēps daudz vārpu ir notriecis zemē,
Vāja kļūst zemkopja raža, kad svarkausus noliecis zemu
Krona dēls Zevs, kas likteni izšķir starp mirstīgiem cīņā.
Tikai ar vēderu tukšu par kritušiem nedrīkstam gausties.
Ielejā milzīgā skaitā ik dienas krīt citi pēc cita
Ahaju vīri. Kad varētu atvilkt kāds elpu pēc cīņas?
Vīru, kas saļimis cīņā, mums apglabāt vajag ar godu,
Apraudāt veselu dienu un glabāt ar rūdītu sirdi.
Bet, kas pēc briesmīgās kaujas vēl palicis dzīvajo vidū,
Tas lai nu stiprinās ēdot un dzerot; vēl cītīgāk visi,
Negurstot spēkiem, mēs dosimies kaujā pret naidnieku bariem,
Tērpušies mirdzošā varā. Lai tagad neviena nav tāda
Ahaju vidū, kas kavētos šeit, vēl pavēles gaidot!
Pavēle cita būs kļūmīga tam, kas paslēpsies tobrīd
Dobajos ahaju kuģos. Pret kaujratu braucējiem trojiem
Dosimies kopīgi visi uz drausmīgo Areja cīņu!»
Teica un slavenā Nestora dēlus sev ņēma par biedriem,
Megētu, Fīleja dēlu, Mērionu, Toantu arī,
Vadoni Melanipú, Likómēdu, Kreonta dēlu.
Tūdaļ tie devās uz telti pie Atreida Agamemnóna,
Veica ar steigu it visu, ja Odisejs lika ko darīt.
Septiņus trijkājus iznesa viņi, jau solītus agrāk,
Divdesmit mirdzošas bļodas un divpadsmit skaistkrēpju zirgus.
Izveda septiņas sievas, jo teicamas rokdarbu mākslā,
Skaistvaidze Brīseja meita starp izvestām astotā bija;
Desmit talantu zelta pavisam pats Odisejs svēra.
Paņēmis visu, viņš gāja uz priekšu, bet jaunekļi brašie
Nāca ar pārējām balvām un nolika sapulces vidū.
Pacēlās Atreids no vietas. Tam pienāca Taltibijs blakus,
Valodā mūžīgiem līdzīgs, un rokās turēja vepri.
Atreja dēls Agamémnons, ar roku izrāvis nazi,
Piekārtu sānos palaikam pie zobena dižajām makstīm,
Mežveprim nogrieza sarus un, paceldams rokas uz augšu,

Pielūdza Zevu; bet ahaju dēli it mierīgi visi
Sēdēja zemē un klausījās viņā, kā paradums bija.
Paceldams acis uz debesīm plašām, viņš lūgdamies teica:
«Uzklausi mani, ai Zev, no dieviem visaugstākais, labais,
Zeme un mirdzošā Saule, erīnijas pazemes mītnēs,
Taisni kas mirušos ļaudis par netaisniem zvērestiem sodāt!
Zvēru, ka Brīseja meitai es neesmu piedūris pirkstu,
Neesmu dalījis gultu ar viņu, ne licis ko darīt;
Neskarta palika viņa un mierīgi dzīvoja teltīs.
Bet, ja šis zvērests ir nepatiess bijis, lai nedienas sūras
Dievi man sūta bez gala kā tam, kas zvērestu lauzis.»
Teica un mežkuiļa kaklu ar naidīgo asmeni šķēla;
Taltibijs, atvēzis roku, to ietrieca pelēkās jūras
Dziļajā dzīlē par barību zivīm; bet Ahillejs tūdaļ
Piecēlās kājās un teica tā brašajiem ahaju dēliem:
«Krona dēls Zev, tu nedienas sūras nu mirstīgiem sūti!
Atreja dēls Agamémnons man citādi vīrišķās krūtīs
Nebūtu radījis dusmas un nebūtu Brīseja meitu
Aizvedis projām ar varu, ja nebūtu klausījis kādam.
Tomēr ir gribējis Zevs, lai daudzi no ahajiem ciestu.
Tagad pie azaida ejiet! Lai gatavi visi uz cīņu!»
Teica tā viņš un atlaida vīrus no sapulces ātri.
Izklīda ahaji visi uz dažādām pusēm pa kuģiem.
Drosmīgie mirmidonieši drīz savāca dāvanas spožās,
Aiznesa tūdaļ it visas uz dievišķā Pēleida kuģi,
Teltīs tās salika rindā un vēlēja atsēsties sievām.
Teicamie kalpi pēc tam pie pārējiem aizveda zirgus.
Skaistvaidze Brīseja meita, kas līdzīga Kipridai bija,
Ieraugot Patroklu gāztu ar ieroci noasināto,
Piepeši apkampa viņu un raudot sev plosīja krūtis,
Skrāpēja kaklu ar rokām un skaistumā ziedošos vaigus.
Sieva, līdzīga dievēm, tā sacīja, asaras lejot:
«Patrokl, man, nelaimes sistai, par visiem vistīkamais sirdij!
Iedama ārā no telts, es dzīvu šeit atstāju tevi;
Tagad es mirušu atrodu tevi, ai tautvedi cildo,
Nākusi šurp! Tā liksta pēc likstas šeit vajāt sāk mani.
Vīru, kam atdeva tēvs un cienītā māte par sievu,
Redzēju ļimstam zem varainā šķēpa pie pilsētas mūra;
Redzēju ļimstam trīs brāļus, ko dzemdēja kopējā māte,
Sevišķi mīļus, bet likteņa diena tos laupīja visus.
Arī tu remdēji asaras manas, kad Ahillejs ātrais
Nokāva mīļoto vīru un Minēta pilsētu gāza.
Mierinot mani, tu teici, ka Ahillejs, līdzīgais dievam,
Saukšot drīz mani par mīļoto sievu un vedīšot kuģos
Mani uz Ftīju, kur svinēšot kāzas starp mirmidoniešiem.
Tāpēc jau arī es raudu par tevi, ai jaunekli maigo!»
Teica tā skumdama viņa, un sievas tai raudāja līdzi,
Raudot par Patroklu vārdos, bet īsteni pašas par sevi.

Vecākie ahaju vīri Ahillejam pulcējās apkārt,
Skubinot azaidu baudīt; tas atteicās, nopūties smagi:
«Draugi, es sirsnīgi lūdzu, ja tiešām kāds mīlētu mani!
Nelieciet pagaidām jūs ar ēdienu savu un vīnu
Sirdi man spirdzināt mīļo, jo skumjas bezgala māc mani.
Gaidīšu norietam sauli un vīrišķi cietīšu visu.»
Teicis šos vārdus, viņš vadoņiem visiem nu vēlēja izklīst.
Palika Atreidi abi un Odisejs, līdzīgais dievam,
Nestors ar Īdomenéju un sirmgalvis zirgvaldis Foinīks,
Cenzdamies remdināt skumstošā sirdi; tas nejuta prieka,
Kamēr pats nebija devies uz drausmīgā cīņiņa rīkli.
Pieminot bijušās dienas, viņš nopūtās smagi un teica:
«Dažkārt tu arī, ai nelaimes sistais, vismīļais no draugiem,
Azaidu, tīkamu sirdij, šai teltī man sagatavoji
Ātri un veikli, kad steidzās pret kaujratu braucējiem trojiem
Drosmīgie ahaju dēli uz asarām bagāto karu.
Tagad tu guli ar caururbtu krūti. Ne ēdiens, ne dzēriens
Neiet patlaban pie sirds, kaut bagāti krājumi teltī,
Skumstot par tevi. Es nebūtu cietis vēl smagākas sāpes,
Pat ja man pienāktu bēdīgā ziņa, ka tēvs mans ir miris
Ftījā, kur tagad varbūt viņš birdina asaras gaužas,
Skumdams par mīļoto dēlu, kas tālu no dzimtenes savas
Karo šeit ienīstās Helenes dēļ pret trojiešu vīriem,
Jeb vai ka miris mans dēls, kas uzaudzis krāšņajā Skīrā
[Dievišķais Neoptoléms, ja dzīvotājs dēls mans vēl būtu].
Agrāk un visu šo laiku es nespēju šķirties no domām,
Ka man pie Trojas, jo tālu no Argas, kur dzimtene zirgiem,
Vienam būs jāaiziet bojā, tu atpakaļ dosies uz Ftīju,
Sēzdamies ātrajā melnsānu kuģī, lai dēlu no Skīras
Pārvestu dzimtenes zemē un mājā tam rādītu visu —
Iegūto mantu un vergus, un pili ar augstajiem jumtiem.
Nojauta saka man sirdī, ka Pēlejs jau atdusas smiltīs.
Ja nu vēl dzīvo, tad tomēr jau gadi un vecuma nasta
Sirmgalvja muguru liec; ar bailēm ik brīdi viņš gaida
Bēdīgo vēsti par mani, ka cīņā es dabūjis galu.»
Teica tā, asaras liedams; un sirmgalvji nopūtās smagi,
Pieminot visu, ko mīļu ikkatrs ir atstājis mājās.
Redzēdams ahajus raudam, Zevs žēlumu sajuta sirdī;
Tūdaļ pēc tam viņš Atēnai teica šos spārnotos vārdus:
«Bērniņu manu, tu atstāj pavisam šo slaveno vīru!
Vai tad par Pēleja dēlu vairs negribi rūpēties turpmāk?
Skaties uz viņu, tas sēž tur patlaban pie smailragu kuģiem,
Asaras liedams par labāko draugu; bet pārējie vīri
Aizgāja azaidu baudīt; šis nav vēl ne ēdis, ne dzēris.
Atēna, steidzies, ambrósiju saldo un nektaru viņam
Pilini vīrišķās krūtīs, lai izsalkums nenomāc viņu!»
Teicot šos vārdus, Zevs mudīja meitu, kas pati jau steidzās.
Metās nu viņa kā platspārnu ērglis, kas balsī kliedz skaļā,

Lejup no Olimpa plašā pa gaisu, bet ahaji tūdaļ
Ieročus tvēra, lai dotos uz cīņu; šī nektaru viņam
Krūtīs iepilināja un arī ambrósiju saldo,
Lai jel tā locekļiem netrūktu spēka, kad izsalkums moka.
Pati tad atpakaļ devās uz varenā Kronida pili.
Ahaji metās nu tālu uz priekšu no ātrajiem kuģiem.
It kā no Kronida Zeva bez skaita krīt sniegpārslas lejup
Aukstās, ko ētera radītais Borejs ar pūtieniem dzinis, —
Gluži tā tobrīd bez skaita no ātrajiem ahaju kuģiem
Mirdzošās ķiveres traucās un vairogi kuprainiem vidiem,
Spēcīgi izliektās bruņas un šķēpi ar oškoka kātiem.
Mirdzums līdz debesīm gāja, un ieleja visa visapkārt
Smaidīja mirdzošā varā, zem varoņiem spēcīgi dunot.
Izcēlās gājēju vidū pats Ahillejs, līdzīgais dievam.
[Zobus viņš grieza, aiz īgnuma kaistot; tā mirdzošās acis
Liesmoja līdzīgi versmei; bet smeldzīgas sāpes joprojām
Plosīja vīrišķās krūtis; pret trojiešiem īgnumā degdams,
Aplika dievišķās bruņas, ko Hēfaists bij pūloties kalis.]
Kājbruņas spožas vispirms ar steigu viņš sēja ap lieliem
Brīnišķi krāšņas, ar sudraba sprādzēm tās sakļāvās cieši,
Apsedza krūtis pēc tam visapkārt ar mirdzošām bruņām;
Zobenu, greznoto sudraba naglām, sev pakāra plecos,
Varkalto, tvēra pēc tam vēl vairogu lielo un stipro.
Mirdzēja tālu šā vairoga spožums kā debesīs mēness.
Itin kā atklātā jūrā it piepeši jūrnieku priekšā
Iemirdzas liesma jo spoža, kas redzama tumšajā naktī
Vientuļā vietā uz kraujas; bet jūrniekus pašus dzen vētra
Tālu no mīļajiem draugiem pret gribu pa zivīgo jūru, —
Tā šeit pret debesīm mirdzēja spoži Ahílleja vairogs,
Brīnišķīgs, greznots ar prasmi; tad, pacēlis ķiveri smago,
Uzlika galvā; tā mirdzēja spoži kā debesīs zvaigzne,
Ķivere zirgastru pušķos, un plandījās zirgastri biezie,
Zeltainie, slavenā Hēfaista darbs, ap izcilo seksti.
Dievišķais Ahillejs pārbaudīt sāka pats sevi šais bruņās,
Vai tik tās piederas labi, vai locekļi brīvi var kustēt.
Itin kā spārni tās bija un tautganu pacēla augstu.
Tēva šķēpu pēc tam viņš izvilka tūdaļ no makstīm,
Varenu, lielu un smagu, jo citi no ahaju dēliem
Nespēja pacelt šo šķēpu; to izmest tik Ahillejs prata;
Pēlija osis tas bija, un Heirons šā tēvam to deva,
Nocirzdams Pēlija kalnā, lai varoņus gāztu gar zemi.
Alkims ar Automedóntu tam steidzīgi atveda zirgus,
Kaujratos jūdza un sēja pie jūga ar krāšņajām siksnām,
Laužņus tiem ielika mutē, līdz sēdeklim, ielaistam stingri,
Atpakaļ stiepdami grožus. Tad pātagu spožo un ērto
Satvēra piepeši Automedónts un kaujratos lēca.
Blakus aiz viņa ar ieročiem spožiem pats Ahillejs stājās,
Gatavs uz drausmīgo cīņu un mirdzēdams itin kā saule.

Ahillejs briesmīgā balsī nu uzsauca Pēleja zirgiem:
«Balij un Ksant, ai Podarges bērni, jo slavenie tālu!
Citādi centieties šodien glābt kaujratu braucēju savu,
Atpakaļ atvedot danaju vidū, kad izbeigsim cīņu.
Kritušu tur, kā Patroklu reiz, jums neatstāt mani!»
Tobrīd vieglkājis Ksants zem jūga tā valodu sāka,
Noliecot galvu jo zemu; tad visas tā cirtainās krēpes,
Noslīdot lejup gar siksnām un jūgu, līdz zemei nu sniedzās.
Dieviete baltroce Hēra tam iedvesa cilvēka balsi:
«Tagad, ai Ahillej brašo, vēl dzīvu mēs izglābsim tevi!
Bet vairs nav tālu tev pēdējā diena. Tur neesam tomēr
Vainīgi mēs, bet varenais dievs un liktenis bargais.
Vainīgs te nebija kūtrums, ne mūsu lēnīgā gaita,
Troji ja novilka bruņas no diženā Patrokla pleciem.
Taču to varenais dievs, ko dzemdēja košmate Lēto,
Nogāza priekšējās rindās un Hektoram dāvāja slavu.
Līdzīgi Zefira elpai mēs abi nu skriesim ar tevi —
Ātrāk tas laižas, kā stāsta, par visiem; bet tūdaļ tev pašam
Liktenis lēmis nu ļimt zem dieva un mirstīga vīra.»
Tikko tas beidza šos vārdus, erīnijas atņēma balsi.
Ahillejs, ātrkājis veiklais, ar īgnumu sacīja viņam:
«Ksant, kam man pareģo nāvi? Šīs rūpes tev tomēr būs veltas.
Zinu es arī pats labi, ka lemts man iet bojā pie Trojas,
Tālu no mīļotā tēva un mātes; es nerimšos tomēr
Agrāk, līdz trojiem šai cīņā papilnam nav atmaksa dota.»
Teica un viennaga zirgus ar saucieniem dzina uz priekšu.

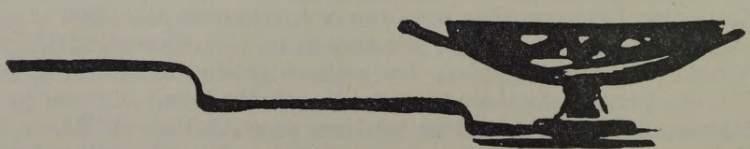

XX
SL

A I N E J S

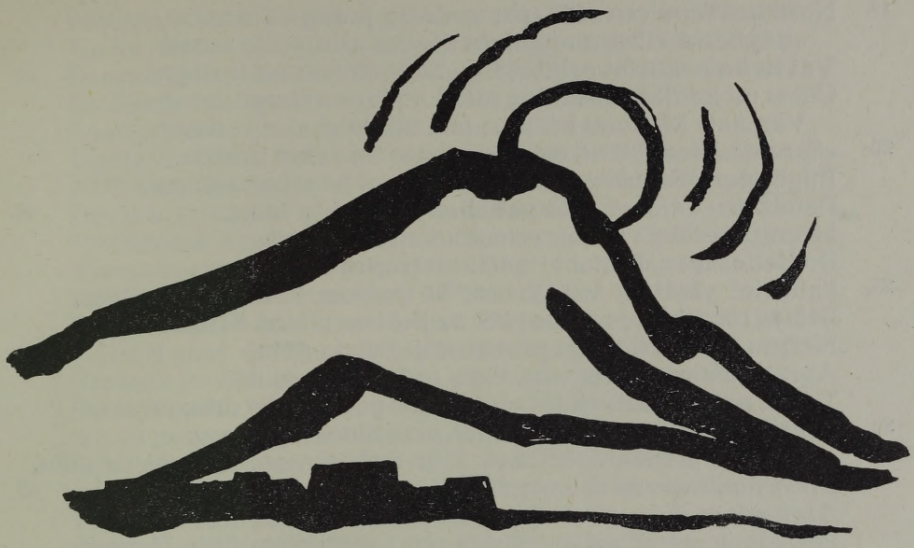

DIEVU CĪŅA

Tā šeit pie liektajiem kuģiem, ai Ahillej, alkstošais cīņas,
Bruņojās ahaju dēli ap tevi, bet savukārt troji
Nostājās pretējā pusē uz ielejas izcilās daļas.
Tobrīd Krona dēls Zevs no daudzaizu Olimpa gala
Temidai pavēli deva uz sapulci aicināt dievus.
Ejot pie katra, tā sauca it visus uz Kronida pili.
Sanāca upes pēc kārtas, bet tikai Okéana trūka;
Ieradās nimfas it visas, kas bieži mīt zaļajos mežos,
Zālainās lejās un pļavās vai dzidrajos avotu viļņos.
Bet, kad jau sanāca dievi pie mākoņu krājēja Zeva,
Sēdās tie priekštelpās nogludinātās, ko Kronidam Zevam
Uzcēla klibkājis Hēfaists, jo prātīgi apsvērdams visu.
Pulcējās visi pie Kronida pilī, un kopā ar citiem,
Paklausot dievei, no jūras pat Poseidons iznira ārā.

Nosēdies sapulces vidū, par nodomu jautāja Zevam:
«Kāpēc, ai Zibeņu metēj, tu dievus uz sapulci sauci?
Vai tu ko nokārtot gribi starp ahaju dēliem un trojiem?
Cīņas un kaujas ir sākušās atkal no jauna starp viņiem.»
Varenais Mākoņu krājējs, tam atbildot, sacīja tūdaļ:
«Sapratis, Zemdimdi, esi it visu, kas bija man prātā!
Rūpēs par nīkstošiem ļaudīm jūs visus uz sapulci saucu.
Daudzaizu Olimpa galā patlaban es palikšu sēžot,
Mierīgi vērošu visu un priecāšos sirdī; jūs visi
Dodieties turp, kur ahaju dēli un trojieši cīnās!
Palīdziet vieniem vai otriem, kā pašiem jums labāki tīkas.
Bet, ja tik Ahillejs viens pret trojiešiem cīniņā dosies,
Nespēs tie turēties ilgi pret ātrkāji Pēleja dēlu.
Agrāk jau arī tie bēga no viņa, to ieraugot laukā.
Tagad patiesi, kad sirdī tam īgnums par kritušo draugu,
Baidos, ka Īlijas mūri tas negāž pret likteņa gribu.»
Teica tā Krona dēls Zevs, tiem iedvesdams tieksmi uz cīņu.
Dievi nu devās uz cīņu ar dažādiem nodomiem sirdī.
Aizsteidzās Hēra pie kuģiem un Pallada Atēna arī;
Poseidons, zemdimdis stiprais, un svētības dalītājs Hermejs,
Greznots ar prātu jo gaišu, uz nometni mudīgi steidzās.
Hēfaists tiem sekoja līdzi, pilns vīrišķa spēka un spara,
Klibodams lēni, un pavājie stilbi tam vilkās ar pūlēm.
Arejs ar ķiveri spožu pie trojiešiem devās; tam līdzi
Apollons garsprogu matiem, Artémida, bultlaide straujā,
Lētoja, upes dievs Ksants un Kiprida smaidošu seju.
Kamēr vēl mūžīgie dievi no mirstīgiem atradās tālu,
Ahaji priecājās skaļi par to, ka Ahillejs atkal
Ieradies sīvajā cīņā no jauna pēc ilgāka laika.
Sabijās trojiešu vīri, un bailēs tiem locekļi stinga;
Redzēja viņi nu Pēleja dēlu, kas šķita tiem tobrīd
Arejam, cilvēku kāvējam, līdzīgs ar ieročiem spožiem.
Bet, kad jau Olimpa dievi ar mirstīgiem sanāca kopā,
Ieradās varenā Ķilda, kas kūda uz cīņu; un arī
Brīžam Atēna kliedza pie grāvja aiz varenās sienas,
Brīžam pie šalcošās jūras pat skanēja skaļi tās sauciens.
Pretī tai ierēcās Arejs kā briesmīga viesuļa vētra,
Mudīdams trojiešus skaļi gan pilsētas augstajos mūros,
Gan gar Simóentu skriedams pa Kallikolóni visapkārt.
Trojus un ahajus laimīgie dievi tā paskubināja,
Saveda varoņus kopā un iesāka drausmīgo cīņu.
Dievu un cilvēku tēvs tad baismīgi grauda no augšas.
Tobrīd varenais Poseidons dziļi zem zemes visapkārt
Kratīja milzīgo zemi un kalnāju galotnes augstās.
Drebēja pakājes visas ar ūdeņiem bagātai Īdai,
Virsotnes, trojiešu cietoksnis arī un ahaju kuģi,
Sabijās pazemē Aīds, kas valda pār mirušo ēnām.
Bailēs viņš lēca no troņa un kliedza, lai taču virs viņa

Poseidons, zemdimdis stiprais, tā strādādams, nesašķeļ zemi
Un lai viņš neatver dieviem un mirstīgiem mirušo mītnes,
Drausmīgās, pilnās ar trūdiem un riebīgas mūžīgo skatam.
Sacēlās šaušalīgs troksnis tai brīdī, kad mūžīgie dievi
Sparīgi traucās uz cīņu. Pret jūras valdnieku dižo
Izgāja Apollons Foibs un satvēra spārnotās šautras.
Atēna, spulgace dieve, pret Areju nāca ar šķēpu;
Hērai izgāja pretī Artémida, zeltšautru dieve,
Trokšņainā medniece, līksmā par šautrām, Apóllona māsa;
Varenais svētības dalītājs Hermejs pret Lētoju nāca.
Diženā dzelmjainā upe pret Hēfaistu stājās uz cīņu,
Dievi to dēvē par Ksantu, par Skamandru mirstīgie ļaudis.
Dievi pret dieviem tā devās uz cīņu; bet Ahillejs veiklais
Traucās pret trojiešu rindām, lai Hektoru, Priama dēlu,
Sastaptu pūlī, jo vairāk par visiem viņš tīkoja tobrīd
Areju neuzvaramo ar Hektora asinīm mielot.
Apollons, varoņu mudītājs cīņā, pret Pēleja dēlu
Aineju trauca un iedvesa viņam daudz vīrišķa spēka,
Pieņēmis Priama dēla Likāona seju un balsi;
Apollons, Zeva dēls, gluži tam līdzīgs, tā sacīja viņam:
«Trojiešu padomniek Ainej, kur lielība tava un draudi?
Trojiešu vadoņu priekšā tu solījies, vīnu reiz dzerdams,
Doties bez bailēm uz cīņu pret diženo Pēleja dēlu.»
Atbildot viņam uz to, tā sacīja Anhīsids Ainejs:
«Priama dēls, kam skubini mani patlaban pret gribu
Cīniņā doties pret Pēleja dēlu, tik pārdrošu vīru?
Nebūtu pirmoreiz šodien pret ātrkāji Pēleja dēlu
Stājies, jo kādreiz tas aizdzina mani ar šķēpu no Īdas;
Piepeši uzbruka tobrīd viņš mūsējo ganāmiem pulkiem,
Lirnēsu gāza un Pēdasu drupās, bet Mākoņu krājējs
Izglāba mani, jo spēku man deva un veicīgas kājas.
Kritis es būtu no Pēleida rokām un Atēnas šķēpa.
Viņa, tam iedama priekšā, dod uzvaru, skubina viņu
Lelegus visus un trojus triekt pīšļos ar varkalto šķēpu;
Tāpēc pret Pēleja dēlu uz cīniņu mirstīgam neiet —
Tuvu tam vienmēr kāds dievs, kas atvaira nāvi no viņa.
Virzās bez tam jau taisni tā šķēps un nezaudē spēka,
Iekām nav iestrēdzis cilvēka miesā. Ja dievs kāds mums abiem
Līdzīgu uzvaru dotu šai cīņā, tad nebūtu viegli
Uzvarēt viņam šeit mani, kaut lielās, ka viss viņš no vara.»
Apollons, Zeva dēls, valdnieks, tam atbildot, atkal tā teica:
«Uzklausi, varoni, mani un pielūdz mūžīgos dievus!
Taču tev pašam, kā stāsta, ir Kiprida bijusi māte,
Kronida meita, bet Ahillejs cēlies no zemākas dieves —
Viņa no Kronida Zeva, bet šī ir no Nēreja sirmā.
Dodies ar vareno šķēpu uz priekšu! Lai tomēr pavisam
Nebaida tevi Ahilleja draudi un dzēlīgie vārdi!»
Teicot šos vārdus, viņš iedvesa spēku šā vadoņa krūtīs.

Bruņojies mirdzošā varā, uz priekšrindām izgāja Ainejs.
Tūdaļ sajuta baltroce Hēra, ka Anhīsids Ainejs
Devies uz priekšu caur varoņu rindām pret Pēleja dēlu.
Sasaucot pārējos dievus pie sevis, tā sacīja viņa:
«Pārdomāt vajag jums abiem, ai Atēna, Poseidon, labi
Apsvērt it visu ar prātu, kā nokārtot labāk šīs lietas!
Bruņojies mirdzošā varā, ir izgājis Ainejs uz priekšu
Cīņā pret Pēleja dēlu; tam Apollons iedvesis drosmi.
Tagad mēs izšķirsim skaidri, vai Aineju atpakaļ dzīsim
Jeb vai kāds arī no mums ies palīgā Pēleja dēlam,
Milzīgu spēku tam dos, lai netrūktu drosmes tā sirdij
Un lai viņš zinātu to, ka stiprākie mūžīgo vidū
Vēlīgi viņam, ka vāji tie dievi, kas visu šo laiku
Sargāja trojiešu rindas no posta un briesmīgā kara.
Visi mēs atstājām Olimpa mītnes, lai dalību ņemtu
Tieši šai cīņā, lai necieš starp trojiem viņš šodien ko ļaunu.
Gan viņš to izcietīs vēlāk, ko Aisa, likteņa dieve,
Vērpusi dzīvības diegā, kad Tetida dzemdēja viņu.
Bet, ja nu Pēleja dēls to nedzird no mūžīgā mutes,
Cīņā tam radīsies bailes, ka dievs kāds ir stājies tam ceļā.
Bīstami mūžīgie dievi, ja redzami mirstīgo acīm.»
Poseidons, zemdimdis stiprais, tai atbildot, savukārt teica:
«Hēra, jel netrako gluži bez prāta: tev neklājas dusmot!
Nebūtu tīkami man uz cīniņu sarīdīt dievus
[Mūs šeit un pārējos arī, jo pārāki esam par visiem].
Labāk mums aiziet pavisam no cīņas un apmesties kalnā,
Projām no ceļa; lai paši tie gādā par cīņām un kariem.
Bet, ja Foibs Apollons tagad un Arejs šeit iesāktu cīņu,
Kavējot Pēleja dēlu un neļaujot cīnīties viņam,
Iedegsies arī pēc mirkļa vissīvākā cīņa starp dieviem.
Taču es ceru, ka ātri tie, beiguši iesākto cīņu,
Atkal uz Olimpu dosies, kur pulcējas pārējie dievi,
Liekti šīm spēcīgām rokām un spiesti ar varu, pret gribu.»
Poseidons teica šos vārdus un kopā ar pārējiem dieviem
Devās pret dievišķā Hērakla valni, ko trojiešu vīri
Kopā ar Palladu Atēnu viņam reiz uzcēla augstu
Tāpēc, lai slēpjoties viņš no briesmīgā nezvēra glābtos,
Tikko tas sāktu šo vajāt no jūras pa ieleju plašo.
Tieši tur Poseidons sēdās un pārējie dievi ar viņu,
Seguši dievišķos plecus ar necaurredzamu miglu.
Sēdās šie pretējā pusē uz pakalna Kallikolonē,
Tālmeti, tuvu pie tevis un Areja, grāvēja baigā.
Būdami pretējās domās, tā sēdēja Olimpa dievi
Dažādās vietās; sākt drausmīgo cīņu kā vieni, tā otri
Kavējās ilgi, kaut viņiem no augšas Zevs cīnīties ļāva.
Piepeši pildījās ieleja visa ar vīriem un zirgiem,
Spīgoja varainas bruņas, un dunēja zeme zem kājām,
Uzbrūkot pretējām pusēm. Drīz divi visbrašākie vīri

Iznāca ārā no rindām un cīnīties tīkoja abi,
Varonis Anhīsids Ainejs un Ahillejs, līdzīgais dievam.
Iznāca draudēdams Ainejs pats pirmais no trojiešu rindas,
Mādams ar ķiveres pušķiem, sev vēršādas vairogu dižo
Krūtīm turēdams priekšā un kratīdams varkalto šķēpu.
Savukārt Pēleids tam izgāja pretī ar sparu kā lauva,
Īgnuma pilnais, ko drosmīgie vīri grib nogāzt gar zemi,
Pulcinot apkārtnes ļaudis; vēl lepni tas sākumā dodas,
Nicinot pretniekus savus; bet, tikko kāds jauneklis drosmīgs
Šķēpu ir ietriecis sānos, tas sakumpst ar izplestu rīkli.
Putas nāk ārā gar zobiem, sirds lepnā vaid žēli tā krūtīs;
Beidzot ar asti tas sit sev pa stilbiem un varenām gūžām,
Pēdējo reizi vēl mudinot sevi pret naidnieku cīņā;
Piepeši, valbīdams acis, tas drosmīgi metas uz priekšu,
Gribēdams kādu vēl gāzt vai saļimt pie naidnieku bara, —
Gluži tā Pēleja dēlam sirds iedvesa sparu un drosmi
Doties bez bailēm uz priekšu pret drosmīgo Anhīsa dēlu.
Bet, kad tie, uzbrūkot strauji, jau pienāca tuvu viens otram,
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tā sacīja, valodu sākdams:
«Kāpēc gan, Ainej, kad pārējos visus tu atstāj tik tālu,
Stājies man blakus? Varbūt ka tu gribi sākt cīņu pret mani,
Tāpēc ka vēlies pār trojiem, pār kaujratu braucējiem, valdīt,
Līdzīgs ar Priamu godā? Ja tomēr tu nogāztu mani,
Neliktu tādēļ tev Priams jau valdnieka scepteri rokā.
Pašam tam arī ir dēli, un prāts vēl tam arī ir vesels.
Jeb vai kur piešķirtu troji tev labāko gabalu zemes,
Sevišķi derīgu dārziem un laukiem, lai vēlāk tos koptu,
Ja tu šeit nogāztu mani? Man liekas, tas grūti būs veicams.
Atceros, kādreiz kaut kur es padzinu tevi ar šķēpu.
Vai tev nav prātā tā diena, kad tevi no ganāmiem pulkiem
Īdkalna malā reiz padzinu vienu ar ātrajām kājām?
Tobrīd tu skriedams ne reizes pat atpakaļ nevēri skatu,
Kamēr līdz Lirnēsai bēgi. Šo pilsētu sagāzu drupās,
Uzbrucis tai, jo palīgā Zevs un Atēna nāca.
Aizvedu toreiz daudz sievu, tām laupīdams brīvības dienas.
Tevi tad izglāba Zevs un pārējie mūžīgie dievi.
Tomēr, man liekas, tie neglābs vairs tevi, kā tagad tu vēlies.
Tāpēc tev padomu dodu: bēdz mudīgāk atpakaļ tūdaļ,
Paslēpies kareivju burzmā un nestāvi ilgāk man priekšā,
Kamēr nav vēlu! Pat muļķis to atzīst, kad nelaime mājā.»
Tūdaļ tam Anhīsa dēls tā sacīja, valodu sākdams:
«Neceri, Pēleja dēls, ka varēsi gluži kā zēnu
Sabiedēt mani ar vārdiem! Pats arī es varētu tevi
Pazobot krietni un izkliegt daudz dažādu zaimu pret tevi.
Abi mēs zinām viens otru, pat vecākus pazīstam labi,
Dzirdot no mirstīgiem vīriem daudz dažādu senlaiku stāstu.
Tomēr tu vecākus manus, es tavējos nezinu vaigā.
Ļaudis mēdz stāstīt, tu esot no cildenā Pēleja cēlies,

Tetida, Nēreja skaistpīņu meita, tev bijusi māte.
Taču es lepoties varu: par cildenā Anhīsa dēlu
Mani sauc mirstīgie visi, bet Kiprida māte ir mana.
Raudās vēl šodien vai viena, vai otra par mīļoto dēlu,
Tomēr es neticu tam, ka itin kā bērnus mūs šķirtu
Vienīgi izteiktie vārdi un šķirtos mēs abi bez cīņas.
Bet, ja tu gribi šeit dzirdēt, tev stāstīšu visu, lai zini
Vecākus manus un cilti, kas zināma mirstīgiem daudziem.
Dardans ir cēlies pats pirmais no mākoņu krājēja Zeva.
Cēla Dardániju viņš vēl toreiz, kad Īlija svētā
Nebija redzama laukā, kur mierīgi dzīvoja ļaudis,
Taču gan viņi jau mita pie avotiem bagātās Īdas.
Dardanam bija viens dēls, to sauca par Erihtoniju,
Bagātāks bija par visiem, kas dzīvoja tobrīd virs zemes.
Zālainās ganību pļavās šim dižajam Dardana dēlam
Bija trīs tūkstoši ķēvju, jo lepnu par kumeļiem ņipriem.
Kaislībā iedegās Borejs pret dažām, kas ganījās pļavās;
Pieņēmis melnkrēpju ērzeļa skatu, tas pinās ar daudzām,
Piedzima divpadsmit kumeļu skaistu no Boreja viņām.
Taču tie bija tik viegli, ka, lecot pa briedušiem laukiem,
Nelūza graudpilnās vārpas, kaut traucās virs zemes pa stiebriem.
Bet, kad tie traucās ar sparu pa jūras muguru plašo,
Neskārās viņi pavisam pie saveltiem baltputu viļņiem.
Īlijā valdīja Trojs pēc slavenā Erihtonija.
Izauga valdniekam Trojam trīs diženi dēli bez vainas:
Asaraks, cildenais Īls un Ganimēds, līdzīgais dievam;
Pēdējais skaistākais bija no mirstīgiem visiem virs zemes.
Sevišķā skaistuma dēļ to debesīs uzņēma dievi,
Mūžam lai būtu starp tiem un Zevam lai pasniegtu vīnu.
Varenais Lāomedónts ir cēlies no valdnieka Īla;
Izauga Lāomedóntam daudz dēlu, kā Tītons un Priams,
Klitijs un Lamps, Hiketāons, kas Areja pēctecis bija.
Auga Asárakam Kapijs, no pēdējā cēlies ir Anhīss.
Esmu es Anhīsa dēls, bet Hektors no Priama cēlies.
Tāda man cilme, ar asinīm tādām es lielīties varu.
Vīrišķo drosmi Zevs mirstīgiem dāvā vai arī to atņem,
Gluži kā vēlas, jo spēka tam vairāk par pārējiem visiem.
Pietiek! Mēs pļāpājam velti patlaban kā nejēgas bērni,
Mierīgi stāvot uz lauka, kaut briesmīga cīņa visapkārt.
Abi ar dzēlīgiem zaimiem mēs varētu mētāties ilgi;
Būtu to daudz, pat simtairu kuģis tos nespētu aizvest;
Lokana cilvēka mēle, uz dažādām valodām veikla.
Darbalauks vārdiem ir plašs, tie derīgi vienmēr un visur.
Kādu tu bildīsi vārdu, tev atbilde atskanēs tāda.
Kam gan mums vajaga ķildu un zaimu, un veltīga naida?
Kāpēc mums vajaga ķildoties vienam ar otru kā sievām,
Iekaistot lielākā naidā, kas vienai un otrai grauž sirdi?
Tikko tās iziet uz ielas, sāk ķildoties cita ar citu,

Tukšu vai taisnību klāstot, jo īgnums patlaban to prasa.
Vīrišķo drosmi ar vārdiem tu necenties mazināt manī,
Iekām ar mirdzošo šķēpu tu nenāksi šodien uz cīņu.
Tūdaļ lai pārbaudām spēkus viens otram ar varkaltiem šķēpiem!»
Teica un vareno šķēpu pret briesmīgo vairogu meta,
Drausmīgo. Šķindēja milzīgais vairogs, kad šķēpgals to skāra.
Bet tad jau vairogu Pēleja dēls ar spēcīgo roku
Turēja tālu no sevis aiz bažām, ka garkāta smaile,
Mesta ar cildenā Aineja roku, var viegli to caururbt.
Nelga patiesi! Viņš piemirsa tobrīd un nespēja aptvert
To, ka pavisam tik viegli nav dievību slavenās bruņas
Pārvarēt mirstīgiem vīriem un dragāt ar ieroci viņiem.
Drosmīgā Aineja varenais šķēps tā vairogu dižo
Nespēja caururbt — to kavēja zelts, ko dāvāja Hēfaists.
[Vairogam divas šķēps pārsita plāksnes, trīs palika pāri,
Tāpēc ka klibkājis Hēfaists tam apvilka piecas visapkārt —
Virspusē divas no vara, bet apakšā divas no alvas,
Vienu tā vidū no zelta, kas kavēja oškoka šķēpu.]
Savukārt Pēleja dēls nu raidīja vareno šķēpu,
Trāpīdams Anhīsa dēlu pa vairogu noapaļoto
Tuvu pie malas, kur varainās plāksnes visplānākās bija
Un kur to plānāka vēršāda sedza; caur vairoga malu
Izurbās Pēlija osis, no sitiena brakšķēja vairogs.
Sakumpa Ainejs aiz bailēm uz sāniem un vairogu lielo
Aizlika priekšā. Šķēps nošņāca pēkšņi gar varoņa plecu;
Raudamies strauji uz priekšu, ar smaili tas ieurbās zemē.
Pārsitot vairoga plāksnes, kas aizsedza varoņa stāvu;
Laimīgi glābies no šķēpa, tas cēlās un sastinga briesmās,
Tāpēc ka raidītais šķēps tā tuvumā iedūrās zemē.
Izvilcis zobenu aso, nu Ahillejs iekarsis metās,
Kliegdams drausmīgā balsī; tad Anhīsids satvēra pēkšņi
Akmeni, sevišķi smagu, ko nespētu pacelt pat divi
Mūsdienu mirstīgi vīri, bet viens viņš to pacēla viegli.
Ainejs tad mestos uz priekšu, ar akmeni triektu pa galvu
Jeb vai pa vairogu spožo, kas sargāja viņu no nāves;
Ahillejs mestos tam pretī un dzīvību laupītu viņam,
Nebūtu redzējis tobrīd šos Poseidons, zemdimdis stiprais.
Tūdaļ viņš pavēra skatu pret pārējiem dieviem un teica:
«Dievi, sirds sāp man patiesi par Anhīsa cildeno dēlu!
Drīz vien viņš, Pēleida gāzts, uz Aīda mitekļiem dosies,
Tāpēc ka ticēja tam, ko tālmetis Apollons teica.
Nelga! Tas nevarēs pasargāt viņu no drausmīgās nāves.
Kāpēc šim vīram ir jācieš par visu, ko izdara citi,
Lai gan nav noziedzies viņš, bet nesis daudz tīkamu ziedu
Mūžīgi laimīgiem dieviem, kas plašajās debesīs dzīvo?
Tagad tam palīgā iesim un izglābsim viņu no nāves.
Ka tik vēl Krona dēls neiekaist dusmās, ja Ahillejs tagad
Aineju gāztu. Ir liktenis lēmis tam izbēgt no nāves,

Lai jel bez pēctečiem Dardana dzimums, ko mīlējis Kronids
Vairāk par pārējiem dēliem, ko mirstīgas sievietes klēpis
Auklējis viņam virs zemes, pavisam vēl neietu bojā.
Valdnieka Priama dzimums nav tīkams vairs Kronidam Zevam.
Tagad drīz diženais Ainejs pār trojiešu pēctečiem valdīs,
Arī tā pēcteči visi, kas celsies no Aineja saknes.»
Varenā lielace Hēra, tam atbildot, savukārt teica:
«Zemdimdi, apsver patlaban tu Aineja likteni labi,
Vai tu šo varoni glābsi no briesmām vai ļausi iet bojā
[Pēleja dēlam to gāžot gar zemi, kaut kārtas viņš augstas].
Taču gan vairākas reizes mēs solījām, zvērestu dodot,
Mūžīgo sapulces priekšā, es pati un Atēna arī,
Nevairīt nelaimes dienu nemūžam no trojiešu ļaudīm,
Kaut vai pat Īlijā visā jau uzšautos postīgā liesma
Todien, kad drosmīgie ahaju dēli tur iemetīs lāpas.»
Tikko to dzirdēja Zemdimdis stiprais, ko sacīja Hēra,
Tūdaļ viņš devās uz priekšu caur burzmu un džinkstošām šautrām,
Nāca tur tieši, kur Ainejs un slavenais Ahillejs bija.
Piepeši Pēleja dēlam viņš aizklāja acis ar miglu,
Pēlija oškoka šķēpu, kas krāšņi bija apkalts ar varu,
Izrāva steigdamies ārā no Aineja vairoga malas,
Ātri to nolika zemē Ahillejam tuvu pie kājām;
Pacēlis Aineju augstu no zemes, viņš rāva to projām;
Tālu nu pāri pār varoņu rindām un pāri pār zirgiem
Aizlaidās Ainejs, jo dievišķā roka to nesa uz priekšu,
Kamēr tas nolaidās laukā, kur ritēja sīvākā cīņa.
Kaukonu vīri patlaban tur cīniņam ieroču tvēra.
Poseidons, zemdimdis stiprais, tam tuvumā pienāca atkal;
Pievēršot Ainejam skatu, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Kurš tad no mūžīgiem, Ainej, tā sitis ar aklumu tevi,
Padomu dodams iet cīņā pret drosmīgo Pēleja dēlu?
Daudzkārt viņš stiprāks par tevi un mūžīgiem dieviem daudz mīļāks.
Atkāpies vienmēr tā priekšā, ja satiec tu viņu sev ceļā,
Lai tu pret likteņa gribu uz Aīda mitekļiem nenāc.
Bet, kad jau Pēleja dēls būs kritis, kā liktenis lēmis,
Droši starp priekšējām rindām pret naidniekiem varēsi doties,
Ahaju vidū nav cita, kas varētu laupīt tev bruņas.»
Teicis viņš atstāja to, kad bija viss paskaidrots viņam.
Tūdaļ no Pēleida acīm viņš aizdzina dievišķo miglu;
Tagad, izklīstot miglai, tas redzēja apkārt it visu.
Nopūtās varonis smagi un sirdij pats sacīja savai:
«Dievi, patiesi šeit brīnumu lielu nu redzu es skaidri:
Šķēps man patlaban pie kājām, bet nevaru saskatīt vīru,
Kam es to triecis ar sparu, lai nogāztu viņu gar zemi.
Jāatzīst tomēr, ka Ainejs ir patīkams mūžīgiem dieviem.
Tikko pirms mirkļa man likās, šis varonis lielījies velti.
Lai nu ar būtu viņš glābies! Bet turpmāk vairs nebūs tam drosmes
Pārbaudīt mani ar šķēpu, kad šodien tas glābies no nāves.

Labi! Tad drosmīgos danaju vīrus es saukšu uz cīņu,
Metīšos trojiešiem pretī un pārējos pārbaudīt sākšu.»
Teica un metās pret rindām, lai paskubinātu ik vīru:
«Diženie ahaju dēli, no trojiešiem nestāviet tālu!
Vīrs lai iet droši pret vīru! Ikviens lai ir gatavs uz cīņu!
Grūti patlaban man vienam, kaut būtu vēl stiprāks es bijis,
Vajāt tik milzīgu baru un cīnīties reizē ar visiem.
Arī pats Arejs, kaut nemirstīgs dievs, un Atēna pati
Nespētu turēties pretī tik briesmīgā cīņu rīklē.
Bet, ko es varēšu darīt ar rokām un veicīgām kājām
Jeb vai ar vīrišķo spēku, to apsolu nekavējoties —
Rindām it visām es lauzīšos cauri. Kas tagad no trojiem
Stāsies šim ierocim pretī, tas neredzēs prieka, man liekas.»
Teica tā mudinot viņš; ar diženais Hektors jau tobrīd
Trojiešus sauca uz cīņu, lai dotos Ahillejam pretī:
«Diženie trojiešu dēli, jūs nedrebiet Pēleida priekšā.
Arī es cīnīties prastu ar vārdiem pret mūžīgiem dieviem,
Tikai to bīstami darīt ar šķēpiem, jo dievi ir stipri.
Izpildīt izteiktos draudus nav iespējams Pēleja dēlam;
Dažu ko centīsies panākt, bet atmetīs citam ar roku.
Došos Ahillejam pretī, kaut būtu tā rokas kā uguns,
Būtu tā rokas kā uguns un līdzīga dzelzij tā drosme.»
Teica tā mudinot viņš, un pacēla trojieši šķēpus,
Saslēdzās cieši to rindas, un skanēja saucieni skaļie.
Pēkšņi Foibs Apollons pienāca tuvu un sacīja viņam:
«Hektor, tik priekšējās rindās Ahillejam nestājies pretī!
Sastopies lielākā pūlī ar viņu, no burzmas tam uzbrūc,
Tevi lai netver tur šķēps vai tuvumā zobena cirtiens!»
Teica tā viņš; kad dzirdēja Hektors šo dievišķo balsi,
Pēkšņi tas trūkās un atpakaļ metās uz kareivju pūli.
Ahillejs tieši šai mirklī, pilns vīrišķas drosmes un spara,
Kliegdams pret trojiešiem metās un nogāza Īfitionu,
Brašo Otrínteja dēlu, kas vadīja vairākas rindas;
Dzemdēja najāda viņu Otríntejam, pilsētu lāstam,
Hidā, bagātā zemē, kas tuvu pie sniegainā Tmola.
Dievišķais Ahillejs viņam, kad metās tas tieši šim pretī,
Trāpīja tūdaļ ar šķēpu pa galvu; kauls sašķīda drumslās.
Varonis krita ar troksni, un Ahillejs uzgavilēja:
«Guli, Otrínteja dēls, tu bīstamāks biji par visiem!
Nāve šeit sastapa tevi, bet dzimtenes zeme tev tālu
Gīgaja ezera krastos, kur atstāji mantotos laukus,
Tuvu pie zivīgās Hillas, pie straujās un dzelmjainās Hermas.»
Teica tā lieloties viņš, un acis šim aizvēra tumsa.
Samina ahaju zirgi un šķaidīja šķienes tā miesas
Priekšējās kareivju rindās; tad Ahillejs Dēmoleontam,
Brašā Antēnora dēlam, kas cīņā bij pretinieks bīstams,
Trieca pa deniņiem šķēpu caur varainās ķiveres vaigiem;
Neglāba ķivere viņu, bet smaile tai izgāja cauri,

Pāršķēla traukdamās kaulu un smadzenes satricināja,
Apšļāca asiņu šaltīm un triecienā varoni gāza.
Hipodamántam pēc tam, kas lēca no kaujratiem ārā,
Ietrieca mugurā šķēpu, kad projām tas bēga no viņa.
Trojietis tūdaļ izlaida garu un iebrēcās skaļi
Itin kā vērsis, kad jaunekļi brašie to aizrauj ar varu
Helikes altāra priekšā un Zemdimdis priecīgs par viņiem, —
Gluži tā kritušais brēca, kad šķīrās no drosmīgā gara.
Tālāk viņš uzbruka strauji Polídoram, Priama dēlam;
Aizliedza sirmgalvis Priams tam doties pret naidniekiem cīņā,
Tāpēc ka jaunākais bija un piedzima vecuma dienās,
Mīļāks par pārējiem dēliem un skriešanā pārspēja visus.
Bērnišķās muļķības dēļ, lai rādītu veiklību savu,
Cīnoties priekšējās rindās, tas zaudēja dzīvību mīļo.
Ahillejs, ātrkājis veiklais, kad jauneklis aizskrēja garām,
Ietrieca mugurā šķēpu, kur jostā tam zeltainās sprādzes
Kļaudamās sastapās kopā un veidoja divkāršas bruņas.
Izurbās varainā smaile pie nabas pretējā pusē.
Kliegdams viņš krita uz ceļiem, un tumsa tam aizvēra acis.
Piespiedis vaļējo brūci ar rokām, viņš saļima pīšļos.
Tikko kā redzēja Priamids Hektors Polídoru mīļo
Saspiežam brūci ar rokām un saļimstam pīšļos bez spēka,
Piepeši tumsa tam aizklāja acis; viņš nespēja tobrīd
Tālumā kavēties ilgāk, bet, vicinot metamo šķēpu,
Metās Ahillejam pretī kā versmainā liesma. To redzot,
Ahillejs uzlēca pēkšņi aiz prieka un lepnīgi teica:
«Tuvu patlaban tas vīrs, kas dziļi man sažņaudza sirdi,
Tāpēc ka draugu man mīļo ar šķēpu viņš nogāzis zemē.
Ilgāk mums vienam no otra vairs nevajag vairīties laukā.»
Pavēris īgušu skatu, pēc brīža vēl Hektoram teica:
«Tuvāk šurp steidzies, lai drīzāk tu nāves lamatās kristu!»
Mirdzošais Priamids Hektors bez bailēm tam atbildot teica:
«Neceri, Pēleja dēls, ka varēsi gluži kā zēnu
Sabiedēt mani ar vārdiem! Pats arī es varētu tevi
Pazobot krietni un izkliegt daudz dažādu zaimu pret tevi.
Zinu, cik spēka tev vairāk, cik esmu es vājāks par tevi.
Mirstīgo nākotne taču ir apslēpta mūžīgo klēpī.
Varbūt ka es, kaut esmu daudz vājāks, tev laupīšu elpu,
Mezdams šo šķēpu, jo arī šim ierocim smaile ir asa.»
Teica un atvēzies raidīja šķēpu, bet Atēna tūdaļ
Novērsa šķēpu ar elpu no Pēleja slavenā dēla,
Viegli tam pūzdama pretī. Pie dievišķā Hektora kājām
Atlaidās smaile un nokrita priekšā. Tad Ahillejs tūdaļ
Sparīgi traucās uz priekšu pret viņu ar saucieniem skaļiem,
Tīkodams varoni gāzt. Bet Apollons aizrāva viņu
Gluži bez pūlēm kā dievs un ietina mākonī biezā.
Dievišķais Ahillejs, ātrkājis veiklais, ar varkalto šķēpu
Metās trīs reizes uz priekšu un cirta pa miglu trīs reizes.

Bet, kad jau ceturto reizi tas metās uz priekšu kā dēmons,
Kliedza tam draudīgā balsī un teica šos spārnotos vārdus:
«Atkal tik viegli tu, suni, jau glābies no nāves, kaut briesmas
Bija šai mirklī tev tuvu! Foibs Apollons tevi šeit glābis!
Laikam tu piesauc šo dievu, kad dodies starp šķindošiem šķēpiem.
Taču ar tevi es tikšu drīz galā, kad sastapšu vēlāk —
Ja vien man arī kāds palīgs starp mūžīgiem debesu dieviem.
Tagad es došos uz priekšu pret citiem, ko sastapšu ceļā.»
Teicis tā, Driopam meta ar šķēpu pa pakauša vidu.
Viņam šis gāzās pie kājām; to atstājis, Ahillejs tūdaļ
Dēmūhu gāza, Filētora dižo un spēcīgo dēlu,
Triekdams vispirms ar šķēpu pa celi; tad, pienācis tuvāk,
Cirta ar zobenu lielo un laupīja dzīvības elpu.
Tālāk pret Bianta dēliem, Lāógonu, Dardanu arī,
Metās ar sparu un notrieca abus no kaujratiem zemē —
Pirmo viņš trieca ar šķēpu, bet otro, ar zobenu cērtot, —
Troju pēc tam, Alástora dēlu; šis gāja tam pretī,
Apkampa ceļus un lūdzās, lai saudzot un palaižot dzīvu,
Neceļot rokas pret viņu, bet žēlojot vienaudzi savu.
Nelga, viņš nejuta to, ka Pēleidu pierunāt velti.
Nebija Ahillejs tāds, kam krūtīs sirds mīksta un lēna,
Bet gan jau iekarsis dusmās; un, kamēr šis, apkampis ceļus,
Lūdzās, lai saudzējot viņu, tas zobenu ietrieca aknās.
Izgāzās tūdaļ tam aknas, un asinis melnās no brūces
Pildīja varoņa drēbes. Tad tumsa tam aizvēra acis,
Saļimstot zemē bez elpas. Pie Mūlija pienācis tuvu,
Trieca tam šķēpu pa ausi, un tūdaļ caur pretējo ausi
Izgāja varainā smaile. Tad Eheklam Agēnoridam
Dragāja pakausi strauji ar zobena vareno spalu.
Sasila asinīs siltās viss zobens, un tūdaļ pēc mirkļa
Nāve un liktenis bargais tam aizvēra acis uz mūžu.
Ahillejs trāpīja tūdaļ pēc tam ar varkalto smaili
Deikaliónu tai vietā, kur sastopas elkoņa cīpslas.
Trojietis palika stāvam ar nolaistu roku gar sāniem,
Itin kā gaidīdams nāves; tad Pēleids ar zobenu viņam
Pārcirta kaklu, un aizvēlās galva ar ķiveri tālu;
Smadzenes plūda no skriemeļiem ārā; tas izstiepās zemē.
Tālāk viņš devās ar sparu pret diženo Peiroja dēlu
Rīgmu, kas nāca uz cīņu no cilainās Trāķijas zemes,
Šķēpu tam ietriekdams krūtīs, un smaile tam iestrēdza plaušās.
Lejup tas gāzās no ratiem. Tad metās pret Arēitóju,
Kaujratu kalpu, kas apgrieza zirgus; šo, trāpot ar smaili,
Nogāza tūdaļ no ratiem, un pēkšņi tam satrūkās zirgi.
Itin kā versmainā liesma mēdz trakot pa dziļajām gravām
Kalnāju biezoknī sausā; mežs biezais uzliesmo strauji
Tobrīd, kad saceļas vējš un liesmas it visur nes tālāk, —
Gluži tā trakoja viņš it visur ar šķēpu kā dēmons,
Vājādams upurus savus, un asinis plūda pa zemi.

Itin kā zemkopja vīrs jūdz pārī platpieru vēršus,
Gribēdams dzeltenos miežus sev iekult uz līdzenā klona;
Viegli birst briedušās vārpas zem maujošo vērsēnu kājām, —
Gluži tā arī šeit cildā Ahílleja viennaga zirgi
Līķus un vairogus mina; ar asinīm melnām visapkārt
Krāsojās apakšā kaujratu asis un sēdekļa mala;
Asiņu šļakatas sārtās no zirgu nagiem tur krita,
Arī no riteņu šķienēm. Tā trakodams gribēja slavu
Ahillejs gūt, un spēcīgās rokas tam asinīs mirka.

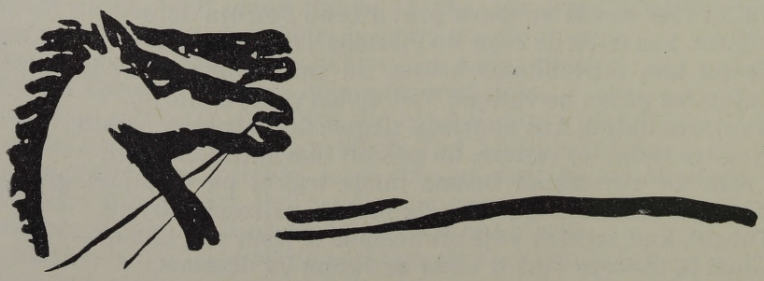

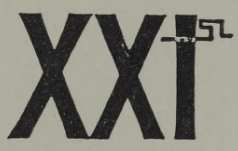
XXI

HĒFAISTS

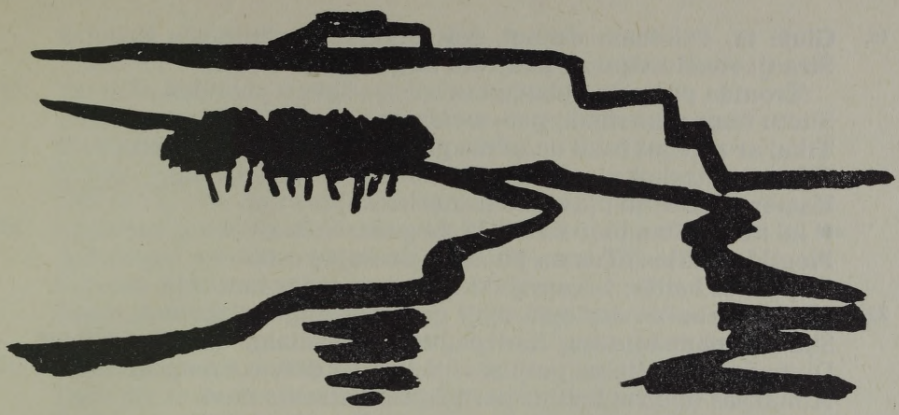

KAUJA PIE UPES

Tikko kā pienāca viņi pie brasla, kur strauji plūst Ksanta,
Dzelmjainā skaistviļņu upe, ko radījis mūžīgais Kronids,
Ahillejs šķīra tur trojus un vajāja daļu pa lauku,
Tieši uz pilsētu pašu, kur ahaji izbailēs bēga
Dienu tik iepriekš, kad mirdzošais Hektors tos trakodams dzina.
Troji no šejienes izbailēs bēga; bet Hēra tiem priekšā
Izklāja miglu jo biezu, lai bēdzējus kavētu ceļā;
Daļa no trojiešiem metās uz sudrabā mirdzošo dzīli,
Krizdami lejup ar troksni, un spēcīgi uzšļāca viļņi,
Baismīgi skanēja krasti visapkārt; ar vaimanām skaļām
Peldēja viņi uz dažādām pusēm, pa virpuļiem rauti.
Itin kā siseņu bari bēg projām no degoša lauka,
Glābdamies metas uz upi, kad degdama gailošā liesma
Piepeši uzšaujas augstu, un bailēs tie ūdenī iekrīt, —

Gluži tā, Pēleidam dzenot, šeit pildījās dzelmjainās Ksantas
Strauji ritošie viļņi ar kaujratu zirgiem un vīriem.
Kronida pēctecis Pēleids tad atstāja šķēpu pie upes,
Slietu tamariskkrūmā; pats metās uz priekšu kā dēmons
Tikai ar zobenu rokā un ķērās pie drausmīgiem darbiem.
Sāka viņš trakot visapkārt, un skanēja mirstošo vaidi,
Kamēr ar zobenu pļāva; to asinīs krāsojās viļņi.
It kā no delfīna, platrīkļa dižā, bēg mazākās zivis,
Piepilda attālos līčus un pulcējas drošajās ostās,
Slēpjoties bailēs; tas aprij ikkatru, kas gadās tam ceļā, —
Gluži tā izbailēs noslēpās troji gar drausmīgās straumes
Šķautnainām klintīm. Kad pagura rokas tam, bēdzējus cērtot,
Divpadsmit trojiešus jaunus viņš izvilka dzīvus no upes,
Atmaksas upurim lemtus par kritušā Patrokla nāvi.
Izvilktiem ārā no upes, kas mulsa kā briedēni biklie,
Rokas uz muguras sēja ar prasmīgi izgrieztām siksnām,
Trojiešu jaunekļiem pašiem tās bija virs hitoniem pītiem;
Vēlāk tos atdeva draugiem, lai aizved pie dobajiem kuģiem.
Pats viņš drīz atpakaļ metās uz upi, jo slepkavot tika.
Tobrīd, no Ksantupes bēgot, tam Likāons gadījās ceļā,
Dardana pēcteča Priama dēls, ko kādreiz jau agrāk
Aizveda gūstā pret gribu no iekoptā sentēvu dārza,
Pārdroši uzbrukdams naktī, kad vīģkoka atvases jaunās
Grieza ar ieroci aso, lai greznotu sēdekļa malas.
Ahillejs, līdzīgais dievam, par nelaimi piepeši nāca.
Saņēmis jaunekli gūstā un aizvedis viņu pa jūru,
Pārdeva krāšņajā Lēmnā. To nopirka Jāsonids Einejs.
Vēlāk tur izpirka viņu tā viesis par milzīgu maksu,
Imbrietis Ēetiónis, un veda uz Arisbi krāšņo.
Drīz šis no turienes bēga un ieradās mājā pie tēva;
Vienpadsmit dienas pēc kārtas viņš priecājās kopā ar draugiem,
Atgriezies mājā no Lēmnas. Bet divpadsmitajā no jauna
Nodeva dievs to Ahillejam rokās, lai notriec tas viņu
Tumšajās Aīda mītnēs, kaut netikās viņam turp doties.
Tobrīd Ahillejs, ātrkājis veiklais, šeit redzēja viņu
Kailu, bez ķiveres, vairoga sava un arī bez šķēpa;
Ieročus savus viņš nometa zemē, jo, bēgot no upes,
Sviedri tam aumaļām plūda un pagurstot saļima ceļi.
Nopūties īgnumā smagi, viņš sirdij tā sacīja savai:
«Dievi, ar savām pats acīm es redzu nu brīnumu lielu:
Tiešām jau cildenie trojiešu vīri, ko triecis ar šķēpu,
Piecelsies augšā par jaunu no ēnainās pazemes tumsas,
Gluži kā atnācis šis un bēdzis no briesmīgās nāves,
Lai gan bij pārdots uz dievišķo Lēmnu, bet nespēja viņu
Aizturēt pelēkā jūra, kas aiztur daudzus pret gribu.
Labi, ir skaidri jau tas, ka šodien šā ieroča smaili
Nobaudīs viņš, lai saprastu es un varētu zināt,
Vai tas vēl reizi var atgriezties atkal, vai tagad tur viņu

Savaldīs auglīgā zeme, kas savalda drošāko vīru.»
Tā šeit viņš prātoja sevī; bet Likāons, apstulbis bailēs,
Tuvojās Pēleidam pats un gribēja apkampt tā ceļus,
Tīkodams izbēgt no drausmīgās nāves un likteņa baigā.
Dievišķais Ahillejs strauji jau pacēla vareno šķēpu,
Gatavs to caururbt; tas pieskrēja ātri un, apkampis ceļus,
Nolieca galvu, bet metamais šķēps tam pāri pār pleciem
Iestrēdza zemē, kaut cilvēka miesu tas tīkoja baudīt.
Apkampis varoņa ceļus ar labo, tas Pēleidu lūdza,
Satvēra ieroci aso ar kreiso un nelaida vaļā.
[Beidzot, valodu sākdams, viņš teica šos spārnotos vārdus:]
«Pēleid, tev apkampju ceļus! Jel uzklausi mani un žēlo!
Kronida lutekli, esmu tev tagad šeit cienījams lūdzējs!
Taču pie tevis vispirms es baudīju Dēmētras augļus
Todien, kad iekoptā sentēvu dārzā tu gūstīji mani,
Pārdevi mani pēc tam, no tēva un pārējiem šķirdams,
Tālu uz dievišķo Lēmnu un guvi simt vēršu par mani.
Trīsreiz vēl vairāk patlaban par brīvību savu tev došu.
Divpadsmit dienas jau būs, kad atpakaļ nācis uz Troju,
Pārcietis daudz ko šai laikā; nu liktenis bargais vēl reizi
Mani tev ielicis rokās. Šķiet, nīstams es Zevam, kas mani
Atkal jau nodevis tev. Lāótoja, māmuļa mana,
Sirmgalvja Alta meita, tik mirklim šeit audzēja mani —
Sirmgalvis valda vēl tagad pār drosmīgo lelegu tautu,
Dzīvodams augstajā Pēdasas pilī pie Satnioentas.
Paņēma Priams šā meitu par sievu starp pārējām citām;
Divi mēs piedzimām viņai; tu abiem mums cirtīsi galvas.
Vienu jau nogāzi tu, Polídoru, līdzīgo dievam,
Priekšējās kājnieku rindās ar ieroci noasināto.
Nelaime liela šeit sagaida mani. Nav cerības tagad
Glābties vēl reizi no tevis, jo dievs kāds tev atdevis mani.
Citu ko teikšu vēl tev, to cieši sev paturi prātā:
Neatņem dzīvību man, nav Hektors mans īstenais brālis,
Kas tev ir laupījis draugu tik maigu un sirdij tik mīļu.»
Diženais Priama dēls tā lūdzās ar asarām acīs,
Tomēr no Pēleja dēla tas dzirdēja atbildi skarbu:
«Nelga, kam velti tu runā par balvu? Man nestāsti niekus!
Kamēr Menóitija dēlu vēl nebija liktenis sitis,
Tikmēr es trojiešu vīrus kaut cik gan vēl varēju saudzēt.
Daudzus es saņēmu dzīvus un verdzībā pārdevu viņus.
Neglābšu šodien no nāves nevienu, ko tagad kāds dēmons
Ieliks šais spēcīgās rokās pie varenās Īlijas mūriem.
Negribu trojiešus saudzēt, it sevišķi Priama dēlu.
Mirsti tu arī, mans mīļais! Kam raudi patlaban tik žēli?
Patrokls jau arī ir miris, kaut bija daudz labāks par tevi.
Raugies uz mani, kāds esmu, cik skaists un cik varens pēc skata.
Slavena tēva dēls esmu, un dieviete māte ir mana,
Bet arī man jau ik brīdi draud nāve un liktenis bargais.

Vai tas būs rītā vai vakarā vēlu, vai pusdienas laikā,
Tomēr man arī kāds naidnieks drīz dzīvību nolaupīs cīņā,
Izmezdams šķēpu pret mani vai raidīdams šautru ar stiegru!»
Teica tā viņš; šim saļima ceļi, sirds drebēja krūtīs;
Šķēpu tas nometa zemē un nosēdies izstiepa abas
Rokas pret viņu; tad Ahillejs pēkšņi ar zobenu aso
Cirta pa atslēgas kaulu pie kakla; viss zobens jau dziļi,
Abējup asais, tam iestrēdza miesā. Šis, krizdams uz priekšu,
Izstiepās zemē; tā asinis melnās nu slacīja zemi.
Ahillejs satvēra viņu aiz kājas un iemeta upē.
Uzvaru guvis pār šo, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Dusi šeit mierīgi tagad starp zivīm! Bez kautrības viņas
Nolaizīs asiņu traipus no brūces. Vairs māte par tevi
Neraudās, likdama mirstamā gultā, bet aiznesīs tevi
Dzelmjainā Skamandras straume uz jūras klēpi jo plašo.
Rotaļādamies pa viļņiem, zem ņirbošās dzīles drīz bariem
Tuvosies zivis pie tevis, lai aprītu spīdīgos taukus.
Pazūdiet, trojieši, tā, līdz ieņemam Īliju svēto!
Bēdziet jūs visi ar steigu, es vajādams dzīšos jums pakaļ!
Nelīdzēs arī jums platstraumes upe ar sudraba viļņiem,
Lai gan jau ilgāku laiku tai ziedojat vairākus vēršus,
Lai gan pat viennaga zirgus jūs iemetat atvaros dzīvus.
Briesmīgā nāvē jūs aiziesit bojā it visi, līdz kamēr
Izpirksit cildenā Patrokla nāvi un ahaju likstas;
Tuvu pie ātrajiem kuģiem tos gāzāt, kad nebiju cīņā.»
Teica tā viņš, bet Skamandra sirds bij īgna pret viņu.
Sāka viņš apdomāt prātā, kā atturēt drīzāk no cīņas
Dievišķo Pēleja dēlu un atvairīt likstas no trojiem.
Ātrkājis Ahillejs tūdaļ pa tam ar garkāta šķēpu
Uzbruka piepeši Asteropájam, Pēlégona dēlam,
Gribēdams dzīvību laupīt. To radīja Akesamena
Vecākā meita Periboja skaistā un platstraumes Aksijs,
Dzelmjainais upes dievs Aksijs, reiz saistoties mīlā ar viņu.
Ahillejs devās pret šo. Viņš, iznākdams ārā no upes,
Divus šķēpus tam kratīja pretī, un spēku tam krūtīs
Iedvesa Ksants, jo sašutis bija par jaunekļiem dižiem,
Ko šeit bez žēluma Pēleja dēls bija notriecis viļņos.
Bet, kad tie, uzbrūkot strauji, jau pienāca tuvu viens otram,
Dievišķais Ahillejs, ātrkājis veiklais, tā sacīja pirmais:
«Kas tu un kādu tu ļaužu, ka drosme tev stāties pret mani?
Nelaime gaida to tēvu, kā dēli man krituši rokā.»
Brašais Pēlégona dēls, tam atbildot, valodu sāka:
«Diženais Pēleja dēls, kam vaicā par izcelsmi manu?
Esmu no cilainās paionu zemes, no malas jo tālas,
Paionus, bruņotus garajiem šķēpiem, es vedu; ir tagad
Vienpadsmit rītu jau garām, kad atnācis esmu pie Trojas.
Dzimta ir cēlusies mana no Aksija, platstraumes upes.
[Risina upes dievs Aksijs visskaistākos viļņus virs zemes,]

Viņš ir Pēlégona, šķēpmeša, tēvs, es, ļaudis tā stāsta,
Esmu Pēlégona dēls. Nu, Ahillej, sāksim šeit cīņu!»
Teica tā draudēdams viņš; tad dievišķais Ahillejs tūdaļ
Pacēla Pēlija osi, bet trojietis vienlaikus divus
Izmeta šķēpus, jo rīkojās veikli ar kreiso un labo.
Pēleida vairogu trāpīja viens, bet vairogu viņam
Nespēja caururbt; to kavēja zelts, ko dāvāja Hēfaists;
Elkoni labajai rokai ar otru tam nobrāza viegli.
Pilēja asinis melnās; bet smaile gar varoni pašu
Iestrēdza šņākdama zemē, kaut asinis padzerties alka.
Ahillejs tūdaļ pēc tam ar taisni tēmētu osi
Meta pret Asteropāju, tam dzīvību gribēdams laupīt.
Neķēra viņu šis šķēps, bet trāpīja izcilo krastu;
Iestrēdza milzīgais oškoka šķēps līdz viducim zemē.
Izvilcis zobenu aso, kas karājās viņam pie sāniem,
Metās ar sparu pret šo; bet trojietis Pēleida osi
Nespēja izraut no piekrastes klintīm ar spēcīgo roku.
Trīsreiz viņš ķērās pie kāta, to gribēdams izvilkt ar sparu,
Trīsreiz to atlaida vaļā pret gribu; vēl ceturto reizi
Centās viņš viducī salauzt Ahilleja vareno osi.
Tamēr tam piesteidzās Pēleids, ar zobenu laupīdams elpu.
Pārcirta vēderu viņam pie nabas, un piepeši zemē
Izgāzās vadoņa iekšas. Tas iegārdzās skaļi, un tumsa
Aizvēra tūdaļ tā acis; viņš, uzlicis kāju uz krūtīm,
Atņēma ieročus šim un līksmodams teica šos vārdus:
«Guli! Tev nebija viegli, kaut arī tu upes dēls esi,
Doties uz Areja cīņu pret varenā Kronida dēliem.
Tikko kā teici, ka esi tu cēlies no platstraumes Ksanta;
Arī es lepoties varu, ka cēlies es esmu no Zeva.
Tēvs man ir varenais Pēlejs, kas valda pār mirmidoniešiem,
Slavenā Aiaka dēls, bet Aiaks ir cēlies no Zeva.
Cik daudz ir varenāks Zevs par upēm, kas dodas uz jūru,
Tik daudz Kronida dzimums par upju dēliem ir stiprāks.
Taču gan upes dievs tev, ja varētu, palīgā nāktu.
Tomēr nav liktenis lēmis tam doties uz cīņu pret Zevu.
Nespētu Ahelojs dižais ar spēku tam nostāties līdzās,
Nespētu milzīgais Okeans arī ar dzelmjaino straumi,
Lai nu gan upes un jūras ir cēlušās tikai no viņa,
Avoti lieli un mazi, pat akās ūdeņi dziļie.
Tomēr tas bīstas pārlieku no varenā Kronida zibšņiem,
Bīstas no dārdieniem skaļiem, kad pērkons no debesīm atskan.»
Teica un izrāva varkalto šķēpu no klinšainā krasta.
Kritušo Asteropāju viņš atstāja piekrastes smiltīs,
Laupījis dzīvību mīļo, un viļņi to aplēja melnie.
Locījās zuši un pulcējās zivis ap viņu visapkārt,
Grauza tā līķi un raustīja taukus, kas bija ap īkstīm.
Tālāk viņš metās pret paionu bariem, kas kaujratos cīnās;
Bailēs tie traucās it visi gar dzelmjainās Ksantupes krastiem,

Tāpēc ka redzēja viņi, ka drosmīgais vadonis kritis
Sīvajā cīņā no šķēpa un varenā Pēleida rokām.
Tur vēl Tersílohu gāza, Astípilu, Mīdonu brašo,
Trasiju, Ainiju, Mnēsu un arī Ofélestu dižo.
Gāztu šeit Ahillejs, ātrkājis veiklais, daudz paionu vīru,
Nebūtu dzelmjainais Ksants, te pieņemot cilvēka skatu,
Uzbrēcis īgušā balsī un teicis no dzelmes šos vārdus:
«Ahillej, stiprāks tu esi par citiem! Daudz ļauna tu dari
Mirstīgiem ļaudīm, jo mūžīgie dievi ir palīgi tavi.
Ja jau nu Krona dēls Zevs tev trojiešus izdeldēt ļāvis,
Atstāj tad mani vismaz un ielejā trako, cik tīkas.
Ūdeņi dzidrie ir pilni patlaban ar kritušo līķiem,
Tāpēc vairs nespēju aizvelt šos viļņus līdz dievišķai jūrai.
Līķi man aizsprosto ceļu. Tu šausmīgi slepkavo trojus.
Rimsties jel, tautvedi, beidzot! Ir drausmīgi nedarbi tavi.»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tam atbildot, savukārt teica:
«Kronida lutekli Skamandr, lai notiekas viss, kā tu vēlies!
Tomēr es nerimšos ātrāk gāzt putekļos trojiešus lepnos,
Kamēr tos iedzīšu Trojā un kamēr pret Hektoru cīņā
Nebūšu stājies, lai gāztu es viņu vai arī viņš mani.»
Teicis šos vārdus, viņš itin kā dēmons pret trojiešiem metās.
Dzelmjainā upe pēc tam tā teica Apóllonam Foibam:
«Sudraba stopnesi, Kronida dēls, tu neesi taču
Vērojis Zevtēva gribu. Viņš stingri tev pavēli deva
Palīdzēt trojiešu vīriem, tos sargāt tik ilgi, līdz kamēr
Vakarā rietētu saule un apslēptu cilainos laukus.»
Teica tā viņš, bet Ahillejs metās pret Skamandras viļņiem,
Lēkdams uz leju no krasta. Tad īgnumā uzpūtās upe,
Brāzdamās sacēla bangas un izsvieda līķus bez skaita.
Kaudzēm tie bija uz krasta, ko Ahillejs gāzis ar šķēpu,
Upe tos izmeta krastā un iemāvās skaļi kā vērsis;
Visus, kas palika dzīvi, tā paglāba krāšņajos viļņos,
Rūpīgi slēpjot tos dziļajās dzelmēs un atvaros lielos.
Tobrīd sacēlās briesmīgi viļņi ap Pēleja dēlu,
Veldamies mutuļiem vairogam virsū; vairs nespēdams ilgāk
Nostāvēt stingri uz kājām, viņš ķērās ar plaukstām pie gobas
Dižās un kuplās; bet goba, kas nogāzās lejā ar saknēm,
Aizrāva klintsbluķus līdzi un, gāzdamās lejup ar sparu,
Nostājās priekšā kā valnis, un kavēja Skamandras viļņus.
Ķerdamies kuplajos zaros, viņš iznira ārā no viļņiem,
Pārbijies aizmuka veikli ar ātrajām kājām pa lauku.
Nerimās varenais dievs, bet piepeši metās tam virsū,
Pacēlās tumšajos viļņos, lai piespiestu aiziet no cīņas
Dievišķo Pēleja dēlu un vairītu likstas no trojiem.
Aizbēga Pēleja dēls, cik tālu var aizmest ar šķēpu;
Strauji viņš laidās uz leju kā ērglis ar melnajiem spārniem;
Spēka un ātruma ziņā tas pārējiem putniem daudz priekšā, —
Līdzīgi ērglim viņš metās uz priekšu, un varkaltās bruņas

Žvadzēja dobji ap krūtīm; no upes viņš metās uz sāniem;
Brāzdamies Skamandrs tam sekoja pakaļ ar milzīgu troksni.
Itin kā grāvjrača vīrs no tumšajiem avotiem kalnos
Cauri caur iekopto dārzu rok strautiņam līdzīgu grāvi;
Gultni viņš cītīgi tīra un gružus pats izmet ar lāpstu;
Pildās ar ūdeni grāvis, un burbuļo strautiņš pa oļiem;
Aizveļas vilnis pēc viļņa un raujas pa ieslīpo ceļu
Strauji, lai racējam pašam pēc brīža jau pabēgtu garām, —
Gluži tā Pēleja dēlam, kaut bija visātrākās kājas,
Uzbruka Skamandras viļņi, — par cilvēkiem stiprāki dievi.
Cikreiz Ahillejs, ātrkājis veiklais, šeit sagatavojās
Stāties pret Skamandras viļņiem, lai redzētu skaidri, vai viņam
Seko vēl mūžīgie visi, kas plašajās debesīs dzīvo,
Tikreiz tam Skamandras viļņi, ko radīja varenais Kronids,
Atsitās spēcīgos plecos. Tad Pēleids ar īgnumu sirdī
Palēcās augstu; bet satrauktā upe, tam gāzdamās virsū,
Nomāca locekļus viņam un aizrāva smiltis zem kājām.
Vērodams debesis plašās, tā Ahillejs vaimanāt sāka:
«Krona dēls Zev, kā taču neviens no mūžīgiem mani
Nevēlas paglābt no upes! It visu tad cietīšu vēlāk.
Tomēr es negribu vainot nevienu no mūžīgiem dieviem
Vairāk par māmuļu manu, kas piekrāpa mani ar meliem.
Kādreiz tā teica, ka tuvu pie bruņoto trojiešu mūriem
Liktenis lēmis man mirt no skaudrām Apóllona šautrām.
Būtu jel mani šeit nogāzis Hektors, visdrosmīgais Trojā!
Drošais tad uzvaru gūtu un drošajam laupītu bruņas.
Taču man liktenis lēmis, lai negoda nāvē es kristu;
Varenā upe man aizsprosto ceļu kā cūkgana zēnam,
Aizrautam, pārbrienot strautu, kas pārplūdis vētrainā laikā.»
Teica tā viņš, bet Poseidons tūdaļ ar Atēnu kopā,
Pieņemot cilvēka skatu, pie varoņa pienāca tuvu.
Satverot roku ar roku, tie mierināt varoni sāka.
Poseidons, zemdimdis stiprais, tā sacīja, valodu sākdams:
«Pēleja dēls, tu nebaidies daudz un neuztrauc sirdi!
Es šeit ar Atēnu esmu, mēs abi no mūžīgo saimes
Gribam tev palīgā nākt, kā Kronids to atzīst par labu.
Liktenis nav tev patlaban vēl lēmis no upes iet bojā.
Rimsies pēc brīža šis satrauktais dievs, pats redzēsi skaidri.
Tagad tev prātīgu padomu dosim, ja gribi to vērot.
Nenolaid mierīgi rokas šai briesmīgā cīniņā agrāk,
Kamēr aiz slaveniem Īlijas mūriem tu nebūsi triecis
Trojus, kas mēģinās bēgt. Tu, laupījis Hektora elpu,
Atpakaļ dodies pie kuģiem! Mēs ļaujam tev slavu gūt lielu.»
Teica tā viņi un aizgāja abi pie pārējiem dieviem.
Tūdaļ viņš devās pa lauku, kā dievi to pamudināja.
Pildījās ieleja visa ar plūstošo Skamandras valgmi.
Kritušo jaunekļu līķi un kritušo ieroči krāšņie
Peldēja viļņos bez skaita. Tā ceļgali uzlēca augstu,

Metoties tieši pret straumi. Vairs kavēklis nebija viņam
Platstraumes upe, jo varenu spēku tam Atēna deva.
Nebija rimies vēl Skamandrs no dusmām, bet vairāk kā agrāk
Ienīda Pēleja dēlu un raidīja viļņus vēl augstāk;
Pacēlis draudīgi galvu, viņš sauca Simóentu skaļi:
«Simoent, brāli ai mīļo, mums abiem ir jālauž šā spēki,
Citādi šodien vēl gāzīs viņš Priama pilsētu dižo.
Nevarēs trojiešu vīri tam cīniņā turēties pretī.
Palīdzi nekavējoties! Ar avotu ūdeni dzidro
Gultni tu piepildi savu, sauc palīgā pietekas visas!
Pacel tu viļņus jo augstu, ar brāzmainu troksni vel lejup
Celmus un akmeņu šķautnes, lai savaldām neganto vīru!
Tagad viņš uzvaru guvis un rīkojas gluži kā dēmons.
Nelīdzēs viņam, es saku, ne spēks, ne ārējais skaistums,
Nelīdzēs mirdzošās bruņas, kas nogrims drīz dziļajā dzīlē,
Pārklāsies riebīgām dūņām un dubļiem. Es viņu drīz pašu
Segšu ar mīkstajām smiltīm un klāšu ar oļiem bez skaita.
Nezinās ahaju dēli pēc tam vairs atrast tā kaulus.
Riebīgās dūņas un dubļus es savilkšu kaudzēm uz viņa.
Rīkošu tur es kapvietu viņam, un ahaju dēliem
Nebūs vairs kapukalns jāmet, tam smiltājā aprokot kaulus.»
Teica un, saslējies augstu, pret Pēleidu brāzdamies metās,
Putas ar asinīm dzīdams un svaidīdams kritušo līķus.
Ātri vien purpura viļņi no Kronida radītās upes
Cēlās kā varena siena un draudēja Pēleidu aizraut.
Hēra nu iekliedzās skaļi, jo bijās par Pēleja dēlu,
Ka tik to diženā, dzelmjainā upe uz atvaru nerauj.
Hēfaistam, mīļajam dēlam, tā sacīja, valodu sākot:
«Celies, mans dēls, ai klibkāji Hēfaist! Ar tevi, man liekas,
Vajadzēs dzelmjainam Ksantam patlaban uz cīniņu doties.
Ātrāk mums palīgā steidzies! Ļauj versmainai ugunij vaļu!
Tūdaļ es iešu, lai Zefiru sauktu un trauksmaino Notu;
Kopā ar viņiem no jūras es sacelšu milzīgu vētru;
Pūtīs tā postīgo liesmu un trojiešiem nīcību nesīs,
Galva un bruņas tiem liesmos. Tu steidzīgi dodies gar Ksantu,
Dedzini kokus un krūmus, met liesmu pret spēcīgo straumi!
Neļauj tu mulsināt sevi ar tīkamiem glaimiem vai draudiem.
Dusmas lai nerimst tev krūtīs tik ilgi, līdz kamēr tu mani
Dzirdēsi saucam. Tad raidi tu uguni nenogurstošo.»
Teica tā viņa; ar postīgo liesmu nu rīkojās Hēfaists.
Trakoja liesma pa lauku vispirms, un sadega tūdaļ
Kritušo varoņu kaudzes, ko Ahillejs nogāza zemē.
Ieleja izkalta sausa, un atkāpās ūdeņi dzidrie.
Itin kā rudeņu dienās drīz tīrumu aprasināto
Izkaltē Borejs un kopējs to vēro ar priecīgu prātu, —
Gluži tā izkalta ieleja visa, un sadega līķi.
Vēlāk pret Skamandru pašu viņš virzīja mirdzošo liesmu.
Liesmoja vītoli, gobas un arī tamariskkrūmi,

Liesmoja smaržīgais galgants un āboliņš, vieglīnās niedres,
Augušas krastā bez skaita gar krāšņo Skamandras straumi.
Ienira atvaros dziļos aiz bailēm zivis un zuši,
Dažādos virzienos bēgot pa dzidrajiem Skamandras viļņiem,
Tāpēc ka prātīgā Hēfaista elpa tos mocīja skarbi.
Liesmoja arī jau upe un sacīja, valodu sākot:
«Hēfaist, nav tāda starp dieviem, kas varētu stāties pret tevi.
Nespēju cīnīties es pret tevi un versmaino liesmu.
Izbeigsim ķildu! Lai tūdaļ jau dievišķais Ahillejs trojus
Padzen no Trojas! Kam ķildās man jaukties un aizstāvēt viņus?»
Teica tā liesmodams Skamandrs, un virmoja ūdeņi dzidrie.
It kā sāk vārīties katls, kad pakur tam uguni strauju,
Kausējot spīdīgos taukus, ko devusi barota cūka;
Tauki līst pāri pār malām, jo apakšā malka deg sausa, —
Gluži tā ugunī sakarsa straume un vārījās ūdens.
Viļņi vairs neplūda tālāk, bet apstājās — kavēja versme,
Prātīgā Hēfaista varenais spēks. Tad upes dievs Skamandrs,
Sirsnīgi piesaukdams Hēru, tai teica šos spārnotos vārdus:
«Hēra, kāpēc tavs dēls pret maniem krāšņajiem viļņiem
Metās daudz īgnāk par citiem? Es neesmu vainīgs pret tevi
Vairāk par pārējiem dieviem, kas trojiešus pabalsta cīņā.
Bet, ja tu, valdniece, gribi, es izbeigšu cīņu šai mirklī;
Tomēr lai rimstas viņš arī. Bez tam vēl es zvērestu došu
Nevairīt nelaimes dienu nemūžam no trojiešu ļaudīm,
Kaut vai pat Īlijā visā jau uzšautos postīgā liesma
Todien, kad drosmīgie ahju dēli tur iemetīs lāpas.»
Tikko kā dzirdēja baltroce Hēra šos Skamandra vārdus,
Tūdaļ pie Hēfaista metās, pie mīļotā dēla, un teica:
«Rimsties, ai Hēfaist, mans slavenais dēls, jo nevajadzēja
Mirstīgo cilvēku dēļ tā nomocīt mūžīgo dievu.»
Teic tā viņa, un postīgo liesmu drīz izdzēsa Hēfaists.
Atpakaļ ritēja tūdaļ uz gultni ūdeņi krāšņie.
Ksantam drīz pagura spēki, un cīniņu izbeidza abi.
Izbeidza Hēra šo ķildu, kaut īgnums tai palika sirdī.
Arī starp pārējiem dieviem drīz izcēlās drausmīga ķilda,
Tāpēc ka domas patlaban tiem svērās uz abējām pusēm.
Sanāca viņi ar milzīgu troksni, un drebēja zeme.
Pildījās debesis plašās ar pērkonam līdzīgām skaņām.
Sēdēdams Olimpa kalnā, to dzirdēja varenais Kronids.
Prieku viņš sajuta sirdī, kad dievi uz cīniņu gāja.
Ilgi tiem netika stāvēt bez darba. To iesāka Arejs,
Vairogu lauzējs, un pirmais pret Palladu Atēnu metās;
Kratīdams varkalto šķēpu, viņš zaimīgu vārdu tai bilda:
«Kāpēc, ai nekrietnā muša, starp dieviem tu atkal cel ķildu,
Trauksmainas pārdrosmes pilna, jo godkāre neliek tev miera?
Vai tad tu šodien vairs negribi zināt, ka Tīdeja dēlu
Kūdīji ievainot mani, bet pati ar mirdzošo šķēpu
Virzījies tieši pret mani un plosīji ķermeni maigo?

Tāpēc vēl šodien, es ceru, tu izpirksi parādu savu.»
Teicis šos vārdus, tai tūdaļ pa bārkstaino vairogu meta,
Baismīgu skatam, ko Kronida zibšņi pat nespētu skaldīt.
Arejs, ar asinīm klātais, to skāra ar vareno šķēpu.
Soli tā atpakaļ spēra un satvēra varenā rokā
Akmeni šķautnainu, melnu un lielu, kas gadījās laukā.
Kādreiz to nolika ļaudis, lai tīruma robeža būtu.
Dieve to Arejam meta pa kaklu un lauza tā spēku,
Septiņas pūrvietas sedza tas krizdams, un šķindēja vairogs,
Putekļos iegrima mati. Tad Pallada Atēna smējās.
Priekā par uzvaru savu tā teica šos spārnotos vārdus:
«Nelga, līdz šim tev nebija jausmas, ka pārāka tomēr
Esmu par tevi, ja mērīties tīkas ar mani tev spēkā!
Tātad tev jāizpērk beidzot it visi tie lāsti, ko māte
Dusmās tev krāvusi virsū, jo drosmīgos ahaju vīrus
Aizmirsti cīniņos vienus un palīdzi lepnajiem trojiem.»
Teica tā viņa un mirdzošās acis jau atpakaļ vērsa.
Kiprida, Kronida meita, tad Areju, vaidošu smagi,
Aizveda, ņemot aiz rokas. Ar pūlēm viņš atguva spēkus.
Bet, kad jau dieviete baltroce Hēra tos redzēja abus,
Palladai Atēnai tūdaļ tā teica šos spārnotos vārdus:
«Vai man, ai neuzvaramā, ai Aigidas nesēja meita!
Atkal jau nekrietnā muša ved Areju, cilvēku lāstu,
Ārā no postīgā cīniņa burzmas! Tiem seko ar steigu!»
Teica, un Atēna tūdaļ tiem sekoja priecīgu prātu;
Mezdamās Kipridai virsū, tā sita ar spēcīgo roku
Viņai pa krūtīm. Tai saļima ceļi, sirds pamira krūtīs.
Abi tie nokrita Atēnas priekšā uz auglīgās zemes.
Priekā par uzvaru savu, tā teica šos spārnotos vārdus:
«Ja jau nu būtu it visi, kas palīgā nākuši Trojai,
Tādi, kad cīniņā jāiet pret bruņotiem ahaju dēliem,
Gluži tik braši un gluži tik droši kā Kiprida šodien,
Palīgā Arejam nākot, lai sacenstos spēkā ar mani,
Sen jau tad beiguši būtu mēs visas šīs drausmīgās ķildas,
Sen jau tad gāzuši būtu mēs Īliju, pilsētu košo.»
[Teica tā viņa, un baltroce Hēra nu smaidīja priekā.]
Poseidons, zemdimdis stiprais, tā tobrīd Apóllonam teica:
«Kāpēc mēs abi šeit stāvam tik tālu? Tā neklājas darīt,
Citi ja sākuši kauju. Kauns būtu patiesi mums abiem
Atpakaļ doties bez cīņas uz varaino Kronida pili.
Iesāc, jo jaunāks tu esi! Man neklājas iesākt šo cīņu,
Tāpēc ka gados daudz vecāks par tevi un pieredzes vairāk.
Nelga, sirds tava jau aizmirst it visu! Vairs laikam pavisam
Negribi zināt, cik cietuši likstu pie Īlijas mūriem
Tikai mēs abi no dieviem, kad lepnajam Lāomedontam
Kalpojām veselu gadu un, Kronida sūtīti, nācām
Nopelnīt nolīgto algu. Viņš pavēlēt sāka mums bargi.
Trojiem visapkārt ap pilsētas mītnēm es uzcēlu mūrus,

Sevišķi skaistus un platus, lai būtu tā nepieejama.
Toreiz tu, Apollon Foib, tam ganīji greizkāju vēršus
Mežainā daudzaizu Īdkalna lejās pa līkajām gravām.
Bet, kad pēc gada visbeidzot jau atveda vēlīgās horas
Algas izmaksas dienu, viņš algu mums atrāva visu,
Nekrietnais Lāomedónts, un padzina abus ar draudiem.
Arī viņš draudēja toreiz tev kājas un rokas kalt važās,
Draudēja pārdot kā vergu uz svešām un attālām salām.
Sāka viņš abus mūs baidīt, ka nogriezīs ausis ar nazi.
Tūdaļ mēs devāmies projām no viņa ar rūgtumu sirdī,
Algas dēļ apbēdināti, jo solīto nesamaksāja.
Tagad tu labvēlīgs esi tā tautai, ar pārējiem dieviem
Neturies kopā, jo netīk, lai iznīktu trojieši visi,
Iznīktu negoda nāvē to kautrīgās sievas un bērni.»
Apollons, tālmetis dižais, tam atbildot, savukārt teica:
«Zemdimdi Poseidon, tiešām par neprāti turētu mani,
Ja es pret tevi patlaban ar ieročiem izietu cīņā
Nabaga mirstīgo labad, kas līdzīgi nīcīgām lapām
Šodien vēl spēcīgi zaļo un pārtiek no auglīgās zemes,
Rīt jau bez dzīvības elpas iet bojā. Lai tāpēc jo ātrāk
Izbeidzam abi šo cīņu! Lai paši tie izšķir šīs ķildas!»
Teica Foibs Apollons tā un piepeši atpakaļ metās,
Sajuzdams kaunu ar ieroci rokā pret tēvbrāli doties.
Tomēr Apóllona māsa Artémida, mežzvēru dieve,
Medniece, pārmeta skarbi un teica tam zaimīgu vārdu:
«Tātad tu, Tālmeti, bēgi un Zemdimdim piešķīri visu
Uzvaras balvu, lai slavu tas gūtu bez nopelniem kādiem!
Nelga, kam nes tu vēl stopu, šo veltīgo rotaļas lietu!
[Lai jel man turpmāk nekad nav jādzird vairs Olimpa pilī
Veltīgie lielības vārdi kā agrāk starp mūžīgiem dieviem,
It kā pret Zemdimdi pašu tu varētu stāties ar spēku.]»
Teica tā viņa, bet tālmetis Foibs tai nebilda pretī;
Tobrīd jau, īgnumā kaistot, tā Kronida cienītā sieva
Dzēla ar zaimīgiem vārdiem Artémidu, bultlaidi straujo:
«Kā gan, ai kuce bez kauna, tu sacelties drīksti pret mani?
Nebūs jau gluži tik viegli ar mani tev mērīties spēkā,
Lai gan tev šautras un stops. Zevs iecēlis tevi par lauvu
Tikai starp mirstīgām sievām un nonāvēt ļāvis, ko gribi.
Taču daudz labāk tev mežzvērus medīt pa kalniem un lejām,
Briežus pa klajumiem trenkāt kā stāties pret stiprākiem cīņā.
Bet, ja tu cīnīties gribi, lai notiek! Būs skaidri, cik reizes
Stiprāka esmu par tevi, ja pretoties sāksi ar spēku.»
Teica tā Hēra un tūdaļ ar kreiso Artémidas rokas
Tvēra aiz plaukstām, tai izrāva stopu ar labo no pleciem,
Sita pa ausīm ar to un smaidīja ļaunīgā smīnā.
Izbailēs atpakaļ bēgot, tai izbira steidzīgās šautras.
Asaras liedama, aizlaidās dieve kā bailīgā dūja,
Bēgot uz dobajām klintīm no plēsīgā vanaga nagiem

Tumšajā spraugā, kur liktenis lēmis tai glābties no nāves, —
Viņa tā aizbēga raudot un atstāja šautras un stopu.
Vēstnesis Argosa kāvējs tā sacīja Lētojai tobrīd:
«Lēto, man cīnīties netīk ar tevi, jo bīstami taču
Cīniņā doties ikvienam pret Mākoņu krājēja sievām.
Mierīgi lielīties vari starp mūžīgiem Olimpa dieviem,
Cik vien tev tīkas, ka pārspēji mani ar milzīgu spēku.»
Teica tā viņš; šī savāca šautras un izliekto stopu,
Šur un tur izmestas zemē pa viesuļa svaidītām smiltīm.
Ieročus salasījusi, tā sekoja mīļajai meitai.
Dieve uz Olimpu nāca, uz Zevtēva varaino namu.
Liedama asaras gaužas, tā nosēdās tēvam uz ceļiem;
Drebēja smaržotās drēbes visapkārt tās dievišķam stāvam;
Apkampis sirsnīgi meitu, Zevs vaicāja, smaidīdams laipni:
«Kurš tad no debesu dieviem, Artémida, apvaino tevi,
[Mīļotā meita, bez apdoma gluži kā ļaundari lielu]?»
Trokšņainā medniece vainagā krāšņā, tam atbildot, teica:
«Sieva to darīja tava, tēv, varenā baltroce Hēra!
Vienīgi ķildas un naidu sēj viņa starp mūžīgiem dieviem.»
Pievēršot skatu viens otram, tā runāja meita ar tēvu.
Apollons, tālmetis Foibs, tad devās uz Īliju svēto —
Sevišķas rūpes tam bija par skaistcelto pilsētas mūri,
Ka tik pret likteņa gribu to danaji nesagāž šodien.
Atgriezās mūžīgie dievi it visi uz Olimpa kalnu,
Citi ar īgnumu sirdī, bet citi jo līksmi, un sēdās
Visi pie mākoņu krājēja Zeva. Joprojām vēl tobrīd
Ahillejs trojiešus gāza un viennaga zirgus bez skaita.
It kā pret debesīm plašām no degošas pilsētas dūmi
Paceļas gaisā jo augstu, kad dievi to soda ar liesmu,
Iedzenot postā it visus un ciešanas atnesot daudziem, —
Gluži tā Ahillejs postu un ciešanas trojiešiem nesa.
Tobrīd stāvēja sirmgalvis Priams uz dievceltā torņa,
Vērodams milzīgo Pēleja dēlu; no viņa aiz bailēm
Trojieši klupdami bēga, jo pretspara nebija viņiem.
Nopūties smagi, viņš nokāpa zemē no sargtorņa augstā;
Slavenos vārtsargus paskubinādams, viņš teica tā skaļi:
«Atveriet vārtus jo plaši un turiet tos rokās, līdz kamēr
Bēdzēji visi nav glābušies Trojā; pats Ahillejs tiešām
Tuvu pie pilsētas trako. Es jaušu, ir nelaime tuvu.
Bet, kad jau mūsējie visi aiz mūriem var uzelpot vieglāk,
Aizšaujiet bultas ar steigu un vārtpuses, iekļautas blīvi.
Baidos, ka bīstamais vīrs var ielauzties pilsētas mūros.»
Teica tā viņš; šie atstūma bultas un atvēra vārtus;
Atvērtie glābiņu atnesa daudziem; bet Apollons tobrīd
Steidzīgi devās uz cīņu, lai trojiešus glābtu no nāves.
Trojieši, putekļiem klāti un ciezdami slāpes, no lauka
Traucās pa kaklu pa galvu uz augstajiem Īlijas mūriem.
Ahillejs dzinās ar šķēpu tiem pakaļ, kā ārprāta lēkmē

Īgnumā kaisa. Viņš rāvās uz priekšu, lai slavu sev gūtu.
Sagrābtu ahaju dēli jau tobrīd augstvārtu Troju,
Nebūtu Apollons Foibs Agēnoram cīnīties licis,
Kareivim brašam un drosmīgam cīņā, Antēnora dēlam.
Vīrišķu drosmi tam iedvesis krūtīs, pats nekavējoties
Stājās tam blakus, lai varoni glābtu no drausmīgās nāves,
Piespiedies cieši pie gobas un ietinies biezajā miglā.
Bet, kad tas redzēja laukā Ahilleju, pilsētu lāstu,
Apstājās pēkšņi, un gaidot sirds pukstēja strauji tā krūtīs.
Nopūties smagi, viņš sacīja tobrīd tā drosmīgai sirdij:
«Vai man! Ja bēgšu aiz bailēm no drausmīgā Pēleja dēla
Tagad pa ceļu, kur juceklī citi aiz izbailēm dodas,
Mani viņš noķers pēc mirkļa, kā gļēvulim nocirtīs galvu.
Bet, ja nu tomēr patlaban es atļaušu Pēleja dēlam
Pārējos trenkāt, pats bēgšu kur citur no pilsētas mūra
Projām ar steigu pa Īlijas leju, līdz sasniegšu beidzot
Mežainā Īdkalna gravas, kur paslēptos biezajos krūmos,
Tad jau pret vakara krēslu es atgrieztos Īlijas mūros,
Mazgājies dzidrajos viļņos un tīrījis miesu no sviedriem.
Kāpēc patlaban, sirds mīļā, tu nomākta esi tik ļoti?
Tikko viņš ieraudzīs mani, ka bēgu no mūra pa leju,
Metīsies sparīgi virsū un panāks ar veiklajām kājām.
Nespētu tobrīd es izbēgt no nāves un likteņa ļaunā.
Ahillejs taču daudz stiprāks par pārējiem mirstīgiem vīriem!
Vai tik to negaidīt šeit, lai stātos tam pretim pie mūriem?
Arī Ahilleja miesu var ievainot varkaltā smaile;
Dvēsele miesā tam viena, to ļaudis par mirstīgu dēvē.
[Tomēr tam Krona dēls Zevs ir dāvājis lielāku slavu.]»
Teica un sagatavojās, Ahilleju gaidot bez bailēm.
Varoņa drosmīgā sirds to sauca uz bīstamo cīņu.
It kā no biezokņa mežā pret mednieku panteris īgnais
Metas ar atņirgtiem zobiem un nenodreb bailēs ne mirkli,
Atpakaļ nebēg uz mežu, kaut riešana dzirdama tuvu,
Kaut gan to mednieks jau skāris ar šautru vai metamo šķēpu,
Tomēr tas, caururbts ar iesmu, vēl pretojas neatlaidīgi,
Kamēr tas neiecērt medniekam zobus vai nesaļimst cīņā, —
Gluži tā Agēnors brašais, Antēnora pēctecis cildais,
Nebēga projām, līdz kamēr vēl nebija pārbaudīts Pēleids.
Pēkšņi viņš metās uz priekšu ar vairogu noapaļoto,
Tēmēja Pēleja dēlam ar šķēpu un sauca tam skaļi:
«Slavenais Pēleja dēls, tu cerību loloji sirdī
Drosmīgo trojiešu pilsētu šodien gāzt gruvekļu kaudzē.
Nelga, šīs pilsētas dēļ vēl notiks daudz dažādu likstu.
Daudz mums šai pilsētā vīru, kam drosmes ir krūtīs papilnam.
Stāvēsim Īlijas mūros mēs visi, lai sargātu sievas,
Bērnus un vecākus mīļos. Šeit liktenis sagaida tevi,
Lai gan tu izskatā šaušalīgs esi un karotājs drosmīgs.»
Teica un smaili jo asu viņš meta ar spēcīgu roku.

Nebija kļūdījies viņš, bet trāpījis stilbā zem ceļa;
Drebēja apkārt ap lieliem tā kājbruņas, kaltas no alvas,
Drausmīgi šķindot, bet atlēca tūdaļ tā varkaltā smaile,
Neurbjot kājbruņas cauri, — to kavēja Hēfaista balva.
Tobrīd Ahillejs metās pret brašo Antēnora dēlu,
Tomēr tam neļāva Foibs, lai uzvaras slavu sev gūtu.
Ietinis mākonī tumšā, viņš trojieti aizrāva projām;
Mierīgi atļāva atkāpties tam no bīstamās cīņas.
Pēleja dēlu ar viltu viņš aizvīla tālu no citiem.
Piepeši pieņēmis brašā Antēnora pēcteča skatu,
Tālmetis stājās tā priekšā. Šis ātri tam sekoja pakaļ.
Ilgāku laiku pa kviešlauku Pēleids to vajāja tobrīd,
Mezdamies strauji uz priekšu gar dzelmjainās Skamandras krastiem.
Apollons pielaida viņu sev tuvu un aizvīla tālāk,
Cerību iedvesdams sirdī, ka panāks to ātrajām kājām.
Pārējie trojieši bariem vien tikmēr ar priecīgu prātu
Sabēga mūros, un pilsēta bija ar izglābtiem pilna.
Tobrīd nebija drosmes nevienam pie pilsētas vārtiem
Citus vēl pārnākam gaidīt, lai zinātu skaidri, kas cīņā
Kritis, kas glābies no nāves. Pa kaklu pa galvu caur vārtiem
Visi uz pilsētu traucās, ko kājas tik izglāba ātrās.

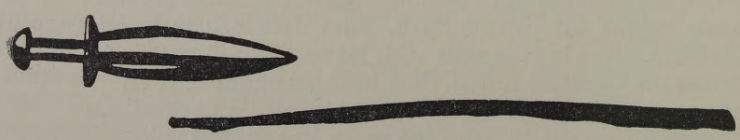

XXII

A T E N A

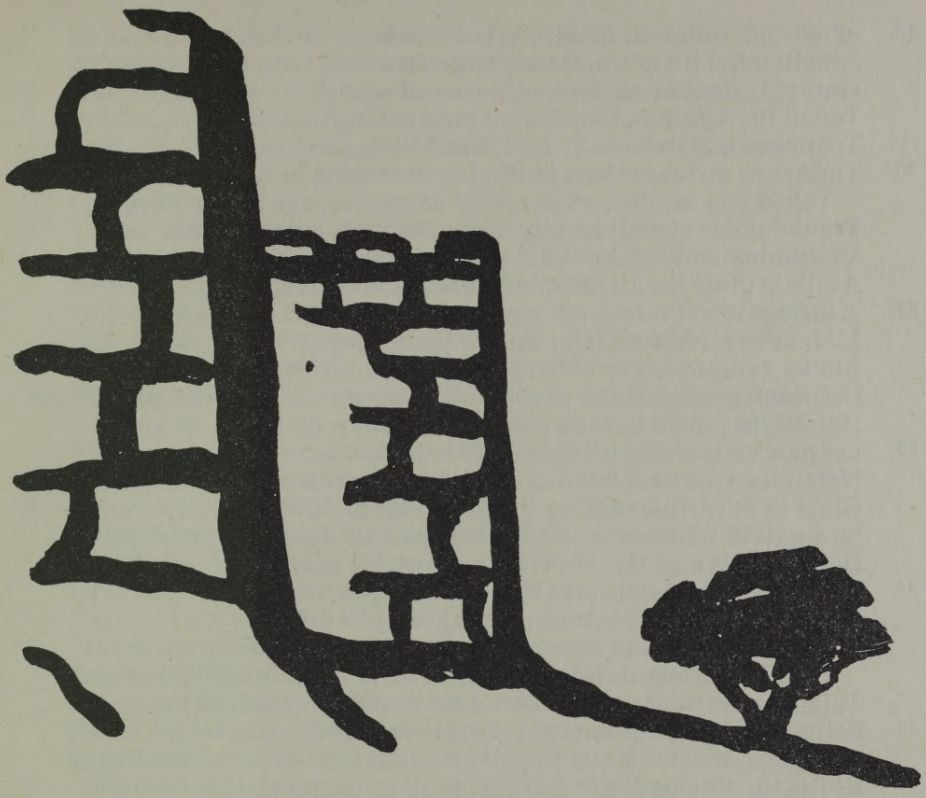

HEKTORA NĀVE

Troji uz pilsētu izbailēs bēga kā briedēni biklie,
Žāvēja plūstošos sviedrus un dzēra, lai dzesētu slāpes,
Ķermeni balstot pret uzrobjiem krāšņiem; bet ahaju dēli
Pienāca tuvu pie mūra un vairogus slēja pie pleciem.
Tobrīd palika Hektors uz lauka, jo liktenis ļaunais
Saistīja viņu pie Īlijas mūriem un Rietumu vārtiem.
Apollons, tālmetis Foibs, nu sacīja Pēleja dēlam:
«Kāpēc gan, Pēleja dēls, tu, ticēdams ātrajām kājām,
Seko man, mūžīgam dievam, pats mirstīgais būdams? Vai tiešām
Dievību neredzi manī, ka dzenies tik neatlaidīgi?
Laikam tu aizmirsis cīņu pret trojiem, tiem iedvesis bailes.
Visi tie pilsētas mūros, tu velti šurp atklīdis esi.
Nogāzt tu nespēsi mani, jo nāvei nav varas pār mani.»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, ar īgnumu sacīja viņam:

«Piekrāpi, Tālmeti, mani! Tu ļaunākais esi no dieviem!
Aizvīli mani no mūra. Daudz trojiešu citādi būtu
Grauzuši zemi ar zobiem, pirms sasniegtu Īlijas vārtus.
Tagad tu, Apollon, laupījis esi man mūžīgu slavu,
Trojiešus izglābdams viegli, jo nebīsties atriebes vēlāk.
Tiešām es atriebtos tev, ja tikai man iespēja būtu.»
Teicis šos vārdus, viņš metās ar sparu pret Īlijas mūriem,
Traukdamies strauji kā zirgs, kas sacīkstē uzvaru guvis;
Vieglīniem soļiem tas laižas uz priekšu pa līdzeno lauku, —
Ahillejs gluži tik ātri šeit locīja kājas un ceļus.
Sirmgalvis Priams pats pirmais te redzēja Pēleja dēlu
Metamies strauji pa ieleju plašo un mirgojam spoži
Itin kā zvaigzne, kas uzlec pie apvāršņa rudeņu dienās,
Uzspīdot pēkšņi starp pārējām zvaigznēm nakts krēslainā tumsā
(Mirstīgie ļaudis to sauc par Oriona suni palaikam;
Lai gan visspožākā tā, bet tomēr ir ļaunuma zīme;
Nelaimes vajātiem ļaudīm tā norāda karstumu ilgu), —
Gluži tā mirdzēja varš ap skrejošā varoņa krūtīm.
Sirmgalvis iekliedzās pēkšņi un, pacēlis rokas uz augšu,
Dauzīja galvu ar tām un iesāka vaimanāt skaļi,
Lūgdams mīļoto dēlu; tas stāvēja tuvu pie vārtiem,
Tīkodams neatlaidīgi uz cīņu pret Pēleidu doties.
Sirmgalvis, izstiepis rokas, tā sacīja Hektoram žēli:
«Hektor, mans mīļotais dēls, šo vīru viens negaidi laukā
Tālu no pārējiem visiem; tu viņam zem stiprajām rokām
Saļimsi itin kā pļauts; viņš taču daudz stiprāks par tevi.
Nelaimes sistais! Kaut tagad tu mūžīgiem debesu dieviem
Kļūtu tik tīkams kā man! Tad suņiem un plēsīgiem putniem
Ahillejs gulētu laukā, tad sirdī vairs nebūtu sāpju.
Laupījis taču šis vīrs man daudzus un drosmīgus dēlus,
Vai nu tos gāzdams ar šķēpu, vai pārdodams attālās salās.
Divus vismīļākos dēlus vairs neredzu Īlijas mūros.
Kur man ir Likāons mīļais? Kur palicis Polidors brašais?
Abi tie dzimuši bija Lāótojai, mīļākai sievai.
Bet, ja patiesi tie būtu vēl naidnieku nometnē dzīvi,
Vēlāk mēs izpirksim viņus, jo zelta un vara man netrūkst —
Slavenais sirmgalvis Alts daudz pūrā ir dāvājis meitai.
Bet, ja nu miruši viņi un Aīda mitekļos dzīvo,
Bēdas būs mātei un man, kas pasaulē laiduši viņus;
Pārējie trojiešu vīri pēc brīža jau nomierināsies.
Kaut tik tu paliktu dzīvs un nekristu Pēleidam rokās!
Hektor, mans mīļotais dēls, nāc pilsētas mūros, lai glābtu
Trojiešu vīrus un sievas, lai slavu tu nesagādātu
Pēleja dēlam un dzīvību mīļo pats nepazaudētu!
Žēlo, dēls, nabagu mani, līdz kamēr vēl elpa ir krūtīs, —
Nelaimes sisto, ko Krona dēls Zevs uz vecuma sliekšņa
Sodīs ar drausmīgu nāvi, liks skatīt daudz dažādu likstu —
Dēlus asinīs ļimstam un aizraujam meitas ar varu,

Gruvekļos sagraujam guļamās telpas, bet bērniņus mazos
Niknumā triecam gar zemi un nomirstam drausmīgā nāvē,
Aizraujam vedeklas jaunās ar ahaju zvēriskām rokām.
Beidzot es kritīšu pats, un mani pie ieejas durvīm
Saplosīs plēsīgie suņi, kad naidnieks kāds ievainos mani,
Raidījis šķēpu vai šautru, un dvašu man izraus no miesas,
Lai gan šos barojis mājā pie galda par pagalma sargiem;
Lakuši asinis manas, tie, drausmīga īgnuma pilni,
Priekšnamā gulēs pie durvīm. Ai, cēli ir cilvēkam jaunam,
Notriektam Areja cīņā ar ieroci noasināto,
Gulēt bez elpas. Pat miris tas skaists, kaut atsegts tā kailums.
Bet, ja nu nogāztā sirmgalvja galvu un sarmaino bārdu
Jeb vai tā kaunuma daļas pa ieleju vazātu suņi,
Nebūtu lielākas likstas vairs nelaimes vajātiem ļaudīm.»
Teica tā sirmgalvis Priams un izmisis sarmainos matus
Rāva no galvas ar rokām, bet nespēja grozīt tā prātu.
Iesāka vaimanāt māte un raudāja asaras gaužas,
Atsedza tērpu ar labo un pacēla krūti ar kreiso.
Asarām aumaļām plūstot, tā teica šos spārnotos vārdus:
«Hektor, mans dēls, jel godā šo krūti un pažēlo mani,
Es tak tev sniedzu šo krūti, kad remdēju asaras tavas!
Piemini taču to, dēls! Dzen briesmīgo naidnieku projām,
Stāvot aiz pilsētas mūriem! Viens neej uz cīņu ar viņu!
Bet, ja viņš, pārdrošniek, uzvarēs tevi, mēs nespēsim tevi
Apraudāt mirstamā gultā, mans klēpja lolojums mīļais,
Es un Andrómahe tava, kas atveda bagātu pūru.
Steidzīgie suņi tad saplosīs tevi pie ahaju kuģiem.»
Tā šeit ar asarām abi tie sacīja mīļajam dēlam,
Sirsnīgi lūgdami viņu, bet nespēja grozīt tā prātu.
Varonis palika stāvam un gaidīja Pēleidu nākam.
Itin kā kalnaizā pūķis no klintaines cilvēkiem uzglūn,
Pierijies indīgu zāļu un uzpūties īgnumā lielā;
Saritinājies pie alas, tas skatās ar īgnumu apkārt, —
Gluži tā gaidīja Hektors pie Īlijas izcilā torņa,
Nolicis vairogu spožo, jo krūtīs tam netrūka drosmes.
Nopūties smagi, tad sacīja viņš savai drosmīgai sirdij:
«Vai man, ja tagad es bēgtu pa vārtiem un paglābtos mūros!
Uzbruks man Polidamánts pats pirmais ar dzēlīgiem vārdiem;
Agrāk viņš padomu deva uz Troju vest trojiešu rindas,
Tieši tai ļaunajā naktī, kad Ahillejs cēlās uz cīņu.
Tobrīd man netikās klausīt, bet būtu daudz labāk tā bijis.
Trojiešu tautu aiz neapdomības es iegrūdu postā.
Kauns man no trojiešiem būtu un trojietēm garajās drēbēs.
Kaut tik kāds neteiktu kādreiz, kas spēkā daudz vājāks par mani:
— Hektors ir apkāvis tautu, jo spēkam viņš ticēja savam. —
Tiešām tā trojieši teiks. Bet simtreiz nu būtu man labāk
Iziet Ahillejam pretī un atgriezties, uzvarot viņu,
Jeb vai man pašam ar slavu krist cīņā pie Īlijas vārtiem.

Ja nu es kupraino vairogu savu šeit noliktu zemē,
Noņemtu ķiveri smago un, pieslējis šķēpu pie mūra,
Pats tad bez ieročiem dotos pie diženā Pēleja dēla,
Solītu Heleni atdot un mantas līdzi ar viņu
Galīgi visas, ko atvedis Parids ar dobajiem kuģiem
Kādreiz uz Troju, jo viņas dēļ tikai ir sākusies ķilda,
Atpakaļ Atreidiem atdot un arī vēl ahaju dēliem
Izdalīt pārējās mantas, kas apslēptas Īlijas mūros?
Beidzot vēl trojiešu vīriem es svinīgi apzvērēt liktu
Sadalīt visu uz pusēm, sev nenoslēpt mazākā nieka
[Visu, cik mantas patlaban šai skaistajā pilsētā sakrāts].
Kāpēc patlaban, sirds mīļā, tik dīvainas domas tev rodas?
Neiešu taču es lūgt, un Ahillejs nežēlos mani,
Necienīs mani, kad būšu bez bruņām, bet nogāzīs tūdaļ
Pīšļos kā sievieti vāju, ja tikai es novilkšu bruņas.
Taču nav laika patlaban ar viņu tik mierīgi tērzēt,
It kā ar jaunavu zēns uz akmens zem ozola zariem —
Zēnam ar jaunavu mīļu ir tīkami vienatnē tērzēt.
Būtu daudz labāk jau cīniņu sākt, lai redzētu ātrāk
Skaidri mēs to, kam Olimpa valdnieks būs piešķīris slavu.»
Tā šeit viņš prātoja sevī; tam Ahillejs pienāca tuvu,
Arejam izskatā līdzīgs, ar mājošu pušķi virs galvas;
Draudīgo Pēlija osi viņš kratīja pāri pār plecu.
Mirdzēja varkaltās bruņas jo tālu ap varoņa krūtīm
Līdzīgi ugunij spožai vai līdzīgi austošai saulei.
Drebēja Hektors, to redzot. Tam pietrūka spēka vēl ilgāk
Stāvēt pie Īlijas mūriem; viņš izbijies bēga no vārtiem.
Ticēdams veiklajām kājām, to Ahillejs iesāka vajāt.
It kā no kalnaizām vanags, visātrākais spārnoto vidū,
Metas ar sparu uz leju un dzenas pēc bailīgās dūjas;
Lokoties aizvijas viņa, bet vanags ar kliedzieniem skaļiem
Tuvojas neatvairāmi, jo sirdī tam kāre to saķert, —
Gluži tā arī viņš metās ar sparu uz priekšu; bet Hektors
Locīja veicīgās kājas gar stiprajiem Īlijas mūriem.
Abi tie devās gar mūri uz priekšu pa iebraukto ceļu,
Metās gar sargtorni augsto un vīģkoku, šalcošu vējos,
Paskrēja viņi gar vietu, kur izlaužas ārā no klintīm
Avoti divi jo dzidri un dzelmjaino Skamandru dzirda;
Pirmais ar ūdeni siltu uz ieleju risina viļņus,
Vakaros paceļas migla no tā kā dūmi uz sārta;
Otrā pat vasaras laikā rit viļņi, kas aukstuma ziņā
Līdzinās krusai un sniegam vai ūdenim, stingušam ledū.
Tuvu pie avotiem pašiem ir bedres jo plašas un krāšņas,
Klātas ar akmeņiem gludiem, kur mazgāja mirdzošās drēbes
Tiklās trojiešu sievas un jaunavas, brīnišķi daiļās,
Agrāk, kad bija vēl miers, pirms atnāca ahaju dēli.
Abi tām paskrēja garām, šis bēgdams, tas dzīdamies pakaļ.
Drosmīgais bēga pa priekšu, vēl drosmīgāks vajāja viņu.

Ne jau par kaujamo vērsi vai vēršādu lielu, ko iegūst
Veiklākais skrējējs kā balvu, tie traucās gar Īlijas mūriem,
Bet gan par Priama dēla — par Hektora dzīvību mīļo.
Itin kā viennaga zirgi, kas sacīkstēs guvuši slavu,
Dodas ar sparu pie mērķa, un liela tiem nolikta balva —
Trijkājis, sieviete arī, kam vīrs ir cīniņā kritis, —
Gluži tā viņi trīs reizes ap Priama pilsētu skrēja,
Ļaudamies veiklajām kājām. Tos vēroja mūžīgie visi.
Dievu un cilvēku tēvs tā sacīja, valodu sākdams:
«Vai man! Tik tiešām es redzu, ap Īlijas mūriem triec apkārt
Mīļu un slavenu vīru! Sirds krūtīs man žņaudzas par viņu,
Priama dēlu, kas bieži vien daudzaizu Īdkalna galā
Barotus vēršus man dedzināt mēdza, bet citreiz vēl arī
Augšējās pilsētas mūros. Šo Ahillejs, līdzīgais dievam,
Vajā ar veiklajām kājām ap Priama pilsētu stipro.
Tātad nu apsveriet labi jūs, dievi, un izlemiet paši,
Vai mums patlaban no nāves to glābt vai Pēleja dēlam
Atļausim beidzot šeit pārvarēt viņu, kaut karotājs slavens.»
Atēna, spulgace dieve, tā savukārt sacīja Zevam:
«Spīdīgo zibeņu metēj un Mākoņu krājēj, ko teici!
Kāpēc tu mirstīgu vīru, kas sen jau ir likteņa varā,
Gribi vēl atpakaļ izraut no dzīvībai naidīgās nāves?
Dari, kā tīk, bet pārējie dievi to neatzīs mūžam.»
Krona dēls, mākoņu krājējs, tai atbildot, savukārt teica:
«Nebīsties, Trītogenéja, bērns mīļais! Bez nolūka dažkārt
Nelaipni vārdi man sirdī, bet vēlīgs pret tevi es būšu.
Dari, kā labāk tev tīk, un velti vairs nekavē laiku!»
Teicis, vēl lielāku drosmi viņš iedvesa rosīgai meitai.
Tūdaļ tā aizlaidās projām no šķautnainā Olimpa gala.
Ātrkājis Ahillejs nemitīgi nu Hektoru dzina,
Itin kā mednieka suns no meža dzen briedēnu ārā,
Izceļot viņu no migas, pa lejām un dziļajām gravām;
Nespēj tas glābties, kaut sakumptu pēkšņi aiz bailēm zem krūma,
Tomēr suns vērīgi seko, līdz kamēr pa pēdām to atrod, —
Gluži tā nespēja Hektors no ātrkāja Pēleida slēpties.
Cikreiz viņš metās ar sparu uz priekšu, lai sasniegtu strauji
Stiprceltos Dardana vārtus, kur slēpties aiz augstajiem torņiem, —
Varbūt ka troji no augšas tam palīgu sniegtu ar šautrām, —
Tikreiz Pēleja dēls tam aizsteidzās priekšā un dzina
Atpakaļ viņu uz lauku, pats turoties tuvu pie mūriem.
Itin kā kādreiz pa miegam mēs nevaram bēgošo panākt,
Nevaram izbēgt no tā, kas dzenas no muguras pakaļ, —
Tā, lūk, šis nespēja panākt ar kājām, tas savukārt glābties.
Tiešām te nebūtu izbēdzis Hektors tik ilgi no nāves,
Ja vien visbeidzot pats Apollons tobrīd par palīgu viņam
Nenāktu, iedvesdams spēku un ielikdams veiklumu kājās.
Kareivjiem tobrīd ar galvu jau dievišķais Ahillejs māja,
Neļāva šautru pret Hektoru raidīt, jo, trāpīdams viņu,

Slavu kāds varētu gūt un pats tad vairs būtu tik otrais.
Bet, kad jau ceturto reizi pie avotiem tuvojās viņi,
Pacēla Krona dēls roku un izstiepa zeltainos svarus,
Ielika drausmīgās nāves un likteņa kauliņus divus, —
Pirmais bij Priama dēla, bet otrais Pēleja dēla, —
Tvēra pret vidu un svēra. Tad noliecās Hektora diena
Zemu līdz Aīda mītnei, un Apollons atstāja viņu.
Atēna, spulgace dieve, nu metās pie Pēleja dēla,
Stājās pie varoņa tuvu un teica šos spārnotos vārdus:
«Kronida lutekli, Ahillej cildo, es ceru, mēs beidzot
Ahajiem iegūsim milzīgu slavu pie dobajiem kuģiem,
Hektoru notriecot pīšļos, kaut neatlaidīgs viņš cīņā.
Nebūs vairs iespējas viņam no abiem mums vairīties ilgāk,
Lai gan pats tālmetis Foibs par viņu daudz rūpējies būtu,
Lūgdamies nomestos ceļos pie aigidas nesēja Zeva.
Paliec tu šeit un atpūties brīdi! Pie Priama dēla
Steigšos es pati un padomu došu, lai cīnās ar tevi.»
Teica tā Atēna viņam, un Ahillejs klausīja labprāt,
Nostājies atspieda roku uz oša ar varkaltu galu.
Atstājot Pēleja dēlu, tā nāca pie Priama dēla,
Pieņēma brāļa Dēifoba skatu un skanīgo balsi.
Stādamās varonim tuvu, tā teica šos spārnotos vārdus:
«Mīļais, patiesi jo neganti tevi māc Ahillejs veiklais,
Dzīdams ar ātrajām kājām ap Priama pilsētu tevi!
Stāsimies abi tam pretī! Ar pretsparu padzīsim viņu!»
Mirdzošā ķiverē diženais Hektors, tai atbildot, teica:
«Dēifob, tiešām no Priama sirmā un Hekabes dēliem
Biji man agrāk arvien daudz mīļāks par pārējiem visiem.
Tagad es cienīšu tevi vēl vairāk kā senākos laikos,
Tāpēc ka iedrošinājies, kad redzēji nelaimē mani,
Iznākt no Īlijas mūriem, kaut pārējie palika iekšā.»
Atēna, spulgace dieve, tam atbildot, savukārt teica:
«Mīļais, patiesi tēvs sirsnīgi lūdza un cienītā māte,
Arī vēl labākie draugi, pēc kārtas man apkampjot ceļus,
Īlijā palikt pie viņiem; tik ļoti tie baidījās visi.
Tomēr smeldzīgās sāpes tur krūtīs man plosīja sirdi.
Dosimies tagad ar sparu uz priekšu! Mums netaupīt tagad
Metamos šķēpus, lai redzam mēs skaidri, vai Ahillejs veiklais,
Notriecis pīšļos mūs abus, ar asinīm slacītām bruņām
Atpakaļ dosies uz kuģiem, vai saļims zem raidītā šķēpa.»
Teicot šos vārdus, ar viltu tā Hektoru vilka uz cīņu.
Bet, kad tie, uzbrūkot strauji, jau pienāca tuvu viens otram,
Mirdzošā ķiverē diženais Hektors tā sacīja pirmais:
«Nebēgšu turpmāk vairs, Pēleja dēls, kā darīju agrāk.
Trīsreiz es apskrēju apkārt ap Priama pilsētu dižo.
Negribu gaidīt vairs ilgāk, kad metīsi šķēpu; sirds krūtīs
Lika man pretī tev stāties, lai kristu vai uzvaru gūtu.
Vērsīsim skatus vispirms pret mūžīgiem dieviem, būs viņi

Labākie liecnieki mums un labākie līgumu sargi.
Negribu tevi es riebīgi apsmiet, ja Zibeņu metējs
Tagad man uzvaru dotu, ja laupītu dzīvību tavu;
Bet, ja es slavenās bruņas tev novilkšu, Pēleid, no pleciem,
Ahajiem atdošu līķi. Tu līdzīgi dari ar mani!»
Pavēris īgušu skatu, tam ātrkājis Ahillejs teica:
«Hektor, mans nāvīgais naidniek, šeit nevar par līgumiem runāt!
Draudzības līguma nav starp ļaudīm un plēsīgiem lauvām,
Saskaņas nebūs nekad starp vilku un mierīgo jēru;
Mūžam starp viņiem ir naids, kas tālu šķir vienu no otra.
Gluži tā arī starp mums nav draudzības bijis un turpmāk
Līgumu nebūs nekādu, pirms nebūs kāds cīņā kritis,
Dzirdījis Areju neuzvaramo ar asinīm savām.
Atceries tagad it visu, kas cīņā tev derīgs, jo šodien
Jābūt tev šķēpmetim veiklam un kareivim drosmīgu sirdi.
Nebūs vairs glābiņa tev, jo Pallada Atēna tūdaļ
Savaldīs tevi ar šķēpu šo manu; tu izpirksi visas
Manējo likstas uzreiz, — tos trakodams gāzi ar šķēpu.»
Teica un, kratīdams roku, viņš raidīja garkāta šķēpu.
Atlēca raženais Hektors, to redzot no pretējās puses,
Sakumpa, metienu gaidot. Šķēps pārlaidās pāri pār viņu,
Iestrēgdams zemē ar sparu. To izrāva dieve no zemes,
Pasniedza Pēleidam slepu, lai nemana tautvedis Hektors.
Tobrīd sacīja Hektors tā krietnajam Pēleja dēlam:
«Kļūdījies esi! Pavisam nav, Ahillej, līdzīgais dievam,
Likteni manu tev atklājis Zevs, kā tiešām tu teici.
Vienīgi pļāpātājs esi tu veikls un nelietīgs krāpnieks,
Gribi, lai būtu es uztraukts, lai trūktu man drosmes un spēka!
Tomēr tu nespēsi šķēpu, man vairoties, mugurā ietriekt!
Krūtis tu vari man šķelt, kad taisni es došos tev pretī,
Ja tik kāds dievs to tev ļautu. Nu sargies no varainā šķēpa!
Kaut jel nu ķermenī savā tu saņemtu visu šo smaili!
Trojiešu vīriem patiesi šis karš tad kļūtu daudz vieglāks,
Tikko tu saļimtu pīšļos, jo esi tiem lielākais ļaunums.»
Teica un, kratīdams roku, viņš raidīja garkāta šķēpu.
Nebija kļūdījies Hektors, bet trāpījis vairoga vidu.
Atlēca tālu no vairoga šķēps, un saīga Hektors,
Tāpēc ka ieroci aso viņš veltīgi meta ar roku.
Skumji tas nolieca galvu, jo cita vairs nebija šķēpa.
Palīgā sauca viņš skaļi Dēifobu mirdzošās bruņās,
Prasīja vareno šķēpu, bet viņa vairs nebija tuvu.
Tagad saprata Hektors it visu un sacīja tūdaļ:
«Vai man! Patiesi uz nāvi šurp mūžīgie saukuši mani.
Šķita, ka Dēifobs brašais patlaban ir tuvu pie manis;
Tomēr aiz mūriem ir viņš, tik Atēna krāpusi mani.
Tuvu patiesi man briesmīgā nāve — aiz muguras viņa.
Nebūs vairs glābiņa man. Šī nāve sen nolemta bija
Kronidam Zevam un tālmetim Foibam, kaut agrāk tik labprāt

Glābuši mani no briesmām. Ļauns liktenis panāk nu mani.
Tomēr es nebūšu kritis bez cīņas un gluži bez slavas,
Bet gan ko darījis cēlu, lai pēctečiem būtu ko dzirdēt.»
Teicis šos vārdus, no makstīm viņš izrāva zobenu aso,
Lielo un smago, kas karājās viņam pie kreisajiem sāniem.
Metās viņš sagatavojies kā ērglis, kas, lidojot augstu,
Piepeši nolaižas lejā no tumšajām mākoņu grēdām,
Gribēdams nolaupīt kazlēnu maigo vai bailīgo zaķi, —
Gluži tā Priamids metās un kratīja zobenu aso.
Arī tam Ahillejs uzbruka tūdaļ, pilns īgnuma sirdī
Drausmīga, aizsegdams krūtis ar vairogu, Hēfaista balvu,
Krāšņu un prasmīgi kaltu; tā četrnagu ķivere māja,
Mirgojot spoži, un plandījās krāšņi tam zirgastri biezie,
Zeltainie, slavenā Hēfaista darbs, ap izcilo seksti.
It kā nakts krēslainā tumsā starp zvaigznēm uzliesmo spoži
Vakara zvaigzne, kas mirgo daudz spožāk par pārējām visām, —
Gluži tā mirgoja metamais šķēps, ko Ahillejs tobrīd
Kratīja labajā rokā, lai nogāztu Hektoru brašo,
Vērodams ķermeni košo, kur šķēpu tam ietriekt visvieglāk.
Piekļāvās cieši ap miesu visapkārt tam varkaltās bruņas
Mirdzošās, nesen kā vilktās no nogāztā Patrokla pleciem.
Neapsegts bija tam kakls tai vietā, kur atslēgas kauli
Šķir to no pleciem, un dzīvībai šeit ir bīstama vieta.
Dievišķais Ahillejs šķēpu ar sparu uz turieni meta.
Izgāja smaile pavisam caur Hektora sārtbalto kaklu.
Taču tam varkaltais šķēps vēl balssrīkli nebija šķēlis,
Lai viņš kaut mirkli ko varētu runāt ar Pēleja dēlu.
Pīšļos viņš gāzās; ar prieku nu dievišķais Ahillejs teica:
«Hektor, tu cerēji taču, kad Patroklam novilki bruņas,
Palikt šeit dzīvs un aizmirsi mani, kad negāju cīņā.
Nelga tu biji! Bet tālu pie dobajiem ahaju kuģiem
Atriebējs gaidīja tevi, kas stiprāks par Patroklu bija.
Es tas, kas salieca tevi. Drīz suņi un plēsīgie putni
Riebīgi aizvazās tevi, bet Patroklu ahaji glabās.»
Mirdzošais Hektors jau gurstošiem spēkiem, tam atbildot, teica:
«Pieminot dzīvību tavu un vecākus, sirsnīgi lūdzu:
Neļauj tu suņiem, lai plosītu mani pie ahaju kuģiem.
Dabūsi vērtīgu maksu, gan varu, gan mirdzošu zeltu,
Dabūsi dāvanas dārgas no tēva un cienītās mātes.
Līķi tu manējiem atdod, lai troji un trojiešu sievas,
Parādot pēdējo godu, liek mani uz kūpošā sārta.»
Pavēris īgušu skatu, tam ātrkājis Ahillejs teica:
«Neapkamp, suni, man ceļus un nemini vecākus savus!
Ja vien es klausītu sirdij, tad gabalos saplēstu tevi,
Jēlu es aprītu tevi par visām man atnestām likstām!
Nav gan šeit ahaju tādu, kas vairītu suņus no tevis,
Kaut man tie nosvērtu tagad un atvestu tīkamu balvu
Desmit vai divdesmit reižu vēl vairāk un solītu citas;

Kaut ar pats Dardanids Priams tik solītu, izpirkdams tevi,
Zelta, cik svara tev pašam, tad arī vēl cienītā māte,
Likdama mirstamā gultā, ar asarām neslacīs gaužām;
Suņi un plēsīgi putni bez atliekām saraustīs tevi.»
Slavenais Priamids Hektors, tam atbildot, sacīja mirdams:
«Pazīstu tevi. Es nojautu iepriekš, ka nespēšu tevi
Pārliecināt. Patiesi sirds krūtīs kā dzelzs tev ir cieta.
Apdomā, mūžīgo dusmas es arī vēl modināt varu
Todien, kad Apollons Foibs un Parids pie Rietumu vārtiem
Nogāzīs putekļos tevi, lai diez cik tu varonīgs būtu.»
Tikko viņš beidza šos vārdus, te nāve tam aizvēra acis.
Dvēsele šķīrās no miesas un nokāpa Aīda mītnēs,
Raudot par likteni savu un atstājot jaunības spēku.
Ahillejs, līdzīgais dievam, tā mirušam Hektoram teica:
«Mirsti nu! Likteņa nolemto nāvi es gaidīšu tikai
Tobrīd, kad gribēs to Zevs un pārējie mūžīgie dievi.»
Teica un izvilka varaino šķēpu no Hektora līķa,
Nometa zemē pie malas un novilka bruņas no pleciem,
Asinīs trieptas, bet ahaju dēli tam pulcējās apkārt,
Izbrīnā vēroja Hektora vaigu un augumu daiļo.
Nebija tāda starp viņiem, kas nākdams to neievainotu.
Daži tā sacīja tobrīd, pret kaimiņu vērsdami skatu:
«Brīnums patiesi! Jau maigāk ir aptaustāms Hektors patlaban
Nekā tai dienā, kad kuģus ar uguni aizdedzināja.»
Teica tā viņi cits citam un nākuši dūra ar šķēpu.
Novilka Hektora bruņas nu Ahillejs, ātrkājis veiklais,
Nostājās ahaju vidū un teica šos spārnotos vārdus:
«Argiešu vadoņi, draugi un padoma devēji gudrie!
Tagad, kad mūžīgie dievi man ļāvuši uzvarēt vīru,
Ļauna kas darījis vairāk kā pārējie trojieši kopā,
Labi, tad pamēģināsim jau tūdaļ ar ieročiem rokā
Doties pret Troju, lai zinātu skaidri, kas nodomā viņiem,
Vai tie jau neatstās cietoksni augsto, kad šis jau ir kritis,
Jeb vai vēl pretoties iedrošināsies, kad neved tos Hektors.
Kāpēc patlaban, sirds mīļā, tev rodas tik dīvainas domas?
Mirušais guļ vēl pie kuģiem, nav apbedīts, apraudāts gauži,
Patrokls, mans mīļākais draugs! Es aizmirst nu nespēšu viņu,
Kamēr man elpa būs krūtīs un kamēr vēl kustēsies kājas.
Lai gan mums Aīda mītnēs ir jāaizmirst mirušie visi,
Neaizmirsīšu tomēr nemūžam tur mīļāko draugu.
Tagad, ai ahaju vīri, lai, uzvaras paiānu dziedot,
Dodamies atkal pie dobajiem kuģiem un velkam šo līdzi!
Slavu mēs ieguvām lielu, jo dievišķo Hektoru gāzām.
Visi aiz Īlijas mūriem to godāja gluži kā dievu.»
Teica un nekrietnus darbus pret Hektoru prātoja tūdaļ —
Abējām kājām no papēža kaula līdz potītei pašai
Caururba cīpslas un ievilka vidū tām vēršādas siksnas,
Sēja pie kaujratiem tās, lai galva tam vilktos gar zemi.

Iekāpis kaujratos spožos un ielicis lieliskās bruņas,
Cirta ar pātagu zirgiem; tie aizlaidās labprāt pa lauku.
Putekļi apklāja līķi, to velkot; tā matsprogas tumšās
Skārās pie zemes, un pīšļos jo dziļi tam iegrima galva,
Agrāk tik brīnišķi skaista, bet tomēr Olimpa valdnieks
Atdeva naidnieku rokās to apkaunot dzimtenes zemē.
Tā nu tur Hektora galva bij apklāta pīšļiem; bet māte
Plosīja matus aiz bēdām un nosvieda galvsegu spožo
Tālu no sevis; tā raudāja gauži, kad redzēja dēlu.
Raudāja gauži pats sirmgalvis Priams, un tauta visapkārt
Līdzi tam vaimanāt sāka, un vaimanas skanēja ielās.
Mazāks tad nebija vaimanu troksnis kā tobrīd, ja pēkšņi
Liesmotu Īlija augstā it visa un pamatos grūtu.
Sirmgalvi apbēdināto tik tikko vairs valdīja vīri —
Gribēja mesties viņš piepeši ārā pa Dardana vārtiem;
Zemē nokritis pīšļos, ikkatru viņš sirsnīgi lūdza,
Īpaši minēdams vārdā ikkatru un sacīdams viņam:
«Draugi, jel rimstieties taču! Jel ļaujiet, kaut skumjas jums sirdī,
Iziet pa pilsētas vārtiem un doties pie ahaju kuģiem!
Gribu es lūgt šo briesmīgo vīru, šo varmāku ļauno,
Vēros varbūt viņš sirmumu manu un pažēlos mani
Vecuma dienās, jo mājā tam tēvs ir gluži man līdzīgs,
Sirmgalvis Pēlejs, kas audzējis viņu, lai trojiešiem visiem
Būtu par lielāko lāstu, man tomēr visvairāk par visiem,
Tik daudz man laupījis dēlu un pašos jaunības gados!
Lai gan man visu ir žēl, es neraudu tomēr par citiem,
Tikai par Hektoru vienu. Uz Aīda mitekļiem mani
Aizraus šīs bēdas! Kaut taču šais rokās viņš būtu man miris!
Abi tad remdētu sirdi ar asarām, vaimanām gaužām —
Māte, kas dzemdēja viņu, un es, ai nelaimes sistais!»
Teica tā raudādams viņš, un pilsoņi nopūtās smagi.
Beidzot Hekabe arī starp trojietēm vaimanāt sāka:
«Dēls mans, kam dzīvot man, nelaimes sistai, tā novārdzinātai,
Kad jau tu miris? Tu vienīgais biji man nakti un dienu
Pilsētas slava un gods, tu palīdzīgs biji it visiem,
Trojiem un trojiešu sievām, kas godāja tevi kā dievu.
Biji tu viņiem arvien šai dzīvē lepnums un slava.
Nāve šeit pārsteidza tevi, nu esi tu likteņa varā.»
Teica tā Hekabe raudot; bet Hektora sievai vēl tobrīd
Nebija jausmas par visu, jo nebija vēstnesis īstais
Atnesis patieso vēsti, ka vīrs tai ir kritis aiz vārtiem.
Vientuļā istabā viņa it mierīgi audeklu auda
Divkārši platu, ar rakstu pa vidu un purpura krāsā.
Sauca patlaban pie sevis Andrómahe kalpones daiļās,
Vēlēja uguni kurt zem trijkāja lielā, lai būtu
Hektoram gatava pelde, kad atgrieztos mājā pēc cīņas.
Nabaga sieva, tai nebija jausmas, ka tālu no peldēm
Spulgace Atēna gāzusi viņu ar Pēleida rokām.

Piepeši dzirdēja viņa, ka tornī skan vaimanas, vaidi;
Ceļi tai trīcēja bailēs, un sistava šļuka no rokām.
Pati Andrómahe tūdaļ tā sacīja kalponēm daiļām:
«Divas lai pavada mani! Kas noticis, gribu es zināt.
Cienītās vīrmātes balsi patlaban es dzirdēju ārā;
Krūtīs sirds strauji sāk pukstēt, un ceļi man sastingst aiz bailēm;
Tuvu patiesi nu Priama dēliem ir nelaimes dienas.
Tālu lai būtu no manis šīs nelaimes vēstis! Man nemiers
Sirdī, ka drosmīgam Priama dēlam nav dievišķais Pēleids
Nogriezis ceļu no Trojas un nedzen to vienu pa lauku,
Un ka nelaupa viņš šim varonim bēdpilno drosmi,
Kāda tam bija. Tas mūžam nav gaidījis naidnieku pūlī —
Droši viņš dodas uz priekšu, un nesaliekt viņu nevienam.»
Teicot šos vārdus, tā devās no mājas kā menāda mulsā;
Strauji tai pukstēja sirds, un kalpones sekoja viņai.
Drīz vien tā bija pie torņa, kur pulcējās kareivju bari,
Steidzīgi uzkāpa mūrī un vērīgi skatījās tālē.
Redzēja viņa, ka zirgi tās vīru no Īlijas mūriem
Briesmīgi vilka pa pīšļiem uz dobajiem ahaju kuģiem.
Piepeši tumsa šai mirklī Andrómahei aizsedza acis;
Atpakaļ saļima viņa un nemaņā krita bez elpas.
Nokrita putekļos tālu no galvas tās mirdzošās rotas,
Nokrita matsaites spožās un izpītais matsprogu tīkliņš,
Arī tās šķidrauts, ko deva tai brīnišķā Kiprsalas dieve
Tieši tai dienā, kad mirdzošais Hektors no Ēetiona
Atveda viņu par sievu, tam atdevis balvu bez skaita.
Pulcējās svainienes tobrīd ap viņu un māršas it visas
Pusdzīvo pacelt uz rokām, jo samaņu zaudēja viņa.
Bet, kad jau atvilka elpu un dzīvība atgriezās viņā,
Sākdama vaimanāt skaļi, tā sacīja trojiešu sievām:
«Hektor, es nožēlojamā! Tik nelaimes liktenim vienam
Abi mēs auguši esam, tu Īlijā, Priama namā,
Kiliku Tēbās pie vecākiem es, Ēetiona namā,
Tuvu pie mežainā Plaka. Viņš, nabags, ai, nabadzi, mani
Audzēja bērnības dienās! Kaut nebūtu manis pavisam!
Tagad tu dodies uz Aīda mītnēm, uz pazemi dziļo;
Mani tu atstāj uz mūžu tik bēdām un nedienām sūrām,
Atstāj šeit atraitni vienu un maziņo Astianaktu,
Mūsu atvasi mīļo. Mēs nelaimes sistie! Tu viņu,
Hektor, vairs nespēsi nomiris sargāt, ne arī viņš tevi.
Ja ar viņš dzīvotu tālāk pēc briesmīgā ahaju kara,
Tomēr to dzīvē arvien tik rūpes un ciešanas gaida.
Svešnieki, pārstatot robežas stabus, tā tīrumus sagrābs;
Bērnam zūd bērnības draugi ar dienu, kad bāris viņš kļuvis;
Raugās uz zemi tā skatiens arvien, mirkst asarās vaigi.
Trūkumu ciezdams, zēns atnāks palaikam pie vecāku draugiem,
Paraustot apmetni vienam ar roku, bet hitonu otram.
Reti kāds jutīs tam līdzi un paliekas pasniegs ar kausu,

Tā ka tik lūpas būs mitras, bet aukslējas paliksies sausas.
Zēns, kam vēl vecāki abi ir dzīvi, to padzīs no dzīrēm,
Vaigā tam iecirtīs pļauku un apvainot steigsies ar vārdiem:
— Vācies tik projām, tu tāds! Tavs tēvs nav šais dzīrēs starp viesiem! —
Asarām acīs pēc brīža zēns atskries pie atraitnes mātes,
Maziņais Astianákts, kas, sēdēdams tēvam uz ceļiem,
Agrāk tik smadzenes ēda un taucētu jērēnu gaļu.
Tikko tam uznāca miegs vai rotaļās paguris bija,
Tūdaļ viņš aizmiga guļamā vietā pie rūpīgās aukles,
Ielikts mīkstajā gultā, un sirds tam bij pilna ar laimi.
Tagad tu cietīsi daudz, jo mīļais gādnieks ir laupīts,
Maziņo Astianákt, — tā trojieši dēvēja tevi,
Tāpēc ka viens tu tik, Hektor, tiem sargāji vārtus un mūrus.
Tevi pie liektajiem kuģiem, no mīļajiem vecākiem tālu,
Sagrauzīs ņudzošie tārpi, kad gabalos saplosīs suņi
Ķermeni kailo, kaut ķēnišķā pilī tev drēbju papilnam,
Smalku un tīkamu skatam, ko šuvušas sieviešu rokas.
Tagad it visas tās degošā sārtā es iznīcināšu.
Derīgas nebūs vairs tās, ar tām tu vairs neiesi gulēt.
Mūžam lai Hektoram slava starp trojiem un trojiešu sievām!»
Teica tā skumdama viņa, un sievas tai raudāja līdzi.

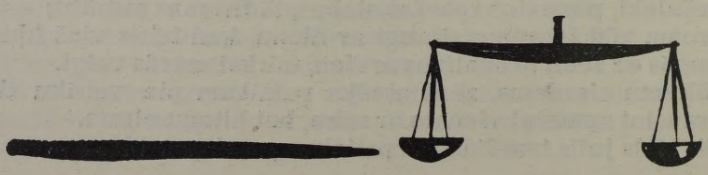

XXIII SL

A N T I L O H S

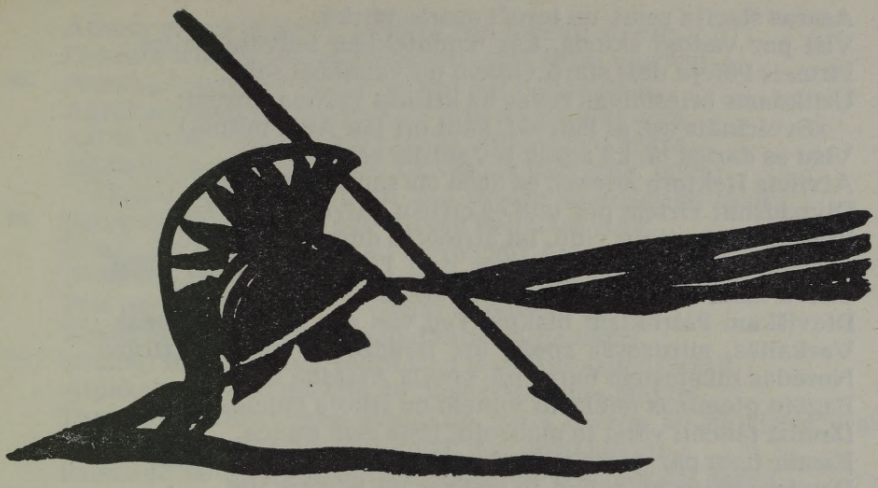

SACĪKSTES PAR GODU PATROKLAM

Troji tā vaidēja tobrīd aiz mūriem, bet ahaju dēli,
Tikko kā atgriezās atkal pie kuģiem Hellésponta krastos,
Izklīda tūdaļ it visi uz dažādām pusēm pa kuģiem.
Vienīgi mirmidoniešiem tik Ahillejs, līdzīgais dievam,
Neļāva izklīst, bet teica tā brašajiem Areja kalpiem:
«Mirmidonieši ar ātrajiem zirgiem, man mīļākie draugi!
Nejūgsim pagaidām viennaga zirgus no kaujratiem ārā,
Bet, kad ar zirgiem un kaujratiem nāksim pie Patrokla tuvāk,
Asaras liesim par viņu — tā pēdējā mirušo tiesa.
Tikko kā atvieglināsim sev sirdi ar asarām gaužām,
Atjūdzot ātrkāju zirgus, pie azaida steigsimies visi.»
Teica un iesāka raudāt. Tam sekoja mirmidonieši.
Trīsreiz ap Patrokla līķi tie apdzina skaistkrēpju zirgus
Vaidot, un Tetida iedvesa viņiem šo patiku raudāt.

Asaras slacīja zemi, un ieroči asarās mirka.
Visi par vadoni skuma, kas naidniekiem iedvesa bailes.
Pirmais Pēleja dēls starp viņiem nu vaimanāt sāka,
Uzlikdams briesmīgās rokas uz krituša varoņa krūtīm:
«Sveicināts esi, ai Patrokl, kaut arī jau Aīda mītnēs!
Visu es darīšu tā, kā agrāk tev solījis esmu;
Atvilcis Hektora miesas, es došu tās saplosīt suņiem,
Divpadsmit vīriem pēc tam es cirtīšu galvas pie sārta,
Brašākiem trojiešu vidū, lai atriebtos dusmās par tevi.»
Teica un nekrietnus darbus pret Hektoru prātoja tūdaļ, —
Galvu tam iespieda smiltīs, bet garšļauku izstiepa pašu
Dievišķam Patroklam blakus. Tad visi sev novilka bruņas
Varkaltās, mirdzošās spoži, un, izjūdzot zviedzošos zirgus,
Nosēdās tūkstošiem baros pie veiklā Aiākida kuģa.
Bagātu piemiņas mielastu viņiem nu rīkoja Pēleids.
Daudzi taucēti vērši te maurojot ļima zem dunča,
Kamēr tiem pārgrieza rīkli, daudz aunu un blējēju kazu;
Daudzas baltzobu cūkas, jo treknas un barotas ilgi,
Izstiepa svilināt viņi uz versmainām Hēfaista liesmām.
Aumaļām asinis plūda it visur ap Patrokla līķi.
Tobrīd ātrkāji Pēleja dēlu pēc uzvaras spožās
Aizveda vadoņi dižie pie dievišķā Agamemnóna,
Mierinot viņu ar pūlēm, jo drauga dēļ sajuta sāpes.
Bet, kad jau viņi pēc tam pie Atreida ieradās teltī,
Saucējiem skaļajām balsīm viņš vēlēja nekavējoties
Uguni pakurt zem trijkāja lielā, lai varētu piespiest
Pēleja dēlu no miesas sev nomazgāt asiņu traipus.
Spītīgi atteicās viņš un sacīja, apņēmies cieši:
«Zvēru, šeit pieminot Zevu, visaugsto un stiprāko dievu!
Neskarsies trijkājī pildītais ūdens man agrāk pie galvas,
Iekām nav sārtā likts Patrokla līķis, kaps uzmests uz pīšļiem,
Pašam nav apcirpti mati. Patiesi, šīm līdzīgas bēdas
Otrreiz man nenomāks sirdi, līdz kamēr es būšu virs zemes.
Tagad lai dodamies visi uz sērīgām piemiņas dzīrēm!
Pavēli ahaju dēliem ar gaismu, ai tautvedi Atreid,
Piegādāt malku no meža un sarīkot visu, kā vajag
Mirušā apbedīšanai, kad iet tas uz pazemes tumsu.
Nenogurstošā uguns lai aiznes nu Patrokla līķi
Projām no acīm, bet vīri pēc tam lai ķeras pie darba!»
Teica tā viņš, to dzirdēja visi un klausīja viņam;
Bet, kad jau piemiņas mielastam bija viss rūpīgi savākts,
Dzīroja viņi, un bija ikkatram tur līdzīga daļa.
Tikko tie dzesēja slāpes un bija jau izsalkums rimies,
Izklīda visi pa teltīm un mierīgi devās uz dusu.
Tobrīd piekrastē Pēleja dēls pie šalcošās jūras
Likās uz dusu un vaidēja smagi starp mirmidoniešiem
Atklātā vietā, kur atsitas viļņi pret liedaga malu.
Viņam tur uznāca miegs, kas, tīkami plūzdams visapkārt,

Atnesa mieru tā sirdij, jo gura tam locekļi staltie,
Hektoru dzenot visapkārt ap vējainās Īlijas mūriem.
Pienāca Patrokla dvēsele tobrīd pie Pēleja dēla,
Agrākais diženais augums tai bija un mīlīgās acis,
Arī tā balss, un drēbes tās pašas tai ķermeni sedza.
Stādamās tuvu pie galvas, tā, valodu sākdama, bilda:
«Tagad tu, Ahillej, guli! Vai tiešām tu aizmirsis mani?
Dzīvu tu mīlēji mani, par mirušu neliecies zinis.
Drīzāk jel apbedī mani, lai tieku caur Aīda vārtiem!
Dvēseles, mirušo tēli, dzen mani vēl projām no sevis,
Pāri pār pazemes upi ar viņām es nevaru doties.
Tagad es klejoju velti ap platvārtu Aīda mītni.
Sirsnīgi lūdzu, sniedz roku! Kad mani jūs sadedzināsit,
Atpakaļ nenākšu mūžam no tumšajām Aīda mājām.
Turpmāk mums abiem nemūžam vairs savrup no mīļajiem draugiem,
Dzīviem pārrunās nesēdēt kopā; šeit aprija mani
Baismīgā nāve, ko dzimstot ikkatram jau liktenis lēmis.
Arī tev pašam ir lemts, ai Ahillej, līdzīgais dievam,
Tuvu pie diženo trojiešu mūriem krist cīniņā sīvā.
Tagad ko citu vēl lūgšu, varbūt ka to izpildīt vari:
Pavēli kaulus tu manus ar savējiem apbedīt blakus!
Kopā lai atdusas tie, jo auguši arī mēs kopā,
Sākot ar dienu, kad gluži vēl mazu no Opūntas mani
Menoitijs atveda pilī, jo dusmās es nositu draugu
Todien, kad izcēlās ķilda ar Amfidámanta dēlu,
Bezprātis tāds, tik kauliņu dēļ un nejauši gluži.
Zirgvaldis Pēlejs jo laipni tad uzņēma mani pie sevis,
Rūpīgi audzēja kopā ar tevi un lika tev kalpot.
Tāpēc lai kapenes vienas sedz pīšļus un kaulus mums abiem
[— Zelta amfora krāšņā, ko cienītā māte tev deva].»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tam atbildot, savukārt teica:
«Kāpēc, ai Patrokl, mans mīļākais draugs, tu nāci pie manis?
Kāpēc tik sīki šai vietā man atkārto visu, ko vēlies?
Labprāt es darīšu visu un klausīšu pavēlei tavai.
Stājies jel tuvāk pie manis! Kaut varētu apkampt viens otru
Tikai uz mirkli, lai abiem sirds asarās vieglāka kļūtu!»
Teicis šos vārdus, viņš izstiepa mīļi pret Patroklu rokas,
Nespēdams satvert tā miesas. Bet dvēsele, klīstoši dūmi,
Iegrima pazemē švirkstot, un tūdaļ piecēlās Pēleids,
Izbrīnā sasita plaukstas un sacīja skumušā balsī:
«Vai man! Brīnums ir liels, ka tumšajās Aīda mītnēs
Dvēseles mājo patiesi un dvēseļu tēli bez miesas!
Stāvēja visu šo nakti šeit Patrokla, nelaimes sistā,
Dvēsele tuvu pie manis un raudāja, sūdzoties gauži,
Pateica visu, ko vēlas, tam brīnišķi līdzīga bija.»
Teica tā viņš un ierosināja tiem patiku raudāt,
Tā ka vēl rožpirkste Ausma tos sastapa asaras lejam
Apkārt ap Patrokla līķi. Tad Atreja dēls Agamémnons

Sūtīja vīrus ar mūļiem it visur no teltīm, lai viņi
Atvestu malku no meža; bet Mērions, vadonis cildais,
Brašā Deikálida kalps, bez tam vēl to priekšgalā gāja.
Kareivji devās pēc malkas ar cērtamiem cirvjiem un virvēm,
Savītām stingri un grodi; pa priekšu tiem soļoja mūļi.
Ilgi gan augšup, gan lejup, uz sāniem un šķērsām tie gāja;
Bet, kad jau pienāca viņi pie ūdeņiem bagātās Īdas,
Tūdaļ tie ozolus kuplos ar ieročiem noasinātiem,
Draudzīgi steigdamies, cirta, un koki ar milzīgu troksni
Nogāzās zemē, bet ahaju vīri tos, sacērtot šķilās,
Sēja uz mūļiem, un lēnām tie mīdīja zemi ar kājām,
Ceļu caur biezokni laužot, jo gribēja atgriezties laukā.
Cirtēji atnesa šķilas uz rokām, kā Mērions cildais,
Brašā Deikálida kalps, tiem pavēli deva jau agrāk.
Visi pēc kārtas tie nometa malku pie krasta, kur Pēleids
Atrada derīgu vietu kā paša, tā Patrokla kapam.
Bet, kad jau sanesa viņi visapkārt daudz ozola šķilu,
Sasēdās apkārt un gaidīja visi; bet Ahillejs tūdaļ
Sasauca drosmīgos mirmidoniešus un vēlēja viņiem
Varkaltās bruņas vilkt plecos un vezuma ratos jūgt zirgus.
Piecēlās visi ar steigu un apvilka varkaltās bruņas,
Kaujratos varoņi kāpa un kaujratu braucēji blakus.
Kaujrati devās pa priekšu, tiem sekoja kājnieku bari
Tūkstošiem; vidū tiem soļoja draugi ar Patrokla līķi,
Cirpdami matus no galvas un segdami kritušā miesas.
Dievišķais Ahillejs, turot tā galvu, ar skumušu sirdi
Sekoja viņiem, jo veda uz pazemi labāko draugu.
Bet, kad tie sasniedza vietu, kur Ahillejs lika tiem doties,
Nestavas nolika zemē un sakrāva atnestās šķilas.
Dievišķais Ahillejs tobrīd ko citu jau prātoja atkal:
Novērsies tālāk no sārta, viņš nogrieza dzeltenos matus,
Lai gan tos Sperheja straumei bij audzējis kuplus un garus.
Pavērdams skatu pret tumšsārto jūru, viņš nopūties teica:
«Velti tev sirmgalvis Pēlejs, ai Sperhej, ir solījies svēti,
Ja vēl es pārnākšu reiz uz mīļotās dzimtenes zemi,
Matus manus par godu tev apgriezt un nokaut simt vēršus,
Arī bez tam pie avotiem taviem tev piecdesmit aunu
Upurēt vēl, kur svētlauks ir tavs un altāris smaržo.
Tā reiz tev solījās Pēlejs, tu visam tam neļāvi notikt.
Tagad, kad nepārnākt man uz mīļoto dzimtenes zemi,
Atdošu varonim Patroklam matus, lai nes tos sev līdzi.»
Teicis šos vārdus un apgriezis matus, viņš mīļajam draugam
Lika tos rokās un ierosināja tiem patiku raudāt;
Viņi vēl raudātu ilgi, un nodzistu Hēlija gaisma,
Nebūtu Ahillejs nācis un sacījis Agamemnónam:
«Atreja dēls, pēc mājieniem taviem šeit ahaju tauta
Klausīs vislabāk; ar asarām vēlāk var atvieglot sirdi!
Tagad liec atstāt tiem sārtu un azaidu gatavot tūdaļ.

Pārējo visu mēs sagatavosim, jo vairāk par visiem
Sirds mums par mirušo skumst. Lai kopā šeit vadoņi paliek!»
Tikko kā dzirdēja tautvedis Atreids šos Pēleida vārdus,
Tūdaļ viņš vēlēja ahajiem izklīst pa līganiem kuģiem.
Palika vienīgi apbedītāji, kas sakrāva malku.
Šķilas tie salika sārtā, simt pēdu platā un garā,
Uzlika līķi ar skumušu sirdi uz sakrautā sārta.
Vairākas taucētas aitas un ragainos greizkāju vēršus
Dīrāja vīri pie sārta un upurim sagatavoja.
Ahillejs atņēma taukus no visiem, tad apklāja līķi
Visu no galvas līdz kājām un dīrātos sakrāva apkārt.
Traukus ar medu un eļļu viņš uzlika sārtam pret vidu,
Piesliedams viegli pret līķi, un četrus augstkaklu zirgus
Uzgāza, nopūties smagi, ar milzīgu sparu uz sārta.
Pārtika deviņi suņi ik dienas no valdnieka galda.
Diviem viņš nocirta galvas un meta uz sakrautā sārta.
Izpildot nodomus ļaunos, vēl divpadsmit jaunekļiem staltiem,
Labākiem trojiešu dēliem, ar zobenu nocirta galvas.
Uguns mūžīgo spēku vēl pielika šķilām, lai liesmo.
Beidzot, raudādams skaļi, tā sacīja mīļajam draugam:
«Sveicināts esi, ai Patrokl, kaut arī jau Aīda mītnēs!
Visu es daru nu tā, kā agrāk tev solījis esmu.
Divpadsmit jaunekļus staltus, vislabākos trojiešu dēlus,
Aiznesīs liesmas ar tevi; tik Hektoru, Priama dēlu,
Nedošu ugunīm aprīt uz sārta, bet metīšu suņiem.»
Teica tā draudēdams viņš; bet Hektoru neskāra suņi.
Kiprida, Kronida meita, to sargāja dienu un nakti;
Kritušā varoņa miesai tā uzlēja rožeļļu maigo —
Brīnišķu smaržu, lai, velkot pa zemi, to neievainotu.
Arī vēl mākoni tumšu no debesīm plašām līdz zemei
Noveda Apollons Foibs un apsedza vietu, kur tobrīd
Atradās Hektora līķis, lai saule ar spožajiem stariem
Nespētu izkaltēt miesu ap dzīslām un locekļiem viņam.
Nedega ozola šķilas uz sārta ar Patrokla līķi.
Dievišķais Ahillejs tobrīd ko citu jau prātoja atkal;
Novērsies tālāk no sārta, viņš divus piesauca vējus,
Boreju, Zefiru straujo, tiem solīdams upurus treknus.
Vīnu viņš nolēja vējiem no zeltainā kausa, tos lūgdams
Sacelties ātrāk, lai līķi drīz ugunī degtu un malku
Iedegties pasteidzinātu. Nu Īrida ātrajām kājām,
Pēleida lūgšanu klausot, par vēstnesi devās pie vējiem.
Tobrīd pārējie vēji pie vētrainā Zefira namā
Sēdēja jautrajās dzīrēs; šurp atlaidās Īrida pēkšņi,
Stājās uz marmora sliekšņa. Bet, tikko to redzēja dievi,
Piecēlās visi un gāja tai pretī, lai lūgtu pie sevis.
Īrida atteicās sēsties pie viņiem un sacīja tūdaļ:
«Tagad nav laika man sēsties. Es steidzos Okéana straumei
Pāri uz Aitiopíju. Patlaban simt vēršu tur ziedo

Debesu dieviem, es arī šais upuru mielastos būšu.
Ahillejs Boreju lūdz un brāzmaino Zefira elpu
Palīgā doties un apsola abiem jums upurus treknus.
Sapūtiet spēcīgas liesmas zem sakrautā sārta, kur tagad
Atrodas Patrokla līķis, ko visi ar nopūtām apraud.»
Teica tā viņa un atstāja vējus. Šie aizdrāzās tūdaļ
Abi ar brāzmainu troksni un mākoņus vilka sev līdzi.
Pūzdami tuvojās viņi pie jūras; ar trokšņaino elpu
Bangas tie sacēla augstas un, nākot pret cilaino Troju,
Metās pret Patrokla sārtu. Drīz liesmojot sprēgāja šķilas.
Veselu nakti līdz rītam tie abi šeit plandīja liesmu,
Elsdami smagi ap sārtu, un Ahillejs veselu nakti,
Satvēris divosu kausu, no mirdzošā maisāmā trauka
Smēla dzirkstošo vīnu un lēja uz auglīgās zemes,
Patroklu, nelaimes vajāto draugu, bez apstājas saukdams.
Itin kā vaimanā tēvs pie kūpoša sārta, kad miris
Tikko kā precējies dēls un vecākus atstājis postā, —
Gluži tā raudāja Pēleids, kad aizdedza Patrokla kaulus,
Vilkdamies apkārt ap degošo sārtu un vaidēdams skaļi.
Bet, kad jau Gaismnesis nāca, lai atnestu rītu virs zemes,
Un kad jau safrāna tērpā virs jūras pacēlās Ausma,
Sāka dzist sakurtais sārts un aprima versmainā liesma.
Atpakaļ atgriezās vēji, lai dotos uz mitekļiem saviem
Pāri pār Trāķijas jūru, un šņākdamas svaidījās bangas.
Tobrīd atkāpās Pēleja dēls no gailošā sārta,
Apgulās, paguris nakti, un iegrima saldajā miegā.
Pulcējās visi patlaban ap vadoni Atreja dēlu.
Nācēju soļi un sarunu čalas to uzmodināja.
Tūdaļ viņš piecēlās kājās un teica tiem, valodu sākdams:
«Atreid un pārējie visi jūs ahaju vadoņi dižie!
Kūpošo sārtu vispirms jūs dzēsiet ar dzirkstošo vīnu,
Apslakait vietu visapkārt, kur liesmai ir bijusi vara!
Tūdaļ mēs savāksim visus Menóitija pēcteča kaulus!
Labi tos varēsim atšķirt, jo viegli ir pazīt starp citiem:
Sārtam viņš gulēja vidū, bet pārējie — zirgi un vīri —
Attālāk dega pie malas un samesti jukām ar citiem.
Zelta traukā mēs Patrokla kaulus nu, klātus ar taukiem,
Ieliksim tikmēr, līdz kamēr es pats uz pazemi došos.
Kapu uz Patrokla kauliem jūs neceliet sevišķi augstu —
Lai tik maz pieklājīgs būtu, bet vēlāk jūs, ahaju dēli,
Uzmetiet kapu šeit platu un augstu, ja tikai pēc manis
Kādi vēl paliksit dzīvi pie Trojas starp daudzairu kuģiem.»
Teica tā viņš, un Pēleja dēlam tie klausīja visi.
Kūpošo sārtu vispirms tie dzēsa ar dzirkstošo vīnu
Visur, kur skārusies liesma. Daudz pelnu sakrita zemē.
Mīļā Patrokla balsenos kaulus tie, asaras lejot,
Zelta traukā tad savāca kopā un divkārt ar taukiem
Aplika, ienesa teltī un sedza ar palagu smalku.

Kapvietai apkārt tie apvilka loku, tai pamatus lika
Tuvu pie sārta un irdenas smiltis tur uzbēra tūdaļ.
Beiguši kapkalnu mest, tie atpakaļ steidzās, bet Pēleids
Neļāva kareivjiem izklīst un lika tiem laukumā sēsties,
Iznesa sacīkšu balvas no kuģiem, daudz trijkāju, bļodu,
Izveda zirgus un mūļus, un spēcīgos platpieru vēršus,
Arī vēl skaistjoztās sievas un izlika pelēko dzelzi.
Braucējiem veikliem vispirms viņš nolika teicamas balvas;
Pirmajam noteica jaunavu daiļu, kas rokdarbos veikla,
Osainu trijkāji arī, kur divdesmit divi iet mēri.
Otram kā sacīkšu balvu tas nolika sešgadu ķēvi,
Nejūgtu arklā līdz šim, kas kumeļu drīzumā nestu.
Trešajam nolika bļodu, kas nebija likta uz uguns,
Spožu, kur četri iet mēri, vēl tikko no meistara nestu;
Ceturtam nolika balvai viņš divus talantus zelta,
Piektajam divosu trauku, kas liesmās pavisam nav bijis.
Piecēlās Pēleja dēls un argiešiem teica šos vārdus:
«Atreid un pārējie visi jūs ahaji spožajās bruņās!
Kaujratu braucējus veiklos šīs balvas laukumā gaida.
Bet, ja kam citam par godu šīs sacīkstes notiktu tagad,
Droši vien godalgu pirmo es nestu sev līdzi uz telti.
Paši jūs zināt, cik veiklumā pārāks mans slavenais pajūgs;
Nāvei nav varas pār zirgiem, ko Poseidons dāvāja kādreiz
Pēlejam, sirmajam tēvam, bet tēvs tos man piešķīra tālāk.
Pats es šeit palikšu mierā un viennaga zirgi ar mani,
Tāpēc ka zaudēja cīņā tie vadoni — lepnumu savu,
Mīļu un sirsnīgu draugu, kas dažkārt to cirtainās krēpēs
Ielēja spīdīgo eļļu un mazgāja ūdenī dzidrā.
Tagad tie sēro par vadoni savu, un krēpes tiem abiem
Sniedzas līdz zemei; stāv mierīgi viņi ar skumušu sirdi.
Ahaju vīri šais rindās, uz sacīkstēm gatavi esiet
Visi, kas paļaujas droši uz zirgiem un kaujratiem stipriem!»
Teica tā Pēleja dēls, un piecēlās braucēji veiklie.
Diženais tautvedis Eimēls starp ahajiem piecēlās pirmais,
Admēta mīļotais dēls, pats labākais braucēju vidū.
Drosmīgais Diomēds, Tīdeja dēls, tam sekoja tūdaļ;
Troja slavenos zirgus viņš kaujratos jūdza, ko kādreiz
Ainejam atņēma cīņā, kad Apollons izglāba viņu.
Gaišmatis Menelājs, Atreja dēls, šeit piecēlās trešais,
Kronida lolotais vīrs. Viņš iejūdza veiklākos zirgus —
Podargu savu un Aiti tam līdz, Agamémnona ķēvi;
Ehepols, Anhīsa dēls, Agamémnonam deva šo ķēvi
Balvai, jo netika doties tam pašam uz vējaino Troju.
Mieru baudīt viņš gribēja mājā, jo Olimpa valdnieks
Mantas tam dāvāja daudz Sikíonas plašajās lejās.
Menelājs jūdza šo ķēvi, jo skriešana patika viņai.
Antilohs ceturtais nāca pēc viņa ar skaistkrēpju zirgiem,
Nestora slavenais dēls, kas Nēlejam, valdniekam Pilā,

Dēladēls bija, un tobrīd Antiloha kaujratus vilka
Steidzīgie pilieŝu zirgi. Tad, prātīgu padomu dodams,
Pienāca sirmgalvis Nestors pie dēla un sacīja viņam:
«Jauns vēl patiesi tu, Antiloh, esi! Bet mīlējis tevi
Kronids un Poseidons ļoti, kas kaujratu vadības prasmi
Lika tev apgūt, un tāpēc daudz nevajag pamācīt tevi.
Zināsi pats, kā pareizi zirgus tev apliekt ap zīmi.
Zirgi tev skrējēji kūtri. Es baidos, tu zaudēsi cīņu.
Veiklāki zirgi ir pretniekiem taviem, bet tomēr tie paši
Nebūs tik gudri kā tu un nepratīs rīkoties veiklāk.
Nezaudē drosmi, mans mīļais, un parādi veiklību savu,
Kaujratus vadot, lai sacīkšu balvas tev nepaiet secen.
Lielākas sekmes gūst cirtējs ar veiklību savu, ne spēku;
Tikai ar veiklību stūrnieks var cīnīties tumšsārtā jūrā,
Vadīdams steidzīgo kuģi, ko viesuļi svaida pa viļņiem.
Kaujratu braucēji arī cits citu var veiklībā pārspēt.
Daži, kas uzticas vienīgi zirgiem un kaujratiem saviem,
Dzen tos bez jēgas par tālu un novirzās sānis no zīmes.
Zirgi pa sacīkstes lauku tam maldās, jo nespēj tos valdīt,
Bet, kas ir lietpratējs īsts, tas, vadīdams vājākus zirgus,
Manīgi skatās uz mērķi un apbrauc to tuvu; tas zina
Garām nepalaist mirkli, kad jāpievelk vēršādas groži;
Stingri tos virza uz priekšu un priekšējo skrējēju vēro.
Zīmi tev norādīt varu, tā katram būs redzama viegli, —
Lūk, tur kāds nokaltis koks, kas paceļas līdzīgi stabam,
Priedes vai ozola stumbrs, kas lietū netrūd pavisam.
Akmeņi balti pa kreisi un labi tam nolikti divi
Šaurākā sacīkstes ceļā, bet skrejceļš ir līdzens visapkārt,
Laikam tā piemiņas zīme uz krituša varoņa kapa
Jeb vai kāds sacīkšu mērķis, ko cēlušas paaudzes senās.
Dievišķais Ahillejs to par sacīkšu robežu licis.
Piebraucis tuvu, tam pievirzi zirgus un kaujratus ciešāk;
Skaistajos kaujratos tobrīd tu pacenties ķermeni savu
Vieglītēm noliekt pa kreisi; ar pātagu, uzkliedzis skaļi,
Uzcērt tu zirgam pa labi un brīvāk palaid tam grožus,
Mirklī būs apkārt ap zīmi tavs zirgs, kas kreisajā pusē,
Tā ka tev izliksies pašam, ka rumba ir skārusi malu.
Tomēr šeit uzmanīgs esi un sargies pie akmeņiem skarties —
Zirgus tā sakropļot var un kaujratus drumstalās saberzt.
Citi tik smiesies par to, bet pašam būs vienīgi negods.
Antiloh mīļais, jo vērīgi sargies un uzmanīgs esi!
Ja tu tik pabrauksi garām jo cieši gar nolikto zīmi,
Nebūs tad tāda neviena, kas vajādams panāktu tevi,
Lai pat tas dzītu aiz muguras tavas Aréionu veiklo,
Slavenā Adrasta zirgu, kas cēlies no dievišķas sugas,
Vai Lāomédonta zirgus, kas labākie trojiešu zemē.»
Teica tā Nēleja pēctecis Nestors un atgriezās tūdaļ
Agrākā vietā, kad dēlam bij derīgu padomu devis.

Mērions bija šeit piektais, kas sajūdza skaistkrēpju zirgus.
Visi jau kaujratos kāpa un kauliņus ķiverē meta;
Ahillejs kratīja tos. Antíloham, Nestora dēlam,
Pirmajam izlēca kauliņš, otrs valdnieka Eimēla bija,
Trešais bij Atreja dēla Menélāja, šķēpmeša veiklā,
Ceturtais kauliņš pēc kārtas Mērionam Molidam krita,
Izkrita pēdējais kauliņš Diómēdam, Tīdeja dēlam.
Nostājās visi pēc kārtas; tiem Ahillejs rādīja zīmi
Tālu līdzenā laukā un lika par novērotāju
Foinīku, līdzīgo dievam, kas Pēleja līdzgaitnieks bija;
Bija tam skriešanu vērot un taisnību paziņot vēlāk.
Reizē pātagu pacēla visi pret ātrkāju zirgiem,
Cirta ar pavadām viņiem un skaļi tos uzmudināja.
Zirgi metās uz priekšu ar sparu pa līdzeno lauku,
Tālu no dobajiem kuģiem; to ceļā zem stiprajām krūtīm
Putekļi pacēlās augstu kā negaisa mākoņi tumši.
Izpūra krēpes ap kakliem un plandījās, paklausot vējam.
Kaujrati, drāzdamies strauji uz priekšu, drīz auglīgai zemei
Pieplaka cieši, drīz palēcās gaisā, bet braucēji veiklie
Stāvēja kaujratos savos. Sirds pukstēja strauji ikkatram,
Tīkojot uzvaru gūt. Uz skriešanu mudīja viņi
Zirgus; tie aizlaidās strauji un putekļus sacēla laukā.
Tobrīd, kad zīmi sasniedza zirgi un atpakaļ devās
Atkal uz pelēko jūru, bij redzama varoņu drosme;
Stiepdamies strauji, aizdrāzās zirgi pa līdzeno lauku.
Aizsteidzās Eimēla ķēves drīz pārējiem pajūgiem priekšā;
Diomēds, Tīdeja dēls, ar trojiešu ērzeļiem diviem
Sparīgi metās uz priekšu un sekoja cieši aiz viņām;
Likās, ka tūdaļ pēc mirkļa tie Eimēla kaujratos ielēks.
Plecus un muguru plato ar elpu tie sildīja viņam;
Likuši pacelto galvu uz Eimēla pleciem, tie laidās.
Diomēds aizsteigtos priekšā vai arī tam nokļūtu blakus,
Nebūtu saīdzis Apollons Foibs pret Tīdeja dēlu —
Mirdzošo pātagu tobrīd tas izrāva viņam no rokām.
Asaras aumaļām plūda no varoņa acīm aiz dusmām,
Tāpēc ka Eimēla ķēves viņš vēroja laižamies ātrāk;
Ērzeļi negāja viņam bez pātagas sitiena tālāk.
Tomēr Apóllona viltu drīz Atēna nojauta skaidri.
Tūdaļ tā palīgā steidzās pie tautgana Tīdeja dēla,
Pasniedza pātagu viņam un ērzeļiem iedvesa spēku.
Tūdaļ īgnuma pilna tā devās pie Admēta dēla,
Salauza kaujratu jūgu. Tad slavenās Eimēla ķēves
Metās uz sāniem no ceļa, un dīsele nokrita zemē.
Kūleņus mezdams uz priekšu, pie kaujratiem nogāzās Eimēls,
Sasita degunu, lūpas un nobrāza elkoņa galu,
Nobrāza ādu uz pieres virs uzacīm kuplām. Tā acis
Pildījās asaru lāsēm, balss pārtrūka pēkšņi tā lūpās.
Diomēds tūdaļ tam aizsteidzās priekšā ar ērzeļiem straujiem,

Pārspēdams tālu it visus, jo Pallada Atēna tobrīd
Zirgiem iedvesa spēku un deva tam uzvaras slavu.
Gaišmatis Menelājs Atreids tam sekoja cieši pa pēdām.
Antilohs traucās aiz viņiem un mudīja Nestora zirgus:
«Steidzieties abi uz priekšu un aulekšos traucieties ātrāk!
Nelieku taču jums tagad ar drosmīgā Tīdeja dēla
Ērzeļiem sacensties straujiem; tiem Pallada Atēna abiem
Likusi ātrumu kājās un devusi uzvaras slavu.
Panāciet Atreida zirgus, tiem nedrīkstat iepakaļ palikt!
Ātri uz priekšu! Jums citādi Aite, kas taču ir ķēve,
Padarīs kaunu! Bet, slavenie zirgi, kam paliekat pakaļ?
Tagad es sacīšu jums, tik tiešām tas notiksies arī:
Tautvedis Nestors pēc tam jūs negribēs lutināt ilgāk,
Tūdaļ jums dzīvību laupīs ar ieroci noasināto,
Ja šeit aiz laiskuma sava mēs iegūsim mazāku balvu.
Tagad jūs saņemiet spēkus un steidzieties ātrākā gaitā!
Gan jau ar veiklību savu un prasmi es panākšu visu;
Šaurākā vietā es pabraukšu garām un nebūšu vīlies.»
Teica, un tūdaļ tā zirgi, kad sajuta vadoņa draudus,
Brītiņu skrēja vēl ātrākā gaitā. Te Antilohs brašais
Redzēja bedri sev priekšā, visšaurākā vietā uz ceļa;
Bija tur iedobums dziļāks; šeit ūdens, kas sakrājas ziemu,
Pamazām izlauza ceļu un iegrauzās dziļāk visapkārt.
Menelājs dzina tur zirgus, bet sadurties bijās ar citiem;
Antilohs, nogriezies pēkšņi no ceļa, ar viennaga zirgiem
Traucās uz priekšu un bija gandrīz jau Atreidam blakus.
Sabijās Atreja dēls un uzkliedza Nestora dēlam:
«Antiloh, brauc tu bez prāta! Jel savaldi ātrkāju zirgus!
Šaurāka vieta tev priekšā; gan platākā pabrauksi garām.
Kaujrati saskarsies kopā; tos sabojāt vari tu viegli.»
Teica tā viņš, bet Nestora dēls, ar pātagu draudot,
Zirgus tik paskubināja un izlikās nedzirdam viņu.
Cik daudz var aizvelties ripa, ko jauneklis ziedošos gados
Metis ar atvēztu roku, kad pārbauda jaunības spēku,
Tik daudz tie rikšoja blakus; bet slavenās Atreida ķēves
Palika pakaļ, jo tīšām viņš pats tās nedzina tālāk,
Lai tik šā viennaga zirgi tam ceļā neuzskrien virsū,
Neapgāž kaujratus, veidotus koši, un arī lai paši
Piepeši neiekrīt pīšļos, ja akli pēc uzvaras dzenas.
Gaišmatis Menelājs tobrīd tā rādamies sacīja viņam:
«Antiloh, mirstīgo vidū nav ļaunāka cita par tevi!
Dodies tik tālāk! Aiz kļūdas mēs saukuši tevi par gudru.
Tagad tev saku — bez zvēresta tomēr tu negūsi balvu.»
Teicis šos vārdus, viņš mudīja zirgus un sacīja viņiem:
«Nekavējiet jūs mani un nestāviet skumušu sirdi!
Drīzāk gan piliešu zirgiem kļūs kājas un locekļi gurdi,
Bet ne jums abiem, jo laupītas sen tiem jaunības dienas.»
Teica, un tūdaļ tā zirgi, kad sajuta vadoņa draudus,

Pastiepās ātrāk un panāca žigli Antíloha zirgus.
Sēdēja ahaji laukumā tobrīd un vēroja lejā
Zirgus; tie aizlaidās strauji un putekļus sacēla laukā;
Krētiešu vadonis Īdomenéjs tos redzēja pirmais,
Sēdēdams augstākā vietā un tālāk no pārējo bara.
Dzirdot, kas mudina zirgu, viņš pazina braucēju pašu;
Arī viņš pazina izcilo zirgu, kas pārspēja citus;
Skaistumā bija tas pārāks par citiem un tumšbēru spalvu,
Pierē ar apaļu lauku, kas pilnajam mēnesim līdzīgs.
Piecēlās Īdomenéjs un sacīja argiešu vīriem:
«Argiešu vadoņi, draugi un padoma devēji gudrie!
Vai tik es vienīgais redzu šos zirgus, vai arī jūs visi?
Citi pavisam, man liekas, ir tagad jau pārējiem priekšā;
Arī cits braucējs, man liekas; varbūt ka kur klupušas laukā
Eimēla ķēves, kas agrāk vislabākās skrējējas bija.
[Tikko kā redzēju viņas; gar zīmi tās aizdrāzās tuvu;
Tagad nekur tās nevaru redzēt, kaut visur man acis
Vērīgi raugās uz priekšu pa Trojas ieleju plašo.]
Nejauši braucējs, man liekas, ir vaļīgāk palaidis grožus;
Ķēves nav pratis viņš vadīt un manīgi apbraukt ap zīmi.
Tur viņš ir nokritis zemē, man liekas, un salauzis ratus.
Piepeši ķēves aiz bailēm ir situšās sānis no ceļa.
Celieties augšā un raugaities paši! Es nevaru viņus
Skaidri vairs izšķirt. Man liekas, ka priekšējais kaujratu braucējs
Tiešām ir aitolu vīrs, kas argiešu kareivjus vada,
Diomēds, varonis brašais, jo slavenā Tīdeja pēcnieks.»
Ajants, Oīleja dēls, tam atbildot, sacīja skarbi:
«Īdomenéj, kam pļāpā par agru? Lūk, visām pa priekšu
Slavenās ātrkāju ķēves pa ieleju aizlaižas plašo.
Argiešu vidū patlaban tu jaunākais neesi gados,
Tāpēc jau acis tev pierē par pārējiem nesaredz skaidrāk.
Pļāpas arvien tev bijušas mīļas! Bet neklājas tagad
[Tukšu šeit pļāpāt, kad sapulcē klāt tik slaveni vīri].
Raženās Eimēla ķēves skrien visiem pa priekšu kā agrāk,
Eimēls stāv kaujratos spožos, un mirdzošie groži tam rokā.»
Krētiešu vadonis iekarsa dusmās un sacīja viņam:
«Nelieša Ajant, tu pirmais uz ķildām, bet citur it visur
Pēdējais ahaju vidū! Pat kauna tev mazāk kā citiem!
Derēsim, lieku es trijkāji ķīlām vai sudraba bļodu,
Kam šeit ir priekšgalā zirgi! Lai zaudējis necel tu ķildas,
Agamémnonu, Atreja dēlu, par šķīrēju celsim.»
Teica tā. Piecēlās Ajants, Oīleja pēctecis straujais,
Piepeši iededzies dusmās, un gribēja atbildēt skarbi.
Izceltos lielāka ķilda patiesi starp varoņiem abiem,
Nebūtu piecēlies Ahillejs pats un sacījis viņiem:
«Rimstieties! Ķildoties pietiks ar ļauniem un zaimīgiem vārdiem,
Ajant un Īdomenéj! Jums neklājas abiem tā runāt!
Citam jūs pārmestu to, kas līdzīgi rīkojies būtu.

Labāk jūs laukumā mierīgi sēdiet un vērojiet zirgus!
Braucēji paši drīz atsteigsies šurp, jo uzvaras balvas
Aicina viņus; tad izšķirsit visi jūs ahaju zirgus,
Redzēsit paši, kas pienācis pirmais, kas pienācis otrais.»
Teica tā Pēleja dēls, un Diomēds piesteidzās pēkšņi.
Strauji viņš metās uz priekšu, ar pātagu skubinot zirgus;
Gaisā tie saslējās augstu un steigdamies pabeidza ceļu,
Apmetot kaujratu braucēju vienmēr ar putekļu šalti.
Kaujrati, apkalti grezni visapkārt ar zeltu un alvu,
Ripoja strauji uz priekšu aiz vadoņa ātrkāju zirgiem.
Nebija redzamas dziļas te pēdas aiz kaujratu šķienēm
Irdenās smiltīs — tik strauji tie laizdamies skrēja.
Drīz vien viņš stāvēja laukuma vidū, un aumaļām zirgiem
Pilēja sviedri uz zemi no svīdušiem kakliem un krūtīm.
Diomēds nolēca tūdaļ no mirdzošiem kaujratiem zemē,
Pieslēja pātagu savu pie jūga; tad drosmīgais Stenels
Steidzīgi devās uz priekšu, lai saņemtu iegūto balvu,
Atdeva cildajiem draugiem šo sievieti nogādāt teltī,
Osaino trijkāji līdzi tai vest; pats atjūdza zirgus.
Antilohs, Nestora dēls, pēc Tīdeida atdzina zirgus.
Ne jau ar ātrumu savu, ar viltību Atreja dēlam
Aizsteidzās priekšā, bet Atreids ar zirgiem tam pielaidās blakus.
Cik maz no rata stāv zirgs, kas, stiepdamies tālu uz priekšu,
Kaujratu braucēju savu ar kaujratiem aizrauj pa lauku;
Aste tam pieskaras viegli ar galu pie riteņa šķienes,
Tāpēc ka tuvu viņš skrien un tāpēc ka atstatums neliels
Viņu no riteņiem šķir, kad dodas pa ieleju plašo, —
Tik maz aiz cildenā Nestora dēla šeit palika Atreids.
Sākumā bija tik pakaļ, cik tālu var aizmest ar ripu,
Bet to viņš panāca pēkšņi, jo nu Agamémnona ķēve,
Slavenā skaistkrēpju Aite, ar divkāršu ātrumu devās.
Bet, ja vēl brītiņu īsu šī sacīkste vilktos starp abiem,
Atreids drīz aizsteigtos priekšā vai arī tam nokļūtu blakus.
Tobrīd Mērions cildais, kas kalpoja Īdomenéjam,
Palika Atreidam pakaļ, cik tālu var aizmest ar šķēpu.
Krētiešu skaistkrēpju zirgi par visiem visgausākie bija.
Arī pats kaujratu braucējs šais sacīkstēs nebija veiklais.
Beidzot Admēta dēls no visiem vispēdējais nāca,
Greznotos kaujratus vilkdams un mudīdams zirgus uz priekšu.
Ahillejs, ātrkājis veiklais, ar nožēlām vēroja viņu;
Pacēlies argiešu vidū, tas teica šos spārnotos vārdus:
«Labākais braucējs pats pēdējais pienāk ar viennaga zirgiem!
Labi, lai godalgu otro pēc taisnības piešķiram viņam!
Cildajam Tīdeja dēlam pēc nopelniem pienākas pirmā.»
Teica tā viņš, un piekrita visi, kā sacīja Pēleids.
Tiešām viņš dotu tam ķēvi, kā vēlējās ahaju dēli,
Nebūtu Antilohs, Nestora dēls, aiz īgnuma sirdī
Cēlies no vietas un taisnīgu vārdu Ahillejam teicis:

«Ahillej, mūžam būs īgnums man sirdī pret tevi, ja ķēvi
Atdosi Admēta dēlam! Tu gribi man atraut šo balvu,
Domādams tā, ka kaujrati tam un steidzīgās ķēves
Palika pakaļ, bet braucējs ir manīgs! Bet kāpēc gan dievus
Nebija pielūdzis viņš? Tad nebūtu pēdējais nācis!
Bet, ja patiesi šā žēl, ja mīļš tev un tīkams viņš sirdij, —
Mirdzoša zelta un vara arvien papilnam tev teltī,
Daudz tev ir lopu, daudz viennaga zirgu un verdzeņu arī.
Dāvināt Eimēlam vari no tām vēl labāku balvu
Vēlāk vai arī jau tagad, lai ahaji slavētu tevi.
Savu nevienam es negribu dot! Ja tomēr kāds vēlas
Gūt šo par savu, lai dodas tas šurp uz cīņu ar mani!»
Teica tā viņš, bet Pēleja dēls tam smaidīja pretī,
Apsveikdams Nestora dēlu, jo tīkams un mīļš tam viņš bija.
Pavēris skatu pret to, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Ja jau tu, Antiloh, gribi, lai Eimēlam atrodu teltī
Citu vēl labāku balvu, tad tiešām tā notiksies arī.
Viņam es dāvāšu bruņas, ko novilku Asteropájam,
Mirdzošā vara. Jo gaumīgi grezno tās spīdīgā alva,
Lieta visapkārt gar malām; tās viņam būs vērtīga balva.»
Teica tā Pēleja dēls un mīļajam Automedóntam
Lika tās iznest no telts. Šis gāja un atnesa tūdaļ,
Ielikdams Eimēlam rokās. Tas pieņēma balvu ar prieku,
Piecēlās gaišmatis Menelājs tobrīd ar skumušu sirdi,
Iededzies dusmās pret Nestora dēlu. Tad prātīgais saucējs
Pasniedza valdniekam zizli un vēlēja ahaju dēliem
Klusēt; bet Menelājs, līdzīgais dievam, tā sacīja viņiem:
«Ko šeit tu, Antiloh, dari? Par prātīgu turēju tevi!
Godu tu laupīji man un apsmēji ātrkāju zirgus,
Savējos aizdzīdams priekšā, kaut bija daudz vājāki viņi!
Ahaju vadoņi, draugi un padoma devēji gudrie,
Izšķiriet taisnīgi ķildu un nedariet pāri nevienam.
Lai tik kāds neteiktu vēlāk no ahajiem varkaltās bruņās:
— Menelājs uzvaru guvis pār Nestora dēlu ar meliem!
Ķēvi viņš guva kā balvu, kaut zirgi daudz vājāki bija,
Tāpēc ka spēka un varas tam vairāk kā Nestora dēlam. —
Labi, bet tagad es spriedīšu pats! Pret mani, man liekas,
Danaji ierunu necels, jo spriedums patiesi būs taisnīgs.
Antiloh, Nestora dēls! Šurp, Kronida lutekli, tūdaļ!
Stājies, kā paraša prasa, pie zirgiem un kaujratiem saviem!
Pātagu aso tver rokā, ar kuru tu vadīji zirgus,
Skaries pie zirgiem ar to un zvēri, Poséidonu minot,
Ka tu bez nodoma ļauna man kaujratus kavēji ceļā.»
Antilohs, prātīgais Nestora dēls, tam atbildot, teica:
«Savaldi, Menelāj, dusmas, jo esmu daudz jaunāks par tevi!
Valdniek, tu vecāks par mani un arī tev lielāka slava!
Zini, ka jaunākie gados arvien mēdz aizrauties viegli.
Pārsteidzīgs mūžam ir jaunekļa prāts un padomā vājāks.

Uzklausi mani ar mierīgu sirdi! Es labprāt tev došu
Ķēvi, ko guvu par balvu. Ja gribētu tagad no manis
Citu vēl lielāku balvu, ar prieku to nekavējoties
Vēlētos atdot, lai, dievišķo Atreid, tu neizmet mani
Ārā pavisam no sirds un dieviem es nekļūstu nīstams.»
Teica tā ražená Nestora dēls un, atvedis ķēvi,
Atdeva Atreja dēlam. Sirds līksmoja vadoņa krūtīs
Laimē, kā vizoša rasa dreb ziedošas labības vārpās
Tobrīd, kad spiedīgā saule sāk izkaltēt auglīgos laukus, —
Gluži tā, Atreja dēls, tev arī sirds drebēja krūtīs.
Pavēris skatu pret viņu, tas teica šos spārnotos vārdus:
«Antiloh, piekāpjos tagad, kaut īgnums pret tevi man bija!
Taču ne muļķis, ne vieglprātīgs cilvēks tu neesi bijis,
Šodien tik jaunatnes straujums pār prātu ir uzvaru guvis.
Tomēr uz priekšu tu sargies krāpt vīru, kas stiprāks par tevi;
Cits kāds ar mani tik drīz gan nebūtu samierinājies.
Daudzreiz tu manis dēļ cietis, daudz grūtību redzējis esi,
Daudzkārt ir cietis tavs tēvs un arī tavs brālis ne mazāk.
Tāpēc es piekāpjos tev un, sirsnīgo lūgumu klausot,
Atdodu ķēvi, kaut tagad tā mana. Lai ahaju vīri
Tagad to redz, ka neesmu lepns, ka sirds man nav cieta.»
Teicis šos vārdus, viņš ķēvi Noēmonam vēlēja aizvest,
Brašā Antiloha draugam; pats paņēma mirdzošo bļodu.
Divus talantus zelta sev vadonis Mērions ņēma,
Tāpēc ka ceturtais bija; bet piektā vēl godalga bija —
Divosu trauks; tad Ahillejs tūdaļ to Nestoram sniedza,
Iznesdams ahaju sapulcei cauri, un pienācis teica:
«Sirmgalvi, pieņem un glabā šo balvu! No Patrokla bērēm
Šī lai tev piemiņa būtu! Nemūžam argiešu vidū
Viņu tev neredzēt vairs! Par velti šo sacīkšu balvu
Dodu, jo neiesi cīņā ar bruņotu dūri vai lauzties,
Neiesi mesties ar atvērtu šķēpu vai skrieties pa lauku.
Vecuma nasta, kas likta tev plecos, jau smagi māc tevi.»
Teicis to, atdeva trauku. Ar prieku to pieņēma Nestors.
Pavēris Pēleidam skatu, tas teica šos spārnotos vārdus:
«Viss tas ir tiesa, mans dēls! Tu sacīji prātīgu vārdu.
Locekļi nav man vairs vingri, jau gurdums, mans mīļais, ir kājās,
Rokas vairs nekustas plecos tik vingri kā senākos laikos.
Būtu es bijis vēl jauns un būtu man agrākie spēki,
Kādi bij Būprasijā, kad glabāja epeju tauta
Amarinkéju un ķēniņa dēli mums nolika balvas!
Nebija tobrīd tur tāda neviena, kas būtu man līdzīgs
Epejos, piliešu tautā vai drosmīgo aitolu vidū.
Ēnopa dēlu Klitómēdu kādreiz es veicu ar dūrēm,
Pleironas Ankaju gāzu, kas iznāca lauzties pret mani,
Noskrēju slaveno Īfiklu toreiz ar veiklajām kājām;
Pieveicu šķēpmeti Fīleju arī, Polídoru vēlāk.
Vienīgi Aktora dēli ar kaujratiem pārspēja mani

[Uzvarot mani ar skaitu, jo skauda tiem uzvara mana,
Tāpēc ka noliktas bija šai sacīkstei skaistākās balvas].
Dvīņi jau abi tie bija. Viens, pavadas vadīdams stingri,
Virzīja zirgus uz priekšu, otrs dzina ar pātagu viņus.
Tiešām tāds senāk es biju. Nu savukārt paaudze jaunā
Vingrinās līdzīgos darbos. Man mierīgi padoties vajag,
Gurstot zem vecuma sloga, kaut agrāk starp varoņiem biju.
Steidzies un turpini sacīkstes tālāk par piemiņu draugam!
Balvu šo saņemu labprāt; par to man sirds priecājas ļoti,
Tāpēc ka atceries mani un mūžam man labvēlīgs esi,
Parādot sevišķu godu un izceļot ahaju vidū.
Mūžīgie dievi par visu lai piešķir tev laimi un prieku!»
Teica tā viņš, un Pēleja dēls caur ahaju pūli
Atpakaļ traucās, kad dzirdēja visu, ko sirmgalvis teica.
Sīvajai cīņai ar dūrēm pēc tam viņš nolika balvas,
Atvezdams laukumā cītīgo mūli un piesiedams viņu,
Sešgadu, nejūgtu vēl, ar sevišķi spītīgu dabu.
Sacīkstē zaudējušajam viņš nolika divosu kausu.
Piecēlās Pēleja dēls un ahajiem teica šos vārdus:
«Slavenie Atreja dēli un ahaji kājbruņās spožās!
Divus no jūsējo vidus par balvām, visbrašākos vīrus,
Saucam uz cīņu ar paceltām dūrēm! Kam Apollons šodien
Dāvinās uzvaras slavu, un ahaji visi to atzīs,
Tas lai ņem cītīgo mūli par savu un dodas uz telti.
Bet, kas būs zaudējis cīņu, lai aiznes šo divosu kausu.»
Teica tā viņš; tad piecēlās vīrs jo spēcīgs un milzīgs,
Izveicīgs cīņā ar dūrēm, Panópeja pēctecis Epejs.
Cītīgo mūli tas piepeši tvēra un ahajiem teica:
«Nāciet pret mani, kas vēlētos aiznest šo divosu kausu!
Mūli, man liekas, no ahaju vīriem cits negūs par savu,
Uzvarot mani ar dūrēm. Par stiprāko uzskatu sevi!
Vai jums jau nepietiek tā, ja kaujās es vājākais esmu?
Grūti ir mirstīgam nozarēs visās gūt vienādas sekmes.
Tagad es sacīšu jums, tik tiešām tas notiksies arī —
Gabalos saraušu viņu un drumstalās sabirs tā kauli!
Apbedītāji lai ierodas kopā ar viņu un gaida,
Kamēr to vajadzēs aizvest, kad rokas šīs savaldīs viņu.»
Teica tā viņš, un klusēja šie it visi kā mēmi.
Eirials, līdzīgais dievam, tam vienīgais piecēlās pretī,
Brašā Mēkisteja dēls un Talaja pēctecis cildais:
Kādreiz tas ieradās Tēbās uz Oidipa piemiņas dzīrēm;
Sacīkstēs visās pret tēbiešu vīriem viņš uzvaru guva.
Diomēds, šķēpmetis brašais, Eirialam sekoja līdzi,
Draudzīgi iedrošināja un uzvaru vēlēja viņam.
Sākoties cīņai, viņš kaunuma jostu tam nostiprināja,
Pasniedza siksnas, kas grieztas ar prasmi no mežvērša ādas.
Jozuši jostas sev apkārt, tie izgāja laukuma vidū.
Piepeši spēcīgās rokas tie pacēla augstu un reizē

Saķērās kopā, un zibēja ilgi to spēcīgās rokas.
Blakšķēja dūres pa cīkstoņu žokļiem, un aumaļām abiem
Sviedri pa locekļiem plūda. Nu uzbruka raženais Epejs,
Pretniekam sita pa vaigu, kad atpakaļ pagrieza galvu.
Ilgāk viņš nespēja stāvēt, un ļima tā locekļi staltie.
It kā pie aļģaina krasta, kad tuvojas Boreja vētra,
Uzlec zivs pēkšņi, un tūdaļ jau atkal to vilnis sedz tumšais, —
Tāpat viņš palēcās pēkšņi no sitiena; cēlsirdis Epejs
Pacēla viņu aiz rokām, un draugi tam apstājās apkārt,
Aizveda viņu no lauka, jo sāka tam grīļoties kājas,
Asinis spļaudīja biezas, un nokārās galva bez spēka;
Samaņu zaudēja viņš, un draugi to guldīja zemē;
Paši drīz atpakaļ nāca un atnesa divosu kausu.
Ahillejs nekavējoties nu trešoreiz nolika balvas
Laušanās sacīkstēm grūtām, tās rādīdams danaju tautai:
Trijkāji, liekamu liesmās, viņš piešķīra uzvarētājam,
Sevišķi lielu, tā vērtība bija, cik divpadsmit vēršiem.
Izveda laukuma vidū vēl verdzeni zaudējušajam,
Rokdarbos veiklu, tās vērtība bija, cik četriem ir vēršiem.
Piecēlās Pēleja dēls un argiešiem teica šos vārdus:
«Celieties tie, kas arī šai prasmē grib pārbaudīt sevi!»
Teica tā viņš, un piecēlās dižais Telámonids Ajants;
Piecēlās Odisejs, daudzpraša gudrais, pats lielākais viltnieks.
Jozuši jostas sev apkārt, tie izgāja laukuma vidū.
Pieķērās viņi viens otram jo cieši ar spēcīgām rokām,
Itin kā spāres virs augstcelta nama, ko slavenais celtnieks
Saslējis citu pret citu, lai varētu pretoties vējiem.
Brakšķēja muguras kauli, kad apvijās varenās rokas
Pretnieka spēcīgam stāvam, un aumaļām ritēja sviedri.
Vairākas sarkanas svītras visapkārt tiem izsitās miesā,
Sevišķi plecos un sānos. Jo sparīgi cīnījās viņi;
Uzvarēt gribēja abi un trijkāji lielisko iegūt.
Nespēja Odisejs Ajantu nogāzt un piespiest pie zemes.
Nespēja arī pats Ajants šeit salauzt Odiseja spēku.
Ahajus kājbruņās spožās šī sacīkste garlaikot sāka,
Tāpēc Telámonids Ajants tā sacīja Lāerta dēlam:
«Dievišķais Lāerta dēls, ai Odisej, daudzpraša gudrais!
Pacel tu mani vai celšu es tevi. Par citu Zevs gādās.»
Teicis, viņš pacēla to; Odisejam viltus bij prātā —
Iespēra paceles bedrē un locekļiem atņēma spēku,
Gāza uz muguras viņu, pats nokrita viņam uz krūtīm.
Brīnījās ahaju dēli, kas vēroja laušanās cīņu.
Odisejs, drosmīgais cietējs, nu gribēja Ajantu pacelt,
Nespēja tomēr, bet nedaudz tik pacēla viņu no zemes,
Tāpēc ka saliecās ceļi, un atkal tie nokrita abi
Blakus viens otram uz zemes, un putekļi notriepa viņus.
Varoņi uzlēktu treškārt un iesāktu laušanās cīņu,
Nebūtu piecēlies Ahillejs pats un sacījis viņiem:

«Izbeidziet laušanās cīņu un nemokiet sevis vairs tālāk!
Līdzīga uzvara abiem, un tāpēc ar līdzīgām balvām
Atstājiet tagad šo lauku, lai sacīkstes turpina citi!»
Teica tā viņš; bez pretrunas tūdaļ tie klausīja viņam,
Kratīja pīšļus no sevis un uzvilka hitonus plecos.
Pēleids par skriešanu tūdaļ vēl izlika citādas balvas —
Brīnišķu maisāmo trauku; līdz seši tur sagāja mēri;
Tālu tas skaistumā pārspēja citus it visus virs zemes,
Tāpēc ka Sīdonas vīri ar prasmi to izgatavoja;
Atveda feniķieši šo balvu pa miglaino jūru,
Braucot no ostas uz ostu, un Toantam iedāvināja.
Slavenais Jāsonids Einejs to varonim Patroklam deva,
Atpērkot Priama dēlu Likāonu kādreiz no gūsta.
Nolika Ahillejs tobrīd šo trauku kā sacīkšu balvu,
Pieminot kritušo draugu, tam vīram, kam veiklākās kājas.
Otram viņš nolika vērsi jo lielu un barotu trekni.
Nolika pēdējam vīram kā balvu pustalanta zelta.
Piecēlās Pēleja dēls un argiešiem teica šos vārdus:
«Celieties tie, kas arī šai prasmē grib pārbaudīt sevi!»
Teica tā viņš, un piecēlās tūdaļ Oīleja Ajants.
Piecēlās Odisejs, daudzpraša gudrais, un Antilohs arī,
Nestora dēls, kas jauniešu vidū bij labākais skrējējs.
Visi tad nostājās rindā; tiem Ahillejs rādīja mērķi.
Skriešana sākās no izejas vietas. Jo sparīgi traucās
Ajants, Oīleja dēls; tad Odisejs, līdzīgais dievam,
Sekoja tieši aiz viņa tik tuvu, cik audējai košai
Šaudīkla tuvu pie krūtīm, ko manīgi šauda ar rokām,
Izvelkot audus caur metiem, un tuvu vada pie krūtīm, —
Gluži tik tuvu tad Odisejs skrēja aiz muguras viņam.
Sekodams tieši pa pēdām, pirms smiltis tur paspētu sabirt,
Dievišķais Lāerta dēls ar elpu tam apdvesa galvu,
Traukdamies strauji uz priekšu, un tāpēc ar saucieniem skaļiem
Ahaji uzvaras tieksmi vēl vairāk tam ielika sirdī.
Tuvu jau bija tie mērķim, te Odisejs, daudzpraša gudrais,
Griezās ar lūgšanām sirdī pie Atēnas, spulgaces dieves:
«Klausi jel, Atēna, mani un stiprini kājas, man skrienot!»
Teica tā lūgdamies viņš. To dzirdēja Kronida meita
[Darīja locekļus vingrus, tā kājas un spēcīgās rokas].
Tikko kā gribēja abi jau mesties pie uzvaras balvām,
Piepeši paklupa Ajants, jo Atēna kaitēja viņam.
Smiltīs, nokaujot maujošos vēršus, bij izgāztas iekšas —
Patrokla piemiņas dzīrēm tos ātrkājis Ahillejs kāva.
Klūpot tam pildījās mute un nāsis ar dzīvnieku mēsliem.
Odisejs, dievišķais cietējs, sev ieguva maisāmo trauku,
Tāpēc ka atskrēja pirmais, bet vērsi — raženais Ajants.
Piecēlās Ajants no zemes un, turēdams vērsi aiz ragiem,
Izspļāva mēslus no mutes un sacīja ahaju vīriem:
«Vai man! Tā Atēna bija, kas kājas man nogurdināja!

Lāerta dēlu kā māte jau sen tā sarga un glabā.»
Teica tā šis, bet visi par viņu tik pasmējās gardi.
Antilohs, Nestora dēls, sev ieguva pēdējo balvu.
Stādamies ahaju vidū, tas smaidīdams sacīja viņiem:
«Draugi, lai atļauts man teikt, kas arī jums pašiem ir zināms:
Mūžīgie dievi vēl tagad ir vēlīgi paaudzei vecai.
Ajants, Oīleja dēls, tik nedaudz par mani ir vecāks.
Šis ir no senākās cilts, no senāko varoņu saimes,
Taču šā vecums, kā saka, vēl zaļāks, jo ahaju vīriem,
Atskaitot Pēleja dēlu, nav sacensties viegli ar viņu.»
Teicis šos uzslavas vārdus, viņš izcēla Pēleidu veiklo.
Ahillejs nekavējoties tā sacīja, atbildot viņam:
«Antiloh, tomēr nav sacīti velti šie uzslavas vārdi:
Vēl tev pustalanta zelta es piedevām došu pie balvas.»
Teicis to, atdeva balvu. Ar prieku viņš pieņēma zeltu.
Ahillejs tūdaļ pēc tam pats iznesa garkāta šķēpu,
Nolika ķiveri spožo un vairogu sacīkšu laukā —
Brašā Sarpēdona bruņas, ko Patrokls reiz atņēma viņam.
Piecēlās Pēleja dēls un argiešiem teica šos vārdus:
«Divus no jūsējo vidus par balvām, visbrašākos vīrus,
Aicinām ietērpties bruņās, tvert šķēpu, kas ķermeni caururbj,
Nostāties pretī viens otram un spēku ahajiem rādīt!
Kurš šeit pats pirmais būs skāries pie pretnieka ķermeņa košā,
Caururbis bruņas ar šķēpu, tās slacīdams asinīm melnām,
Zobenu, greznotu sudraba naglām, tam došu par balvu,
Krāšņu, trāķiešu darbu, ko atņēmu Asteropajam.
Brašā Sarpēdona bruņas lai līdzīgi sadala abi.
Teltī pēc pabeigtās cīņas tiem rīkosim bagātas dzīres.»
Teica tā viņš, un piecēlās dižais Telámonids Ajants.
Diomēds, Tīdeja dēls, tam savukārt pacēlās pretī.
Bet, kad jau abējās pusēs aiz burzmas tie gatavi bija,
Iznāca laukumā abi, jo cīnīties alka tie ļoti,
Mezdami īgušu skatu, un šaušalas pārņēma visus.
Bet, kad tie, uzbrūkot strauji, jau pienāca tuvu viens otram,
Trīsreiz tie metās uz cīņu, un trīsreiz tie atvēza šķēpu,
Pirmais Telámonids cirta pa vairogu noapaļoto,
Tomēr šķēps neskāra miesu, to sargāja varkaltās bruņas.
Tēmēja Tīdeja dēls ar mirdzošā šķēpgala smaili
Vienmēr pār milzīgā vairoga malu uz pretnieka kaklu.
Tobrīd ahaju dēli, par Ajantu bīdamies ļoti,
Sacīksti vēlēja pārtraukt un sadalīt līdzīgi balvas.
Ahillejs Tīdeja dēlam tad atdeva zobenu dižo,
Piedevām pasniegdams makstis un prasmīgi izgrieztu siksnu.
Ahillejs izlietu ripu nu nolika laukuma vidū.
Valdniekam Ēetiónam tā mešanai derēja agrāk.
Ahillejs, ātrkājis veiklais, kad nogāza Ēetiónu,
Paņēma kuģī šo ripu sev līdzi ar pārējām mantām.
Piecēlās Pēleja dēls un argiešiem teica šos vārdus:

«Celieties tie, kas arī šai prasmē grib pārbaudīt sevi!
Tas, kurš šeit uzvarēs citus, gūs pieciem ritošiem gadiem
Dzelzi, kaut auglīgie lauki no pilsētas aizstieptos tālu.
Nenāksies doties tā ganam vai kalpam uz pilsētas tirgu
Iepirkties lemešiem dzelzi; šī ripa dos dzelzi papilnam.»
Teica tā viņš, un Polipoits brašais tad piecēlās tūdaļ.
Varonis Leontejs, līdzīgais dievam, tam piecēlās pretī,
Arī Telámonids Ajants un mūžīgiem līdzīgais Epejs.
Varoņi nostājās rindās; tad piepeši dievišķais Epejs.
Satvēra ripu un meta ar sparu, bet smējās it visi.
Leontejs, Arejam mīļais, pēc Epeja izmeta ripu.
Dižais Telámonids Ajants pēc tam, jau trešais pēc kārtas,
Meta ar sparīgu roku šo ripu par pārējiem tālāk.
Bet, kad jau Polipoits brašais to pēdējais satvēra rokā,
Aizlaidās ripa tik tālu, cik vēršu gans spieķi var aizmest;
Sparīgi griezdamies apkārt, tas aizlido pāri pār lopiem, —
Tik daudz viņš aizsvieda tālāk, un ahaji uzgavilēja.
Piecēlās, steigdamies ātri, nu brašā Polipoita vīri,
Paņēma vadoņa balvas un nesa uz dobajiem kuģiem.
Strēlniekiem tūdaļ pēc tam viņš iznesa tumšzilo dzelzi —
Desmit divasmeņcirvjus un desmit vienasmenscirvjus.
Mastu pēc tam viņš vēlēja atnest no melnsānu kuģa,
Pacelt to piekrastes smiltīs, tad bailīgo dūju ar saiti
Piesiet aiz kājas pie masta un izlietot viņu par mērķi:
«Strēlnieks, kas bailīgo dūju būs trāpīgi skāris ar šautru,
Visus divasmeņcirvjus lai aizved uz māju kā balvu.
Strēlnieks, kas netrāpīs putnam, bet pieskarsies saitei ar šautru,
Dabūs vienasmenscirvjus, jo vājākais šāvējs ir bijis.»
Teica tā viņš, un vadonis Teikrs tad piecēlās tūdaļ.
Piecēlās Mērions arī, kas kalpoja Īdomenejam.
Kauliņus ņēma nu abi un kratīja ķiverē spožā.
Teikra kauliņš te izkrita pirmais. Ar milzīgu sparu
Tūdaļ viņš raidīja šautru, bet, paļāvies tikai uz sevi,
Aizmirsa apsolīt dievam Apóllonam pirmdzimtos jēru.
Putnam tas aizšāva garām, jo Apollons nebija vēlīgs;
Saiti tik aizķēra šautra pie kājas, kur piesieta dūja.
Rūgtenā šautra ar smaili tik pārrāva saiti uz pusēm.
Aizlaidās brīvībā dūja ar prieku pa gaisu, bet saite
Nokrita lejup gar mastu, un ahaji uzgavilēja.
Mērions nekavējoties nu izrāva Teikram no rokas
Stopu, — viņš turēja šautru jau ilgi, — lai varētu tēmēt.
Pēkšņi tam iešāvās prātā Apóllonam, tālmetim Foibam,
Apsolīt veselu simtu vislabāko pirmdzimto jēru.
Augstu zem mākoņu juma viņš vēroja bailīgo dūju;
Viņa jau lidoja augstu, bet šautra tai ieurbās spārnā.
Smaile tam izgāja cauri un piepeši atpakaļ zemē
Iestrēdza tuvu pie šāvēja kājām, bet bailīgā dūja
Nometās tieši uz masta, kas atnests no tumšsānu kuģa,

Nolaida kaklu uz krūtīm un sakļāva izplestos spārnus.
Drīz vien no locekļiem aizlaidās dvaša, un tālu no masta
Nokrita viņa; ar izbrīnu sirdī to vēroja visi.
Desmit divasmeņcirvjus nu Mērions aiznesa līdzi,
Desmit vienasmenscirvjus Teikrs nesa uz dobajiem kuģiem.
Pēleids nu garkāta šķēpu un ugunī neliktu bļodu,
Vērtībā līdzīgu vērsim un greznotu dažādām puķēm,
Nolika laukuma vidū. Tad piecēlās šķēpmeši divi,
Atreja dēls Agamémnons, starp ahajiem dižākais valdnieks,
Mērions arī pēc tam, kas kalpoja Īdomenejam.
Dievišķais Ahillejs, ātrkājis veiklais, tā sacīja viņiem:
«Zinām mēs, Atreja dēls, ka pārāks tu esi par visiem!
Daudz tev ir spēka un drosmes, pats labākais šķēpmetis esi.
Ņem tu šo sacīkšu balvu un dodies uz dobajiem kuģiem!
Varonim Mērionám mēs dosim šo lielisko šķēpu,
Ja tik tu esi ar mieru. Man taču tā pareizi liekas.»
Teica tā viņš, un Atreja dēls tam klausīja tūdaļ;
Ahillejs Mērionám nu iedeva varkalto šķēpu,
Saucējam Taltibijám viņš pasniedza brīnišķo bļodu.

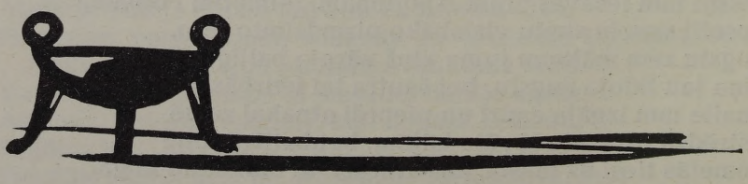

XXIV SL

P R I A M S

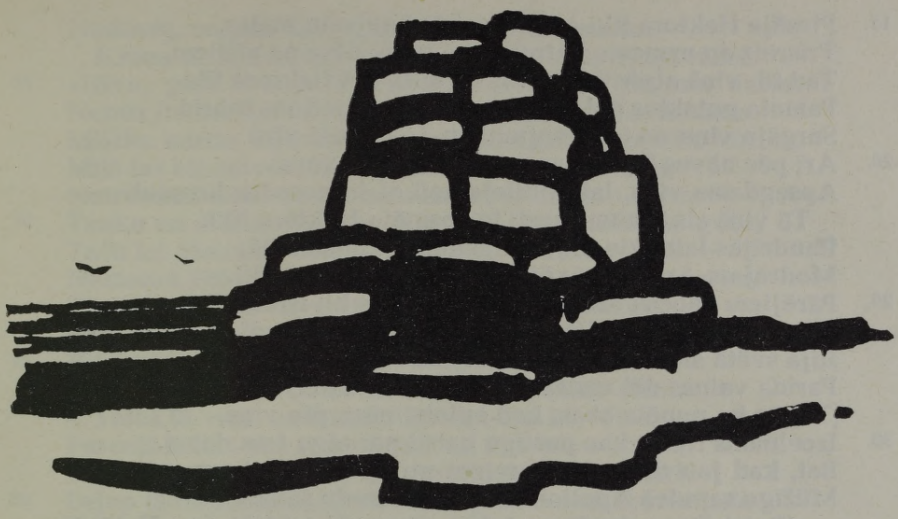

HEKTORA IZPIRKŠANA

Sacīkstes beidzās, un ahaju vīri pie ātrajiem kuģiem
Izklīda visi. Ar ēdienu tobrīd un tīkamo miegu
Domāja viņi tur atspirdzināties. Bet Ahillejs skumdams
Asaras lēja par mīļoto draugu, un neskāra viņu
Visuvarenais miegs; tas nemierīgs grozījās gultā
[Pieminot Patroklu mīļo, tā vīrišķo drosmi un spēku,
Varoņu darbus, ko veikuši kopā, cik cietuši abi,
Cīnoties sīvajās kaujās un braucot pa bīstamiem viļņiem.
Atcerēdamies visu, tas raudāja asaras gaužas],
Dažreiz likās uz sāniem, bet dažreiz uz muguras griezās,
Dažreiz uz mutes; visbeidzot viņš piepeši piecēlās kājās,
Klaiņoja skumušu sirdi gar piekrastes malu, kur Ausma
Rītā tam staroja pretī, kad zeltīja jūru un krastus.
Kaujratos tūdaļ pēc tam viņš iejūdza ātrkāju zirgus,

Piesēja Hektora līķi ar siksnu pie kaujratu malas,
Trīsreiz ap uzmesto Patrokla kapu to vilka pa pīšļiem,
Tad tik viņš atpūsties devās uz telti, bet Hektora līķi
Pameta putekļos guļam uz mutes. Te Apollons tobrīd
Sargāja viņu no ievainojumiem, jo kritušā vīra
Arī pēc nāves bij žēl, ar zeltaino aigidu viņu
Apsegdams visu, lai Ahillejs velkot to nespētu kropļot.
Tā viņš aiz īgnuma sirdī te apsmēja Hektora līķi.
Raudzījās laimīgie dievi ar žēlumu Priama dēlā,
Modrajam Argosa kāvējam lika tie nolaupīt līķi.
Pārējiem debesu dieviem šāds lēmums bij īsteni tīkams,
Vienīgi Poseidons, Hēra un Atēna piktojās sirdī.
Īlija svētā šiem dieviem joprojām vēl nīstama bija,
Parida vainas dēļ nīstams pats Priams un Priama tauta
[Tāpēc ka nopēla abas, kad aplokā nāca pie viņa,
Izceldams trešo, kas postīgo kaisli par algu tam deva].
Bet, kad jau divpadsmit reizes no apvāršņa atausa gaisma,
Mūžīgo sapulcē Apollons Foibs tā valodu sāka:
«Cietsirži, postneši esat jūs, dievi. Vai bieži gan Hektors
Nebūtu izlases vēršus un kazas jums ziedokļos licis?
Tagad šā varoņa līķi jūs neļāvāt izglābt nevienam,
Neļāvāt apskatīt viņu ne sievai, ne mātei, ne dēlam,
Neļāvāt Priamam arī, ne Priama ļaudīm, kas viņu
Sadedzinātu uz sārta, tam parādot pēdējo godu.
Ļaunajam Pēleja dēlam, ai dievi, jūs vēlīgi esat!
Taisnības sajūta sveša šim vīram, un arī tā krūtīs
Nelokāms prāts; viņš gluži kā lauva, kas domā tik plosīt,
Paļāvies pārspēkam savam un drosmīga rakstura vadīts,
Piepeši metas pret mirstīgo aitām, lai ēsmu sev gūtu, —
Gluži tā Pēleja dēlam nav žēluma jūtu un kauna.
[Bieži kauns mirstīgiem kaitē, bet bieži par svētību arī.]
Notiek jau arī, ka citu ko dārgāku mirstīgie zaudē, —
Piemēram, īsteno brāli vai savu vismīļāko dēlu;
Tomēr, kad asaras lietas, tie raudāt un vaimanāt rimstas.
Cietīgu raksturu mirstīgiem ļaudīm ir devušas Moiras.
Slavenais Pēleja dēls, kad dievišķo Hektoru gāzis,
Līķi pie kaujratiem sien un velk to ap Patrokla kapu.
Taču ar to viņš negūs ne slavu, ne labumu kādu.
Vienīgi mūžīgo dusmas viņš pelnīs, ja trakos tik ļoti, —
Nedzīvos trūdus ar īgnumu aklo viņš negodā licis.»
Baltroce Hēra ar īgnumu sirdī tam sacīja tūdaļ:
«Sudraba stopnesi Foib, tik tiešām tā notiktos arī,
Būtu tik Priama dēls un Ahillejs līdzīgi cieņā.
Hektors ir mirstīgā dēls, kas audzis pie mirstīgās krūtīm,
Ahillejs piedzimis dievišķai mātei, ko debesu pilī
Rūpīgi auklēju pati, bet mirstīgam devu par sievu,
Pēlejam, mūžīgie dievi ko mīlēja vairāk par visiem.
Visi jūs, dievi, tai svinējāt kāzas. Tu arī pats toreiz,

Nodevēj, neliešu sargs, tur biji ar kitaru savu.»
Krona dēls, mākoņu krājējs, tai atbildot, sacīja tūdaļ:
«Hēra, pret debesu dieviem pavisam tev jāatmet dusmas!
Nebūs tie līdzīgi cieņā, kaut diženais Priamids Hektors
Mīļāks mums bijis arvien no mirstīgiem trojiešu vīriem.
Mīļš tas bij sevišķi man, jo tīkamus upurus nesa.
Netrūka ziedoklī manā nemūžam tur atnestu balvu —
Tauku un dzirkstošā vīna, kas mūžīgiem lemti par godu.
Taču lai atmetam domu, kā slepeni aizraut šo līķi —
Nemanot Pēleja dēlam, mēs nespēsim paveikt šo darbu,
Tāpēc ka dienu un nakti to vērīgi uzmana māte.
Ja šeit patlaban no dieviem kāds Tetidu sauktu pie manis,
Prātīgu padomu viņai es dotu, lai pierunā dēlu
Balvas no Priama ņemt un Hektora līķi tam atdot.»
Teica tā viņš, un Īrida cēlās ar vēsti kā vētra.
Pusceļā tikusi ātri starp Samu un klinšaino Imbru,
Ienira tumšajos viļņos, un vaidēja dzīle visapkārt.
Lejup tā nolaidās dziļi, kā svina grauds makšķeres galā
Ūdenī iekrīt, ja zvejnieks to, piesējis vēršraga galā,
Ātri uz dibenu laiž, lai nāvi nes rijīgām zivīm.
Dobajā alā tā atrada viņu, un Tetidai apkārt
Sēdēja pārējās ūdeņu dieves, bet pati to vidū
Raudāja gauži par mīļoto dēlu, kam liktenis lēmis
Tālu no dzimtenes mīļās iet bojā pie auglīgās Trojas.
Stādamās Tetidai priekšā, tā ātrkāje Īrida teica:
«Tetida, celies ar steigu! Zevs aicina tevi pie sevis!»
Tetida sudraba kājām, tai atbildot, sacīja tūdaļ:
«Kāpēc gan mani pie sevis liek aicināt Kronids? Es kaunos
Mūžīgo sapulcē doties, jo sirdī man sāpju bez gala.
Tomēr es iešu. Nav veltīgs tas vārds, ko Krona dēls teicis.»
Teica tā mūžīgā dieve un celdamās šķidrautu ņēma,
Pašu vismelnāko drēbi — vairs melnākas nebija citas.
Tetida traucās ar steigu, tad Īrida gāja pa priekšu.
Atvērās dziļumā viļņi ap mūžīgām dievēm, un abas,
Iznirstot klinšainā krastā, uz debesīm devās pie Zeva.
Zevtēvu rībinātāju tās sastapa Olimpa virsū;
Mūžīgi laimīgie dievi ap Kronidu sēdēja bariem.
Nosēdās viņa pie Zeva; tai Atēna atdeva vietu;
Mirdzošu kausu ar vīnu tai Hēra ielika rokā,
Draudzīgi mierinot viņu; tā dzērusi atdeva kausu.
Dievu un cilvēku tēvs tā sacīja, valodu sākdams:
«Tomēr uz Olimpu atnāci, dieve, kaut skumjas tev sirdī!
Zinu es to, pārlieku māc tevi šīs šausmīgās bēdas.
Tagad es atklāšu visu, kam tevi uz Olimpu saucu.
Deviņas dienas jau turpinās ķildas starp mūžīgiem dieviem.
Ahillejs, pilsētu grāvējs, un Hektors par iemeslu bija.
Modrajam Argosa kāvējam lika tie nolaupīt līķi.
Tomēr šo slavu es labprāt Ahillejam vēlētos piešķirt —

Draudzības saites ar tevi aiz cieņas es negribu saraut.
Tūdaļ uz nometni steidzies un paziņo mīļajam dēlam —
Dievi, tam saki, ir īgni pret viņu, es vairāk par visiem
Īgnumu sajūtu sirdī, jo Hektoru ārprāta dusmās
Aiztur pie liektajiem kuģiem un neļauj to Priamam izpirkt.
Ja tam ir bailes no manis, lai līķi tam atpakaļ atdod.
Sūtīšu Īridu es pie Priama, valdnieka dižā,
Paziņot viņam, lai dēlu tas izpērk pie dobajiem kuģiem,
Pasniedzot Pēleidam balvas, kas sirdi tam ielīksminātu.»
Teica, un Tetida sudraba kājām tam klausīja tūdaļ.
Ātri tā metās uz leju no šķautnainā Olimpa galiem,
Nāca pēc mirkļa pie dēla un atrada Pēleidu teltī
Birdinām asaras gaužas, bet mīļie draugi tam apkārt
Pūlējās visi ar steigu un rīkoja brokastu viņam —
Liela un vilnaina aita patlaban bij nokauta teltī.
Nosēdās cienītā māte nu tuvu pie mīļotā dēla,
Glaudīja viņu ar roku un, valodu sākdama, teica:
«Saki, mans dēls, cik ilgi joprojām tu skumjās un bēdās
Mocīsi sagrauzto sirdi, par spirdzīgo miegu un maizi
Nepadomājis? Par labu tev nāktu skaut tīkamu sievu;
Tikai brīdi vairs īsu tev atliek vēl dzīvot virs zemes —
Varenā Moira un nāve patlaban nav tālu no tevis.
Tagad tu uzklausi mani, jo vēsti tev nesu no Zeva.
Dievi, viņš teica, ir īgni pret tevi, pats vairāk par visiem
Īgnumu sajūtot sirdī, jo Hektoru ārprāta dusmās
Turot pie liektajiem kuģiem un neļaujot Priamam izpirkt.
Atdod tam Hektora līķi un pieņem par mirušo balvas!»
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tai atbildot, valodu sāka:
«Notiks, kā teici. Kas balvas man nesīs, tas iegūs tā līķi,
Ja ir patiesi tā lēmis pats varenais Olimpa valdnieks.»
Tobrīd tā runāja abi pie dobajiem ahaju kuģiem,
Māte ar dēlu, un spārnotos vārdus tā teica viens otram.
Krona dēls sūtīja Īridu tūdaļ uz Īliju svēto:
«Celies nu, Īrida veiklā, un, atstājot Olimpa mītnes,
Dodies uz Īliju svēto pie Priama, valdnieka sirmā!
Paziņo viņam, lai dēlu tas izpērk pie ahaju kuģiem,
Pasniedz Ahillejam balvas, kas sirdi tam ielīksminātu.
Viens lai viņš dodas, neviens lai no trojiem tam neseko līdzi.
Vienīgi vēstnesis sirmais lai būtu ar viņu, kas tobrīd
Vadītu mūļus un ritošos ratus un atpakaļ vestu
Pilsētā Hektora līķi, ko dievišķais Ahillejs gāzis.
[Nāves lai nebīstas viņš, un bailes lai nesatrauc viņu;
Argosa kāvēju viņam mēs dosim par vadoni ceļā,
Vedīs viņš to, līdz kamēr tas nāks pie Pēleja dēla.
Bet, kad jau Argosa kāvējs to atvedīs Pēleida teltī,
Rokas tas necels pret viņu un pārējiem neļaus to darīt.
Prātu nav zaudējis viņš, nav vieglprātīgs, noziedzīgs cilvēks,
Tāpēc tas lūdzēju saudzēs, ar laipnību nākdams tam pretī.]»

Teica tā viņš, un Īrida cēlās ar vēsti kā vētra,
Nāca uz Priama pili, kur vaidi un asaras bija.
Pagalmā sēdēja dēli un znoti ap sagrauzto tēvu,
Drēbes ar asarām slakot; bet pagalma vidū starp viņiem,
Satinies mētelī cieši, tas izstiepies gulēja zemē;
Sirmgalvja Priama pleci un galva bij klāti ar mēsliem;
Vārtoties zemē, ar netīriem pīšļiem viņš apbēra sevi.
Raudāja Priama mitekļos meitas un vedeklas košās,
Pieminot daudzus jo drosmīgus vīrus, kas krituši cīņās,
Saļimstot pīšļos bez elpas uz lauka zem argiešu rokām.
Kronida vēstnese tobrīd, pie Priama nākusi tuvu,
Sacīja čukstošā balsī, un drebuļi pārņēma viņu:
«Nebīsties, Dardanid Priam, un paturi mierīgu prātu!
Nenāku tagad es šurp, tev ļaunu ko paziņodama,
Vēlu tev labu no sirds. Es Kronida vēstnese esmu.
Tevi viņš žēlo, par tevi tam rūpes, kaut tālu tu esi.
Dievišķo Hektoru izpirkt tev vēlēja Olimpa valdnieks,
Pasniegt Ahillejam balvas, kas sirdi tam ielīksminātu.
Viens tik tu dodies, neviens lai no trojiem tev neseko līdzi.
Vienīgi vēstnesis sirmais lai būtu ar tevi, kas tobrīd
Vadītu mūļus un ritošos ratus un atpakaļ vestu
Pilsētā Hektora līķi, ko dievišķais Ahillejs gāzis.
[Nāves tu nebīsties, vecais, un bailes lai nesatrauc tevi;
Argosa kāvēju tev mēs dosim par vadoni ceļā,
Vedīs viņš tevi, līdz kamēr tu nāksi pie Pēleja dēla.
Bet, kad jau Argosa kāvējs būs atvedis tevi šā teltī,
Rokas tas necels pret tevi un pārējiem neļaus to darīt.
Prātu nav zaudējis viņš, nav vieglprātīgs, noziedzīgs cilvēks,
Tāpēc tas lūdzēju saudzēs, ar laipnību nākdams tam pretī.]»
Teica tā Īrida, ātrkāje veiklā, un atpakaļ traucās.
Vēlēja sirmgalvis Priams, lai dēli tam nekavējoties
Mūļus jūdz ritošos ratos un grozu vēl uzsien tiem virsū.
Pats viņš tad atpakaļ devās uz smaržaino kambari savu,
Augstjumta, celtu no ciedra, kur bija daudz dārgumu krātu.
Hekabi saucis pie sevis, viņš sacīja, valodu sākdams:
«Nabaga sieva, no Zeva šurp Olimpa vēstnese nāca,
Vēlēja doties pie kuģiem un izpirkt man mīļoto dēlu,
Pasniegt Ahillejam balvas, kas sirdi tam ielīksminātu.
Saki man, Hekabe mīļā, vai atzīsti to tu par labu?
Skubina mani nu nemitīgi sirds mana un domas
Doties uz turieni tūdaļ, uz ahaju nometni plašo.»
Teica tā viņš, bet raudāja sieva un sacīja viņam:
«Vai man! Kur tagad tev palicis prāts, kas slavenu tevi
Darīja senāk starp svešajām tautām un savējo vidū?
Kā gan tev netrūktu drosmes iet vienam pie ahaju kuģiem,
Rādīties acīs tam vīram, kas daudziem jo raženiem dēliem
Dzīvību laupījis karā? Sirds cieta kā dzelzs tev ir krūtīs!
Tikko kā pamanīs tevi šis asiņu kārīgais cilvēks,

Redzēs no tālienes nākot, viņš nežēlos tevi ne mirkli.
Necienīs tevi pavisam. Lai labāk mēs asaras lejam,
Mierīgi sēžot šai pilī, jo viņam tā bardzīgā Moira
Vērpusi dzīvības diegā tai dienā, kad dzemdēja viņu,
Lai to tur apēstu ātrkāju suņi no vecākiem tālu
Negantā briesmoņa priekšā. Kaut spētu tam ieķerties aknās,
Izraut tās viņam un aprīt! Tad tikai tā atmaksa taisna
Būtu par Hektoru manu. Nav Hektors kā gļēvulis kritis,
Bet tas par trojiešu vīriem un trojietēm, apjoztām zemu,
Stāvēja droši, un cīņā par bēgšanu nebija domu.»
Dievišķais sirmgalvis Priams tai pavēra skatu un teica:
«Nekavē mani, jo gribu nu iet! Man nekļūsti pati
Nelaimes sludinātāja. Tu nespēsi atrunāt mani!
Bet, ja kāds mirstīgais cits man vēlētu doties pie kuģiem,
Varbūt kāds gaišreģis, upuru zīlnieks vai putnreģis arī,
Sauktu mēs viņu par meli un novērstos tūdaļ no viņa.
Tagad, kad redzējis pats un dzirdējis mūžīgo dievi,
Iešu, un velti gan nebūs tās vārdi. Ja liktenis tomēr
Nolēmis būtu man mirt pie bruņoto ahaju kuģiem,
Tad jau es arī to vēlos. Lai Ahillejs dzīvību laupa,
Apkampjot mīļoto dēlu un asarās remdinot sāpes!»
Teica un atvēra tūdaļ pats greznoto vāceļu vākus;
Divpadsmit tērpus jo krāšņus no tām viņš izņēma ārā,
Divpadsmit vienkāršas segas, tad divpadsmit paklājus raibus,
Divpadsmit apmetņus košus un divpadsmit hitonus arī
[Nosvēra zeltu pēc tam un desmit talantus ņēma];
Izlika mirdzošus trijkājus divus un četras vēl bļodas,
Izlika brīnišķo kausu, ko deva tam trāķiešu vīri.
Nākot par sūtņiem šai zemē. Patiesi rets dārgums tas bija!
Kausa tam nebija žēl, jo Hektoru, mīļoto dēlu,
Sirmgalvis vēlējās izpirkt. Viņš īgnumā trojiešus visus
Raidīja ārā no pagalma segtā un skarbi tiem teica:
«Projām jūs, neliešu bars! Vai pašiem nevienam šai brīdī
Asaru gana nav mājā, ka nākuši skumdināt mani?
Vai tad jums nepietiek tā, ka Kronids man uzkrāvis bēdas,
Pazudinādams vislabāko dēlu? To jutīsit paši!
Daudzkārt vieglāk būs ahaju dēliem gāzt trojiešu vīrus,
Tāpēc ka Hektors ir saļimis pīšļos. Patiesi es vēlos,
Kamēr vēl iznīcinātās un sagrautās pilsētas drupas
Neredzu tieši ar acīm, uz Aīda mitekļiem doties!»
Teica un izdzina vīrus ar spieķi; drīz izklīda viņi,
Sirmgalvim pienākot tuvāk. Tas, rādamies dusmās ar dēliem,
Sauca Dēifobu, Dīju, Agátonu, dievišķo dēlu,
Helenu, Pammonu veiklo, Antéfonu, drosmīgo cīņā,
Paridu, Polītu brašo un beidzot Hipótoju arī.
Pavēris īgušu skatu, viņš sacīja deviņiem dēliem:
«Steidzieties, neliešu bērni! Kaut būtu jūs Hektora vietā
Krituši visi uzreiz pie ātrajiem ahaju kuģiem!

Nelaime seko man visur. Reiz bija man raženi dēli
Plašajā Trojā; no viņiem neviens vairs nav palicis pāri.
Kur man ir dievišķais Mēstors, kur kaujratu vadītājs Troils,
Kur man ir Hektors, kas bija kā dievs starp mirstīgiem vīriem?
Nebija līdzīgs viņš mirstīgā dēlam, bet mūžīgā dieva.
Viņus man laupīja Arejs, bet nelieši tagad vēl dzīvi.
Krāpnieki, meļi jūs esat, un mūžam tik dejas jums prātā!
Vienīgi kazlēnus, jērus jūs trojiešiem nolaupīt protat.
Vai man vēl jāgaida ilgi, lai rati jau būtu pie vārtiem?
Salieciet visas šīs mantas, lai tūdaļ mēs dodamies ceļā!»
Teica tā viņš, un sabijās dēli, kad dzirdēja draudus.
Tūdaļ tie ritošos ratus no nojumes iznesa mūļiem,
Krāšņus, vēl tikko kā kaltus, tiem grozu uzsēja virsū,
Noņēma ātri no iedzītā vadža tad ēzeļa jūgu,
Buksa, ar podziņu vidū un āķiem, kas turēja grožus.
Līdzi ar gludeno jūgu tie iznesa vēršādas siksnas,
Deviņas olektis garas; pie dīseles piesēja jūgu,
Cieši pie priekšējā gala, un gredzenu lika uz naglas;
Trīsreiz pa labi un kreisi ap podziņu apsēja siksnu,
Galu ap dīseli tina un apakšā apmeta cilpu.
Spožajos vezuma ratos, no kambara nesdami ārā,
Sakrāva Hektora izpirkšanai daudz dažādu mantu,
Atveda jūdzamos stiprnagu mūļus un sēja pie jūga —
Sirmajam Priamam kādreiz tos mīsieši iedāvināja.
Priama divričos beidzot tie iejūdza labākos zirgus —
Pats viņš tos rūpīgi kopa pie gludeni izdobtas siles.
Tūdaļ pie augstceltā nama tos vēlēja divričos sajūgt
Saucējs un sirmgalvis Priams, ar apdomu apsverot visu.
Tobrīd pienāca Hekabe tuvu ar sagrauztu sirdi;
Zelta kausu ar vīnu tā pacēla labajā rokā,
Priamam sniedzot, lai lietu, pirms dodas pie dobajiem kuģiem.
Nākusi tuvu pie zirgiem, tā sacīja, valodu sākot:
«Ņem tu šo kausu, lej zemē to Zevam un lūdzies, lai drīzāk
Pārnāktu atkal uz Troju no naidīgiem vīriem, ja tagad
Drosme tev doties pie kuģiem, kaut netīk man ļoti tavs brauciens.
Tomēr pacel tu rokas pret mākoņu krājēju Zevu,
Īdkalna dievu, kas raugās arvien uz Īliju plašo.
Lūdz, lai no debesīm sūta pa labi kā vēstnesi putnu,
Kas tam ir mīļāks par citiem, kas spēkā ir pārāks par visiem.
Redzot šo vēlīgo putnu pats savējām acīm pa labi,
Varēsi mierīgi doties pie danajiem, ātrzirgu vīriem.
Bet, ja nu Zibeņu metējs tev nesūtīs vēstnesi savu,
Tad es tev padomu dodu, kaut arī tu gribētu ļoti,
Nebrauc bez apdoma šodien pie dobajiem ahaju kuģiem.»
Dievišķais sirmgalvis Priams, tai atbildot, sacīja pretī:
«Sieva, ja liec tu man lūgties, es tūdaļ tev klausīšu labprāt.
Derīgi, paceļot rokas, lūgt Zevu, ja gribam, lai žēlo.»
Teica tā sirmgalvis viņai un saimniecei pavēli deva

Apslacīt rokas ar ūdeni tīru; tā devās ar steigu,
Atpakaļ nākusi, pārnesa bļodu un lejamo krūzi.
Mazgājis ūdenī rokas, viņš saņēma kausu no sievas,
Nostājās pagalma vidū, tad, pacēlis acis uz augšu,
Izlēja dzirkstošo vīnu, un lūdzās, tā sacīdams skaļi:
«Varenais, slavenais Zev, kas Īdkalnā spēcīgi valdi!
Liec man Ahílleju sastapt ar laipnu un žēlīgu prātu!
Sūti no debesīm šurp kā vēstnesi putnu pa labi,
Kas tev ir mīļāks par citiem, kas spēkā ir pārāks par visiem.
Redzot šo vēlīgo putnu pats savējām acīm pa labi,
Varēšu mierīgi doties pie danajiem, ātrzirgu vīriem.»
Teica tā lūgdamies viņš; to dzirdēja gādīgais Kronids.
Tūdaļ viņš sūtīja ērgli, vislabāko pareģa putnu,
Mednieku, purvāju ērgli, ko arī par tumšspārni dēvē.
Itin kā bagātā augstceltā namā mēdz atvērties plaši
Milzīgas divviru durvis, kas sakļaujas cieši ar bultu, —
Tādi, tik milzīgi spārni tam bija, kad viņiem pa labi
Traucās tas pāri pār pilsētas jumtiem; it visi, to redzot,
Sajuta prieku, un visiem ar cerību pildījās sirdis,
Sirmgalvis mudīgi steidzās un iekāpa divričos savos,
Aizdzina zirgus ar steigu no vārtiem un priekšnamā skaņā.
Piekrautā četrratu vezuma priekšā te soļoja mūļi,
Prātīgais Īdajs tos dzina, un sekoja sirmgalvis pakaļ
Viņam ar zirgiem, tos triekdams uz priekšu ar pātagu savu
Ātri pa pilsētas ielām. Tam sekoja mīļie it visi,
Asaras lejot par viņu, kā pavadot tieši uz nāvi.
Tikko aiz pilsētas vārtiem tie sasniedza līdzeno lauku,
Ātri it visi pēc tam uz Īliju atpakaļ steidzās
Priama dēli un znoti. Zevs tūdaļ tos redzēja abus
Iebraucam laukā. Ar žēlumu sirdī viņš vēroja veco.
Tūdaļ ar Hermeju, mīļoto dēlu, viņš valodu sāka:
«Hermej, mans mīļotais dēls! Tev tīkami vairāk par citiem
Draugos ar mirstīgiem būt, tiem palīdzēt vari, ja tīkas.
Steidzies un Priamu sirmo pie dobajiem ahaju kuģiem
Pavadi tā, lai neredz to kāds un nemana viņu
Danaju vīri, līdz kamēr tas nāktu pie Pēleja dēla!»
Teica tā viņš, un klausīja tūdaļ tam vēstnesis Hermejs.
Ātri pie dievišķām kājām viņš piesēja sandales krāšņas,
Brīnišķas, tīrākā zelta; tās aiznesa mūžīgo dievu
Pāri pār plašajām zemēm un jūrām kā vēsmiņa viegla.
Paņēma arī vēl zizli, ar kuru tas mirstīgo acis
Pilda ar miegu, ja vēlas, bet dusošiem plakstiņus atver.
Varenais Argosa kāvējs to ņēma un aizlaidās tūdaļ.
Drīz vien viņš sasniedza Troju un plašā Hellésponta viļņus,
Stājās uz zemes un gāja, jau pieņēmis jaunekļa skatu,
Līdzīgu valdnieka dēlam, kam vaigos sāk pūkas dīgt pirmās.
Bet, kad jau pabrauca viņi gar Īla diženo kapu,
Braucēji apstājās abi, lai dzirdītu mūļus un zirgus

Strautiņa viļņos. Tad krēsla visapkārt pār ielejām klājās.
Piepeši redzēja Īdajs pie strautiņa Hermeju nākam;
Pievērsis Priamam skatu, viņš sacīja, valodu sākdams:
«Apskaties, Dardana dēls! Labs padoms nu būtu mums derīgs.
Redzu šeit kādu. Drīz, liekas, viņš gabalos saraus mūs abus.
Bēgsim mēs projām ar divričiem saviem vai viņu jau tūdaļ
Lūgsim, tam apkampjot ceļus, lai abus mūs saudzē un žēlo!»
Teica tā viņš, un apmulsa vecais, jo satrūkās ļoti.
Mati uz saliektā sirmgalvja miesas nu sacēlās stāvu.
Itin kā stindzis viņš stājās. Tad svētības dalītājs Hermejs,
Satvēris sirmgalvja roku, tā vaicādams, valodu sāka:
«Saki man, tētiņ, uz kurieni mūļus un stiprnagu zirgus
Vadi šai dievišķā naktī, kad mirstīgie slēguši acis?
Vai tev pavisam nav bailes no drosmīgiem ahaju dēliem,
Ļaunākiem naidniekiem taviem, kad viņi patlaban tik tuvu?
Ja nu kāds redzētu tevi no viņiem šai steidzīgā naktī
Vedam šos dārgumus lielos, ko tobrīd tu sajustu sirdī?
Pats vairs tu neesi jauns, un sirmgalvis pavada tevi;
Nespēsit atvairīt to, kas pirmais jums uzbruks ar spēku.
Negaidi ļauna no manis; ja uzmāksies citi šai brīdī,
Vērīgi sargāšu tevi, jo mīļajam tēvam tu līdzīgs.»
Dievišķais sirmgalvis Priams pēc tam tā sacīja viņam:
«Viss tas patiesi tā ir, mans mīļais, ko tagad tu teici.
Tiešām kāds mūžīgais dievs par mani ir izstiepis roku,
Ja viņš ar vadoni tādu man ceļā ir sastapties licis,
Nākušu laikā, kāds īsti tu esi, tik košu un staltu,
Gudru un taisnīgu vīru, no laimīgu vecāku nama.»
Vēstnesis Argosa kāvējs tam savukārt atkal tā teica:
«Tiešām it viss tas ir tiesa, ko, sirmgalvi, teici patlaban.
Tikai man pastāsti visu un taisnību neslēp no manis.
Vai tu patiesi kur gribi šos dārgumu krājumus visus
Izvest uz svešajām zemēm, lai tie vismaz drošībā būtu?
Varbūt aiz bailēm jūs atstājat visi jau Īliju svēto,
Tāpēc ka kritis tavs dēls, visbrašākais karotājs Trojā?
Sīvajās cīņās it visur viņš bija par ahajiem pārāks.»
Dievišķais sirmgalvis Priams pēc tam tā sacīja viņam:
«Kas gan, ai labais, tu esi? Kas bijuši vecāki tavi?
Skaisti tu atgādināji man likteņa vajāto dēlu.»
Vēstnesis Argosa kāvējs tam atkal tā savukārt teica:
«Vecais, tu, pārbaudot mani, par dievišķo Hektoru vaicā.
Bieži šo redzēju cīņā, kas kareivjus slavenus dara,
Viņu es redzēju tad, kad, atpakaļ dzīdams pie kuģiem,
Argiešus nogalināja, tos gāzdams ar zobenu aso.
Stāvējām mēs ar izbrīnu sirdī, jo Ahillejs tobrīd
Savējiem cīnīties liedza aiz dusmām pret Atreja dēlu.
Esmu Ahilleja kalps, ar viņu es atbraucu kopā,
Cēlies no mirmidoniešiem, bet tēvs mans ir Poliktors sirmais,
Bagāts pārlieku, jau vecāks, ar tevi būs vienādos gados.

Seši vēl dēli tam mājā, un septītais esmu es viņam.
Kauliņus metot ar tiem, man liktenis lēma šurp sekot.
Tagad es nācu no kuģiem, lai vērotu ieleju plašo.
Spulgacu ahaji rīt pret pilsētu dosies uz cīņu.
Visiem ir apnicis sen bez cīniņa nometnēs sēdēt.
Ahaju vadoņi nespēj vairs savaldīt cīniņa tieksmi.»
Dievišķais sirmgalvis Priams pēc tam tā sacīja viņam:
«Ja jau patiesi tu kalpo Ahillejam, Pēleja dēlam,
Saki tad visu, ko zini, un taisnību neslēp no manis, —
Vai ir vēl Hektors patlaban pie kuģiem vai Ahillejs viņu
Tūkstošos gabalos cirtis un suņiem par barību metis?»
Vēstnesis Argosa kāvējs nu atkal tā sacīja viņam:
«Vecais, nav suņi to saplosījuši, ne plēsīgie putni!
Neskarts viņš mierīgi atdusas tur pie Ahilleja kuģa
Teltī kā agrāk. Būs tagad tur viņam jau divpadsmit dienu,
Kamēr tas guļ, bet netrūd tā līķis un nebojā viņu
Riebīgie tārpi, kas kritušiem uzbrūk un aprij to miesas.
Tiešām ik rītu ap Patrokla kapu viņš Hektora līķi
Briesmīgi vazā pa pīšļiem, kad parādās dievišķā ausma,
Sakropļot nespēdams viņu. Ja nāksi, pats redzēsi visu,
Ka viņš vēl tagad guļ svaigs, nav asiņu traipa uz viņa,
Putekļi nesedz tā miesu; no brūcēm, ko ahaju vīri
Iecirta viņam bez skaita, vairs nesūcas asinis melnās.
Rūpējas laimīgie dievi tik ļoti par Hektoru tavu,
Lai gan jau miris, — viņš Olimpa dieviem bij sevišķi tīkams.»
Teica tā viņš, un sirmgalvis tūdaļ tam bilda ar prieku:
«Redzi, mans mīļais, cik labi, ja neaizmirst altāros ziedot
Mūžīgiem dieviem. Mans dēls, kad dzīvoja kādreiz virs zemes,
Nebija aizmirsis dievus, kas Olimpa mitekļos valda.
Tāpēc tie neaizmirst viņu šai pēdējā likteņa brīdī.
Pieņem tu tagad šo brīnišķo kausu kā balvu no manis!
Sargi tu mani un pavadi tālāk ar dievību ziņu,
Kamēr es laimīgi atnācis būšu pie Pēleida teltīm!»
Vēstnesis Argosa kāvējs, tam atbildot, savukārt teica:
«Vecais, tu pārbaudi mani kā jaunu, bet nespēsi tomēr
Pierunāt mani, lai ņemu šīs balvas bez Pēleida ziņas.
Protams, man bailes no viņa, es trīcu šā varoņa priekšā,
Aplaupīt nedrīkstu viņu, lai nelaime nenāktu vēlāk.
Tomēr par vadoni ietu tev līdz pat uz slaveno Argu,
Vērīgi vadītu tevi pa jūras un sauszemes ceļiem;
Neskartu tevi neviens un nepeltu vadoni tavu.»
Teica tā svētības dalītājs Hermejs un divričos lēca,
Tūdaļ pats satvēra pātagu rokās un mirdzošos grožus,
Iedvesdams ātrkāju zirgiem un mūļiem daudz spēka un spara.
Bet, kad tie sasniedza valni un grāvi pie dobajiem kuģiem,
Tikko kā nometnes sardze tur vakara azaidu sāka.
Vēstnesis Argosa kāvējs tiem pildīja acis ar miegu,
Klusītēm atšāva bultu un atvēra ahaju vārtus,

Ieveda Priamu iekšā un ratus ar dāvanām krāšņām.
Ātri vien pienāca viņi pie augstajām Pēleida teltīm,
Slavenie mirmidonieši ko uzcēla vadonim savam,
Sacērtot biezoknī slaidākās egles, bet teltsjumtu augsto
Sedzot ar maigajiem meldriem, ko sapļāva purvāju pļavās.
Vadonim apkārt ap telti tie rīkoja pagalmu plašu,
Sadzenot mietu pie mieta, bet sargāja pagalma vārtus
Egles aizbīdnis viens; trīs spēcīgi ahaju vīri
Vārtiem to aizgrūda priekšā, trīs atgrūda milzīgo bultu,
Tomēr to Pēleja dēls viens aizgrūda gluži bez pūlēm.
Svētības dalītājs Hermejs tos atvēra sirmgalvim tobrīd,
Ieveda lieliskās balvas, kas ātrkājim Pēleidam lemtas,
Nokāpa zemē no divriču ratiem un sacīja viņam:
«Sirmgalvi Priam, es nemirstīgs dievs, no Olimpa nācis,
Hermejs, jo sūtīja mani šurp tēvs, lai pavadu tevi;
Mājās man steigties jau laiks; es negribu rādīties acīs
Brašajam Pēleja dēlam, jo neklājas nemirstīgajam
Palīdzēt mirstīgam vīram, kad visi to nomana skaidri.
Steidzies pie Pēleida teltī, ar bijību apkamp tā ceļus,
Lūdzies to sirmgalvja tēva un košmates māmuļas vārdā,
Piemini dēliņu mazo, līdz kamēr sirds kļūtu tam mīksta.»
Teica tā Argosa kāvējs un devās uz Olimpu plašo.
Izkāpa Dardanids Priams no divričiem ārā uz zemes,
Atstājis Īdaju tur, un vēstnesis palika labprāt,
Sargādams zirgus un mūļus; bet sirmgalvis iegāja teltī.
Bija šeit Ahillejs, Kronidam mīļais. Te sastapa Priams
Viņu, bet attālāk sēdēja biedri. Tik vienīgi divi,
Alkims un Automedónts, šie Areja pēcteči bija,
Steigdamies kalpoja viņam. Tas tikko kā azaidu beidza,
Ēdis un dzēris, cik tīkas; galds atradās viņam vēl blakus.
Nemanot ienāca diženais Priams un, nostājies tuvu,
Apkampa Pēleida ceļus un skūpstīja izmisis rokas,
Briesmīgās slepkavotājas, kas dēlus tam laupīja daudzus.
Itin kā trimdinieks kāds, kas, dzimtenē nokāvis vīru,
Dodas kur svešumā tālu, — jo noziegums mājā to vajā, —
Atnāk pie bagāta vīra, un visi, to ieraugot, brīnās, —
Gluži tā brīnījās Pēleids, kad redzēja Priamu sirmo.
Brīnījās arī it visi un raudzījās mēmi cits citā.
Sirsnīgi lūgdamies, Priams tā sacīja Pēleja dēlam:
«Atceries mīļoto tēvu, ai Ahillej, līdzīgais dievam!
Gados viņš līdzinās man, uz vecuma sliekšņa jau stājies.
Tagad tur mājās varbūt to kaimiņi tirda visapkārt,
Nav tur neviena pie viņa, kas atvaira briesmas un postu.
Tomēr, ja dzirdējis viņš, ka dzīvs tu joprojām un vesels,
Straujāk sāk pukstēt tam sirds un cerību lolo ik dienas
Redzēt vēl mīļoto dēlu, kas pārnāks no Īlijas mājās.
Nav man vairs cerības šādas. Kaut bija man drosmīgi dēli,
Tomēr neviena no viņiem patlaban nav plašajā Trojā.

Piecdesmit dēlu man bija, kad atnāca ahaju dēli.
Veseli deviņpadsmit ir Hekabei dzimuši vienai,
Pārējos augstceltā pilī man dzemdēja sievietes citas.
Cīniņos briesmīgais Arejs jo daudziem ir dzīvību ņēmis.
Kas vēl man vienīgais bija un sargāja pili un pašus,
To tu man ņēmi uz mūžu — viņš krita par dzimteni cīņā,
Hektors! Es viņa dēļ nāku pie ātrajiem ahaju kuģiem.
Nesu tev dāvanas dārgas, lai izpirktu viņu no tevis.
Bīsties jel varenos dievus! Ai Ahillej, pažēlo mani!
Piemini mīļoto tēvu, par viņu man nelaimes vairāk.
Ciešu, ko nav vēl neviens no mirstīgiem cietis virs zemes;
Roku stiepju pie lūpām tam vīram, kas nokāvis dēlus.»
Teica tā viņš, un Pēleida sirds jau skuma par tēvu.
Satvēris sirmgalvja roku, to Ahillejs atgrūda viegli;
Pieminot savējos, abi tie raudāja asaras gaužas —
Raudāja Priams par Hektoru cildo pie Pēleida ceļos,
Raudāja Pēleids par mīļoto tēvu un Patroklu savu.
Abu vaimanas skumjās vēl skanēja brīdi šai teltī.
Bet, kad jau Pēleids ar asarām sirdi bij atvieglinājis
[Un kad no dvēseles tieksme tam izgaisa raudāt pavisam],
Tūdaļ viņš cēlās no krēsla un satvēra Priama roku.
Sirdī tam iezagās žēlums par sirmajiem matiem un bārdu.
Pievērsis Priamam skatu, viņš teica šos spārnotos vārdus:
«Tiešām tu nelaimīgs esi, daudz cietis, un sāpju daudz sirdī.
Kā gan tev netrūka drosmes nākt vienam pie ahaju kuģiem,
Rādīties acīs tam vīram, kas daudziem jo raženiem dēliem
Dzīvību laupījis karā? Sirds cieta kā dzelzs tev ir krūtīs!
Dardanid, sēdies šai krēslā! Kaut abus mūs nomoka skumjas,
Tomēr lai aizmirstam visu un rūgtumu apslēpjam sirdī.
Asarās, vaimanās skaļās nav glābiņa mirstīgiem ļaudīm.
Nabaga mirstīgiem dievi ir lēmuši likteni rūgtu —
Bēdās un sirdēstos skumt, bet pašiem bez rūpēm rit dzīve.
Divas pie Kronida mitekļa sliekšņa stāv amforas dižas,
Balvas viņš dala no tām. Ir nelaime noslēpta vienā,
Dažādi labumi otrā. Kam varenais Zibeņu metējs
Devis no vienas un otras, tam raizes un prieki nāk dzīvē.
Bet, kam viņš piešķīris postu, tas kaunam un negodam nolemts.
Trūkums un bads to vajā arvien pa auglīgo zemi,
Atstāts pa pasauli klejo, ne dieviem, ne mirstīgiem tīkams.
Gluži tā Pēlejam arī no dzimšanas veltīja dievi
Labākās balvas. Ar laimi un mantu viņš izcēlās tālu
Pāri pār mirstīgiem visiem un valdīja mirmidoniešos;
Dievi, kaut mirstīgais bija, tam dievieti deva par sievu.
Tomēr šim arī kāds dievs ir piešķīris nelaimi lielu —
Nebija vīrišķa pēcteča viņam, kas valdītu pilī.
Bija tam vienīgi dēls, kam nelaikā jāmirst; par tēvu
Sirmo es rūpējos maz, jo tālu no dzimtenes savas
Sēžu pie Trojas, tev pašam un tavējiem būdams par postu.

Dzirdējis esmu, ka senāk tu, sirmgalvi, bijis jo laimīgs
Zemēs, kas Lesbsalai tuvu, kur senlaikus valdījis Makars;
Aptver tās frigiešu zeme un plašā Hellésponta krasti;
Stāsta, tu bijis reiz bagāts, daudz bijis tev izcilu dēlu.
Tomēr tev debesu dievi drīz sūtīja likstu pēc likstas,
Plosījās cīņas un kari ap Troju, un asinis plūda.
Pacieties, panes it visu! Lai beidzot tev sāpes rimst sirdī!
Labuma nebūs nekāda tev sērot par kritušo dēlu.
Uzcelt vairs nespēsi viņu, bet drīzāk būs nelaimes jaunas.»
Dievišķais sirmgalvis Priams, tam atbildot, savukārt teica:
«Neliec man atsēsties krēslā, ai Ahillej, kamēr vēl Hektors
Paliek šais teltīs bez apbedīšanas, bet nekavējoties
Izpirkt ļauj viņu, lai redzu sev priekšā! Jel pieņem šīs balvas,
Daudz to mēs atvedām tev! Lai sirdi tās ielīksmo tavu,
Pārnākot dzimtenes zemē, kad žēlojis mani un ļāvis
Dzīvam šo dienu vēl sveikt un lūkoties mirdzošā saulē.»
Pavēris īgušu skatu, tā ātrkājis Ahillejs bilda:
«Neuztrauc tagad tu, sirmgalvi, mani! Pats gribēju arī
Atdot tev Hektora līķi, jo sirmgalvja Nēreja meitu,
Tetidu, mīļoto māti, ar vēsti šurp sūtīja Kronids.
Saprotu visu jau labi, ai Priam! Tu slēp ko no manis —
Atvedis tevi kāds dievs pie ātrajiem ahaju kuģiem.
Mirstīgam pietrūktu drosmes, kaut būtu tas jaunekļa gados,
Naidnieku nometnē nākt; to redzētu nometnes sardze,
Vārtu aizbīdni lielo tas nespētu atgrūst tik viegli.
Rimsties un neuztrauc vairāk vēl krūtīs man sāpošo sirdi,
Citādi, sirmgalvi, varu es neļaut tev atstāt šo telti,
Lai gan tu esi šeit lūdzējs, un Kronida likumus pārkāpt.»
Teica tā viņš; tad satrūkās Priams un klausīja vārdam.
Pēleids nu metās no telts pa durvīm ārā kā lauva,
Tomēr tas nebija viens — tam sekoja divi vēl līdzi,
Varonis Alkims un Automedónts, ko vairāk par visiem
Mīlēja Pēleja dēls pēc diženā Patrokla nāves.
Mūļus un stiprnagu zirgus tie atjūdza tūdaļ no jūga,
Ieveda saucēju skaļo, ko sirmgalvis atveda līdzi,
Lika tam atsēsties krēslā, bet paši no vezuma ratiem
Iznesa dāvanas dārgās, par Hektora galvu šurp vestas,
Atlika palagus divus un smalkaustu hitonu vienu,
Līķi lai ietītu tais, kad atpakaļ vestu uz Troju.
Pasaucis kalpones savas, tām vēlēja nomazgāt līķi,
Svaidīt ar smaržīgu eļļu, ka Priama acis to neredz.
Baidījās Pēleja dēls, ka sirmgalvis, ieraugot dēlu,
Nevarēs valdīt pār sevi aiz dusmām, ka pats viņš šai brīdī
Varētu sirmgalvim uzbrukt un Kronida likumus pārkāpt.
Bet, kad bij nomazgāts Hektora līķis un svaidīts ar eļļu,
Kalpones hitonā tērpa un sedza ar palagu smalku,
Pacēla Ahillejs pats un ielika mirstamā gultā,
Alkims ar Automedóntu to iecēla Priama ratos.

Ahillejs nopūtās smagi un sacīja mīļajam draugam:
«Nedusmo pārāk uz mani, ai Patrokl, kad Aīda valstī
Nejauši dzirdēsi vēsti, ka dižená Hektora miesas
Atdevis mīļajam tēvam, kad dāvanas dārgas man vedis.
Arī tev ziedošu, draugs, no atvestām dāvanām daļu.»
Teica tā dievišķais Ahillejs tobrīd un iegāja teltī,
Nosēdās greznotā krēslā, ko atstājis bija pirms brīža, —
Pretējā pusē tas bija, — un Priamam teica šos vārdus:
«Tagad ir izpirkts tavs dēls, kā, sirmgalvi, vēlējies esi.
Mirstamā gultā viņš guļ. Kad debesu malā kāps ausma,
Aizbraucot redzēsi viņu. Bet tagad pie azaida sēdies!
Skaistmate Niobe arī pēc likstām pie azaida sēdās,
Lai gan tai divpadsmit bērnu it piepeši saļima pilī —
Sešas ziedošas meitas un seši diženi dēli.
Apollons Foibs ar sudraba stopu tai notrieca dēlus,
Meitas Artémida gāza, jo Niobe aizdeva dusmas —
Sevi tā līdzināt sāka ar vareno skaistvaidzi Lēto.
— Viņai tik divi, — tā teica jo lepni, — bet man to ir vairāk. —
Tomēr šās bērni, kaut divi tik bija, tai laupīja visus.
Deviņas dienas tie asinīs mirka, un nebij neviena
Apbedītāja, jo ļaudis par akmeņiem pārvērta Kronids.
Debesu dievi tik desmitā dienā tos apraka paši.
Beigusi asaras liet, tā tūdaļ pie ēdiena stājās.
[Tagad vēl tālu starp klintīm, starp vientuļām šķautnainām aizām
Sīpila kalnos, kur, ļaudis kā stāsta, mēdz dievietes nimfas
Pulcēties baros, kad vakaros dej Ahélojas krastos,
Viņa, kaut pārvērsta klintī, tur sēro par dievību dusmām.]
Dievišķais sirmgalvi Priam, par ēdienu domāsim abi!
Vēlāk par mīļoto dēlu tu varēsi raudāt, cik tīkas,
Aizvedis Īlijas pilī. Daudz asaru tiešām viņš cienīgs.»
Teicis tas piecēlās strauji un nokāva baltvilnas aitu.
Biedri tai novilka ādu un rūpīgi tīrīja gaļu,
Sacirta gabalos sīkos un savēra iesmos it visus,
Vērīgi cepa uz sārta un noņēma visu no uguns.
Atnesa Automedónts tiem krāšņajās vācelēs maizi,
Atnesto lika uz galda, bet Ahillejs pasniedza gaļu.
Izstiepa tūdaļ it visi pret spirdzīgo ēdienu rokas.
Bet, kad tie dzesēja slāpes un bija jau izsalkums rimies,
Lūkojās Dardanids Priams ar izbrīnu Pēleja dēlā,
Cik tas bij dižens un cēls, — tam šķita, ka dievam viņš līdzīgs.
Savukārt Ahillejs arī par Priamu brīnījās ļoti,
Vērojot laipnīgo sirmgalvja seju un dzirdot tā runu.
Bet, kad ar vēlīgu prātu tie vēroja brīdi viens otru,
Dievišķais sirmgalvis Priams tā sacīja Pēleidam pirmais:
«Guldi nu mani jo ātrāk, ai Ahillej, Kronidam mīļais!
Ļauj, lai pēc pārciestām likstām mēs iegrimstam saldajā miegā!
Nav vēl līdz pēdējam mirklim man slēgušās acis aiz plakstiem,
Kopš tu ar spēcīgām rokām man Hektoru nogalināji.

Skaļi es vaimanāt sāku, jo sāpes man sagrauza sirdi,
Nokritu pagalma vidū un vārtījos mēslainos dubļos.
Tagad tik pirmoreiz barību skāru, ar dzirkstošo vīnu
Rīkli sev atveldzināju; līdz šim vēl es nebiju ēdis.»
Teica tā viņš; tad Ahillejs biedriem un kalponēm lika
Priekšnamā gultas likt divas, ar paklāju mīkstu tās pārsegt,
Purpura sārtu, un pāri pār tām klāt biezāku segu,
Vilnainus apmetņus likt, lai sirmgalvjiem būtu ko segties.
Kalpones izgāja ārā no telts ar degošām lāpām,
Atnesa sirmgalvjiem gultas un priekšnamā uzklāja veikli.
Ahillejs, ātrkājis veiklais, tā smaidīdams Priamam teica:
«Ārpusē guli, ai sirmgalvi mīļo, lai nenāk šurp iekšā
Pēkšņi kāds ahaju padomes vīrs, kas vēlas palaikam
Apspriesties kopā ar mani un paradis iegriezties teltī!
Ja te kāds redzētu tevi šai tumšajā naktī pie manis,
Tūdaļ viņš tautganam Atreja dēlam to paziņot steigtos.
Tad vairs tev Hektora līķi es nespētu izdot tik ātri.
Saki tu skaidri man visu un taisnību neslēp no manis:
Cik daudz būs vajadzīgs dienu tev Hektora apbedīšanai?
Tikmēr es neiešu cīņā un kareivjiem atpūtu došu.»
Dievišķais sirmgalvis Priams, tam atbildot, savukārt teica:
«Ja nu tu vēlies, lai varētu apbedīt raženo dēlu,
Tad tu, tā darīdams, Pēleid, man sagādā sevišķu prieku!
[Zini, ka pilsētā ieslēgti esam, ka tālu no kalniem
Malka mums jāved uz Troju, bet trojiem ir iedvestas bailes.]
Veselas deviņas dienas par viņu mēs raudātu mājā,
Desmitā glabātu viņu un rīkotu mielastu tautai,
Vienpadsmitajā uz kapa mēs uzmestu kapkalnu lielu.
Divpadsmitajā tad iesim uz cīņu, ja vajadzēs tobrīd.»
Dievišķais ātrkājis Ahillejs atkal tā sacīja viņam:
«Viss tas lai, sirmgalvi Priam, tā būtu, kā tagad tu vēlies!
Pārtraukšu karu es visu to laiku, cik tagad tu prasi.»
Teica tā Pēleja dēls un satvēra sirmgalvja roku
Cieši pie plaukstas, lai satraukto sirdi tam nomierinātu.
Nolikās gultā pēc tam un priekšnamā aizmiga tūdaļ
Priams un vēstnesis Īdajs, ar prātīgiem nodomiem pilni.
Arī pats Ahillejs devās pie miera tad krāšņās telts kaktā;
Skaistvaidze Brīseja meita tam piegulās tūdaļ pie sāniem.
Pārējie debesu dievi un kaujratu braucēji brašie
Dusēja visu šo nakti, jo miegs jau tos saistīja saldais;
Svētības dalītājs Hermejs šai vakarā nespēja iemigt.
Visu viņš apsvēra prātā, kā diženo Dardana dēlu
Aizvest no kuģiem uz Troju, lai nemana vārtsargi svētie.
Nostājies viņam pie galvas, tas sacīja, valodu sākdams:
«Priam, tu nejūti briesmas, ja vari šai brīdī tik ilgi
Dusēt starp naidniekiem saviem, kad Ahillejs saudzējis tevi.
Tagad par milzīgu maksu tu izpirki kritušo dēlu;
Dzīvu šeit izpirktu tevi par trīskārt lielāku maksu

Pilsētā atstātie dēli, ja Atreja dēls Agamémnons
Dabūtu zināt par tevi un zinātu ahaju dēli.»
Teica tā viņš; tad sirmgalvis trūkās un saucēju cēla.
Hermejs ar steigu tiem sajūdza mūļus un stiprnagu zirgus,
Nometnei izveda cauri, lai nemana ahaju vīri.
Bet, kad jau pienāca viņi pie plūstošās skaistviļņu upes
[Atvariem bagātās Ksantas, ko radījis mūžīgais Kronids],
Tūdaļ aizlaidās Hermejs uz daudzaizu Olimpu plašo.
Rītausma safrāna tērpā jau zeltīja zemi ar stariem.
Viņi uz pilsētas pusi ar vaidiem un nopūtām smagām
Zirgus atpakaļ dzina, bet mirušo aizveda mūļi.
Cits kāds no vīriem un skaistjoztām sievām tos neievēroja
Agrāk par Kasandru daiļo, kas Kipridai līdzīga bija.
Kāpusi Pergamas mūros, no tālienes redzēja viņa
Divričos mīļoto tēvu un pilsētas saucēju skaļo.
Redzēja viņa pat mūļus un Hektoru mirstamā gultā.
Kasandra vaimanāt sāka un sauca pa pilsētu visu:
«Nāciet un Hektoru skatiet, ai troji un trojiešu sievas!
Kādreiz jūs apsveicāt viņu, kad atgriezās mājā pēc cīņas, —
Pilsētai visai un tautai arvien viņš darīja prieku.»
Teica tā viņa, un tobrīd it visi, kā vīri, tā sievas,
Pilsētā atstāja mājas, jo skumjas tos nomāca lielas.
Visi nu devās uz vārtiem, lai vedējus sastaptu ceļā.
Priekšā Andrómahe gāja un Hekabe, cienītā māte,
Raudamas matus. Tās krita pie ritošiem ratiem un skāva
Kritušā Hektora galvu. Visapkārt tām raudāja tauta.
Tiešām tā veselu dienu, līdz vakarā rietētu saule,
Lietu tie asaras gaužas pie vārtiem par Hektoru mīļo,
Nebūtu sirmgalvis Priams no divričiem sacījis tautai:
«Draugi, jūs grieziet man ceļu, lai mūļi var virzīties tālāk!
Vēlāk jūs asaras liesit, kad būšu to pārvedis mājā.»
Teica tā viņš; šie atkāpās tūdaļ un pašķīra ceļu.
Sasniedzot slaveno Priama namu, tie Hektora līķi
Guldīja robotā gultā un dziedoņus nolika blakus,
Bēru dziesmas kas sāktu. Šie tūdaļ ar vaimanām skaļām
Dziedāja sērīgu dziesmu, un sievas tiem raudāja līdzi.
Vaimanāt sāka starp viņām Andrómahe, baltroce daiļā,
Stiepdama izplestās rokas pret drosmīgā Hektora galvu:
«Agri, mans vīrs, tu šķīries uz mūžu! Par atraitni mani
Atstājis esi šai pilī ar puisīti mazu pavisam,
Atvasi mūsu. Mēs nelaimes sistie! Būs grūti tev, bērniņ,
Uzaugt par jaunekli staltu. Līdz pamatiem gruvekļu kaudzē
Gāzīsies pilsēta šī. Ir kritis tavs sargātājs drošais,
Glābdams cienītās sievas un mātes un maziņos bērnus.
Drīz vien tās aizvedīs gūstā ar dobajiem ahaju kuģiem,
Būšu es arī starp tām, un arī tu, dēliņ mans mīļais,
Svešumā sekosi man, kur kauns mūs un verdzība gaida.
Cietsirža varmākas priekšā tu muguru lieksi, vai tevi

Satvers kāds ahajs aiz rokas un sviedīs no torņa — ai šausmas! —
Dusmās par to, ka Hektors varbūt būs gāzis tā brāli,
Tēvu vai arī tā dēlu, jo Hektora spēcīgās rokas
Likušas daudziem no ahaju vīriem grauzt zemi ar zobiem.
Nebija saudzīgs tavs tēvs starp naidniekiem sīvajā cīņā;
Tāpēc jau Īlijas tauta lej asaras rūgtas par viņu.
Milzīgas sāpes un skumjas tu atnesi vecākiem saviem,
Hektor! Man vairāk par visiem tu skumjas atstāji sirdī.
Nestiepās ardievās rokas pret mani no mirstamās gultas,
Lūpas tev nebilda vārdus, kas mīļi man paliktu mūžam.
Prātā tie nāktu man nakti un dienu, kad asaras lietu.»
Teica tā, asaras lejot, un sievas tai raudāja līdzi.
Hekabe tūdaļ pēc viņas tā iesāka vaimanāt skaļi:
«Hektor, tu dvēselei manai vismīļākais biji no dēliem!
Kamēr vēl dzīvoji man, mīļš biji tu Olimpa dieviem.
Tagad, kad miris jau esi, tie arī gādā par tevi.
Ahillejs, ātrkājis veiklais, man laupīja pārējos dēlus;
Saņēmis gūstā, viņš pārdeva tos aiz bangainās jūras,
Pārdeva Samā un klinšainā Imbrā vai bezostu Lēmnā.
Kad viņš tev izrāva dzīvības dvašu ar garsmailes šķēpu,
Tevi viņš vilka ik rītu ap kritušā Patrokla kapu,
Atriebdams mīļāko draugu, bet uzcelt vairs nespēja viņu.
Svaigs vēl tu esi, kā mazgāts ar rasu, kā kritis pirms mirkļa,
Dusi šai pilī kā vīrs, ko gāzis ar maigajām šautrām
Apollons, sudraba stopnesis Foibs, to pārsteigdams pēkšņi.»
Teica tā Hekabe raudot, un raudāja visi tai līdzi.
Helene tūdaļ pēc viņām tā iesāka vaimanāt trešā:
«Hektor, no dieveriem visiem tu sirdij pats mīļākais biji,
Sākot ar dienu, kad dievišķais Parids man kļuva par vīru,
Atvezdams mani uz Troju! Kaut tobrīd jau mirusi būtu!
Divdesmit gadu patlaban jau mūžībā aizrit no dienas,
Kamēr es atnācu šurp un atstāju dzimteni savu,
Tomēr kāds ļauns vai necienīgs vārds nav dzirdēts no tevis.
Bet, ja nu arī kāds cits man uzbruka bargi šai namā,
Dieveris, vīrmāte, svaine vai kāda no skaisttērptām māršām, —
Vīratēvs mūžam kā tēvs pret mani gan labvēlīgs bija,
Tad tu tos mierināt steidzies un griezi it visu par labu.
Laipnība bija tev sirdī, un laipnība arī tev vārdos.
Tāpēc es, nelaimes sistā, par tevi un sevi šeit raudu.
Plašajos Īlijas laukos man nebija cita neviena
Labāka drauga par tevi, bet pārējie ienīda mani.»
Teica tā Helene raudot, un visi tai raudāja līdzi.
Tobrīd sirmgalvis Priams tā sacīja trojiešu tautai:
«Steidzieties, trojiešu vīri, un vediet uz pilsētu malku!
Mežā jums nevajag bīties no ahaju izliktiem slēpņiem.
Atlaizdams mani no melnajiem kuģiem, man solīja Pēleids
Neiet uz cīņu tik ilgi, līdz ausuši divpadsmit rīti.»
Teica tā viņš. Šie sajūdza vēršus un mūļus pie ratiem,

Pulcējās nekavējoties it visi pie pilsētas vārtiem.
Deviņas dienas pēc kārtas tie malku uz Īliju veda.
Bet, kad jau desmito reizi pie pamales atausa gaisma,
Asarām aumaļām plūstot, tie iznesa Hektora līķi,
Uzlika augšā uz sārta un uguni apakšā kūra.
Tikko kā rožpirkste Ausma no krēslas iznira agri,
Pulcējās trojiešu vīri ap slavenā Hektora sārtu;
[Bet kad jau saplūda tauta un sanāca kopā it visi,]
Kūpošo sārtu vispirms tie dzēsa ar dzirkstošo vīnu,
Apslakot vietu visapkārt, kur liesmai ir bijusi vara.
Lasīja brāļi un biedri ar skumušu sirdi no pelniem
Balsenos kaulus, un asaras gaužas tiem plūda pār vaigiem.
Zelta urnā pēc tam tie ielika savāktos kaulus,
Rūpīgi apsedza tos ar mīkstajām purpura segām,
Steigdamies urnu ar kauliem nu gremdēja izraktā bedrē,
Pārklāja kapu no augšas visapkārt ar akmeņiem lieliem,
Uzmeta kapkalnu ātri, bet izlūki sēdēja laukā,
Lai tik jau ahaji kājbruņās spožās tiem neuzbrūk ātrāk.
Beiguši kapkalnu mest, uz pilsētu atgriezās troji.
Tūdaļ tie ķēnišķā namā pie Priama, Kronidam mīļā,
Pulcējās kopā no jauna uz greznajām piemiņas dzīrēm.
Zirgvalža Hektora bēres tā toreiz svinēja troji.

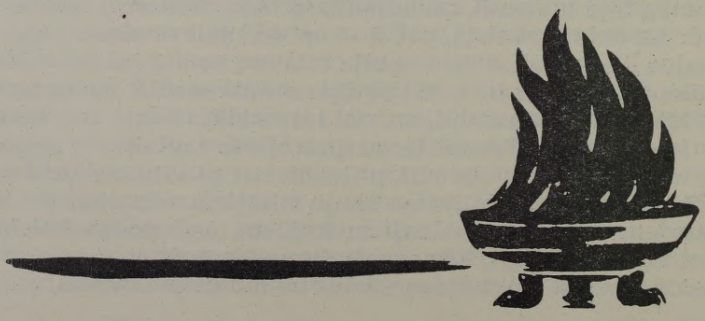

KOMENTĀRI

PASKAIDROJUMI

I grāmata

1. Dieve — mūza. Grieķu dzejnieki, sākdami savus darbus, mēdza piesaukt mūzas, mākslas un zinātņu veicinātājas; tās dzejniekiem dāvāja talantu un atgādināja tiem senus notikumus.
   Arī «Odisejas» sākumā Homērs uzaicina mūzu, lai tā viņam dziedātu par Odiseju:
   Dziedi man, mūza, par manīgo vīru, kas maldījies ilgi
   Apkārt pa jūru pēc tam, kad sagāzis Īliju svēto.
   Mūzas senie grieķi uzskatīja par Zeva un Mnēmosines (Atmiņas) meitām. Homērs nesauc mūzas vārdā, viņš nezina arī to skaitu. Hēsiods min 9 mūzas. Grieķi tās iedomājās daiļu jaunavu veidā.
7. Atreja dēls — šeit Agamemnons.
9. Zeva un Lētojas dēls — Apollons; vadonis — Agamemnons.
14. Tālmetis — Apollona pastāvīgais epitets.
19. Priama pilsēta — Troja.
30. Šeit ar vārdu Arga domāts Agamemnona pārvaldītais novads Peloponēsā (sk. vardnīcu).
65. Ja vēlējās remdināt saīgušā dieva dusmas, vajadzēja ziedot 100 vēršus jeb tā saucamo hekatombu.
69. Putnreģis pareģoja nākotni, novērodams putnu lidojumu.
80. Kalhants norāda uz Agamemnonu.
202. Aigidas nesēja meita ir Atēna.
263.—264. Šeit minētie vīri pieder pie lapitu cilts, kas padzina kentaurus.
264. Polifēms — te lapitu cilts varonis, ne «Odisejā» minētais kiklops.
321. Saucējiem piekrita cienījama vieta. Viņi sasauca tautu uz sapulcēm, kurās gādāja par mieru un kārtību; bez tam tie saviem valdniekiem kalpoja arī kā vēstneši. Saucēji bija Zeva aizsardzībā.
352. Ahillejam bija pareģota agra nāve.
366. Šeit minētās Tēbas atrodas Mazāzijā (sk. vārdnīcu).
423. Aitiopieši. — Te nav domāta Āfrikā dzīvojošā, mums zināmā tauta — abesīnieši. Grieķu mitoloģijā aitiopieši ir tauta, kas dzīvo pašā zemes malā pie Okeana straumes.
449. Ziedotāji grāba saujā miežus, maisīja ar sāli un pēc lūgšanas bēra ziedojamam dzīvniekam starp ragiem.
463. Pieczobji — dakšas, uz kurām cepināja gaļu.
473. Paiāns — kora dziesma (parasti veltīta Apollonam).
500. Pēc senatnes paraduma lūdzējs ar kreiso roku apkampa lūdzamajai personai ceļus, bet ar labo roku skāra zoda apakšu.
551. Lielace Hēra. — Oriģinālā šis Hēras epitets skan «boōpis» — «ar vērša acīm».
598. Nektars — dievu dzēriens.

II grāmata

4. Zevs grib godināt Ahilleju, ko apvainoja Agamemnons, un pazudināt daudz ahaju, jo tā viņš solījis Tetidai (sk. I, 523.—527.).
6. Zevs ir nolēmis maldināt Agamemnonu, sūtīdams tam sapni, kas viņam iedvestu maldīgu cerību jau nākamajā dienā sagraut Troju.
42. Hitons — linu vai vilnas apakštērps bez piedurknēm; hitonu valkāja uz kailas miesas. Šis vārds apzīmē arī bruņu kreklu.
73. Agamemnona ideja pārbaudīt karaspēku šķiet visai nemotivēta, jo sapnis viņam taču apsolīja panākumus. Nestors savā atbildē (79.—83.) domai par «karaspēka pārbaudi» pat nepieskaras. Varbūt dzejnieka rīcībā ir bijis materiāls par kādu senu rituālu, kas pamatojās uz ticējumu, ka (inscenēta) karaspēka bēgšana pirms kaujas pasargā to no īstas bēgšanas pašā kaujā.
103. Vēstnesis Argosa kāvējs — Hermejs, Zeva un Majas dēls, Zeva vēstnesis. Hermejs nogalināja simtacaino suni Argosu, kam Hēra bija uzticējusi apsargāt par govi pārvērsto Zeva mīļāko Īo. Šo simtacaino suni Zevs lika nogalināt Hermejam, par ko tas dabūjis savu epitetu «Argosa kāvējs» (Argeiphóntēs). Jāpiezīmē, ka šāda minētā epiteta interpretācija nav droša.
108. Arga — šeit Peloponēsas austrumu daļa (sk. vārdnīcā «Arga»).
336. Gerēnas kaujratu cīnītājs Nestors. — Gerēna ir pilsēta Peloponēsā, kur Nestors uzaudzis.
356. Iekām nav atmaksa dota par Helenes mokām un vaidiem (sal. arī 590.). — Tā kā pēc «Īliadas» stāstījuma Helene Paridam sekojusi labprātīgi, šī rinda, jādomā, pamatojas uz citu mīta variantu, saskaņā ar kuru Helene tika nolaupīta ar varu. Varbūt arī šī vārsma pārnesta no cita epa, kas izmantojis variantu par Helenes nolaupīšanu ar varu.
416. Hitons šeit ir bruņu krekls.
494. Kuģu pārskatu (494.—759.) daudzi zinātnieki uzskata pār vēlāku laiku iespraudumu. Daudzus no šajā pārskatā minētajiem karavadoņiem, tāpat dažas no uzskaitītajām ciltīm nekur citur «Īliadā» vairs nepiemin. Tomēr šāds pārskats no epa kompozīcijas viedokļa labi pamatots, pie kam motivēta šķiet arī vieta, kur tas dots, t. i., tieši pirms pirmās kaujas apraksta. «Kuģu pārskats» ģeografiskā, vēsturiskā un etnografiskā ziņā sniedz daudz interesanta. Pārskats izveidots pēc ģeografiskā principa. Vispirms minēti Vidusgrieķijas, tad Peloponēsas, salu un beidzot Ziemeļgrieķijas karaspēka kontingenti.
546. un sek. vārsmas, kas stāsta par atēniešu karaspēku, jau senatnē uzskatīja par Atēnās radušos vēlāku laiku iespraudumu.
557. Ajants — Telamona dēls.
683. Hellada «Īliadā» apzīmē kādu pilsētu un novadu Tesalijā.
691. Sagāžot tēbiešu mūrus. — Te domātas Tēbas Mazāzijā (sk. vārdnīcu).
731. Asklēpijs «Īliadā» vēl nav dievība, bet iecienīts ārsts, Podaleirija un Mahāona tēvs.
755. Stiga — pazemes upe. Ar Stigas vārdu apstiprinātu zvērestu dievi nekad nelauza.
759. Ar šo vārsmu nobeidzas grieķu kuģu pārskats; to pavisam ir bijis 1186; tātad, ja pieņemam, ka ar katru kuģi atbrauca caurmērā 85 vīri, iznāk, ka grieķiem bija ap 100 000 kareivju.
787. Zevs vēlas, lai Agamemnons zaudētu kauju; tāpēc arī viņš sūta Īridu uz Troju, lai tā brīdinātu trojiešus un tie varētu pienācīgi sagatavoties kaujai.
813. Batieja tulkojumā būtu «ērkšķu kalns».
819. Dardani — Dardanijas iedzīvotāji. Dardanija atradās pie Hellesponta (tagad Dardaneļi) un nosaukta dibinātāja — Zeva dēla Dardana vārdā.
860. Aiakids šeit ir Ahillejs. Teikas Aiaku dēvē par Zeva dēlu; Pēlejs ir Aiaka dēls, tātad Ahillejs īsteni ir Aiaka dēladēls.
865. Gīgaja — ezera nimfa.

III grāmata

2.—8. Grieķi dodas cīņā klusēdami, trojieši — ar kaujas saucieniem, ko uzskatīja par barbaru paražu.

6. Pigmeji — mitoloģiska punduru cilts Indijā vai Ēģiptē pie Nīlas iztekas. Pēc grieķu nostāstiem, dzērves katru gadu ar tiem karojot.
16. Aleksandrs — otrs Parida vārds.
57. Akmeņu hitons — sarkastisks izteiciens, nozīmē: sen jau tevi tauta būtu nomētājusi ar akmeņiem.
74. Arga — šeit Peloponēsa.
104. Zeme šeit ir dievība.
145. Rietumu vārti — galvenie Trojas vārti un vienīgie, kas minēti epā. Pa šiem vārtiem trojieši devās uz cīņu ar ahajiem.
175. Meitiņa mazā ir Hermione (sk. Odiseju IV, 14.).
250. Lāomedontiads — grieķiem raksturīga «tēvvārda» forma (sal. krievu отчество). Šīs formas ne vienmēr apzīmēja tieši tēva, bet dažkārt arī tēvatēva vai kāda tālāka senča vārdu. Sal. Kronids — Krona dēls, Lāomedontiads — Lāomedonta dēls, Priamids — Priama dēls, Aiakids — Aiaka dēls vai Aiaka dēladēls. Sal arī piezīmi 303. vārsmai.
273.—274. Izgrieztās sprogas nozīmēja to, ka šis dzīvnieks ir veltīts dieviem, bet šo sprogu izdalīšana norādīja uz to, ka visi piedalās salīgtā līguma sargāšanā. Šāda veida upuri bez uguns sastopami tad, ja notiek samierināšanās vai līguma līgšana.
303. Dardanids — Priams, kas ir Dardana pēctecis sestajā paaudzē.
320. Zevs bieži uzturas Īdā, Trojas tuvumā.
374. Afrodīte arvien pabalsta Paridu cīņā.

IV grāmata

3. Nektars — dievu dzēriens, ko iedomājās kā sarkanu, sevišķi aromatisku vīnu.
8. Hēra šeit saukta par argieti tādēļ, ka viņas galvenā kulta vieta bija Argā.
88. Atēna, izpildīdama Zeva pavēli (sk. 70.—72.), grib panākt to, lai Pandars lauztu tikko kā salīgto pamieru ar grieķiem.
164.—165. Šos pašus vārdus saka arī Hektors, atvadoties no Andromahes (sk. VI, 448.—449.).
171. Es dotos uz slāpstošo Argu. — Visā Argas apgabalā, atskaitot līdzenumu, sajūtams avotu un ūdens trūkums; tāpēc arī Homērs Argu sauc par «slāpstošo».
260. Senie grieķi nedzēra tīrvīnu, bet pielēja tam ūdeni klāt sevišķos maisāmos traukos. Par vislabāko maisījumu grieķi uzskatīja tādu, kas sastāvēja no $^3/_5$ ūdens un $^2/_5$ vīna.
273. Ajanti bija divi, Ajants Telamona dēls un Ajants Oīleja dēls (sk. vārdnīcu).
319. Par šo notikumu Nestors stāsta VII grāmatas 133. v. un sek.
330. Visus Odiseja atvestos karavīrus sauc ar kopēju vārdu par kefallēniešiem.
354. Tēlemahs — Odiseja dēls.
376. Polineiks — viens no 7 vadoņiem, kas devās pret Tēbām (sk. vārdnīcā «Polineiks»).
385. Kadmieši — boiotieši. Kadms bija Tēbu dibinātājs.
440. Deims («Šausmas») un Fobs («Bailes», t. i., Baiļu iedvesējs) — Areja dēli un pavadoņi; Erida — «Ķilda».
507. Pergama — Trojas cietoksnis, kur atradās arī Apollona svētnīca.
515. Trītogeneja — Atēnas epitets ar neskaidru nozīmi.
533. Trāķieši sasēja matus mezglā pret pakausi.

V grāmata

1.—3. Iepriekšējā grāmatā Agamemnons apšaubīja Diomēda drošsirdību (sk. IV, 370. un sek.). Tagad nu Diomēds ar Atēnas palīdzību pierāda savu varonību.
59. Harmonida Fereklu gāza — t. i., Harmonida dēlu Fereklu.
62.—63. Kuģus, nelaimes nesējus Trojai. — Domāti kuģi, kuros Parids aizveda Heleni no Spartas.
83. Purpura nāve — tāpēc ka varonis mirst, asinīm notekot.
95. Pandars bija lauzis pamieru, izšaudams šautru pret Menelāju.

150. Raksturīgs piemērs Homēra ironiskajai attieksmei pret gaišreģiem.
265. Trojs — Priama sencis, ar kura vārdu saista Trojas nosaukumu.
315. Pepls — virstērps.
333. Enio — kara dievība, Areja pavadone.
340. Priekšstats par to, ka dieviem asiņu vietā ir īpašs šķidrums, «Īliadā» atspoguļojas tikai šajā vietā.
370. Dione — Okeana un Tētijas meita, Afrodītes māte. Homērs vēl nepazīst teiku, ka Afrodīte dzimusi no jūras putām.
386. Efialts un Ots — Aloeja dēli, kādreiz sagūstīja Areju un ieslēdza to važās, lai izpatiktu Afrodītei, tāpēc ka tas bija nogalinājis Adonidu, Afrodītes mīļāko.
390. Hermeju arvien aicina tur, kur vajadzīga viltība, apķērība un ātra rīcība.
393. Amfitrionids («Amfitriona dēls») — Hērakls. Viņa tēvs bija Zevs, viņa māte — Tīrintas valdnieka Amfitriona sieva. Tāpēc Hēraklu kādreiz sauc par Amfitriona dēlu.
397. Hērakls sašāva Aīdu toreiz, kad gribēja izvest no pazemes trijgalvaino suni Kerberu, bet Aīds to aizstāvēja.
401. Paions — dievu ārsts.
421.—425. Atēnas ironija ir atbilde uz Zeva runu IV grāmatas sākumā.
430. Arejs ir pilsētu postītājs, bet Atēna — pilsētu sargātāja.
438. Dēmons šeit lietots dievības nozīmē.
528. Atreids — šeit Agamemnons.
544. Alfejs ir Alīejas, lielākās Peloponēsas upes dievs.
638. Hērakla spēks — Hērakls.
693. Zevam svētais ozols atrodas tuvu pie Rietumu vārtiem.
747. Raženais spēktēvs — Zevs.
777. Ambrosija — parasti dievu barība; šeit ambrosija ir dievu zirgu barība.
789. Dardana vārti ir agrāk minētie Rietumu vārti.
845. Aīda ķiverē slēpās. — Cepure, kas padara neredzamu, sastopama daudzu tautu pasakās. Starp citu, «Aīds» nozīmē «neredzamais».
898. Ūrana dēli ir titāni (sk. vārdnīcā).

VI grāmata

22. Abarbareja — Trojas apgabala avotu nimfa.
37. Adrasts, kāds trojietis, minēts tikai šinī vietā.
40. Zirgus piejūdza tikai pie kaujratu dīseles gala, ne pie pašiem kaujratiem. Tāpēc zirgi, kad dīseles gals bija nolūzis, varēja aizskriet uz pilsētu, atstājot ratus uz lauka.
92. Tātad domāta sēdošās Atēnas statuja. Šī ir vienīgā vieta Homēra epos, kur pieminēts kāda dieva attēls.
114. Kā tālāk redzams, Hektors savu nodomu parunāt ar padomes locekļiem nerealizē.
130. Likūrgs — Trāķijas valdnieks, gribēja no savas zemes iznīdēt Dionīsa kultu.
132. Straujā Dionīsa aukles — nimfas, kas uzaudzināja Dionīsu Nīsas kalnā.
134. Tirss — lapains vīnogulāja zars, ko bakhantes nesa Dionīsa svētkos, Oriģinālā — thýsthla, «svētie rīki», pie kuriem pieder raksturīgie Dionīsa svētku atribūti, tai skaitā tirsi.
136. Tetida nedzīvoja pie sava vīra Pēleja, bet jūrā pie sava tēva Nēreja. Pēleja namu viņa atstāja pēc tam, kad Ahillejs devās uz Trojas karu.
152. Efira ir vairāku pilsētu, šeit — senākais Korintas nosaukums.
153. Sīsifs — Korintas valdnieks (sk. arī vārdnīcu).
155. Bellerofonts — īstā vārdā Hiponojs, nogalināja kādu ievērojamu korintieti un aizbēga pie Tīrintas valdnieka Proita.
168. un sek. Šī ir vienīgā vieta Homēra epos, kur pieminēti raksti (sk. ievadā, 23. lpp.). Kas tie par rakstiem, gan paliek neskaidrs.
Jauneklis, kas noraida sava kunga sievas mīlu, ir pazīstams motīvs dažādu tautu teiksmās. Sal. Vecajā derībā stāstu par Jāzepu un Potifara sievu.
179. Himaira. — Šo nezvēru uzaudzināja Kārijas valdnieks Amisodars, bet nogalināja Bellerofonts; tai bija lauvas galva, kazas viducis, bet aste — čūskas, mute

sprauslāja uguni. Pēc parastākās šā mīta versijas Bellerofonts pieveica Himairu ar spārnotā zirga Pēgasa palīdzību. Homērs mītus labprāt attīra no brīnumu elementiem.

201. Alējas lauki — laikam kāda vieta Kilikijā.

396. Plaks — kalns Mīsijā.

403. «Astianakts» nozīmē «pilsētas valdnieks». Dēla vārds te norāda uz tēva darbiem.

457. Meseide, Hipereja — avotu nosaukumi. Vēlākie dzejnieki tiešām Andromahi tēlo kā ūdens nesēju.

528. Krāters — vīna maisāmais trauks.

VII grāmata

19. Piektās grāmatas beigās visi dievi atstāja kaujas lauku un devās uz Olimpu.

83. Uzvarētam ienaidniekam atņemtās bruņas mēdza izlikt tā dieva svētnīcā, kurš sargāja pilsētu.

102. Uzvaras valgi — t. i., dievi tur savās rokās it kā valgā kaujas likteņus un tos virza.

127. Nestors un Odisejs bija kādreiz Ftijā pie Pēleja, lai pierunātu Ahilleju doties karā pret Troju.

142. Likūrgs — arkadiešu vadonis, bet ne VI grāmatas 130. vārsmā minētais Trāķijas valdnieks.

195. Ajants baidās, ka trojieši ar savām lūgšanām varētu mazināt grieķu lūgšanu spēku.

197.—199. v. varbūt ir Atēnās radies iespraudums, kura nolūks būtu pasvītrot versiju par Ajanta izcelšanos no Salamīnas.

206. Mirdzošo varu — t. i., mirdzošā vara bruņas.

333.—337. Nav saprotams, kā varētu pārvest vecāku kaulus bērniem, ja būtu visiem jau uzcelta viena kapkopa. Jau senie paskaidrotāji šo vietu uzskatīja par sabojātu.

436. Saskaņā ar Nestora priekšlikumu (sk. 337.—340. v.) ahaji sāk celt aizsargsienas un torņus.

445. Šoreiz arī Poseidons ir redzams Olimpā, kur tas parasti nemēdz rādīties, jo viņa vieta ir jūrā.

446. un sek. Poseidons redz, ka grieķi ceļ sienu, neziedojuši dieviem. Šādu rīcību viņš uzskata par bezdievīgu.

452.—453. Sīkāk par Trojas mūru celšanu Homērs stāsta XXI, 444.—457. v. No šīs vietas gan izriet, ka Trojas mūrus ir uzcēlis Poseidons viens pats, kamēr Apollons ganījis Lāomedonta lopus.

473.—474. Šī vieta norāda uz maiņas tirdzniecību Homēra laikos.

480. Vīnu ziedoja dieviem, izlejot to zemē.

VIII grāmata

7. Te sevišķi domāta Hēra, kas pastāvīgi pretojās Zeva nodomiem.

5.—27. Šai Zeva runai tomēr nav vēlamo sekmju: dievi joprojām palīdz kā grieķiem, tā trojiešiem.

48. Gargars — Īdas dienvidu virsotne, kur atradās Zeva templis.

97. Odisejs, dievišķais cietējs. — Šis epitets no «Īliadas» viedokļa nav motivēts. Jēgu tas iegūst tikai, iedomājoties «Odisejā» aprakstītās Odiseja likstas atceļā no Trojas kara.

100. Nēleids — Nēleja dēls Nestors.

185. Šai vārsmā minēti 4 zirgi. Aristarhs (3./2. gs. p. m. ē.) aizrāda, ka grieķi karā nav lietojuši četrjūgu, bet gan divjūgu.

203. Aigas un Helike ir Poseidona kulta vietas.

247. Ērglis Zevam bija svēts.

266. Teikrs — Telamona dēls, Ajanta pusbrālis.

363. Eiristejs — Mikēnu valdnieks, Hērakla pavēlnieks, kas lika viņam izpildīt pazīstamos divpadsmit darbus. Homērs vēstī tikai par to, kā Hēraklis izvedis drausmīgo suni no Aīda valsts. Šā suņa vārdu (Kerbers) Homērs nemin.
398. Zeltspārnu Īridu saucis. Spārni ir vienīgi Īridai; citādi spārnoti dievi Homēra epos nav sastopami.
440. Poseidons bieži sastopams tur, kur kāda darīšana ar zirgiem.
479. Japets — kāds no titāniem, Urana un Gajas dēls, ko Zevs ieslodzīja Tartarā, kad atņēma Kronam varu.
519. Trojas mūrus cēla Poseidons un Apollons.

IX grāmata

17.—25. Šos pašus vārdus Agamemnons saka II, 110.—118., cerēdams drīzumā sagraut Troju.
34. Par to stāstīts IV, 370.—400. vārsmā.
122. Talants — svara vienība, kuras vērtība dažādos laikos un dažādās vietās nav vienāda. Homēra laika talanta vērtība nav zināma.
142. Orests — Agamemnona dēls.
145. Traģēdiju autori Lāodikes vietā min Ēlektru, bet Īfianasas vietā — Īfigeniju.
146. Dāvanas līgavas tēvam, it kā pērkot meitu, ir arhaiska paraža, kuras, jādomā, epa autora dzīves laikā grieķiem vairs nebija. Nestora vārdos varam saskatīt autora apzināti ieviestu arhaizācijas elementu.
149. Minētās septiņas pilsētas atrodas Mesēnijā (Peloponēsas dienvidrietumos).
160.—161. Šo divu rindu trūkst Agamemnona vārdu pārstāstījumā (264. v. un sek.). Gudrais Odisejs Ahillejam stāsta tikai par labumiem, ko Agamemnons tam piesolījis, bet klusē par to, ka Agamemnons joprojām prasa Ahilleja pakļaušanos viņa virsvadībai.
168. Foinīks — Ahilleja audzinātājs. Nav īsti saprotams, kāpēc Foinīks atrodas Agamemnona mītnē, nevis pie Ahilleja.
209. Automedonts — Ahilleja kaujas ratu vadītājs.
237. Zibeni metis pa labi. — Labā puse tika uzskatīta par laimīgo.
381. Orhomena — pilsēta Boiotijā; Tēbas — šeit bagāta pilsēta Ēģiptē.
395. Hellada — šeit Tesalijas novads.
405. Pītoja — vecākais Apollona orākula (pie Parnāsa kalna Fokidā) nosaukums.
454. Atriebes dieves ir erīnijas, kas dzīvo pazemē.
529. Kalidona bija kūrētu galvaspilsēta.
535. Oinejs — Kalidonas valdnieks.
536. Zevtēva meita — šeit Artemida.
543. Meleagrs — Oineja dēls (tuvāk sk. vārdnīcā).
563. Alkione — grieķu valodā zivju dzeņa jeb ledusputna mātīte. Ja tai atņem tēviņu vai bērnus, viņa savas bēdas izteic skumjos toņos. Vecāki Kleopatru sauc par Alkioni tāpēc, ka arī Marpēsai bija jācieš tāds pats liktenis, kaut arī tikai īsu brīdi; Apollons to bija šķīris no vīra Īda.

X grāmata

Šī grāmata pati par sevi ir it kā noslēgts stāsts. Jau antīkā Homēra kritika to uzskatīja par iesprausdumu.

8. Atvērt karam šausmīgo rīkli nozīmē: celt šausmīgu karu, kas aprij daudzus kareivjus.
58. Nestora dēls — Trasimēds.
110. Fīleja pēctecis ir Megēts, Dūlihijas salas valdnieks.
266. Autoliks — Odiseja vecaistēvs no mātes puses. Amintors — Foinīka tēvs.
267. Eleona atrodas Boiotijā. Skandeja — osta Kitēras salā.
274.—275. Putns pa labi bija dievu sūtīta zīme un nozīmēja labu pasākuma izdošanos.

332. Hektors zvērēja velti, jo nevarēja savu zvērestu izpildīt aiz tā iemesla, ka Odisejs Dolonu nogalināja.
407. Areja ieroči — kara ieroči.
415. Īla kaps atradās Īlijas līdzenumā, gandrīz vidū starp abaju nometni un Rietumu vārtiem.

XI grāmata

1. Pirmās divas šās grāmatas vārsmas ir gluži līdzīgas «Odisejas» V grāmatas 1.—2. vārsmai. Ausma — rītblāzmas dieve; Tītons — Ausmas vīrs. Dieve Ausma nolaupījusi Trojas valdnieka Lāomedonta dēlu Tītonu un paturējusi sev par vīru.
4. Kas rādīja kara un šaušalu zīmi, t. i., Zeva vairogu ar gorgonas galvu — aigidu.
20. Homērs vienīgi šinī vietā piemin Kiniru. Pēc citu autoru ziņām, tas bijis pirmais Kipras valdnieks un arī pirmais Afrodītes priesteris; pazīstams ar savu bagātību.
62. Postīgā zvaigzne — Suņa zvaigznājs jeb Sīrijs. Senatnē baidījās no šā zvaigznāja kā slimības nesēja: Sīrija uzlēkšana (jūlija beigās) sakrita ar malārijas laiku.
78.—83. Sava pretrunīgā satura dēļ šīs vārsmas jau senie kritiķi atmeta. Nav saprotams, kāpēc visi dievi, no kuriem taču daļa atbalstīja trojiešus, neapmierināti ar Zevu tāpēc, ka viņš palīdz trojiešiem.
226. No šās vārsmas redzams, ka Īfidamants ir apprecējis savas mātes māsu.
270. Eileitiijas — dzemdību dieves, Zeva un Hēras meitas.
301.—303. Šeit minēto varoņu vārdi nekur citur nav sastopami.
320. Arī Timbrajs minēts tikai šeit.
368. Paiona dēls ir 338. vārsmā minētais Agastrofs. Diomēds nevarēja līdz šim Hektora dēļ novilkt viņa bruņas.
369. un sek. Parids nemēdz piedalīties tuvcīņā, bet parasti šauj no aizsega ar stopu.
421.—423. Dēiopits un Hersidamants ir Priama dēli.
490.—491. Pandoks, Līsandrs, Pīrass, Pilarts — tikai šeit minēti trojiešu varoņi.
543. Šīs vārsmas trūkst rokrakstos, bet tā uzņemta mūsdienu izdevumos, pamatojoties uz citātiem Aristoteļa un Plūtarha darbos.
632. un sek. Šeit aprakstītais kauss ļoti līdzīgs tam, ko Šlīmanis atrada Mikēnās.
639. Pramnes vīns — stiprs sarkanvīns.
688. Epeji — Ēlidas ziemeļu iedzīvotāji.
690. Hērakla spēks — Hērakls. Senas teikas vēstīja par Hērakla karagājienu pret Pilu.
701. Augejs — Ziemeļēlidas valdnieks. Pēc nostāstiem šim valdniekam bijušas 3000 govis. Veselus 30 gadus nebija mēztas Augeja kūtis, bet Hērakls tās izmēzis vienā dienā.
709. Molioni — Kteats un Eirits, Aktora — Augeja brāļa dēli. Dažas teikas tos uzskata par Poseidona dēliem. Par Molioniem tos dēvē pēc mātes Moliones.
751. To tēvs, visvarenais Zemdimdis. — Sk. pask. 709. vārsmai.
756. Būprasija — sena pilsēta Ēlidas ziemeļos.
833. Podaleirijs — Mahāona brālis.

XII grāmata

18. Tā kā, sienu ceļot, grieķi nebija upurējuši dieviem, sienas mūžs nevarēja būt ilgs.
20.—21. Šeit minētās upes, atskaitot Skamandru, Simoentu un Aisēpu, Homērs nekur citur nemin.
23. Šī ir vienīgā vieta Homēra epos, kur varoņi nosaukti par pusdieviem.
94. Dēifobs — Priama dēls.
141. Lapiti abi — Polipoits un Leontejs.
188. Leontejs ir Korona dēls. «Areja dēls» Homēra epā dažkārt ir varoņu epitets.

237. un sek. Šī vieta ir raksturīgs piemērs dzejnieka skeptiskajai attieksmei pret visāda veida pareģiem. Interesants moments ir tas, ka stāsta risinājumā Polidamanta dotais ērgļa un čūskas parādīšanās iztulkojums tomēr izrādās pareizs.
421. Šī vieta nepārprotami liecina par to, ka Grieķijā zeme sākotnēji bijusi kopienas īpašums.

XIII grāmata

5.—6. Mīsieši — šeit domāti Eiropas mīsieši (sk. vārdnīcu). Abieši un hipomolgi ir skitu klejotājas ciltis; hipomolgi — tulkojumā «ķēvju slaucēji».
21. Aigas ir vairāku Poseidona kulta vietu nosaukums. Visslavenākā no tām bija Peloponēsas ziemeļu piekrastē. Šeit minētās Aigas atrodas jūras dibenā.
301.—302. Trāķijā arvien dzīvoja kareiviskas ciltis. Arī Areja dzimtene ir Trāķija. Efiri — Trāķijas pilsētas Krannonas iedzīvotāji. — Flegieši dzīvoja ap Tesalijas pilsētu Girtoni. Abas tautas viena otrai bieži uzbruka.
322. Dēmētras augļi — maize.
358.—360. Kara vadības valgu viņi (Zevs palīdz trojiem, Poseidons — ahajiem) vilka pārmaiņus uz abām pusēm, t. i., piešķīra drīz vienai, drīz otrai pusei uzvaru.
366. Bez balvām — sk. pask. IX, 146.
382. Jo neesam kāri uz balvām, t. i., neesam tādi tēvi, kas prasa daudz balvu par meitām.
415. Aīds pazemes vārtus sargāja ļoti uzmanīgi, lai neviens vairs netiktu atpakaļ pasaulē.
658. Dzejnieks aizmirsis, ka Harpaliona tēvs Pilaimens pats jau V grāmatā kritis no Menelāja rokas (576.—588.).
685. Jonieši — domāti atēnieši.
822. Aizlaidās ērglis pa labi. — Šāda zīme norāda uz to, ka tas, ko Ajants teicis, tiešām notiks.

XIV grāmata

29. Odiseju ievainoja Soks, Diomēdu — Parids, bet Agamemnonu — Koons.
33. un sek. Tā kā grieķi, izvelkot savus kuģus krastā, visus nevarēja novietot vienā līnijā, viņi tos sakārtoja vairākās līnijās pakāpju veidā un tādā kārtībā, kā katra cilts piebrauca. Tie, kas piebrauca pirmie, aizvilka savus kuģus tālāk no krasta, bet tie, kas atbrauca vēlāk, atradās ar saviem kuģiem tuvāk pie jūras.
155. Poseidons, Hēra un Zevs ir Krona bērni, Hēra ir Zeva sieva; tātad Poseidons Hērai reizē ir brālis un vīrabrālis (dieveris).
189. Visi dievi sapulcējušies Olimpā, bet pats Zevs patlaban atrodas Īdā.
197. Hēra nestāsta Afrodītei taisnību, gribēdama kaitēt trojiešiem.
251. Sk. V, 640. un sek. vārsmas.
271. Zvēri man, pieminot Stigu. — Ja dievi zvērēja, pieminot šo pazemes upi, tad, laužot šādu zvērestu, zvērētāji varēja zaudēt savu nemirstību.
291. Halkide (gr. chalkis) — nakts vanags; kiminde (gr. kýmindis) — kāds jaunāks joniešu vārds, kas nozīmē to pašu, ko halkide.
317.—327. Šīs vārsmas jau senie kritiķi atzina par vēlāku laiku iespraudumu.
317. Iksīons — lapitu valdnieks; Iksīona sieva — Dīja.
319. Akrisijs — Argas valdnieks. Kādreiz orākuls Akrisijam vēstīja, ka viņa meitai Danajai piedzims dēls, kas viņu vēlāk nogalinās. Tāpēc Akrisijs ieslodzīja savu meitu kādā apakšzemes cietumā. Tomēr Zevs tur nokļuva zelta lietus veidā, un Danajai piedzima dēls — Persejs. Akrisijs pavēlēja saviem kalpiem māti ar dēlu ielikt šķirstā un iemest jūrā. Danaja ar Perseju tomēr nenoslīka, bet izglābās. Persejs ar māti vēlāk atgriezās Argā un sāka meklēt Akrisiju. Pēdējais, glābdamies no pareģojuma piepildīšanās, atstāja Argu un dzīvoja Tesalijā. Kādā sacīkstē Persejs tomēr nejauši ar disku Akrisiju nogalināja.
321. Foinīka (feniķieša) meita ir Eiropa, par kuras tēvu uzskatīja feniķiešu valdnieku Agēnoru. Zevs aiz mīlestības pret Eiropu pārvērtās par vērsi un pārnesa viņu uz savas muguras Krētas salā. Zeva un Eiropas dēli ir Mīnojs un Radamantijs. Pēc

nāves Radamantijs savas dievbijības un taisnības dēļ ieguva mūžīgo svētlaimi elizijā.

348. Lots — āboliņš.

363. Kādā veidā Poseidons te parādās, nav skaidri redzams. Jādomā, ka viņš pieņem sirmgalvja izskatu, kā tas redzams 136. vārsmā.

426. Glauku jau ievainoja XII, 387. v.; šā ievainojuma dēļ viņš arī XVI, 509. v. nevar palīdzēt Sarpēdonam. Tāpēc dīvaini ir tas, ka šeit Glauks steidzas Hektoram palīgā.

433. Līdz šim nekur nebija minēts, ka starp grieķu nometni un Troju atrodas upe. Vispār dzejnieks ar Trojas līdzenuma topografiju rīkojas pavisam brīvi.

445. Satnioenta — upe Trojas apgabala dienvidos.

490. Hermejs pabalstīja tirgotājus, vairoja mantu, sevišķi ganāmpulkus.

499. Galva uz šķēpa kāta bija līdzīga magones galvai uz tieva stiebra.

XV grāmata

Tradicionālais XV grāmatas virsraksts neatbilst tās saturam. Trojieši atkāpjas tikai grāmatas pirmajās trijās vārsmās, bet tad atkal dodas uzbrukumā.

3. Trojieši stājas pie ratiem. — Saskaņā ar XII, 76. un sek. vārsmām trojieši atstāja savus kaujas ratus pie grāvja.

8. Zemdimdis — Poseidons.

41. Tas, ko Hēra zvēr, saskan ar patiesību. Tomēr viņas viltība sekmēja Poseidona darbību. Hēra noklusē Zevam to, ka viņa Miegam likusi paziņot Poseidonam, ka Zevs aizmidzis.

47. Zevs smaida, jo viņš saprot lietas patieso stāvokli. Viņam ienāk prātā doma, ka Hēra pati palīdzēs aizdzīt Poseidonu no cīņas lauka (53. un sek.).

71. Kā Atēnai padomā bijis. — Troju grieķi ieņēma ar koka zirga palīdzību. Uz šādu viltību grieķus pamudināja Atēna.

204. Senlaiku ģimenes tiesības dod priekšrocību vecākajam brālim, bet ģimenes tiesību un tikumu sargātājas ir erīnijas, kas atriebj katru pārkāpumu pret dabu un katru novirzīšanos no pasaulē noliktās kārtības. Zevam kā vecākajam ir tiesība pavēlēt Poseidonam — jaunākajam brālim.

214. Par Hermeju un Hēfaistu Homērs nekā tāda nestāsta, no kā būtu redzams, ka tie vēlētos, lai Troja tiktu sagrauta.

225. Pazemes dievi — domāti titāni.

258. Lai kaujratu braucēji visi... — Mēs redzējām agrāk (XII gr.), ka trojieši kaujas ratus atstāja pie grāvja, atskaitot Asiju, kas vienīgais devās uz priekšu ar kaujas ratiem.

411. Atēna pabalsta amatniekus. Sal. V, 60.—61.

418. Dēmons — dievs.

531. Efira — šeit: pelasgu pilsēta Sellentas krastos Ēlidā, Augeja rezidence.

532. Eifēts — Efiras valdnieks.

598. Tetida lūdza (I, 508.—510.), lai Zevs atriebjas ahajiem, kā to vēlējies Ahillejs (I, 409.).

668.—673. Šajās vārsmās stāstīts par kādu mākoni, ko Atēna izkliedē, bet par šo mākoni nekas nav iepriekš minēts. Arī 673. vārsma runā pretī 675., jo patlaban ahaji necīnās. Tāpēc jāpieņem, ka šīs vārsmas pārnestas no kāda cita šīs kaujas apraksta varianta.

721. Geronti — sirmgalvji, vecie, valdnieka padomnieki.

729. Nav īsti skaidrs, kas šeit jāsaprot ar vārdu «sols».

XVI grāmata

Šī grāmata turpina vēstījumu par cīņu, kas sākusies ar astoto grāmatu.

102. Dzejnieks atgriežas atpakaļ pie XV grāmatas beigās pārtrauktā vēstījuma. Cīņa notiek pie Protesilāja kuģa.

105. Pie ķiveres bija piestiprinātas divas vara plāksnes, kas sargāja vaigus.

143. Pēlija osis — osis. audzis Pēlija kalnā (Tesalijā).

150. Harpijas (no harpázein — raut) — viesuļa dievības. Ksants un Balijs tātad ir dievišķas cilmes un tāpēc nemirstīgi (atšķirībā no mirstīgā Pēdasa). Podarge — «ātrkāje».
174. Sperhejs — upes dievs (Sperhejas upe atrodas Tesalijā).
181. Fīlants — valdnieks tesprotiešu Efirā (Grieķijas ziemeļrietumos). Argosa kāvējs — Hermejs (sk. pask. II, 103. v.).
233. Dodone — Zeva kulta vieta Epeirā (Grieķijas ziemeļrietumos).
234.—235. Selli — Zeva priesteri Dodonē, kas sludināja Zeva gribu. Tiem bija jāguļ uz kailas zemes, un tie nekad nedrīkstēja mazgāt kājas.
313. Fīleja dēls — Megēts.
328. Amisodars — Likijas valdnieks, kas uzaudzinājis teiksmaino himairu.
366. Salīdzinājuma punkts ir kustības ātrums.
386. Netaisnīgie tiesneši ir moments, kas, jādomā, bijis aktuāls «Īliadas» autora dzīves laikā. Šis motīvs bieži pieminēts Hēsioda dzejā.
448. Pie Trojas cīnījās vairāku dievu dēli: Ainejs — Afrodītes dēls, Ahillejs — Tetidas dēls, Jalmens — Areja dēls, Menestejs — upes dieva Sperheja dēls, Eidors — Hermeja dēls.
572. Kur atradās šeit minētā Būdeja, nav nosakāms.
617. Kaut dejotājs esi tu manīgs — ironiska piezīme krētietim Mērionam: Krēta bija slavena ar saviem labajiem dejotājiem.
807. Dardans — trojietis.

XVII grāmata

Senais virsraksts «Menelāja varoņdarbi» attiecas tikai uz šās grāmatas sākumu. Grāmata cieši pieslēdzas iepriekšējai un satur stāstījumu par cīņu par Patrokla līķi.

9. Pantoja dēls šeit ir Eiforbs.
23. Pantoja dēli ir Eiforbs, Polidamants un Hiperēnors.
40. Frontida — Eiforba māte.
209. Zeva galvas vai uzacu mājiens nozīmē negrozāmu lēmumu.
410.—411. Šī vieta ir pretrunā ar XVIII, 9.—11.
443. Poseidons (sk. XXIII, 277.—278.) Pēleja un Tetidas saderināšanās gadījumā dāvāja tam nemirstīgus zirgus.
454. Īstenībā trojieši vairs netika līdz kuģiem, bet gan tikai līdz grāvim.
546. Jo grozīja lēmumu savu. — Agrāk Zevs bija aizliedzis dieviem piedalīties cīņās. Tagad Zevs groza savu lēmumu un pats sūta Atēnu uz cīņas lauku.
575. Ēetions šeit nav Andromahes tēvs, bet kāds ievērojams trojietis.
611. Likta — pilsēta Krētas salā.
653. Antilohs pēc Patrokla ir Ahilleja labākais draugs; tāpēc arī Ajants min viņu, lai tas paziņotu Ahillejam sēru vēsti.
718. Molids — Mola dēls Mērions.

XVIII grāmata

Senais virsraksts «Ieroču kaldināšana» attiecas tikai uz šās grāmatas pēdējo daļu, kur dzejnieks sīki vēstī par to, kā Hēfaists pagatavo Ahillejam jaunas bruņas un vairogu.

Tikai ar šo grāmatu izbeidzas trešā kaujas diena, kas sākās ar XI grāmatas notikumiem.
39.—49. Šo Nēreja meitu sarakstu jau senie kritiķi atzina par vēlāku iespraudumu. Tamlīdzīgi uzskaitījumi vispār ir raksturīgi vēlākajam didaktiskajam epam. Hēsiods savā «Teogonijā» pazīst 50 nēreidu.
85. Tetidu Zevs saderināja Pēlejam pret viņas gribu. Tas izriet no viņas sarunas ar Hēfaistu (429.—434. v.).
119. Hēra visvairāk vajāja Hēraklu, jo viņa bija greizsirdīga pret Alkmēni, Zeva mīļāko, Hērakla māti.
148. Ar šo vārsmu dzejnieks atgriežas pie XVII grāmatā pārtrauktā stāstījuma.
203. Atēnas rīcība nesaskan ar Īridas padomu.

309. Arejs ir kopīgs it visiem — t. i., kara laime nepieder tikai vienai pusei, Arejs dod uzvaru gan vienam, gan otram.
395. un sek. Par to, kā Hēfaists nosviests no debesīm, šeit dots cits mīta variants nekā I grāmatā (590. un sek.).
417. Ar vārdu «kalpones» te dzejnieks apzīmē Hēfaista automātus.
478. Dzejnieks neapraksta vis gatavu vairogu, bet liek to mūsu acu priekšā pagatavot dievam. Atsevišķu ainu apraksts pamatojas uz reāli eksistējušiem mākslas darbiem, bet vairogs ar šādiem izrotājumiem (jādomā, inkrustācijām, ko pazīstam no Krētas-Mikēnu perioda mākslas priekšmetiem) mums nav zināms.
480. Plejadas — zvaigžņu kopa «Sietiņš», septiņas Atlanta un Plejones meitas; Zevs tās uzņēmis kā zvaigznes debesīs, novietodams «Vērša» zvaigznājā. Hiadas — zvaigžņu kopa «Vērša» galvā, Plejadu māsas, lietus zvaigznājs; ar to parādīšanos pie apvāršņa grieķi gaidīja lietus periodu. — Orions — spoža zvaigzne dienvidu pusē, atrodas uz ziemeļiem no «Vērša» ragiem. Zvaigzne nosaukta teiksmainā mednieka Oriona vārdā.
487. Lāčmāte lielā (Arktos) — zvaigznājs ziemeļu debesu pusē, nekad «negrimst Okeana viļņos», t. i., nekad nenoriet.
490.—540. Pirmā josla no alvas — tēlotas divas pilsētas. Pirmā pilsēta redzama divos skatos miera laikā: 1) kāzu svinības, 490.—496., 2) tiesas prāva, 497.—508. Otrā pilsēta redzama kara laikā, 509.—540.
499. Nokauta pilsoņa dēļ. — Slepkava varēja atpirkties no nogalinātā radinieku vajāšanas, dodot zināmu atpirkšanās maksu.
504. Sēdēja svētajā lokā. — Tautas sapulces un tiesas vieta atradās Zeva un Temidas apsardzībā.
505. Scepteri saucēji pasniedza pēc kārtas tam tiesnesim, kas sacīja savu spriedumu.
508. Jādomā, ka šos divus talantus zelta ir atnesušas pretējās puses pirms prāvas sākšanās.
541.—572. Otra josla no zelta — tēlota lauku dzīve: 1) lauka apstrādāšana, 541.—549., 2) ražas ievākšana, 550.—560., 3) vīnogu vākšana, 561.—572.
570.—571. Dziedāja balsī jo maigā tīkamo dziesmu par Linu. — Dziesmā par Linu stāstīts par kādu skaistu jaunekli, ko saplosa nikni suņi. Iespējams, ka Lins pieder pie tiem mitoloģijā pazīstamajiem, agri mirstošajiem jaunekļiem, kas simbolizē zemes auglību. Hērodots aizrāda, ka dziesma par Linu ir bijusi pazīstama arī feniķiešiem un ēģiptiešiem. Tomēr pastāv arī citi šīs vietas interpretācijas mēģinājumi.
573.—606. Trešā josla no alvas — tēlota ganu dzīve: 1) ganāmpulkam uzbrūk divi lauvas, 573.—586., 2) aitu bars, 587.—589., 3) dejas, 590.—606.
590. un sek. Daidals — mītisks tēlnieks, kas Knosā, Krētas salā, valdniekam Mīnojam uzcēla slaveno labirintu. Ariadne — Mīnoja meita. Šo vietu interpretē dažādi. Iespējams, ka domāta skulpturāla dejotāju grupa, ko it kā izveidojis Daidals.
607. Ceturtā josla ir no vara — tēlots Okeans. Okeanu senie grieķi iedomājās kā straumi, kas tek visai zemes ripai apkārt.

XIX grāmata

38.—39. Saistās ar Mikēnu laikmeta paražu balzamēt mirušos.
59. Šīs domas ienāk Ahillejam prātā sakarā ar ķildu par Brīseja meitu un tās liktenīgajām sekām.
90.—136. Šai stāstā, kā Āte piemuļķo Zevu, kritiķi redz vēlāku laiku iespraudumu. Āte — Zeva meita, prāta aptumšotāja.
115. Ahaju Arga atradās Peloponēsā, vēlāk piederēja Agamemnonam.
116. Stenels — Argas valdnieks, Perseja un Andromedas dēls.
141. Vakar vēl. — Šis laika apzīmējums nesaskan ar «Iliadas» hronoloģiju. Sūtņi devās pie Ahilleja īsteni otrās kaujas dienas vakarā, t. i., pirms trešās kaujas dienas, kas sākas ar XI un beidzas ar XVIII grāmatu. Tātad balvas solītas aizvakar.
223. Kad svarkausus noliecis zemu. — Svarkausos Zevs sver cilvēku likteni. Kad svari stāv līdzsvarā, uzvara nav ne vienā, ne otrā pusē; ja svari noliecas, viena puse uzvar, otra zaudē. Sal. VIII, 69.—74.

238. Nestora dēli — Antilohs un Trasimēds.
254. Mežveprim nogrieza sarus. — Upurējamam dzīvniekam no galvas izgrieza kušķi spalvu un pirms lūgšanas iemeta ugunī.
267.—268. Ja nokāva kādu dzīvnieku zvērot, tad tā gaļu nemēdza ēst, bet apraka vai iemeta jūrā.
296. Minēts — Brīsēidas vīrs, Lirnēsas valdnieks.
327. Neoptolems — Ahilleja dēls, uzauga Skīras salā.
413. Varenais dievs, ko dzemdēja košmate Lēto — Apollons.
417. Liktenis lēmis tev ļimt zem dieva un mirstīga vīra. — Dievs — Apollons, mirstīgais vīrs — Parids.
418. Runājošie zirgi vispār nav raksturīgi «Īliadai». Varbūt šis motīvs patapināts no kāda cita episka darba, kur arī erīniju iejaukšanās bijusi motivēta. Iespējams arī, ka erīnijas šeit domātas kā dabas iekārtas sargātājas. Ksantam dotā balss ir pretrunā ar dabas likumiem, tāpēc erīnijas tam balsi atņem.

XX grāmata

Senais virsraksts «Dievu cīņa» neatbilst grāmatas saturam un pamatojas tikai uz 54.—74. vārsmu, kas īsteni ir vienīgi «dievu cīņas» ievadījums. Pati «dievu cīņa» notiek XXI grāmatā.

53. Kallikolone — kalnājs Trojas ziemeļos, Simoentas labajā krastā.
79. Apollons mudina Aineju uz cīņu pret Ahilleju, lai to novirzītu no Hektora.
145. Hērakla valnis. — Kad Hēraklis Hēsioni, Lāomedonta meitu, atbrīvoja no jūras nezvēra, kam to vajadzēja atdot, trojieši jūras tuvumā uzmeta augstu valni, lai Hēraklam būtu kur paslēpties, ja nezvērs to sāktu vajāt.
237. Tītons — Ausmas vīrs.
268. To kavēja zelts — t. i., zelta slānis, ko Hēfaists, vairogu gatavodams, bija ielicis vidū.
306. Valdnieka Priama dzimums nav tīkams vairs Kronidam Zevam. — Zeva dusmu iemesls «Īliadā» nav norādīts.
307.—308. Poseidona pareģojumu Vergilijs licis pamatā savai «Eneidai». Mītiskais Romas dibinātājs Romuls tika uzskatīts par Aineja pēcteci.
336. Ainejam liktenis nebija lēmis krist pie Trojas pret ahajiem.
385. Hida — Līdijas pilsēta pie Tmola; Otrintejs ir Hidas valdnieks. No Hidas vēlāk izauga Sardas, Līdijas galvaspilsēta.
391. Gīgajs — ezers Sardu apgabalā ap Tmolu.
392. Hilla — upe Sardu apkārtnē, ietek Hermā.
405. Helike — Ahajas pilsēta, sena Poseidona kulta vieta, kur atradās tā slavenā svētnīca.
460. Dardans — te kāds trojietis.
479. Deikalions — kāds trojietis.

XXI grāmata

«Kauja pie upes» stāsta par Ahilleja darbiem pie Skamandras upes un cīņu ar šās upes dievu Skamandru. Pašu dievu starpā arī notiek cīņa, kas jau bija ievadīta XX grāmatā.

5. Dienu tik iepriekš — t. i., trešajā kaujas dienā, kas sākās ar vienpadsmito grāmatu.
12. Siseņus, dienvidzemju mocību, aizbaida ar uguni. No uguns tie bēg pat ūdenī.
84. Lāotojai no Priama bija divi dēli — Likāons un Polidors.
136. Upes dievs Skamandrs jūt īgnumu pret Ahilleju tādēļ, ka šis varonis, pirmkārt, nogalina trojiešus viņa viļņos, otrkārt, pārāk zemu novērtē upes spēku (130. un sek.).
146. Ksants — Ksantas (Skamandras) upes dievs — tas pats, kas Skamandrs.
194. Ahelojs — Ahelojas upes dievs.

230. Zevs nebija uzdevis Apollonam palīdzēt trojiešiem. Viņš tikai atļāva dieviem (sk. XX, 23. v. un sek.) piedalīties tajā karotāju pusē, kur katram tīk.
297. Atēnas un Poseidona padoms ir: nogalini Hektoru, bet nedomā ieņemt Troju.
334. Nots — dienvidrietumu vējš.
351. Galgants — stāds, no kā pagatavo smaržīgu eļļu.
383. Un cīniņu izbeidza abi — t. i., Ksants un Hēfaists.
385.—520. Dievu cīņa šinī vietā ne ar ko īsteni nav motivēta. Drīzāk varētu sagaidīt tālākus Ahilleja darbus.
412. Māte — Hēra.
483.—484. Zevs iecēlis tevi par lauvu tikai starp mirstīgām sievām — t. i., Artemidas šautras nes piepešu nāvi vienīgi mirstīgām sievietēm, bet ne Hērai, nemirstīgai dievei.
490.—491. Hēra nīst Artemidu, jo tā nav viņas, bet Lētojas meita.

XXII grāmata

Visi notikumi iekrīt vēl ceturtajā kaujas dienā, kas sākas ar XIX grāmatu.

29. Orions — sk. pask. XVIII, 486. vārsmai.
100. Uzbruks man Polidamants. — Polidamanta runu, ko šeit Hektors piemin, atrodam XVIII, 254. un sek.
164. Sieviete — t. i., gūstekne.
391. Sk. pask. I, 473. vārsmai.
441. Divkārši platu — t. i., tādu, ko var divas reizes aplikt ap augumu.
460. Menāda («trakojošā») — bakhante, Dionīsa svētku dalībniece.
470. Kiprsalas dieve — Afrodīte, kas saskaņā ar mītu bija dzimusi Kiprā.
484. un sek. Bāreņa gaidāmā likteņa apraksts bija tradicionāla raudu dziesmas sastāvdaļa.

XXIII grāmata

XXIII grāmatas stāstījumu var sadalīt divās daļās: 1) Patrokla svinīgā apbedīšana (1. — 257.), 2) sacīkstes par godu Patroklam. Tātad senais virsraksts «Sacīkstes par godu Patroklam» attiecas vienīgi uz grāmatas otro daļu. Minētie notikumi aizņem ceturtās kaujas dienas beigas un vēl divas nākamās.

46. Apcirptos matus Ahillejs ziedo Patroklam (sk. 141.—151. vārsmu). Šāda paraža sastopama vairākām tautām.
72. Mirušo ēnas uzņēma pazemē tikai tad, ja miesa bija apbedīta. Šī koncepcija nesaskan ar to, ko varam izlobīt no citām «Īliadas» vietām, proti, ka mirušā dvēsele tūdaļ nokļūst Aīdā neatkarīgi no tā, vai mirstīgās atliekas ir apbedītas vai nav.
87. Patrokls, rotaļādamies ar kaimiņu zēnu, to bija nejauši nogalinājis; tāpēc tam bija jābēg no savas dzimtenes. Viņš devās uz Ftīju un uzauga kopā ar Ahilleju.
92. Amfora — vīna trauks ar divām osām.
142. Sperheja straumei. — Sperhejs — Sperheja upes dievs. Grieķu jaunekļi savus matus pēc pilngadības sasniegšanas ziedoja savas dzimtenes upes dievam. Ahillejs atstāja dzimteni, būdams vēl ļoti jauns, un tāpēc nav paspējis savus matus ziedot dievam.
206. Uz Aitiopiju, oriģinālā — «uz aitiopu zemi». Aitiopi — mītiska tauta, kas dzīvoja pašā zemes malā vai nu pašos rietumos, vai austrumos.
166. un sek. Cilvēku un dzīvnieku upuri pamatojas, jādomā, uz priekšstatu, ka tie aizgājējam viņpasaulē būs noderīgi.
226. Gaismnesis — rīta zvaigzne.
230. Trāķijas jūra — Egejas jūras ziemeļu daļa, kas piekļaujas Trāķijas piekrastei.
254. Ienesa teltī un sedza ar palagu smalku. — Trauku ar Patrokla kauliem neieliek vis kapā, kā tas notiek ar Hektora pīšļiem (XXIV, 797.), bet saskaņā ar Patrokla vēlēšanos to uzglabā teltī, lai vēlāk, kad arī Ahillejs būs kritis, to apglabātu kopā ar drauga kauliem.

291. Par to, kā Ainejam atņēma Troja zirgus, stāstīts V, 295.—325.
296. Ehepols, Anhīsa dēls, bija Sikionas valdnieks. Sikiona atradās Korintas apgabalā un piederēja pie Agamemnona pārvaldītajām zemēm. Lai atbrīvotos no karagājiena pret Troju, viņš dāvināja virsvadonim ķēvi.
309. Kā pareizi zirgus tev apliekt ap zīmi. — Zirgu skriešanās sacīkstēs pusceļā bija novietota īpaša zīme (stabs u. tml.), ap kuru sacīkšu dalībniekiem vajadzēja apbraukt un tad atgriezties brauciena izejas punktā, kas bija arī brauciena mērķis.
346. Areions — teiksmains dievišķas cilmes zirgs.
348. Par Lāomedonta zirgiem stāstīts V, 265. un sek.
441. Bez zvēresta tomēr tu negūsi balvu. — Menelājs domā, ka Antilohs ar nolūku kavējis viņa ratus. Zvēresta saturs ir redzams 584.—585. v.
533. Greznotos kaujratus vilkdams. — Tā kā jūgs bija salūzis un dīselei nebija ar to sakara, Eimēls, Admēta dēls, nevarēja ratos iejūgt zirgus.
568. Pasniedza valdniekam zizli — t. i., Menelājs iesniedz oficiālu sūdzību pret Antilohu.
608. Tavs brālis — Trasimēds.
638. un sek. Aktora dēli — Kteats un Eirits bija dvīņubrāļi ar kopā saaugušiem ķermeņiem. Tāpēc viņi sacentās kā viens cilvēks, bet īstenībā tiem bija divu cilvēku spēks un spējas.
665. Epejs. — Nav tiešu norādījumu, ka tas ir tas pats Epejs, kas pagatavoja slaveno Trojas zirgu («Odiseja», VIII, 493.).
760. Senlaiku stāvos audi atradās nevis horizontāli kā tagad, bet nokarājās vertikāli uz zemi, tāpēc, audējai pieliecoties, lai piesistu audus ar šauru lumstiņu, šaudīkla virzījās tuvu pie krūtīm.
853. Grieķu kuģi stāvēja ostā vai izvilkti krastā ar nolaistu mastu.

XXIV grāmata

26. Poseidons, Atēna un Hēra bija galvenie trojiešu pretinieki.
29.—30. Parids Hēras, Atēnas un Afrodītes strīdu par to, kura no tām ir skaistākā, izšķīra par labu mīlas dievei, kas viņam par to deva Heleni.
31. T. i., divpadsmit dienas bija pagājušas kopš Hektora nāves.
45. Šī vārsma atrodama Hēsioda epā «Darbi un dienas» (318. v.).
62. Pēleja un Tetidas kāzās bija ielūgti visi dievi.
78. Sama — te domāta Samotrāke.
110. Šo slavu — t. i., Zevs grib Ahillejam dot iespēju izdot Priamam Hektora līķi par izpirkuma maksu.
234. Ko deva tam trāķiešu vīri. — Trāķieši bija Trojas sabiedrotie.
252. Priamam pavisam bija piecdesmit dēlu.
278. Mīsieši arī bija trojiešu sabiedrotie.
294. Vērojot putnus, grieķi pagrieza seju uz ziemeļiem, kur atradās dievu mītne Olimps. Pa labi skrejošie putni bija Zeva sūtītie un atnesa novērotājam labvēlīgu ziņu.
306. Pagalma vidū grieķiem atradās Zeva ziedoklis.
400. Sakarā ar šo vietu var iedomāties, ka katrai ģimenei bija jādod viens karotājs; ja ģimenē bija vairāki dēli, tad karotāju noteica ar lozi.
436. T. i., balvas pienākas Ahillejam.
467. Piemini dēliņu mazo. — Ahilleja dēls ir Neoptolems.
506. Lūdzējs mēdza pieskarties tā cilvēka zodam, no kura viņš gribēja ko izlūgties. Sal. epizodi, kurā Tetida ierodas kā lūdzēja pie Zeva (I, 501.).
570. Viesis bija Zeva aizsardzībā.
720. Dziedoņi — t. i., apraudātāji.

ĪPAŠVĀRDU UN MITOLOĢIJAS TERMINU VĀRDNĪCA

Abanti — Eibojas iedzīvotāji.
Abants — Eiridamanta dēls, kāds trojietis.
Abarbareja — najāda, Pēdasa un Aisēpa māte.
Abīda — pilsēta Hellesponta Mazāzijas krastā.
Abieši — skitu klejotāja cilts.
Ablērs — kāds trojietis.
Adamants — Asija dēls.
Admēts — Fērēta dēls, Eimēla tēvs, Feru valdnieks.
Adrasteja — pilsēta Mīsijā.
Adrasts — 1) Sikionas un Argas valdnieks; 2) Meropa dēls, trojiešu sabiedroto (no Adrastejas) karavadonis; 3) divu trojiešu vārds.
Afarejs — Kalētora dēls, kāds grieķis.
Afrodīte — Zeva meita, mīlas dieve; atbalsta trojiešus.
Agaklejs — Epeigeja tēvs, kāds mirmidons.
Agamēde — Augeja meita, Mūlija sieva.
Agamemnons — Atreja dēls, Mikēnu valdnieks, Menelāja brālis, grieķu karaspēka virspavēlnieks karagājienā pret Troju.
Agapēnors — arkadiešu karavadonis.
Agastens — Augeja dēls, Ziemeļēlidas valdnieks.
Agastrofs — Paiona dēls, kāds trojietis.
Agelājs — 1) Fradmona dēls, kāds trojietis; 2) kāds grieķis.
Agēnorids — «Agēnora dēls», Ehekls.
Agēnors — Antēnora dēls, kāds trojietis.
Ahaja — ahaju apdzīvotā zeme.
Ahaji, ahajieši — grieķu cilts nosaukums. «Īliadā» ar šo nosaukumu apzīmē grieķus vispār.
Aheloja — divu upju nosaukums; viena no tām atradās kontinentālajā Grieķijā, otra — Mazāzijā.
Ahelojs — Ahelojas upes dievs.
Ahillejs — Pēleja un Tetidas dēls, «Īliadas» galvenais varonis, mirmidonu karavadonis.
Aiakids — 1) «Aiaka dēls», Pēlejs, Ahilleja tēvs; 2) Aiaka dēladēls Ahillejs.
Aīds — 1) Krona un Rejas dēls, mirušo valsts valdnieks; 2) mirušo valsts pazemē.
Aigaions — sk. Briarejs.
Aigas — 1) pilsēta Peloponēsas ziemeļos; 2) pilsēta Eibojas salā.
Aigeids — «Aigeja dēls», Tēzejs.
Aigejs — Tēzeja tēvs, mītisks Atēnu valdnieks.
Aigiala — novads Paflagonijā.
Aigialeja — Adrasta meita, Diomēda sieva.
Aigida — kazādas vairogs, ko lieto Zevs un Atēna. Aigidā bija redzams gorgonas galvas attēls, kas ienaidniekiem iedvesa šausmas.

Aimonids — «Aimona dēls», Lāerks.
Aina — pilsēta Trāķijā.
Ainejs — Anhīsa un Afrodītes dēls, Dardanijas valdnieks, Vergilija «Eneidas» galvenais varonis.
Ainijs — kāds paions.
Aiols — Tesalijas valdnieks.
Aipits — Faisanas (Arkadijā) valdnieks.
Aisa — likteņa dieve.
Aisēpa — upe Mazāzijā.
Aisēps — Būkoliona dēls, kāds trojietis.
Aisiēts — 1) Antēnora tēvs, kāds trojietis; 2) Alkatoja tēvs.
Aisīme — pilsēta Trāķijā.
Aite — Agamemnona zirgs.
Aitiki — tauta Tesalijā.
Aitiopi — mītiska tauta, kas dzīvoja pašā zemes malā (vai nu austrumos, vai rietumos) pie Okeana straumes.
Aitiopija — aitiopu zeme.
Aitoli — Aitolijas iedzīvotāji.
Aitolija — apgabals Vidusgrieķijas rietumos.
Aitons — Hektora zirgs.
Aitre — Piteja meita, Tēzeja māte, gūstekne, Helenes kalpone.
Ajants — 1) Salamīnas valdnieka Telamona dēls, pēc Ahilleja stiprākais grieķu varonis karagājienā pret Troju; pēc Ahilleja nāves ķildojās ar Odiseju par kritušā varoņa ieročiem, kurus piesprieda Odisejam. Ajants zaudējis prātu un, domādams, ka viņš nogalina ahajiešus, kuriem vēlējās atriebties, apkāva lopus, bet, kad atguva prātu, izdarīja pašnāvību; 2) Oīleja dēls, lokriešu karavadonis.
Akamants — 1) Antēnora dēls, līdzās savam brālim Arheloham dardanu karavadonis; 2) Eisora dēls, trāķiešu karavadonis; 3) Asija dēls, kāds trojietis.
Akesamens — Peribojas tēvs, Trāķijas valdnieks.
Akrisijs — Argas valdnieks, Danajas tēvs.
Aksija — upe Maķedonijā.
Aksijs — Aksijas upes dievs.
Aksīls — Teitranta dēls (no Arisbes pilsētas).
Aktors — 1) Azeja dēls, Astiohes tēvs; 2) Eirita un Kteata tēvs; 3) Menoitija tēvs, Patrokla tēvatēvs.
Alastors — 1) Troja tēvs; 2) kāds grieķis; 3) kāds likietis.
Alegēnorids — «Alegēnora dēls», Promahs.
Aleksandrs — otrs Parida vārds.
Alektrions — Lēita tēvs.
Alfeja — upe Arkadijā un Ēlidā.
Alfejs — Alfejas upes dievs.
Alibe — pilsēta pie Melnās jūras.
Alkandrs — kāds likietis.
Alkatojs — Aisiēta dēls, viens no galvenajiem trojiešu varoņiem.
Alkēstida — Admēta sieva.
Alkimedonts — Lāerka dēls, mirmidonu karavadonis.
Alkims — kāds mirmidons.
Alkione — Kleopatras pievārds (sk. paskaidrojumu IX, 563.).
Alkmāons — Testora dēls, kāds grieķis.
Alkmēne — Tīrintas valdnieka Amfitriona sieva, dzemdēja no Zeva Hēraklu.
Aloejs — Poseidona dēls, Efialta un Ota tēvs.
Altaja — Meleagra māte.
Alts — lelegu valdnieks, Lāotojas tēvs.
Amarinkejs — epeju valdnieks, Diora tēvs.
Amazones — mītiska kareivīga sieviešu cilts Melnās jūras dienvidpiekrastē, veiklas jātnieces, trojiešu sabiedrotās.
Ambrosija — dievu, arī dievu zirgu barība; arī dievu ziede.

Amfidamants — divu grieķu vārds.
Amfijs — 1) Meropa dēls, Adrasta brālis, trojiešu sabiedroto (no Adrastejas) karavadonis; 2) Selaga dēls, trojiešu sabiedroto (no Paisas) karavadonis.
Amfikls — kāds trojietis.
Amfimahs — 1) epeju karavadonis; 2) Nomiona dēls, kāriešu karavadonis.
Amfions — epeju karavadonis.
Amfitrionids — «Amfitriona dēls», Hērakls, kas īstenībā bija Zeva dēls. Viņa māte Alkmēne bija Tīrintas valdnieka Amfitriona sieva.
Amfitrions — Tīrintas valdnieks, Alkmēnes vīrs.
Amfoters — kāds trojietis.
Amidona — paionu pilsēta.
Amintors — Ormena dēls, Foinīka tēvs.
Amisodars — Atimnija tēvs, Kārijas valdnieks.
Amopāons — Poliaimona dēls, kāds trojietis.
Andraimonids — «Andraimona dēls», Toants.
Andraimons — Kalidonas valdnieks, Toanta tēvs.
Andromahe — Ētiona meita, Hektora sieva.
Anhials — kāds grieķis.
Anhīsids — «Anhīsa dēls», Ainejs.
Anhīss — 1) Dardanijas valdnieks, Aineja tēvs; 2) kāds sikionietis (sk. Sikiona), Ehepola tēvs.
Ankajs — 1) Agapēnora tēvs; 2) kāds aitols, ievērojams cīkstonis.
Anteja — Tīrintas valdnieka Proita sieva.
Antemionids — «Antemiona dēls», Simoeisijs.
Antemions — Simoeisija tēvs, kāds trojietis.
Antēnorids — «Antēnora dēls».
Antēnors — Aisiēta dēls, Priama draugs, gudrs trojiešu sirmgalvis.
Antifats — kāds trojietis.
Antifs — 1) Tesala dēls, viens no grieķu karavadoņiem; 2) viens no Priama dēliem; 3) Talaimena dēls, maionu karavadonis.
Antilohs — Nestora vecākais dēls.
Antimahs — kāds trojietis.
Apaisa — pilsēta Mīsijā.
Apisāons — 1) Hipasa dēls; 2) Fausija dēls, kāds trojietis.
Apollons — Zeva un Lētojas dēls, saules gaismas dievs, dzejas un mākslas aizstāvis, arī orākulu dievs. Viņam vienmēr klāt ir stops un zelta šautras (saules staru simbols). Apollons ir Trojas pusē; viņa parastie epiteti «Īliadā» — «tālmetis» un «zelta stopnesis».
Arēiliks — Protoēnora tēvs.
Areions — teiksmains dievišķas cilmes zirgs.
Arēitojs — 1) Menestija tēvs, Arnas valdnieks; 2) kāds trāķietis, Rīga kaujratu vadītājs.
Arejs — Zeva un Hēras dēls, kara dievs, trojiešu aizstāvis.
Aretāons — kāds trojietis.
Arēts — Priama dēls.
Arga — 1) Agamemnona pārvaldītais novads Peloponēsā (galvaspilsēta — Mikēnas); 2) pilsēta Peloponēsā, Argolidas līdzenumā, Diomēda rezidence; 3) visa Peloponēsa; 4) Pelasgu Arga — kāds līdzenums Tesalijā.
Argieši — Argas iedzīvotāji. Ar šo nosaukumu «Īliadā» parasti apzīmēti grieķi vispār.
Argolida — līdzenums Peloponēsā.
Argosa kāvējs — Hermejs (sk. pask. II, 103.).
Arhelohs — Antēnora dēls, līdzās savam brālim Akamantam dardanu karavadonis.
Arheptolems — Īfita dēls, Hektora kaujas ratu vadītājs.
Ariadne — Krētas valdnieka Mīnoja meita, kas palīdzēja Tēzejam pēc cilvēkēdāja Minotaura — puscilvēka-pusvērša nogalināšanas izkļūt no labirinta.
Arimas — novads vai kalnājs, ko klasiskajā senatnē lokalizēja dažādās vietās.
Arisbants — Leiokrita tēvs.

Arisbe — pilsēta Trojas ielejā.
Arkadi, arkadieši — Arkadijas iedzīvotāji.
Arkadija — apgabals Peloponēsas vidusdaļā.
Arkesilājs — viens no boiotiešu karavadoņiem.
Arna — pilsēta Boiotijā.
Arsinojs — Hekamēdes tēvs.
Artemida — Zeva un Lētojas meita, jaunavīgā dieve medniece, Apollona māsa; atbalsta trojiešus.
Asaraks — Troja dēls.
Asijs — 1) Dimanta dēls, Hekabes brālis, frigietis; 2) Hirtaka dēls, trojiešu sabiedrotais no Arisbes.
Askalafs — viens no boiotiešu karavadoņiem.
Askanija — divu Mazāzijas novadu nosaukums. Viens no tiem atradās Frigijā, otrs — Bitīnijā vai Mīsijā.
Asklēpiads — «Asklēpija dēls», Mahāons.
Asklēpijs — Apollona dēls, «Īliadā» vēl nav dievs; iemācījies dziedniecības mākslu no kentaura Heirona; Mahāona un Podaleirija tēvs.
Asopa — upe Boiotijā.
Asteropajs — Pēlegona dēls, paionu karavadonis.
Astials — kāds trojietis.
Astianakts («pilsētas valdnieks») — Hektora dēla Skamandrija pievārds.
Astinojs — divu trojiešu vārds.
Astiohe — Aktora meita, Askalafa un Jalmena māte.
Astioheja — Tlēpolema māte.
Astipils — kāds paions.
Āte — Zeva meita, prāta aptumšotāja.
Atēna — Zeva meita, gudrības, arī kara dieve, Trojas ienaidniece.
Atēnas — Atikas galvenā pilsēta.
Atimnijs — 1) Mīdona tēvs; 2) Amisodara dēls.
Atona rags — Halkidikas pussalā (Grieķijas ziemeļaustrumos).
Atreids — «Atreja dēls»; tā «Īliadā» apzīmēts gan Agamemnons, gan Menelājs.
Atrejs — Mikēnu valdnieks, Agamemnona un Menelāja tēvs.
Augejs — Ziemeļēlidas valdnieks, kam piederēja 3000 govju, kuru kūtis nebija mēztas trīsdesmit gadu. Hērakls tās iztīrīja vienā dienā.
Aulida — osta Boiotijā, kur sapulcējās grieķu flote pirms karagājiena pret Troju.
Autofoniads — «Autofona dēls», Polifonts.
Autofons — Polifonta tēvs, kāds tēbietis.
Autoliks — Odiseja vecaistēvs no mātes puses.
Automedonts — Ahilleja kaujas ratu vadītājs.
Autonojs — 1) kāds grieķis; 2) kāds trojietis.
Azeids — «Azeja dēls», Aktors.
Azijas pļavas — Līdijā (Mazāzijā).

Balijs — Ahilleja zirgs.
Batiklejs — Halkona dēls, kāds mirmidons.
Bellerofonts — Hiponoja pievārds; Glauka dēls, mītisks varonis, Himairas nogalinātājs (tuvāk par viņu sk. VI, 155.—195.).
Biants — 1) kāds no Nestora karaspēka vadoņiem; 2) kāds atēnietis; 3) kāds trojietis.
Biēnors — kāds trojietis.
Boioti, boiotieši — Boiotijas iedzīvotāji.
Boiotija — Vidusgrieķijas apgabals.
Borejs — ziemeļvējš (precīzāk — ziemeļziemeļaustrumu vējš).
Bors — 1) Faista tēvs, kāds maions; 2) Periēra dēls, Polidoras — Pēleja meitas vīrs.
Briarejs, arī Aigaions — simtroku milzis, kas devies Zevam palīgā, kad pārējie dievi gribējuši tam atņemt varu. Hēsiods kā viņa tēvu min Ūranu, kā māti — Gaju.

Brīsēida — Brīseja meita, Ahilleja gūstekne un mīļākā. Viņas vārds saskaņā ar seno komentatoru ziņām ir Hipodameja.
Brīsejs — Brīsēidas tēvs.
Būkolids — «Būkola dēls», Sfēls.
Būkolions — Lāomedonta dēls.
Būprasija — pilsēta Ziemeļēlidā.

Daidals — mītisks skulptors, Krētas labirinta cēlējs.
Daitors — kāds trojietis.
Damass — kāds trojietis.
Damastors — Tlēpolema tēvs, kāds trojietis.
Danaja — Argas valdnieka Akrisija meita. Viņai piedzima no Zeva Persejs (sk. pask. XIV, 319.).
Danaji — Danaja pēcteči, t. i., argieši. Ar šo vārdu «Īliadā» apzīmēti grieķi vispār.
Dardani — Dardanijas iedzīvotāji.
Dardanids — Dardana dēls vai pēcnācējs.
Dardans — 1) Zeva dēls. Priama sencis: 2) Bianta dēls, kāds trojietis.
Dardana vārti — «Īliadā» bieži minētie Rietumu vārti.
Darēts — Hēfaista priesteris Trojā.
Dēifobs — Priama dēls, viens no trojiešu galvenajiem varoņiem.
Deikalids — «Deikaliona dēls». Īdomenejs.
Deikalions — 1) Krētas valdnieka Mīnoja dēls, Īdomeneja tēvs; 2) kāds trojietis.
Dēikoonts — Pergasa dēls, Aineja draugs, kāds trojietis.
Deims («Šausmas») un Fobs («Bailes», baiļu iedvesējs) — Areja dēli un pavadoņi.
Dēiohs — kāds grieķis.
Dēiopits — Priama dēls.
Dēipils — Stenela draugs.
Dēipirs — kāds grieķis.
Deisēnors — kāds likietis.
Deksijs — Īfinoja tēvs.
Dēmētra — Krona un Gajas meita, Zeva māsa, zemes auglības un zemkopības dieve.
Dēmokoonts — Priama dēls.
Dēmoleonts — Antēnora un Teāno dēls.
Dēmūhs — Filētora dēls, kāds trojietis.
Dīja — lapitu valdnieka Iksiona sieva, kurai no Zeva piedzima dēls Peiritojs.
Dimants — Asija un Hekabes tēvs, frigietis.
Diokls — Orsiloha dēls, Alfeja mazdēls, Krētona un Orsiloha tēvs.
Diomēde — Forbanta meita, Ahilleja gūstekne.
Diomēds — Tīdeja dēls, Argas pilsētas (sk. Arga 2) valdnieks, viens no grieķu galvenajiem varoņiem.
Dione — Okeana un Tētijas meita, Afrodītes māte.
Dionīss — Zeva un Semeles dēls, zemes auglības simbols, vīna un līksmes dievs.
Diors — 1) Amarinkeja dēls, epeju karavadonis; 2) Automedonta tēvs.
Dodone — vieta Epeirā (Grieķijas ziemeļrietumos), slavena Zeva kulta vieta. Pēc dažu zinātnieku domām, Grieķijā bijusi vēl viena Dodone Tesalijā.
Dolons — Eimēda dēls, kāds trojietis.
Dolopi — tauta Tesalijā.
Dolopions — Hipsēnora tēvs, Skamandra priesteris.
Dolops — 1) Lampa dēls, kāds trojietis; 2) Klitija dēls, kāds grieķis.
Dorikls — Priama dēls.
Drakijs — epeju karavadonis.
Drēss — kāds trojietis.
Driants — 1) viens no lapitiem; 2) Likūrga tēvs.

Driops — Priama dēls.
Dūlihija — sala Grieķijas rietumpiekrastē; vēsturiskajā laikā ar tādu nosaukumu nav zināma.

Ēeriboja — Aloeja otrā sieva, Efialta un Ota pamāte.
Ēetions — 1) Mazāzijas Tēbu valdnieks, Andromahes tēvs; 2) Priama draugs no Imbras salas; 3) kāds trojietis.
Efialts — Aloeja dēls, milzis, kopā ar savu brāli Otu turēja pašu Areju 13 mēnešus sagūstītu.
Efira — vairāku pilsētu vārds, arī Korintas senākais nosaukums.
Efiri — kāda Tesalijas novada iedzīvotāji.
Eheklejs — Aktora dēls.
Ehekls — 1) Agēnora dēls; 2) kāds cits trojietis.
Ehemmons — kāds no Priama dēliem.
Ehepols — 1) Anhīsa dēls, sikionietis (sk. Sikiona); 2) Talisija dēls, kāds trojietis.
Ehijs — 1) Mēkisteja tēvs, kāds grieķis; 2) cits grieķis; 3) kāds likietis.
Ehīnu salas — salu grupa Jonijas jūrā.
Eiaimons — Eiripila tēvs.
Eiboja — liela sala Egejas jūrā netālu no Vidusgrieķijas piekrastes.
Eidors — Hermeja un Polimēles dēls, mirmidonu karavadonis.
Eiēns — 1) Selēpa dēls, Minēta un Epistrofa tēvs, Lirnēsas valdnieks; 2) Areja dēls, valdnieks Aitolijā, Marpēsas tēvs.
Eifēms — Troizēna dēls, kikonu karavadonis.
Eifēts — Ēlidas Efiras valdnieks.
Eiforbs — Pantoja dēls, drosmīgs trojietis.
Eihēnors — Poliida dēls.
Eiips — kāds trojietis.
Eileitijas — dzemdību dieves, Zeva un Hēras meitas.
Eimēdids — «Eimēda dēls», Dolons.
Eimēds — Dolona tēvs, trojiešu saucējs.
Eimēls — Admēta dēls, viens no tesaliešu karavadoņiem.
Einejs — Jāsona un Hipsipiles dēls.
Ēionejs — 1) kāds grieķis; 2) Rēsa tēvs, kāds trāķietis.
Eirials — Mēkisteja dēls, viens no Argas karavadoņiem.
Eiribats — 1) Agamemnona saucējs un vēstnesis; 2) Odiseja saucējs un vēstnesis.
Eiridamants — Poliida un Abanta tēvs, kāds trojietis.
Eirimedonts — 1) Ptolemaja dēls, Agamemnona kaujas ratu vadītājs; 2) Nestora kalps.
Eirinome — Okeana meita, jūras dievība.
Eiripils — 1) Eiaimona dēls, Ormenijas valdnieks; 2) Poseidona dēls, Kosas salas valdnieks.
Eiristejs — Mikēnu valdnieks, Hērakla pavēlnieks, kas lika tam izpildīt pazīstamos divpadsmit darbus.
Eirits — Oihalijas pilsētas (Tesalijā) valdnieks, Kteata dvīņubrālis.
Eisors — Akamanta tēvs, kāds trāķietis.
Eksadijs — viens no lapitiem.
Elass — kāds trojietis.
Elats — kāds trojiešu sabiedrotais.
Elefēnors — abantu karavadonis.
Eleona — vieta Boiotijā.
Ēlida — apgabals Peloponēsas rietumos.
Ēmatija — Maķedonijas piekrastes apgabals.
Eneti — paflagoniešu cilts, trojiešu sabiedrotie.
Eniejs — Īfijas tēvs, Skīras valdnieks.
Enieši — cilts Tesalijā.
Enio — kara dievība, Areja pavadone.

Ēniopejs — Tēbaja dēls, Hektora kaujas ratu vadītājs.
Ennoms — 1) mīsiešu karavadonis, putnreģis; 2) kāds trojietis.
Ēnops — 1) Satnija un Testora tēvs, kāds mīsietis; 2) Klitomēda tēvs, kāds aitols.
Epalts — kāds likietis.
Epeigejs — Agakleja dēls, kāds mirmidons.
Epeji — Ēlidas ziemeļu iedzīvotāji.
Epejs — Panopeja dēls, kāds grieķis, varbūt tas pats, kas vēlāk pagatavoja Trojas zirgu («Odiseja», VIII, 493.).
Epikls — kāds likietis.
Epistors — kāds trojietis.
Epistrofs — 1) Īfita dēls, fokiešu karavadonis; 2) halizoniešu karavadonis; 3) Eiēna dēls, Minēta brālis; abus nogalināja Ahillejs.
Ēpits — Perifanta tēvs, kāds trojietis.
Erebs — mirušo ieleja, mirušo valsts.
Erehtejs — vecākais Atēnu leģendārais valdnieks, Gajas dēls.
Ereitalions — kāds arkadietis, ko Nestors jaunībā nogalināja kaujā.
Erida — dievība, ķildas personifikācija, Areja pavadone.
Erihtonijs — Dardana dēls, Troja tēvs.
Erilājs — kāds trojietis.
Erimants — divu trojiešu vārds.
Erīnija — atriebes dieve.
Eriopida — Oīleja sieva.
Eritīnas — pilsēta Paflagonijā.

Fainops — 1) Asija dēls, Ksanta un Toona tēvs, kāds trojietis; 2) Forkīna tēvs.
Faista — pilsēta Krētas salā.
Faists — Bora dēls, kāds maions.
Falks — kāds trojietis.
Fausijs — Apisāona tēvs.
Fēgejs — Darēta dēls, kāds trojietis.
Feidips — Tesala dēls, Hērakla mazdēls, viens no grieķu karavadoņiem.
Feids — atēniešu karavadonis.
Feja — pilsēta Ēlidā.
Feniķieši — Āzijas rietumkrastā, ziemeļos no Judejas dzīvojoša tauta.
Feras — pilsēta Tesalijā.
Fēras — pilsēta Mesēnijā (Peloponēsā).
Ferekls — Harmonida dēls, kāds trojietis.
Fērēts — Admēta tēvs.
Filake — pilsēta Tesalijā.
Filaks — 1) Īfikla tēvs, Filakes nodibinātājs; 2) kāds trojietis.
Filants — Polimēles tēvs, tesprotiešu Efiras (Grieķijas ziemeļrietumos) valdnieks.
Fileids — «Fileja dēls», Megēts.
Filejs — Megēta tēvs.
Filētors — Dēmūha tēvs, kāds trojietis.
Filoktēts — viens no tesaliešu karavadoņiem, lielisks strēlnieks, kam piederēja Hērakla stops. Ceļā uz Troju viņu sadzēla čūska, un smirdošās brūces dēļ grieķi viņu pameta. Tā kā kādā orākulā bija sacīts, ka Troju bez Hērakla stopa nav iespējams ieņemt, grieķi viņu vēlāk atveda savā nometnē, kur Mahāons viņu izārstēja.
Filomedūsa — Arēitoja sieva.
Flegieši — cilts Tesalijā.
Fobs — sk. Deims.
Foibs — Apollons.
Foinīks — Amintora dēls, Ahilleja audzinātājs.
Fokida — Vidusgrieķijas apgabals.
Fokieši — Fokidas iedzīvotāji.
Forbants — 1) Diomēdes tēvs, valdnieks Lesbas salā; 2) Īlioneja tēvs, kāds trojietis.

Forkīns — Fainopa dēls, frigiešu karavadonis.
Fradmons — Agelāja tēvs, kāds trojietis.
Frigieši — Frigijas iedzīvotāji.
Frigija — novads Mazāzijā.
Frontida — Pantoja sieva.
Ftīja — pilsēta Tesalijā, mirmidonu galvaspilsēta, Ahilleja dzimtene.
Ftījieši — Ftījas iedzīvotāji.

Gaja (Zeme) — Ūrana sieva, titānu māsa.
Ganimēds — Troja dēls, skaists jauneklis, ko tēvam nolaupīja (pēc cita mīta varianta — atpirka) Zevs, kurš tam Olimpā piešķīra nemirstību un iecēla par apkalpotāju dievu dzīrēs.
Gargars — Īdas dienvidu virsotne, kur atradās Zeva templis.
Gerēna — pilsēta Peloponēsā netālu no Pilas.
Gīgaja — Gīgaja ezera nimfa.
Gīgajs — ezers Līdijā.
Girtijs — Hirtija tēvs.
Girtone — pilsēta Ziemeļtesalijā.
Glauks — 1) Hipoloha dēls, Bellerofonta mazdēls, likiešu karavadonis; 2) Sīsifa dēls, Bellerofonta tēvs.
Gorgitions — Priama un Kastianeiras dēls.
Gorgonas — drausmīga izskata spārnoti nezvēri, kam matu vietā bija čūskas. Redzot gorgonu, cilvēks aiz šausmām pārvērtās akmenī. Viena no gorgonām bija Medūza, ko nogalināja Persejs. (Sk. arī Aigida.)
Gortīna — svarīga pilsēta Krētas salā.
Gūnejs — vairāku Tesalijas cilšu karaspēka vadonis.

Haimons — 1) kāds grieķis no Pilas; 2) Maiona tēvs.
Halijs — kāds likietis.
Halizonieši — Mazāzijā pie Melnās jūras dzīvojoša tauta, trojiešu sabiedrotie.
Halkodonts — Elefēnora tēvs, abantu valdnieks.
Halkons — Batikleja tēvs, kāds mirmidons.
Haritas — dailes dieves. To skaits Homēra epos nav noteikts.
Harmonids — Ferekla tēvs, kāds trojietis.
Harops — 1) (gr. Cháropos) Sīmas salas valdnieks, Nīreja tēvs; 2) (gr. Chárops) Hipasa dēls, kāds trojietis.
Harpalions — Pilaimena dēls.
Harpijas — viesuļa dievības.
Hēbe — Zeva un Hēras meita, jaunības dieve, ielej dieviem nektaru.
Hēfaists — Zeva un Hēras dēls, klibais uguns dievs, kalējdievs.
Heirons — kentaurs, prasmīgs ārsts un pareģis, Mahāona skolotājs.
Hekabe — Dimanta meita, Priama sieva.
Hekamēde — Arsinoja meita, Nestora verdzene.
Hektors — Priama un Hekabes dēls, trojiešu galvenais varonis.
Helene — Zeva un Lēdas meita, Menelāja sieva, ko Parids aizvedis uz Troju un padarījis par savu sievu.
Helens — 1) Oinopija dēls; 2) Priama dēls, slavens pareģis.
Hēlijs — saules dievs, saule.
Helikāons — Antēnora dēls, Lāodikes vīrs.
Helike — pilsēta Peloponēsas ziemeļos, Poseidona sena kulta vieta.
Hellada — «Īliadā»: pilsēta un novads Tesalijā, ietilpa Ahilleja pārvaldītajā teritorijā.
Helleņi — Helladas iedzīvotāji.
Hellesponts — mūsdienu Dardaneļi.
Hēra — Krona un Rejas meita, Zeva sieva, Trojas ienaidniece.
Hērakls — Zeva un Alkmēnes dēls, grieķu mitoloģijas populārākais varonis; pēc nāves tika uzņemts Olimpā.
Herma — upe Frigijā un Mīsijā.

Hermejs — Zeva un dieves Majas dēls, dievu sūtnis, dod cilvēkiem labklājību, aizsargā ceļotājus.
Hersidamants — Priama dēls.
Hida — pilsēta Līdijā.
Hiketāons — Lāomedonta dēls, Priama brālis.
Hile — pilsēta Boiotijā.
Hilla — upe Līdijā.
Himaira («kaza») — nezvērs, ko nogalināja Bellerofonts.
Hipasids — «Hipasa dēls».
Hipass — 1) Hipsēnora tēvs, kāds trojietis; 2) Apisāona tēvs; 3) Haropa un Soka tēvs.
Hipeirohs — 1) kāds trojietis; 2) Ītimoneja dēls.
Hipeirons — kāds trojietis.
Hipereja — avots Tesalijā.
Hiperēnors — Pantoja dēls.
Hipodamants — kāds trojietis.
Hipodameja — Peiritoja sieva, Polipoita māte.
Hipodams — Meropa dēls.
Hipokoonts — Rēsa radinieks.
Hipolohids — «Hipoloha dēls», Glauks.
Hipolohs — 1) Bellerofonta dēls, Glauka tēvs, likiešu valdnieks; 2) Antimaha dēls, kāds trojietis.
Hipomahs — Antimaha dēls, kāds trojietis.
Hipomolgi («ķēvju slaucēji») — skitu klejotāja cilts.
Hiponojs — 1) Bellerofonta īstais vārds; 2) kāds grieķis.
Hipotions — Morija tēvs.
Hipotojs — 1) viens no Priama dēliem; 2) Lēta dēls, Mazāzijas pelasgu karavadonis.
Hipsēnors — 1) Dolopiona dēls, kāds trojietis; 2) Hipasa dēls, kāds grieķis.
Hipsipile — Lēmnas valdnieka Toanta meita, Jāsona sieva.
Hirtakids — «Hirtaka dēls», Asijs.
Hirtaks — Asija tēvs.
Hirtijs — Girtija dēls, kāds mīsietis.
Horas — jaunas gadalaiku dieves, Olimpa sardzes. Hēsioda «Teogonijā» tās skaitā ir trīs: Einomija (Likumība), Dīke (Taisnība), Eirēne (Miers).
Hrīsa — Apollonam svēta sala (mitoloģijā).
Hrīsēida — Hrīsa meita.
Hrīsotemida — Agamemnona meita.
Hrīss — Apollona priesteris Hrīsas salā.
Hromijs — 1) kāds no Priama dēliem; 2) vairāku citu trojiešu vārdi; 3) kāds likietis; 4) Nēleja dēls.

Īda — augsts kalnājs, kura pakājē atradās Troja.
Īdajs — 1) Priama saucējs; 2) Darēta dēls, kāds trojietis.
Īdkalns — Īda.
Īdomenejs — Deikaliona dēls, krētiešu karavadonis.
Īds — Kleopatras tēvs.
Īfejs — kāds trojietis.
Īfianasa — Agamemnona meita.
Īfidamants — Antēnora un Teāno dēls.
Īfija — Enieja meita, Patrokla verdzene.
Īfiklids — «Īfikla dēls».
Īfikls — Filaka dēls, Protesilāja un Podarka tēvs.
Īfinojs — Deksija dēls, kāds grieķis.
Īfitions — Otrinteja dēls.
Īfits — 1) fokietis, Shedija un Epistrofa tēvs; 2) Arheptolema tēvs.
Ikāra jūra — Egejas jūras daļa pie Samas salas; šādi nosaukta pēc Daidala dēla Ikāra, kas, bēgot no Krētas salas, šajā vietā gājis bojā.
Iksions — lapitu valdnieks. Viņa sievai Dījai piedzima no Zeva Peiritojs.

Īlija — Troja (pēc Īla, Trojas mītiskā dibinātāja).
Īlionejs — Forbanta dēls, kāds trojietis.
Īls — Troja dēls, Īlijas mītiskais dibinātājs.
Imbra — 1) sala netālu no Trāķijas piekrastes; 2) pilsēta šajā salā.
Imbrasids — «Imbrasa dēls», Peirojs.
Imbrijs — Mentora dēls, Priama znots.
Īrida — dieve, galvenokārt Zeva un Hēras vēstnese, varavīksnes dieve.
Īsandrs — Belleroforta dēls.
Īss — Priama dēls.
Itaimens — Stenelāja tēvs, kāds likietis.
Itaka — sala Jonijas jūrā, Odiseja dzimtene.
Ītimonejs — Hipeirona dēls.

Jalmens — viens no boiotiešu karavadoņiem.
Jamens — kāds trojietis.
Japets — Ūrana un Gajas dēls, titāns.
Jardana — upe Ēlidā.
Jāsonids — «Jāsona dēls», Einejs.
Jāsons — argonautu vadonis. Ceļā uz Kolhidu Jāsons iegriezās Lēmnas salā, kur sievietes bija nogalinājušas visus vīriešus un saņēmušas varu savās rokās. Lēmnas valdniece Hipsipile iemīlēja Jāsonu un tam dzemdēja dēlu Eineju.
Jass — Sfēla dēls, atēniešu karavadonis.

Kabēsa — pilsēta Trāķijā.
Kadmieši — boiotieši (pēc Kadma, mītiskā Tēbu dibinātāja).
Kainejs — lapitu valdnieks.
Kaīstra — upe Līdijā (Mazāzijā).
Kalēsijs — Asīla kaujas ratu vadītājs.
Kalētors — 1) Afareja tēvs; 2) Klitija dēls, Priama brāļadēls.
Kalhants — ahaju pareģis.
Kalidona — pilsēta Aitolijā.
Kapanejs — Stenela, Diomēda drauga tēvs.
Kapijs — Asaraka dēls, Anhīsa tēvs.
Kārieši — Kārijas iedzīvotāji, trojiešu sabiedrotie.
Kārija — novads Mazāzijas dienvidrietumos.
Kasandra — Priama meita, pareģe; noraidīja Apollona mīlu un tāpēc tika sodīta ar to, ka turpmāk pareģoja vairs tikai ļaunu un ka neviens viņas pareģojumiem neticēja.
Kastianeira — Gorgitiona māte.
Kastors un Polideiks — Lēdas dēli. Polideiks, būdams Zeva dēls, bija nemirstīgs. Kastors, Tindareja dēls, bija mirstīgs. Kad Kastors krita karā, Polideiks izlūdzās no Zeva atļauju dalīties ar brāli nemirstībā. Kopš tā laika viņi pārmaiņus pavadīja kopā vienu dienu zemes virsū, otru — ēnu valstī.
Kaukoni — trojiešiem kaimiņos dzīvojoša, varbūt pie pelasgiem piederoša tauta («Odisejā» minēti Peloponēsā dzīvojoši kaukoni).
Keads — Troizēna tēvs.
Kebrions — Priama dēls.
Kefallēnieši — Sames, Itakas, Zakintas un Dūlihijas salas (Jonijas jūrā) iedzīvotāji, Odiseja pavalstnieki.
Kēfisa — upe Fokidā.
Kēfisas ezers — vēlākais Kopaidas ezers Boiotijā.
Keladonta — upe Ēlidā vai Arkadijā.
Kentauri — mežonīga cilts Ziemeļtesalijā. Tikai vēlākos avotos kentauri figurē kā fantastiskas mitoloģiskas būtnes — pa pusei cilvēki, pa pusei zirgi.
Kifa — pilsēta Tesalijas ziemeļaustrumos.
Kikoni — trāķiešu cilts, trojiešu sabiedrotie.
Kiliki — tauta Frigijā.

Killa — sala vai pilsēta Trojas tuvumā.
Kinirs — pirmais Kipras valdnieks, pazīstams ar savu bagātību.
Kipra — sala Vidusjūrā.
Kiprida — «Kipriete», Afrodīte; Kipras sala saskaņā ar mītu bija Afrodītes dzimtene.
Kisejs — Teāno tēvs, Trāķijas valdnieks.
Kitēra — sala dienvidos no Peloponēsas.
Kitora — paflagoniešu pilsēta.
Kleits — Peisēnora dēls, kāds trojietis.
Kleobūls — kāds trojietis.
Kleopatra — Meleagra sieva.
Klimene — 1) kāda nēreida; 2) Helenes kalpone.
Klitaimnēstra (arī Klitaimēstra) — Agamemnona sieva, Helenes māsa. Kopā ar savu mīļāko Aigistu nogalināja Agamemnonu, tam atgriežoties no karagājiena pret Troju. Atriebjot tēvu, Klitaimnēstru nogalināja Orests, viņas un Agamemnona dēls.
Klitomēds — Ēnopa dēls.
Klonijs — viens no boiotiešu karavadoņiem.
Knosa — liela pilsēta Krētas salā.
Koirans — 1) kāds likietis; 2) kāds krētietis.
Koons — Antēnora dēls.
Koprejs — Pelopa dēls, Eiristeja ziņnesis.
Korinta — svarīga pilsēta Peloponēsas ziemeļos.
Korons — Kaineja dēls, Leonteja tēvs, lapitu valdnieks Girtonā (Tesalijā).
Kosa — sala Mazāzijas piekrastes tuvumā.
Kranaja — sala, uz kurieni Parids vispirms aizveda Heleni.
Kreonts — Likomēda tēvs.
Krēta — liela sala Vidusjūrā.
Krētons — Diokla dēls, Orsiloha brālis.
Kroisms — kāds trojietis.
Kromna — vieta Paflagonijā.
Kronids — «Krona dēls», Zevs.
Krons — Zeva, Aīda, Hēras, Poseidona un dažu citu dievu tēvs, «Zelta laikmeta» dievs. Zevs tēvam atņēma varu un viņu notrieca Tartarā, pazemes bezdibeņos.
Ksanta — 1) sk. Skamandra; 2) upe Likijā.
Ksants — 1) Fainopa dēls, kāds trojietis; 2) Ahilleja zirgs; 3) Hektora zirgs; 4) Ksantas upes dievs.
Ksantupe — sk. Ksanta.
Kteats — Aktora dēls, Amfimaha tēvs, Eirita dvīņubrālis.
Kūrēti — tauta Aitolijā.

Lāerks — Alkimedonta tēvs.
Lāerts — Odiseja tēvs.
Lakedaimona — apgabals Peloponēsas dienvidaustrumu daļā.
Lamps — 1) Lāomedonta dēls, Priama brālis, Dolopa tēvs; 2) Hektora zirgs.
Lāodamants — Antēnora dēls, kāds trojietis.
Lāodameja — Bellerofonta meita, Sarpēdona māte.
Lāodike — 1) Priama meita, Helikāona sieva; 2) Agamemnona meita.
Lāodoks — 1) Antēnora dēls, kāds trojietis; 2) Antiloha draugs, kāds grieķis.
Lāogons — 1) Onētora dēls, kāds trojietis; 2) Bianta dēls, kāds trojietis.
Lāomedontiads — «Lāomedonta dēls», Priams.
Lāomedonts — Īla dēls, Priama tēvs, Trojas valdnieks pirms Priama.
Lāotoja — Alta meita, Likāona un Polidora māte.
Lapiti — mītiska grieķu cilts, kentauru uzvarētāji; dzīvoja Tesalijā.
Lārīsa — Mazāzijas pelasgu pilsēta. («Lārīsa» ir pelasgu vārds un nozīmē «cietoksnis». Ar šo vārdu Grieķijā bija pazīstamas vairākas pilsētas.)
Lēda — Tindareja sieva, Klitaimnēstras, Helenes, Kastora un Polideika māte.
Leiokrits — Arisbanta dēls, kāds grieķis.

Lēits — Alektriona dēls, viens no boiotiešu karavadoņiem.
Lekts — zemesrags Īdas pakājē iepretī Lesbas salai.
Lelegi — sena grieķu cilts.
Lēmna — sala Egejas jūrā. Lēmnā pēc ticējumiem atradās kalējdieva Hēfaista darbnīca.
Leontejs — Korona dēls, līdzās Polipoitam dažu Ziemeļtesalijas pilsētu karaspēka vadonis.
Lesba — sala Egejas jūrā.
Lēto, Lētoja — dieve, Apollona un Artemidas māte.
Lēts — Teitama dēls, Mazāzijas pelasgu valdnieks Lārisā.
Līdija — novads Mazāzijā.
Likāons — 1) Pandara tēvs, Trojas tuvumā atrodošās Likijas valdnieks; 2) viens no Priama dēliem.
Likieši — Likijas iedzīvotāji.
Likija — divu Mazāzijas apgabalu nosaukums. Viens no tiem atradās netālu no pašas Trojas, otrs — Mazāzijas dienvidos.
Likimnijs — Hērakla tēvocis, ko nogalināja tā dēls Tlēpolems.
Likofonts — kāds trojietis.
Likofrons — Mastora dēls, Telamonida Ajanta kaujas ratu vadītājs.
Likomēds — Kreonta dēls, kāds boiotietis.
Likons — kāds trojietis.
Likta — pilsēta Krētas salā.
Likūrgs — 1) Drianta dēls, kāds trāķiešu valdnieks; 2) arkadiešu valdnieks.
Lirnēsa — pilsēta Mīsijā (Mazāzijā).
Lokrieši — Lokridas (Vidusgrieķijas apgabals) iedzīvotāji.

Magnēti — cilts Tesalijā.
Mahāons — Asklēpija dēls, Trikas un Itomes (Tesalijā) valdnieks, prasmīgs ārsts.
Maiandra — ļoti līkumota upe Mazāzijā.
Maimals — Peisandra tēvs.
Maioni — Maionijas iedzīvotāji, trojiešu sabiedrotie.
Maionija — senais Līdijas nosaukums.
Maions — Haimona dēls, kāds tēbietis.
Makars — Lesbas salas valdnieks.
Marijs — Amisodara dēls, kāds likietis.
Marpēsa — Eiēna meita, Kleopatras māte.
Mastors — Likofrona dēls.
Mēdesikaste — Priama meita, Imbrija sieva.
Medonts — 1) Oīleja dēls; 2) kāds likietis.
Megads — «Megada dēls», Perims.
Megēts — Fīleja dēls, dūlihiešu (sk. Dūlihija) un ehīniešu (sk. Ehīnu salas) karavadonis.
Mēkisteiads — «Mēkisteja dēls», Eirials.
Mēkistejs — 1) Talaja dēls, Eiriala tēvs, Argas valdnieks; 2) Ehija dēls, kāds grieķis.
Melanips — 1) triju trojiešu vārds; 2) kāds ahajs.
Melantijs — kāds trojietis.
Meleagrs — Oineja, Kalidonas valdnieka dēls. Nogalināja briesmīgo mežakuili, ko Artemida uzsūtīja par to, ka Oinejs bija aizmirsis tai svētkos upurēt. Pēc kuiļa nogalināšanas iesākās ķilda par tā galvu un ādu. Ķildas laikā Meleagrs nogalināja vienu no savas mātes brāļiem, kas bija no kūrētu cilts. Starp kalidoniešiem un kūrētiem iesākās karš, kurā ar Meleagra palīdzību uzvarēja kalidonieši. Pēc tam Meleagra māte Altaja, atriebdamās dēlam par brāļa nogalināšanu, dēlu pazudināja. Meleagram piedzimstot, likteņa dieves bija pasludinājušas orākulu, ka Meleagrs nomiršot, tikko sadegšot pavardā esošā pagale. Toreiz Meleagra māte bija šo pagali noglabājusi, bet tagad sadedzināja to, tā liekot dēlam iet bojā.

Menāda («trakojošā») — bakhante, Dionīsa svētku dalībniece.
Menelājs — Atreja dēls, Agamemnona brālis, Helenes vīrs, Spartas valdnieks.
Menestejs — Peteja dēls, atēniešu karavadonis.
Menestijs — 1) Arēitoja dēls, Arnas valdnieks; 2) Sperheja dēls, mirmidonu karavadonis.
Menests — kāds grieķis.
Menoitiads — «Menoitija dēls», Patrokls.
Menoitijs — Aktora dēls, Patrokla tēvs.
Menons — kāds trojietis.
Mentors — Imbrija tēvs.
Ments — kikonu karavadonis.
Mērions — kāds krētietis, Īdomeneja draugs.
Mermers — kāds mīsietis.
Merops — Perkotes (atradās pie Hellesponta) valdnieks un slavens pareģis, Adrasta un Amfija tēvs.
Mestls — Talaimena dēls, maionu karavadonis.
Mīdons — 1) Atimnija dēls, Pilaimena kaujas ratu vadītājs; 2) kāds trojietis.
Migdons — frigiešu valdnieks.
Mikale — kalnājs Mazāzijā.
Mikēnas, Mikēne — pilsēta Argolidā (Peloponēsā), Agamemnona rezidence.
Milēta — 1) pilsēta Mazāzijā; 2) pilsēta Krētas salā.
Minēts — Eiēna dēls, Brīsēidas vīrs, Lirnēsas valdnieks.
Minieši — sena grieķu cilts, kas vēsturiskajā laikā vairs nepastāvēja.
Mīnojs — Zeva dēls, Krētas valdnieks. Savas gudrības un taisnīguma dēļ pēc nāves kļuva par tiesnesi mirušo valstī.
Mirine — Dardana sieva, amazone.
Mirmidoni, mirmidonieši — Tesalijā dzīvojoša cilts, kuras valdnieks bija Ahillejs.
Mīsieši — (Mazāzijas un Eiropas) Mīsijas iedzīvotāji. Mazāzijas mīsieši bija izceļojuši no Trāķijas.
Mīsija — 1) novads Mazāzijā; 2) novads Trāķijā.
Mnēss — kāds paions.
Moira — likteņa dieve.
Molids — «Mola dēls», Mērions.
Molioni — Aktora dēli Kteats un Eirits, šādi dēvēti pēc mātes Molionas.
Molions — Timbraja kaujas ratu vadītājs.
Mols — Deikaliona dēls, Mēriona tēvs.
Morijs — kāds mīsietis.
Mūlijs — 1) Agamēdes vīrs; 2) divu trojiešu vārds.

Najādas — avotu nimfas.
Nasts — Nomiona dēls, kāriešu karavadonis.
Naubols — Īfita tēvs.
Nektars — dievu dzēriens.
Nēleids — «Nēleja dēls», Nestors.
Nēlejs — Poseidona dēls, Nestora tēvs.
Neoptolems — Ahilleja dēls.
Nēreidas — Nēreja meitas.
Nērejs — jūras dievība, Tetidas tēvs.
Nestorids — «Nestora dēls».
Nestors — Nēleja dēls, sirmais Pilas valdnieks, labs runātājs. Nestora runas «Īliadā» satur parasti pamācības vai atsaukšanos uz «vecajiem, labajiem laikiem», kad cilvēki bijuši stiprāki un labāki.
Nimfas — dabas (kalnu, avotu, salu u. tml.) dievības.
Niobe — Tēbu valdnieka Amfiona sieva. Viņa lepojās ar to, ka bija dzemdējusi sešus dēlus un sešas meitas, un tāpēc augstprātīgi izturējās pret dievi Lētoju, kurai bija tikai divi bērni — Apollons un Artemida. Dievi Niobi sodīja ar to, ka Apollons nogalināja ar savām šautrām visus dēlus, bet Artemida — visas meitas. Pati Niobe pārvērtās klintī.

Nīrejs — Haropa dēls, ar savu skaistumu ievērojams grieķis.
Nīsa, Nīsejs — kalnājs, kur nimfas uzaudzinājušas Dionīsu.
Noēmons — 1) kāds likietis; 2) kāds pilietis (sk. Pila).
Nomions — Amfimaha un Nasta tēvs.
Nots — dienvidrietumu vējš.

Odijs — 1) halizoniešu karavadonis; 2) kāds grieķu saucējs.
Odisejs — Itakas valdnieks, «Odisejas» galvenais varonis.
Ofelests — 1) kāds trojietis; 2) kāds paions.
Ofeltijs — 1) kāds grieķis; 2) kāds trojietis.
Ohēsijs — kāds aitols.
Oidips (Ēdips) — Tēbu valdnieks.
Oīlejs — 1) Lokridas (Vidusgrieķijas apgabals) valdnieks, Ajanta un Medonta tēvs; 2) kāds trojietis, Biēnora kaujas ratu vadītājs.
Oinejs — Kalidonas valdnieks, Tīdeja un Meleagra tēvs.
Oinomajs — 1) kāds aitols; 2) kāds trojietis.
Oinopids — «Oinopija dēls», Helens.
Okeans — grieķu mitoloģijā upe, kas plūst ap zemi, ko grieķi iedomājās kā ripu. Okeans kā dievība — titāns, Urana un Gajas dēls, visu jūru, upju un avotu pirmsākums.
Olimps — kalns uz Tesalijas un Maķedonijas robežas. Šajā kalnā grieķi lokalizēja «olimpisko» dievu mitekli.
Onētors — 1) Lāogona tēvs, trojiešu Zeva priesteris; 2) Onētora (1.) tēvs.
Opūnta — lokriešu galvaspilsēta.
Orests — 1) Agamemnona un Klitaimnēstras dēls; 2) kāds grieķis; 3) kāds trojietis.
Orhomena — 1) pilsēta Arkadijā; 2) pilsēta Boiotijā (miniešu Orhomena).
Ormenija — pilsēta Tesalijā.
Ormens — 1) Amintora tēvs; 2) divu trojiešu vārds.
Orsilohs — 1) Alfeja dēls, Diokla tēvs, Fēru valdnieks; 2) Diokla dēls; 3) kāds trojietis.
Ortajs — kāds frigietis.
Otrejs — frigiešu valdnieks.
Otrintejs — Īfitiona tēvs, Hidas valdnieks.
Otrionejs — trojiešu sabiedrotais no Kabēsas.
Ots — 1) Efialta (sk.) brālis; 2) Megēta biedrs.

Paflagonieši — Paflagonijas iedzīvotāji.
Paflagonija — Mazāzijas novads pie Melnās jūras.
Paioni — Maķedonijā un Trāķijā dzīvojoša tauta, trojiešu sabiedrotie.
Paions — 1) dievu ārsts; 2) Agastrofa tēvs, kāds trojietis.
Paisa (arī Apaisa) — pilsēta Mīsijā.
Pallada — Atēnas pievārds.
Palmijs — trojiešu sabiedrotais no Askanijas.
Pandars — Likāona dēls, Trojas tuvumā atrodošās Likijas karaspēka vadonis.
Pandions — kāds grieķis.
Panopeja — pilsēta Fokidā.
Panopejs — Epeja tēvs.
Pantoids — «Pantoja dēls».
Pantojs — trojiešu karavadonis, Eiforba, Polidamanta un Hiperēnora tēvs.
Parids (arī Aleksandrs) — Priama dēls, kas, viesojoties Spartā, aizvedis sev līdz uz Troju Spartas valdnieka Menelāja sievu Heleni kopā ar daudzām Menelāja dārglietām.
Partenija — upe Paflagonijā.
Pāsiteja — jaunākā no haritām.
Patrokls — Menoitija dēls. Viņa dzimtene bija Opūnta, no kurienes Patrokls devās trimdā pēc tam, kad ķildā nogalināja kādu biedru. Viņu pie sevis Ftijā uzņēma Ahilleja tēvs Pēlejs, un te viņš kļuva par Ahilleja labāko draugu.

Pēdajs — Antēnora dēls.
Pēdasa — 1) lelegu pilsēta Mazāzijā; 2) pilsēta Mesēnijā (Peloponēsā).
Pēdass — 1) Būkoliona dēls, kāds trojietis; 2) Ahilleja zirgs.
Peirajs — Ptolemaja tēvs.
Peiritojs — viens no lapitiem, Zeva un Dījas dēls.
Peirojs — Imbrasa dēls, trāķiešu karavadonis.
Peisandrs — 1) Antimaha dēls, kāds trojietis; 2) Maimala dēls, mirmidonu karavadonis; 3) kāds trojietis.
Peisēnors — Kleita tēvs, kāds trojietis.
Pelagonts — 1) kāds no Pilas karavadoņiem; 2) kāds likietis.
Pelasgi — Grieķijas senie (pirmsgrieķu) iedzīvotāji; viena to daļa, jādomā, izceļoja uz Mazāziju. Mazāzijas pelasgi «Īliadā» parādīti kā trojiešu sabiedrotie.
Pelasgu Arga — (sk. Arga 4).
Pēlegons — upes dieva Aksija dēls, Asteropaja tēvs.
Pēleids — «Pēleja dēls», Ahillejs.
Pēlejs — Ahilleja tēvs, mirmidonu valdnieks.
Pelijs — Jolkas pilsētas (Tesalijā) valdnieks.
Pēlijs — kalns Ziemeļtesalijā.
Peloponēsa — pussala Grieķijas dienviddaļā.
Pelops — Tantala dēls, Agamemnona un Menelāja sencis. Pēc Pelopa nosaukta Peloponēsa («Pelopa sala»).
Pēneja — Tesalijas galvenā upe.
Pēnelejs — boiotiešu karavadonis.
Peraibi — grieķu cilts, kas dzīvoja eniešiem kaimiņos.
Pēreja — novads Tesalijā.
Pergama — Trojas cietoksnis.
Pergass — Dēikoonta tēvs, kāds trojietis.
Periboja — Akasamena meita, Pēlagona māte.
Periērids — «Periēra dēls», Bors.
Perifants — 1) Ohēsija dēls, kāds aitols; 2) Ēpita dēls, trojiešu saucējs.
Perifēts — 1) kāds mīsietis; 2) Kopreja dēls, kāds mikēnietis.
Perimēds — Shedija tēvs.
Perims — kāds trojietis.
Perkote — pilsēta Hellesponta Mazāzijas krastā.
Persefoneja (parastāk Persefone) — Zeva un Dēmētras meita, Homēra epos vienmēr ir drausmīgā pazemes valdniece.
Perseids — «Perseja pēcnācējs», Stenels.
Persejs — Zeva un Danajas dēls.
Petejs — Menesteja tēvs.
Pīdīts — kāds trojietis.
Pīerija — Maķedonijas apgabals.
Pigmeji — teiksmaina punduru tauta (sk. paskaidrojumu III, 6.).
Pila — pilsēta Peloponēsas dienvidrietumos, Nestora rezidence.
Pilaimens — paflagoniešu valdnieks, trojiešu sabiedrotais.
Pilajs — Lēta dēls, Mazāzijas pelasgu karavadonis.
Pilarts — kāds trojietis.
Pilieši — Pilas iedzīvotāji.
Pilons — kāds trojietis.
Pīraihms — paionu karavadonis.
Pirijs — kāds trojietis.
Pitejs — Pelopa dēls.
Pitieja — pilsēta Mīsijā.
Pītoja — vecākais nosaukums Apollona templim un orākulam, kuri atradās Fokidā, pie Parnasa kalna.
Plaks — kalns Mīsijā.
Pleirona — pilsēta Aitolijā.
Podaleirijs — Asklēpija dēls, Trikas un Itomes (Tesalijā) karaspēka pavēlnieks, prasmīgs ārsts.
Podarge — kāda harpija, Ahilleja zirgu māte.

Podargs — 1) Hektora zirgs; 2) Menelāja zirgs.
Podarks — Īfikla dēls, Protesilāja brālis, Filakes karaspēka pavēlnieks.
Pods — Ēetiona dēls.
Poliaimons — Amopāona tēvs, kāds trojietis.
Polibs — Antēnora dēls.
Polidamants — Pantoja dēls, kāds drosmīgs trojietis.
Polideiks — sk. Kastors un Polideiks.
Polidora — Pēleja meita, Bora sieva.
Polidors — 1) Priama jaunākais dēls; 2) kāds grieķis.
Polieids, Poliids — 1) Koirana dēls, kāds korintiešu pareģis; 2) Eiridamanta dēls, kāds trojietis.
Polifēms — viens no lapitiem.
Polifēts — kāds mīsietis.
Polifonts — Autofona dēls, kāds tēbietis.
Poliksens — Agastena dēls, epeju karavadonis.
Polimēle — Fīlanta meita, kurai no Hermeja piedzima Eidors.
Polimēls — Argeja dēls, kāds likietis.
Polineiks — viens no septiņiem varoņiem, kas cīnījās pret Tēbām. Polineiks, Oidipa dēls, ko no Tēbām padzina viņa brālis Eteokls, kopā ar sešiem citiem grieķu varoņiem devās karagājienā pret Tēbām. Karagājiens beidzās neveiksmīgi — visi šie varoņi gāja bojā, un tikai viņu dēliem izdevās pieveikt Tēbas. Septiņu varoņu karagājienam pret Tēbām pieder svarīga vieta grieķu mitoloģijā. Grieķi to iedomājās notikušu īsi pirms Trojas kara.
Polipoits — Peiritoja dēls, līdzās Leontejam dažu Ziemeļtesalijas pilsētu karaspēka vadonis.
Polīts — viens no Priama dēliem.
Portejs — Agēnora dēls, Kalidonas valdnieks.
Poseidons — Krona un Rejas dēls, Zeva brālis, jūras dievs, trojiešu ienaidnieks.
Praktija — upe Trojas ielejā, ietek Hellespontā.
Priamids — «Priama dēls».
Priams — Lāomedonta dēls, Trojas valdnieks.
Pritans — kāds likietis.
Proits — Tīrintas valdnieks.
Promahs — Alegēnora dēls, boiotiešu karavadonis.
Pronojs — kāds trojietis.
Protesilājs — Īfikla dēls, Podarka brālis, Filakes karaspēka pavēlnieks.
Protiāons — kāds trojietis.
Protoēnors — Arēilika dēls, boiotiešu karavadonis.
Protojs — Tentredona dēls, magnētu karavadonis.
Protoons — kāds trojietis.
Ptolemajs — Peiroja dēls, Eirimedonta tēvs.

Radamantijs — Zeva un Eiropas dēls, Mīnoja brālis (sk. pask. XIV, 321.).
Reja — Ūrana un Gajas meita, Krona māsa un sieva, Zeva, Poseidona, Aīda, Hēras un dažu citu dievu māte.
Rēss — Ēioneja dēls, trāķiešu valdnieks.
Rīgs — Peiroja dēls, kāds trāķietis.
Roda — liela sala netālu no Mazāzijas piekrastes.

Salamīna — sala Atikas tuvumā.
Sama — sk. Samotrāke.
Same — sala Jonijas jūrā, ietilpa Odiseja valstī.
Samotrāke — sala Egejas jūrā netālu no Trāķijas piekrastes.
Sangarija — upe Mazāzijā.
Sarpēdons — Zeva dēls, likiešu valdnieks.
Satnijs — Ēnopa dēls, kāds trojietis.

Satnioenta — upe Mīsijā.
Selags — Amfija tēvs.
Sellenta — 1) upe Trojas līdzenumā; 2) upe Ēlidā.
Semele — Tēbu valdnieka Kadma meita, kurai no Zeva piedzima Dionīss.
Sēsama — paflagoniešu pilsēta.
Sēsta — pilsēta pie Hellesponta.
Sfēls — Būkola dēls, Jasa tēvs.
Shedijs — 1) Īfita dēls, fokiešu karavadonis; 2) Perimēda dēls, fokiešu karavadonis.
Sīdona — feniķiešu galvaspilsēta.
Sikiona — pilsēta Peloponēsas ziemeļos.
Sīme — sala Mazāzijas dienvidpiekrastes tuvumā.
Simoeisijs — Antemiona dēls, kāds trojietis.
Simoenta — upe Trojas līdzenumā, Skamandras pieteka.
Simoents — Simoentas upes dievs.
Sinti — mītiskie Lēmnas salas iedzīvotāji.
Sīsifs — Aiola dēls, mītisks Korintas valdnieks, Glauka tēvs, ko dievi par viņu noslēpumu izpaušanu sodīja ar to, ka viņam bija nemitīgi jāuzvelj stāvā kalnā smags akmens, kas ik reizi, tikko bija sasniegta kalna virsotne, atkal novēlās lejā («Sīsifa darbs»).
Skamandra — Hellespontā ietekoša upe, pie kuras atradās Troja. Dievi Skamandru sauca par Ksantu.
Skamandrijs — 1) Strofija dēls, kāds trojietis; 2) Hektora dēls, ko trojieši sauca par Astianaktu. Vārds Skamandrijs tam bija dots par godu Skamandras upei un šīs upes dievam Skamandram.
Skamandrs — Skamandras upes dievs.
Skandeja — osta Kitēras salā.
Skīra — sala Egejas jūrā.
Smintejs — Apollona epitets ar neskaidru nozīmi.
Soks — Hipasa dēls, kāds trojietis.
Solimi — tauta Likijā.
Sparta — pilsēta Peloponēsā, Menelāja rezidence.
Sperheja — upe Tesalijā.
Sperhejs — Sperhejas upes dievs.
Stenelājs — Itaimena dēls.
Stenels — 1) Kapaneja dēls, Diomēda draugs; 2) Perseja un Andromedas dēls, Mikēnu valdnieks.
Stentors — kāds grieķis, sevišķi spēcīgas balss īpašnieks.
Stiga — upe pazemes valstī.
Stihijs — kāds atēniešu karavadonis.
Strofijs — Skamandrija tēvs.

Talajs — Mēkisteja tēvs, Argas valdnieks.
Talīsiads — «Talīsija dēls», Ehepols.
Talīsijs — Ehepola tēvs, kāds trojietis.
Talpijs — epeju karavadonis.
Taltibijs — Agamemnona saucējs un vēstnesis.
Tamiris (pareizāk Tamirijs) — trāķiešu dziedonis.
Tantals — Zeva dēls, Pelopa tēvs; izpauda dievu noslēpumus un, gribēdams pārbaudīt, vai dievi tiešām visu zina, nogalināja savu dēlu Pelopu un deva dieviem ēst tā miesu. Par sodu Tantalam pazemē jācieš mūžīgas slāpes, stāvot līdz kaklam ūdenī («Tantala mokas»).
Tarne — pilsēta Līdijā (vēlāk Sardas).
Tartars — bezdibenis, kurā Zevs notrieca Kronu un titānus.
Teāno — Antēnora sieva, Atēnas priesteriene Trojā.
Tēbajs — Ēniopeja tēvs, kāds trojietis.
Tēbas — 1) pilsēta Boiotijā («Septiņvārtu Tēbas»); 2) pilsēta Ēģiptē («Simtvārtu Tēbas»); 3) pilsēta Mazāzijā, kur valdīja Andromahes tēvs Ēetions («Kiliku Tēbas»).

Tēbieši — Tēbu iedzīvotāji.
Teikrs — Tēlamona dēls, Ajanta pusbrālis.
Teitams — Lēta tēvs.
Teitrants — 1) kāds grieķis; 2) Aksīla tēvs, kāds trāķietis.
Telamonids — «Telamona dēls», parasti Ajants, arī Teikrs.
Telamons — Pēleja brālis, Ajanta un Teikra tēvs, Salamīnas valdnieks.
Tēlemahs — Odiseja dēls.
Temida — Ūrana un Gajas meita, dievu saucēja; vēlākajā mitoloģijā — taisnības un likumības dieve.
Teneda — sala netālu no Trojas.
Tentrēdons — Protoja tēvs, magnētu karavadonis.
Tērejs — augsts kalns Mīsijā.
Tersilohs — paionu karavadonis.
Tersīts — grieķu karavīrs (sk. II, 212. un sek.).
Tesalieši — Tesalijas iedzīvotāji.
Tesalija — apgabals Vidusgrieķijas austrumos.
Tesals — Hērakla dēls, Kosas valdnieks.
Testorids — «Testora dēls», Kalhants.
Testors — Ēnopa dēls.
Tetida — Nēreja meita, Pēleja sieva, Ahilleja māte.
Tētija — Ūrana un Gajas meita, Okeana sieva, saskaņā ar IV, 201. — dievu ciltsmāte.
Tēzejs — Aigeja dēls, viens no Atēnu mītiskajiem valdniekiem; viens no atiešu nacionālajiem varoņiem.
Tīdeids — «Tīdeja dēls», Diomēds.
Tīdejs — Oineja dēls, Diomēda tēvs.
Tiests — Pelopa dēls, Atreja brālis.
Tīfojs (citos avotos Tīfons) — pazemes milzis; pēc Hēsioda («Teogonija», 820. un sek.) — milzis ar simt ugunsvēmējām galvām; sadumpojās pret Zevu, kas viņu tāpēc notrieca Tartarā.
Tihijs — slavens amatnieks Hilē.
Timbra — vieta Trojas līdzenumā.
Timbrajs — kāds trojietis.
Timoits — trojiešu sirmgalvis.
Tindarejs — Spartas valdnieks, Lēdas vīrs.
Tīrinta — pilsēta Peloponēsas ziemeļaustrumu daļā.
Titāni — vecākā dievu paaudze, Ūrana un Gajas bērni, ko Zevs uzvarēja un notrieca Tartarā.
Titans — kalns Tesalijā.
Titarēsija — upe Tesalijā.
Tītons — Lāomedonta dēls, Ausmas vīrs (sk. pask. XI, 1.).
Tlēpolems — 1) Hērakla un Astiohejas dēls, Rodas valdnieks; 2) Damastora dēls, kāds likietis.
Tmols — kalnājs Līdijā.
Toants — 1) Andraimona dēls, Pleironas un Kalidonas valdnieks; 2) Lēmnas valdnieks; 3) kāds trojietis.
Toons — 1) Fainopa dēls, kāds trojietis; 2) triju citu trojiešu vārds.
Toots — Menesteja saucējs.
Trāķieši — Trāķijas iedzīvotāji.
Trāķija — zeme austrumos no Maķedonijas.
Trāķijas jūra — Egejas jūras ziemeļdaļa, kas apskalo Trāķijas krastus.
Trasijs — kāds paions.
Trasimēds — Nestora dēls.
Trasimēls — Sarpēdona kaujas ratu vadītājs.
Trēhs — kāds aitols.
Trija — pilsēta Ēlidā.
Trike — pilsēta Tesalijā.
Ttrītogeneja — Atēnas epitets ar neskaidru nozīmi.

Troizēns — Keada dēls, Eifēma tēvs.
Trojs — 1) Priama sencis, ar kura vārdu saistīja Trojas nosaukumu; 2) Alastora dēls, kāds trojietis.

Ūkalegonts — trojiešu sirmgalvis.
Ūrans (Debess) — Gajas vīrs, titānu tēvs.

Zakinta — sala Jonijas jūrā, ietilpa Odiseja valstī.
Zefirs — rietumu vējš.
Zeleja — pilsēta Īdas pakājē.
Zevs — Krona un Rejas dēls, dievu valdnieks.

S A T U R S

A. Feldhūns. Īliada, Homērs, Troja 5

ĪLIADA

I. Mēris. Ahilleja dusmas 31
II. Sapnis. Kuģu pārskats 47
III. Zvērests. Kareivju skate. Parida un Menelāja divkauja . . . 69
IV. Zvēresta laušana. Agamemnons apskata karaspēku 83
V. Diomēda varoņdarbi 99
VI. Hektors un Andromahe 121
VII. Hektora un Ajanta divkauja. Kritušo apbedīšana 135
VIII. Pārtrauktā kauja 149
IX. Sūtņi pie Ahilleja. Lūgšanas 165
X. Stāsts par Dolonu 183
XI. Agamemnona varoņdarbi 199
XII. Cīņa pie sienas 221
XIII. Cīņa pie kuģiem 235
XIV. Hēra iemidzina Zevu 257
XV. Trojieši bēg atpakaļ no kuģiem 271
XVI. Patrokla varoņdarbi 291
XVII. Menelāja varoņdarbi 313
XVIII. Ieroču kaldināšana 333
XIX. Ahillejs atsakās no dusmām 349
XX. Dievu cīņa 361
XXI. Kauja pie upes 375
XXII. Hektora nāve 391
XXIII. Sacīkstes par godu Patroklam 405
XXIV. Hektora izpirkšana 427

Komentāri

Paskaidrojumi 447

Īpašvārdu un mitoloģijas terminu vārdnīca 461

Гомер

ИЛИАДА

Художник К. Фридрихсон

Латвийское
государственное издательство
На латышском языке

Homērs

ĪLIADA

Redaktors A. Feldhūns
Mākslinieciskais redaktors A. Jēgers
Tehniskais redaktors V. Freimanis
Korektore R. Ezeriņa

Nodota salikšanai 1961. gada 8. aprīlī. Parakstīta iespiešanai 1961. g. 29. augustā. Papīra formāts 73×103 1/16. 33,63 fiz. iespiedl.; 46,06 uzsk. iespiedl.; 32,21 izdevn. l. Metiens 10 000 eks. Maksā 1 rbl. 63 kap. Latvijas Valsts izdevniecība Rīgā, Padomju bulv. 24. Izdevn. Nr. 14311/D1874. Iespiesta Latvijas PSR Kultūras ministrijas Poligrafiskās rūpniecības pārvaldes Paraugtipografijā Rīgā, Puškina ielā Nr. 12. Pasūt. Nr. 523

An

3.00

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA
0305030377

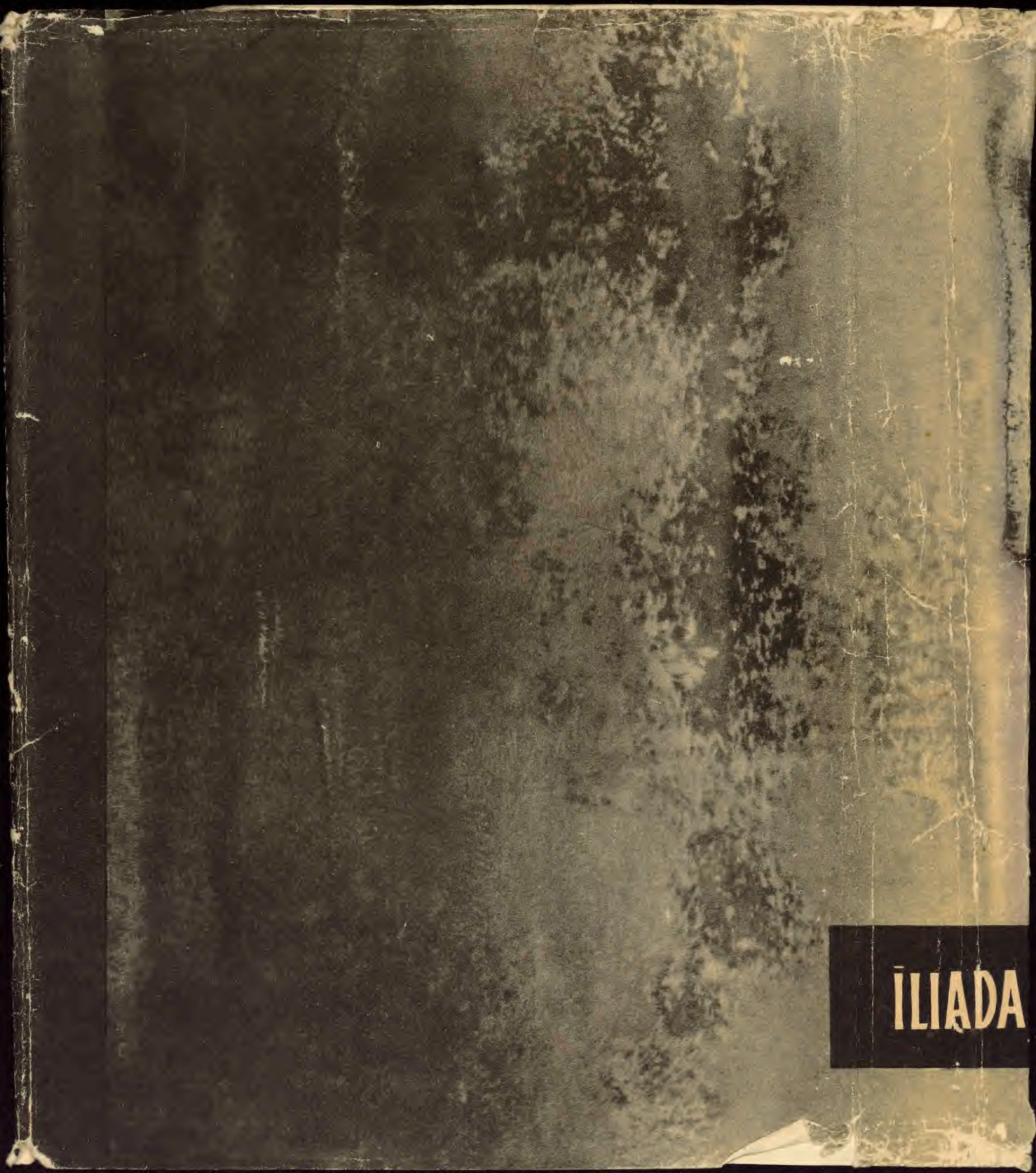
ILIADA